VISITA PASTORALE
LAGO DI GARDA OCCIDENTALE
DI GIOVANNI BRAGADINO

Vescovo di Verona

PRIMA VISITATIO 1743 Liber Octavius

REGISTRO LXIV

collana 'Ecclesiae Veronensis documenta' - X

[A margine: RIPERIAE]

PRIMA VISITATIO ECCLESIARUM
VERONENSIS DIAECESIS
ILLUSTRISSIMI ET REVERENDISSIMI DOMINI DOMINI
IOANNIS BRAGADENI EPISCOPI VERONENSIS
SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI PAPAE
PRAELATI DOMESTICI ET CETERA
ASSISTENTIS

LIBER OCTAVUS

LXIV

Bernardo Ronchi Cancellario

[*Una pagina staccata e lacerata con il calendario della visita, da Peschiera a Portese – nel verso da Manerba a Pozzolengo – Verona. Per notizie su Giovanni Bragadino, vescovo di Verona dal 1733 al 1758 cfr. G.EDERLE – D. CERVATO, I Vescovi di Verona, Vr 2001*]

INDICE DELLE PAROCHIALI

C – Castellar Lagusel San Nicolò, carte 269ᵛ – Cappuccine di Lonato Santa Maria degl'Angeli, c. 247. 256.
D – Desenzano Santa Maria Maddalena, c. 55.
F – San Felice di Riviera, c. 168ᵛ.
L – Lonato San Giovanni Battista, c. 233.
M – Maguzano Santa Maria, c. 89 – Manerba Santa Maria, c. 197ᵛ – Moniga San Martino vescovo, c. 221.
P – Peschiera San Martino, c. 2 – Padenghe San Emigliano, c. 91ᵛ – Polpenazze Natività di Maria Vergine, c. 119 – Puvegnano San Michel, c. 142 – Portese San Giovanni Battista, c. 156 – Pozzolengo Santa Maria o San Lorenzo, c. 278.
R – Rivoltella San Biasio, c. 34 ᵛ.
S – Sermione Santa Maria, c. 22 – Soiano San Michel, c. 111.

INDICE DEGLI ORATORI

A – Santo Angelo Custode sotto Peschiera, c. 19ᵛ – Santissima Annunciata sotto Sermione, c. 25ᵛ – Sant'Antonio di Padova sotto Rivoltella, c. 39 – Sant'Anna sotto Desenzano, c. 65 – Sant'Ambrosio sotto Desenzano, c. 85ᵛ – Sant'Antonio sotto Polpenazze, c. 135ᵛ – sant'Antonio Abbate sotto Polpenazze, c. 138ᵛ – Sant'Antonio sotto Manerba, c. 211ᵛ – Sant'Antonio Abbate sotto Lonato, c. 248ᵛ.
B – San Benedetto sotto Peschiera, c. 7 – Beata Vergine del Ponte sotto Sermione, c. 26 – Beata Vergine della Villa sotto Rivoltella, c. 43 – San Bernardino sotto Desenzano, c. 60 – Beata Vergine del Rosario sotto Desenzano, c. 65ᵛ – Beata Vergine della Torricella sotto Padenghe, c. 96ᵛ – Beata Vergine della Mercede sotto Polpenazze, c. 118ᵛ – San Bernardo in Montinelle sotto Manerba, c. 204ᵛ – Beata Vergine Addolorata di Belveder sotto Manerba, c. 214ᵛ – Beata Vergine della Neve sotto Moniga, c. 226 – Beata Vergine di San Martino sotto Lonato, c.240 – Beata Vergine di Sedene sotto Lonato, c. 242 – Beata Vergine del Corlo sotto Lonato, c. 244ᵛ – Beata Vergine della Vittoria sotto Lonato, c. 251ᵛ – Beata Vergine del Giglio sotto Lonato, c. 258 – Beata Vergine del Rosario sotto Lonato, c. 267ᵛ – Beata Vergine Iscoperta sotto Lonato, c. 268 – Beata Vergine Annunciata sotto Castellar, c. 276 – Beata Vergine delle Grazie sotto Castellar, c. 277.
C – San Cosimo sotto Peschiera, c. 13 – San Cristoforo sotto Rivoltella, c. 40 – San Carlo sotto Desenzano, c. 61 – San Carlo sotto Desenzano, c. 62 – Santissimo Crocefisso sotto Desenzano, c. 72 – San Carlo di Chizzoline sotto Soiano, c. 108ᵛ – San Carlo sotto San Felice, c. 185ᵛ – Santa Cattarina in Gardon sotto Manerba, c. 206ᵛ – San Cipriano sotto Lonato, c. 242ᵛ – San Carlo sotto Pozzolengo, c. 284ᵛ.
D – La Disciplina sotto Peschiera, c. 13ᵛ – San Donino sotto Rivoltella, c. 44ᵛ– Decolatione di San Giovanni Battista sotto Lonato, c. 267.
E – Sant'Emiliano sotto Padenghe, c. 95ᵛ.
F – San Francesco sotto Rivoltella, c. 33ᵛ – San Francesco Saverio sotto Desenzano, c. 59 – San Francesco sotto Desenzano, c. 84.
G – San Giuseppe sotto Sermion, c. 27 – San Gerolamo sotto Rivoltella, c. 45 – San Giuseppe sotto Rivoltella, c. 47ᵛ – San Giovanni Decolato sotto Desenzano, c. 78ᵛ – San Giovanni Decolato sotto Padenghe, c. 102ᵛ – San Gaetano sotto Puvegnago, c. 149 – San Giuseppe sotto Puvegnago, c. 149ᵛ – San Giovanni Battista sotto Puvegnago, c. 152ᵛ – San Giovanni Battista di Cisano sotto San Felice, c. 187 – San Giorgio sotto Manerba, c. 206ᵛ – San Giovanni Battista o Beata Vergine della Neve in Raffa sotto Manerba, c. … - San Giovanni Battista sotto Manerba c. 211 – San Giuseppe sotto Lonato, c. 246 – San Giuseppe sotto Castellar, c. 273 – San Giuseppe sotto Pozzolengo, c. 282 – San Giuseppe in Baibò sotto Pozzolengo, c. 284 – San Giuseppe in Cerese sotto Pozzolengo, c. 285 – Santi Giacomo e Filippo sotto Pozzolengo, c. 285ᵛ.
I – Immacolata Concetione sotto Moniga, c. 227.
L – San Lorenzo sotto Desenzano, c. 59ᵛ – San Lorenzo sotto Pozzolengo, c. 289 – Santa Lucia in Balbiana sotto Manerba, c. 207ᵛ.
M – La Misericordia sotto Peschiera, c. 12ᵛ – San Martino sotto Rivoltella, c. 41ᵛ.
N – Santissimo Nome di Maria sotto Manerba, c. 208ᵛ.
O – Ospitale sotto Peschiera, c. 12 – Sant'Orsola sotto Desenzano, c. 76.

P – San Pietro sotto Sermione, c. 29 – San Pietro d'Alcantara sotto Rivoltella, c. 38ᵛ – San Paolo sotto Rivoltella, c. 46 – San Pietro sotto Polpenazze, c. 132ᵛ – San Procolo sotto Manerba, c. 211ᵛ.

Q – San Quirico sotto Lonato, c. 242.

R – San Rocco sotto Rivoltella, c. 41 – San Rocco sotto Desenzano, c. 60ᵛ – san Rocco sotto Padenghe, c. 96.

S – San Sebastiano sotto Rivoltella, c. 39 – Sacra Famiglia sotto Polpenazze, c. 135ᵛ – San Siro sotto Manerba, c. 201ᵛ – San Sivin sotto Manerba, c. 207.

T – Santa Teresa sotto Rivoltella, c. 39ᵛ – Santissima Trinità in Solarol sotto Manerba, c. 202 – San Tomaso sotto Lonato, c. 243.

V – San Vitto sotto Sermion, c. 26ᵛ – San Vigilio sotto Desenzano, c. 58ᵛ – Visitazione di Santa Elisabetta sotto Padenghe, c. 94ᵛ – San Vigilio sotto Pozzolengo, c. 283 – Santi Vicenzo et Anastasio sotto Pozzolengo, c. 285ᵛ.

Z – San Zeno sotto Peschiera, c. 15ᵛ – San Zeno sotto Rivoltella, c. 46ᵛ – San Zeno sotto Lonato, c. 241ᵛ.

|**1**| In nomine Domini. In Christi nomine amen. Anno ab eius Nativitate 1743, indictione sexta, die vero sabbathi vigesimo mensis aprilis, pontificatus autem sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini Benedicti divina providentia papae XIV, anno eius tertio. Illustrissimus et reverendissimus in Christo pater et dominus dominus Ioannes Bragadenus, Dei et sanctae sedis apostolicae gratia episcopus veronensis, comes et cetera, sanctissimi domini nostri papae praelatus domesicus et assistens, assidua vigilantia quidquid solliciti pastoris est numquam intermittens ut oves sibi creditas dignoscere eisdemque adiutrices manus in viam salutis porrigere possit, quasdam suae diaecesis ecclesias trans Mintium hoc anno statuit invisere. Visitatione itaque de more indicta monitisque de ea ecclesiarum infrascriptarum reverendis rectoribus nec non praemissis duobus reverendis patribus missionariis ordinis strictioris observantiae sancti Francisci, ex quorum praedicatione et exemplo christifidelium animi ad speciales fructus in pastoris adventu uberiores recipiendos praeparentur, hac statuta die sumptis secum reverendissimo domino Petro Antonio Albertinio iuris utriusque doctore pro vicario suo generali, admodum reverendo domino Iosepho Mezzanini archipraesbytero Sancti Ioannis ad Forum ceremoniarum magistro, duobus reverendis suis cappellanis meque notario episcopali aliisque suae familiae praemissaque adoratione sanctissimi Sacramenti in ecclesia sua cathedrali, rhedam conscendit et ad fortilitium Pischeriae iter direxit. Antequam ad terram Castri Novi perveniret, illi occurrit |**1**^{v}| cohors equestris vulgo *de dragoni*, iussu illustrissimi et reverendissimi domini Benedicti Balbi provisoris fortilitii praedicti, cuius nomine dominus Antonius Zangrandi, eius cancellarius, humanissimis verbis martialis famulatus honorem eidem exhibuit. His stipatus, illustrissimus et reverendissimus praesul iter prosecutus est. Interea praedictam Castri Novi perventus, humilimo officio ab admodum reverendo domino Martino Mena, archipraesbytero Pischeriae eiusque clero universo veneratus, quod officium dominus Eugenius Bergaminus, sindicus spectabilis communitatis praedicti fortilitii, una cum domino Augustino Pastella eius collega ac multis principalioribus communitatis, summo obsequio suo et eorum comunitatis nomine, prosecutus est. Quibus ab illustrissimo et reverendissimo praesule suo more perhumaniter responsum fuit iidemque omnes comitantes alii in rhedis sedentes, alii vero equitantes, Pischeriam versus profecti sunt. Cavalcassellarum terra praeterita, clangentibus tubis, ad fortiitium accessit, explosis a bombarderiis in muris eiusdem tormentis bellicis. In portis fortilitii milites hic illhic dispositi, qui vigilare solent in palatio excellentissimi provisoris, illustrissimum et reverendissimum praesulem subiecti sunt ac cum huiusmodi comitatu in aedes a domino archipraesbytero modo conductas, cum musico instrumentorum concentu a spectabili communitate tunc ac deinceps usque ad finem visitationis suae illustrissimae et reverendissimae dominationis honori constituto se se recepit. Parva mora recreatus ex itinere, ad illustrissimum et excellentissimum provisorem |**2**| primario suo cappellano misso, ut sui adventus ipsum certiorem faceret ac eius nomine debita officia perferet, illustrissimus et reverendissimus praesul paulo post, constituta visitatione ab ipso illustrissimo et excellentissimo provisore visitatus fuit ac deinde iterum a domino archipraesbytero et clero et postmodum a dominis sindico et primariis comunitatis nec non a domino maiore caeterisque officialibus militaris ordinis huiusce fortilitii; ipse vero ad palatium excellentissimi provisoris divertit, ubi – ut par est – suum officium erga ipsum persolvit. Quibus peractis, cum iam advesperascet, paululum in cubiculum sibi paratum venit ac deinde cenam sumpsit et quievit.

[A margine: PISCHERIA] Die dominico 21 aprilis 1743. Facto mane omnibusque opportune dispositis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, ob continuam pluviam rhedam suam cum reverendissimo domino provicario suo generali conscendit et ecclesiam parochialem petiit. Quo perventus et e rheda egressus, fuit sub baldachino a sex principalioribus fortlitii ad hoc a spectabili comunitate deputatis gestato, a clero processionaliter et a confratribus scholae tam sanctissimi Sacramenti quam disciplinatorum suis vestibus indutis receptus, deosculata cruce in ingressu ecclesiae, sibi a domino archipraesbytero pluviali albo induto porrecta, super pulvinaribus stratis genuflexus inibique sistens, populo benedixit aspersorio accepto ab eodem domino archipraesbytero, a quo thurificationis honorem |**2**^{v}| triplici ductu recepit; interim simphonia musicorum instrumentorum et sacris himnis iuxta ritum a clero decantatis personuit ecclesia. Facta vero adoratione sanctissimi Sacramenti, ad altare ascensus publicataque de more de suo mandato indulgentia, populo solemni ritu benedixit. Mox ad thronum venit ubi, pluviali albo indutus, assistentibus ad eius ministerium admodum reverendo domino Ioanne Baptista Sacco, archipraesbytero parochialis ecclesiae Sancti Leontii de Ponti et vicario foraneo nec non admodum reverendo domino Ioanne Sacco, archipraesbytero Cavalcassellarum dalmaticis ornatis sedensque in eo, sermonem omni charitatis paternae zelo ac ecclesiae sacraeque eruditionis ornatu refertum, quo tum peccatores ad poenitentiam amplectendam suadebat enixeque hortabatur, tum homines pios ne forte, saeculi malitia illecti, a sua sanctitatis via declinarent summo studio admonebat; quo factum est ut non mediocris in populo frequentissimo commotio ad pietatem apparuerit. Quo absoluto, depositis albis sacris vestibus indutisque violaceis, pro defunctis una

cum clero oravit et ad coemeteria tum parochianorum tum militum ad orandum et visitandum eadem pietate se contulit in iisque preces consuetas persolvit. Iterum ecclesiam ingressus, ad altare maius violacea paramenta deposuit et alba reesumpsit apertoque ab admodum reverendo domino archipraesbyter ostio tabernaculi, prostratus una |**3**| cum ministris et clero divinum augustissimum Sacramentum humili modo adoravit sacroque decantato hymno caeterisque ritibus praemissis, ad visitandum idem Sacramentum ad altare, una cum reverendissimo suo provicario generali, conscendit. Vidit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, in ligneo tabernaculo aurato repositum et in pixide argentea intus inaurata servatum, quod sera et clavi, quae est argentea, custoditur. Hoc Sacramentum renovatur ex domini archipraesbyteri cura statutis temporibus. In processione circumfertur maiori qua fieri potest devotione ac cultu die Corporis Christi et tertia dominica cuiuscumque mensis, exceptis iis temporibus quibus exponitur publicae adorationi, in throno argenteis laminibus ornato, quod fit omnibus festis diebus a die prima cuiusque anni ad solemnitatem usque Paschatis resurrectionis et a solemnitate Pentecostes usque ad festum exaltationis sanctae Crucis. In Quadragesima quoque exponitur sanctissima Eucharistia singula quoque sexta feria; in expositionibus autem et processionibus reponitur Sacramentum in ostensorio argenteo radiato, non medicri impendio a communitate comparato elegantique forma constructo. Dum deferendum est ad infirmos Viaticum, signa consueta pulsantur campanarum, quibus populus ad illud prosequendum excitatur et, quoties longius progrediendum est, utitur dominus archipraesbyter amigdala argentea, quam vidit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopos, rite fabrefactam; sacrae non |**3**^{v}| desunt suppellectiles ad id neccessariae, a communitate omni sumptu et elegantia comparatae, quas vidit ipse, auro etiam contextas ac praesertim baldachinum, pluviale cum dalmaticis et vexillum sericum quoque auro contextum. Parochiani frequenti cum laudabili more ad divinum hoc pabulum accedunt, ut retulit dominus archipraesbyter, cuius curae subsunt animae numero 1437, exceptis militibus; ex quibus parochianis Eucharistiae communicant ad numerum 981, inter quos nemo est qui praecepto paschali non obtemperet. His peractis observatisque, populo cum sacra pixide benedixit et sacrifitium Altissimo obtulit ac communionem sacram populo frequentissimo distribuit ad numerum personarum supra sexcentum. Sacris vestibus exutus gratiisque Deo peractis, ad aedes admodum reverendi archipraesbyteri reversus est. Die antedicta 21 aprilis 1743 post prandium. Prandio sumpto, paulisper quieti indulsit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ac deinde indicta processione, puellae puerique scholae doctrinae christianae huius plebis, laudes divinas cantantes et confratres societatum Sacramenti et disciplinatorum una cum clero ac frequentissimus populus ad aedes admodum reverendi archipraesbyteri ordine perhonorifico devenerunt et, descensus ex iisdem aedibus, illustrissimus et reverendissimus praesul ac sub baldachino gestato a supradictis deputatis receptus, ad ecclesiam parochialem petiit ubi, divisis maribus a feminis, utriusque |**4**| sexus discipulos interrogavit interrogandosque mandavit eosque in fidei christianaeque legis praeceptis instructos expertus est, ex quo plurimum ad reverendi archipraesbyteri caeterorumque sacerdotum curam comendavit, qua a teneris annis eosdem ad bene beateque vivendum docuerunt, praevia etiam iis qui prae caeteris instructione se se praebuerunt a liberalitate domini archipraesbyteri comparata distribuit. Dimissis discipulis, officiales et operarios nec non operatrices ad se vocavit, a quibus liber in quo acta huius scholae describuntur oblatus est. Interrogans, cognovit pueros a puellis distinctos esse medio telae dum docetur christiana doctrina; cognovit etiam servari regulas adamussim congregationis doctrinae christianae et ordinem optimum servari. Tandem paternis humanisque verbis ecclesiasticos ac laicos operarios et operatrices hortatus est ut in hoc opere sedulam operam in dies magis impenderent sibique summum charitatis meritum ex ea compararent. Hisce etiam dimissis, ad sacramenta visitanda se convertit ac primum olea sancta, in loculo ad hoc decenter parato in cornu evangelii altaris maioris et primum capsulam nucis bene tentam cum tribus vasculis stamneis cum operculis ad modum cocleae fabrefactis; deinde vascula chrismatis et cathecumenorum pro sacramento baptismatis argentea eleganter concinnata; demum vasculum |**4**^{v}| argenteum olei infirmorum eodem modo compactum, quae olea sancta rite respective adhibentur a domino archipraesbytero vel ab iis qui ab ipso delegantur omnia bene et perpolite tenta sub sera et clavi tute custodita. Vidit baptisterium in edicula iuxta portam maiorem ecclesiae, cancellis ligneis clausa, cum sera et clavi. Sacramentum baptismi rite administratur. Vidit quinque confessionalia, in ecclesia disposita pro excipiendis christifidelium sacramentalibus confessionibus. Visitavit subinde altare maius cum portatili et mensa marmorea et ianuis a lateribus item marmoreis, de ratione huius communitatis, in quo nulla est obligatio missarum seu legatum, ut fuit assertum; celebrat tamen in eo dominus archipraesbyter omnibus diebus festis pro populo, constitutionibus ecclesiasticis obediens; huic altari adest privilegium pro defunctis, ad septemnium datum pro qualibet secunda feria cuiuslibet hebdomadae. Hoc altare a spectabili communitate manutenetur, exceptis ceris, oleo pro lampade et ornamentis, pro quibus supplet dominus archipraesbyter qui, parendo mandatis,

obtulit policeas, quas ego notarius infrascriptus recepi et in fine huius reposui sub littera A. Visitavit altare beatae Virginis Mariae a Rosario nuncupatum, alias sub titulo sanctorum Sebastiani et Rocchi, de ratione communitatis, a qua societati eiusdem tituli Rosarii assignatum, **|5|** ab ipsa de omnibus manutenetur; habet mensam marmoream, reliquum altare ex gypso elaborato confectum. In hoc altari adest imago sub cristallis beatae Virginis Mariae, quae cultu peculiari tum a societate tum a communitate observatur. Societas haec habet quosdam redditus, ex piis legatis eidem iam relictis, ducatorum 50 circiter, ex quibus ab immemorabili consuevit tot missas celebrare facere quot possunt iuxta eorum vires. Confratres vero alias eleaemosinas tribuunt, unde quater in hebdomada, diebus festis compraehensis, celebrare faciunt per reverendum dominum Petrum Cantonum, amovibiliter electum, qui adimplet. Haec societas ultro iam tempore errecta asseritur, sed eius errectio non docetur a confratribus, quia priores societatis libri et monumenta deperdita sunt. Olim procuratores communitatis administrabant huius societatis redditus; nunc vero deputati ab eadem societate ipsos administrant. Altare sanctissimi Corporis Christi, marmoreum in mensa, ex gypso vero elaborato, in caeteris partibus assurgit cum portatili et icone depicto. Altare hoc est de ratione communitatis, assignatum tamen societati sanctissimi Corporis Christi, quae huic altari unita dicitur. Societas haec nullos habet redditus; altari tamen **|5^{v}|** adnexa est officiatura missarum duarum, compraehensis festivis, in hebdomada pro ducatis triginta ab ipsa societate de eius redditu praestitis; quas missas celebrat reverendus dominus Georgius Salodinus amovibiliter electus, a quo adimpletur. Haec societas olim iam instituta asseritur, sed viginti ab hinc annis confratres vestem laneam violaceam cum capuccio rubro induunt iuxta capitula ab iisdem asserta; verum, cum illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus audierit nulla auctoritate ecclesiastica eadem capitula fuisse approbata et habitum huiusmodi religiosum confratres induisse, monuit eos ad recurrendum, ad hoc et cetera. Altare Sancti Spiritus cum portatili et icone, cum mensa marmorea super murum constructa, ceterae altaris partes ex gypso eleborato consurgunt; icon depictus est et pictura est antiqua. Altare istud est de ratione communitatis, ubi capellania seu beneficium ecclesiasticum de iure patronatus eligendi et praesentandi eiusdem communitatis iam inde institutum, anno scilicet 1425 die 14 februarii, a quondam Tura, filio quondam Ardizzonis Giordani, ut ex instrumento exhibito et infra posito sub littera A, a quo Tura errectum etiam fuit altare ipsum et cappellanus instituitur ab episcopo veronensi pro tempore. Rector huius cappellaniae est reverendus dominus Ioannes Vecchi et possidet eadem capitalia quae relicta fuerunt ab institutore, scilicet quatuor petias terrae in districtu Pischeriae, unam in contrata hodie vulgo *del Papa* et tres in loco qui dicitur **|6|** *la Spianata* foris portam fortilitii Brixiam versus; possidet etiam redditus ex piscaritio, unam scilicet portiunculam et exigit canonem a locis piis uti haeredibus haereditatis Ottelli ac demum domum, quam postmodum visitavit et paene colabentem invenit, ex quibus redditus percipit et pro quibus celebrat quatuor missas in hebdomada, iuxta mentem et ordinationem institutoris. Rector ipse supplicavit illustrissimum et reverendissimum dominum dominum episcopum ut, cum praeter obligationem missarum sibi incumbat onus manutenendi cappellam seu altare, cui, gravaminibus caeteris impletis, supplere non potest nec domum restaurare, ut dignetur redducere missarum numerum ita ut possit et gravamina et onus manutenendi altare sufferre. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus decrevit ut exhibeat documenta neccessaria ad hoc et cetera, sibi resservans, ad suam ressidentiam reversus, decernere quidquid et cetera tamquam in visitatione et ita et cetera, omni et cetera. Altare sancti Caroli, institutoris sancti Montis Pietatis in hoc fortilitio, marmoreum cum portatili et icone depicto, de ratione communitatis; manutenetur tamen de suppellectilibus, ceris et oleo pro lampade a dominis gubernatoribus Montis Pietatis ex parte lucri quod superest ex eorum officio. Extat huic altari obligatio missarum quatuor in hebdomada **|6^{v}|** pro ducatis 50, relictis ex testamento Recchioni diei 3 decembris 1662, in actis domini Ferro notarii veronensis, prout asseruerunt, quam stipem solvit spectabilis communitas huius officiaturae commissaria, a qua eligitur amovibilis cappellanus et est reverendus dominus Ioannes Vecchi, a quo impletur; praeterea dotatum fuit – ut assertum est – olim hoc altare redditu ducatorum 20, pro quo solvit dominus arcarius sancti Montis Pietatis ac demum Mons ipse Pietatis solvit quot annis ducatos decem, ex decreto excellentissimi capitanei Veronae anni 1712 seu 1713, ut asseruerunt, ex quibus fit summa ducatorum 30, pro quibus celebrantur missae duae in hebdomada a praedicto reverendo domino Ioanne Vecchi, a quo adimpletur. In tabernaculo ligneo, duabus seris et clavibus custodito, in hoc altari extant duo reliquiaria argentea, in quorum uno extat particula ex ligno sanctissimae Crucis, cum litteris illustrissimi et reverendissimi domini domini Iosephi sanctae romanae ecclesiae cardinalis Accoromboni, episcopo imolensis, datis Imolae die 28 februarii 1730, alias in curia patriarchali Venetiarum sub die 27 martii 1730 recognitis, prout etiam in hac curia episcopali sub die 22 aprilis eiusdem anni et pars capilli beatae Virginis Mariae cum litteris patentibus illustrissimi et reverendissimi domini domini Francisci de Vico, canonici sacrosanctae lateranensis ecclesiae et episcopi Musini, sub datum Romae die 2 iulii 1729, in hac episcopali

curia recognitis die 14 octobris 1733; in altero vero, partes ossium sanctorum Christi martyrum Dilecti et Austeri, cum instrumento recognitionis per acta huius curiae confecto |**7**| die 7 ianuarii 1734, observavit sigilla intacta et documenta autentica; inde prostratus adoravit et thurificatus est reliquiam sanctae Crucis caeterasque deveneratus est. Et cum sero factum esset, ad aedes antedictas se contulit et per nuncium nobilis domini Ortensii Brenzoni, civis veronensis, huius fortilitii praetoris, condicta fuit visitatio, quam illico idem nobilis dominus Ortensius illustrissimo et reverendissimo antistiti persolvit ac subinde ipse illustrissimus et reverendissimus praesul, vestibus brevioribus nigri coloris indutus, ad palatium eiusdem nobilis domini praetoris se contulit ibique officiosum munus erga illum prestitit et, ad aedes antedictas restitutus, incenatus pernoctavit. Die lunae 22 aprilis 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, orto iam sole, ecclesiam parochialem antedictam petiit et, ante altare maius super pulvinaribus paratis stratus, se ad sacrum conficiendum praeparavit; sacrificium obtulit nonnullosque utriusque sexus christifideles eucharistico Pane cibavit ac deinde afluenti populo Confirmationis sacramentum ministravit, quo super ter mille in Christi milites confirmavit. [A margine: San Benedetto] Dum haec agerentur, reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitandum publicum oratorium Sancti Benedicti, infra limites parochialis Pischeriae, de ratione comunitatis eiusdem fortilitii, a qua esset manutenendum, sed modo piorum eleaemosinis manutenetur. Ingressus oratorium idem factaque devota oratione, missam celebravit |**7**^{v}| actisque Deo gratiis unicum visitavit altare in eo existens marmoreum, perpolite eleganterque constructum ex piorum eleemosinis, cura et studio reverendi domini Gasparis Giarola, cuius pietas, tum in plurimis charitatis operibus tum praecipue in promovendo cultu huiusmodi oratorii eoque adornando, quam maxime eminet. In hoc altari est portatile; adest in ipso altari imago sancti Benedicti, ex marmore nigro alboque confecta et adsunt portae a lateribus ipsius altaris, quoque ex marmore constructae. Custodia etiam extat marmorea, in qua servatur reliquia sancti Benedicti abbatis, omnia vero eleganti forma elaborata. Reliquia in eodem tabernaculo custodita sub sera et clavi, quae est argentea et porta ipsius custodiae ex lamina argentea elaborata est, in qua rapresentatur adoratio Christi Iesu a Magis peracta; eadem reliquia reposita est in reliquiario ex auricalco intus ostensorium argenteum, litteris huius curiae munita diei 30 septembris 1737 ac etiam suo sigillo intacto, quae omnia cum reverendissimus dominus provicarius generalis observasset, reliquiam ipsam veneratus est. Solemnis dies huiusmodi oratorii est festum sancti Benedicti abbatis, quod eadem die visitantibus a summo regnante pontifice Benedicto XIV concessa fuit indulgentia plenaria ad septemnium, in curia episcopali veronensi die 20 martii 1742 executa, ut constat ex brevi viso et restituto. |**8**| Retro altare parvus chorus seu locus extat, per quem tenditur in alium locum ad usum sacristiae, recenter eleganti forma constructum; ibidem vidit calices et apparamenta pro sacro faciendo, quibus sacristia satis decenter abundat, ut ex policea a reverendo domino Ioanne Piazza cappellano exhibita, infra reposita ad litteram A. Cum idem reverendus Piazza in cura coadiuvet (quoad hanc partem) venerabilem plebem, in hoc oratorio servatur oleum infirmorum, quod ostendit in vasculo argenteo rite tentum. Ex hoc oratorio quotiescumque opus est et tempus celebrandi adsit, idem reverendus cappellanus, consecrato Sacramento, illud defert ad infirmos convicinos, in parvula pixide argentea intus aurata, quam ostendit nec desunt ad hoc neccessariae et decentes suppellectiles, ut ex antedicta pollicea. Cappellanus habet onus celebrandi singula quaque sexta feria et stipem accipit a comunitate Pischeriae. Ordinata. Portatile altaris aliquantulum deprimatur, ne tantum supra mensam emineat illiusque rimae obturentur – mappae continuo munde serventur. Quibus habitis et cetera. Ad parochialem ecclesiam antedictam restitutus, idem reverendissimus dominus provicarius |**8**^{v}| generalis visitavit altare sancti Ioannis Baptistae seu sanctissimi Crucifixi, de ratione comunitatis, a qua cappella et altare manutenetur, exceptis utensilibus et apparamentis, quorum manutentio spectare ad cappellanum assertum fuit. Ad hoc altare errectum est simplex beneficium seu cappellania perpetua valoris – ut asseritur in policea domini archipraesbyteri – ducatorum 30, cuius institutio quoque asseritur spectare ad sacram congregationem Cleri intrinseci Veronae, cum onere celebrandi unam missam in hebdomada. Ad praesens huius beneficii rector asseritur reverendus dominus Ioannes Baptista Vaona, pro quo adimplet eidem oneri reverendus dominus Ioannes Piazza. Hoc altare habet portatile; in mensa est marmoreum et in reliquis partibus ligneum. In ipso altari est imago Iesu Christi crucifixi, sub crystallis. Altare sancti Antonii patavini, in mensa marmoreum in reliquis partim ex marmore, partim ex gypso elaborato constructum, cum portatili et imagine sculpta sancti Antonii patavini, sub crystallis servata. Hoc altare est de ratione spectabilis comunitatis, a qua scholae disciplinatorum fuit assignatum et ab ista de omnibus modo manutentum. Huic altari adnexa sunt duo legata, videlicet: primum, quondam domini Antonii Borsati, redditus 60 ducatorum in anno, in cuius bonis successit quondam dominus Iulius Camisanus, civis veronensis, |**9**| cui eadem bona cessa sunt postquam subastata fuere. Pro huiusmodi redditu tot missae celebrantur in hoc altari quot celebrari possunt, ut assertum est, computata eleaemosina manuali solidorum

30 pro quaque missa et celebrantur a reverendo domino Nicolao Sacco, cappellano amovibili electo a domino Antonio Camisano, uti commissario ab institutore huius officiaturae constituto. Secundum legatum derivat ex testamento quondam domini Ioannis Baptistae Valleggia, in quo reliquit huic altari ducatos centum capitalis, ut ex eius fructu tot missae celebrarentur quot poterunt celebrari. Cum vero ex hoc capitali nunc temporis non percipiantur nisi ducati quatuor – ut asseruit dominus Stephanus Cantoni, consiliarius scholae disciplinae – a pietate confratrum adiunguntur tantum eleaemosinae quantum, una cum redditu praedicti capitalis, sufficiat ad celebrandam singula quaque tertia feria unam missam, quae celebratur a reverendo domino Stephano Bettino, cappellano ipsius scholae et adimplet. Altare beati Andreae Mazzatae, oriundi ex Pischeria, cum mensa marmorea, in gradibus ligneum et in reliquis ex marmore et gypso elaborato confectum, cum portatili. Adest icon depictus ab excellenti pictore. Altare hoc est de ratione communitatis, a qua manutenetur. Huic altari annexa est officiatura, cuius cappellanus amovibilis eligitur a praedicta comunitate et modo est reverendus dominus |**9**^{v}| Valentinus Broglia; instituta fuit haec officiatura a quondam domino Laurentio Tobioli de Pischeria anno 1608 die 20 septembris, ut constat ex eius testamento in actis domini Petri Antonii Lavori, notarii veronensis, cuius exemplum perantiquum exhibuit dominus Dominicus Vecchi, notarius archivii communitatis praedictae. Testator ipse quaedam bona praedictae comunitati reliquit, cum conditione quod possit eadem bona alienari et capitalia investiri; adiecit onus cappellano amovibiliter eligendo a comunitate antedicta celebrandi quater in hebdomada ac praeterea singula die dominica in hoc altari semper et praecipue pro anima eius et suorum defunctorum, cum facultate cappellano praedicto concessa ut, si quindecim diebus infirmus sit, sit liber a celebrando; si vero infirmitas protrahatur, ab electis comunitatis eligatur alius sacerdos qui celebret duobus diebus in hebdomada et dominicis, cui eroganda eleaemosina ad arbitrium ipsorum electorum, ex redditu tamen eiusdem officiaturae, qui taxatus fuerat ab eodem testatore in ducatis 55; nunc vero comunitas ipsa, ex capitalibus retractis ex bonis ut supra relictis, quot annis solvit cappellano ducatos sexaginta. Interrogavit cappellanum praedictum quomodo adimpleat onus impositum; a quo responsum, cum a comunitate dictum ei fuerit ut teneretur tantumodo ad celebrandas quatuor |**10**| missas in hebdomada, hanc quantitatem solummodo celebrasse, qua propter monuit ipsum cappellanum ut, praeter quatuor missas praedictas, celebret etiam missam in dominicis diebus et suppleat pro tempore anteacto in quantum defuerit suae obligationi. In gradibus huius altaris est custodia marmorea, in qua servatur et custoditur sub triplici sera et clavi (quarum unam tenet dominus archipraesbyter, alteram dominus sindicus comunitatis et protector ecclesiarum tertiam tenet) insignis reliquia, nempe partem brachii beati Andreae Mazzatae a Pischeria ordinis praedicatorum, quae munita est suis documentis, exhibitis a praedicto domino Vecchi sub anno 1641 9 iunii, visis et restitutis. Haec reliquia est inclusa in reliquiario argenteo ad modum brachii affabre elaborato, quam, cum autenticam recognovisset, adhibitis consuetis ritibus, veneratus est et in custodiam reposuit. Altare sancti Antonii abbatis, marmoreum partim, in mensa scilicet et partim ex gypso concine elaborato confectum cum portatili, de ratione comunitatis, a qua manutenetur. Adest icon ab excellenti pictore depictus et adest imago beatae Virginis Mariae Addoloratae, ex marmore sculptae sub crystallis. Huic altari adnexa est officiatura redditus 60 ducatorum pro qua solvit spectabilis comunitas, a qua eligitur amovibiliter |**10**^{v}| cappellanus et est modo reverendus dominus Georgius Saladinus, a quo adimpletur. Haec officiatura coaluit ex legato Giorio, cuius imago ad vivum depicta nec non imago eius uxoris conspicitur in duabus tabulis a lateribus eiusdem altaris positis, ut asseruit praedictus dominus Dominicus Vecchi. Altare sanctae Barbarae, alias sancti Bernardini, cum mensa marmorea, reliquum ex muro eleganti forma constructum, cum icone depicto; habet portatile et est de ratione comunitatis, a qua fuit assignatum scholae bombarderiorum huius fortilitii, a qua schola manutenetur de omnibus; eadem schola habet suum cappellanum amovibilem reverendum dominum Carolum Zangrandi, a quo celebrantur missae sex in hebdomada, stipe ducatorum 90 ab eadem ipsi, ex eius pietate et devotione, praestita. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus sacramentum Confirmationis utriusque sexus christifidelibus – ut ante dictum est – distributo, in sacristiam se recepit, ubi una cum reverendissimo domino provicario suo generali vidit dupplicem adesse sacristiam, priorem scilicet dominorum cappellanorum, ubi in armario locis distinctis servant paramenta cuicumque cappellae huius ecclesiae addictae necessaria pro celebratione missarum; altera sacristia est peculiaris pro domino archipraesbytero, errecta sumptibus suorum antecessorum. In hac vidit paramenta |**11**| et suppellectiles sacras tam de ratione comunitatis quam de ratione ipsius domini archipraesbyteri, ut in policea producta ut ante et infra reposita ad litteram A. Quae omnia pari religione ac sumptu parata observavit. Quibus peractis, ad aedes praefati domini archipraesbyteri corpus defatigatum quiete et cibo refecturus reversus est. Die antedicta 22 aprilis 1743 post prandium. Vocatas iam ad se obstetrices in aedibus praedicti domini archipraesbyteri examinavit primum reverendissimus dominus provicarius generalis Helisabeth quondam

Andreae Spersoli et deinde Camillam relictam quondam Francisci Galletti, ambas intra moenia huius fortilitii degentes nec non Dominicam relictam quondam Ioannis Pistorelli et Dominicam relictam quondam [*manca*] Silivini dicti Tortella extra praedicta moenia comorantes, quas per examen expertus est et bene instructas in sacramento baptismatis conficiendo in casibus neccessitatis invenit. Successive comparuit coram reverendissimo domino provicario generali antedicto Franciscus Lavelli quondam Bartholomaei de Pischeria annorum 65 circiter, ut asseruit et ex eius quoque aspectu apparebat et exposuit sex circiter ab hinc mensibus contraxisse matrimonium in faciem ecclesiae cum Magdalena quondam Dominici Bombana vidua relicta quondam Bernardi Botti de Puteolengo annorum 59 circiter, cum qua convixit usque ad tertiam feriam maioris hebdomadae proxime praeteritae, |**11**^{v}| quo tempore iurgia oborta fuerunt inter ipsos coniuges, ita ut praedictus Franciscus Lavelli a praedicta sua uxore baculo super caput percussus fuit, accepto vulnere in ipsa eius corporis parte, ex quo dissidio mulier ipsa e domo eiusdem viri, translatis eius mobilibus, discessit modoque absens est; quapropter humilime instetit decerni divortium quoad thorum et habitationem ex eisdem causis et ita et cetera. Deinde praedicta Magdalena, vocata coram sua reverendissima dominatione ut supra, et ipsa comparuit factumque non negando ac se se huiusmodi divortio per eiusdem virum petito non opponendo, se ipsam iudicio ecclesiastico submisit et ita et cetera. Reverendissimus dominus provicarius generalis et cetera, iuribus ab utraque parte ut supra adductis intellectis, decrevit inter praefatos coniuges divortium quoad thorum et habitationem fieri debere, prout stantibus ut stant de facto fecit donec et quousque, divino afflante Spiritu, animi invicem reconcilientur et ita et cetera, omni et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus veronensis, ad ecclesiam parochialem antedictam reversus, utriusque sexus confluentes christifideles sacro Chrismate in fronte delinivit. Interea reverendissimus dominus provicarius generalis, una cum me notario, se contulit ad visitanda altaria et oratoria infrascripta, videlicet. Visitavit, praesente semper domino archipraesbytero plebis, altare hospitalis militum, in quo extat tabernaculum ligneum, |**12**| [a margine: Ospitale] ubi custoditur sanctissimum Eucharistiae sacramentum, sub sera et clavi ferrea servatum, in pixide argentea intus inaurata cum pede cupreo inaurato, quod Sacramentum non semper in hoc altari custoditur, sed quoties adsunt infirmi in hospitali et a reverendo cappellano tunc renovatur statutis temporibus et ministratur tantumodo infirmis et inservientibus hospitali. Lampas continuo ardet quando servatur Sacramentum in hoc altari. Adest vellum superhumerale, umbella aliaque neccessaria pro huiusmodi decenti administratione. Servatis ritibus ecclesiae hymnoque dicto et facta thurificatione, Sacramentum ipsum adoravit eoque adstantibus benedixit; quo facto, visitavit ipsum altare, cuius mensa ex muro confecta est et habet pallium corii aurati; adest icon depictus, qui rappresentat depositionem de cruce Christi Domini; providetur altare ipsum a principe serenissimo. Vidit vasculum oleorum sanctorum, bene tentum. Visitavit subinde sacras suppellectiles ad sacrum faciendum neccessarias, in armario servatas, de quibus sufficienter provisum invenit. Huius hospitalis cappellanus existit reverendus dominus Georgius Salodino, stipe ducatorum sexaginta tributa a serenissimo principe. Ordinata. Inauretur clavis tabernaculi - |**12**^{v}| restauretur meliori forma mensa altaris et redducatur propius sacerdoti celebranti portatile, quod est cooperiendum tella cerata – restauretur fornix supra altare – mappae mundiores serventur et aptentur – pulvinaria nova duoque vascula cum floribus ponantur – provideatur de bursa violacea pro oleo sancto et fiat custodia eiusdem in cornu evangelii altaris, quae sit sera et clavi munita, super cuius ostiolum incidantur vel pingantur haec verba: *Olea Sancta* – addantur missali missae recentiores sanctorum. Quibus habitis et cetera. [A margine: La Misericordia] Visitavit oratorium sub titulo Sanctae Mariae a Misericordia, infra limites Pischeriae, cum unico altari cum portatili et icone depicto nec non imagine beatae Virginis Mariae, ex ligno sculpta, super gradus ipsius altaris. Mensa est marmorea et substinetur a muro subtus ipsam constructo. Palium est ligneum depictum, reliquae altaris partes sunt marmoreae. In hoc oratorio errectum est beneficium simplex, antiquitus cappellania dicta, nunc vero abbatia: Redditus huius beneficii exigibiles constant ex libris 268.8; alii vero inexigibiles ad summam librarum 5.3.2. Hoc beneficium et ecclesia confertur respective suis temporibus a sancta sede et ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo veronensi; nunc |**13**| vero pluribus ab hinc annis vacat et eius economia exercet dominus archipraesbyter cum mandato episcopali diei 30 maii 1722, ostenso et restituto; ex perantiqua traditione adest onus celebrandi missam singulis diebus festis, quod onus adimplere facit idemmet dominus archipraesbyter, a quo uti economo (sartum?) tutumque servatur ipsum oratorium et altare nec non suppellectilibus et ornamentis providetur, quos invisit et sufficienter provisum invenit. Hanc ecclesiam visitantibus in die sancti Rocchi concessa est indulgentia plenaria, ad septennium data et in hac curia episcopali visa die 28 ianuarii 1741. Non est huic oratorio sacristia, sed apparamenta servantur in armario prope altare. Ordinata. Fiant computa reverendo economo – fiat locus sacristiae, in quo omnia parentur quae neccessaria sunt. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Cosmo] Visitavit oratorium Sancti Cosmae et Damiani, de ratione communitatis, nunc vero custoditum ex

permissu procuratorum ecclesiarum a reverendo domino Hieronymo Bursa. Extat unicum altare cum portatile, marmoreum in mensa, quae constructa est super murum, caetera altaris partes ligneae; extat quoque icon, in quo tamen nulla est imago sanctorum titularium, sed depictum apparet misterium Visitationis |**13**^{v}| beatae Virginis Mariae. Altare ipsum ex pietate familiae de Buschis manutenentur et ab iisdem manutenentur quoque paramenta, nec non ipsum oratorium, sed ex eorum tantumodo devotione. Nulla adest sacristia, sed paramenta reposita sunt in armario quod collocatum est in ecclesia.. Vidit suppellectiles pauperimas nec sufficientes ad celebrationem Missae. Ordinata. Apponatur portatile ad mensuram canonicam – claudatur a lateribus altare, ita ut nihil subtus ipsum reponi possit – errigatur sacristiaubi suppellectiles neccessariae ad divinum sacrificium comparentur – statim provideatur missale romanum novum et paramentum nigri coloris. Quibus habitis et cetera. [A margine: Disciplina] Visitavit oratorium disciplinatorum sub titulo Annunciationis beatae Virginis Mariae, infra limites parochialis Pischeriae, in quo unicum extat altare marmoreum cum portatili et imagine beatae Virginis Mariae ex lignmo sculpta, sub crystallis bene tentum. Hoc oratorium est de ratione scholae eorumdem confratrum et ab ipsis manutenetur de omnibus. Adest officiatura in hoc oratorio missarum quatuor in hebdomada, compraehensis diebus festis, quae adimpletur a cappellano amovibili a confratribus electo, qui modo |**14**| est reverendus dominus Stephanus Bettini, a quo – ut supra descriptum fuit – adimpletur quoque onus celebrandi missam in tertia feria cuiuscumque hebdomadae ad altare sancti Antonii patavini in parochiali; pro huiusmodi officiatura et pro onere istius missae in hebdomada solvit ipsa societas eidem cappellano quot annis ducatos 75, quibus addunt alios duas ducatos cum dimidio ob onus cappellani quod sustinet. Huiusmodi officiatura coalescit ex redditibus legatis eidem scholae, a qua ipsam adimpleri curatur in satisfationem obligationum sibi impositarum a testatoribus. Vidit super gradus altaris custodiam in modum tabernaculi errectam, sera et clavi munitam ac intus panno serico albo ornatam, in quo dominus Antonius Bursa, prior societatis et dominus Marcus Barba vice prior aliisque confratres praesentes asseruerunt ea intentione tantumodo ab ipsis errectam fuisse, ut ibidem aliquam reliquiam servarent et custodirent; quo stante, decrevit ut umquam quovis praetexu in eadem custodia reponatur divinum Sacramentum, aliter nunc pro tunc suspensum declaravit ipsum altare. Retro altare recenter aedificatus est chorus, in quem confratres singulis festis diebus conveniunt ad persolvendum officium beatae Virginis Mariae. Haec confraternitas est sub invocatione sancti Patri martyris |**14**^{v}| et constat ipsam canonice institutam ex diplomate Pauli papae V die 10 octobris 1614, ostenso et ex transumpto eiusdem dato ex hac curia episcopali die 9 ecembris 1615 typis tradito, exhibito et retituto. Confratres ipsi obtinuerunt privilegium a Clemente papa XII diei 28 novembris 1739 ad septennium, quo conceditur indulgentia pro confratribus defunctis quandocumque sacerdos in diebus ibidem descriptis missam in praedicto altari celebrat, quod exhibitum recognovit. Confratres induunt vestem et cappam lineam albam et cinguntur cingulo lineo, ex quo pendet disciplina ex catenulis ferreis confecta. In eodem choro extat armarium cum paramentis, ubi sacerdotes iisdem utuntur ad missam celebrandam; observavit eadem paramenta, nec non vasa et suppellectiles sacras, quae sunt descripta in inventario exhibito et infra sub littera A reposito, ac omni decenter esse confecta et constructa cognovit. Ordinata. Fiat lavacrum cum manutergio ad manus sacerdotum abluendas et abstergendas. Quibus habitis et coetera. [A margine: Santissimo Crocifisso] Visitavit oratorium Sancrissimi Crucifissi, vulgo *del Cristo di Rocca*, de ratione comunitatis, a qua manutenetur, in quo extat unicum altare cum mensa marmorea, quae |**15**| substinetur a duabus columnellis et palium habet chorii aurati; caeterae altaris partes sunt ex marmoreo. In hoc altare est icon depictus, ubi rappresentatur Maria Virgo cum Iesu e Cruce deposito. Huc devoti conveniunt ad hoc altare visitandum, ex quo pendent nonnulla vota argentea. Icon ipse, ex humore proveniente a posteriori muro madefactus, alterationem multam passus est, ut vix sacrae imagines dignoscuntur. Ad hoc altare celebrantur quaedam missae, stipe tradita a communitate, de quibus mandavit ut diligentius informetur ad hoc et cetera, sibi resservans decernere postmodum quidquid et cetera. Non adest sacristia, quia non est locus ubi possit construi. In ipso oratorio est armarium cum paramentis ut in policea exhibita et infra reposita ad litteram A. Adest indulgentia concessa visitantibus huiusmodi oratorium in sextis feriis martii, ad septennium data et in curia episcopali visa die 29 decembris 1739. Ordinata. Restaurentur imagines iconis, ita tamen ut earum antiquitas adhuc appareat – rimae circum portatile obturentur et altare ipsum circumquaque claudatur – provideatur de quatuor saltem vasculis cum floribus, de tabellis ornatioribus et de pulvinaribus - |**15**^{v}| sarciatur missale ac praesertim in canone, sed potius comparetur novum. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Zeno] Visitavit oratorium Sancti Zenonis, cum unico altari in mensa marmorea, cum muro subtus posito; habet portatile cum icone depicto, in quo rappresentantur imagines beatae Virginis Mariae cum Puero Iesu, sancti Dominici, sancti Vincentii martyris et sancti Antonii et pallio ex linteo itidem depicto, in reliquis ligneum. Super gradus est imago lignea sculpta sancti Zenonis. Huic altari duae officiaturae

quotidianae adnexae sunt, ex testamentis Gasparis Adami et Francisci eius fratris, in quibus capitalia relicta sunt ad hunc effectum et tenentur commissarii, scilicet sindicus comunitatis et massarius ad mobilia sancti Montis huius loci, qui sunt administratores eorumdem reddituum – ut fuit assertum – stipem praestare; verum, cum fructus ex iisdem capitalibus minores effecti sint, modo praestatur duobus cappellanis, scilicet reverendo domino Gaspari Sacco et reverendo domino Angelo Pierfranceschi, singulis summa ducatorum 50; ex summa unusquisque eorum celebrat quater in hebdomada, diebus festis compraehensis. Mandavit reverendissimus dominus provicarius generalis ut doceatur de institutione, de capitalibus existentibus et eorum redditibus, ad hoc et cetera, sibi resservans postmodum |**16**| decernere quidquid et cetera. Retro altare adest locus pro choro et huic est alius contiguus qui pro sacristia adhibendus esset mandavitque ad hunc usum adhibendum. Vidit paramenta ut in policea ad litteram A infra reposita. Vidit confessionale mobile, de licentia domini archipraesbyteri plebis in hac ecclesia repositum. Ordinata. Fiat labrum et adsit manutergium in sacristia pro manibus abluendis et abstergendis – appendatur labellum pro aqua benedicta pro sacerdotibus exeuntibus ad missam celebrandam – inauretur pes calicis – comparetur vestis talaris – addantur missali missae recentiores sanctorum – ad confessionale provideatur pagella casuum resservatorum ex parte confessarii affigenda et aliqua devota imago ex parte poenitentis – firmetur labellum aquae benedictae in ingressu ecclesiae ad portam maiorem. Quibus habitis et cetera. Visitavit quoque aediculam sancto Ioanni Neopomuceno dicatam, vulgo *capitello*, optime ornatam et bene tentam. Vidit pariter domum parochialem, quae a domino archipraesbytero non habitatur, utpote quae minitatur ruinam, sed modo ab ipso domino archipraesbytero laudabili forma restauratur. |**16**^{v}| Et, cum advesperasset, iam defatigatus ad aedes antedictas domini archipraesbyteri se restituit et incenatus pernoctavit. Die martis 23 aprilis 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, prima luce consurgens, ecclesiam parochialem antedictam adivit in eaque ad sacrum faciendum se praeparavit; quo finito, nonnullos utriusque sexus christifideles sacro Chrismate confirmavit. Deinde visitavit campanile viditque organum et suggestum ex quo concionatur diebus festis, quarta et sexta feria cuiuslibet hebdomadae Quadragesimae et tempore Adventus diebus festis; cum mandato tamen episcopali eligitur concionator a comunitate pro utroque huiusmodi tempore stipemque accipit ab ipsa comunitate ducatorum 30 pro tempore quadragesimali et ducatorum 10 pro tempore Adventus. Vidit et visitavit de parte in partem totam ecclesiam intus et foris, quae est consecrata et dies anniversarius consecrationis celebratur die 29 iulii cuiuslibet anni, in qua tamen cruces non apparent. Hoc beneficium subest iurisdictioni episcopali et confertur per concursum iuxta formam sacri Concilii tridentini; possidetur modo ab admodum reverendo domino Martino Helena, a quo ostensae fuerunt litterae apostolicae quibus institutus fuit sub die 16 aprilis 1722; ostendit etiam litteras patentes curiae episcopalis quibus constitutus est vicarius foraneus in hac parte. |**17**| Ad aedes antedictas restitutus, cum reverendissimo domino provicario suo generali pro tribunali sedit et coram eo vocatus comparuit dictus dominus archipraesbyter et ostendit libros parochiales, matrimoniorum scilicet, baptizatorum, mortuorum ac status animarum, quos rite instructos invenit beneque tentos. Inter hos libros extat liber inscriptus foris “Liber matrimoniorum secretorum”, sigillo domini arechipraesbyteri clausus et munitus, in quo – ut asseruit – descripsit matrimonia secreta ab ipso celebrata iuxta formam sibi praescriptam a sacra poenitentiaria. Ostendit etiam librum congregationum menstruarum quae celebrantur in sacristia plebis, ipso admodum reverendo domino vicario foraneo praesente et assistente, definiente casus reverendo domino Carolo Zangrandi, ad id electo ab eodem domino vicario foraneo cum consensu illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi, ex quo libro constat sedulo sacerdotes eius vicariae subiecti congregationibus interesse; verum, cum observaverit quosdam casus propositos et quasdam definitiones, monuit eumdem admodum reverendum archipraesbyterum ut animadvertat ne quaedam facti species proponantur de rebus de quibus non licet honeste loqui ac ut in definiendo sectetur disciplina moralis quae sit consona verae christianae disciplinae. Vocatis dominis sindico et principalioribus spectabilis comunitatis, eos interrogavit et ab iisdem informationem sumpsit super |**17**^{v}| vita et moribus admodum reverendi archipraesbyteri nec non super exercitio curae animarum ab ipso praestito et a suis curatis ac demum super vita et moribus ecclesiasticorum sub hac plebe degentium, super quibus unanimiter ipsi responderunt nihil desiderari posse quoad dominum archipraesbyterum, cuius vita et mores populum aedificant quique et religione et sollicitudine, quae illum decet, curam una cum suis curatis exercet; quoad reliquum clerum universum, ecclesiasticos religiosam vitam vivere et in ministeriis ecclesiae sedulo praesto esse. Subinde vocati comparuerunt: reverendus dominus Stephanus Bettini, curatus principalis huius plebis aetatis annorum 37, cum mandato ad curam animarum ad annum confirmato die 23 februarii 1743. Reverendus dominus Paulus Vecchi, sacerdos aetatis annorum 56 circiter. Reverendus dominus Georgius Saladinus, sacerdos aetatis annorum 44 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 17 augusti 1742. Reverendus dominus Angelus

Perfranceschi, sacerdos aetatis annorum 40 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 23 februarii 1743. Reverendus dominus Carolus Zangrandis, sacerdos aetatis annorum 36 circiter, cum mandato ad curam animarum ad annum confirmato die 17 augusti 1742. Reverendus dominus Ioannes Vecchi, sacerdos aetatis annorum 34, cum mandato ad |**18**| curam animarum, quod datum est dupplicatum ad annum die 17 augusti 1742; ostendit etiam bullas episcopales diei 24 decembris 1728 sui beneficii in cappellania Sancti Spiritus antedicta. Reverendus dominus Gaspar Sacco, sacerdos aetatis annorum 33 circiter. Reverendus dominus Hierronymus Busca, sacerdos aetatis annorum 37 circiter. Reverendus dominus Ioannes Piazza, sacerdos aetatis annorum 37 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 23 februarii 1743, quam curam exercet extra moenia huius fortilitii. Reverendus dominus Petrus Cantoni, sacerdos aetatis annorum 30 circiter. Reverendus dominus Angelus Barbieri, sacerdos aetatis annorum 31 circiter. Reverendus dominus Valentinus Broglia, sacerdos aetatis annorum 28 circiter. Reverendus dominus Hieronymus Giroldi, sacerdos aetatis annorum 27 circiter. Reverendus dominus Ioannes Antonius Savio, sacerdos annorum 25 circiter. Reverendus dominus Dominicus Ogliosi, sacerdos annorum 25 circiter, cum mandato ad curam animarum pro maribus et infirmis tantum, ad annum confirmato die 18 mensis martii 1743. Reverendus dominus Dominicus Calabrese, sacerdos aetatis annorum 26 circiter. Reverendus dominus Nicolaus Sacco, sacerdos aetatis annorum 24 circiter. Reverendus dominus Ioseph Baroli non comparuit, qui – ut assertum fuit – Venetias profectus est, super quo illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus peculiari modo informationes sumpsit circa relationes sibi iam datas super eius mala vita et moribus et, |**18**^{v}| iisdem informationibus habitis, decrevit ipsum citari ad personaliter comparendum coram se ubicumque fuerit in diaecesi per quemlibet nuncium etiam curiae saecularis intra dies octo post eiusdem reverendi Bazoli reditum in fortilitium ad audiendum quidquid et cetera; aliter, elapso termino octo dierum post eius reditum ut supra nisi paruerit, ex nunc pro tunc suspendit a divinis suspensumque declarat et ita et cetera, omni et cetera. Pro cuius decreti executione factum fuit mandatum infrascripti tenoris, videlicet: Mandato illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi veronensis, comitis et cetera, citetur reverendus dominus Ioseph Bazoli coram sua illustrissima et reverendissima dominatione ubicumque in diaecesi fuerit ad personaliter comparendum intra dies octo post eiusdem sacerdotis reditum in hoc fortilitium ad audiendum quidquid et cetera; aliter, elapso dicto termino et non parito, ab eodem se nunc pro tunc a divinis suspensum declaratum esse sciat et ita et cetera, omni et cetera. Datum die 23 aprilis 1743 ex pastorali visitatione Pischeriae. Ioseph Bovio, pastoralis visitationis notarius et cetera. Exequatur pr. q. v. et f. v. Illico retulit Christophorus Frachessa, famulus huius fortilitii, se hodie intimasse suprascriptum praeceptum reverendo domino Iosepho Bazoli domui suae habitationis ipsoque absente, relaxasse copiam ipsius praecepti in manibus eius famulae in signum verae et realis intimationis et ita et cetera. Idem Bovio notarius et cetera. |**19**| Comparuit dominus Antonius Bazoli, prior venerabilis societatis assertae sanctissimi Corporis Christi supradescriptae, una cum aliis confratribus eiusdem societatis et humilime illustrissimum et reverendissimum praesulem supplicavit ut dignetur, si et in quantum ipsa Societas canonice instituta non fuerit, ipsam canonice instituere aut respective confirmare habitumque ut supra descriptum confratribus concedere promittens se exhibiturum capitale ad hoc et cetera et ita et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, audita supplicatione praemissa, sibi resservavit decernendum quidquid et cetera post eius redditum, capitulis ipsis observatis, et ita et cetera, omni et cetera. Comparuit etiam Aloysius heremita cum litteris patentibus huius curiae diei 19 decembris 1742 ad sex menses confirmatis, quas ostendit et, interrogatus circa doctrinam christianam ipsam celere ostendit, super cuius vita et moribus bonum testimonium dedit admodum reverendus dominus archipraesbyter. Interrogavit subinde ipsum admodum reverendum dominum archipraesbyterum utrum sub eius cura degant scandalosi, publici peccatores, usurarii et huiusmodi nullosque – divina favente misericordia – adesse responsum fuit. Paulo post. illustrissimus et reverendissimus antistes se contulit ad officium persolvendum illustrissimo et excellentissimo provisori, eaque occasione visitavit oratorium |**19**^{v}| privatum in aedibus palatii eiusdem, recenter reaedificatum, ubi vidit altare cum portatile viditque paramenta et alias sacras suppellectiles, omnia decenter parata et, cum constet de privilegio apostolico concesso oratoriis palatiorum in quibus ressident publici rectores urbium et arcium serenissimae reipublicae venetae, quo concessum fuit ut in iisedem celebrari possit; idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus concessit prosequi celebrationem missae in eodem oratorio, servatis tamen servandis et ita et cetera, omni et coetera. Ordinata. Portatile paulisper deprimatur. Cui officio reverso eodem illustrissimuo et reverendissimo domino domino episcopo, in aedes praedictas illustrissimus et excellentissimus dominus Benedictus Baldi, provisor ut supra, una cum nobili domino Hortensio Brenzono, praetore et sindico communitatis, vicissim eidem praesuli suum quoque redditurus in hasce aedes venit ac ibidem persolvit. [A margine: Santo Angelo Custode] Quibus actis,

delegavit dominum archipraesbyterum et vicarium foraneum huius fortilitii ad visitandum publicum oratorium sub invocatione Sancti Angeli Custodis, de ratione reverendissimi domini Petri Antonii Albertini provicarii sui generalis et domini Alberti Albertini eius fratris, mandans ut quantocitius id fiat et, peracta visitatione, in scriptis relationem exhibeat, respondendam in actis huius visitationis et ita et cetera, omni et cetera. Cuius oratorii visitatio facta fuit sub die 27 Iunii 1743, ut in fine huius libri sub littera A. Quo facto, prandium sumpsit et paulisper quieti se tradidit. |**20**| Die antedicta 23 mensis aprilis 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, habitu itinerario indutus, una cum reverendissimo domino suo provicario generali caeterisque suis familiaribus et clero Pischeriae, ad plebem se contulit ibique adorato sanctissimo Sacramento precibusque de more factis ritibusque completis factisque infrascriptis ordinationibus, visitationem huius venerabilis plebis absolvit. Ordinata. Tabernaculum in quo custoditur Sacramentum ita cominus sacerdoti ministranti reducatur ut comodo sacerdos ipse possit idem Sacramentum extrahere cum ostio tabernaculi ipsius, servata tamen forma decenti et decore altaris – comparetur altera pixis minor ut quoties deferendum est Viaticum ad infirmos in ecclesia semper adsit Sacramentum – errigantur genuflexoria circum altare maius, cum mappis suis, ad hoc ut decenti modo communicantes in ipsis genuflectantur et Sacramentum recipiant – in coemeterio parochiali restaurentur muri qui sunt restaurandi et in porta eiusdem coemeterii quae est iuxta portam maiorem ecclesiae provideatur ne pateat additus animalibus – in coemeterio militum reficiantur et restaurentur muri eiusdem – impediatur rite additus animalium – in utroque errigatur columna cum cruce ferrea in apice et |**20^{v}**| eradantur herbae comburanturque et spargantur in iisdem coemeteriis cineres earum – erigatur supra baptisterium ciborium, in cuius apice sit imago sancti Ioannis Baptistae baptizantis – provideatur altare beatae Virginis Mariae a Rosario de pulvinaribus solemnioribus – obturentur rimulae portatilis et provideatur de tella cerata – altare sanctissimi Corporis Christi provideatur de pulvinaribus solemnioribus – confratres societatis eiusdem sanctissimi Corporis Christi doceant de societatis canonica errectione et respective de facultate induendi habitum et, quatenus canonice instituta non fuerit, vel ecclesiastica auctoritate facultatem huiusmodi induendi habitum non obtinuerint, supplicent ad hoc et cetera – provideantur pulvinaria decora pro altare sancti Caroli – portatile altaris sancti Ioannis Baptistae, cum sit depressum, paulisper elevetur – rector huius altaris doceat de eius institutione nec non de obligatione ab institutore ipsius beneficii constituta – provideantur ad hoc altare vascula cum floribus et pulvinaria ornatiora – altare sancti Antonii patavini provideatur de pulvinaribus ornatioribus – provideantur pulvinaria decentiora pro altare sancti Antonii abbatis – altare sanctae Barbarae provideatur de pulvinaribus ornatioribus – fiant duo paramenta, alterum album alterum viride |**21**| pro capellania Sancti Spiritus – provideantur paramenta omnium colorum et caetera necessaria pro sacrificio missae pro cappella sancti Ioannis Baptistae seu rector praestet pro ipsis quid praestandum est domino archipraesbytero – sacristia provideatur de manutergiis ad abstergendas manus – in parietibus ecclesiae exculpantur vel pingantur cruces – in partitis baptizatorum describantur hora nativitatis cuiuscumque baptizati et addatur quoque nota de cuius paroecia sint patrini. Egresso ex ecclesia, milites pedestres, qui vigilant ad palatium excellentissimi provisoris ipsi illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo discedenti ex fortilitio praecesserunt eique obsequium, ex mandato praedicti excellentissimi provisoris, praebuerunt usque ad ultimas portas eiusdem fortilitii quo in loco parata erant cohors militum equestrium vulgo *dragoni* ab ipsomet excellentissimo provisore missa ut praesulem prosequeretur Sirmionem usque. Admodum reverendus archipraesbyter, una cum suo clero, ac dominus sindicus spectabilis communitatis Pischeriae una cum principalioribus eiusdem loci reverendissimum dominum dominum episcopum prosecuti sunt usque ad confinia Pischeriae; cohors vero equestris ab eodem dimissa fuit antequam ad haec confinia pervenisset. Perventus ad fines Sirmionis, iterum obsequia, humilimis verbis sibi praestita tam a domino archipraesbytero Pischeriae et eius clero quam a domino sindico eiusdem loci suisque collegis excepit, quibus humanissime respondere dignatus est. |**21^{v}**| Ibidem, cum invenisset dominum Iacobum Ravelli, sindicum spectabilis communitatis Sirmionis associatum a principalioribus ipsius communitatis ab eodem, nomine eiusdem comunitatis, officium obsequii accepit, cui peramanter respondit; quo facto, iter prosecutus est, subsequentibus iisdem domino sindico et sociis. Ingredientem peninsulam Sirmionis expectabant milites ordinantiarum loci praedicti cum suis officialibus, a quibus illustrissimus et et reverendissimus praesul continuo prosecutus est. Ad arcem Sirmionis perventus, ante eiusdem ingressum pueri puellaeque doctrinae christianae, deinde viri ac mulieres et clerus ac demum dominus archipraesbyter cum superpelliceis processionis forma servata, parati erant ad excipiendum eorum pastorem, qui e rheda descensus, sub baldachino a principalioribus loci gestato susceptus fuit, atque hoc ordine Sirmionem introivit et ad aedes parochiales pervenit, in quibus iterum domino archipraesbytero et sindico suae dignationis et humanitatis testimonio dato, quieti parumper indulsit et, vespere facto, in

cubiculum sibi paratum se recepit et incenatus obdormivit. Die mercurii 24 aprilis 1743. Illustrissims et reverendissimus dominus dominus episcopus, longioribus vestibus indutus convocatoque per solita signa iam populo, sub baldachino a quatuor deputatis a comunitate gestato receptus fuit, personante musicorum instrumentorum concentu, qui |**22**| continuo deinde ex communitatis liberalitate domi et ecclesiae in honorem praesulis tanti usque ad finem visitationis personuit et, in limine domus parochialis super pulvinaribus paratis genuflexus, [a margine: SERMIONE] crucem ab admodum reverendo domino Ioanne Maria Cracco archipraesbytero pluviali albo induto porrectam osculatus est; inde, clero processionaliter decantante, ad parochialem ecclesiam progressus est. In ianua maiori recepto aspersorio ab eodem domino archipraesbytero oblato, se signavit populumque aspersit nec non ab ipso domino archipraesbytero thurificationis honorem triplici ductu recepit. Ad altare maius procedens ibique in genuflexorio ad id decenter parato genuflexus, oravit; interea solita per dominum archipraesbyterum et clerum decantata fuere; quibus expletis, altare maius ascendit, orationem titularis recitavit, populo benedixit praemisso *Confiteor* et suam episcopalem indulgentiam de suo mandato publicatam est impertitus. Thronum subinde ascendit, a latere evangelii sibi paratum ibique violaceis paramentis indutus, assistentibus admodum reverendo domino Ioanne Baptista Sacco archipraesbytero vicario foraneo de Ponti, exequias pro defunctis in ecclesia et coemeterio, quod et visitavit, absolvit. Ingressus ecclesiam ac persolutis precibus pro defunctis, pluviali albo indutus praemissisque hymno, adoratione et thurificatione, visitavit santissimum Eucharistiae sacramentum, positum |**22**$^{\mathbf{v}}$| et custoditum sub sera et clavi, quae est argentea, in parvo tabernaculo ligneo decenter instructa, quod tabernaculum est supra mensa altaris ante tabernaculum maius, quod eminet super gradus ipsiusmet altaris, ubi olim custodiebatur Sacramentum ipsum. Hoc Sacramentum statutis temporibus renovatur et rite tum in ecclesia, tum ad infirmos distribuitur; tempore paschali distribuuntur quoque schedae et, eo elapso, recuperantur omnesque parochiani comunionis capaces, qui sunt ad numerum 564 (cum animae huic pareciae subiectae sint omnes 830 exclusis ecclesiasticis, qui sunt ad numerum duodecim, ut ex policea exhibita et in fine huius libri reposita ad litteram B) praecepto ecclesiae obediunt, duobus exceptis, quorum salus divinae misericordiae est comendanda. Vidit unicam argenteam pixidem, bene servatam cum decenti conopeolo et amigdalam argenteam rite elaboratam ac intellexit nondum paritum ordinationi factae in postrema visitatione. Societas sanctissimi Sacramenti ad suum altare errecta providet de suppellectilibus neccessariis ad idem infirmos deferendum, quas suppellectiles vidit et satis decenter instructas approbavit, qua occasione parochus et signa, dum per tempus licet, dat populo et indulgentias associantibus concessas publicat. Sanctissima Eucharistia devota cum processione circumfertur |**23**| in die Corporis Christi, nec non singula quaque dominica tertia mensis, et publicae adorationi exponitur diebus festis a die sanctae Crucis mensis maii usque ad diem eiusdem sanctae Crucis mensis septembris et quaque singula sexta feria mensis martii, in hostensorio radiato ad normam sacrorum rituum confecto. Hac peracta visitatione, missam celebravit ac deinde sacram communionem populo elargitus est et cum sacra pixide eidem populo benedixit. Actis Deo gratiis, visitavit olea sancta, quae sunt custodita sub sera et clavi ac porta ferrea in latere evangelii viditque tum vascula posita in capsula nucis, quae mitti solent ad cathedralem ad eadem sancta olea recipienda, tum duplex vas olei pro infirmis, quae omnia vasa sunt stamnea et rite elaborata nec desunt bursae violaceae pro eodem oleo infirmorum. Visitavit subinde fontem baptismalem, positum in angulo ecclesiae iuxta maiorem portam, cancellis ferreis circumdatum ibique olea tum cathecumenorum tum chrismatis, in vasis stamneis decenter posita; observavit vas ferreum pro abluendis baptizandis, ciborium et conopeum. Tria vidit postea confessionalia in praedicta ecclesia disposita eaque singula ad normam sacrorum rituum instructa approbavit. |**23**$^{\mathbf{v}}$| Quibus actis, in aedes parochiales se recepit et prandium sumpsit. Die antedicta 24 aprilis 1743 a prandio. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, una simul cum reverendissimo suo provicario generali, ad ecclesiam parrocchialem petiit ubi, convocatis per solita signa pueris et puellis scholae doctrinae christianae, quae exerceri solet ibidem separatis diversi sexus personis et servato ordine regulisque congregationis doctrinae christianae huius diaecesis veronensis, eosdem ab admodum reverendo domino archipraesbytero interrogatos de fidei articulis legisque divinae praeceptis aliisque quae ad aeternam salutem spectant, in primis eruditos cognovit, admiratus non tamen puerorum et adultorum peritiam, quam sedulam operam et caritatem archipraesbyteri, a quo illi quam diligentissime hoc divino pabulo pascuntur. Confecto scrutinio huius scholae, praecepit ut solitis precibus et consueto ordine dimitterentur discipuli iisque dimissis, ad se vocavit operarios eiusdem scholae, a quibus libri ad ipsam spectantes eidem oblati fuerunt, quos vidit et compertus est frequentiam discentium ac sollicitudinem magistrorum, quam peramanter laudavit, enixe tum ecclesiasticis tum laicis comendans ut deinceps in hoc sancto salubrique opere perseverent. Subinde ad altarium visitationem suam curam intendit et primum visitavit altare maius, in mensa marmoreum cum palio ligneo inaurato et in gradibus ligneum, cum portatile,

de |**24**| ratione communitatis; post praedictum altare est chorus, in quo assurgit marmoreum aedificium, eleganti ordine constructum, ubi ressidet imago beatae Virginis Mariae ex ligno sculpta, sub crystallis, quam populus huius loci praecpue veneratur. Hoc altare manutenetur ab ipsa communitate, sed lampas et cerae manutenentur ab archipraesbytero. Nulla inest obligatio missarum, sed dominus archipraesbyter in eo celebrat et pro populo diebus festis applicat sacrificium. Altare sancti Andreae, in mensa lapideum, in reliquis ex gypso elaboratum et depictum, de ratione communitatis, cum portatili et icone depicto. In hoc altare nulla est adnexa officiatura, sed aliquot missae celebrantur iuxta voluntatem reggentium ipsius communitatis, in satisfactionem quorumdam legatorum a piis testatoribus relictorum. In gradibus huius altaris est custodia lignea, suis clavibus et seris munita, in qua servantur reliquiae ex ligno sanctae Crucis, quae fuit recognita in hac curia episcopali die 7 maii 1734; ex ossibus sancti Petri apostoli, ut supra recognita die 7 iunii 1735 et demum maioris partis brachii sancti Pacifici ac femoris sancti Liberati martyrum, cum documento huius curiae episcopalis diei 2 iulii 1733, quas recognovit suis sigillis ac litteris autenticis munitas easque ideo veneratus est et illi sanctae Crucis thure adhibito |**24**^{v}| cultum praecipuum praestitit. Visitavit altare sanctissimi Corporis Christi, marmoreum cum portatile et icone depicto, de ratione societatis eiusdem Corporis Christi, a qua manutenetur. Haec societas constat canonice errectam fuisse ex documentis exhibitis, visis et restitutis; habet redditus et onera nec non mobilia prout ex policea exhibita et infra posita ad litteram B. In hoc altare extat tabernaculum errectum, in quo reponitur sanctissimum Eucharistiae sacramentum tertia quoque dominica mensis, occasione processionis iam dictae et ibidem fit sepulcrum in maiori hebdomada; alio vero tempore patet ipsum tabernaculum iuxta ordinationem ultimae visitationis. Vidit altare sancti Antonii patavini, marmoreum cum portatile et icone depicto, olim de ratione familiae Bettini, cui successit dominus Iacobus Ravellus, legatarius quondam domini Francisci Bettini, ut ex eius testamento anni 1683 in actis domini Francisci Ferro notarii veronensis, a quo manutenetur. Huic altari adnexa est obligatio missae quotidianae, ex testamento praedicto, cuius testatoris haec communitas est haeres, quae obligatio adimpletur. Idem Bettini alia pia legata reliquit in suo testamento et codicillo, prout descripta sunt in tabula manuscripta posita in sacristia, cuius copiam dominus archipraesbyter exhibuit, infra positam ad litteram B, quae legata adimplentur. |**25**| In hoc altari praeterea duo anniversaria celebranda sunt ex pia dispositione ipsius domini Francisci Bettini et solemnis missa cum vesperis dicenda in die festo sancti Antonii patavini, quae omnia supplentur, stipe tradita a communitate quoad missam solemnem cum vesperis et a domino Ravelli quoad anniversaria. Visitavit altare beatae Virginis Mariae a Rosario, marmoreum in mensa, in reliquis ligneum cum portatile et icone depicto, de ratione societatis Rosarii, a qua manutenetur. Haec societas canonice instituta fuit, ut constat ex diplomate diei 10 februarii 1611 in autentica forma exhibito, viso et restituto. Habet redditus et onera descripta in policea exhibita a domino massario eiusdem societatis et in fine huius libri reposita ad litteram B. Dominus Iacobus Ravelli habet onus ex antedicto legato praestandi decem pondera olei massario huius societatis, ad hoc ut mane et sero ardeat lampas ante dictum altare, quod, si hoc onere impleto aliqua pars eiusdem olei supersit, haec est praestanda ex ipsa pia dispositione domino massario societatis Corporis Christi pro lampade ad eius altare. Vidit suggestum, in quo concionatur tempore quadragesimali et concionator eligitur ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo, stipe tradita ab ipsa communitate ducatorum 24. Hisce peractis, se contulit ad visitanda oratoria infrascripta; et primum |**25**^{v}| [a margine: <u>Santissima Annunciata</u>] visitavit publicum oratorium sub titulo Sanctissimae Annunciationis beatae Virginis Mariae, de ratione scholae cincturatorum, a qua manutenetur, situm intra limites parochialis Sirmionis. In hoc oratorio extat unicum altare cum portatile et imagine sanctissimae Annunciationis eiusdem beatae Virginis Mariae perantiqua depicta cum ianuis lateralibus marmoreis (et mensam quoque habet marmoream) et palio ligneo in corona; palium autem eius ex solo serico. Observavit altare ipsum et suppellectilia eiusdem, decenter ornateque instructa. Ingressus in chorum retro ipsum altare, vidit aggregationem huius scholae iam facta archiconfraternitati sancti Iacobi Bononiae, quae refertur quoque in postrema visitatione. Vidit vestes nigras ex tela cum cappuccio et cingulo, quibus confratres induuntur et baculum quo utuntur. Huc confratres conveniunt omnibus diebus festis ad persolvendas laudes beatae Virginis Mariae aliasque preces iuxta eorum institutionem et piam consuetudinem; habent reliquiam ex sacris ossibus sanctae Mariae Magdalenae poenitentis, in theca argentea sigillo et litteris munita, in hac episcopali curia recognita die 18 iulii 1742, quam approbavit et deveneratus est. Ipsi confratres quarta quaque dominica mensis, induti suis vestibus, forma processionis servata, devote pieque |**26**| ad ecclesiam parochialem conveniunt ibique sacramenta poenitentiae et Eucharistiae sumunt et ad indulgentiam acquirendam iuxta eorum privilegia. In aliis quoque processionibus interveniunt, quae fieri solent in certis anni temporibus iuxta consuetudinem ecclesiae parochialis. Haec societas habet quosdam redditus cum oneribus, prout ex pollicea exhibita et in fine huius libri ad litteram B posita. Huius societatis

onera missarum adimplet reverendus dominus Gulielmus Angeleri, qui in patrimonii sui partem redditus pro iisdem missis sibi assignatos habet, ut asseruit. In hoc eodem loco vidit armarium ex nuce confectum, ubi servantur sacrae suppellectiles pro missa celebranda, de quibus sufficienter provisum esse invenit. Quibus habitis et cetera. [A margine: Beata Vergine Maria del Ponte] Visitavit oratorium Beatae Virginis Mariae nuncupatae *del Ponte*, infra limites parochialis Sirmioni, Nativitati eiusdem beatae Virginis Mariae dicatum, de ratione societatis eiusdem beatae Virginis, a qua manutenetur, qua cum sit perantiqua – ut asseritur – eius institutionis tempus et modus ignoratur. Ipsa societas habet suos redditus et onera ut in policea producta et infra ad litteram B reposita et onera missarum adimplet reverendus dominus Caesar Ravelli, ad id amovibiliter electus. Unicum habet altare cum portatili, mensa gradibusque marmoreis, ceterae eius partes ex gypso elaborato, depicto et inaurato. In ipso altari est imago antiqua beatae Virginis Mariae |**26**^{v}| cum Puero Iesu sub crystallis, suppellectilibus decenter et ornate instructum. Ad latus in cornu epistolae per ostium ingreditur in paucam sacristiam, rite dispositam, ubi vidit armarium ex ligno depictum, ubi conservantur paramenta pro sacrificio missae, quae satis decenti forma confecta apparent. Ordinata. Provideatur altare de pulvinaribus decentibus – sarciatur paramentum violacei coloris. Et cum defatigatus esset, in antedictas aedes se contulit et incoenatus quievit. Die iovis 25 mensis aprilis 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, facto iam mane, in ecclesiam parochialem suprascriptam se contulit et, praemissa pia praeparatione, sacrum fecit; quo absoluto, plurimis utriusque sexus christifidelibus angelorum Panem praebuit et frequentissimum populum sacro Chrismate perunxit. Interea reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitanda infrascripta oratoria campestria infra limites parochialis praedictae. Et primum [a margine: San Vitto] visitavit publicum oratorium sub nuncupatione sanctorum Viti et Modesti, de ratione communitatis, a qua sanctum tectumque et de omnibus provisum servandum esset, cum unico altari cum portatili. Hoc oratorium rimis permagnis hic illic aperitur, |**27**| ita ut ruinam minitari videatur. Nulla eidem est sacristia nullisque suppellectilibus ad sacrum missae celebrandum est instructum, quae tamen, dum opus est ac praesertim in festo sanctorum titularium quando ex voto communitatis clerus et populus Sirmionis, ordine processionis servato, huc convenit et ibidem solemnis missa celebratur, a sacristia ecclesiae parochialis dissumuntur, ut asseruit dominus Iacobus Ravelli sindicus, ibi praesens. Quapropter, cum idem reverendissimus dominus provicarius generalis ipsum oratorium suspendendum seu prophanandum fore cognoverit, si quamtotius eiusdem neccessitati a comunitate non consulatur, monuit et hortatus est praedictum dominum sindicum ut suadeat communitatem praedictam ad providendum vel ipsum oratorium instaurando, si fieri poterit, vel ex integro reaedificando, instruendo ornandoque sacristia et paramentis neccessariis, aliter deveniet ad decernendam suspensionem aut respective porphanationem eiusdem. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Giuseppe] Se transtulit ad visitandum alterum oratorium publicum sub titulo Sancti Ioseph, de ratione domini Iacobi Ravelli praedicti, successoris quondam dominae Dominicae Bettini Pace, a qua constructum iam fuit, cum unico altari cum portatili. Observavit portam quae in aedes privatas olim additum praebebat, in obsequium decreti visitationis 1712 habitae obturatam |**27**^{v}| iam fuisse; sacristiam vero ac nonnulla alia in praedicta visitatione ordinata nondum competa; propterea ordinavit ut infra. Ordinata. Rudis murus, quo porta quae additum in aedes privatas praebebat obturata fuit, perpoliatur ut nulla adsit differentia cum caetera superficie oratorii – provideatur portatile de tela cerata – aedificetur sacristia et ea omnia quae ad eius usum neccessaria sunt apponantur – comparetur missale novum romanum – item stragula et pulvinaria pro altare – mundetur calix – campana reponatur iuxta oratorium – fiat sperae saltem lineae fenestris a latere portae. Quibus peractis, hora prandii accedente, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus et praedictus reverendissimus dominus provicarius generalis in edes parochiales regressi sunt ibique prandium sumpserunt. Die antedicta 25 aprilis 1743 post prandium. Prandio sumpto, coram reverendissimo domino provicario generali in aedibus antedictis de suo mandato vocatae comparuerunt Angelica relicta quondam Dominici Meglioranzi, Helisabeth relicta quondam Francisci Bragantini et Ioanna uxor Francisci Spersoli, obstetrices huius loci et ab eodem reverendissimo domino provicario generali circa baptismatis administrationem ac alia quae neccessaria sunt spectantque |**28**| ad spirituale earum ac proximorum suorum directionem expertae sunt, quas ipse idoneas cum cognoverit, dimisit. Interim illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, suis vestibus indutus, una cum praedicto reverendissimo suo provicario generali, ad ecclesiam parochialem divertit ibique adorato divino Sacramento, Confirmationem iterum multis petentibus impertitus est. Successive ad visitandam sacristiam contendit eamque vidit eleganti forma constructam ex comunitatis impensis, quibus etiam ipsius sacristiae suppellectiles manutenentur. Vidit armarium ligneum ubi servantur paramenta de ratione eiusdem comunitatis, quae visitavit quaeque sunt descripta in policea exhibita infraque reposita ad litteram B. Vidit et visitavit cubiculum eidem sacristiae contiguum, ubi extat labrum pro manibus sacerdotum abluendis et

manutergium, ab ipsa communitate constructum et manutentum. In eodem cubiculo extat genuflexorium et supra ipsum parvum armarium ubi servantur quaedam suppellectiles, scilicet candelabra, vascula cum floribus et alia huiusmodi, comparata et illic deposita a pietate domini archipraesbyteri pro cultu et ornamento altaris maioris, quae declaravit idem dominus archipraesbyter praesens se ex sua voluntate offerre irrevocabiliter pro ornamento ipsiusmet altaris. In sacrista praedicta observavit armarium ex nuce confectum |**28**^{v}| positumque ibidem a praedicto domino archipraesbytero; in quo quaedam apparamenta extant de ratione ipsiusmet domini archipraesbyteri, quae pro suo paeculiari usu ac dominio sibi resservata esse declaravit. Visitavit demum totam ecclesiam, beatae Virgini Mariae dicatam, quae est consecrata eiusque consecrationis dies celebratur 29 septembris cuiuslibet anni viditque organum concine elaboratum et campanile, bene tentum, in quo tres sunt campanae armonice ressonantes. Hisce peractis, se se transtulit ad visitanda infrascripta duo publica oratoria, constructa in clivo montis Sirmionis. [A margine: San Salvador] Visitavit oratorium sub titulo Sancti Salvatoris, cum unico altari marmoreo cum portatili et icone depicto, qui rappresentat imaginem Salvatoris. In pariete a parte evangelii extat haec inscriptio in marmore sculpta, scilicet: “A. P. M. Oratorium divi Salvatoris comunitas Syrmionis funditus errexit anno Domini MCCCLXXXII. Franciscus Bettini aere proprio moderne remisit et restauravit A. D. MDCLXXXV”; ex imaginibus in diversis locis super parietibus huius oratorii depictis dignoscitur eiusdem antiquitas, quarum forma non solum indicat epocham supra descriptam, sed id magis dignoscitur ex inscriptione facta ad calcem unius ex his imaginibus caracteribus illi tempori congruentibus, in qua inscriptione dessigantur anni MCCCLXXXXII. |**29**| Subtus altare extat cripta, cuius tectum a fornicibus substinetur, in quam descenditur per duas scallas a lateribus altaris positas. Nulla adest huic oratorio sacristia nullaeque suppellectiles ad sacrum faciendum, sed eae, quoties ibidem est celebrandum, a sacristia ecclesiae parochialis dessumuntur. Egressus per minorem portam, ex hoc oratorio descendit in coemeterium, in quo tumulari solent cadavera advenarum aliquo casu sub hac paroecia mortuorum ibique oravit pro defunctis ibidem tumulatis. Ordinata. Portatile altaris provideatur de tella cerata, qua cooperiatur – fiant sperae saltem ex tella ad fenestras laterales portae maioris – erigatur in coemeterio columna lapidea cum cruce ferrea in apice. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Pietro] Ex hoc oratorio ascendit ad visitandum alterum, Sancti Petri nuncupatum, de ratione communitatis praedictae, cum duobus altaribus, quorum maius habet portatile; ibi celebrari solet una missa in quaque hebdomada, pro qua cappellanus, qui modo est reverendus dominus Petrus Mario, possidet quasdam petias terrae habetque in partem sui patrimonii assignatam a communitate et adimplet. Alterum altare sancto Nicolao Tolentinati dicatum, iam suspensum, visitavit et suspensum fore decrevit, donec et cetera. |**29**^{v}| Huiusmodi oratorium antiquum esse apparet ex inscriptione in laterculo posito ante fores ecclesiae, inciso caracteribus antiquis, in quo legitur: “Anno Domini MCCCXXI”. Idem etiam confirmatur ex imaginibus depictis in ipso, quarum aetas declaratur in inscriptione antiquitati earumdem imaginum convenienti, in cornu epistolae depicta, iuxta easdem imagines, in qua sic legitur: “Anno Domini MCCCXXI indictione IV”. Hoc idem oratorium caret sacristia et paramentis, quae subministrantur, quoties neccesse est, a sacristia ecclesiae parochialis. Egressus ex hoc oratorio, visitavit coemeterium ante ianuam maiorem ipsius oratorii, in quo oravit pro defunctis ibidem tumulatis. Vidit domum heremitae, qui custodit hoc oratorium, eidem oratorio contiguam. Ordinata. Claudatur a lateribus altare maius et provideatur de stragula – fiant sperae saltem ex tella pro fenestris quae sunt in prontespicio ecclesiae – in coemeterio erigatur columna lapidea cum cruce ferrea in apice. Quibus peractis, ad aedes parochiales se restituit et incoenatus pernoctavit. Die veneris 26 mensis aprilis 1743. Orto sole, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ecclesiam praedictam ingressus est, in qua sacrum fecit; quo absoluto actisque |**30**| Deo optimo maximo gratiis, in aedes parochiales se recepit. Interea coram reverendissimo domino provicario generali vocatae comparuerunt: Sancta relicta quondam Blasii Lavelli et Dominica uxor Andreae Terracini obstetrices, quas examinavit et aptas esse invenit in ministrando sacramento baptismatis in casu neccessitatis. Subinde illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, una cum praedicto reverendissimo provicario suo generali, in antedictis aedibus pro tribunali sedit et coram eo compatuerunt vocati dominus sindicus huius spectabilis comunitatis aliique principaliores loci, quos monuit ut ex conscientia dicant et deponant de vita et honestate tum reverendi archipraesbyteri tum sacerdotum qui in cura animarum coadiuvant aliorumque ecclesiasticorum nec non circa populum et verbo veritatis asseruerunt unanimes dominum archipraesbyterum bonis religiosisque moribus aedificare parochianos nihilque deesse quod neccessarium et utile sit ad curam animarum exercendam, sed tum praedicatione et cathechismo, tum sacramentorum administratione sedulam operam impendere, cum animarum praecipuo fructu. Huius exemplum caeteros sacerdotes qui in cura animarum coadiuvant sequi addiderunt ipsosque honeste sancteque ac caeteros quoque ecclesiasticos vivere asseruerunt, in populo vero nullum adesse scandalum |**30**^{v}| quod corrigatur addiderunt,

ita ut omnia ad omnipotentis Dei gloriam directa esse appareant. Praedictus dominus sindicus spectabilis communitatis nec non domini massarii societatum sanctissimi Sacramenti et rosarii insteterunt ut sacerdotes dessignati ad adimplendas obligationes respective sibi assignatas in libro servando in sacristia singulis vicibus quibus ipsas adimplent manu propria se se subscribant, addentes et declarantes obligationes pro qua celebraverint, ad hoc ut appareat ipsismet obligationibus impletum fuisse et ita et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus suprascriptae instantiae benigne annuens, decrevit ut fiat liber cum indice, in quo indice respective et locis distinctis indicetur obligatio et quisque sacerdos, cui onus missarum a praedictis assignatum fuerit vel assignabitur, in loco eiusdem indicis ubi notata fuerit obligatio sibi assignata, quaque vice, qua eamdem obligationem implet, manu propria se scribat, et subscribat, et ita et cetera, omni et cetera. Instetit humilime praedictus dominus sindicus pro interesse suae communitatis a qua manutenetur sacristia ecclesiae parochialis, a sua illustrissima et reverendissima dominatione decerni equam praestationem faciendam ab illis qui celebrare faciunt missas in ecclesia parochiali praedicta iuxta ordinationes piarum voluntatum. Cum vero ibidem adessent massarii societatum sanctissimi Sacramenti **|31|** et rosarii, ipsi quoque non dissenserunt ut hoc decernatur, proportione servata quoad officiaturas ad quas ipsi tenentur et ita et cetera. Super quibus, cum satis non constet de praecisa voluntate pie disponentium neque de capitalium residuorum respectiva summa quibus annexae sunt obligationes missarum, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus mandavit ut distinctius super his doceant, sibi resservans decernendum quidquid et cetera post eius redditumVeronam et ita et cetera, omni et cetera. Cum ipse dominus sindicus cognoverit ordinatum supra fuisse ut exequeretur ordinatio facta in postrema visitatione illustrissimi et reverendissimi domini domini Francisci Trevisani, episcopi veronensis, de altera pixide providenda, supplicavit ut declararetur cui onus istud incumberet, num communitati, num vero domino archipraesbytero, qui e contra suas rationes produxit, quibus praetendit sibi onus istud non spectare, praesertim cum in inventariis a communitate confectis pixis quoque, quae modo extat, sibi consignata fuerit et ita et cetera. Quibus auditis consideratisque, cum postmodum praedictus dominus archipraesbyter sponte exhibuerit communitati duos aureos, libras scilicet quadraginta quatuor, ad hoc ut ab ipsa communitate exequeretur ordinatio supradicta, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus decrevit et declaravit **|31^{v}|** spectare, stantibus ut stant, ipsi communitati executionem eiusdem ordinationis et ita et cetera, omni et cetera. Successive comparuit vocatus admodum reverendus dominus Ioannes Maria Cracco, archipraesbyter huius parochialis ecclesiae, quam obtinuit anno 1718 sub die 3 februarii et obtulit litteras episcopales huiusmodi collationis eiusdem diei. Hoc beneficium subest iurisdictioni episcopali et confertur per concursum ad normam sacrorum canonum. Ostendit idem dominus archipraesbyter libros parochiales, baptizatorum scilicet, matrimoniorum et mortuorum, nec non status animarum et bene servatos et tentos invenit. Subinde quoque vocati comparuerunt reverendus dominus Petrus Mario, sacerdote annorum 35 circiter, curatus cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 5 iulii 1742. Reverendus domunus Dominicus Monati, sacerdos annorum 61, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 7 iunii 1742. Reverendus dominus Dominicus Gatteri, sacerdos annorum 36, cum mandato ad curam animarum ad annum confirmato die 22 augusti 1742. Reverendus dominus Iacobus Cracco, sacerdos de Bubulca in hoc loco degens, aetatis annorum 28, cum mandato ad curam animarum ad annum confirmato die 7 iunii 1742. Reverendus dominus Ioannes Baptista Usachino, sacerdos de Desentiano hic **|32|** comorans, aetatis annorum 54 circiter. Reverendus dominus Iacobus Lizeri, sacerdos aetatis annorum 31 circiter. Reverendus dominus Gulielmus Angeleri, sacerdos aetatis annorum 29 circiter. Reverendus dominus Caesar Ravelli, sacerdos aetatis annorum 27 circiter. Reverendus dominus Dominicus Stringari, sacerdos aetatis annorum 24 circiter. Reverendus dominus Honofrius Gatteri, sacerdos aetatis annorum 24 circiter. Petrus Marius filius Caroli, clericus in minoribus ordinibus constitutus, aetatis annorum 20 circiter. Qui omnes debito obsequio mandata suorum ordinum et ad curam animarum respective praebuerunt. His dimissis, comparuit Bernardinus de Micheli habitu haeremitico indutus, qui interrogatus de eius mandatis respondit huc usque bona fide custodisse oratorium Sancti Petri huius terrae absque mandato huius curiae episcopalis ac propterea, cum monitus fuerit de eius negligentia et ab ipso supplicatum humilime fuerat ut sibi ignosceretur habitisque informationibus super eius vita et moribus, quae bonae datae fuerunt, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, miseratione erga ipsum motus, decrevit concedendum esse illi consuetum mandatum ad sex menses, quibus elapsis non confirmetur nisi docuerit in forma de eius vita, moribus et frequentia sacramentorum. Quibus peractis, prandium sumpsit et quieti paulisper se tradidit. **|32^{v}|** Die antedicta 26 aprilis 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus praesul, sacris ritibus servatis, in parochialem ecclesiam regressus, factis infrascriptis ordinationibus, precibus expletis, visitationem parochialis ecclesiae Sirmionis absolvit. Ordinata. Eradantur herbae e coemeterio, comburantur earumque

cineres spargantur super ipsum coemeterium – executioni mandetur ordinatio alias facta de altera pixide providenda – pesulum serae ostioli quod est in custodia oleorum sanctorum ita aptetur ut ostiolum ipsum omnino clausum remaneat – fiat vas decentius ad abluendos baptizandos in sacro fonte – rimae ciborii fontis baptismalis ita obturentur ut nullus remaneat additus quo pulvis aut immondities penetrare possit in fontem et decenti conopeo fons ipse exornetur – imago sancti Ioannis Baptistae in apice ciborii restauretur – deprimatur parumper portatile altaris maioris – provideatur de mappis super genuflexoriis ad comunionem – altare sancti Andreae provideatur de pulvinaribus decentioribus eiusque portatile paulisper deprimatur – provideatur de pulvinaribus decentioribus altare sanctissimi Corporis Christi illiusque portatile deprimatur aliquantulum – argento vel auro duo patenae cupreae retro liniantur et inauretur |**33**| pes unius ex calicibus qui habent cupam argenteam et pedem cupreum – comparentur manutergia ita ut munda ac decentia semper ad labrum existere possint et fistula eiusdem labri subtus ipsum ita apponatur ut aqua non depluat extra recipientem – restauretur armarium ligneum de ratione communitatis et decenti forma aptetur – depingantur vel exculpentur cruces rite in parietibus ecclesiae, ad inditium eius consecrationis – in partitis matrimoniorum addatur verbo *testibus* hoc verbum *rogatis* vel *adhibitis* – in partitis mortuorum exprimatur causa mortis. Egressus ex ipsa parochiali ecclesia Syrmionis, rhedam suam cum reverendissimo domino provicario suo generali caeterisque suis familiaribus subsequentibus ascendit ac Syrmionem reliquit, ipsum comitantibus admodum reverendo domino archipraesbytero et eius clero nec non suprarelato domino sindico ac principalioribus ex ipsa communitate equitantibus, tormentis bellicis interim iuxta Syrmionem explosis. Iter sic prosecutus est ad fines usque huius terrae, ubi perventus ab archipraesbytero praedicto, clero et a domino sindico aliisque communitatem rappresentantibus officia obsequii excepit iisque benigne respondit. Iis finibus transactis et in pertinentiam Rivoltellae praetergressus, obvios habuit nobilem dominum comitem Christophorum de Villio et |**33^{v}**| dominum Nicolaum Mogioli, ambos ab hac spectabili communitate deputatos et sua erga illustrissimum et reverendissimum praesulem obsequia offerent et praestarent dum in eius visitatione ipse persisteret; ab ipsis itaque humilimis verbis veneratus est, quibus perumanissime respondit. Hisce successit officialis militum equestrium illiricae nationis vulgo *Cappelletti*, qui illi litteras illustrissimi et excellentissimi domini domini provisoris Salodii et capitanei Riperiae officiosissime dedit et, eiusdem excellentissimi rappresentantis nomine, salutavit, offerens se ipsum et cohortem suam ad eius obsequium, quocumque in loco Riperiae ipse adesset. Perlegit illustrissimus et reverendissimus antistes litteras plenas officio predicti excellentissimi provisoris gratiisque actis, iter prosecutus est, praecedente ipsamet cohorte militum et subsequentibus dominis deputatis communitatis ac aliis principalioribus eiusdem. Paulo post, cum proprior esset publico oratorio Sancti Francisci, intra limites parochialis Rivoltellae, e rheda descendit et, una cum praedicto reverendissimo suo provicario generali ac familiaribus, ad ipsum oratorium visitandum perexit. [A margine: San Francesco] Vidit igitur et visitavit hoc oratorium, de ratione domini comitis Camilli Antonii Martinengo Cesaresco nobilis brixiensis, quod habet unicum altare cum portatile et icone, cum mensa partim ex muro partimque ex marmore. Vidit sacristiam et sacras suppellectiles pro sacro faciendo, quae ibidem in armario ligneo servantur. |**34**| Vidit etiam et observavit fenestras et tectum ipsius ecclesiae et ordinavit ut infra, videlicet. Ordinata. Portatile ita reponatur in mensa ut eius longitudo sit a gradibus super altare versus sacerdotem celebrantem et ita firmetur ne appareant rimae; mensa vero ita adaequetur ut eius superficies scabra non sit et inequalis, sed paralela – provideatur de paramento saltem violacei coloris – missali addantur missae recentiores sanctorum et sarciatur ac restauretur in locis ubi opus est ac praesertim in canone – provideatur sacristia de bireto, de tabella pro missae praeparatione, de cruce magna seu imagine lignea Crucifixi supra armarium ponenda et apendatur scitula ex qua aqua depluat ad manus sacerdotum abluendas, cum suo manutergio – decenti forma tectum oratorii interius effermetur ita ut tegulae et ligna rudia, quae ipsas substinent, non appareant, ut decet domum Dei. Huius oratorii visitatione peracta, iterum rhedam conscendit ac cum suo comitatu ad oratorium usque Beatae Mariae Virginis vulgo *della Villa* nuncupatum venit, ubi admodum reverendus dominus Leonardus Griffi, archipraesbyter parochialis ecclesiae Sancti Blasii de Rivoltella, eius clerus cum superpelliceis et populus in processionis |**34^{v}**| ordine obvius illi fuit; cum his itaque viam progressus, ad aedes parochiales adventus, personantibus tubis tibiisque a spectabili communitate paratis, ibidem se recepit, ubi iterum humanissimis verbis cum praedicto domino archipraesbytero, clero, deputatis et principalioribus factis, tandem ad cubiculum sibi paratum divertit ibique incenatus obdormivit.

[a margine: RIVOLTELLA]. Die sabbathi 27 aprilis 1743, Illustrissimus et Reverendissimus dominus dominus Episcopus visitationem Rivoltellae aggreditur et, suis vestibus indutus, in aula aedium parochialium, a praedictis deputatis et principalioribus Comunitatis humili obsequio veneratus, a nobili vero comite Christophoro de Villio elegantissima concione, nomine praedictae comunitatis eiusdem laetitiam ac

gratulationem pro eius visitatione suscepta ac pro eius adventu exposuit, quibus cum ab illustrissimo et reverendissimo praesule paterno animi affectu responsum fuisset, ipse ad portam praefatae aedis parochialis descendit ibique obvium habuit dominum archipraesbyterum praedictum cum cruce et eius clerum superpelliceis ornatum, quo in loco, consueto rito absoluto, ordine processionis preces praescriptas decantando, in ecclesiam parochialem, quae musicis instrumentis personabat, ingressus est, baldachinum super illum gestantibus onestissimis viris a comunitate ad id ellectis ibique, post Deo optimo maximo completas ex ritibus praescriptas preces factisque pro defunctis exequiis, assistentibus in dalmaticis nobilibus et reverendissimis dominis Ioanne Pace |**35**| et Francisco Pamba, sacerdotibus de Desentiano civibus Riperiae, visitavit coemeteria ecclesiae contigua, quae rite disposita cognovit. Regressus ad ecclesiam et ad altare maius genuflexus ante divinum Sacramentum ex tabernaculo a domino archipraesbytero extractum, hymno incepto ac thurificatione facta, ipsum sanctissimum Sacramentum visitavit, quod servatur in tabernaculo ligneo inaurato, cum sera et clavi, quae est argentea et posito in pixide argentea, suo conopeolo decenti ornata; renovari illud statutis temporibus cognovit et ea religione qua decet distribui communicantibus; ad infirmos deferri et publicae adorationi exponi. Vidit ostensorium radiatum argenteum, affabre elaboratum; vidit minorem pixidem et amygdalam argenteas, rite instructas. Expositionem sanctissimae Eucharistiae fieri compertus est diebus festis, quae occurrunt a die sanctae Crucis maii ad diem usque eiusdem sanctae Crucis septembris nec non singula quaque sexta feria martii; processionem vero cum ipso Sacramento die solemni sanctissimi Corporis Christi et tertia quaque dominica mensis. Sub hac paroecia numerantur animae a communione 947, in totum vero sunt 1321. Schedas dominus archipraesbyter distribuit in Paschate et postea colligit et nemo est qui praecepto in Paschate communicandi |**35^{v}**| non obediat. Societas sanctissimi Sacramenti suas suppellectiles habet, quibus religiosus debitusque cultus huc praestatur quoties ad infirmos defertur. His actis, ex altari descendit et, hymno caeteroque ritu absoluto, cum augustissimo praedicto Sacramento populo benedixit. Deinde paramenta ad missam celebrandam suscepit et sacrificium obtulit, quo completo plurimis utriusque sexus christifidelibus sacram ipsam Eucharistiam impertitus est. Depositis sacris paramentis gratiisque Deo actis, visitationem caeterorum sacramentorum suscepit; et primum visitavit olea sancta, quae servantur et custodiuntur in loculo in cornu evangelii altaris maioris sub sera et clavi viditque capsulam ex nuce et vascula stamnea quibus summuntur a cathedrali olea sancta: omnia bene tenta. Vidit duo vascula pro oleo infirmorum, alterum parvulum argenteum, alterum stamneum, cum suis bursis violaceis. Deinde ad fontem baptismatis petiit illumque visitavit ac rastris ferreis clausum invenit. Visitavit vascula oleorum Chrismatis et cathecumenorum, quae sunt argentea nihilque quoad hoc sacramentum ordinandum censuit. Vidit in hac ecclesia quatuor confessionalia, suis locis bene disposita. |**36**| Harum rerum visitatione peracta, iterum ante Sacramentum oravit et, domum reversus, prandium sumpsit. Die antedicta 27 aprilis 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, visitationem continuando, praedictam ecclesiam adivit ibique adorato divino Sacramento, visitavit altare maius, cuius gradus et mensa est marmorea, supra quam altum consurgit tabernaculum ligneum auro perpollitum. In hoc tabernaculo cognovit reliquiam ex ligno sanctissimae Crucis servari, quod aperiri iussit et ex eo ipsam reliquiam extrahi, quam vidit positam intra crucem crystallinam, suo sigillo et documentis autenticis munitam ac in ostensorio argenteo repositam. Hanc igitur thurificationis honore deveneratus est. Hoc altare est divo Blasio episcopo et martyri dicatum, de ratione spectabilis communitatis, a qua manutenetur exceptis cereis, de quibus providet dominus archipraesbyter et oleo pro lampade, quae accensa manutenetur impensis societatis sanctissimi Sacramenti. In hoc altare celebratur ex obligatione legati Lode seu quondam domini Ioannis Francisci Brescianelli, in eius testamento relato in policea exhibita una cum aliis a domino archipraesbytero et infra reposita ad litteram C; quod rogatum fuit die 8 maii 1696, pro qua obligatione reverendus dominus Ermindus Fedrici tot missas applicat quot celebrari possunt iuxta vires reddituum, quos percipit ex |**36^{v}**| agris sibi a communitate uti commissaria eius piae dispositionis assignatis, pro ratione manualis eleemosinae duorum tronorum quoad missas festivas et triginta solidorum quoad feriales. Diebus festis dominus archipraesbyter suam obligationem adimplet missam pro populo offerendo et applicando. Visitavit chorum, ubi sedilia et genuflexoria existunt pro divinis officiis a clero celebrandis et extat armarium retro altare, in quo libri chorales custodiuntur. Ad altare sanctissimi Christi Corporis accessit, in mensa marmoreum cum palio ex chorio aurato, in reliquis partibus ex gypso fabrefactum, cum icone a Zenone Dionisio, excellenti pictore, depicto. Hoc altare est de ratione societatis sanctissimi Sacramenti, a qua manutenetur quaeque canonice instituta fuit, prout constat ex recognitione praecedentium visitationum atque ex diplomate Pauli papae V diei 5 iunii 1609. Haec societas unita iam fuit sodalitio Rosarii eiusdem ecclesiae et utriusque societatis redditus inter se confunduntur, ex quibus et altare hoc praedictum et illud Rosarii manutenetur et suppellectiles parantur, quibus religioso cultu associatur sanctissimum Viaticum.

Huic altari nulla adnexa est obligatio missarum. Visitavit altare beatae Virginis Mariae a Rosario, in mensa marmoreum, cum palio corii aurati, in reliquis ex gypso inaurato constructum. In hoc altare est imago ex ligno |**37**| sculpta beatae Virginis Mariae, sub crystallis collocata, circum quam depicta conspiciuntur misteria ipsiusmet rosarii. Hoc idem altare est de ratione societatis Rosarii et ab hac manutenetur ex redditibus supradescriptis. Ibidem constituta fuit officiatura ex testamento Iacobi Bernardi 12 ianuarii 1695, ut in antedicta policea domini archipraesbyteri asseritur, pro qua reverendus dominus Balthessar Dusinus, ab ipsa societate amovibiliter electus, tot missas celebrat quot celebrare potest iuxta redditus quas percipit ex bonis a laudato testatore relictis, compraehensa obligatione quot annis faciendo celebrare in eius mortis die anniversario, qui accidit die 7 februarii officium quatuor missarum pro ratione eleaemosinae quoad missas (quas ipse celebrat) viginti quatuor solidorum. Haec societas canonice instituta cognoscitur tum ex praecedentium visitationum recognitione, tum etiam ex diplomate ostenso, dato sub die 8 decembris 1660. Visitavit altare sancti Michaelis arcangeli, in mensa marmoreum cum palio ex chorio, in reliquis ex gypso elaboratum. Extat portatile et icon ab Antonio Palia brixiano depictus. Hoc ipsum altare est de ratione communitatis et ibidem adest obligatio officiaturae, cuius institutionis nullam adesse memoriam assertum fuit, pro qua temen reverendus dominus Theophilus Brugnoli tot missas celebrat quot |**37**^{v}| celebrandae sunt iuxta reddituum quantitatem, quam percipit ex agris et capitalibus sibi a communitate assignatis (a qua amovibiliter electus fuit) ad rationem eleaemosinae manualis quadraginta solidorum pro missis festivis et triginta solidorum pro ferialibus. Visitavit altare sanctae Mariae Helisabeth, itidem de ratione communitatis, cum mensa partim lapidea partimque ex muro, cum palio ex chorio, portatili et icone depicto. Ibi extat obligatio officiaturae, cuius institutionis – ut assertum fuit – memoria non superest, pro qua celebrat reverendus dominus Ioseph Faini tot missas quot celebrare debet iuxta redditus ex bonis sibi a communitate ad hoc assignatis, a qua amovibiliter huic obligationi adimplendae electus fuit, servata ratione manualis eleaemosinae tronorum duorum pro missis festivis et pro ferialibus triginta solidorum. Visitavit altare sanctae Catharinae martyris, cum mensa marmorea, portatili, palio et icone depicto, de ratione communitatis, cui est officiatura, ut legitur assertum in policea a domino archipraesbytero ante praesentata, instituta a quondam domino Bartholomaeo Raimondi in suo testamento 15 ianuarii 1526, pro qua reverendus dominus Antonius Masotti tot missas celebrat quot celebrare tenetur ad rationem manualis eleaemosinae duorum tronorum pro quaque missa festiva et triginta solidorum pro quaque feriali, iuxta quantitatem reddituum, quam percipit ex agris a communitate uti commissaria dictae piae dispositionis |**38**| sibi assignatis. Visitavit altare beatae Virginis Mariae ad Nives, cum mensa lapidea et portatile cum palio ex serico, cuius superiores partes sunt ligneae. Hoc altare anno 1714 die 5 aprilis errectum fuit post destructionem oratorii Sanctae Mariae ad Nives *del Rasetto* nuncupatum, quod existebat prope coemeterium huius ecclesiae in ora *del Castello* factam decreto illustrissimi et reverendissimi domini domini Ioannis Francisci Barbadici episcopi veronensis diei primae septembris anni 1713, a domino archipraesbytero exhibito, viso et restituto et in ipso collocata fuit imago beatae Virginis in muro depicta, quae in ipso oratorio existebat, ut ex monumento scripto et subscripto a quondam reverendo domino Villio de Villiis, archipraesbytero huius loci, ibidem ostenso, viso et restituto atque ad praedictum altare, ex eodem decreto, translata fuit officiatura quotidiana relicta a quondam domino Augustino Cerabello, ut ex pollicea praedicti domini archipraesbyteri, in fine huius libri ad litteram C reposita, in eius testamento 16 septembris 1630, quam obligationem adimplet reverendus dominus Lazarus Calepinus, a communitate amovibiliter electus, pro qua percipit redditus ex possessione ab ipso testatore ad hoc relicta. In hoc altare extat custodia lignea cum sera et clavi, in qua costudiuntur duae sacrae reliquiae, una ex cineribus sancti Ignatii Loiolae, altera ex ossibus sancti Francisci Xaverii, quas vidit sigillo et documentis autenticis munitas positasque in ostensorio cupreo inaurato cum chrystallis et, eas veneratus, reponendas |**38**^{v}| in eamdem custodiam mandavit. Quibus peractis, in aedes parochiales se recepit et quievit. Die dominico 28 aprilis 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus diligentissime in prefatam ecclesiam parochialem descendit et in ea, praemissa devote praeparatione, sacrosanctum missae sacrifitium Deo obtulit; quo peracto, quamplurimis utriusque sexus christifidelibus angelorum Panem praebuit actisque subinde Deo gratiis confluenti populo Confirmationis sacramentum ministravit. Dum haec agerentur, reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitanda oratoria infrascripta. [A margine: San Pietro d'Alcantara] Et primum, visitavit publicum oratorium sub invocatione Sancti Petri de Alcantara infra limites parochialis ecclesiae Rivoltellae, de ratione domini Augustini Mabelini de Desentiano, errectum anno 1733, quod habet dotem constitutam cum instrumento diei primae septembris eiusdem anni 1733, in actis domini Petri Pilosi, notarii Desentiani, cum unico altare cuius mensa est lignea super murum constructa et habet iconem depictum et portatile. In hoc altare nulla est obligatio missarum, sed in eo celebratur ex devotione. Vidit sacristiam et in

ea paramenta neccessaria ad sacrum faciendum, in armario ligneo servata. Ordinata. Provideatur portatile de tela cerata - |**39**| de paramentis albi, violacei et viridi colorum – appendatur in sacristia scitula cum eius fistula ad formam galli gallinacei et apud ipsam manutergium ad abluendas manus sacerdotum. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Sebastiano] Visitavit oratorium publicum sub titulo Sancti Sebastiani martyris infra limites parochialis ecclesiae Rivoltellae, de ratione domini domini Nicolai et fratris Moioli de Desentiano, constructum anno 1709. Habet unicum altare cum portatili et icone depicto, cum mensa ex muro et palio ex ligno depicto. Nulla inibi adest obligatio missarum, sed tantum in eo celebratur ex devotione. Vidit adnexam huic oratorio sacristiam et in ea paramenta ad sacrum faciendum neccessaria, in armario ligneo servata. Ordinata. Altare provideatur de pulvinaribus decentioribus. Quibus habitis et cetera. [A margine: Sant'Antonio di Padova]. Alterum vidit oratorium publicum sub titulo Sancti Antonii patavini infra limites parochialis praedictae, de ratione haeredum quondam domini Antonii Girardi de Limone Riperiae. Unicum in eo adest altare marmoreum in mensa super murum elevata, caetera vero eius partes consurgunt ex muro depicto; habet iconem depictum et portatile. Nulla in eo est obligatio missarum, ut fuit assertum, sed |**39**^{v}| aliquando in eo celebratur ex devotione. Visitavit sacristiam eidem oratorio contiguam et in ea sacra apparamenta pro opportuna missae celebratione, in armario ligneo custodita. Ordinata. Provideatur altare de vasculis cum floribus – fiant sperae vitreae in fenestris inferioribus a lateribus portae – addantur missali missae recentiores sanctorum – appendatur in sacristia scitula cum eius fistula ad formam galli gallinacei et apud ipsam manutergium ad manus sacerdotum abluendas – fiant sperae saltem linteae fenestrae sacristiae – provideatur de paramento violacei simul et viridi colorum – adequetur murus ubi erat fenestra prospiciens in ecclesiam. Quibus habitis et cetera. [A margine: Santa Teresa] Visitavit subinde oratorium publicum Sanctis Theresia ei Ioanni a Cruce dicatum, infra limites parochialis Rivoltellae antedictae, de ratione domini Pauli Leoni de Desentiano, in quo unicum extat altare cum mensa lignea super murum constructa, palio ex chorio inaurato, portatili et icone depicto. Concessa fuit domino Paulo praedicto facultas aperiendi parvam ianuam ex parte laterali huius oratorii, pro maiori suae familiae et quamplurium villicorum comoditate, cum conditione tamen quod in loco publico apponatur lapis quo notificetur domum dicti domini Pauli non gaudere ecclesiastica |**40**| immunitate, prout constat ex actu curiae episcopalis veronensis emanato die 10 aprilis 1727 pro executione brevis apostolici diei 5 martii eiusdem anni. Ante prospectum ecclesiae praedictae lapis positus fuit quo declaratur domum praedictam non gaudere ecclesiastica immunitate. Huic altari nulla adest adnexa obligatio missarum, sed aliquoties in eo celebratur ex devotione. Visitavit sacristiam praedicto oratorio adnexam, in qua sacrae suppellectiles pro sacro faciendo servantur in armario ligneo et de quibus sufficienter esse provisum invenit. Ordinata. Elevetur paulisper portatile illiusque rimae obturentur. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Cristoforo] Publicum successive visitavit oratorium Sancti Christophori, infra limites dictae parochialis de Rivoltella, olim de ratione admodum reverendi domini Ioannis Baptistae Simbeni, archipraesbyteri Desentiani, nunc vero venerabilis consororis dominae Catharinae Comboni, superiorissae venerabilis congregationis sanctae Ursulae Desentiani praedicti. Unicum extat in eo altare, ex marmore elaboratum cum portatili et icone in tela depicto et appenso in pariete retro idem altare. Hoc idem oratorium errectum fuit auctoritate ordinaria illustrissimi et reverendissimi domini domini Francisci Trevisani, episcopi praedecessoris, ut constat ex actu ipsius facultatis erigendi diei 27 martii 1726 ipsumque dotatum extitit ab antedicto reverendo Simbeni, |**40**^{v}| assignando pro eius dote unam petiam terrae arratoriam cum vineis, moris aliisque arboribus, iacentem in pertinentia Rivoltellae in contrata *delle Albarelle* nuncupata *il Pozzone*, cui a duabus partibus cohaeret dominus Franciscus Bassani, ab alia via communis et ab alia bona eiusdemmet domini archipraesbyteri Simbeni, valoris ducatorum biscentorum et annui redditus ducatorum duodecim; id constat ex instrumento dotationis in actis domini Ioannis Francisci Venitheo notarii veronensis diei 27 martii 1726, exhibito, viso et restituto. Post altare est chorus, in cuius prospectu est ostium apertum per quod ingreditur in aedes privatas dominicales, cum conditione quod aedes praedictae immunitate ecclesiastica minime possint,, auctoritate apostolica ex brevi diei 19 decembris 1726, exequto a reverendissimo domino vicario generali, huius curiae apostolico executore, ut apparet ex actu diei 8 ianuarii 1728, ibidem ostenso, viso et restituto. In praedicto choro retro altare est armarium ubi servantur paramenta aliaque neccessaria ad sacrum faciendum, quae visitavit et sufficienter provisum esse invenit. Cum ex testamento praedicti reverendi Simbeni diei 30 decembris anni 1730, in actis domini Bartholomaei Cristoforetti notarii de Desentiano, bona quae possidebat in ista contrata reliquerit pro usufructu praedictae dominae Comboni, ipsi quoque transiit ius huiusmodi oratorii, a qua cum redditu praedictae dotis manutenetur |**41**| et adimplet onus in eodem testamento impositum missarum triginta, in ipso oratorio celebrandarum. Vidit etiam confessionale mobile, in hoc oratorio de licentia archipraesbyteri tentum. Ordinata. Elevetur paulisper portatile altaris – provideatur de pelvi pro urceolis – confessionali aptetur ex

parte confessarii tabella casuum resservatorum et ex parte poenitentis aliqua devota imago. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Rocco] Visitavit subinde publicum oratorium sub titulo Sancti Rocchi, de ratione communitatis Rivoltellae praedictae, intra fines ipsius parochialis, cum unico altari cum mensa marmorea, portatili, icone et palio ex tela depicto, in reliquis ligneum. Ad hoc oratorium ex parochiali ecclesia Rivoltellae clerus et populus dicti loci in ordinem processionis accedit in die eiusdem sancti Rocchi atque hic solemnis missa celebratur. Nulla adest huic altari obligatio missarum, sed in eo aliquando celebratur ex devotione. Retro altare ipsum extat chorus et in eo armarium cum unico tantum paramento albi et rubei colorum, cum alba et calice. Ordinata. Exequantur ordinationes factae in visitatione habita |**41**^{v}| anno 1712 – de novo portatili providendo ad mensuram canonicam – de tella cerata super ipsum – de ramatis et speris ad fenestras prope portam – de reficiendo fornice subtus tectum ecclesiae – de errigenda sacristia cum suo labello, manutergio, tabella praeparationis, genuflexorio nec non armario pro paramentis, capsula pro purificatoriis aliisque neccessariis – fiant paramenta aliorum colorum, violacei scilicet, viridi et nigris – mappae in altari continuo mundae teneantur. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Martino] Visitavit demum oratorium publicum sub invocatione Sancti Martini episcopi, in apice colli errectum infra limites parochialis ecclesiae de Rivoltella. In hoc oratorio unicum extat altare ex gypso elegantissime elaborato, cum statuis constructum, cum portatile et icone depicto, quod errectum fuit – ut asseruerunt – ex liberali pietate nobilis domini comitis Francisci Tracagna et nunc manutenetur a nobilibus dominis comitibus Iacobo, Andrea, Fabio, Iosepho ac reverendo domino Bartholomaeo fratribus de Tracagnis, filiis praedicti quondam nobilis domini comitis Francisci Tracagna Vidit sacristiam, a parte epistolae positam ibique visitavit paramenta pro sacro faciendo. In hoc oratorio nulla adest obligatio missarum, nihilominus pietas incolarum vicinorum stipem tradit reverendo domino Iosepho Stringari, sacerdoti de Rivoltella qui celebrat festis diebus. |**42**| Vidit etiam confessionale mobile, de licentia domini archipraesbyteri Rivoltellae in hoc oratorio tentum, ubi praedictus reverendus Stringari, de licentia ipsius domini archipresbyteri, aliquando christifidelium sacramentales confessiones excipit. Vidit etiam campanile parvum, in quo sunt duae campanulae. Ordinata. Provideantur de speris vitreis cum suis ramatis fenestrae laterales ecclesiae – in sacristia fiat armarium cum asseribus ductilibus, ubi collocentur paramenta et supra quod errigatur crux cum crucifixo – provideatur de novo bireto – appendatur scitula habens fistulam in modum galli gallinacei, cum suo manutergio ad abluendas manus – confessionale provideatur de pagella casuum resservatorum ex parte confessarii et de aliqua devota imagine ex parte poenitentis. Quibus habitis, ad parochialem ecclesiam antedictam se restituit. Illustrissimus vero et reverendissimus dominus dominus episcopus, iam defatigatus, in aedes parochiales se recepit, prandium sumpsit et quievit. Die dominico 28 aprilis 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus praedictus, iterum in ecclesiam parochialem ingressus ibique congregatis per solita signa pueris, puellis et adultis utriusque sexus pro exercenda schola doctrinae christianae, mandavit ut admodum reverendus archipraesbyter suo more ipsum exercitium perageret, illos docendo et interrogando |**42**^{v}| circa fidei misteria ac legem divinam. Quod cum ab isto exequeretur, cognovit ita omnes in huiusmodi doctrina instructos esse ut prae summa laetitia paternus eius animus exultaret. Quapropter summopere methodum probavit qua utitur solertissimus iste parochus in illis edocendis ac plurimum eius zelum, charitatem et solertiam quibus in hoc praeclaro christianae religionis opus incumbit. Peritioribus in rudimentis catholicae doctrinae praemia ex liberalitate laudati domini archipraesbyteri comparata elargitus est. Quibus actis dimissisque discipulis, operarios et operatrices accersivit ac ordinem, quo haec schola exercetur ab iisdem interrogatis cognovit librosque vidit in quibus et operariorum officia et eorum discipularumque solertia describunt. Quae cum rite fieri compertus fuerit et ecclesiasticos viros sui archipresbyteri charitatem et diligentiam imitari viderit, et omnia probavit ac amantissimis verbis omnes hortatus est ut in sancto hoc instituto magis in dies adlaborarent, summa aeternaque mercede expectaturi. Posthaec, cum nonnulli Confirmationis sacramentum postulassent, sacris vestibus indutus illis idem administravit. Quo facto, ad visitandam sacristiam se contulit eamque visitavit, in qua existunt paramenta pro divinis officiis celebrandis, in armariis ex nuce servata et prout descripta sunt in policea in fine huius ad litteram C, omnia rite instructa. |**43**| Vidit loculum prope sacristiam ibique armarium ex ligno depicto in quo servatur reliquia ex sacris ossibus sancti Blasii episcopi et martyris intus thecam ex auricalco, sigillo et litteris patentibus munitam, visis et recognitis in hac curia episcopali die 5 ianuarii 1738, quam cum recognivisset veneratus est. Theca ipsa est in ostensorio argenteo, eleganti forma constructo. Item in ecclesiam ingressus, vidit suggestum in quo concionatur cum mandato et benedictione episcopali tempore Quadragesimae diebus festis et quaque sexta feria mensis martiis; ibidem concionator eligitur ab hac communitate, a qua stipem accipit librarum centum sexaginta. [A margine: Madonna della Villa] Deinde egressus contendit ad publicum oratorium sub titulo Beatae Virginis Mariae de Consolatione, vulgo *della*

Villa infra limites praedictae parochialis, olim de ratione huius communitatis, a qua parvis ab hinc annis societati cincturatorum concessum fuit ex decreto ipsiusmet communitatis, prout assertum fuit. Hoc oratorium unicum habet altare constructum cum mensa ex muro, ante quam extat palium ex corio, et supra ipsam portatile. Super gradus eiusdem altaris in loculo extat reposita imago beatae Virginis Mariae exculpta in petra sub crystallis, a populo paeculiari venerationi culta. Supra ipsam est icon depictus, qui Nativitatem eiusdem beatae Virginis Mariae rappresentat. In hoc ipso oratorio vidit confessionale mobile, ibi de licentia domini archipraesbyteri positum et servatum. A parte epistolae patet |**43**^{v}| ingressus in sacristiam, ubi est armarium in quo servantur paramenta, quae visitavit. Haec societas cincturatorum canonice instituta apparet ex patentibus litteris publicatis auctoritate episcopali die 5 septembrie 1738, quas confratres exhibuerunt, vidit et restituit. Confratrum nomina describuntur in libro exhibito, viso et restituto. Dum haec observarentur, domini Antonius Pasetti et Bartholomaeus Raimundi, sindici eiusdem societatis aliique confratres humilime supplicaverunt ut dominatio sua illustrissima et reverendissima dignaretur capitula acta inter ipsos confratres et admodum reverendum dominum archipraesbyterum die 9 octobris 1738 (quorum copiam authenticam exhibuerunt et infra ad litteram C repositam), super quibus partes consensuerunt, stante consuetudine huius loci et aliorum locorum diaecesis veronensis qui pertinent ad Riperiam approbare et sua auctoritate perpetuis futuris temporibus confirmare. Qua supplicatione audita lectisque exhibitis ut supra capitulis, cupiens ut beatae Mariae Virginis cultus in dies magis progrediatur, eadem auctoritate sua confirmavit et approbavit et perpetuis futuris temporibus confirmata et approbata declaravit et ita et cetera, omni et cetera. In hoc oratorio nulla adest obligatio missarum, sed ex confratrum pietate singulis sabbatis missa ibidem celebratur. |**44**| Huius oratorii custos est Paulus Simbaldi heremita, cuius aedes visitavit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, in quibus nihil quod pietati adversetur invenit. Ordinata. Labrum pro aqua benedicta propius ianuam collocetur – deprimatur aliquantulum portatile et circum ipsum rimae obturentur – rete ferreum fenestrae iuxta ianuam ponatur et in utrisque fenestris a lateribus ipsius ianuae collocentur sperae vitreae – confessionali a partibus poenitentium affigantur imagines devotae – in sacristia provideatur de paramento nigri coloris – missali addantur missae recentiores sanctorum – appendatur situla habens fistulam ad instar galli gallinacei, cum manutergio ad sacerdotum manus abluendas. Hisce peractis, cum sero factum esset, ad aedes parochiales rediit ac ibidem quieti se dedit et postmodum incoenatus obdormivit. Die lunae 29 mensis aprilis 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, facto mane, ad antedictam parochialem ecclesiam rediit, sub baldachino ut ante receptus ibique in genuflexorio parato piam praeparationem pro missae sacrificio celebrando fecit et celebravit; quo absoluto, ducentos circiter utriusque sexus christifideles divino Sacramento cibavit ac subinde petentes sacro Chrismate |**44**^{v}| perunxit. Interea reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit, una cum me notario, ad invisenda oratoria infrascripta. [A margine: San Donino] Et primum visitavit oratorium publicum Sancti Donini nuncupatum, de ratione admodum reverendi archipraesbyteri pro tempore parochialis ecclesiae Rivoltellae, a quo manutenetur, positum in praedio eiusdem parochialis ecclesiae, apud quod sunt aedes in quibus habitant coloni eiusdem praedii. Unicum habet altare ligneum cum portatili, palio et icone depicto, omnia bene instructa. A latere ipsiusmet altaris, in cornu scilicet epistolae, est depicta effigies sancti Donini, in qua descripta legitur eius epocha anni 1495; a parte vero evangelii est ostium per quod contenditur in aedes praedictas colonorum, auctoritate illustrissimi et reverendissimi domini domini Ioannis Francisci Barbadici episcopi veronensis recolendae memoriae, prout in eius visitatione anni 1712 constructum, stante quod per ipsum ostium fit ingressus in aedes de ratione ecclesiae. Habet huiusmodi oratorium parvam sacristiam, quam visitavit, una cum paramentis aliisque neccessariis ad missae celebrationem et omnia rite instructa et servata vidit. In hoc ipso oratorio aliquando celebratur ex devotione tantum. Observavit supra fornicem oratorii adesse locum cognovitque ibidem colonos dormitum petere. |**45**| Ordinata. Exequatur ordinatio visitationis anni 1712 de portatili parumper deprimendo et de claudendo altare a lateribus – provideatur de pelvi pro urceolis – aptetur crux ferrea in culmine tecti – coloni non utantur deinceps loco supra fornicem pro usu cubiculi neve in eo lectum sit dormitumve addeant, aliter suspensum declarabitur oratorium ipsum. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Gerolamo] Visitavit deinde oratorium Sancti Hieronymi, olim de ratione domini Leonardi Soldi, postea domini Cipriani Fontana, nunc vero domini Francisci Patuzzi de Limone, cum unico altari habente mensam marmoream, palium sericum et portatile. Adest icon depictus, in quo sunt effigies beatae Virginis Mariae, sancti Hieronymi et sancti Francisci de Paula. Vidit constructam sacristiam, in quam a parte evengelii ingreditur; ibidem est armarium ligneum, ubi servantur paramenta, quae visitavit et sufficienter provisum invenit. Nulla in hoc oratorio est obligatio missarum, sed in eo ex devotione tantum celebratur. Vidit ostium quod praebet ingressum in hortum contiguum aedibus privatis, super quo acceptis informationibus, cognovit processiones Rogationum tum Rivoltellae tum Desentiani consuevisse et

adhuc consuescere |**45ᵛ**| ad hoc oratorium convenire et missas respective solemnes celebrare praedicto tempore, ingrediendo scilicet per ostium publicum et egrediendo per supradescriptum, transeundo per aedes supradictas et continuando processionis viam, qua propter hac de causa aliisque ex iisdem informationibus cognitis huiusmodi ostium tollerandum ac illud existere permisit, non obstantibus ordinationibus factis in visitatione habita anno 1712. In hoc oratorio tempore haestivo docetur doctrina christiana, de licentia domini archipraesbyteri, per reverendum dominum Iosephum Faini, sacerdotem huius terrae. Apparet in pariete huius oratorii prope ostium privatum haec inscriptio caracteribus illius temporis depicta: "1488", ex qua colligitur tempus errectionis huiusmodi oratorii. Ordinata. Paulisper elevetur portatile altaris – provideatur de planeta viridi coloris – de bireto sacerdotali – errigatur campanile cum campana super muros ecclesiae – in sacristia appendatur situla habens fistulam ad formam galli gallinacei et apud ipsam manutergium ad abluendas manus celebrantium – apponatur eidem sacristiae labellum pro aqua benedicta. Quibus habitis et cetera. |**46**| [A margine: San Paolo] Visitavit etiam oratorium publicum sub invocatione Sancti Pauli, infra limites Rivoltellae, de ratione dominorum comitum Pauli et Aloysii fratrum de Marchettis, nobilium Mantuae, in quo unicum extat altare ex ligno cum portatili et icone depicto sarcito, cum palio ex chorio. Nulla in eo adest obligatio missarum, sed celebratur tantum ex devotione. Habet hoc oratorium parvam sacristiam a parte evangelii, in qua vidit armarium cum paramentis neccessariis pro celebratione missae, de quibus sufficienter provisum esse invenit. Ordinata. Exequatur ordinatio facta anno 1732 de providendo fenestram de ramatis – elevetur paulisper portatile – provideatur altare de vasculis cum floribus – in sacristia provideatur de paramento nigro et de bireto sacerdotali – addantur missali missae recentiores sanctorum – ponatur in sacristia pagella praeparationis et appendatur situla cum fistula ad modum galli gallinacei, cum suo manutergio ad manus sacerdotum abluendas – aptetur imago Crucifixi ex ligno sculpta super armarium – dealbetur eademmet sacristia. Quibus habitis et cetera. Visitavit denique oratorium publicum divo Zenoni |**46ᵛ**| dicatum, [a margine: San Zeno] tribus navibus compactum, intra fines praedictae parochialis Rivoltellae, de ratione ad praesens societatis Conceptionis Immaculatae beatae Virginis Mariae, a qua oratorium ipsum manutenetur. Ibidem duo extant altaria, quae visitavit, videlicet: altare sancti Zenonis, marmoreum in mensa super murum constructa, cum palio ex chorio aurato; retro altare est forma chori, in cuius prospectu est icon depictus qui rappresentat imagines beatae Virginis Mariae, sancti Zenonis, sancti Blasii et sancti Antonii patavini. Huic altari nihil ordinandum est et nulla adest obligatio missarum, sed tantummodo in eo celebratur ex devotione. Altare beatae Virgini Mariae dicatum, cancellis ferreis clausum, marmoreum in mensa super murum cum palio ex serico, in reliquis ex gypso consurgit. In hoc altari sub crystallis et super murum est depicta imago beatae Virginis Mariae, quam populus Rivoltellae paeculiari cultu veneratur, circa cuius cappellam plurima vota pendent. In hoc altari celebratur quaque die sabbathi, ex piis societatis eleaemosinis. Vidit confessionale, de licentia domini archipraesbyteri in hac ecclesia positum et servatum, quod bene tentum invenit, ubi aliquando reverendus dominus Ioseph Pasetti, de licentia ipsiusmet domini archipraesbyteri, sacramentales christifidelium confessiones excipit. |**47**| Visitavit quoque suggestum in hoc oratorio, in quo concionator quadragesimalis Rivoltellae panegerim in die Annunciationis beatae Virginis Mariae de eiusdem misterio habet. Eidem oratorio adest suum campanile, cum duabus campanis. A parte epistolae cappellae maioris est sacristia, quam vidit et in ea visitavit paramenta, in armario ligneo servata, de quibus sufficienter provisum esse invenit. Societas praedicta canonice instituta apparet ex diplomate aggregationis, dato Romae apud Sanctum Petrum idibus martii 1537, ostenso, viso et restituto, quod recognitum etiam fuit in praecedentibus visitationibus; exhibiti fuerunt etiam libri ipsius societatis, in quibus describuntur eiusdem confratres. Haec societas habet nonnullos parvos redditus, qui pie a confratribus administrantur. Vidit quoque huic oratorio domum contiguam, in qua ressidet heremita, qui modo est Carolus Barbieri de Tusculano diaecesis brixiensis, pro custodia ipsiusmet oratorii. Quibus habitis, ad antedictas aedes se restituit, ad quas itidem illustrissimus et reverendissimus praesul corpus quiete reffecturus prandiumque sumpturus. Die antedicta 29 aprilis 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, una cum reverendissimo domino provicario |**47ᵛ**| [a margine: san Giuseppe] suo generali, se contulit ad visitandum publicum oratorium sub titulo Sanctorum Firmi et Rustici vel Sancti Iosephi, infra limites huius parochialis ecclesiae de Rivoltella situm, associatus a reverendo domino archipraesbytero, clero et principalioribus loci, in cuius ingressu aderat cum superpelliceo reverendus dominus Hermindus Fedricci, curatus ecclesiae parochialis huius loci, a quo idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus aspersorium aquae benedictae accepit eoque se signavit et populo benedixit et, accessus ante altare, facta oratione, ad visitandum praedictum oratorium surrexit. Unicum in eo vidit altare, marmoreum in mensa cum portatili, in reliquis ex ligno ornate constructum; habet iconem ab excellenti pictore depictum, in quo praeter praedictos sanctos titulares est imago beatae Mariae

Virginis; a lateribus autem eiusdem altaris, super portas per quas ingreditur in chorum, depictae sunt imagines sanctarum Appolloniae et Luciae martirum. Huic oratorio relictum fuit legatum a quondam domino Dominico Pasetto in eius cedula testamentaria diei 16 februarii 1704, in actis domini Lactantii Calepini notarii, exhibita a domino Francisco Agnolini, priore infrascriptae societatis, visa et restituta, quarumdam petiarum terrae et aliorum capitalium, ad hoc ut ex redditibus ex praedictis bonis provenientibus tot missae hic celebrentur et applicentur pro anima sua et |**48**| suorum defunctorum quot celebrari possint, eligendo executores et commissarios huiusmodi suae dispositionis venerabilem priorem et vice priorem pro tempore eiusdem infrascriptae confraternitatis, cum praelatione quoad sacerdotem eligendum, favore sacerdotum et religiosorum familiae Pasetti, tam ex linea masculina quam foeminina. Mortuo praedicto Domino Pasetti testatore, inventarium ad instantiam praedictorum commissariorum ut supra factum est in actis praedicti domini Calepini notarii sub die 31 ianuarii 1708 ex quo, ostenso, viso et restituto, apparet praeter petias terrae reclictas, mobilia et utensilia reliquisse ipsum testatorem, pro hac pia eius dispositione, quantitatem pecuniae ad summam tronorum 3207.15. Anno vero 1742 9 aprilis, defuncta iam usufructuaria, subastatae fuerunt, auctoritate excellentissimi provisoris Salodii et venditae reverendo domino Iosepho Pasetti petiae terrae a testatore relictae, praetio tronorum 5492, ut patet ex actu venditionis eiusdem diei et anni, rogato per dominum Franciscum dall'O notarium Salodii ibidem in forma autentica a praedictis priore, et vice priore exhibito, viso et restituto. Verum, cum summa capitalium, quae ex libro reddituum huius cappellaniae, pariter ab ipsis exhibito, viso et restituto, ascendat ad libras 9919, constat, praeter summam pecuniae relictam ac praeter praetium exactum ex venditione petiarum terrae, superesse |**48**^{v}| libras 1219.5, quae derrivasse videntur ex praetio mobilium et utensiliorum in inventario supra relato descriptorum, ex quibus apparet capitalia retracta ex legato antedicto in totum consistere in libris 9919. Haec autem summa in bonis plurimorum investita cognoscitur (tum ex instrumentis exhibitis, lectis et restitutis, tum ex libro reddituum ad hoc formato) quotannis praestare redditus tronorum 408.17.6, quibus a praedictis priore et vice priore ut supra expositis et ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo consideratis, ipsi prior et vice prior aliique confratres societatis sancti Ioseph seu disciplinatorum, in hoc oratorio errectae, humilime dominationem suam illustrissimam et reverendissimam supplicaverunt ut digneretur ex fructibus capitalium ut supra relictorum decernere quot missae a cappellano praedictae officiaturae, qui modo est antedictus reverendus dominus Ioseph Pasetti, vocatus ab ipsomet testatore tamquam de eius familia, celebrandae sint et assignare ex iisdem redditibus quantitatem congruentem eorum confraternitati pro paramentis, cereis aliisque quae ab hac suppeditantur pro exercenda officiatura ut supra instituta. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, auditis confratribus praelaudatae scholae, eorum supplicationi benigne annuens, viso iterum, lecto et considerato testamento quondam Dominici Pasetti, consideratis capitalibus ac horum fructibus ut |**49**| supra apparentibus, consideratis considerandis visisque videndis, omni meliori modo et cetera decrevit missas ducentas quinquaginta quot annis a cappellano iuxta intentionem testatoris antedicti celebrandas esse et fore, cum hac tamen conditione quod, si redditus ex his capitalibus vel occasione eius legati augerentur, numerus quoque missarum cum proportione augeri debeant, considerata eleaemosina ad rationem marculorum triginta pro quaque missa ac insuper assignavit quotannis confraternitati praedictae disciplinatorum huius oratorii, pro usu paramentorum aliarumque occurrentium pro ipsa officiatura, tronos triginta tres marculos decem septem cum dimidio et ita et cetera, omni et cetera. Vidit in praedicto oratorio confessionale, quod constat ex praecedentibus visitationibus positum de licentia domini archipraesbyteri quodque adhuc existere consensit admodum reverendus dominus Bernardinus Leonardus Griffi, archipraesbyter hic praesens, donec sibi vel eius successoribus placuerit. Quibus stantibus, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus permisit, donec ipsiusmet domini archipraesbyteri vel successorum licentia perseveret, ut ibidem praedictum confessionale maneat nec aliter nec alio modo et ita et cetera, omni et cetera. Retro altare adest chorus, ubi confratres praedictae societatis festis diebus conveniunt ad recitandum officium beatae Virginis Mariae, in quo vidit armarium ex nuce in quo sacrae suppellectiles |**49**^{v}| neccessariae pro missae sacrificio servantur, quas ornatas et optime instructas observavit. Apud chorum praedictum est locus qui modo aedificatur pro usu sacristiae quemque confratres de omnibus neccessariis se ornaturos asseruerunt. Haec confraternitas sancti Ioseph seu disciplinatorum constat canonice errectam fuisse ex litteris patentibus visis et restitutis, sub datum Romae die 9 aprilis 1623, quibus aggregata fuit archiconfraternitati sancti Ioseph positae supra carceres Sanctorum Petri et Pauli almae Urbis praedictae. Confratres eius induunt vestes lineas cerulei coloris, cum cappuccio et sunt cincti ex fune canapis, quibus vestibus induti singula quaque dominica tertia mensis interveniunt processioni parochialis ecclesiae, associantes sanctissimum Sacramentum nec non processioni sancti Marci aliisque quae de more fieri solent. Hoc altare est privilegiatum pro confratribus in die commemorationis Defunctorum, eius octava et in sexta

feria cuiuslibet hebdomadae, ad septennium dato die 17 novembris 1742, viso in curia episcopali Veronae die 4 ianuarii 1743. Ordinata. Firmetur portatile altaris illiusque rimae obturentur – confessionali a partibus poenitentium ponantur imagines devotae. |**50**| Hisce peractis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad aedes parochiales antedictas rediit, quievit et incoenatus obdormivit. Die martis 30 aprilis 1743. Antedictus illustrissimus et reverendissimus antistes, post solis ortum in praefatam ecclesiam parochialem reversus inibique fusis Altissimus precibus, missam celebravit; deinde gratiarum actione peracta, visitavit totam ecclesiam, sufficientis structurae, quae non est consecrata, cum organo et campanile super muros ipsius ecclesiae cum unica campana nec non cognovit in turri, ubi campanae maiores existunt, ipsas esse benedictas et omnia bene instructa et tenta reperiit. Hisce completis, in antedictam domum parochialem reversus est, ubi una cum reverendissimo domino provicario suo generali pro tribunali sedens, coram eo vocati comparuerunt nobilis dominus comes Christophorus de Villio et dominus Nicolaus Moioli deputati aliisque ex hac communitates principaliores; et interrogati super vita, moribus et officio admodum reverendi archipraesbyteri caeterorumque sacerdotum, responderunt dominum archipraesbyterum sancte religioseque vivere, populum exemplo aedificare, pauperibus multis eleaemosinis prodesse, nulli deesse officio parochiali vel quoties opus est verbum Dei tradere vel quoties occurrit sacramenta administrare, caeteros vero sacerdotes huiusmodi parochi vestigiis inhaerere, hoc tantummodo addentes: omnia in loco isto quiete ac christiana caritate succedere, excepto tumultu qui excitatur occasione |**50**^{v}| controversiae inter scholam disciplinatorum sancti Ioseph et dominum archipraesbyterum, qui tumultus praecipue fovetur a reverendo domino Iosepho Pasetti, cappellano oratorii praedicti Sancti Ioseph ob novitates quas introducere praetendit, super quibus supplicaverunt illustrissimum et reverendissimum dominum dominum episcopum ut dignaretur suo zelo ita peragere ut tandem extinguantur, ad maiorem Dei gloriam et populi aedificationem. Successive comparuit admodum reverendus dominus Bernardinus Leonardus Griffi, archipraesbyter huius parochialis ecclesiae Sancti Blasii de Rivoltella et ostendit bullas collationis huius benefitii ad sui favorem expeditas, cum mandato episcopali executivo diei 20 decembris 1721. Hoc beneficium subest ordinariae iurisdictioni illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi et confertur per concursum iuxta formam sacri Concilii tridentini. Admodum reverendus dominus archipraesbyter suprascriptus obtulit libros suae parochialis ecclesiae, mortuorum scilicet, matrimoniorum et baptizatorum nec non status animarum, quos bene tentos vidit. Interrogatus utrum in eius paroecia sint haeretici, de haeresi suspecti, usurarii, publici concubinarii, scandalosi et huiusmodi, respondit – summa Dei misericordia – nullum huius generis hominem adesse, sed omnes parochianos suos honeste vivere et ecclesiae praeceptis obedire. De ecclesiasticis vero interrogatus, respondit ipsos ut par est religiose vivere nihilque esse de quo conqueri possit. Subinde reverendus dominus Hermindus Fedrizzi, curatus annorum 47 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 28 ianuarii 1743. |**51**| Reverendus dominus Lazarus Capelini, sacerdos aetatis annorum 56 circiter. Reverendus dominus Theofilus Brugnoli, sacerdos aetatis annorum 50 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 26 augusti 1742. Reverendus dominus Ioseph Pasetti, sacerdos aetatis annorum 54, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 10 augusti 1742, quem illustrissimus et reverendissimus praesul monuit ut sedulam operam impendat ad hoc ut tandem controversiae ex quibus scandala oriuntur finiantur ac charitatem magis foveat quae est vinculum pacis seque praebeat potius fauctorem quietis quam dissidiorum. Reverendus dominus Ioseph Faini, sacerdos aetatis annorum 46 circiter, cum mandato ad curam animarum ad annum confirmato die 15 decembris 1742. Reverendus dominus Antonius Masotti, sacerdos aetatis annorum 41 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 14 februarii 1743. Reverendus dominus Balthassar Dusini, sacerdos aetatis annorum 35, cum mandatis suorum ordinum. Reverendus dominus Ioseph Stringari, sacerdos aetatis annorum 32 circiter, cum mandato ad curam animarum confirmato ad annum die 24 octobris 1742. Reverendus dominus Blasius Pasetti, sacerdos aetatis annorum 28 circiter. Reverendus dominus Ioannes Pasetti, sacerdos aetatis annorum 28 circiter. Hos duos postremos monuit ut frequentent congregationes |**51**^{v}| casuum conscientiae atque exercitium ex libro vulgo *Bilancia del Chiericato*. Carolus Barbieri, haeremita deputatus custodiae ecclesiae Sancti Zenonis, a quo cum postulatum esset de eius mandatis opportunis, respondit se nullum habere mandatum aut licentiam ab hac curia episcopali, eo quod crediderit satis esse si in huiusmodi statu viveret, iis munitus documentis quae ostendit. Super quibus cum redargutus esset, humilime supplicavit ut pro sua benignitate dignaretur illustrissimus et reverendissimus praesul ignoscere huiusmodi eius ommissioni, quae non ex despectu auctoritatis sui illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi sed ex eius ignorantia omnino derrivavit; quapropter supplicas addidit oravitque ut concederetur sibi opportuna licentia perseverandi in praedicto suo statu et exercendi suum ministerium et custodiam in praefato oratorio Sancti Zenonis. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus et cetera,

misertus conditionis et ignorantiae praedicti Caroli Barbieri, decrevit ut relaxetur in forma et cetera petita licentia ad sex menses, cum conditione ut frequentet servitium ecclesiae parochialis, doctrinam christianam et sacramenta, de quibus, elapso eo termino, docendum erit ab illo, aliter nullo modo confirmetur praedicta licentia. Successive comparuit Paulus Sinibaldi haeremita, parvo |**52**| ab hinc tempore deputatus custodiae ecclesiae Beatae Virginis Mariae de Consolatione *della Villa* nuncupatae, infra limites huius parochialis ecclesiae, qui humilime supplicavit illustrissimum et reverendissimum dominum dominum episcopum ut sibi dignaretur licentiam concedere in ipso loco haeremiticam vitam ducere ac illud oratorium custodire. Quibus supplicationibus benigne annuens acceptisque informationibus de eius bonis vita et moribus a domino archipraesbytero, illustrissimus et reverendissimus praesul decrevit ut licentia ab eo petita concederetur ad sex menses et ita et cetera, omni et cetera. Paulo post vocatae comparuerunt: Laura relicta quondam Stephani Pasini, Catharina relicta quondam Michaelis Tellaroli, Magdalena relicta quondam Michaelis Bonardi, Sancta uxor Andreae Bonardi et Catharina uxor Iosephi Fasoli, omnes obstetrices huius loci, quae diligenter examinatae circa baptismi in casibus neccessitatis administrationem, ipsas bene edoctas esse invenit. Andriana Remondi vero et Francisca Bonati, cum essent impeditae, habitis informationibus circa illarum idoneitatem in praefato sacramento administrando, idoneas ipsas quoque esse probeque instructas compertum est. His actis, cum visitandum non supersit nisi oratorium |**52^{v}**| privatum in aedibus nobilium dominorum comitum de Tracagnis, siti intra limites huius paroeciae, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus delegavit admodum reverendum dominum Bernardinum Leonardum Griffi archipraesbyterum ad illud visitandum, mandans ut in scriptis refferat eiusdem visitationem a se executam et omnia quae ad rem istam occurrent et ita et cetera, omni et cetera [A margine: Vide visitationem ultrascripti oratorii in fine huius libri ad litteram C]. Quibus peractis, prandium sumpsit. Die antedicta 30 aprilis 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, postquam parumper quieverit, a clero et a communitate obsequii ac venerationis officiis acceptis, ad ecclesiam parochialem se se, una cum reverendissimo domino provicario suo generali caeterisque suis familiaribus, clero praedicto, deputatis et principalioribus communitatis, contulit ibique Deo optimo maximo porrectis precibus, factis sequentibus ordinationibus servatisque pontificalibus ritibus, visitationem huius ecclesiae parochialis Rivoltellae, cleri et populi absolvit. Ordinata. Firmetur ostensorium super eius pedem – fiat novum vasculum pro oleo infirmorum loco vasculi stamnei, quod opertum sit ab operculo cum coclea – confessionalibus, ubi deest, a parte confessarii tabella casuum resservatorum ibi affigatur – a confessionalibus ipsis removeantur crates quae modo |**53**| ibi sunt novaeque ponantur spissioribus foraminibus constantes – ab altare maiori et a custodia superiori tabernaculi amoveatur reliquia sanctae Crucis, ut fuit etiam ordinatum in postrema visitatione et fiat nova custodia super gradus alterius altaris, in qua servetur ipsa reliquia – exequantur ordinata in postrema visitatione facta de novo fanali maiori comparando et de pulvinaribus decentioribus pro altari sanctissimi Corporis Christi illiusque portatile cooperiatur nova tela cerata – provideatur altare beatae Virginis Mariae a Rosario de pulvinaribus decentioribus – exequatur ordinatio visitationis 1712 de comparanda tela pro cooperiendo icone et de pulvinaribus decentioribus providendis pro altari sancti Michaelis – comparentur et apponantur ibidem vascula cum floribus – exequantur ordinationes decretae in praecedentibus visitationibus 1712 et 1732 de tela comparanda pro cooperiendo icone altaris sanctae Mariae Helisabeth, de decentioribus pulvinaribus providendis – novum palium rite instructum ante mensam ipsius altaris sanctae Mariae Helisabeth ponatur – superficies eiusdem mensae fiat plane et tela cerata nova tegatur portatile – altare beatae Mariae Virginis ad Nives provideatur de pulvinaribus variorum colorum - |**53^{v}**| in loco ubi errectum erat oratorium praedictum Sanctae Mariae ad Nives, modo destructum, erigatur columna lapidea cum cruce saltem ferrea in apice, in qua incidatur memoria demolitionis et translationis praedictae, ne locus ipse ad usum prophanum umquam convertatur, iuxta supra relatum decretum primae septembris 1713 – in libro status animarum addatur aetas parochianorum et cuique Chrismate uncto declaretur hoc sacramento munitum fuisse. Decretum. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, peracta visitatione altarium huius ecclesiae parochialis consideratisque respectivis obligationibus iisdem altaribus adnexis, mandavit et decrevit ut sacerdotes qui tenentur celebrare tot missas quot ex redditibus bonorum ibi assignatorum celebrare possunt ad rationem eleaemosinarum supra expositarum, describat manu propria in libro, in sacristia servando et postea in archivio librorum parochialium reponendo et distinctis locis per modum indicis, in quibus indicetur cuiusque obligatio, singulis annis quantitatem singulorum reddituum quos percipiuntur ex iisdem bonis ac quantitatem singulorum reddituuam quos percipiunt ex iisdem bonis ac quantitatem expensarum neccessariarum pro iisdem bonis manutenendis nec non pro gravaminibus solvendis, ita ut appareat quantum |**54**| remanet pro computando in eleaemosinis missarum ac quibus diebus, ad hoc ut cognoscatur quando et an omnino impleta fuerit ab unoque sua obligatio et ita et cetera omni et

cetera. Absoluta visitatione parochialis Rivoltellae et ex ecclesia egressus, illustrissimus et reverendissimus antistes, antequam rhedam consenderet, ab officiali cohortis equestris supra recensitae iterum, nomine illustrissimi et excellentissimi domini Vincentii Donado, Salodii provisoris et Riperiae capitanei salutatus fuit ac oblatum obsequium ipsiusmet cohortis, quae praecedente ac subsequentibus praedictis viris ecclesiasticis et principalioribus communitatis, iter incepit Desentianum versus. Dum ad fines Rivoltellae accessit, deputati ipsius communitatis, summas gratias piissimo patri ac praesuli amantissimo pro maxime eius in praedictam communitatem charitate agentes, ibidem se se detinueunt. Finibus istis transactis, obvius fuit dominus Paulus Gillio una cum aliis eius collegis, a communitate Desentiani electis ad omne obsequium praelato visitanti praestandum et ab illo brevis sed officio plena erga pastorem zelantissimum concio habita fuit; cui, cum ab isto summa humanitate ac benignitate responsum fuerit, iter suum idem illustrissimus et reverendissimus praesul prosecutus est; post milites superius recensitos, pueri adultique |**54**^{v}| plurimi praecedebant, vexilla in manibus gestantes ac bonum omen episcopo suo deprecantes; aer vocibus, laetitia et exultatione ressonabat et omnis via populo frequentissima videbatur. Post rhedam subsequebantur electi praedicti aliique multi principaliores ex hac communitate, quo honore ad portas usque Desentiani pervenit, ubi aderat clerus in ordine processionis et admodum reverendus dominus Ioannes Angeleri, archipraesbyter et vicarius foraneus, verbis humilimis ipsum episcopum suum veneratus est; interim ubique campanarum sonus audiebatur non modo ex turri huius loci, sed etiam ex campanile ecclesiae Sanctae Mariae reverendorum patrum carmelitarum, qui ante plateam eorum ecclesiae, integro religioso eorum habitu induti ac in modum rectae lineae positi et genuflexi, episcopali benedictione donati sunt. Interim clerus cum reverendo archipresbytero laudato praecedebat post populum et subsequente rheda illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad aedes domini Ioannis Baptistae Alberti sibi ab eodem domino archipraesbytero, cuius parochialis domus admodum angusta est, pervenit ibique se recepit. In aula harum aedium cleri ac communitatis officia excepit iisque consueta eius benignitate respondit. His actis, in cubiculum omni decore instructum petiit ibique post non multa mora incoenatus pernoctavit. |**55**| [A margine: DESENZANO] Die mercurii, festo sanctorum Philippi et Iacobi apostolorum, primo maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, cum deputati a spectabili communitate ac proceres eiusdem audientiam ab ipso petiissent, benigne se se praesentem illis obtulit et, facta brevi elegantique oratione a domino Petro Signori, uno ex praedictis deputatis, qua populi Desentiani et communitatis laetitiam summam de pastoris sui adventu declaravit omneque obsequium suum ac suorum humilimis verbis obtulit factoque ab eodem praesule humanissimo responsu, quo paternum amorem erga ipsos et declarabat et promittebat, accessit ad aedes praedictas, tribus scholis huius terrae cum universo clero et admodum reverendo archipraesbytero, servata forma processionis, descendit ad portam ipsarum aedium ac ibidem, super pulvinari genuflexus, crucem a domino archipraesbytero pluviali induto gestatam veneratus est et sibi porrectam deosculatus receptusque sub baldachino a deputatis principalioribus huius communitatis perlato, praecedentibus scholis et clero proceribus communitatis et populo subsequentibus ressonantibusque tubis ac tibiis ab eadem communitate ad id conductis, ad ecclesiam parochialem divertit, in cuius ianua solemnibus ritibus pontificalibus perfunctis, in ecclesiam ingressus est, populo frequentissimo refertam et ante altare maius in genuflexorio ornate sibi parato preces obtulit aeterno divinoque pontifici Iesu Christo, quibus oblatis, populo |**55**^{v}| benedicto publicataque ex eius mandato indulgentia, ad thronum ascendit ibique, assistentibus in dalmaticis reverendis dominis Hieronymo Usmerino et Ioanne Maria Mabellini sacerdotibus ressidentibus, sacris paramentis indutus, praecedente clero, ab eo descensus ad suggestum se transtulit, ubi omeliam populo dixit, qua eius erga illum charitatem amantissimis verbis ostendit ipsumque gravissimis argumentis monuit ut festos dies religiose colleret et christianam doctrinam ediscerent suasitque tum patribus familias tum ecclesiasticis viris ut in hoc opus enixe eorum exemplo et solertia incumberent. Absoluta omelia, iterum ad altare maius contendit ibique depositis paramentis congruentibus festo huius diei acceptisque aliis violaceis, pro defunctis oravit et successive cum clero et scholis praedictis adiit coemeterium, quod etiam visitavit, ubi exequias pro defunctis persolvit. In ecclesiam reversus ac reassumptis paramentis albis, visitavit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, positum in tabernaculo mobili ligneo in altari maiori, quo ex proprio altari et cappella ubi asservatur, occasione huius visitationis, translatum fuit viditque ipsum clausum in duabus pixidibus, una maiori et altera minori, quarum primae cupa et pes sunt argentei, operculum autem cupreo; secunda vero tota est cuprea inaurata intus et foris. |**56**| Vidit quoque amigdalam argenteam intus inauratam et patenam qua utuntur in communione et cognovit renovari hoc Sacramentum statuto tempore; ministrari frequenter populo; in Paschate distribui schedas et colligi omnesque parochianos qui sub hac cura comunione capaces sunt 2408, in totum vero 3463, non compraehensis ecclesiasticis, praecepto ecclesiae in Paschate obedire, duobus exceptis, de quibus aliae

informationes excipiuntur et exceptis confratribus societatis sancti Ioannis decolati, de quibus infra dicetur; ad infirmos solitis campanarum signis datis cum publicatione indulgentiarum plurimis ex clero et populo convenientibus ad illud prosequendum deferri societatemque ipsiusmet Sacramenti praestare suppellectiles quae ad eiusdem decorem pertinent; processionem quoque cum ipso in die Corporis Christi solemni ritu fieri; expositionem eius in ostensorio argenteo radiato affabre instructo dominica quaque prima mensis fieri post missam solemnem et eo tempore processionem in qua interveniunt praedictae tres scholae, clerus et populus, quaque absoluta, expositum remanet ipsum Sacramentum post vesperas usque, interim illum adorantibus clero, populo et confratribus scholarum, quibus respective assignatur locus et tempus pro huiusmodi adoratione. Hisce observatis, ex altari descensus hymnoque decantato, |**56**ᵛ| thuris honorem illi adhibuit ac postea eodem sanctissimo Sacramento populo benedixit. Quo facto, illud etiam populo distribuit ac deinde missam celebravit, qua peracta iterum divino eo Pane petentes refecit. Actis demum Deo gratiis, eodem ordine quo venit ad ecclesiam in praedictas aedes se recepit ibique paululum quievit et prandium sumpsit. Die antedicta prima maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, ordine supra descripto, ad antedictam ecclesiam parochialem se contulit ubi, consuetis campanarum signis datis, schola universa doctrinae christianae masculorum tantummodo convocata et congregata aderat et ibidem divino ecclesiastico Pane adorato, classes ipsius scholae per amplam hanc ecclesiam dispositas, quae vix ad hoc sufficere videbatur, solerter pieque perlustravit interrogando ac interrogare faciendo pueros et adultos circa res fidei ac praecepta divinae legis; non mediocri animi sui laetitia cognovit universim illos calere doctrina christiana ac peritioribus in ea praemia, a venerabili domino Iosepho Pace priore et a venerabilibus officialibus ipsius scholae comparata, distribuit. Dimissis discipulis, praedictum dominum priorem et dominos officiales ac magistros et in primis ecclesiasticos ad se vocavit, a quibus exhibitis libris scholae huiusmodi compertus est ordinem satis congruum ad profectum huius piae operae nec non frequentiam |**57**| operariorum ac, repetens quae in omelia praedicavit aliaque argumenta adiungens, hortatus est omnes ut ad reni istam piissimam ac praeclaram operam darent eamque omnibus et praecipue admodum reverendi archipraesbyteri et vicarii foranei curae comendavit. His actis, sedens in throno suo, iussit per me notarium publicari aedictum sequentis tenoris, videlicet: Noi, Giovanni Bragadino, per la Dio grazia e della santa sede apostolica vescovo di Verona, conte et cetera e della santità di nostro signor papa prelato domestico et assistente et cetera. L'effetto principale delle visite pastorali secondo l'intentione de sacri canoni essendo l'estirpare gl'abusi che si oppongono contro la legge santa di Dio e la disciplina della Chiesa, non potiamo noi sotto silenzio passare senza correggere que' disordini i quali si oppongono alle sacrosante instituzioni con tanta prudenza e direzione dello Spirito Santo formate dalla Chiesa medesima. Quindi è che, avendo noi per mezzo de sincere informationi penetrato che in questa parochia tal'ora si congiungano in matrimonio persone che non sono bene informate della dottrina cristiana ed altre pretendano di celebrare i loro matrimoni nelle proprie loro case senza licenza nostra e di esser benedette, dopo il loro parto, parimente nelle loro case, contro quello che è stato prescritto da sacri riti: perciò, col tenor delle presenti, che doveranno anco essere affisse alla porta |**57**ᵛ| della sacristia in questa parochiale, ordiniamo e comandiamo, in virtù di santa obedienza e sotto le pene a nostro arbitrio al molto reverendo signor don Giovanni Angeleri, arciprete di questa chiesa parochiale di Desenzano et a suoi successori, come pure a reverendi curati che lui medesimo o di lui successori coadiuveranno, che non ardiscano di assistere a matrimoni se prima non saranno certi o non averanno interrogati li contraenti sopra la loro abilità nella dottrina cristiana e molto meno nelle private case di questi senza licenza nostra o del vicario nostro generale, come pure non facciano alcuna benedizione alle donne doppo il parto nelle private case delle medesime, ma siano circa ciò osservati i sacri ritti, sotto le pene come avanti e così et cetera, in fede et cetera. Datum dalla nostra visita pastorale in Desenzano il dì primo maggio 1743. Giovanni vescovo di Verona et cetera. Giuseppe Bovio, nodaro della visita pastorale. Quo a me notario publicato alta et intelligibili voce, idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus accessit ad visitanda olea sancta, in capsula nucea servata in loculo ad id parato in parte evangelii altaris maioris, sub sera et clavi. Vidit vascula stamnea in praedicta capsula sub sera et clavi, quae mittuntur Veronam ad accipienda eadem |**58**| olea sancta ex cathedrali, rite facta; vidit quoque vascula olei infirmorum, quorum alterum est argenteum, alterum stamneum nec non vascula olei cathecumenorum et chrismatis argentea, bene clausa et custodita. Visitavit subinde fontem baptismalem prope ianuam maiorem ecclesiae constructum, cancellis ferreis clausum et bene tentum. Vidit quoque octo confessionalia pro excipiendis christifidelium sacramentalibus confessionibus in ecclesia disposita. Visitavit subinde altare maius, quod est manutentum, cum duabus mensis utrisque cum portatili, quarum altera est versus populum altera versus chorum. Super ipsum altare errectum est tabernaculum, magnifica structura ex marmore constructum, ubi olim

augustissimum Eucharistiae sacramentum asservabatur, quod modo in suo altari et cappella, de qua infra dicetur, custoditur Huic altari, antequam cappella et altare infrascriptum errigetur, pro augustissimo Sacramento duae erant adnexae cappellaniae, quarum prior est beneficium ecclesiasticum, altera manualis officiatura, de quibus infra. In hoc altari frequenter dominus archipraesbyter celebrat et singulis diebus festis pro populo missam applicat. Visitavit chorum retro altare maius, suis exedris instructum omnique ornamento compositum, in quo quotidie |**58**^{v}| conveniunt, una cum reverendo domino archipraesbytero, reverendi ressidentes ad horas canonicas persolvendas. Vidit quoque in praedicto choro armarium ex nuce, in quo libri chorales asservantur. Visitavit etiam sacristiam et in ea vasa sacra et paramenta (prout descripta sunt in policea in fine huius libri ad litteram D posita) exhibita a reverendo domino Antonio Alberti, sacrista huius parochialis ecclesiae, quae omnia sunt de ratione huius ommunitatis, et ab eadem manutenentur. Et cum advesperasset, ad antedictas aedes illustrissimus et revrendissimus praesul se restituit et incoenatus pernoctavit. Die iovis 2 mensis maii 1743. Facto mane, omnibus dispositis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictam parochialem ecclesiam adivit inibique pie peracta praeparatione, sacrosanctum missae sacrifitium celebravit ac deinde quamplures utriusque sexus christifideles eucharistico Pane refecit ac frequentem populum sacro Chrismate delinivit. Interea reverendissimus dominus provicarius generalis ad visitandam infrascripta oratoria se contulit. [A margine: San Vigilio] Et primum visitavit oratorium publicum sub titulo Sancti Vigilii, intra limites parochialis Desentiani, de ratione nobilis domini comitis Laurentii Angeli de Villio, unicum habens altare cum mensa ex muro constructa cum portatili et icone depicto ab equite Celesti, in quo rappresentantur imagines beatae Virginis Mariae a Rosario, sancti |**59**| Vigilii aliorumque sanctorum. Vidit in ipso altari sacras reliquias sanctorum Christi martirum Bonifacii et Caelestini, in arca lignea inaurata cum crystallis, suis sigillis et documentis munitas, alias recognitas in postrema visitatione sub die 3 maii 1732, quas ideo publico cultu proponendas reliquit. Nulla inibi adest obligatio missarum, sed in eo celebratur ex devotione. Vidit sacristiam in cornu evangelii constructam et in ea armarium ligneum, in quo asservantur paramenta aliaque neccessaria pro sacro faciendo, quae itidem visitavit et de quibus sufficienter esse provisum invenit. Ordinata. Provideatur de tabellis. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Francesco Saverio] Visitavit oratorium publicum sub titulo Sancti Francisci Xaverii, infra limites parochialis Desentiani, de ratione nobilium dominorum comitum Xaverii, Camilli et Iosephi fratrum de Villio quondam nobilis domini Christophori, in quo unicum adest altare cum mensa marmorea, palio ex serico habetque portatile et iconem depictum ab equite Celesti. Vidit in eo quasdam sacras reliquias publice expositas, in arcula lignea inaurata crystallis munita custoditas suisque documentis – ut fuit assertum – fulcitas. Nulla huic altari adnexa est obligatio missarum, sed in |**59**^{v}| eo celebratur ex devotione. Visitavit sacristiam praedicto oratorio adnexam et in ea sacras suppellectiles pro sacro faciendo neccessaria et de quibus bene instructam et provisam invenit. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Lorenzo] Visitavit oratorium Sancti Laurentii, infra limites parochialis praedictae Desentiani, de ratione familiae Zinelli, in quo unicum errectum est altare cum mensa marmorea, palio ligneo cum portatili et icone depicto super asseras. In hoc altari est onus tot missarum quot celebrari possunt pro redditu scutorum quinque de libris septem pro quoque, habita ratione eleaemosinae manualis iuxta morem huius loci, quod onus adimpletur a reverendo domino Ioanne Baptista Christofolini. Piam institutionem patronus huius oratorii, quam expressit occasione postremae visitationis, executus est reaedificando ipsum oratorium et in formam decentem reducendo; sacristiam tamen nondum construxit, sed quantocitius ipsam costructurum promisit. Vidit paramenta retro altare, in loco ad formam chori constructo exposita, quae servantur in armario in ipsomet oratorio posito, satis decenter provisum. Quibus habitis et cetera. Visitavit oratorium publicum sub titulo Sancti Bernardini, intra fines parochialis Desentiani errectum anno 1458, |**60**| [a margine: San Bernardino] ut apparet ex inscriptione lapidea eiusdem temporis posita super portam ipsius oratorii et ex imaginibus sanctorum depictis super murum circa altare, quae rappesentant formam pingendi eius temporis. Oratorium hoc est de ratione domini Alexandri Segala, civis salodiensis; habet unicum altare cum mensa lapidea super murum constructa, cum palio ex corio inaurato et icone depicto, in quo praeter imaginem sancti Bernardini rappresentatur imago beatae Virginis Mariae cum puero Iesu. Nulla adest inibi obligatio missarum, sed tantum in eo celebratur ex devotione. Vidit sacristiam, in cornu evangelii huius oratorii extructam et in ea armarium ex nuce, ubi asservantur paramenta omnium colorum, duo calices, unum argenteum alterum in cupa tantum, cum suis patenis, quarum altera est argentea, altera cuprea et missalia fibulis argenteis ornata, quae omnia vidit et summa liberalitate patroni composita riteque instructa cognovit. Vidit confessionale mobile, de licentia domini archipraesbyteri in hac ecclesia tentum. Vidit etiam imaginem beatae Virginis Mariae, peculiari cultu custoditam. Ordinata. Confessionali apponatur pagella casuum resservatorum ex parte confessarii. Quibus habitis et cetera. |**60**^{v}| [A margine: San Rocco] Visitavit subinde publicum oratorium sub titulo Sancti

Rocchi, de ratione domini Iulii Segala de Desentiano, a quo manutenetur et est situm intra limites Desentiani praedicti. Unicum habet altare, cum mensa marmorea super murum constructa, portatili et palio ex corio. Hoc altare est positum in medio cappellae eiusdem oratorii et retro ipsum altare est icon depictus cum imagine sancti Rocchi et aliorum sanctorum. Retro altare est armarium in quo servantur paramenta, quae vidit et visitavit. Observavit restauratum adhuc non fuisse tectum, fenestras speris munitas non esse, ianuam non reparatam, vascula cum floribus non comparata, quae omnia ordinata fuerunt in postrema visitatione anni 1732. Nulla in hoc oratorio habetur obligatio missarum, sed in eo celebratur ex devotione. Ordinata. Provideatur altare de pulvinaribus decentioribus – termino quatuor mensium tectum restauretur, fenestrae speris muniantur, ianua reparetur et provideantur vascula cum floribus, aliter suspenditur, prout nunc pro tunc oratorium hoc suspensum esse decleravit. Quibus habitis et cetera. |**61**| [A margine: Oratorio privato Pace] Visitavit oratorium intra privatas aedes nobilium dominorum Ioannis et Pauli fratrum Pace, errectum vigore brevis apostolici diei 24 aprilis 1723 a curia episcopali, die 20 septembris 1724 approbatum. Vidit in hoc oratorio altare marmoreum in mensa super murum constructa cum portatili et icone depicto, ubi privatae venerationi eiusdem nobilis familiae exponuntur sacrae reliquiae sanctorum Christi martirum Ioannis et Pauli, litteris et sigillo munitae, in parva theca argentea dupplici crystallo custodita et bene tenta. Visitavit quoque paramenta, vasa sacra aliaque pro sacro faciendo neccessaria, de quibus bene provisum esse invenit. Quibus habitis et cetera. [A margine: san Carlo] Visitavit deinde publicum oratorium sub titulo Sancti Caroli, infra limites parochialis Desentiani, de ratione nobilis domini Ioannis Baptistae Alberti, supra cuius portam a parte interiori sequens est inscriptio: “D. O. M. Deiparae Carmelitarum Matri divisque Carolo Borromeo ac Theresiae a Iesu umile sacellum, quod corosum aevo Andreas Alberti pater restauraverat, Ioannes Baptista filius ad praesentem formam redactum anno salutis DDC – 1738”. Hoc sacellum est antiquius alio oratorio huic proximo, |**61**^{v}| eidem divo Carolo dicatum habetque unum altare cum mensa lignea super murum constructa et palio itidem ligneo, cum portatili. Retro ipsum altare in prospectu cappellae est imago lignea sculpta sub crystallis beatae Virgine Mariae a Carmelo; a parte dextera ipsius est effigies depicta sancti Caroli, a sinistra illa sanctae Theresiae a Iesu. Oratorium hoc est eleganti forma restauratum et constructum nihilque deest altari quod eius ornamento requiratur. Adest sacristia a parte epistolae, ubi visitavit paramenta neccessaria ad sacrum faciendum, in armario ligneo servata. Vidit reliquiam de velo beatae Virginis Mariae, quae exponitur die festo beatae Virginis a Carmelo et etiam in die sancti Caroli, in theca crystallina repositam sigilloque munitam, cuius litteras autenticas extare asseruerunt. Nulla inibi adest obligatio missarum, sed in eo celebratur ex devotione. Ordinata. Provideatur portatile de tela cerata qua cooperiatur – de pulvinaribus decentioribus – de paramento nigri coloris – missali addantur novissimae sanctorum missae – de bireto sacerdotali – appendatur in sacristia situla habens fistulam ad modum |**62**| galli gallinaces ad abluendas manus, cum suo manutergio – in sacristia et in ecclesia fenestris apponantur retia ferrea et fenestris quoque in prospectu ecclesiae ponantur sperae vitreae. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Carlo] Visitavit demum publicum oratorium sub titulo Sancti Caroli infra limites parochialis Desentiani, de ratione domini Pauli et reverendi domini Ioannis Baptistae fratrum Giglio de Desentiano, quod unicum habet altare cum mensa lignea super murum, cum portatili, palio ex corio et icone depicto. Hoc oratorium fuit errectum anno 1708, ut patet ex inscriptione supra portam ipsius oratorii, in quo nulla est obligatio missarum, sed tantum ex devotione in eo celebratur. Adest sacristia in cornu epistolae constructa, in qua vidit sacra paramenta aliaque neccessaria pro celebratione missae, in armario ligneo decenter servata et de quibus bene provisum esse reperiit. Quibus peractis, ad ecclesiam parochialem antedictam se restituit. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, iam defatigatus, ad aedes saepedictas restitutus prandium sumpsit et quievit. Die antedicta 2 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus antistes cum reverendissimo domino suo provicario generali in aedibus antedictis pro tribunali sedit et coram eo vocati comparuerunt: |**62**^{v}| reverendus dominus Augustinus Pasini, sacerdos annorum 64, rector perpetui beneficii ecclesiastici sub titulo Sanctissimae Trinitatis in hac ecclesia parochiali, cum bullis episcopalibus diei 26 martii 1698. Reverendus dominus Bernardinus Andreis, sacerdos annorum 66, rector perpetui beneficii ecclesiastici sub titulo sancti Nicolai de Tolentino Moroni nuncupati, cum bullis episcopalibus diei 23 ianuarii 1706. Reverendus dominus Antonius Bettinelli, sacerdos annorum 59, rector perpetui beneficii ecclesiastici sub titulo sanctissimi Corporis Christi, cum bullis episcopalibus diei 15 octobris 1707. Reverendus dominus Ioannes Amadori, sacerdos annorum 76, rector perpetui beneficii ecclesiastici sub titulo sancti Augustini, cum litteris episcopalibus diei 11 februarii 1721. Reverendus dominus Hieronymus Usmerini, sacerdos annorum 43, rector cappellaniae perpetuae sub titulo Charitatis, cum bullis episcopalibus diei 30 novembris 1726. Reverendus dominus Ioannes Maria Mabellini, sacerdos annorum 36, rector capellaniae sanctissimi Rosarii, cum bullis episcopalibus diei 29 octobris 1731 et cum

mandato pro cura animarum, ad annum confirmato diei 12 aprilis 1742. Reverendus dominus Bartholomaeus Angeleri, sacerdos curatus annorum 36, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 19 ianuarii 1743. Reverendus dominus Franciscus Mabellini, sacerdos curatus annorum 30, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato |**63**| die 23 octobris 1742. Reverendus dominus Petrus Rilosi, sacerdos annorum 73 circiter. Reverendus dominus Bonaventura Christofolini, sacerdos annorum 45. Reverendus dominus Paulus Giraldi, sacerdos annorum 60. Reverendus dominus Iacobus Porcelli, sacerdos annorum 62 circiter. Reverendus dominus Ioseph Rosmarini, sacerdos annorum 32, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 20 augusti 1742. Reverendus dominus Angelus Bochio, sacerdos annorum 41 circiter. Reverendus dominus Petrus Rambotti, sacerdos annorum 54 cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 22 septembris 1742. Reverendus dominus Fabricius Pasini, sacerdos annorum 62, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 20 augusti 1742. Reverendus dominus Ionnes Baptista Giglio, sacerdos annorum 47 cum mandato pro cura animarum, ad annum prorogato die 20 iulii 1742, sed non confirmandum nisi subiaceat novo examini. *Reverendus dominus Petrus Rainer, sacerdos annorum 32; reverendus dominus Iulius Leoni sacerdos annorum 38*, hi duo canonice admoniti fuerunt eisdemque suspensa facultate audiendi sacramentales confessiones, ut ex actis huius officii criminalibus et cetera. Reverendus dominus Iacobus Baietti, sacerdos annorum 39, qui pariter fuit canonice admonitus ut ex actis supradictis. Reverendus dominus Ioannes Baptista Signori, sacerdos annorum 60 cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 22 augusti 1742. |**63**^{v}| Reverendus dominus Ioannes Pace, sacerdos annorum 65 circiter. Reverendus dominus Ioseph Alberti, sacerdos annorum 57 cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 18 ianuarii 1743. Reverendus dominus Franciscus Gamba, sacerdos annorum 53 cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 8 ianuarii 17 43. Reverendus dominus Antonius Moioli, sacerdos annorum 62 cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 16 augusti 1742. Reverendus dominus Marcus Usachini, sacerdos annorum 47. Reverendus dominus Bartholomaeus Usmarini, sacerdos annorum 38. Reverendus dominus Antonius Porcelli, sacerdos annorum 60 cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 21 martii 1743. Reverendus dominus Bernardinus Mineli, sacerdos annorum 43. Reverendus dominus Angelus Gallina, sacerdos annorum 40. Reverendus dominus Ioannes Maria Gallina, sacerdos annorum 38, quem approbavit pro cura animarm huius loci, ad annum exercenda. Reverendus dominus Paulus Bonati, sacerdos annorum 34 cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 28 septembris 1742. Reverendus dominus Bonibellus Porcelli, sacerdos annorum 43. Reverendus dominus Michael Franzoni, sacerdos annorum 32. |**64**| Reverendus dominus Antonius Andreis, sacerdos annorum 30 circiter. Reverendus dominus Vincentius Gialdi, sacerdos annorum 29. Reverendus dominus Ioseph Papa ,sacerdos annorum 43 cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 31 maii 1742. Reverendus dominus Faustinus Lamberti, sacerdos annorum 43. Reverendus dominus Aloysius Andreis, sacerdos annorum 28 circiter. Reverendus dominus Ioannes Manganoni, sacerdos annorum 25. Reverendus dominus Petrus Galli, sacerdos annorum 25. Reverendus dominus Ioannes Baptista Cristofolini, sacerdos annorum 23. Reverendus dominus Constantinus Pateri, sacerdos annorum 58 cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 8 augusti 1742. Reverendus dominus Antonius Alberti, sacerdos annorum 62. Reverendus dominus Franciscus Betti, sacerdos de Castiliono diaecesis brixiensis annorun 38 cum dimissorialibus sui illustrissimi et reverendissimi ordinarii et mandato ad missas ad sex menses. Reverendus dominus Bartholomaeus Barboglio, sacerdos de Sabio diaecesis brixiensis annorum 30, cum dimissorialibus sui illustrissimi et reverendissimi ordinarii et mandato ad missas ad sex menses. Reverendus dominus Antonius Fedricci, sacerdos de Degana diaecesis brixiensis annorum 40, cum dimissorialibus sui illustrissimi et reverendissimi ordinarii et mandato ad missas ad sex menses. Clericus Andreas Manerba, diaconus annorum 22. Clericus Ioseph Mabellini, subdiaconus annorum 22. |**64**^{v}| Clericus Bartholomaeus Rosmarini, in minoribus constitutus annorum 20. *Ioannes Maria Marchioni annorum 20, Philippus Invernini annorum 18, Paulus Leoni annorum 19, Antonius Pezzotti annorum 18* omnes habitum clericalem gestantes. Qui omnes illustrissimum et reverendissimum praesulem devenerati sunt et ab eo dimissi. Idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in proprio cubiculo se recepit, quieti se tradidit, et incoenatus pernoctavit. Die veneris, festo Inventionis sanctae Crucis, 3 maii 1743. Ecclesiam parochialem antedictam illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, orto sole, adivit et in ea adorato sanctissimo Sacramento, pontificalibus indutus, solitis adhibitis ritibus et caeremoniis a Pontificali Romano traditis, infrascriptos clericos de legitimo matrimonio natos, in aetate debita constitutos et quoad litterarum scientiam, morum honestatem, aliaque de iure requisita per diligens examen habiles et idoneos repertos servatisque aliis servandis, prima clericali tonsura insignivit, videlicet: Antonium Pezzotti filium domini Ioannis, Paulum Leoni filium excellentissimi domini Laurentii, Ioannem Mariam Macchioni

filium domini Antonii, Philippum Invernicci filium domini Ioannis Baptistae, |**65**| Vincentium Gamba filium quondam excellentissimi domini Prudentii, omnes de Desentiano. Hisce peractis, sacris paramentis indutus sacrosanctum missae sacrificium Deo obtulit plurimisque utriusque sexus christifidelibus sanctissimum Eucharistiae sacramentum praebuit ac supra biscentum in Christi milites Confirmationis sacramento roboravit. Interea reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitanda oratoria infrascripta, scilicet: [A margine: Sant'Anna] oratorium publicum sub titulo Sanctorum Annae et Caroli, de ratione reverendi domini Iosephi, sacrae theologiae doctoris et fratrum Rosmerini, infra limites Desentiani in loco *Belvedere* nuncupatum errectum. Unicum hoc oratorium habet altare marmoreum cum portatili et icone depicto, quod oratorium et altare ornatissime constructum et paratum conspexit nihilque illi deest quod religioso cultui et eius ornamento conducat. In hoc altari extat custodia marmorea, in qua sub sera et clavi custodiuntur reliquiae ex sacris ossibus sanctorum Annae et Caroli, in theca argentea repositae, litteris et sigillo munitae, quas veneratus recognovit. Vidit quoque in eadem custodia sacram reliquiam ex ligno sanctissimae Crucis Domini nostri Iesu Christi, in parva cruce crystallina clausam suisque sigillo et autenticis litteris munitam, quam |**65**^{v}| adoratus approbavit. Nulla in hoc oratorio adest obligatio missarum, sed tantum in eo celebratur ex devotione. Vidit sacristiam, prope altare in cornu epistolae errectam et in ea sacras suppellectiles, de quibus optime provisum esse invenit. Quibus habitis et cetera. [A margine: Beata Vergine Maria del Rosario] Visitavit deinde publicum oratorium sub titulo Beatae Virginis Mariae a Rosario, de ratione dominorum reverendorum Petri et fratrum Pilosi, intra limites parochialis ecclesiae Desentiani errectum, cum unico altari ligneo cum portatili et icone depicto. Vidit sacristiam inibi annexam et in ea sacra paramenta aliaque neccessaria pro sacro faciendo, de quibus sufficienter esse provisum reperiit. Nulla hic adest obligatio missarum, sed tantummodo celebratur in eo ex devotione. Ordinata. Fiat paramentum violacei coloris – in sacristia appendatur situla habens fistulam ad formam galli gallinacei ad abluendas manus, cum suo manutergio. Hisce peractis, ad ecclesiam parochialem se restituit, in qua visitavit altare sancti Augustini, marmoreum cum palio ex serico et auro cum portatili et icone depicto ab excellenti pictore, de ratione spectabilis communitatis, a qua manutenetur. |**66**| In hoc altari est beneficium simplex, cuius est rector reverendus dominus Ioannes Amadorius, cum bullis episcopalibus ut ante exhibitis, praesentatus ab hac communitate et, praeter missam quotidianam, rector huius beneficii habet onus ressidentiae. Olim redditus huius beneficii erat librarum 620, nunc vero, cum redditus ipsi diminuti sint eo quod capitalia minus reddant – ut apparet ex libro exactionis exhibito, viso et restituto – et exigantur modo tantummodo librae 417.14 ideoque praedictus rector humilime postulavit ut decernatur tot missas celebrandas iuxta redditum, servata eleaemosina manuali triginta solidorum pro quaque missa et ita et cetera. Qua instantia audita, reverendissimus dominus provicarius generalis decrevit tot missas celebrandas quot celebrari poterunt iuxta redditum, habita ratione eleaemosinae manualis triginta marculorum et ita et cetera, omni et cetera. Visitavit successive altare sanctorum Vincentii, Benigni et Anastasii seu a Charitate, cum mensa marmorea quae est consecrata, in reliquis ex ligno inaurato consurgit, de ratione venerabilis societatis eiusdem Charitatis, a qua manutenetur, quae iam canonice fuit instituta, prout ex visitatione anni 1732 colligitur. Huic altari adest simplex beneficium, cum onere missae quotidianae et ressidentiae, prout ex bullis episcopalibus a reverendo domino Hieronymo Rosmerini rectore supra productis, |**66**^{v}| quod habet redditum librarum 620; praesentatur rector alternatim a communitate et a societate Charitatis. Praeter hanc alia adest officiatura quotidiana ex legato quondam Alexandri Pagazzani, pro qua celebrant duo cappellani amovibiles utrique pro medietate, scilicet reverendus dominus Ioseph Rosmerini et reverendus dominus Franciscus Mabellini, electi a commissariis praedictae piae dispositionis, qui modo sunt praedictus reverendus dominus Ioseph Rosmerini, dominus Ioannes Baptista Alberti et dominus Augustinus Mabellinus, qui iure praelationis quoad ipsam officiaturam potiuntur ex disponentis voluntate, a quo vocati sunt propinquiores suae cognitionis et maiores natu, a quibus satisfit. In eodem altari extant reliquiae sanctorum Christi martyrum Vincentii, Benigni et Anastasii, in tribus capsulis custoditae, quae ad modum arcae ligneae deauratae constructae sunt, cum suis crystallis antepositis et sigillis communitatis quas, inhaerendo suorum praedecessorum decretis, in sua veneratione reliquit, prout in eadem veneratione reliquit reliquiam sancti Vincentii positam in ostensorio argenteo cum crystallis, in custodia lignea super mensam altaris servatam. Claves praedictarum reliquiarum detinentur et custodiuntur una a priore societatis, altera a domino archipraesbytero, tertia a rectore huius beneficii; clavis vero custodiae supra mensam a praedicto rectore servatur. |**67**| Visitavit cappellam et altare sanctissimi Corporis Christi, quae et quod constructum fuit anno 1739 a pietate et liberalitate domini Petri Panizza, ad praesens prioris societatis eiusdem sanctissimi Corporis Christi, ornata ac magnifica forma, tum cappella tum altare, quod est marmoreum cum portatili, conspicitur errectum, supra quod adest tabernaculum marmoreum rite instructum, ubi continuo sanctissimum Eucharistiae sacramentum asservatur. Huic altari,

postquam huc translatum est idem Sacramentum, duae officiaturae sunt adnexae: altera beneficium simplex cum bullis episcopalibus, cuius est rector reverendus dominus Antonius Bettinelli, cum onere missae quotidianae et ressidentiae, pro quo habet redditum librarum 620 et praesentatur alternatim a spectabili communitate et a venerabili societate sanctissimi Corporis Christi; altara est officiatura Forlana. Reverendi domini Ioannes Amadori, Paulus Gialdi et Ioseph Alexander Rosmarini, sacerdotes agentes uti commissarii legati relicti a quondam domino Narciso de Zoppis dicto Forlano, huius loci, in eius testamento diei 24 augusti 1627 in actis domini Francisci Cattanei notarii huius loci, exposuerunt relictum fuisse redditum librarum ducentum viginti parvulorum, ad hoc ut quotidie et in perpetuum usque in infinitum per sacerdotem amovibilem, ab ipsis eligendum et amovendum, pro animabus ipsius testatoris, eius patris et matris, uxoris et sororum |**67**^{v}| quotidiana missa ad altare sanctissimi Corporis Christi huius ecclesiae parochialis celebraretur, cum facultate ipsis commissariis tributa, quatenus redditus ille non sufficeret ad onus impositum implendum, augendi ex eius bonis capitale et fructus, donec sufficiant ad ipsam missam quotidianam celebrari faciendam et ut in ipso testamento, ad quod et cetera. Anno 1638 die 29 decembris extracta fuere ab hereditate praedicti testatoris bona in tanta quantitate ex quibus percipi possent librae 220 parvulae, ut constat ex mandato tenutae diei eiusdem descripto in actis praedicti domini Francisci Cattaneo notarii, quorum bonorum valor extimatus fuit libras 5218.6. Nunc vero constat summa capitalium subiectorum huic piae dispositioni ascendere ad libras 6646.18, prout apparet ex descriptione ipsorum capitalium facta sub die 2 currentis in actis domini Bartholomaei Christofoletti, notarii huius loci ideoque auctam esse anteriorem summam librarum 5218.6 in libris 428.11, quod fortasse accidit ex aliquo aumento facto ex haereditate iuxta intentionem super expositam testatoris, ex qua summa librarum 6646.18 ex praedicta descriptione capitalium ressultat redditus librarum 252.1.6, qui redditus cum non sufficiant ad implendum onus impositum missae quotidianae, supradicti domini commissarii humilime supplicaverunt illustrissimum et |**68**| reverendissimum dominus dominus episcopum ut dignaretur illud redducere cum proportione eleaemosinae manualis iuxta morem regionis, decernendo insuper ut, cum sanctissimi Christi Corpus ex altari maiori ad altare et cappellam recenter constructum translatum fuerit, transferatur quoque obligatio huiusmodi officiaturae et ita et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, intellecta suprascripta instantia visisque super laudato testamento nec non mandato tenutae et extractionis bonorum ad summam librarum 5218.6, visa etiam et considerata descriptione capitalium nunc existentium eorumque redditu visisque videndis et consideratis considerandis, auctoritate sua et omni alio meliori modo et cetera, onus impositum in recensito testamento reduxit et reductum declaravit ad missas quotannis celebrandas centum sexaginta octo, habita ratione eleaemosinae triginta marculorum pro quaque, dispertiendas ita ut in singulis hebdomadibus tres celebrentur; quae vero supererunt intra hebdomadam post diem Comemorationis Mortuorum et sequentibus diebus usque ad earum complementum, cum conditione tamen quod, si aliquando quacumque de causa redditus huius officiaturae augeretur, augeatur quoque numerus ipse missarum, habita ratione eleaemosinae manuali antedictae. Et insuper decrevit ut huiusmodi officiatura adimpleatur in altari sanctissimi |**68**^{v}| Corporis Christi recenter constructo et ita et cetera, omni et cetera. Huic altari adest societas Corporis Christi, canonice – ut asseritur – errecta, quae providet de suppellectilibus quae descriptae sunt in policea exhibita et in fine huius libri posita sub littera D. Visitavit altare beatae Virginis Mariae a Rosario, quod providetur a societate eiusdem Rosarii, quae canonice errecta fuit anno 1646 – ut assertum fuit – a nobili domino comite Christoforo de Vilio, eiusdem societatis priore. Hoc altare est consecratum, cuius gradus, columnae et reliquae partes ligneae sunt auratae; in medio altaris ressidet imago beatae Virginis Mariae a Rosario, ex ligno sculpta sub crystallis, circum quam depicta sunt misteria eiusdem Rosarii; omni ornamento et suppellectili neccessaria magnifice instructum est. Eidem adest beneficium simplex, cum bullis episcopalibus et cum onere missae quotidianae et ressidentiae, cuius rector ad praesens est reverendus dominus Ioannes Maria Mabellini et ex eodem beneficio percipit libras 620; eligitur autem et praesentatur alternatim a communitate et a societate. Adest etiam alia officiatura, a quondam nobili domino Hortensio Vilio instituta, quae habet redditus librarum 500, cum onere missae quotidianae hoc ordine celebrandae quotidie, scilicet: in hoc altari, feria secunda in altari sanctorum martyrum Vincentii, Benigni et Anastasii, feria quinta in altari |**69**| sanctae Catherinae martyris et cappellani eliguntur amovibiliter a maiori natu nobilis familiae de Vilio; ad praesens duo cappellani ita electi hoc onus adimplent utrique pro medietate, quorum alter est reverendus dominus Bonaventura Cristofolini, alter reverendus dominus Michael Franzoni. Societas ex eleaemosinis in hoc ipso altari celebrare facit ex eius consuetudine aliquas alias missas, quae celebrantur a reverendo domino Angelo Bochio, a quo etiam recitatur rosarium in vesperis cuiusque diei et in sabbathis litaniae beatae Virginis Mariae. Supra gradus huius altaris in custodia lignea vidit thecam argenteam cum crystallis ab utraque parte, positam in ostensorio argenteo, in qua reliquiam ex velo beatae Virginis Mariae,

cum suis sigillo et litteris autenticis in hac curia episcopali approbatis die 16 maii 1733, recognovit et deveneratus est. Clavis huius custodiae servatur a reverendo rectore huius beneficii. Altare sancti Nicolai de Tolentino, ex gypso eleganter constructum et elaboratum omnique re neccessaria ad sacrificium instructum, de ratione communitatis, a qua manutenetur; habet portatile et supra gradus in arca cum crystallis antepositis est imago lignea sculpta, quae reppresentat Iesum Christum mortuum; supra ipsam arcam est icon excellenti pictura depictus, in quo rappresentatur, praeter imaginem sancti Nicolai, |**69**^{v}| imagines sanctorum Petri et Andreae et supra imago aeterni Patris. In hoc altari quatuor sunt officiaturae, quarum prima est beneficium simplex cum bullis episcopalibus, de iure patronatus communitatis, cum onere – ut assertum est – missarum 147 et ressidentiae, pro qua officiatura percipit redditum librarum parvularum 258.11, cuius rector est Bernardinus Andreis. Secunda officiatura est manualis, instituta ex legato quondam Christofori Bozi habetque redditus librarum 504, cum onere missae quotidianae; ad praesens cappellanus est reverendus dominus Franciscus Betti, vocatus ab institutore et in casu quo ex familia Betti nulli sint sacerdotes, eligetur cappellanus a communitate. Tertia officiatura institutta est ex legato quondam Benedicti Fustinelli habetque redditus ad praesens librarum 251.12, qui diminuti apparent a redditibus anterioribus ob bona duobus ab hinc annis subastata Venetiis et ob capitale passivum afrancatum, quod bona obnoxia officiaturae solvere tenebantur. Nunc huius officiaturae solvere tenebantur. Cappellanus amovibilis est reverendus dominus Petrus Pilosi, electus a communitate, a quo iuxta dispositionem institutoris – ut assertum fuit – tot missas celebrat quot celebrare potest iuxta vires eorumdem reddituum, cum assignatione eleaemosinae triginta solidorum cuique missae. [La pagina **70** manca] |**71**| … commissariorum huius piae dispositionis, cuius officiaturae est cappellanus reverendus dominus Iacobus Porcelli, qui celebrat pro decem mensibus et reverendus dominus Bonaventura Cristofolini, qui celebrat pro duobus reliquis mensibus. Praedicto haeredi incumbit onus faciendi celebrare solemnem missam in die sancti Antonii praedicti et manutenere triduo in hebdomada, scilicet feria tertia, sexta et dominica, lampadem accensam. Altera huic altari est officiatura missae quotidianae, ex legato quondam Laurentii Confalonerii, cuius commissarii instituti fuerunt admodum reverendus dominus Villius Villio, olim archipraesbyter huius ecclesiae et nobilis dominus Christophorus Villio, a quibus cum respective renunciatum fuisset, huiusmodi commissariae successit capitulum ressidentiae huius ecclesiae, quod ipsemet dominus archipraesbyter sibi substitui iussit in suo testamento et ad praesens capitulum ipsum exercet huiusmodi partes commissarii. Cappellanus amovibiliter eligitur ab iisdem ressidentibus et modo est reverendus dominus Constantinus Pateri et accipit stipem librarum 600 a praedicto capitulo, ex capitalibus ab eodem legato provenientibus. Altare Sanctissimae Trinitatis, de ratione nobilis familiae de Pasinis, sed a communitate manutenetur, in cuius iure ipsa communitas successit. In hoc altare est beneficium simplex de iure patronatus |**71**^{v}| eiusdem communitatis et habet redditus ad praesens librarum 529 parvularum, ex diminutione fructuum capitalium obnoxiorum, cuius est rector reverendus dominus Augustinus Pasini, cum bullis episcopalibus et onere missae quotidianae et ressidentiae. Hoc altare est marmoreum et consecratum, cum icone depicto. Altare sanctae Catharinae martyris, consecratum, caeterae eius partes ex gypso sunt elaboratae; extat icon depictus et est de ratione domini Iulii Segala huius loci, in quo est officiatura missae quotidianae, cum stipe librarum 525 ac praeterea cappellanus, qui amovibiliter eligitur ab haeredibus quondam Maffei Segala, institutoris eiusdem cappellaniae, quot annis percipit redditum librarum 42 pro obligatione ressidendi in choro ac praeterea apparet ex visitatione anni 1712 ipsum altare habere redditum librarum 25 pro manutentione ipsius altaris et cerearum, qui omnes redditus administrantur ab haeredibus praedictis, a quibus cappellanus et altare providentur. Et, cum esset hora prandii, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, iam defatigatus, ad aedes praedictas se restituit, prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 3 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, convocatis puellis et mulieribus trium scholarum doctrinae christianae huius loci, scilicet sancti Ioannis decolati, Disciplinae et sancti Francisci in |**72**| ecclesia parochiali, ad eam adiit ibique separatim dispositas in respectivis earum scholis per reverendum dominum archipraesbyterum aliosque sacerdotes, qui respective earum scholarum curam dependenter ab ipso domino archipraesbytero habent, interrogavit ac universim in doctrina christiana instructas cognovit ac illis quae prae caeteris excelluerunt praemia ut supra parata elargitus est. Quibus habitis dimissisque discipulis, ad se dominum archipraesbyterum, sacerdotes, operarios et omnes operatrices faeminas vocavit omnesque ipsos summo zelo hortatus est ut praeclarum doctrinae christianae opus attentius magis in dies peragerent monuitque dominum archipraesbyterum vicarium foraneum ut sacerdotes qui in parochiali hoc munere illum coadiuvant passim scholae cui dessignati sunt non mutentur, sed continuo ipsimet doceant ut facilius cognoscant puellae vocem docentis et erudiantur. [A margine: Santissimo Crocifisso] Visitavit subinde oratorium Conceptionis beatae Virginis Mariae nuncupatum seu Sanctissimi Crucifixi, in cuius ingressu a

reverendo archipraesbytero cota et stola induto aspersorio accepto, se signavit et populo frequenti benedixit, in cuius altari maiori vidit expositam sacram reliquiam sanctae Crucis, utpote quae celebratur hodie eius festum, quod maxime collitur a schola disciplinatorum infrascripta; et genuflexus ante altare, ipsam reliquiam thuris honore coluit; deinde, ab archipraesbytero praedicto deposita ipsa sacra reliquia e loco ubi erat exposita, super altare surrexit ut ipsam |**72**^{v}| visitaret viditque illam positam in theca crystallina in forma crucis, cum sigillo et documentis iam recognitis in hac curia sub die 29 aprilis 1729, quam recognovit et deinde iterum genuflexus, peracta thurificatione, adoravit eamque dominus arcipraesbyter in custodiam marmoream super gradus positam sub sera et clavi servatam reposuit. In hoc oratorio tria sunt altaria, quorum prius est praedictum altare maius, quod idemmet illustrissimus et reverendissimus praesul visitavit et est marmoreum architetonice eleganterque constructum, cum portatili. In hoc altari extat imago sanctissimi Domini nostri Iesu Christi Crucifixi, quae summa veneratione tum ab hac schola tum ab universo populo Desentiani ac finitimis gentibus collitur ac circum cappellam et oratorium multa pendent vota argentea, ex quibus cognoscitur cultus praedictus. Altare ipsum omni ornamento non mediocri sumptu comparato instructum existit et est de ratione infrascriptae scholae, de cuius iure caetera quoque altaria sunt nec non ipsum oratorium. Huic altari tres sunt officiaturae, quarum prior est quotidiana amovibilis, proveniens ex legato quondam Antonii Cochi, quae habet redditus librarum 500 et ellectio cappellani spectat tum ad scholam infrascriptam pro duobus votis, tum ad maiorem natu nobilis familiae Moronati; ad praesens cappellanus est reverendus dominus |**73**| Ioannes Maria Gallina, a quo oneri sibi imposito adimpletur. Altera officiatura est ex legato quondam Antonii Crespi et habet redditus – ut assertum est – librarum 277.4; sed, cum dubitetur praecisus iste sit redditus ex capitalibus huic officiaturae relictis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus monuit et conscientiam confratrum scholae oneravit ut diligenter inquirant quae sint praecisa capitalia et praecisi fructus ex eisdem provenientes; caeterum ex institutione huius officiaturae tot missae sunt celebrandae quot celebrari possunt habita ratione eleaemosinae manuali triginta solidorum pro quaque missa. Electio cappellani spectat ad capitulum scholae praedictae et electus est modo reverendus dominus Ioseph Rosmarini. Tertia officiatura est ex legato quondam domini Dominici Seguiti, cuius redditus est scutorum quinquaginta brixiensium. Haeredes praedicti Dominici Seguiti huic scholae quaedam stabilia tradiderunt, ex quibus facile percipiebatur redditus 50 scutorum sed, iisdem bonis in obedientiam legum subastatis, praetium eorum investitum fuit, ex qua tamen investitura modo percipi non potest nisi summa scutorum 44 brixiensium et marculorum decem octo unde, cum testator iusserit ut tot missae celebrarentur quot celebrari possent iuxta praedictum redditum scutorum 50, habita ratione eleaemosinae manualis triginta solidorum, modo ex redditu praesenti pia eius dispositio impleri non potest |**73**^{v}| ut se impleturos obligaverunt confratres quando acceptaverant bona stabilia ab haeredibus ipsius testatoris sibi tradita, qui defectus, cum non processerit ex eorum negligentia, ideoque dominus Petrus Panizza, hic praesens prior ipsius scholae, nomine suorum confratrum, humilime illustrissimum et reverendissimum dominum dominum episcopum supplicavit ut dignetur decernere quomodo deinceps pia haec dispositio implenda sit. Qua instantia intellecta, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus decrevit, stantibus rebus prout stant, ut schola tot missas celebrare faciat quot celebrari possunt ex redditibus scutorum quadraginta quatuor brixiensium et marculorum decem octo, cum hac conditione quod, si augeantur fructus huius officiaturae, augeatur quoque missarum numerus, habita semper ratione eleaemosinae manualis triginta solidorum pro quaque missa, monens et conscientiam confratrum aggravans ut eo meliori modo quo possint, si tamen fieri poterit, ab heredibus ressarciri redditum integrum facient et ita et cetera, omni et cetera. Cappellanus huius officiaturae amovibiliter eligitur cum duobus votis, alterum ex parte confratrum, alterum ex parte nobilis domini Camilli Martinengo Cesaresco et ad praesens cappellani sunt reverendus dominus Marcus Usachinus et reverendus Aloysius Andreis, utrique pro medietate oneris, a quibus satisfit. Officiatura ex legato quondam Francisci Verangi, de qua sermo in praecedentibus visitationibus, cessavit utpote quae |**74**| pro annis quadraginta tantumodo fuit relicta, quibus annis transactis eius quoque finis factus est. Visitavit altare Immaculatae Conceptionis nuncupatum, in quo olim erat venerabilis imago Christi, posita in altari maiori, a quo altari maiori translatus fuit icon et titulus Conceptionis et in hoc ipsum altare positus; mensa est lignea, caeterae eius partes ex gypso elaborato. In hoc altari nulla est obligatio missarum, sed celebratur in eo ex devotione. Altare sancti Francisci, cum mensa marmorea extructa super murum et palio ligneo cum portatili, caetera eius partes ex gypso elaborato. Icon est depictus et rappraesentat imaginem sancti Francisci cum stigmatibus. In hoc altari est obligatio missae quotidianae, ex dispositione quondam Marci Antonii de Rossettis, ut constat ex assignatione facta venerabili confraternitati praedictae diei 9 decembris 1632, descripta in libro instrumentorum ipsius societatis pagina 34 tergo, qua assignavit capitalia valoris mille scutorum brixiensium. Cum vero redditus diminuti fuerint, felicis

recordationis Sebastianus Pisanus episcopus veronensis, auctoritate apostolica, redduxit onus praedictum ad missas 240 annuas, hebdomadatim distribuendas, ita tamen ut, si quando augeantur redditus, augeatur etiam proportionabiliter numerus missarum; nunc igitur a reverendo domino Ioanne Baptista Gilio cappellano, qui eligitur |**74**^{v}| amovibiliter a confratribus et onus ipsum adimpletur iuxta praedictam reductionem. In hoc oratorio adest obligatio celebrari faciendi quotidie missam per idoneum sacerdotem eligendum ad arbitrum confraternitatis relicta a quondam domino Orlando Arricio huius loci, ut constat ex eius testamento in actis domini Leonelli Danesii de Patingulis notarii, exemplato a domino Francisco Cattaneo de hoc loco notario diei 3 maii 1595 et codicillo eiusdem sub die 6 novembris 1599 in actis domini Pauli Moroni notarii huius loci, quae omnia sunt descripta in libro praedicto instrumentorum huius societatis ad paginas 9 et 10. Praedicta vero obligatio, cum non sufficeret redditus capitalium a testatore relictorum, reducta apparet sub die 2 martii 1662 ad celebrandas missas singulis diebus dominicis et festivis de praecepto et alias centum diebus feriatis singulis annis, hac tamen lege quod, si augerentur redditus, tunc quoque augeatur pro rata numerus missarum, cuius reductionis actus exemplatus extat in praedicto libro pagina 136 a domino Francisco Cattaneo notario; nunc autem iuxta hanc reductionem onus praedictum adimpletur a reverendo domino Petro Ramboti, cappellano amovibili a confratribus electo. Ante cappellam altaris maioris huius oratorii a parte epistolae est armarium ligneum inauratum, subtus quod extat haec inscriptio: |**75**| "Deo Optimo Maximo. Hic brachia sanctorum Fabii et Sulpitii martyrum iacent atque insignium reliquiarum sanctorum sanctarumque martirum caelestis ac copiosissimus thesaurus adest 1655". Quas reliquias visit positas in praedicto armario, quas tamen, cum sint sine sigillis et authenticis documentis, suorum praedecessorum decretis inhaerendo, in sua veneratione reliquit. Visitavit sacristiam viditque paramenta omnium colorum, calices plurimos argenteos aliaque neccessaria pro sacro faciendo, ut ex policea exhibita infra posita sub littera D, bene tenta. Vidit quoque pixidem argentea in cupa et cupream in pede, super quam interrogatus reverendus dominus Petrus Ramboti cappellanus, nec non dominus Petrus Panizza prior praesentibus confratribus quando, et quomodo fiat de ea usus, responderunt fieri in festis solemnioribus quae celebrantur a confratribus, de licentia tamen domini archipraesbyteri, quod ipsemet dominus archipraesbyter praesens ratificavit verum esse. Visitavit chorum retro altare maius positum, in quem confratres Immaculatae Conceptionis vulgo *disciplini* conveniunt singulis diebus festis ad recitandum officium beatae Virginis Mariae et ad alias orationes iuxta eorum institutionem persolvendas. Haec societas canonice instituta est, ut apparet ex diplomate diei 11 maii 1608, viso et admisso in curia episcopali |**75**^{v}| die 6 iulii 1609, a confratribus exhibito, viso et approbato. Habet quoque sua capitula extracta ex libris piae scholae et tipys aedita anno 1703. Vidit duo confessionalia in hoc oratorio, de licentia domini archipraesbyteri tenta. Confratres praedictae societatis induunt saccum album apertum a tergo et cintum fune et interveniunt omnibus processionibus solitis huius loci. Haec schola habet onus dispensandi in sexta feria maioris hebdomodae tot panes frumenti, quot comparari possunt ex redditu provenienti a capitali ducentorum scutorum brixensium, assignato a quondam nobili domino Francisco Verangi, partim in executione piae dispositionis quondam nobilis domini Iacobi sui patris et comutationis decretae ab illustrissimo et reverendissimo Sebastiano Pisano, partim pro legato ab ipsomet domino Francisco relicto, ut constat ex praedicto libro intrumentorum societatis ad annum 1702 – 28 augusti et ex actu rogato per dominum Aloysium Porcelli notarium die et anno praedictis. Panis iste distribuendus est pauperibus confratribus descriptis in cathalogo huius scholae, ut constat ex eodem actu. Cumque interrogaverit quomodo adimpleatur hoc legatum et cognoverit ex coniventia superiorum et officialium distribui confratribus non indigentibus, immo ipsis maiorem panis huiusmodi partem distribui, graviter praedictum dominum Petrum Panizza priorem et confratres monuit ut exequeretur pia dispositio praedicta |**76**| non ex voluntate propria sed prout dispositum et decretum respective a suo praedeccessore Pisano, eis exponens districtum iudicium divinum, quod iminet illis si secus fecerint et admonens ipsos obnoxios esse restitutioni si non pauperibus ipsis panem praedictum distribuerent. Ordinata. Rimulae portatilis altaris maioris obturentur – portatile altaris sancti Francisci provideatur de tela cerata, qua cooperiatur – alteri confessionalium ponatur aliqua devota imago ex parte poenitentium. Cumque advesperasset, in aedes saepedictas restiututus, incoenatus obdormivit. Die sabbathi 4 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad ecclesiam parochialem praefatam divertit, in qua sacrosanctum missae sacrifitium peregit, quo absoluto, quampluribus utriusque sexus christifidelibus sacrum Christi Corpus ministravit ac subinde nonnullos petentes sacro Chrismate perunxit. [A margine: Sant'Orsola] Hisce peractis, se contulit ad oratorium Sanctae Ursulae ad visitationem non modo ipsiusmet oratorii, verum etiam ad visitationem personalem virginum demissarum nuncupatarum, quae profitentur regulam sub titulo sanctae Ursulae absolvendam. Et primum observavit quinam sint huius congregationis superiores dictumque ei fuit |**76**^{v}| dominum Ioannem Angeleri

archipraesbyterum huius loci patrem esse; reverendum dominum doctorem Antonium Moioli, substitutum; protectores dominum Nicolaum Maioli et dominum Ioannem Rava; matrices vero, vulgo *madone* dominam Vincentiam Rosmarini et dominam Helisabeth Pezzotti interrogavitque a quo et qua auctoritate superiores ipsi electi sint et responsum electos fuisse protectores a congregatione ipsa, non vero confirmatos auctoritate episcopali; patrem et eius substitutum, quos ex consuetudine qua olim domini archipraesbyteri fuerunt patres huius congregationis, ipsos quoque hoc officium suscepisse; quapropter idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, quamvis viderit non legitime adhuc huiusmodi officium a praedictis susceptum et executum fuisse, nihilominus respectivam eorumdem, ex informationibus habitis cognoscens idoneitatem, decrevit praedictum dominum Ioannem Angeleri archipraesbyterum esse et fore patrem huiusmodi congregationis, reverendum dominum Antonium Maioli substitutum et praedictos dominos Maioli et Rava protectores eorumque officia ad eius beneplacitum duratura, cum conditione quod in quibuscumque actibus congregationis interveniat votum et assensus ipsius domini archipraesbyteri, patris eiusdem et cum conditione etiam quod ipse in gubernio dependere debeat a patre congregationis civitatis Veronae, cum quo conferre debeat et eidem referre de tempore in tempus statum ipsius congregationis. Posthaec illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus interrogavit quaenam |**77**| essent officiales huius congregationis et responsum fuit venerabilem consororem Catharinam Comboni multis abhinc annis esse superiorissam, a congregatione ipsa electam; vicariam esse venerabilem consororem Iuliam Alberti; assistentem consororem Helisabeth Cristofolini; novitiarum magistram consororem Angelicam Papa; admonitricem consororem Magdalenam Andreis; sacristanas consorores Theresiam Ramboti et Mariam Capra; caeteras vero consorores esse: Paulam Avanzi, Margaritam Andreis, Angelam Comboni, Antoniam Panizza, Magdalenam Signori, Dominicam Bagietti et Luciam Dusini, Rivoltellam degentem. Cum vero in mense ianuarii proxime elapso ex hac vita decesserit nobilis dominus comes Thomas de Vilio, qui erat tertius protector huius congregationis, illustrissimus et reverendissimus praesul, ne eidem deficiat qui eius neccessitati aut utilitati prodesse possit, elegit et electum declaravit in tertium protectorem eiusdem congregationis dominum Petrum Panizza, de cuius charitate, zelo et prudentia informationes non modo habuit, verum etiam in hoc loco publica monumenta existunt. Huius congregationis consorores, quamvis anno 1648 die 11 octobris supplicaverint illustrissimum et reverendissimum dominum dominum Marcum Iustiniani episcopum veronensem felicis recordationis ut concederet hanc congregationem regulis uti eminentissimi Augustini Valerii cardinalis et episcopi veronensis concessumque illis hoc fuerit, ut apparet ex earum libro congregationum aliorumque actuum pagina prima, |**77**ᵛ| nihilominus modo utuntur regula societatis sanctae Ursulae quae Brixiae observatur et ideo supplicaverunt illustrissimum et reverendissimum dominum dominum episcopum ut concederet perseverare in observantia istius regulae, eo quia consueverunt ipsa hucusque uti nihilque obsit earum perfectioni, quoties eamdem regulam observent. Quapropter illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, considerans regulam ipsam earum perfectioni prodesse posse ac praesertim quod a sancto Carolo Boromeo peculiariter fuerit ipsa approbata, concessit ut deinceps etiam a consororibus praedictis observaretur. Instetit praedicta venerabilis consoror Catharina Comboni ut acceptaretur renunciatio eius officii superiorissae, quam verbatenus fecerat sed, ab eodem illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo considerata eius idoneitate, eidem praecepit ut in hoc officio per alios tres annos perseveret, prout eam in eodem sua auctoritate confirmavit. Interrogavit quinam essent confessarii deputati ad audiendas consororum confessiones et intellexit reverendum dominum Antonium Moioli substitutum, reverendum dominum Petrum Ramboti et reverendum dominum Ioseph Papa earum confessarios esse et, cum audisset aliquas postulare praeterea in earum confessarium reverendum dominum Constantinum Pateri, approbans praedictos tres confessarios concessit etiam reverendum dominum Pateri praedictum pro earum confessario. Interrogavit utrum virgines permaneant in earum domibus respectivis an vagentur per vias; utrum se exerceant in docenda doctrina christiana et in operibus |**78**| caritatis ac praesertim in obediendo superioribus et superiorissae et in exequendo regulas et, cum intellexerit pie sancteque omnia haec ab illis exequi, suasit et hortatus est ut in sancto proposito perseverarent, accepturae coronam quam Sponsus virginibus praeparavit. Posthaec visitavit altare maius, in mensa marmoreum cum palio ex serico, de omnibus bene instructum; in gradibus vidit custodiam et in ea summam reliquiam ex ossibus sanctae Ursulae virginis et martyris, iam recognitam in hac curia episcopali die 12 septembris 1740, quam proinde veneratus est. In hoc altari duae sunt officiaturae: una ex legato quondam Francisci Cattaneo in eius testamento 19 decembris 1673 in actis domini Troiani Villi notarii, quo tot missas celebrandas mandavit quot celebrari poterunt ex redditibus capitalis relicti, cuius officiaturae electionem spectare voluit ad eius filios primogenitos continuis temporibus futuros; nunc reverendus dominus Petrus Pilosi cappellanus electus adimplet; alia officiatura relicta fuit a quondam domino Ioanne Ramboti, valoris librarum septuaginta trium,

pro qua celebrantur missae 49 a reverendo domino Bartholomaeo Usmarini et cappellanus eligitur a congregatione sanctae Ursulae. Vidit in hac ecclesia confessionale, ex consensu domini archipraesbyteri ibidem servatum, ubi excipiuntur confessiones virginum sanctae Ursulae, bene tentum. Altare sancti Francisci Xaverii, marmoreum cum portatili et icone |**78**^{v}| depicto constructum, ex legato quondam nobilis domini comitis Christofori de Vilio, ab eius haeredibus paulo ab hinc tempore, bene tentum, ubi nulla est obligatio missarum, sed in eo celebratur ex devotione. Vidit sacristiam et in ea sacras suppellectiles ad sacrum faciendum sufficienter paratas. Visitavit denique domum contiguam ecclesiae, in qua tres consorores degunt et est de ratione ipsius congregationis. Ordinata. Rimae portatilis altaris sancti Francisci obturentur. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Giovanni Decolato] Perexit subinde idem illustrissimus et reverendissimus antistes ad visitandum publicum oratorium infra limites praedictae parochialis Desentiani, sub invocatione Sancti Ioannis Decolati, de ratione ipsius infrascriptae confraternitatis; quo perventus, accepto in limine portae aspersorio sibi a domino archipraesbytero praedictae parochialis superpelliceo et stolla induto porrecto, se signavit populoque benedixit et, facta humili oratione, in eo vidit tria altaria, quae visitavit, scilicet: altare maius marmoreum cum portatili, eidem sancto dicatum cum portatili; in gradibus ipsius altaris extat custodia in qua servatur ostensorium cum reliquiis nullo documento munitis et supra ipsam custodiam eminet parva arca marmorea cum crystallis, in qua aliae sacrae reliquiae servantur, cum suis sigillis et documentis, quas prout recognitae fuerunt in visitatione anni 1732, ipsas |**79**| veneratus recognovit; reliquiae vero quae servantur in reliquiario et custodiuntur in custodia praedicta, inhaerens decreto eiusdem visitationis 1732 ne publicae venerationi exponantur inhibuit. Cum viderit eamdem custodiam in formam tabernaculi errectam esse nullaque ecclesiastica auctoritate concessum ut uterentur pro usu tabernaculi, prohibuit ne aliquando haec custodia adhibeatur ad usum tabernaculi pro sanctissimo Sacramento. In hoc altari nulla est praecipue officiatura adnexa, sed confraternitas dat stipem primario eius cappellano, qui est reverendus dominus Fabricius Pasini, ad hoc ut quotidie celebret cum intentione adimplendi obligationibus, quarum paeculiaris non extat memoria et adimpletur. Praeterea adest officiatura adimplenda in hoc oratorio, ex legato quondam domini Bernardini Raffa, cum onere missae quotidianae pro qua a confraternitate erogatur stips reverendo domino Benedicto Papa, cappellano amovibiliter ab ipsa societate electo, libraum 510. Alia est officiatura, pariter adimplenda in hoc oratorio ex legato quondam domini Ioannis Baptistae Piacentini, cum onere missae quotidianae et cappellanus est electus amovibiliter a commissariis, scilicet a capitulo societatis pro uno voto, pro altero a domino Paulo Pace et pro reliquo a domino Iosepho Cominelli salodiensi, a qubus eliguntur quoque commissarii |**79**^{v}| successores, reverendus dominus Ioseph Alberti, qui accipit stipem a societate librarum sexcentum. Alia etiam officiatura derrivat ex eodem testamento Piacentini, pro qua tot missae celebrantur quot celebrari possunt ex residuis reddituum bonorum, ab eodem relictorum pro celebratione missarum, cuius onus adimplent partim reverendus dominus Ioannes Baptista Signori, qui quotidie celebrat et partim reverendus dominus Bonibellus Porcelli, qui celebrat iuxta vires residuorum praedictorum reddituum et eliguntur amovibiliter a confraternitate. Adest etiam legatum quondam domini Ioannis Baptistae Pinzoni, pro quo tot missae celebrandae sunt quot celebrari possunt iuxta vires reddituum ex capitalibus ab eodem relictis, pro quo onere celebrat praedictus reverendus Porcelli, pariter a confraternitate ammovibiliter electus. Quondam domina Eugenia Zanini reliquit capitale scutorum ducentorum brixiensium, ut ex eius fructu iuxta vires tot missae celebrarentur, pro quo legato celebrat praedictus reverendus Porcelli, electus pariter amovibiliter a confraternitate. Visitavit altare sancti Caroli, ex ligno constructum cum icone depicto et portatili in mensa lignea. In hoc altari est officiatura relicta a quondam Catharina vidua quondam Horatii Bolli, quae officiatura nuncupatur a Vico, cuius onus ab ipsa relictum erat missae quotidianae, sed |**80**| postmodum a felicis recordationis Sebastiano Pisano episcopo veronensi reductum fuit ad unam missam omnibus festivis diebus et unam tantum ferialem singula quaque hebdomada celebrandam, ut constat ex actu autentico diei 26 iunii 1657, ibidem ostenso, viso et restituto. Visitavit altare sanctae Mariae Dolorum, ex ligno cum portatili et icone depicto, in cuius medio sub crystallis est imago beatae Virginis Mariae Dolorum, ex ligno sculpta. Huic altari est errecta confraternitas sub titulo beatae Virginis Mariae Addoloratae, canonice errecta, ut constat ex diplomate typis tradito et in curia hac episcopali approbato die 11 octobris 1724, ostenso, viso et restituto. Retro altare adest chorus, in quo confratres conveniunt ad recitandum officium beatae Virginis aliasque orationes iuxta eorum institutum persolvendas. In prospectu chori in partibus iconis duo sunt armaria lignea inaurata, in quorum singulis singulae sunt arcae ligneae cum crystallis, in quibus inclusae existunt sacrae reliquiae descriptae in visitatione anni 1732, in qua recognitae fuerunt et, ut recognitas, approbavit. Confratrum vestis est ex tela nigra et utuntur ipsi capitulis venerabilis collegii sanctae Mariae a Nive civitatis Veronae; interveniunt iidem processionibus quae fieri solent iuxta morem huius loci. Dominus archipraesbyter, hic praesens, conquestus

est quod confratres |**80**^{v}| huius sodalitii in tempore Paschatis non obediant praecepto ecclesiae sumendo communionem in ecclesia parochiali; e contra, confratres quasdam prerogativas ut suam tuerentur inobedientiam produxerunt, desumptas ex capitulis praedicti collegii sanctae Mariae a Nive Veronae ac insuper praetensam consuetudinem ipsiusmet collegii veronensis; quapropter, cum illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus haec omnia inania et futilia cognoverit et contraria ipsorum institutioni, serio eos redarguit, indignationem divinam eis minitando, nisi ea qua decet obedientia huic praecepto in ecclesia parrochiali non paruerint monuitque omnes et singulos cappellanos ac praesertim reverendum dominum Fabricium Pasini, primarium cappellanum eiusdem scholae, ne paschalem communionem confratribus ipsis, absque petita et a domino archipraesbytero licentia obtenta distribuerent, sub poena suspensionis a divinis aliisque et cetera a se infligendis. Vidit successive sacristiam et in ea sacras suppellectiles ad sacrum faciendum neccessarias, de quibus sufficienter provisum esse invenit et ut ex policea exhibita, infra ad litteram D posita. Vidit in hoc oratorio confessionale, bene tentum, quod constat ex antecedentibus visitationibus et ex testimonio domini archipraesbyteri hic praesentis, de sua licentia hic servatum et de suo assensu hic confessiones sacramentales excipiuntur, sicut de sua quoque licentia sanctissima Eucharistia |**81**| aliquando distribuitur. Ordinata. Ordinatio in visitationibus antecedentibus pro altari sanctae Mariae Dolorum exequatur et altare ipsum claudatur a lateribus. Quibus peractis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, properata iam hora, in aedes praefatas restitutus prandium sumpsit. Die antedicta 4 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, pro tribunali sedens, coram eo vocati comparuerunt domini Michael Andreis et Horatius Rosmarini sindici aliique principaliores huius communitatis, qui interrogati circa vitam, mores, officium et ressidentiam reverendi domini Ioannis Angeleri archipraesbyteri eiusque coadiutorum aliorumque ecclesticorum huius loci nec non si in hoc loco adsint haeretici, usurarii aut alii publici peccatores, a quibus responsum fuit omnia bene peragi a praedictis ecclesiasticis quoad respectiva eorum officia; dominum archipraesbyterum, coadiutores reliquosque sacerdotes bonis honestisque moribus vivere, in populo nulla scandala publica existere nullosque adesse haereticos, usurarios, publicos concubinarios et huiusmodi. Vocatus successive comparuit reverendus dominus Ioannes Angeleri, archipraesbyter antedictus, qui ostendit bullas huius beneficii, quod regit a die 6 ianuarii 1736 et illud per concursum obtulit |**81**^{v}| quodque subest episcopali iurisdictioni et confertur iuxta decreta sacri Cocilii tridentini; obtulit quoque libros curae, matrimoniorum scilicet, baptizatorum et mortuorum nec non status animarum et congregationum, qui libri methodo sufficienti sunt detenti. Interrogatis postea de clero et populo, bene respondit. Comparuerunt deinde vocatae Lucretia uxor Petri Cappello, Lucretia relicta quondam Horatii Pasini et Angela relicta quondam Benedicti Berti, omnes obstetrices huius terrae quae, interrogatae circa administrationem sacramenti baptismi in casibus neccessitatis, easdem bene edoctas esse invenit. Successive comparuit reverendus dominus Antonius Moioli, sacerdos huius loci et humili obsequio illustrissimo et reverendissimo praesuli praesentavit supplicationem tenoris sequentis, videlicet. Eccellenza reverendissima. Giovanni Zanini sino dal 1678 nel suo testamento da lui fatto il dì 28 novembre, rogato in atti del signor Luigi Porcelli nodaro di Desenzano, lasciò per suffragio dell'anima sua che, doppo la di lui morte, de suoi beni siano stimati tanti, però prima di quelli essistenti nel territorio di Rivoltella per il valore di scudi 2000 da troni 7 per scudo, detrati primieramente quelli di ragione dottale della signora Lucia Zanina sua consorte, con il frutto annuale |**82**| de quali li sii celebrata una messa quotidiana perpetua nella chiesa parrocchiale di Desenzano, dichiarando però che, in caso d'influenze dell'aria, di tempeste che accadessero in detti beni, in tal caso il sacerdote che celebrarà detta messa sii tenuto celebrar tante messe, quelli anni accadessero disgratie, quanto sarà il frutto di detti beni di portione dominicale; alla celebratione della qual messa nomina don Nicola Moioli, suo cognato e, doppo la di lui morte, essendovi sacerdoti di casa Moioli siano preferiti; quali cappellani siano tenuti, oltre detta messa, pagare a detta chiesa parochiale dove si celebrarà scudi cinque l'anno o vero farsi li paramenti per tal effetto, nel qual estimo e summa di scudi 2000 vi si debba comprendere li animali et utensili rurali, con casa sufficiente per l'abitatione. Venuto il caso d'esseguire la pia dispositione sopra esposta, non furono de sudetti beni e capitali lasciati ricavate che lire 8320.1, le quali investite al quatro per cento rendono lire 381.14. Con il frutto proveniente da capitali lasciati non può adempirsi al carico ingionto dal testatore della messa quotidiana, mentre il capitale si è reso assai minore di quello che aveva intentione il medesimo di lasciare – e la messa quotidiana almeno importarebbe di rendita ducati 90 de grosso – per lo che noi, don Antonio e Nicola fratelli Moioli, umilissimi servi di vostra eccellenza reverendissima, supplichiamo a voler degnarsi |**82**^{v}| colla sua autorità di ridurre la quantità delle messe a proportione della quantità delle rendite giacché, anche per intentione del testatore, nel caso che per disgrazie si diminuissero le medesime, si dovrebbero a

proportione ancora diminuire le messe ordinate. Rispetto alli cinque scudi lasciati alla chiesa parrocchiale per li paramenti, come dal cappellano vengono e verranno questi somministrati, così colla stessa sua auttorità supplichiamo che decreti non aver luogo in questo caso la dispositione predetta a favore della sacristia della chiesa parrochiale e tanto più che io, don Antonio Moioli, uno de predetti umilissimi servitori di vostra eccellenza reverendissima, mi offerisco e, per causa di donatione irrevocabile tra vivi, cedo e dono i paramenti a mie spese fatti, che saranno in essere al tempo della mia morte ad uso di tale officiatura et accioché in avenire vi siano sempre sufficienti paramenti occorrenti per celebrare le predette messe, dichiaro e mi obligo di formare un capitale di scudi cento da troni 7 l'uno, la rendita del quale serva per la stessa officiatura e per il mantenimento de paramenti donati, da esser consignato detto capitale a signori commissarii per tal fine; con conditione, però, che de predetti paramenti possano servirsi li sacerdoti della nostra famiglia Moioli ed altri sacerdoti, non tamto per la predetta officiatura quanto per celebrare messe in altra chiesa, o in altro luogo a piacere de miei eredi. Gratie et cetera. Umilissimi servitori padre don Antonio e Nicola Moioli. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, recepta, visa et lecta supplicatione suprascripta |**83**| eidemque benigne annuens, viso testamento praedicti domini Ioannis Zanini, in eadem supplicatione enunciato, viso instrumento venditionis bonorum et utensilium relictorum pro officiatura instituta a praedicto testatore, pro quibus apparet constitutum praetium librarum parvularum 8320.1, quod instrumentum rogatum fuit in actis domini Antonii Faini notarii sub die 6 martii 1713, visa fide a praedicto domino Antonio Faini notario sub die 10 iunii 1726 facta, ex qua constat praedictam summam investitam fuisse in bonis plurimorum et ex ea tunc temporis percipi potuisse fructum librarum 361.6, quibus factum est augumentum librarum viginti ex solertia praedicti reverendi domini Antonii Moioli, visis aliis videndis et consideratis considerandis, Christi nomine invocato a quo et cetera, piam laudati testatoris dispositionem et voluntatem interpretando, auctoritate sua ordinaria et omni meliori modo et cetera dixit, pronunciavit et decrevit redducendam esse officiaturam quotidianam, a quondam domino Ioanne Zanini relictam, ad numerum missarum ducentarum quinquaginta quatuor, prout reduxit, cum conditione tamen quod, si aliquando fructus ad eamdem officiaturam quovis modo pertinentes augerentur, augeatur quoque missarum numerus, considerata eleaemosina manuali triginta solidorum pro quaque missa et, stante oblatione et respectiva donatione in supplicatione suprascripta exposita reverendi domini doctoris Antonii Moioli, declaravit locum amplius non esse praestationi ducatorum quinque singulis annis ecclesiae parrocchiali et ita et cetera, omni et cetera. |**83**^{v}| Venerunt postea Benedictus Sartori, heremita inserviens huic parochiali ecclesiae Ioannes Baptista Guagnini, heremita deputatus custodiae oratorii Sancti Francisci, Blasius Benedetti et Ioseph Barbieri, heremitae ad custodiam oratorii Immaculatae Conceptionis seu Sanctissimi Crucifixi, omnes carentes patentibus litteris huius curiae episcopalis, sed veniam petierunt de errore ab ipsis commisso, cum pauco ab hinc tempore in hoc loco morentur; quibus illustrissimus et reverendissimus praesul, paterna admonitione praemissa et attenta attestatione domini archipraesbyteri de eorum et singulorum bonis vita et moribus oretenus facta, mandavit litteras patentes in forma relaxari et ita et cetera. Comparuit etiam coram illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo suprascripto dominus Michael Andreis, electus ab hac spectabili communitate sub die 21 septembris 1740 ad hoc ut recursus faceret ubi et cetera de et super intelligentia decreti felicis recordationis Sebastiani Pisani diei 13 maii 1671 instetitque declarari cappellanos subiectos et subiiciendos capitulis eiusdem communitatis esse et fore, non modo illos qui eliguntur a comunitate verum etiam omnes qui, alias electi, tamen subsunt capitulis a comunitate de more formatis, et hoc ut quiete ordo praescriptus in eodem decreto exequatur et ita et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, cum suis occupationibus detineretur, sibi hoc declarandum occasione visitationis Puteilongi resservavit et ita et cetera, omni et cetera. |**84**| [A margine: San Francesco] Deinde se contulit ad visitandum publicum oratorium Sancti Francisci nuncupatum, infra limites dictae parochialis de Desentiano, in cuius ianua, aspersorio accepto e manibus domini archipraesbyteri cotha et stola induti, populo benedixit ac postea, praemissa oratione, idem oratorium visitavit, quod constat tribus altaribus, de ratione venerabilis confraternitatis infrascriptae, errectum facultate episcopali obtenta sub die 14 iunii 1730. Et primum, vidit altare maius, divo Francisco assisiati dicatum, cum mensa marmorea et portatili, in reliquis partibus ligneum, decenter constructum. In eodem altari in custodia lignea aurata vidit sacras reliquias, scilicet ex tela qua beata Clara medebatur stigmata, imbuta sanguine praedicti sancti patris Francisci et ex habitu et fune eiusdem sancti Francisci, sigillo et documento illustrissimi et reverendissimi domini domini Francisci Trevisani, veronensis episcopi, munitas, datas die 21 iulii 1730, in parva theca repositas, quas recognovit et deveneratus est nec non reliquias ex sacris ossibus beati Seraphini cappuccini et ex cineribus beati Fidelis a Sigmaringa, in singulis thecis lateis repositas, sigillo et documento huius curiae episcopalis diei 20 decembris 1734 munitas, quas itidem recognovit et deveneratus est. Vidit altare beatae

Virginis Mariae, cum mensa ex muro et portatili, quod altare nondum completum est, sed satis instructum, ut in eo sacrosanctum missae sacrifitium celebretur. Altare sanctorum Iacobi a Marchie et Francisci Solano, cum mensa |**84**^{v}| ex muro cum portatili, quod pariter nondum perfectum est, sed satis instructum ut in eo missa celebrari possit. In hoc oratorio et in his altaribus nulla alia adest obligatio missarum nisi una sexaginta quatuor missarum in anno, ex legato quondam Faustinae Sarasinae, quae reliquit tronos 3000 ut ex his tronos 600 cederent sacristiae pro usu paramentorum, residuum vero capitalis esset obnoxium pro celebratione missarum relictarum. Confraternitas ista totum ipsum capitale suscepit, ex quo debita persolvit contracta in aedificando hoc oratorium, se obligans perpetuis futuris temporibus ad faciendum implere onus praedictum sexaginta quatuor missarum, ut apparet ex libro ordinationum eiusdem confraternitatis exhibito, viso et restituto, quod onus admplere facit per reverendum dominum Iulium Leoni, cui etiam confratres ex eorum devotione stipem erogant, ad hoc ut quotidie in ipso oratorio celebret. Vidit in hoc oratorium confessionale, de licenza domini archipraesbyteri tentum. Visitavit sacristiam et in ea suppellectiles sacras pro celebratione missae, de quibus satis paratam invenit et servantur in armario ex nuce optime eleganterque elaborato. Retro altare vidit chorum, in quo conveniunt confratres ad recitandum officium beatae Virginis Mariae diebus festis et singulis diebus Quadragesimae in vespere psalmos |**85**| poenitentiales cum litaniis, versiculis et orationibus iuxta eorum institutum. Haec confraternitas olim incepit in oratorio sancti Ambrosii huius loci; postmodum vero, die scilicet 22 decembris 1728, confratres supplicaverunt iterum erigi in societatem sub titulo sancti Francisci assisiatis, cum facultate vestiendi sacum et associandi sanctissimum Eucharistiae sacramentum et capitula produxit, supplicans ut ea approbarentur, cuius novam errectionem, vestitum et capitula approbata fuerunt auctoritate ordinaria huius curiae die 22 decembris eiusdem anni 1728. Haec ipsa societas postmodum, die scilicet 8 maii 1729, aggregata fuit archiconfraternitati sacrarum Stigmatum de Urbe, ut constat ex diplomate publicato auctoritate ordinaria die 30 iulii eiusdem anni, ostenso, viso et restituto. Quibus habitis et cetera. Ad ecclesiam parochialem reversus, eamdem de parte in partem visitavit, quae est consecrata et anniversaria dies collitur die 6 decembris et in ea vidit suggestum in quo concionatur quadragesimali tempore quotidie, excepta tertia feria cuiuslibet hebdomadae, cum mandato et benedictione episcopali; concionator vero eligitur a comunitate, a qua stipem accipit scutorum quinquaginta brixiensium. Vidit domum sacristiae huius parochialis assignatam, quam modo inhabitat haeremita inserviens huic parochiali; vidit etiam domum parochialem inibi adnexam. |**85v**| Interea reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitandum oratorium publicum Sancti Ambrosii in castro huius terrae, intra limites parochialis ecclesiae Desentiani praedicti. In itinere, non procul vidit quoque capelulam, vulgo *Stafalo*, Beatae Virginis Mariae Annunciatae, appellatae *del Rasetto*. [A margine: Sant'Ambroso] Visitavit oratorium publicum Sancti Ambrosii praedicti, de iure communitatis Desentiani, a qua manutenetur. Habet unicum altare cum mensa marmorea, portatili et icone depicto cum imagine abrasa eiusdem sancti Ambrosii; in reliquis partibus ex ligno est fabrefactum. Vidit confessionale, de licentia domini archipraesbyteri in hoc oratorium tentum. Ordinata. Confessionali ponatur pagella casuum resservatorum ex parte confessarii et aliqua devota imago ex parte poenitentis – provideatur portatile de tela cerata qua cooperiatur – exequantur ordinata anteriorum visitationum de rimulis portatili obturandis, de claudendo altari a lateribus, de errigenda sacristia et providenda de neccessariis. Quibus peractis et cetera. Ad aedes antedictas suae mansionis restitutus, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad se vocavit supra descriptos duos qui non obediunt praecepto ecclesia in Paschate ac eos paterno affectu ita hortatus est ut ad meliorem frugem |**86**| se se darent, ut cum lacrimis eorum poenitentiam ostenderint ac confessarium postulaverint cui sua peccata confiterentur, eos amplexus est suaque benedictione dimisit. Posthaec comparuerunt vocati admodum reverendus dominus archipraesbyter, reverendus dominus Antonius Bettinelli, reverendus dominus Ioannes Amadorius, reverendus dominus Hieronymus Rosmerini et reverendus dominus Ioannes Maria Mabellini, ressidentes ecclesiae parochialis Desentiani, absentibus ob eorum longevam aetatem reverendo domino Augustino Pasini et reverendo domino Bernardino Andreis, qui omnes, compraehenso domino archipraesbytero, complent numerum ressidentiae. Haec ressidentia instituta fuit a felicis memoriae Sebastiano Pisano episcopo veronensi die 10 iunii 1658, assignando et erigendo sex cappellanos inamovibiles cum onere missae quotidianae pro salute eorum qui instituerunt legata, ex quibus ipsae cappellaniae confectae sunt et cum onere faciendi continuam ressidentiam, dicendi aut canendi horas canonicas in choro, celebrandi per turnum missam conventualem insimul cum domino archipraesbytero, ad hoc ut in ipsa fiat commemoratio, celebrentur laudes, cultus divinus augeatur et animae benefactorum adiuventur; ab eodem episcopo, dum hanc ressidentiam instituit, novendecim capitula affermata fuerunt, quae descripta sunt in eadem institutione in libro instrumentorum huius communitatis pagina 165 tergo; praeter beneficia ressidentibus assignata ut supra, assignata quoque fuerunt quaedam legata, descripta in

eodem libro pagina 168 et |**86**^{v}| sequentibus, quibus legatis est adnexum onus septuaginta novem anniversariorum et interrogavit praedictos dominos ressidentes an exequantur capitula supra recensita ac responderunt, cum ex ressidentibus duo fere inhabiles sint, qui sunt reverendus Pasini et reverendus Andreis et dominus archipraesbyter aliquando detentus sit in exercitio suae curae parochialis, eadem capitula ab illis observari eo meliori modo quo possint; quapropter idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ipsis comendavit ut solertem pro viribus leges huiusmodi ressidentiae adimpleant, accepturi uberiorem mercedem a summo Deo, bonorum operum remuneratore quam in hac terra accipere possint. Subinde, cum idem reverendissimus antistes ex informationibus fidedignis cognoverit abusum introductum super inobservantiam dierum festorum praetextu pietatis absque ulla neccessitate, ut occurreret huic malo decrevit publicari aedictum de quo infra et cetera. Et cum advesperasset, in cubiculum se recepit et incenatus quievit. Die dominico 5 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, summo mane consurgens receptisque a dominis deputatis aliisque proceribus Desentiani ac in primis a domino archipraesbytero, clero atque universo populo loci praedicti, venerationis et obsequii argumentis humilique gratiarum actione, ad ecclesiam parochialem, ab iisdem praecedentibus et subsequentibus associatus, contendit ibique, |**87**| divino Sacramento adorato, ad thronum ascendit praecepitque mihi notario ut praedictis omnibus adstantibus alta et intelligibili voce publicarem aedictum suum supradictum, cuius tenor sequens est videlicet: Noi, Giovanni Bragadino, per la Dio grazia e della santa sede apostolica vescovo di Verona, conte et cetera e della santità di nostro signor papa prelato domestico et assistente et cetera. Subito che abbiamo posto mano a visitare questa parte della vigna commessa alla nostra cura dal divino Signore, colla nostra propria stessa bocca dal pulpito abbiamo procurato di esporre quanto sia grave delitto l'inosservanza de giorni al divin culto consecrati, mentre poi, continuando la visita stessa, abbiamo cercato di sapere se vi fossero disordini da levare, si è da noi scoperto che, sotto pretesto di pietà, si faccian lecito alcuni di far che dalle donne ne giorni di festa si lavori afinché a loro sia consignato il prezzo che dagl'istessi lavorieri si ricava per impiegarlo in alcune opere che hanno apparenza di divozione, ma che per altro non sono così neccessarie al culto di Dio onde debbasi pregiudicare all'osservanza d'un divino precetto; per lo che, non potendo il nostro zelo soffrire un tale abuso, vogliamo e, col tenor delle presenti, ordiniamo che dal signor arciprete di questo luogo nel tempo della messa parochiale in più feste, quando sarà maggior il concorso del popolo, come da suoi curati |**87**^{v}| nell'occasione che aministreranno il Viatico celebrando messa in alcun oratorio fra limiti della sua parochia, sia publicamente letto questo nostro editto, col quale dichiariamo non essere esenti da grave peccato chi lavorerà per simili cause o pretesti in tempo di festa senza che da noi o dal vicario nostro ne sia riconosciuta la causa legitima ed approvata con speciale licenza in iscritto e munita del nostro sigillo, incaricando in oltre avertire anco particolarmente chiunque dasse causa a tale inosservanza, affinché non si renda reo di scandalo con procurare senza neccessità la trasgressione d'un precetto così sacrosanto. In fede et cetera. Datum dalla visita nostra pastorale in Desenzano, li 4 maggio 1743. Giovanni vescovo di Verona. Giuseppe Bovio, nodaro della visita pastorale. Quo publicato et copia eiusdem domino archipraesbytero a me tradita, ex eodem loco monuit et hortatus est gravissimis verbis ecclesiasticos omnes ut sedulam operam in docenda doctrina christiana impenderent, ex qua cognoscet praesertim quinam ecclesiastico spiritu praeseferent; deinde addidit intollerabilem abusum sibi innotuisse eo quia aliqui ex ipsis ecclesiasticis ociose et turmatim tempus terant inutiliter loquendo in sacristia et cum saecularibus confabulando; qua propter monuit ipsosmet ecclesiasticos ut reminiscantur sanctitatis eius loci, in quo ipsi se potius disponere tenerentur |**88**| ad divina officia peragenda et gratiarum actiones Deo referendas quam otiosis verbis cum scandalo populi et cum eorumdem conscientiae detrimento uti et saecularium veluti conversatione in loco sancto peragere; quod, si ex hac eius monitione non rescipuerint, minitatus est coercere eorum inobedientiam poenis canonicis. Posthaec oravit pro defunctis aliisque absolutis de more ritibus factisque sequentibus ordinationibus, hanc ecclesiae parochialis, cleri et populi Desentiani visitationem confecit. Ordinata. Operculum pixidis maioris restauretur et ita aptetur ut connexum cuppae omnino sit – crania arrida mortuorum omnino statim sepeliantur – vasculum stamneum olei infirmorum aptetur ad formam cocleae – confessionalibus ponatur pagella casuum resservatorum ex parte confessarii et aliqua devota imago ex parte poenitentium – illud proximum altari sanctae Catherinae martyris muniatur cratibus novis cum foraminibus spissis – sarciatur vel renovetur crates confessionali prope altare sancti Antonii patavini positum – suspenditur confessionale quod est ante altare sancti Antonii – firmetur illud ante altare sancti Michaelis – crates novae ponantur confessionali prope altare sancti Michaelis |**88**^{v}| in cornu evangelii – sarciatur et firmetur confessionale prope ipsum altare sancti Michaelis in cornu epistolae – provideatur de stollis violaceis pro confessariis, quibus prohibetur ne hoc sacramentum poenitentiae administrent sine stollis – in libris status animarum in partitis addatur aetas cuiusque parochiani

nec non describatur qui sint confirmati – in libro vero congregationum describantur accuratius acta congregationum et praesertim casus et eius definitio praecipuis rationibus fulcita. Egressus ex ecclesia, rhedam cum reverendissimo domino provicario suo generali caeterisque suis familiaribus conscendit ac, praecedente cohorte equestri militum superius recensita et deputatis aliisque ex principalioribus huius communitatis nec non domino archipraesbytero multisque ex clero subsequentibus, iter aggressus est Maguzanum versus, ad cuius fines iterum officia cleri et deputatorum Desentiani excepit. Iis postquam perhumaniter respondisset, obvium habuit reverendum patrem dominum Ludovicum Coffani, monacum congregationis cassinensis, curatum ecclesiae parochialis Maguzani praedicti, superpelliceo et stolla indutum populumque subiectum eidem parochiae, ordine processionis incedentem et, ab eodem domino curato obsequii officio peracto, iter continuavit usque ad monasterium, in quod ingressus, |**89**| ex rheda descendit ibique ab admodum reverendo domino Placido Paccanoni, rectore eiusdem monasterii, quod est de ratione abbatiae Sancti Benedicti de Mantua, et ab aliis monachis in eodem monasterio degentibus omni humanitatis ac devotionis officio exceptus fuit et in cubiculum reverendi domini curati perductus, in quo, cum paululum quievisset, sumptis vestibus suis cum rochetto et convocato populo in ecclesiam parochialem praedictam, quae est sub titulo Assumptionis beatae Mariae Virginis et est consecrata, cuius consecrationis anniversaria dies celebratur 23 octobris, ad portam monasterii descendit ibique sub baldachino exceptus, crucem sibi a praedicto reverendo domino Ludovico Coffani curato oblatam osculatus est et in ordine processionis in ecclesiam ingressus, solitam thurifictaionem in limine portae maioris a praedicto reverendo domino curato accepit et, decantatis antiphonis ac ritibus ut in pontificali expletis, in altari maiori populo suam benedictionem impartitus est ac indulgentiam episcopalem publicandam mandavit.
[A margine: MAGUZZANO] Exequias deinde pro defunctis tum in ecclesia tum in coemeterio pontificalibus paramentis indutus absolvit ac coemeterium ipsum, cancellis clausum, visitavit. Albis deinde paramentis assumptis, ad visitandum sanctissimum Eucharistiae sacramentum contendit et, genuflexus ante altare maius et extracta a tabernaculo sacra pixide a reverendo domino curato, hymno et thurificatione ipsum divinum Sacramentum |**89**^{v}| surrexit illudque visitavit viditque hoc Sacramentum servari in tabernaculo marmoreo, optima forma constructum riteque paratum et in pixide argentea custodiri, suo conopeolo detecta claudique ipsius tabernaculi ostiolum tuta sera et clavi argentea. Vidit amigdalam argenteam qua defertur ad infirmos quoties longius est iter. Interrogavit reverendum patrem curatum quot sint eius parochiani et quot communione sint capaces responsumque fuit ab eodem animas eius paroeciae subiectas omnes esse 156, ex quibus communicant huic Sacramento 97, ut ex pollicea ab ipso reverendo patre curato exhibita et infra posita ad litteram E et ex his nullum adesse scandalosum, haereticum, usurarium, concubinarium publicum aut praecepto ecclesiae innobedientem. Cognovit etiam ex eodem hoc Sacramentum semel in hebdomada aestivo tempore et bis ad summum in mense tempore hyemali ab eo renovari distribuique schedas communicatis in Paschate ac ipsas colligi et adesse baldachinum, fanalia, umbellam aliasque neccessarias suppellectiles pro eo deferendo ad infirmos, quae omnia vidit et visitavit. Huius Sacramenti visitatione absoluta, ex altare descendit ac iterum thurificatione et hymno venerato eodem Sacramento, cum ipso postea populo benedixit |**90**| et successive eidem Panem hunc divinum distribuit. Posthaec missam celebravit eaque absoluta, iterum eumdem Panem petentibus tradidit. Chrismate nullos perunxit eo quia parochiani huius loci, ex consensu ipsiusmet illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi, Desentianum a praedicto reverendo patre curato moniti convenerunt ibique hoc sacramento peruncti fuerunt. Visitavit etiam olea sancta, quae in cornu evangelii altaris maioris in custodia panno serico violaceo intus vestita servantur, super cuius ostium descriptio apparet in haec verba: *Olea Sancta*. Vidit vascula, in capsula ex nuce posita stamnea, quibus excipiuntur praedicta olea sancta, ut asseruit idem reverendus pater curatus, modo ad ecclesia parochiali Leonati, modo ab illa Patingularum. Vidit etiam vasa quibus servantur praedicta olea, scilicet cathecumenorum, Chrismatis et infirmorum, argentea rite instructa. Deinde ad fontem baptismatis se contulit, positum in cappella eiusdem ecclesiae prope ianuam maiorem a parte evangelii, rastris ferreis circumseptum et decenti forma constructum, quem visitavit nihilque deesse vidit neccessarium ad baptismi sacramentum ministrandum. Visitavit unicum quod existit in hac ecclesia confessionale et rite instructum cognovit, cum imaginibus sacris a parte poenitentium et pagella casuum resservatorum |**90**^{v}| a parte confessarii. His peractis dispositisque seorsim maribus et foeminis, scholam doctrinae christianae visitavit et ex interrogationibus iisdem factis dilucide cognovit eorum peritiam circa res fidei et praecepta divina nec non reverendi patris curati solertiam et charitatem qua usus est in ipsis instruendis, ex quo plurimum ipsum comendavit suasitque ut in hoc tam neccessario opere continuo deinceps quoque adlaboraret. Dimisso populo, exhibitos libros curae animarum a praedicto reverendo patre curato vidit et visitavit nihilque super his ordinandum censuit. Exhibuit etiam idem reverendus pater curatus mandatum ad curam animarum huius

loci exercendam, uti praesentatus illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo veronensi nomine reverendissimi patris abbatis Sancti Benedicti de Padolyrone, quod illi concessum fuit ab hac curia episcopali ad annum die 11 maii 1740 et confirmatum postrema vice die [*manca*] maii anni proxime elapsi. Vocata successive comparuit Dominica uxor Andreae Cavagnini, obstetrix in hac paroecia, quae a reverendissimo domino provicario generali examinata, se aptam ad baptisma conferendum in neccessariis casibus ac in rebus religionis satis instructam praesetulit. Sumptis propterea fidedignis informationibus de diligentia in proprio officio aliisque et cetera, suprascripti reverendi patris curati suprascripti, optime se gerere in omnibus fuit responsum. |**91**| Quibus absolutis factisque infrascriptis ordinationibus, in monasterium receptus paulo post sumpsit prandium et a reverendis patribus rectore, curato monachisque omnibus plurima obsequii ac humanitatis argumenta sibi collata expertus est. Ordinata. Provideatur de umbella albi coloris pro associando sanctissimo Sacramento ad infirmos – vascula stamnea pro oleis sanctis fiant ad modum cocleae, ne olea ipsa perfluant. Die antedicta 5 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus antistes, post prandium et post quietem cui parumper indulsit, ad visitandam ecclesiam et populum Patingularum se disposuit ac iterum in parochiali ecclesia Sanctae Mariae Maguzzani ingressus, porrectis ante divinum Sacramentum precibus, oravit pro defunctis et, expletis caeteris ritibus, visitatione huius curae et populi complevit. Deinde ex ecclesia egressus comitatusque tum a reverendo patre rectore cum a reverendo patre curato aliisque monachis, ad fines Maguzani perexit ibique praedictorum monachorum officiis cum benigne respondisset, se se ad deputatos spectabilis communitatis Patingularum, qui illuc cum frequentissimo populo manebant, convertit et a domino Octavio Griffi deputato praedictae communitatis summa veneratione sua et sui populi obsequia oblata fuerunt, quae cum humanissime idem illustrissimus et reverendissimus praesul excepisset, iter suum |**91**^{v}| prosecutus est, praecedentibus militibus eius loci, timpanisque pulsantibus, ac pueris vexilla per aerem volutantibus et subsequentibus supradictis dominis deputatis et principalioribus loci eiusdem. Dum nom procul accessisset ad locum Patingularum, admodum reverendus dominus Gaspar Invernicci, archipraesbyter ecclesiae parochialis Sancti Emiliani de Patingulis, superpelliceo et stolla indutus et clerus ipsius loci cum superpelliceis in ordine processionis se se illi obvios obtulerunt, a quibus veneratus iisdemque praecedentibus, ex rheda descensus se se ad domum parochialem contulit ac in cubiculum decenter . sibi paratum se recepit in eoque incoenatus obdormivit.

[A margine: PADENGHE] Die lunae 6 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, orto iam sole, ecclesiam parochialem antedictam, alias sub titulo Sanctae Mariae nunc Sancti Emiliani, de Patingulis visitaturus a domo parochiali discessit, in cuius egressu crucem sibi oblatam a domino archipraesbytero pluviali induto super pulvinaribus stratis genuflexus deosculavit receptusque sub baldachino, a quatuor principalioribus loci gestato, processionaliter praecedente clero, ecclesiam adivit; quo perventus, in limine portae maioris ipsius ecclesiae thurificationis honorem triplici ductu ab eodem domino archipraesbytero recepit; in eadem ecclesia progrediens, ante altare maius paulisper oravit, quod subinde, decantatis prius decantandis et servatis de more ritibus a pontificali praescriptis, ascendit, ex quo publicata de suo mandato indulgentia episcopali, populo |**92**| benedixit. Ad thronum a latere evangelii sibi paratum venit ubi, violaceis paramentis indutus, assistentibus in dalmaticis reverendis dominis Faustino Bertantia et Laurentio Brognoli sacerdotibus, exequias pro defunctis in ecclesia et coemeterio, quod etiam visitavit, absolvit. Violaceis exutus indumentis albisque assumptis, praemissis adoratione, hymno et thurificatione, visitavit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, in tabernaculo ligneo in pixide argentea sub sera et clavi tute servatum. Vidit aliam pixidem ex cupreo inauratam et tertiam parvulam pro eodem augustissimo Sacramento ad infirmos deferendo, quas rite instructas invenit. Ex perquisitionibus factis, comperuit hoc Sacramentum statis temporibus renovari; processionem fieri in die sanctissimi Corporis Christi et qualibet tertia dominica mensis et haestivo tempore antequam huiusmodi processiones fient, fieri expositionem ac etiam in die dominica Palmarum fieri eamdem expositionem quadraginta horarum spatio. Societas sanctissimi Sacramenti in hac ecclesia errecta, de qua infra et cetera, de neccessariis providet pro decenti aassociatione ipsiusmet augustissimi Sacramenti. Vidit ostensorium radiatum, quod custoditur a procuratoribus huius parochialis ecclesiae. Sub hac cura subsunt animae a communione 675, in |**92**^{v}| totum vero sunt 1001 ut ex pollicea quam, una cum alii,s reverendus dominus archipraesbyter, parendo mandatis, obtulit, in fine huius libri repositam ad litteram F. Nulli sunt qui non obediant praecepto communionis in Paschate; aliqui tamen ex confratribus societatis sancti Ioannis decolati huius loci communionem non sumunt in hac parochiali ecclesia. Vidit baldachinum, umbellam, fanalia aliaque neccessaria pro decenti associatione sanctissimi Sacramenti ad infirmos. Hisce peractis, populo benedixit ac tercentum circiter utriusque sexus christifidelibus idem augustissimum Sacramentum ministravit. Reposito eodem sanctissimo Sacramento, sacerdotalibus indutus paramentis sacrosanctum missae sacrificium peregit, quo absoluto, nonnullos etiam

utriusque sexus christifideles divino Sacramento cibavit. Quibus expletis, properata iam hora, in aedes parochiales se recepit ac prandium sumpsit. Die antedicta 6 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, datis iam signis convocatisque utriusque sexus discipulis et operariis scholae doctrinae christianae in ecclesia parochiali antedicta, seorsum maribus et feminis divisis, ad eamdem visitandam descendit factaque ante altare maius oratione, incepit pueros interrogare et prosecutus est illos ac puellas |**93**| deinde per se interrogando cognovitque in primis omnes esse sedula cura ac pietate eorum domini archipraesbyteri in religionis divinae praeceptis articulisque instructos, ut quam maxime zelum et solertiam eiusdem domini archipraesbyteri probaverit laudaveritque. Sedit deinde in throno suo et sex pueri delecti ante ipsum se se obtulerunt, a quibus audivit mirum in modum memoriter alternatim recitatam catechesim, quam ipse nuper typis tradidit, ex quo plurimum consolationis atque gaudii accepit, videns opus a suo zelo promotum non modo hisce in partibus amplectum iam esse, verum etiam executum. Dimissis paterna benignitate pueris ac caeteris discipulis, ecclesiasticos aliosque operarios ad se vocavit ac ab illis cognovit methodum quo christianum huiumodi opus exercetur librosque exhibitos observavit nihilque praecipiendum censuit, quod omnia rite recteque ad puerorum profectum agerentur; magnopere tamen hortatus est praedictos omnes ne ab hucusque peracto opere deficerent, sed in dies magis emularentur, ut res tanti momenti sancte pieque perficeretur. His etiam dimissis, ad visitanda olea sancta descendit, quae vidit servari in custodia posita in cornu evangelii, sera et clavi tute munita. Vidit vascula stamnea quae mittuntur ad excipienda ipsa olea a cathedrali posita in capsula ex nuce recte confecta. Vidit vascula oleorum |**93^{v}**| pro baptismate et vascula olei infirmorum, quae sunt itidem stamnea. Perexit ad fontem baptismalem, qui est in capella prope ianuam maiorem in cornu evangelii; vidit et visitavit fontem ipsum et omnia quae ad Baptismum ministrandum pertinent. Accassit postea ad visitanda duo confessionalia, quae existunt in hac ecclesia pro excipiendis utriusque sexus christifidelium sacramentalibus confessionibus. Regressus est ad altre maius ac illud visitavit, quod est marmoreum in mensa, in caeteris partibus ligneum inauratum cum portatili. Hoc altare est de ratione huius communitatis, a qua manutenetur, exceptis cereis et oleo pro lampade, quae semper ardet ante sanctissimum Eucharistiae sacramentum, pro quibus providet dominus archipraesbyter. In tertia tamen dominica cuiusque mensis cerei suppeditantur pro hoc altari a societate sanctissimi Sacramenti. In tabernaculo, et in custodia superiori servari consueverunt reliquiae ex ligno sanctae Crucis et ex indusio beatae Mariae Virginis easque vidit et visitavit in theca argentea repositas, duplici crystallo munita, alias in hac curia episcopali recognitas et approbatas sub die 28 augusti 1731, quas cum suo sigillo et authenticis litteris munitas viderit, recognovit ac thurificatione aliisque ritibus veneratus est. Huic altari nulla adnexa est obligatio missarum, sed in eo celebrat dominus archipresbyter; et diebus festis missam applicat pro populo. |**94**| Visitavit altare Corporis Christi, de ratione societatis eiusdem tituli, cum mensa marmorea, in reliquis partibus ligneum inauratum, cum icone depicto, qui rappresentat Christum depositum a Cruce. Societas ista antiquitus canonice instituta asseritur, prout apparet etiam in praecedenti visitatione anni 1712. Redditus eiusdem, qui dicebantur in citata visitatione librarum 1200, nunc vix superant libras mille, quia capitalia minori censu modo investiuntur quam olim investiebantur. In hoc altari plures missae celebrantur, eaedem quae recensentur in praedicta visitatione 1712 et adimpletur onus partim a reverendo domino Ioanne Lunetti, celebrante missas quinque in hebdomada et a reverendo domino Iosepho Salodino, qui tres earum in hebdomada celebrat. Confratres nesciunt quibus ex legatis vel institutionibus huiusmodi missarum obligationes processerint, sed eas adimplere faciunt consuetudinem servantes; quapropter illusrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus monuit ut diligenter accurateque earum obligationum institutores perquirant, ad hoc ut piis mortuarum dispositionibus non confuse sed distincte et ex conscientia adimpleatur. Hisce habitis, illusrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in antedictas aedes parochiales se recepit, quieti se tradidit et incoenatus obdormivit. Die martis 7 maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus antistes, prima luce consurges, ad ecclesiam |**94^{v}**| antedictam se contulit et in ea, pia praemissa praeparatione, sacrosanctum missae sacrifitium celebravit, quo absoluto nonnullos utriusque sexus christifideles eucharistico Pane cibavit et quamplures sacro Chrismate perunxit. Dum haec agerentur, reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitanda infrascripta oratoria. [A margine: visitatione di Santa Elisabetta] Et primum visitavit oratorium campestre infra limites paroeciae Patingularum positum in contrata Pratellarum, sub nuncupatione Beatae Virginis Mariae et sanctae Eurosiae virginis et martyris, cum mensa ex muro, palio ex corio aurato et portatili; coetera eius partes ligneae consurgunt in altari, quod unicum habet hoc oratorium, cum icone qui rappresentat visitationem beatae Virginis Mariae et imaginem eiusdem sanctae Eurosiae. Oratorium istud et altare fuit errectum auctoritate episcopali, ut ex mandato concesso sub die 15 aprilis 1720, cum conditione quod parochus Patingularum in ipso oratorio tamquam in propria ecclesia omnia disponere et ordinare debeat et valeat, de

sufficienti vero dote provisum, prout apparet ex mandato huius curiae episcopalis diei 18 octobris 1723, quo concessa fuit licentia celebrandi primam missam. Huic altari et oratorio nulla adnexa est obligatio missarum nisi in die sanctae Eurosiae una missa iuxta intentionem reverendi domini Francisci Bertazzi, Sancti Felicis Riperiae nunc hic degentis, |**95**| pro qua assignavit, agens pro se, suorum patruorum, haeredum et successores et omni meliori modo et cetera, unam petiam terrae descriptam in instrumento assignationis die 10 maii 1723, in actis quondam domini Ricciardi Bertantia, cum onere manutenendi suppellectiles sacras neccessarias pro dicto oratorio, quam assignationem cum acceptaverint electi huius viciniae, se obligaverunt, etiam nomine ipsius viciniae, exequi iniuncta onera, scilicet faciendi celebrare unam missam in die sanctae Eurosiae et praedictas suppellectiles providendi et manutenendi ac propterea describendi in lapidem obligationes assumptas; retro altare in prospectu chori apparet descriptio lapidea in haec sequentia verba: "Obligo d'una messa perpetua il giorno di santa Eurosia per la casa Bertazzi di San Felice – 1726". Praeterea sub die 26 ianuarii 1731 dominus Petrus Ruffetti quondam domini Gaudentii, civitatis Brixiae, suo et domini Hippoliti fratris sui nomine, assignavit aliam petiam terrae huic eidem oratorio, descriptam in instrumento supradictae diei et anni, in actis domini Ioannis Baptistae de Tonellis, notarii brixiensis, cuius redditus essent impendendi pro beneficio eiusdem oratorii, prout melius videbitur praessidentibus oratorio ipso, salvo quod, si ex eisdem redditibus missae celebrarentur, praeferatur ad ipsas celebrandas reverendus dominus Ioseph Salodinus et praesbyteri qui futuri erunt eius familiae, pro ratione eleaemosinae manualis triginta solidorum. |**95**^{v}| Visitavit sacristiam, in cornu evangelii constructam et in ea paramenta ut in policea exhibita et infra ad litteram F reposita, omnia bene tenta. In hoc oratorio celebrat reverendus dominus Proculus Salodinus, ex devotione. Ordinata. Portatile altaris provideatur de tela cerata, qua cooperiatur – illius rimulae obturentur – apponantur in sacristia scitula seu labrum cum manutergio ad abluendas et abstergendas manus sacerdotum. Quibus habitis et coetera. [A margine: Sant'Emiliano] Visitavit subinde publicum oratorium sub titulo Sancti Aemiliani infra limites Patingularum, quod olim erat antiqua parochialis ecclesia, quae confertur in bullis cum titulo Sancti Aemiliani, nec non Sanctae Mariae. In hoc oratorio unicum extat altare, cum mensa marmorea et portatili: habet iconem a Paulo Farinato depictum, ut apparet etiam ex inscriptione in calce eiusdem posita in haec verba: "Paulus Farinatus Veronensis fecit 1584", qui tamen ita male custoditum fuit ut multum detrimenti passum fuisse dignoscatur. In hoc altari nulla est obligatio missarum, sed aliquando populus huc convenit pro sua devotione et missae celebrantur. In hac ecclesia est beneficium simplex clericatus nuncupatum, |**96**| cuius titulus Sanctae Mariae et Sancti Iuliani sive Sanctorum Iuliae, Viti et Modesti, cuius rector modo est reverendus dominus Vincentius Gialdi, sacerdos de Desentiano, cum litteris apostolicis et mandato executivo diei 12 iunii 1741. Ordinata. Exequantur ordinationes factae in praecedenti visitatione anni 1712, claudendo altare a lateribus, elevando aliquantulum portatile, ponendo ramatam ad occulum oratorii, errigendo sacristiam, cum omnibus ad sacrum faciendum neccessariis – altare provideatur de candelabris, de vasculis cum floribus, quae sint decentiora – tectum interius ecclesiae ita efformetur et aptetur ut tegulae et rudes trabes ad modum caulae non appareant – icon sarciatur et accurate exornetur, qui esset transferendus ad aliquod altare parochialis ecclesiae propter eiusdem valorem et excellentiam et eius copia hic ponenda. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Rocco] Visitavit etiam publicum oratorium Sancti Rocchi, de ratione communitatis, intra fines dictae parochialis ecclesiae de Patingulis, cum unico altari cum mensa marmorea et portatili, palio ex corio cum imagine sculpta lignea sancti Rocchi circum capellam eiusdem altaris depictae conspiciuntur imagines sanctorum, quae indicant aetatem seculi 1300. In hoc altari celebratur una missa in feria quinta cuiuslibet |**96**^{v}| hebdomadae et procuratores ecclesiarum huius communitatis dant stipem ex redditibus suffragii, quod est adnexum altari eiusdem tituli in ecclesia parochiali huius loci. Haec missa celebratur ex antiqua consuetudine, fortasse ex legato aut alia pia dispositione, per reverendum dominum Franciscum Zuliani amovibiliter electum a communitate. Vidit a parte epistolae armarium ligneum, in quo aliqua paramenta servantur. Ordinata. Exequantur ordinationes postremae visitationis 1712 de errigenda sacristia ac providenda de neccessariis, de speris apponendis ad fenestras. Quibus habitis et cetera. [A margine: Beata Vergine Maria della Torricella] Visitavit denique publicum oratorium sub invocatione Beatae Virginis Mariae nuncupatum *della Torricella*, infra limites parochialis ecclesiae Patingularum, de ratione societatis Conceptionis beatae Virginis Mariae, errectae in ecclesia parochialis huius loci, a qua fit celebrari singula quaque quarta feria et sabbatho missam ex legato quondam Ioannis Mariae Desiderati, stipe triginta solidorum pro quaque missa et haec obligatio adimpletur per reverendum dominum Franciscum Zuliani tamquam de vocatis a testatore praedicto. Unicum habet altare cum mensa marmorea et portatili, palio ex corio, in caeteris partibus ligneum. Super gradus sunt imagines sculptae ex ligno: in medio |**97**| beatae Virginis Mariae sub crystallis, sanctae Annae et sancti Ioachim a lateribus. In superiori parte est icon depictus, in cuius calce est haec inscriptio. "Zanmaria Desiderati fece

fare per sua divotione 1614". Retro altare est locus sacristiae, in quo est armarium ex nuce, ubi servantur suppellectiles pro sacrificio peragendo. Hoc oratorium custodit Felix Bortolameidi, qui inhabitat domum contiguam et electus est a societate praedicta. Ordinata. Exequantur ordinationes postremae visitationis anni 1712 de ponenda scitula seu labro et manutergio in sacristia – elevetur portatile et adducatur ad pectus celebrantis – locus in quo sedit imago beatae Virginis sub crystallis ut supra ita caute aptetur ne sint foramina aut rimae per quas pulvis et sordes penetrent super ipsam imaginem, aut mures addeant, aut eam corrodeant – addantur missali missae recentiores sanctorum – fiat paramentum nigri coloris – in ecclesia hac ad fenestras iuxta ianuam ponantur ramatae ferreae et sperae vitreae. Quibus habitis, ad aedes parochiales reveresus est, in quibus etiam illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus se recepit, prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 7 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus ecclesiam parochialem praefatam |**97**^{v}| iterum adivit, in qua, praemissa adoratione divino Sacramento, centum circiter utriusque sexus christifideles sacro Chrismate linivit et subinde visitavit altare Suffragii nuncupatum, de iure huius communitatis, cum mensa marmorea super murum constructa, cum palio ex serico et portatili; ceterae eius partes ex ligno sunt habetque iconem in quo rappresentantur angeli recipientes animas ex purgatorio et illas transferentes ad Sanctissimam Trinitatem. In hoc altari communitas ex redditibus obnoxiis huic altari, qui sunt valoris librarum 500 circiter, quinque missas in hebdomada celebrare facit ad adimplendas obligationes huic eidem altari relictas et adimplet onus istud reverendus dominus Franciscus Dainesi, cappellanus ab ipsa communitate amovibiliter electus. Super gradum huius altaris extant in tribus arcis ligneis cum crystallis reliquiae quorumdam sanctorum martyrum, descriptae in praecedenti visitatione anni 1712 quas, sui praedeccessoris decretis inhaerendo, cum careant sigillis et autenticis documentis, in sua veneratione permanere mandavit. Altare Sanctissimae Trinitais ex muro constructum, cum mensa marmorea et portatili atque icone depicto in quo, praeter imagines Sanctissimae Trinitatis, est imago sancti Antonii patavini, in cuius calce haec conspicitur inscriptio: |**98**| "Aram hanc plastica ars exornavit, aere vero suo instauravit – reverendus Balthassar Terrarolus, primus familiae sacerdos, 1694". Hoc altare errectum fuit a quondam Balthassare Terraroli, huius loci, auctoritate Danielis Lisca vicarii generalis huius episcopatus, exequendo intentionem Laurentii Terrarolo infrascripti expressam in eius ultima voluntate, pariter infrascripta, ut constat ex actu concessionis autentico diei 26 martii 1619, exhibito, viso et restituto. Altare hoc est de iure eiusdem familiae Terraroli, cui altari relicta fuit missa quotidiana a praedicto quondam Laurentio Terraroli, in eius testamento diei 15 septembris 1618, in actis Valerii Maximi notarii Paduae, quae redducta fuit auctoritate apostolica a felicis memoriae Marco Iustiniano episcopo veronensi, uti executore brevis apostolici diei 22 martii 1634, ad unam missam quolibet die festo de praecepto nec non ad aliam ferialem quacumque hebdomada, prout constat ex actu autentico ipsius redductionis ibidem ostenso, viso et restituto. Alia est obligatio relicta a quondam Lelia Corsina, vidua quondam Antonii Corsini huius loci, in suo testamento diei 10 novembris 1690, in actis quondam domini Leonelli Dainesii notarii, duarum missarum qualibet hebdomada, pro quibus legavit quamdam petiam terrae quam dominus Ioannes Baptista Terrarolo, qui successit in officio commissarii domino Bartholomaeo eius patri, instituto a praedicto testatore, vendidit subasta praecio ducatorum 650 reverendus domino Balthassari Terrarolo, quod praetium cum praesenti pecunia non solverit, emptor ipse se obligavit |**98**^{v}| solvere annuum livellum in ratione quinque pro centenario et cetera et prout apparet ex instrumento diei 26 iulii 1713, in actis domini Amistani de Amistanis, notarii in forma autentica, exhibito et in fine huius libri ad litteram F reposito. Haec obligatio adimpletur a reverendo domino Silvestro Terraroli tamquam uno de vocatis a praedicta testatrice et uti ad praesens commissario et executore eiusdem piae dispositionis. Visitavit subinde altare sanctorum Ioseph et Francisci Xaverii, quod est ex muro, cum portatili et caeterae eius partes plastica arte ex gypso constructae, de ratione huius communitatis. In hoc altari est obligatio missarum ex legato quondam Petri Bergomi, qui ultimam suam voluntatem declaravit in suo testamento diei 14 aprilis 1699, rogato in actis domini Amistani de Amistanis notarii, viso, lecto et restituto et iussit ut celebrarentur a sacerdotibus familiae Bergomi ibidem et, iis deficientibus, ab illo sacerdote qui eligetur a domino archipraesbytero, missae sex in anno die quacumque beatae Virginis Mariae. Haeredes Bergomi in executionem praedictae piae dispositionis cesserunt et assignaverunt spectabili communitati huius loci capitale librarum 425 parvularum, ad hoc ut ab ipsamet communitate onus praedictum nec non iuxta intentionem et cetera duodecim missae quot annis praedicto altari celebrari fierent, quam obligationem spectabilis communitas assumpsit, ut apparet ex instrumento diei 9 ianuarii 1741, in actis domini Petri Amistani notarii et ad praesens obligatio huiusmodi adimpletur a communitatae, a qua |**99**| datur stips librarum 18 domino archipraesbytero pro faciendo celebrare dictas missas, quae celebrantur. Praeterea dominus archipraesbyter asseruit huic altari relictum fuisse capitale centum scutorum de libris septem a

quondam Laura Arrigotti, ut ex eius fructu tot missae celebrarentur quot celebrari possent, habita ratione eleaemosinae manualis triginta solidorum pro quaque, pro quibus ipse dominus archipraesbyter adimplet. Capitale autem huic officiaturae obnoxium nunc est investitum in persona et bonis domini Bartholomaei Guerrini de hoc loco, cuius redditus est scutorum quatuor de libris septem, ut constat ex instrumento livelli diei 5 ianuarii 1737 in actis domini Petri Amistani, notarii huius loci. Anno 1727, die 9 iunii Hieronymus Zelotti huius terrae haeredem instituit hoc altare ad hoc ut, ex fructu eius haereditatis adminitrandae a procuratoribus ecclesiae, tot missae celebrarentur quot possent celebrari pro suffragio animae eius et suorum defunctorum. Procuratores ecclesiae, piam dispositionem exequendo, solutis debitis haereditatis et legatis, residuum haereditatis eiusdem, quod consistit in libris 1680, investiverunt primum in bonis domini Angeli quondam Francisci Rassae et deinde in bonis Ioannis Baptistae Pirli de hoc loco, pro ratione quatuor pro centenario, ex quibus percipitur annuus redditus librarum 67.4, ut constat ex libro foris inscripto "Heredità Zelotta 1734" viso et restituto. Onus missarum adimplet reverendus dominus Ioannes Baptista |**99**^{v}| Amistani, habita ratione eleaemosinae manualis praedictae. Demum est obligatio celebrandi in hoc altari tot missas quot sunt redditus capitalis librarum 265, efformati ex bonis venditis quondam Ioannis Baptistae Bianchi quondam Livii, qui – ut asseritur – hanc obligationem instituit, prout etiam relevatur ex supra relato libro, viso et restituto. Huius capitalis fructus est librarum 13.5 et illum solvit reverendus dominus Ioannes Lunetti, in cuius bonis capitale praedictum est investitum, cum instrumento in actis domini Petri Amistani notarii diei 28 ianuarii 1741, ut in eodem libro enunciatur et onus adimplet praedictus reverendus dominus Ioannes Lunetti. Visitavit altare sancti Laurentii, de ratione dominorum reverendi Petri et excellentis Laurentii de Zadeis, a quibus manutenetur; habet mensam marmoream cum portatili, caeteras vero partes ligneas. Vidit in hoc altari sacram reliquiam, nempe caput sancti Iucundi martyris, sigillis et documentis autenticis munitam, quam recognovit et deveneratus est. In hoc ipso altari adest obligatio unius missae in hebdomada, ex legato quondam domini Francisci Mariae pariter de Zadeis, cui satisfit. Altare sanctorum Sebastiani, Christophori, Donati et Antonii abbatis, de iure familiae dominorum de Boffinis, in mensa marmoreum, in reliquis partibus ligneum, cum portatili et icone excellenti arte depicto, in cuius corona in parte inferiori est haec inscriptio: |**100**| "Pietate Ioannis Buffini, sumptu filiorum et eiusdem, Zenone veronensi pictore calendis decembris 1542". Eo tempore errectum coniicitur; nam parte dextera eius inscriptionis est stema sanctae memoriae Ioannis Mathaei Giberti, a quo fortasse concessa fuit eius errectio. In hoc altari est perpetuum simplex beneficium, cum onere missae quinque in hebdomada et ad praesens est rectror reverendus dominus Petrus Boffini, cum litteris huius curiae episcopalis diei primi augusti 1740 et praesentatus fuit a patronis, qui ius habent ad hoc beneficium praesentandi et adimplet. Altare Rosarii beatae Virginis Mariae, cum mensa marmorea super murum constructa, cum palio ex serico; caeterae partes ligneae sunt inauratae, cum portatili et icone depicto, circum quem depicta quoque sunt misteria eiusdem et est de ratione societatis sub ipso titulo, ut recognitum fuit in postrema visitatione 1712, ad quam et cetera. In hoc altari est officiatura quotidiana, instituta a quondam Stephanino quondam Baptistae Moreni huius loci, in eius testamento diei 4 aprilis 1628, in actis domini Ioannis Baptistae Dainesii notarii, cuius exemplum autenticum illustrissimus et reverendissimus praesul vidit, lexit atque restituit, pro qua officiatura reliquit societati sanctissimi Rosarii huius ecclesiae petias terrae et quaedam capitalia, in eodem testamento descripta, ad quod et cetera, cum onere et gravamine quod dicta societas teneatur celebrari facere ad altare ipsius missam quotidie perpetuis |**100**^{v}| temporibus et in infinitum. Qui sacerdos celebraturus teneatur in suis sacrificiis orare pro anima dicti testatoris, praedeccessorum suorum et totius familiae ac pro animabus omnium fratrum ipsius societatis; cum conditione quod sacerdos cappellanus celebret personaliter et non per substitutum et assistat divinis officiis et ad litanias recitandas diebus sabbathi in parochiali Patingularum, cum praelatione, quoad sacerdotes eligendos, eorum qui sint de eius familia, deinde qui sint de terra Patingularum admissi a reverendissimo ordinario ac demum, iis deficientibus, substituit sacerdotes forenses; electio vero sacerdotum iussit ut, cessante familia de Morenis, fiat a communitate et in consilio speciali eiusdem. Redditus bonorum relictorum ita distribui mandavit ut ex iis fiant et provideantur indumenta sacra et neccessaria de tempore in tempus casu neccessitatis; residui autem spectent ad sacerdotem celebrantem, a quo solvi debent expensae faciendae in instrumentis tam affrancationis quam investiturae pro parte spectante ipsi societati. In codicillo diei 6 aprilis 1628, in actis eiusdem Ioannis Baptistae Dainesii viso et lecto, confirmavit praemissa et addidit quod reverendus sacerdos celebraturus missam altari sanctissimi Rosarii, qui pro tempore fuerit, possit secundum indigentiam et occasiones accipere eleaemosinas missarum votivarum et a mortuis tam in terra Patingularum quam in terris |**101**| circumvicinis, cum fuerit invitatus, non obstantibus decretis sacrae congregationis, confirmatis a sanctissimo domino nostro papa Urbano octavo. Quibus stantibus, cum praesentatus fuerit reverendus dominus Michael Angelus Bertantia, modernus

cappellanus huius officiaturae, reverendissimo domino Francisco Santilia, vicario generali huius episcopatus, ac ab ipso approbatus fuerit pro cappellano perpetuo eiusdem officiaturae, instante domino Bartholomaeo Guerrini uti procuratore communitatis Patingularum, idem reverendissimus dominus vicarius generalis declaravit cappellanum ipsum teneri ad missam quotidianam celebrandam in parochiali Patingularum, exceptis missis votivis et a mortuis aliisque ut in declaratione ipsa existente in fillo collationum huius curiae episcopalis veronensis de anno 1731, ad quam et cetera. Haec ipsa societas ex oneribus sibi impositis celebrare facit in hoc altari quatuor anniversaria, celebranda diebus proximis post quatuor festivitates beatae Virginis Mariae, ut ex policea exhibita et infra posita ad litteram F. Altare Conceptionis beatae Virginis Mariae, in mensa marmoreum cum portatili, in reliquis ligneum auro linitum et cum palio ligneo quoque inaurato et icone excellenti arte depicto, de iure societatis eiusdem Conceptionis beatae Virginis Mariae; habet redditus et obligationes missarum descriptos in policea tradita et reposita in fine huius libri ad litteram F. Praeterea in hoc altari est obligato sex missarum in hebdomada, ex testamento quondam Lucretiae Guerrini, quae haeredem |**101**^{v}| instituit suorum bonorum cappellanum huius officiaturae et commissarios ab ipsa nominatos, cum facultate istis concessa sibi successores substituendi et ad praesens sunt domini Antonius Bertantia et Angelus Olivieri de hoc loco, a quibus capitalia obnoxia administrantur et erogantur, stipe sacerdoti celebranti inamovibiliter electo a commissariis praedictis, qui modo est reverendus dominus Faustinus Bertantia et adimplet. Et cum advesperasset, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in antedictis aedibus parochialibus diversatus est et incenatus pernoctavit. Die mercurii 8 maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus praesul summo mane ad ecclesiam parochialem antedictam reversus est, in qua, praemissis praemittendis, sacrosanctum missae sacrifitium obtulit aeterno Patri ac subinde eucharistico Pane nonnullos utriusque sexus christifideles cibavit ac petentes sacro Chrismate perunxit. Hisce peractis, visitavit chorum retro altare maius, in quo sunt exedrae ex nuce, eleganti forma constructae; vidit retro mensam sacrarium. Vidit sacristiam in eaque armaria distrincta, scilicet societatis Conceptionis, Rosarii, Corporis Christi et Suffragii nec non cappellaniae Guerrini, rectoriae Boffini et arcam de ratione cappellaniae Sanctissimae Trinitatis. Vidit etiam armarium domini archipraesbyteri, in quibus omnibus sacrae suppellectiles respective servantur pro missae sacrifitio et de quibus provident ibidem respective |**102**| societates, cappellanus et dominus archipraesbyter pro suo paeculiari usu, quae suppellectiles descriptae sunt in polliceis a suprascriptis exhibitis et infra sub littera F repositis. Suppellectiles pro cappellania sancti Ioseph servantur in armario domini archipraesbyteri et sunt eae in policea ut supra producta et reposita. Vidit prope sacristiam locum amplum et optima forma constructum, nondum tamem completum et perpolitum, qui tum ex communitatis liberalitate tum ex piorum eleaemosinis aedificatus fuit, in quem locum suppellectiles sacrae transferentur et eius usus erit pro sacristia. Vidit totam ecclesiam, quae est de iure huius communitatis et in ea suggestum, in quo concionatur feria secunda, quarta et sexta cuiuslibet hebdomadae, praeter dies festos, tempore Quadragesimae et concionator eligitur a communitate huius loci, cui erogat stipem ducatorum 25 brixiensium et accipit ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo veronensi mandatum et benedictionem. Intervenientes orationi Quadraginta Horarum, quae fit in hac parochiali ecclesia, fruuntur indulgentia plenaria concessa vigore brevis apostolicis ad septennium dati die 28 ianuarii 1740, in hac curia episcopali approbati. Adest etiam privilegium altari sancti Ioseph pro anima cuiuscumque christifidelis pro feriis secunda et tertia cuiuslibet hebdomadae, preter diem Commenorationis Mortuorum et illius octavam, ut ex brevi apostolico ad septennium dato die 25 |**102**^{v}| iunii 1736, in hac episcopali curia viso et approbato. Vidit etiam decretum pro universis, concessum occasione tridui in hac parochiali faciendi die dominica sexagesimae cum duobus subsequentibus diebus, quo conceditur indulgentia plenaria etiam pro animabus defunctorum applicanda nec non quod omnes et singulae missae quae in dicto triduo ad quodcumque altare ipsius ecclesiae celebrantur pro anima cuiuscumque christifidelis, quae Deo in charitate coniuncta ab hac luce migraverit, animae huiusmodi suffragentur et ut ex eodem decreto, dato Romae ad septennium die 28 novembris 1742, in hac curia episcopali viso pariter et approbato. [A margine: San Giovanni Decolato] Deinde se contulit ad visitandum publicum oratorium Sancti Ioannis Decolati, infra limites huius parochialis ecclesiae Patingularum; quo perventus, in limine portae ipsius oratorii, aspersorio accepto e manibus domini archipraesbyteri superpelliceo et stolla induti, se signavit et populum aspersit et, ad altare maius procedens, paulisper oravit. Hoc oratorium est de iure societatis eiusdem sancti Ioannis decolati, in quo duo sunt altaria. Et primum, visitavit altare maius, marmoreum in mensa cum portatili et palio ex serico; caeteras partes habet ex ligno et iconem qui rappresentat decolationem Praecursoris. In hoc altari celebrantur tres missae in hebdomada, una scilicet pro adimplendo legato quondam domini Iulii Barberii huius |**103**| loci, ex eius testamento diei 2 maii 1601 in actis domini Iulii Boffini notarii, ibidem viso et lecto, in quo legavit huic confraternitati libras 410 planeti, cum onere faciendi celebrare unam missam in

singula haebdomada pro anima sua et suorum defunctorum; aliae duae missae celebrantur partim pro adimplendo onere imposito a quondam Dominico Zadei, qui in suo testamento iussit ut celebrarentur hic octo missae pro quoque mense; sed, cum deinde huiusmodi legati adimpletio ommissa fuisset ab haeredibus, haeredes ipsi cessarunt et assignaverunt (medio instrumenti diei 3 novembris 1727 in actis domini Amistani de Amistanis notarii, visi et restituti) duo capitalia eidem confraternitati, unum ducatorum centum de grossis 31 pro quoque, aliud scutatorum centum de libris septem, ad hoc ut tot missae celebrarentur quot ex fructu eorumdem duorum capitalium possent celebrari iuxta eleaemosinam manualem triginta solidorum, stante qua cessione confraternitas onus acceptavit et facit adimplere, celebrare faciendo dictas duas missas, in quibus compraehenditur onus ipsum. Quae supersunt ex praedictis duabus missis, celebrare fiunt ex devotione ipsiusmet confraternitatis. Sacerdos cappellanus est reverendus dominus Ioseph Salodini, electus amovibiliter a societate praedicta. Altare sancti Ioseph, ex muro constructum et elaboratum, cum portatili et icone depicto, de ratione ipsius confraternitatis. |**103**^{v}| Haeres hoc altare institutum fuit a quondam domina Ursula relicta quondam domini Caroli Antonii Bertantia, in suo testamento diei 12 septembris 1730 in actis quondam domini Ricciardi Bertantia, ibidem ostenso, viso, lecto et restituto, cum onere ut, ex fructu eiusdem hereditatis, tot missae celebrarentur precise in hoc altari quot celebrari possent, habita ratione eleaemosinae manualis triginta solidorum. Nunc fructus huius haereditatis consistit in libris 101, qui omnis erogatur pro stipe missarum cappellano reverendo domino Laurentio Brognolo, a testatrice vocato; nam in eodem testamento reliquit eidem confraternitati scuta quadraginta librarum septem pro quoque pro usu paramentorum. Vidit in hoc oratorio confessionale, de licentia domini archipraesbyteri tentum, prout etiam in praecedenti visitatione 1712. Vidit sacristiam et in ea paramenta iuxta policeam exhibitam, infra ad litteram F repositam. Redditus huius societatis sunt librae 560 circiter, ex quibus impenduntur pro satisfactione onerum praedictorum. Confraternitas in hoc oratorio est canonice errecta et aggregata fuit archiconfraternitati sancti Ioannis decolati de Urbe anno 1662 die 9 iulii, ut constat ex diplomate autentico, viso et restituto. Conveniunt confratres diebus festis mane et vespere in choro qui est supra portam maiorem eiusdem oratorii, ad persolvendas laudes beatae Virginis Mariae et alias orationes ex eorum institutione; conveniunt quoque ad processiones |**104**| huius loci et praesertim die quaque tertia dominica mensis dum fit processio cum sanctissimo Sacramento. Confratres nunc sunt ad numerum 28 et induunt vestes ex tela nigra. Ordinata. Portatile altaris sancti Ioseph transferatur ad pectus sacerdotis, quid elevetur rimaeque illius obturentur et cooperiatur tela cerata – confessionali ponatur imago pia ex altera parte poenitentis. Cum visitando sanctissimo Eucharistiae sacramento in parochiali ecclesia cognoverit aliquot ex his confratribus, quibusdam frivolis et inanibus rationibus deceptos, communionem paschalem non sumere in ecclesia parochiali nullaque petita licentia parochiali in hoc oratorio ut adimpleant praecepto paschali communicare, ut eorum saluti consuleret falsitatem eorum persuesionis declaravit monuitque illos ne ecclesiae praeceptum nullo vero privilegio suffulti derogarent, cum praeiudicio eorum salutis aeternae ac propterea monuit reverendum dominum Iosephum Salodinum, eorumdem cappellanum, ut abstineat mittere manum in messem spectantem ad archipraesbyterum et reminiscatur censurarum quas sacri canones cominantur contra administrantes sacramenta quae pertinent ad ius parochiale, decernendo contra ipsum et quoscumque alios sacerdotes |**104**^{v}| qui haec attentaverint processum, penis canonicis cohercendo ipsorum attentata. Hisce absolutis, in aedes parochiales saepedictas se recepit et prandium sumpsit. Die antedicta 8 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, pro tribunali in antedictis aedibus sedit, coram quo de suo mandato vocati comparuerunt: reverendus dominus Ioannes Franciscus Dainesi, sacerdos aetatis annorum 72 circiter. Reverendus dominus Dominicus Lunetti, sacerdos annorum 61 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 16 iulii 1742. Reverendus dominus Ioseph Salodini, sacerdos annorum 60 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 9 iunii 1742. Reverendus dominus Ioannes Maria Zuliani, sacerdos annorum 57 circiter. Reverendus dominus Michael Angelus Bertantia annorum 50 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 16 martii 1743. Reverendus dominus Faustinus Bertantia, sacerdos annorum 48 circiter. Reverendus dominus Petrus Boffini, sacerdos annorum 49 circiter. Reverendus dominus Laurentius Brognoli, sacerdos annorum 41 circiter. Reverendus dominus Franciscus Zuliani, sacerdos annorum 32 circiter. Reverendus dominus Silvester Terraroli, sacerdos annorum 32 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 16 maii 1743. |**105**| Reverendus dominus Marcus Antonius Trotti, sacerdos aetatis annorum 30 circiter. Reverendus dominus Bartholomaeus Zuliani, sacerdos aetatis annorum 29 circiter. Reverendus dominus Proculus Salodini, sacerdos aetatis annorum 27 circiter. Reverendus dominus Carolus Lunetti, sacerdos aetatis annorum 29 circiter. Clericus Ioannes Maria Giacomazzi, lector annorum 22 circiter, qui serio fuit admonitus ut fuggiat mulierum conversationes, ne

verba obscena proferat, ne conversetur cum saecularibus malae vitae et famae, protestans numquam ordinibus illum initiaturum nisi dilucide constiterit de omnimoda eius vitae et conversationis mutatione ac rescipiscentia. Clericus Antonius Porcelli, habitum clericalem gestantem, aetatis annorum 18 circiter. Comparuit etiam reverendus dominus Vincentius Gialdi, sacerdos de Desentiano, rector perpetui simplicis beneficii ecclesiastici clericatus nuncupati sub invocatione sanctae Iuliae in parochiali ecclesia Sancti Emiliani de Patingulis, qui ostendit littera apostolicas et mandatum executivum diei 1741, qui obtulit etiam policeam bonorum ipsius beneficii, infra repositam ad litteram F. Comparuerunt domini sindici et primiores huius loci et, interrogati circa vitam, mores, officium et ressidentiam admodum reverendi domini Gasparis Invernici archipraesbyteri nec non circa mores et respectiva officia supradescriptorum ecclesiasticorum ac demum |**105**^{v}| an hic sint aliqui scandalosi, publici peccatores, usurarii et huiusmodi, responderunt eorum archipraesbyterum laudabiliter suam curam parochialem exercere bonisque ipsum ac omnes ecclesiasticos vivere moribus et parochianis exemplo esse ad bene beateque vivendum; nullum vero in hoc loco adesse scandalosum, sed omnia recte procedere. Comparuerunt successive Dominica relicta quondam Stephani Bertazzi et Sancta uxor Caroli Zoia, obstetrices huius loci, quas examinavit circa administrationem sacramenti baptismatis in casibus neccessitatis et sufficienter edoctas esse invenit. Venerunt subinde, vocati, Felix Bortolameidi, haeremita ordinis sancti Francisci, deputatus ad custodiam simplicis ecclesiae Beatae Virginis Mariae *della Torricella*, infra limites huius parochiae et Franciscus Spaventi, haeremita ordinis minimorum sancti Francisci de Paula, deputatus custodiae oratorii Sancti Ioannis decolati, infra limites huius pareciae Patingularum, qui eorum patentes litteras huius curiae obtulerunt et iisdem ipsas ad sex menses renovari mandavit. Posthaec antedictus admodum reverendus dominus Gaspar Invernici archipraesbyter praesentavit litteras collationis huius beneficii ad sui favorem expeditas et mandatum executivum diei 25 februarii 1736 nec non libros huius curae, matrimoniorum scilicet, baptizatorum, mortuorum ac status animarum, quos bene tentos invenit. |**106**| Interrogavit subinde dictum dominum archipraesbyterum utrum quis ex eius parochianis scandalosis moribus vivat aut si publicus concubinarius, praeceptis ecclesiae inobediens aut aliquo dirimenti impedimento inretitus cohabitet cum ea quam nulliter duxit, et respondit neminem huius generis in eius paroecia – summa Dei miseratione – existere. Ut vero divinus cultus et huius loci spiritualis progressus in dies magis augeatur ac ut quot annis appareat impletum fuisse obligationibus missarum, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus sequens decretum, a se factum et subscriptum, publicari mandavit, tenoris infrascripti, videlicet: Decretum. Ioannes Bragadenus, Dei et sanctae sedis apostolicae gratia episcopus veronensis, comes et cetera, sanctissimi domini nostri papae praelatus domesticus et assistens et cetera dilectis nobis in Christo reverendis sacerdotibus et clericis terrae Patingularum nostrae veronensis diaecesis salutem et cetera. Ad vineam Domini visitandam missi ut evellamus quidquid eius incolumitati contrarium sit ac ut planctemus in ea edificemusque, omni solertia usi sumus ne huic officio, de quo aeterno summo Pontifici districtam rationem reddituri sumus, aliquando deficeremus, in id praecipue in visitanda hac Patingularum paroecia adlaboravimus, quae cum et ecclesiasticorum virorum exemplis sanctisque moribus adiuvetur et pietate omnium incolarum in primis fulgeat, charior nobis videtur portio gregis nostrae curae |**106**^{v}| commissi, sed ut in dies magis eiusdem gregis pietas ac devotio augeatur, vos venerabiles Christi sacerdotes ac ministri, per eius viscera hortamur ut, verbo et exemplo, ea sanctitate quae vos decet, studiose divinum cultum ac gregis istius salutem promoveatis. Docete igitur vos diebus festis doctrinam christianam pueros et abstinete ab omni specie mali cum sancti sitis, fugientes conversationem illorum, si qui sint, a quibus fortasse praebetur occasio ut vituperetur ministerium vestrum; ne vagemini in platea neve immoremini loquentes aut tractantes cum mulieribus; laici enim suos oculos in vos, veluti in scoppum, dirigunt, ut iam vos monuit optimus episcopus praedecessor noster Ioannes Mahaeus Gibertus. Habitus vester conveniat vestro caractheri, neve patiamini ut per vias aliquis vos videat absque huiusmodi habitu decenti ac praesertim clauso ad collum. Plurimae praedeccessorum nostrorum eaeque sapientissimae constitutiones prodierunt, quibus habitus forma praescripta iam fuit; vestrum est hisce parere, reminiscentes vos in sacro ordine vovisse episcopis vestris obedientiam. Divinum sacrificium ea religione qua par est Deo optimo maximo offerte et suffragia, quae ex oneribus vobis impositis defunctis debenturm persolvite, ne de vobis iterim quis dicat quod olim dictum fuit: comederunt sacrificia mortuorum. Haec ad vos, ministerii nostri coadiutores, |**107**| alloqui officii nostri ratio suasit. Satagite igitur et obedite; nam etiam praecipimus vobis in virtute sanctae obedientiae et vestram oneramus conscientiam, ut sedulam operam impendatis in docendo christianam doctrinam, in deferendo habitu decenti clauso ad collum ac in exequendis oneribus missarum quae suscepisti; praeterea decernimus ut in sacristia huius parochialis ecclesiae liber sit ad formam indicis factus, in cuius indicis locis distinctis describantur officiaturae seu onera singillatim et suo loco quilibet sacerdos obligatus respective ad onus

descriptum se sua manu subscribat toties quoties celebraverit, ad hoc ut appareat quomodo et an absolute compleverit assumptam obligationem. Si vero quis defecerit alicui supra a nobis praescriptae decretaeque ordinationi, quod vix timere possumus, eum nunc pro tunc canonice monemus et decleramus nos contra ipsum processuros et inflicturos poenas a canonibus praescriptas. In quorum fidem et coetera. Datum ex pastorali nostra visitatione Patingularum die 8 maii 1743. Ioannes episcopus veronensis. Quibus haitis factisque infrascriptis ordinationibus, in proprium cubiculum se recepit et incenatus quievit. Ordinata. Clavis tabernaculi fiat argentea – provideatur de fanali maiori et de umbella albi coloris pro associando sanctissimo Sacramento ad infirmos - |**107**^{v}| ornetur interior custodia oleorum sanctorum panno serico violaceo et ad ostium eiusdem custodiae renovetur haec inscriptio: *Olea Sancta* – vascula oleorum Chrismatis, cathecumenorum et infirmorum muniantur operculo ad cocleae formam elaborato – cancellis ferreis muniatur cappella baptisterii, quae nulli pateat nisi quando ministratur baptismus – ciborium super fontem ita aptetur ut rimae non adsint aperte, per quas pulvis aut huiusmodi in ipsum non penetret – confessionali a parte epistolae prope ianuam maiorem novae crates ponantur cum foraminibus spissioribus ac minoribus – confessionalibus ubi deest affigatur a parte paenitentium imago devota, a parte confssarii pagella casuum resservatorum – amoveantur reliquiae a tabernaculo altaris maioris et in alio altari et loco decenti reponantur – exequatur ordinatio in postrema visitatione de anno 1712 facta, de sarciando icone altaris Corporis Christi – portatile altaris Suffragii provideatur de tela cerata qua cooperiatur – provideatur de tela cerata pro cooperiendo altaris Sanctissimae Trinitatis – de tela cerata provideatur portatile altaris sanctorum Ioseph et Francisci Xaverii illiusque rimulae obturentur – cooperiatur portatile altaris sancti Laurenti tela cerata – deprimatur aliquantuluam portatile altaris Rosarii et illius |**108**| rimulae obturentur – altare Conceptionis beatae Virginis Mariae provideatur de novo portatili ad mensuram canonicam et claudatur altare ipsum a lateribus – eo loco pro usu sacrarii non utatur dominus archipresbyter sed alibi et in loco aptiori sacrarium fiat – provideatur a cappellano Suffragii, seu per quos spectat, de veste tallari pro missa celebranda – missalibus addantur missae recentiores sanctorum – prohibetur omnino sacerdotibus missas celebrare cum brevioribus vestibus cinctis ad renes ad formam vestis muliebris. Die iovis 9 mensis maii 1743.

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus summo mane surrexit a lecto ac paulo post sub baldachino, praecedente clero, ad ecclesiam parochialem se contulit ibique facta oratione ante sanctissimum Eucharistiae sacramentum precibusque persolutis pro defunctis, visitationem ecclesiae parochialis Patingularum et eius totius paroeciae ad maiorem Dei gloriam absolvit. Qua absoluta et ex ecclesia ipsa egressus, rhedam una cum reverendissimo domino provicario suo generali caeterisque suis familiaribus conscendit et, praecedentibus militibus huius loci, deinde populo ac clero in ordine processionis, subsequentibus autem sindicis, deputatis ac primariis Patingularum, iter agressus est Soianum versus, populo interim per vias collesque proximos frequentissimo difuso ac hic illic genuflexo suumque |**108**^{v}| pastorem devoto animo venerante, cum quo comitatu ad eius fines accessus, iterum communitatis Patingularum nomine, a deputatis venerationis ac gratiarum actionis officia excepit, quae dominus archipraesbyter eius loci, suo suique cleri nomine, replicavit; quibus cum amantissime respondisset, transgressus fines Patingularum, obvium habuit nobilem dominum Nicolaum Roveglia, deputatum a communitate Soiani, qui summa humilitate, eiusdem communitatis nomine, salutavit et obsequia sua et praedictae communitatis obtulit. Postquam vero huic humanissimis verbis illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus respondisset, progressus est ad terram usque Chizzolinarum, ubi est oratorium Sancto Carolo Borromeo dicatum, intra fines parochialis Soiani, praecedentibus semper militibus huius loci et subsequentibus praedicto deputato ac principalioribus ipsius communitatis equitantibus. Huc perventus, reverendus dominus Franciscum Amadori, ecconomum ecclesiae parochialis Sancti Michaelis de Soiano, una cum clero eiusdem loci, accedentem vidit audivitque suum gaudium de eius adventu declarantem; et postmodum, ex rheda descensus, ad visitandum [a margine: San Carlo di Chizzoline] oratorium praedictum Sancti Caroli accessit. Ingredienti ipsum oratorium oeconomus aspergillum porrexit, quo aqua lustrali idem illustrissimus et reverendissimus praesul incolis eius terrae et adstantibus benedixit. Tunc facta brevi oratione, ad ipsum oratorium visitandum perexit. |**109**| Hoc oratorium est de iure viciniae Chizzolinarum, a qua de omnibus manutenetur. In eo sunt altaria quae visitavit: maius scilicet, divo Carolo Borromeo dicatum, de iure pariter eiusdem viciniae, cum mensa marmorea cum portatili, palio ex corio et in reliquis ligneum, cum icone depicto. Huic altari est adnexa officiatura ex legato quondam Hieronymi Amadori, qui in suo testamento anni 1630, rogato a quondam domino Georgio Bazoli notario de Monica, cuius exemplum a sindicis eiusdem contratae exhibitum fuit, visum et restitutum, ordinavit ut, in casu quo eius haeredes deccesserint intestati sine liberis, ex eius hereditate celebraretur una missa in ecclesia Sancti Michaelis de Soiano singulo et quolibet die in perpetuum diebus feriatis tam de praecepto quam de devotione et in diebus

ferialibus dicatur et celebretur in ecclesia Sancti Caroli per unum sacerdotem idoneum, eligendum per viciniam de Chizzolinis; cui viciniae curam comisit pro dicta celebratione, instituendo ipsam commissariam bonorum suorum quoad executionem huiusmodi suae dispositionis, una cum reverendo rectore pro tempore, cum praelatione quoad sacerdotes eligendos de familia Amadori, qua deficiente vocavit illos qui fuerint ex familia de Painis. Altare sanctae Ursulae, de ratione familiae e Painis, cum mensa ex muro |**109**^{v}| cum portatili et reliquae eius partes sunt ex ligno. Ipsum provisum est de suppellectilibus tam ad eius ornatum quam ad sacrum faciendum a praedicta familia de Painis, quae suppellectiles describuntur in policea praesentata et in fine huius libri reposita sub littera G. Cum constiterit de neccessariis provisum esse ipsum altare ac de portatili ad mensuram canonicam, in eo ut celebretur concessum iam fuit, mandato huius curiae episcopalis anno 1725. Huic altari sanctae Ursulae relicta fuit officiatura quotidiana perpetua a quondam domino Antonio Paini, ut constat ex eius testamento diei 21 septembris 1701 ibidem ostenso, viso et restituto, rogato in actis domini Ioannis Mariae Ferrari, notarii de Puveniaco, in quo iussum etiam fuit ut ipsum altare errigeretur, sed filius eius domini Franciscus acceptavit haereditatem cum beneficio legis et ex decreto in actis domini Francisci Bartoli notarii diei 17 decembris 1706. Viso quoque et restituto post assignationem bonorum pro debitis eiusdem haereditatis, assignatus fuit locus primus quoad legata pro officiatura praedicta. Super quibus interrogavit dominos Iosephum et fratrem Paini, filios praedicti domini Francisci, quaenam bona aut capitalia pro dicto legato assignata existant et, cum responsum fuerit tota bona huic legato obnoxia a semetipsis possideri, ut modo ex his percipiatur fructus tronorum 151 circiter in anno et iuxta huiusmodi redditum tot missas, detractis |**110**| detrahendis, celebrari facere; quibus intellectis, monuit praedictos dominos fratres Paini et eorum conscientiam oneravit, de quo reddituri sunt rationem in die iudicii, ut diligenti opera investigent, bona et capitalia a semetipsis possessa et obnoxia huic piae dispositioni, ad hoc ut praecise dignoscantur et, quatenus opus sit, onus canonice et, servatis servandis, reducatur. Anno 1616 die 10 augusti in hoc oratorio, quod nondum erat aedificatum, quando constructum fuerit, Andreas filius quondam Benedicti Iorii ordinavit in suo testamento, eiusdem diei et anni in actis Georgii Bazoli notarii, ut eius haeredes tenerentur et deberent celebrare facere quolibet et singulo die unam missam quotidianam per unum sacerdotem, eligendum per dictos haeredes et successores, praefertis tamen reverendis patribus sancti Rochi de Soiano, cum mercede danda sacerdoti celebranti de tempore in tempus libras centum planeti, cum obligatione applicandi sacrificium pro animabus ipsius testatoris et suorum defunctorum, constituendo dictam villam Chizzolinarum et homines illius commissarios et executores et ut in ipso testamento ibidem viso, lecto et restituto et cetera. Anno 1632 die 9 octobris accepta fuit tenuta super bonis spectantibus ad praedictam haereditatem pro parte suprascriptae villae Chizzolinarum et tot bona extracta fuerunt quot sufficerent ad redditum librarum centum planeti, ut apparet |**110**^{v}| ex copia autentica ipsius actus possessionis et tenutae praedicti temporis facta a domino Iosepho Paini notario. Super quibus interrogati fuerunt Amatorius Amadori quondam Ioannis Baptistae et Bartholomaeus Paini quondam Pauli, utrique sindici ipsius villae quando nunc adimpleatur onus praedictum et responderunt se modo non percipere ex capitalibus obnoxiis huic dispositioni nisi libras centum triginta parvulas circiter, eo quod partim capitalium sunt fundi qui non coluntur, partim vero eorum fructus censuarii diminuti sunt ac propterea tot missas celebrari facere quot celebrari possunt iuxta redditum cuiusque anni. Quibus intellectis, illustrissimus et reverendissimus antistes monuit: primum eosdem homines Chizzolinarum teneri ad integram quantitatem librarum centum planeti, stante possessione accepta bonorum ut supra et, quatenus non probaverint diminutionem huiusmodi secutam non fuisse ob eorum negligentiam, quae aut fundi proportionatos fructus non reddant aut capitalia deperdita aut distracta fuerint; deinde etiam monuit supplicandam esse sanctam Sedem ut remittat misericorditer quidquid ommissum praeteritis temporibus eorum culpa fuit ac demum petendam, ubi opus fuerit, canonicam oneris praedicti redductionem et ita et cetera, omni et cetera. Visitavit sacristiam retro altare maius huius oratorii et vidit suppellectiles sacras pro sacrificio missae easque |**111**| visitavit et satis competenter provisam esse cognovit. Ordinata. Exequatur ordinatio in postrema visitatione anni 1712 facta de providendo altare sancti Caroli de stragula – elevetur parumper portatile in altari sanctae Ursulae et pedaneum eiusdem altaris firmetur nec non ipsum provideatur de stragula – exequatur ordinatio praedictae visitationis 1712 de manutergio ponendo iuxta labrum in sacristia – apponatur crux cum crucifixo ex ligno sculpto supra armarium in eadem sacristia.

[*Foglio volante di difficile lettura*] Carissimo signor don Gioachino. Mi vedo qui ritornati pel tavolo i due (novizi?) di (Concamarise?). Mancano le costituzioni di Puegnago: scorgesi che dalla Raffa pagarono a Polpenazze: i giorni sono quasi passati; abbiamo anche il mal tempo. Li accludo nonostante: li avrete quando capiteranno. Vedete di mandarmi la copia raccomandata in persona, già ad uso di ufficio, della relazione di visita fatta da monsignor Bragadino nel 1743 all'oratorio di San Carlo in Chizzoline, terra di (Ugiano?): è

registrata a pagina 109. Raccomando qualche risposta, anche inconcludente, intorno alla dispensa matrimoniale Tronelli – Floridi: se nulla capitò inviatelo egualmente, onde possa dire anch'io qualche cosa a questi che la sospirano. I miei rispetti a tutti cotesti signori e alla famiglia. Manerba li 12 marzo (1836?). Tutto vostro affezionatissimo amico G. Betarin.
[A margine: SOIANO] Hisce actis, suum iter continuavit usque ad domum parochialem Soiani, in quam ingressus ac deposito habitu itinerario suisque vestibus episcopalibus indutus, descendit ad ianuam ipsius domus, in cuius limine crucem, sibi a reverendo domino Francisco Amadori oeconomo porrectam veneratus, deosculatus etiam est ac sub baldachino receptus in forma processionis, clero praecedente, ad visitandam ecclesiam parochialem se contulit; quam ingressus et facta oratione ante altare maius ritibusque pontificalibus expletis pro defunctis tam ibi quam in coemeterio, quod visitavit, preces Deo obtulit. Quibus oblatis, visitavit sanctissimum Eucharistiae sacramentum – praemissis thurificatione, adoratione et hymno – quod custoditur in tabernaculo ligneo auratum, cuius ostium sera et clavi, quae est |**111**^{v}| argentea, tute munitum et servatur in pixide argentea, bene instructa. Vidit amigdalam itidem argenteam pro communicandis infirmis distantibus a parochiali nec non ostensorium radiatum ex argento confecto, cuius radia sunt inaurata. Hoc Sacramentum statis temporibus rite renovari consuevit reverendus dominus economus qui, interrogatus, respondit omnes eius parochianos paschali praecepto obedisse, uno tantum excepto, de quo infra. Sub hac cura numerantur animae a communione 220, in totum vero 300. Cum hoc Sacramentum ad infirmos defertur, ea qua par est religione prosequitur a populo et societas eiusdem paravit decentes sacras suppellectiles et cereos, ut decore associetur. Fit processio cum eodem tertia quaque dominica mensis et fit eiusdem expositio in qualibet sexta feria martii. Schedae in Paschate distribuuntur et colliguntur coeteraque exequuntur quae exequi debent, vel dum ad infirmos defertur vel dum publicae venerationi exponitur. Peracta hac Sacramenti visitatione, sacram communionem populo distribuit, quo tempore ille qui – ut supra dictum est – fuit inobediens paschali praecepto, pastoris sui adventu populique devotione comotus, suam inobedientiam |**112**| detestatus acceptaque in tribunali poenitentiae absolutione, cum aliis Panem vitae ab episcopo suo sumpsit. His completis, missam celebravit, assistentibus admodum reverendo domino Georgio Biolchi Polpenatiarum praeposito et reverendo domino Petro Bertazzi, sacerdote eiusdem loci Polpanatiarum et postea sacram communionem iterum distribuit et sacro Chrismate plurimos confirmavit. Interea reverendissimus dominus provicarius generalis visitavit altare sanctissimae Annunciationis in hac ecclesia, marmoreum in mensa cum portatili et palio ex corio aurato, in reliquis ligneum, constructum a quondam domino Bartholomaeo Carminati, ut patet ex instrumento dotationis diei 25 iunii 1648 in actis huius curiae episcopalis, quod postea fuit de ratione nobilis domini marchionis Ioannis Baptistae Piati, nunc vero de iure nobilium dominorum Nicolai, Liviani et reverendi Bartholomaei fratrum de Roveliis, qui in aquisitione universitatis bonorum, quae erant de ratione predicti domini Piati, existentium in hac terra Soiani, aquisiverunt quoque ius supra dictum altare ex transactione diei 16 iunii 1724, ut asseruerunt. In hoc altari est officiatura instituta a quondam Bartholomaeo Carminati, qui praedictum altare dotavit redditu ducatorum septuaginta quinque et grossorum sexdecim, pro quibus primum cessit quaedam capitalia et deinde, si quando haec capitalia affrancarentur, iussit ut per suos haeredes praedicta quantitas reddituum solveretur, cum resservatione sibi et |**112**^{v}| suis haeredibus et successoribus iurispatronatus super cappellaniam seu beneficium simplex quod instituit et cum obligatione sacerdoti eligendo celebrandi quotidie missam in hoc altari, cum applicatione sacrifitii iuxta mentem et intentionem fundatoris, uno tantum die pro qualibet hebdomada libero dicto sacerdoti remanente, in quo, si noluerit celebrare, non teneatur, cum conditione quod sacerdos eligendus sit actualiter sacerdos vel saltem in aetate et dispositione ut intra annum fieri possit et debeat esse sacerdos; alioquin electio ipso facto nulla sit et ad nutum amoveri possit ipsiusmet fundatoris et eius haeredum ac successorum et cum obligatione ipsi sacerdoti ut de suo provideat de cereis tantumodo, quia in reliquis de sacra suppellectili promisit ipse fundator providere et provisum fuisse constat: nam in sacristia armarium asservatur cum ipsis et manutenentur a successoribus praedicti fundatoris Carminati. In hac curia episcopali confirmata fuit huiusmodi cappellaniae institutio, prout apparet ex praecitato instrumento. Ad praesens cappellanus sacerdos ut supra electus est reverendus dominus Dominicus Rosa et adimplet. Super gradus huius altaris extat arca ex ligno nigro cum crystallis ante et retro et haec clauditur tribus clavibus. In loco supra gradum ipsum, in arca autem, quiescunt ossa varia et distincta corporis sancti Albani martiris, |**113**| quae reliquia recognita iam fuit in hac curia episcopali anno 1662 die 26 augusti a generali vicario, prout patet ex exemplo eius recognitionis exhibito, lecto et restituto quaeque munitur etiam pluribus aliis litteris autenticis ac praesertim instrumento quo dominus Bartholomaeus Carminati eamdem reliquiam reponere fecit in hoc altari, in quo instrumento partes corporis distribuuntur et illud est diei 5 octobris 1662 in actis domini Francisci Zadei notarii. Verum, cum arca ipsa deficiat suis

sigillis et recte cauteque hucusque custodita fuerit (nam claves eius loci alia servatur a reverendo rectore pro tempore huius ecclesiae, alia a communitate praedicta et alia a patronis huius cappellae) ideoque, praedeccessorum decretis inhaerens, in sua veneratione reliquit. Vidit altare Corporis Christi, in mensa marmoreum cum palio ex serico, in reliquis ligneum cum portatili et icone depicto, de ratione societatis Corporis Christi, quae olim fuit canonice instituta et providet de suppellectilibus. Haec societas plures habet obligationes missarum, ut iam constat ex praecedenti visitatione anni 1712 nec non enunciatur in policeis a domino Hieronymo Panteo, eiusdem sindico, exhibitis et in fine huius ad litteram G repositis ac etiam ex libro foris inscripto "*Libro della scuola del santissimo Sacramento di Soiano, in cui s'attrovano descritti li legati et obligationi della medesima*", ibidem ostenso, viso et |**113**^{v}| restituto. Verum, cum praesentes polliceae appareant diversae quoad quantitatem missarum, quarum obligatio spectat ad ipsam societatem et cum cognoverit in libro praedicto easdem obligationes ita expressas non esse, ut innotescat quaenam fuerit voluntas eorum qui illas reliquerunt et quinam sint praesentes redditus respective ac in eo frequenter dicatur missas celebrandas esse pro duobus tertiis fructus capitalium ibidem descriptorum; et propterea illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus monuit praedictum dominum sindicum et confratres eiusdem societatis ut, adhibita ea diligentia quae in hoc negotio maxime requiritur, perquiratur voluntas eorum qui huiusmodi legata reliquerunt et describantur accuratius capitalia et redditus obnoxii eidem voluntati, ad hoc ut exequatur intentio pia disponentium et, quatenus redditus non correspondeant oneribus impositis, sibi resservavit decernendum et declarandum quidquid et cetera tamquam in visitatione; onerans interim conscientiam ipsiusmet sindici et eius successorum et confratrum, nisi attente pias fidelium voluntates non perquisierint, et non impleverint. Altare beatae Virginis Mariae a Rosario, marmoreum in mensa, in reliquis ex gypso plastica arte elaboratum, cum portatili et imagine beatae Virginis ex gypso sub crystallis cum misteriis Rosarii circum ipsam, de ratione societatis eiusdem Rosarii, |**114**| quae iampridem canonice instituta dicitur. Praedictus dominus Pantaeus, sindicus huius societatis Rosarii, praesentavit policeam reddituum et obligationum eiusdem societatis, in fine huius repositam ad litteram G, ex qua, cum appareat diversitas ab expositione alias enunciata in visitatione anni 1712, illutrissimus et reverendissimus praesul monuit eumdem et eius confratres ut diligenter – sicut supra dictum est – quoad obligationes societatis sanctissimi Sacramenti perquirantur intentiones piae disponentium et eaedem exequantur, resservando sibi ut supra quatenus et caetera, onerando eorum conscientiam si secus et cetera. Vidit altare sancti Caroli, de ratione familia e de Panteis, quod cum in visitatione anni 1712 declaratum fuerit suspensum, suspensum quoque modo declaratur. Communitas ista tenetur celebrari facere tres missas in hac ecclesia in singula hebdomada, ex dispositione quondam Ioannis Pauli Molinari quondam Petri, ut in eius codicillis diei 6 novembris 1695 in actis Horatii Barzoni notarii, quae obligatio adimpletur per reverendum dominum Ioannem Baptistam Molinari. In sacristia apparet tabella in qua describitur eamdem communitatem teneri ad celebrari faciendum officium cum missis pro quondam Iulia Razina, ex eius testamento in actis domini Iosephi Bazoli notarii, quod pariter adimpletur. Quondam dominus Andreas Rasinus, in eius testamento diei 3 septembris 1603 in actis domini Iulii Pantei notarii, quaedam bona reliquit cum onere |**114**^{v}| missarum trium in hebdomada pro eius anima, committendo communitati, in deficientiam suorum haeredum, commissariam huius officiaturae. Verum, cum Andreas Rasini, nepos et haeres eiusdem testatoris, pro suae conscientiae quiete supplicaverit sacram congregationem Concilii ut, stante deficientia redditum, onus moderaretur, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus die 5 iulii 1739, auctoritate apostolica, onus praedictum moderavit ad celebrationem tot missarum, detractis expensis, iuxta redditum et ut ex decreto ipso, viso et restituto et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, sacro Chrismate quampluribus utriusque sexus christifidelibus collato, scholam doctrinae christianae convocandam mandavit et, divisis maribus a foeminis de more, per se omnes interrogavit circa fidei articulos et divina praecepta eosque satis instructos cognovit. Post haec interrogavit quo ordine schola ista exerceatur responsumque fuit hucusque officiales electos non fuisse, sed doctrinam christianam doceri a sacerdotibus ac ab aliis christifidelibus, qui charitate ad id impelluntur; quapropter distulit super hoc decernere donec huius ecclesiae rectorem dessignaverit vocavitque ad se dominum vicarium foraneum Polpenatiarum, praepositum suamque illi voluntatem declaravit, mandans eidem ut, cum rector dessignatus ad suam hanc ressidentiam accesserit, iuxta regulas congregationis doctrinae christianae Veronae instituatur ordo |**115**| scholae exercendae in hac parochiali ecclesia. Visitavit deinde altare maius, divo Michaeli arcangelo – prout tota haec ecclesia – dicatum, de ratione communitatis, a qua manutenetur; habet mensam marmoream cum portatili et caeteras partes ligneas et iconem antiqua et egregia forma depictum. Vidit olea sancta, in loculo a parte evangelii sub sera et clavi servata, in capsula lignea ex nuce, quae mittitur ad excipienda eadem olea sancta a plebe matrice Manerbae, sera quoque et clavi tute munita. Vidit quoque tria vascula stamnea pro

eadem capsula nec non vasculum cum oleo infirmorum. Retro altare maius vidit chorum, in quo quoddam armarium observavit. Visitavit fontem baptismalem, prope ianuam maiorem ecclesiae in cornu evangelii in cappella positum, cancellis ferreis clausum. Duo visitavit confessionalia, in hac ecclesia disposita pro sacramentalibus christifidelium confessionibus audiendis: unum prope ianuam maiorem ecclesiae, alterum iuxta altare Annunicationis. Visitavit quoque sacristiam et in ea armaria, in quibus servantur sacrae suppellectiles descriptae in pollicea, infra reposita ad litteram G. Alterum vidit armarium in eadem sacristia positum, iuxta |**115**^{v}| portam per quam ab ecclesia in sacristiam ingreditur, in cuius parte depictum est stema familiae de Roveliis; in hoc armario servantur sacrae suppellectiles pro cappellania Carminati supradescripta, in cappella Annunciationis beatae Virginis Mariae, quas suppellectiles visitavit et bene provisum invenit. Quibus absolutis, in aedes parochiales se recepit et prandium sumpsit. Die antedicta 9 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, in antedictis aedibus pro tribunali sedit. Coram quo, de suo mandato vocati, comparuerunt sindici et alii communitatis Soiani antedictae qui, interrogati de vita, moribus et diligentia in proprio munere fungendo reverendi oeconomi nec non de vita, moribus et servitio ecclesiae sacerdotum et clericorum in hac comunitate degentium et an adsint publici peccatores, usurarii, scandalosi, haeretici vel de haeresi suspecti et huiusmodi, responderunt nullos esse – divina favente gratia – huiusmodi peccatores; oeconomum suas partes implere, caeteros ecclesiasticos honeste vivere, hoc unum tamen deesse: ut huic paroeciae provideatur de rectore qui regat hunc populum et qui in charitate praedictos ecclesiasticos coniunctos retineat. Comparuit subinde reverendus dominus Franciscus Amadori, oeconomus huius parochialis ecclesiae vacantis, qui obtulit mandatum suae |**116**| deputationis in oeconomum diei 12 aprilis 1743 nec non libros parochiales, matrimoniorum scilicet, baptizatorum, mortuorum et status animarum. Interrogatus utrum in eius paroecia sint publici concubinarii, scandalosi aut qui perseverent in matrimonio cum impedimento dirimenti et huiusmodi, respondit nullos huius generis homines esse. Successive comparuerunt, vocati: reverendus dominus Iacobus Paini, sacerdos aetatis annorum 44 circiter. Reverendus dominus Paulus Comincioli, sacerdos aetatis annorum 37 circiter. Reverendus dominus Carolus Panteo, sacerdos annorum 31, cum mandato pro cura animarum ad annum dato die 17 aprilis 1742. Reverendus dominus Dominicus Rosa, sacerdos aetatis annorum 27 circiter. Qui omnes eorum mandata ordinum respective et ad curam animarum obtulerunt, summo obsequio eorum praesulem devenerantes. His peractis, descendit in ecclesiam, quam totam visitavit de parte in partem et in ea vidit organum et suggestum in quo aliquando concionatur, cum mandato et benedictione episcopali et concionator eligitur ab hac communitate, a qua stips erogatur ex piorum eleaemosinis. Vidit quoque campanile et campanas in eo positas. Haec ecclesia non est consecrata et de ratione huius communitatis, a qua de omnibus manutenetur. Beneficium hoc subest iurisdictioni episcopali et confertur per concursum iuxta formam |**116**^{v}| sacri Concilii tridentini et ad praesens vacat per obitum quondam reverendi domini Iosephi Pasini, defuncti mense aprilis anni currentis. His actis factisque infrascriptis ordinationibus, ante altare maius genuflexus oravit et pro defunctis preces etiam fudit expletisque consuetis ritibus, visitationem huius ecclesiae et paroeciae complevit. Ordinata. Exequatur ordinatio facta in postrema visitatione anni 1712 de muris coemeterii restaurandis – construatur in ecclesia sepulcrum pro sacerdotibus et aliud pro infantibus – provideatur de altera pixide minori pro asservando semper Sacramento in tabernaculo quoties illud ad infirmos deferri contigerit – ostensorium retro aptetur, ut bene et facili modo claudi possit – vestiatur interius ostium tabernaculi panno serico albo – loculus oleorum sanctorum vestiatur intus ex panno serico violaceo – fiant duo vascula cum operculo aptato ad formam cocleae, in quorum altero reponatur sacrum chrisma, in altero sacrum oleum cathecumenorum et in vasculis appareant caractheres quibus ipsa olea distinguantur – fiat quoque novum vasculum cum opercolo, ut supra constructo, pro oleo infirmorum - |**117**| conficiatur bursa violacea ex serico pro oleo infirmorum – aptetur ciborium fontis baptismalis ita ut rimae non dehiscant et imago sancti Ioannis Baptistae in apice ipsius ciborii sarciatur – cancelli ferrei firmentur et clavi tuta claudantur – fiat lapis nova pro cooperiendo sacrario – confessionale prope ianuam maiorem provideatur de pagella casuum resservatorum ex parte confessarii et de nova crate cum foraminibus minutioribus et foramen statim obturetur quod est iuxta locum eiusdem cratis et, donec obturatum non fuerit, prohibetur in illo excipere confessiones – confessionale prope altare Annunciationis, dictum pro hominibus, suspenditur donec retro ipsum non sit omnino clausum et munitum crate cum foraminibus minucioribus – portatile altaris maioris reducatur proximus pectori celebrantis et altare ipsum provideatur de mappis – amoveatur e choro armarium et alium in locum transferatur, ubi tamen non deformetur ecclesia – exequatur ordinatio in postrema visitatione anni 1712 de elevando portatili altaris sanctissimae Annunciationis et prope pectus celebrantis reducendo – portatile altaris sanctissimi Corporis Christi ita aptetur ut aequaliter omnibus partibus parumper emineat supra mensam et illius |**117**^{v}| rimulae

obturentur – exequatur ordinatio postremae visitationis anni 1712 de elevando portatili altaris beatae Virginis a Rosario eiusque rimulis obturandis – exequantur quoque ordinationes in visitatione anni 1712 factae de apponendo in sacristia labro cum manutergio, de pluviali nigro providendo et de bulla contra sollicitantes servanda – missalibus addantur missae recentiores sanctorum – comparentur omnes libri novi, scilicet matrimoniorum, baptizatorum, mortuorum et status animarum et in partitis baptizatorum describatur etiam hora nativitatis – in libro status animarum describantur nomina omnium parochianorum, eorum aetas et appareat an sint capaces communionis, an sacro Chrismate iniciati fuerint et in partitis matrimoniorum describatur "testibus rogatis" et cetera – sarciantur sperae vitreae huius ecclesiae ubi indigent reparatione. Completa hac visitatione et ex ipsa ecclesia egressus, militibus Soiani precedentibus, deinde ecconomo et clero eiusdem loci, suis familiaribus pedes una cum reverendissimo domino suo provicario generali meque, pastoralis visitationis notario, concomitantibus etiam deputatis et primioribus eiusdem communitatis et populo per vias diffuso prossequente suumque pastorem venerante, ad fines huius |**118**| loci se contulit ubi, exceptis iterum a laudatis deputatis obsequii ac devotionis officiis iisque una cum populo pastorali benedictione relictis, fines ipsos transgressus est obviosque habuit deputatos militesque ac populum communitatis Polpenatiarum et ab excellenti utriusque doctore domino Lauro Glisenti, ad hoc ab ipsa communitate electo, concionem brevem et officio plenam excepit, qua populi Polpenatiarum laetitiam de adventu sui pastoris ac parentis amantissimi declaravit et obsequium obtulit venerationemque protestatus est. Huic cum pari benignitate ac gravitate quae praesulem decet respondisset suique animi affectum erga hanc sui gregis partem exposuisset, praecedentibus militibus Polpenatiarum populoque suisque familiaribus et subsequentibus praedictis deputatis ac proceribus eiusden loci, iter suum pedes prosecutus est ad oratorium usque Beatae Virgini Mariae a Mercede et Sanctae Eurosiae virgini et martyri dicatum, ad cuius ianuam admodum reverendus dominus Georgius Biolchi, praepositus et vicarius foraneus universusque eius clerus ipsum illustrissimum et reverendissimum dominum episcopum praestolabantur ibique, paucis verbis sed adposite, ab eodem praeposito eius obsequio ac veneratione declarata, se se, suum clerum et populum illi commendavit. Quibus cum pastoralem caritatem praesul spopondisset, in oratorium ipsum ingressus, illud visitavit. Hoc idem oratorium publicum, sub titulo Beatae Mariae Virginis a Mercede |**118**^{v}| [a margine: Beata Vergine Maria dalla Mercede] et Sanctae Eurosiae virginis et martyris, est intra limites Polpenatiarum, de ratione domini Laurenti, reverendi Philippi, reverendi Octavii, domini Francini et Mathiae fratrum Tomaselli de Salodio, errectum auctoritate episcopali et dotatum medio instrumenti dotationis diei 2 maii 1724, in actis domini Ioannis Francisci Verichtaei notarii. Unicum habet altare ligneum cum portatili et retro ipsum altare est icon depictus cum imaginibus beatae Virginis Mariae, sanctae Eurosiae et sancti Ludovici regis Galliae. Oratorium ipsum est optima elegantique forma constructum nihilque illi deest quod loci sanctitati et ornamento conveniat. Hunc temporis pro sacristia utuntur loco retro ipsum altare, sed patronis pia intentio est quantotius aedificandi sacristiam et ipsam instruendi de omnibus neccessariis, quam intentionem exequturos patronos facile suadetur, utpote qui peculiaris erga divinum cultum pietatis argumenta hucusque clarissima praetulerunt. Nulla in hoc oratorio est obligatio missarum, sed in eo tantum celebratur ex devotione. Ordinata. Elevetur parumper portatile altaris. Quibus habitis et cetera. Huius oratorii visitatione peracta, iter prosecutus est et, pueris puellisque scholae doctrinae christianae ecclesiae Polpenatiarum praecedentibus in ordine processionis |**119**| laudesque Deo omnium bonorum largitori canentibus. Deinde subsequente populo et clero, sub baldachino a quatuor sacerdotibus superpelliceo indutis omnibus delato receptus eumque prosequentibus praedictis deputatis aliisque suprarecensitis, hoc ordine ad aedes usque parochiales se contulit, quas ingressus, in cubiculum sibi decenti forma paratum se se recepit ac tandem, postquam quieti paululum indulsit, incoenatus ibidem obdormivit.

[A margine POLPENAZZE] Die veneris 10 maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, visitationem huius pareciae incepturus, suis vestibus episcopalibus indutus, ad fores praedictarum aedium descendit, ubi clerus illum praestolabatur et, genuflexus ante crucem, delatam a domino praeposito, illam sibi porrectam deosculatus, surrexit et, servata processionis forma consuetisque canticis decantatis, ad ecclesiam parochialem pervenit, quae Nativitati beatae Virginis Mariae est dicata ac, in eius aditu ritibus pontificalibus persolutis, antequam ad altare conscenderet, genuflexus divinum Sacramentum adoravit actisque caeteris quae praescribuntur a pontificali, populo solemniter benedixit et indulgentiam publicari mandavit. Posthaec pluviali violaceo indutus aliisque sui ordinis vestibus, pro defunctis preces tam in ecclesia quam in coemeterio fudit et coemeterium ipsum visitavit. |**119**^{v}| Iterum ad ecclesiam divertit et in ea sanctissimum Eucharistiae sacramentum, facta prius erga illum de more adoratione, visitavit, quod vidit in pixide argentea intus inaurata repositum. Vidit duas alias pixides minores, quarum cupae sunt argenteae et coeterae earum partes cupreae inauratae. Hoc Sacramentum custoditur in tabernaculo ligneo inaurato, sub

sera et clavi, quae est argentea; vidit etiam ostensorium radiatum ex argento, rite instructum. Statutis temporibus interrogatus reverendus praepositus respondit renovare hoc Sacramentum; cum defertur ad infirmos, decore associari luminibus et suppellectilibus, de quibus providet societas quaeque satis ornatae et instructae sunt. Reverendus praepositus indulgentias publicat tali occasione et praemittis solita campanarum signa; eiusdem sanctissimi Sacramenti fit expositio prima et tertia quaque dominica mensis et singulis sextis feriis mensis martii. Huiusmodi expositiones fiunt expensis partim communitatis partimque ex piorum eleemosinis ac in sextis feriis martii, ex legato quondam Helisabeth Maffizzoli. Preterea fiunt cum hoc Sacramento processiones in die Corporis Christi nec non aliis duobus anni temporibus, pro gratiarum actione. Tempore paschali schedas distribuit et subinde colligit nullumque – Dei gratia – adesse inobedientem ecclesiae praecepto |**120**| idem reverendus praepositus fassus est; et sub hac cura animas a communione adesse 645, in totum vero 884. Quibus peractis, eodem sanctissimo Sacramento populo benedixit ac tercentum circiter utriusque sexux christifideles eucharistico Pane cibavit. Sumptis subinde sacerdotalibus vestibus eidemque in dalmaticis assistentibus admodum reverendo domino Ioanne Paulo Ronca, rectore parochialis ecclesiae de Castronovo diaecesis Brixiensis et reverendo domino Antonio Castrasono, sacerdote huius loci Polpenatiarum, sacrosanctum missae sacrificium aeterno Deo obtulit ac iterum nullis christifidelibus canctissimam Eucharistiam praebuit. Peracta gratiarum actione Deo optimo maximo, ad aedes parochiales antedictas se restituit et prandium sampsit. Die antedicta 10 maii 1743 post prandium. Convocatis operariis ac discipulis scholae doctrinae christianae huius parochialis ecclesiae, accessit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad ipsam visitandam viditque mares a foeminis iuxta praescripta distinctos ac divisos et per respectivas eorum classes dispositos; easdem classes visitavit audivitque sacerdotes adultos et pueros docere adposite ad eorum capacitatem doctrinam christianam; deinde iussit ut omnes ita in ecclesia disponerentur ut facile modo interrogari possent. Antequam tamen interrogarentur, nonnullos pueros de more disputantes |**120^{v}**| inter se se summa cum voluptate audivit, quos bene instructos in primis in doctrina christiana quam edidit cognovit ac, disputatione completa, interrogatos pueros puellasque a domino praeposito ac illos respondentes audivit et satis peritos in religionis, legisque divinae rebus expertus est. Mandavit ut, post consuetas preces Deo fusas pueri puellaeque dimitterentur ac ad se operarios tum ecclesiasticos tum laicos vocavit, quibus praesentibus, plurimum eorum solertia et charitate et praecipue reverendi praepositi et sacerdotum comendata, hortatus est sermone gravi et zelo plurimum referto eosdem ut huic operi in quo praecipue christiana charitas elucet, maiori in dies solertia incumberent. Obtulerunt libros officialium huius scholae, in quibus etiam describuntur confratres et tum eorum tum discipulorum frequentia singulis festis diebus declaratur, ex quibus cognovit solertes esse huic christiano operi tum sacerdotes tum laicos ac bene et laudabiliter scholam ipsam, praessidente praedicto reverendo domino vicario foraneo dirigi. His actis, ad visitandam caetera sacramenta se contulit. Et in primis visitavit olea sancta, in loculo in cornu evangelii ad id parato, in capsula ex nuce in tribus vasculis argenteis servata; vidit etiam vasculum olei infirmorum argenteum, rite quoque |**121**| instructum. Haec olea recipiuntur a plebe Manerbae, huius ecclesiae matrice; vascula ipsa habent suos caractheres quibus eadem olea sancta distinguuntur. Vidit fontem baptismalem, prope ianuam maiorem huius ecclesiae positum, sub cancellis ferreis sera et clavi tute custoditum et ibidem vidit olea sancta, cathecumenorum scilicet et Chrismatis in vasculis argenteis rite instructis et bene servata. In eodem loco vidit sacrarium, clausum et bene tentum. Vidit tria confessionali, in ecclesia disposita pro excipiendis christifidelium confessionibus et alia duo pro audiendis puerorum confessionibus, quoque in ecclesia posita. Visitavit subinde altare maius, de ratione huius communitatis, in mensa et gradibus inferioribus marmoreum, in reliquis ligneum cum icone depicto, in prospectu chori posito, a qua communitate manutenetur de omnibus, exceptis cereis et oleo pro lampade, de quibus providet reverendus dominus praepositus. Huic altari nulla adest adnexa obligatio missarum, ut fuit assertum, sed in eo celebrat reverendus praepositus et diebus festis applicat pro populo. Hoc altare est privilegiatum pro universis, ut patet ex brevi apostolico dato Romae die 28 iulii 1741, ad septennium concesso. Vidit super gradibus ipsius altaris sacras reliquias sanctorum martyrum, |**121^{v}**| descriptas iam in postrema visitatione anni 1711; quas, cum sigillis fractis nunc esse viderit, interrogavit dominum praepositum a quibus vel a quo claves harum reliquiarum custodiantur; qui respondit viginti et uno ab hinc annis se esse huius ecclesiae praepositum et semper claves praedictas a se tute custoditas fuisse nec capsulas umquam ex earum loculis extractas nisi octo ab hinc diebus, quo tempore ipsemet unam ex his capsulis extraxit, ut eamdem visitaret antequam accederet dominatio sua illustrissima et reverendissima ad hanc ecclesiam visitandam et vidisse parumper figuram sigilli abrasam fuisse, caeterum tales quales erant tempore sui possessus huius beneficii, servatas in locis super gradibus eiusdem altaris maioris asseruit. Vocavit ad se illustrissimus et reverendissimus praesul reverendum dominum Petrum Senin, aetatis annorum 60 circiter

illumque interrogavit an sciat quid, postquam recognitae fuerunt et sigillatae eaedem sacrae reliquiae, successum fuerit et an a loculis in quibus repositae fuere numquam extractae fuerint; respondit praesentem ipsum fuisse quando a reverendo domino Stephano Gialdi, praeposito antecessore praesentis reverendi praepositi Biolchi, in executionem delegationis sibi factae a felicis memoriae Ioanne Francisco Barbadico episcopo veronensi suo sigillo munitae fuerunt et testificari posse, prout testificatur, repositas ipsas fuisse in iisdem supradescriptis loculis neque |**122**| exinde extractas fuisse; nam claves servabantur tute a praedicto reverendo praeposito antecessore et nulla interfuit occasio qua extraerentur; quin, si aliquando extractae fuissent, sibi quoque notum fuisset eo quia, uti curatus et deinde uti sacerdos et confessarius, semper servivit huic ecclesiae ita ut nihil sibi ignotum de actis quae fieri potuissent in hac ecclesia esse quoque potuisset. Comparuit postea, vocatus, reverendus dominus Paulus Franzonus, sacerdos huius loci aetatis annorum 60 circiter et, interrgatus ut super praemissis dicat et deponat quidquid sciverit aut sciat, respondit se huic ecclesiae parochiali servitium praestitisse ac nullo tempore eidem defuisse, ex quo cognovit et praesens fuit praedictas reliquias sigillo reverendi praepositi Gialdi munitas fuisse, ut in visitatione anni 1711 decretum fuit easque reliquias tunc repositas fuisse in loculis super gradibus mensae altaris et exinde numquam nullaque occasione extractas fuisse; quod, si accidisset, sibi non ignotum fuisset testatus est ac numquam et a nullo audivisse ex locis ubi repositae fuerunt ipsas extractas. Quibus intellectis, consideratis etiam locis ubi extant vestigia sigillorum in cera hispanica impressorum et considerato quod, dum capsulae extrahuntur, necessario sigillorum forma abradatur, eo quia capsulae ipsae ita conectunt cum loculis ubi repositae sunt ut, etsi semel extrahantur, |**122**^{v}| intacta sigilla remanere non possint et, stantibus rebus prout stant, mandavit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus mihi notario ut suo parvo sigillo in cera hispanica rubra impresso iterum eaedem capsulae sigillentur et propterea, cum eas ita recognoverit, in sua veneratione ipsa manere decrevit easque deveneratus est. Quibus habitis, cum iam advesperasset, in antedictas parochiales aedes diversatus est et incoenatus quievit. Die sabbathi 11 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, prima luce huius diei consurgens convocatoque populo per solita signa, ecclesiam parochialem antedictam adivit, in qua ante augustissimum Sacramentum stratus preces fudit et pro sacro faciendo praeparationem emisit, qua peracta sacrisque paramentis indutus, sacrosanctum missae sacrificium absolvit eoque absoluto, quampluribus utriusque sexus christifidelibus idem sanctissimum Sacramentum distribuit nonnullosque subinde petentes sacro Chrismate in fronte linivit. Hisce peractis, in aedes parochiales receptus, coram eo comparuerunt excellens utriusque doctor et advocatus dominus Laurus Glisenti, domini Ioannes Baptista Barzoni, Petrus Paolus Bertolinelli et Petrus Castrasoni, agentes etiam nomine domini Ioannis Baptistae Bertazzi, omnes electi ab hac spectabili communitate Polpenatiarum, ad hoc et cetera, ut constat ex actu electionis |**123**| eorumdem in vicinia diei 31 martii proxime elapsi, exhibito, viso et restituto; et humiliter exposuerunt institutum fuisse post mortem quondam Ioannis Comine filii quondam alterius Ioannis in hoc loco hospitale, in executionem ordinationis ab ipso factae in ultimo suo testamento diei 29 augusti 1439, in actis domini Ioannis Comincioli notarii de Soiano, qui ibidem, deficientibus suis haeredibus institutis, iussit ut ipsum hospitale aedificaretur ac illud haeredem suorum bonorum instituit, cum onere ut ibidem sint duo lecta fulcita causa hospitandi sive albergandi pauperes Christi pro tribus noctibus pro amore Dei, ordinando etiam quod ibidem sit unus hospitalarius qui attendat, gubernet et regat dictum hospitale et eius bona et exercere faciat negotia ipsius hospitalis, addens conditionem, in casu quo fructus et redditus dictorum bonorum suae haereditatis superabundarent, distribuerentur per eius commissarios inter pauperes et egenas personas dicti communis seu terrae de Polpenatiis, sive ut placuerit commissariis executoribus et distributoribus. Commissarios etiam elegit et nominavit, quibus deficientibus substituit commune et homines dicti loci de Polpenatiis. Communitas igitur huius loci, commissaria praedictae piae dispositionis, ut aliqua methodo ipsam exequeretur, ut quaedam capitula per reverendos dominos Iulium Pivium, huius loci praepositum |**123**^{v}| et Franciscum Foresti, Sancti Laurentii de Cazzago rectorem, describerentur curavit eaque descripta ab ipsius fuerunt quibus huc usque ut plurimum eadem usa est. Cum autem aliqua fieri consueverunt quae videntur omnino non respondere piae voluntati praedicti testatoris, ut distributio panis et fabarum in die Commemorationis defunctorum, quae fit fortasse iis etiam qui non sunt pauperes Christi et hospitio recipiuntur passim vagi iique testimonialibus carentes, homines praedictae communitatis, commissarii eius piae dispositionis, occasionem accipientes visitationis pastoralis suae illustrissimae et reverendissimae dominationis, ipsam humiliter supplicaverunt ut, ea auctoritate qua pias disponentium potest interpretari dispositiones, dignetur decernere et declarare pro eorum conscientiae quiete an regulae praedictae sint consonae voluntati institutoris huius hospitalis, an eaedem sint deinceps servandae et quatenus servari debeant, cum nulla canonica auctoritate sint probatae, eas approbare ac servandas deinceps decernere,

declarando quomodo panis distributio sit peragenda et quando et qui pauperes Christi in hospitali sint acceptandi. Quibus intellectis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, viso et lecto praedicto testamento ab eisdem electis exhibito et ipsis restituto, visis et lectis capitulis ad numerum quatuordecim, cum subsequentibus admonitionibus a supra |**124**| laudatis reverendis Pivio et Foresti, ad id a communitate delectis iisque consideratis ac mature perpensis, considerata etiam longaeva consuetudine qua illa capitula observata fuerunt in huiusmodi hospitali eiusque redditibus dirigendis, consideratis considerandis, omni meliori modo et cetera, decrevit et declaravit pro conscientiae quiete commissariorum, capitula ipsa non dissona esse a voluntate institutoris huius hospitalis iisque uti posse communitatem in hospitali regendo, cum neque sacris canonibus repugnent, declarans tamen in hoc hospitali mares et foeminas nullo modo in eodem cubiculo hospitari esse tolerandum, sed illos ab istis separato in cubiculo esse collocandos, quamvis probassent per testimoniales litteras se invicem coniunctos in primo gradu aut matrimonio copulatos neque a domino notario licentiam ibidem hospitandi cuique concedendam nisi prius exhibuerit iste patentes litteras in forma suae paupertatis, in quibus etiam sit testimonium eius bonorum morum et observantiae praeceptorum ecclesiae, quas litteras veras tantumodo recognoscet, si sint eaedem confectae a curia episcopali cui hospites sint subiecti, nisi fortasse aliqui ex iis discesserint a finitimis huic loco paroeciis, quorum parochorum caracther cognitus sit ipsi notario, declarans insuper nullo modo licere dominis sindicis dare pro eleaemosina aliquam summam pecuniae |**124^{v}**| ipsis hospitantibus, cum neque ex testamento neque ex intentione testatoris id ipsis permissum esse non constet et panem fabasque in die Defunctorum distribuendum tantumodo esse pauperibus Christi, sicut id quod hospitalis et hospitum manutentioni supererit. Ut autem pauperes Christi dignoscantur, ne a sindicis aut ab aliis et hominibus huius communitatis distributio fiat potius iuxta voluntatem eorum et affectiones quam iuxta intentionem testatoris, decrevit ut deinceps petant informationem ab eorum reverendo praeposito et ab ipso describantur qui sint huiusmodi pauperes Christi, cui manifestae sunt et esse debent neccessitates suorum parochianorum et iuxta testimonium eiusdem reverendi praepositi plus minusve pauperibus cum proportione neccessitati cuiusque distribuant; in reliquis vero capitula ipsa approbavit et ita et cetera, omni et cetera. Eidem hospitali a quondam Ioanne Antonio Franzosio in suo testamento 1630 – ut fuit assertum – cuius copia non autentica exhibita fuit, reliquit suam haereditatem, cum conditione manutenendi missam quotidianam in ecclesia parochiali eiusdem loci, dummodo bona relicta sufficiant; quod si non sufficerint, facultatem dedit hospitali et domino praeposito taxandi numerum missarum prout melius videbitur, demandando electionem communitati et hominibus Polpenatiarum, cum consensu |**125**| reverendi praepositi, concedendo sacerdoti ut, invitatus, possit intervenire officiis tam in hoc loco quam extra et cum praelatione sacerdotum familiae Franzosi et, in casu quo, satisfacto oneri missae quotidianae, redditus supererint, ipsi dispensentur iuxta institutum hospitalis. Bona a praedicto testatore relicta aestimata fuerunt, ut apparet ex copia aestimationis exhibita, non tamen autentica, ad summam ducatorum 943 pro ratione 5 pro centenario. Hospitale ipsum ad praesens – ut asseruit reverendus dominus Paulus Franzosius, cappellanus huis officiaturae – celebrare facit missas 95 in anno et non ultra, quarum eleaemosinae cum non respondeant fructui capitalis ut supra extimati et, e contra, reggentes hospitalis exposuerint bona praedicta fortasse vendita fuisse minoris quam extimata apparent et eorum fructus diminutos quoque fuisse (nam hisce in locis vix investiri potest in ratione quatuor pro centenario) ideoque illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus monuit praedictos reggentes ut adhibeant diligentiam ad separanda capitalia huic piae dispositioni obnoxia, ad hoc ut eorum valor et fructus ab iis dependentes dignoscantur, ut iuxta ordinationem testatoris celebretur missa taxanda ab hospitali et a domino praeposito iuxta vires reddituum, servata semper eleaemosina solidorum triginta pro quaque missa et ita et cetera, omni et cetera. Hisce peractis, prandium sumpsit et paulisper quievit. |**125^{v}**| Die antedicta 11 mensis maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus parochialem ecclesiam antedictam petiit in qua, humili facta oratione ante divinum Sacramentum, pluviali indutus quamplures utriusque sexus christifideles sacro Chrismate in fronte signavit. Dimissis subinde sacris paramentis, visitavit altare Conceptionis beatae Virginis Mariae, in mensa marmoreum et consecratum cum palio ex serico, in reliquis ex ligno inaurato consurgit habetque iconem depictum, de ratione societatis sub titulo eiusdem Conceptionis, a qua de omnibus manutenetur. Haec societas antiquitus fuit instituta et a felicis recordationis Clemente papa VIII, anno 1597 die 25 septembris, multis indulgentiis donata, prout constat ex bulla exhibita, visa et restituta et ex sumario auctoritate episcopali typis dato sub die 23 ianuarii 1597, viso itidem et restituto. Societas ipsa, ex legato quondam domini Bartholomaei Sinini, tenetur ad celebrare faciendam unam missam quotidianam in hoc altari in suffragium animae ipsius, eius uxoris et omnium suorum defunctorum per sacerdotem eligendum a confratribus ipsius societatis pro uno voto, a cosilio communitatis pro altero et ab admodum reverendo praeposito huius ecclesiae pro tertio, cui sacerdoti testator

facultatem concessit accedendi ad officia tam in hoc loco facienda quam extra hunc ipsum locum quotiescumque invitatus |**126**| fuerit, addendo ipsi onus coadiuvandi in cura in tertio loco, idest post reverendum curatum praedicti reverendi praepositi et ut latius in eius testamento diei 9 octobris 1630, in actis Gulielmi Ferremi notarii; modo huius officiaturae cappellanus est reverendus dominus Petrus Bertatius, cui societas dat stipem scutorum octoginta brixiensium et adimplet oneri missarum nec non coadiuvat in cura animarum in tertio loco, scilicet post reverendum curatum supradicti reverendi domini praepositi. Habet societas ipsa hoc quoque tempore eosdem redditus, scutorum scilicet 350 circiter brixiensium – ut asseruerunt – ex quibus, praeter adimplendam praedictam obligationem, faciunt celebrare plurimas alias missas, quae ascendunt ad numerum 500 circiter in anno et anniversaria iuxta eius institutum; manutenet hoc altare in oratorio Sancti Petri, quod est de ratione eiusdem societatis. Quibus intellectis, et consideratis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus monuit ut decentius hoc altare ornetur et servetur; neque enim omnis redditus impendendus est in missis celebrandis. Visitavit altare sanctissimi Corporis Christi, de iure eiusdem societatis, cum mensa marmorea cum portatili, palio ex serico et icone depicto; reliquas habet partes ex gypso instructas. Ad hoc altare adest societas eiusdem sanctissimi Corporis Christi, canonice |**126**^{v}| errecta auctoritate ordinaria anno 1698 die 3 martii, ut constat ex decreto exhibito, viso et restituto et habet sua capitula, auctoritate praedicta approbata die 30 iunii 1698, quae pariter exhibita, visa fuerunt et restituta. Societas ista est haeres bonorum quondam dominae Isabellae Maffizzolli, quae in suo testamento diei 12 aprilis 1684, in actis Laurentii Voltolina notarii, suis haeredibus institutis ipsam substituit, cum onere celebrare faciendi missam quotidianam in hoc altare pro animabus suorum defunctorum ac presertim pro anima sua et sui fratris nec non haeredum institutorum et mandavit ut provideretur de paramentis ex bonis suae haereditatis, declarando expresse et ordinando redditus ipsius haereditatis impendendos in operibus piis, ut in dotando pauperes filias, in construenda lampade argentea pro altari Sanctissimi, in providendis paramentis pro celebratione missae et in ipsis manutenendis mundis et candidis aut in egenos et pauperes. Insuper mandavit ut in sextis feriis martii fieret expositio Sanctissimi in hac ecclesia, cum triginta cereis accensis. Hisce oneribus adimplet societas et eligit cappellanum amovibiliter, qui modo sunt duo, utrique pro medietate anni, scilicet reverendi domini Sperindeus Bertazzi et Andreas Bertolinelli, qui pro stipe accipiunt |**127**| pro tota missa quotidiana scutata 73 cum dimidio brixiensia. Nullas tamen puellas dotari asseruerunt, quapropter illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, interpretando, decrevit ut quotannis duae puellae huius tantum loci bonae famae honestaeque vitae, quae frequentent doctrinam christianam et sacramenta quaeque muniantur testimoniali reverendi praepositi, a quo etiam testificetur de eorum paupertate, dotentur, assignando pro una quaque quinque scuta brixiensia et, si plurimae sint conditionis suprascriptae, earum nomina in urna ponantur et per innocentem puerum coram dominis sindicis et cancellario huius societatis duas ex his extrahantur et quae duae ex ipsis extrahentur, praedicta dotatio, quando erit casus earum matrimonii, a societate solvatur. Verum, si aliquae sint puellae ex illis a testatrice vocatis, ipsae praeferantur et illo anno vel una vel nulla alia dotetur, si una vel plures dotandae sint vocatae a testatrice. Praeter redditum quem habet haec societas a praedicta haereditate, nonnullos sed parvos habet redditus ex aliis legatis, a quibus tamen nulla derrivat certa obligatio et in totum fructus quos percipit ipsa ex capitalibus a se in praesens possessis, sunt – ut asseruerunt – ducenta circiter scuta brixiensa. Altare sancti Rocchi, cum mensa marmorea, portatili et icone depicto; reliquas habet partes ex gypso constructas, |**127**^{v}| de iure societatis eiusdem sancti Rocchi, a qua manutenetur. Canonice instituta apparet haec societas ex licentia episcopali diei 4 iunii 1688, visa et restituta et habet sua capitula eadem auctoritate approbata die 13 februarii 1690, quam approbationem vidit in finem eorumdem capitulorum, ibidem visorum et restitutorum. Huius societatis redditus sunt librarum tercentum circiter parvularum, ut constat ex libro reddituum, ostenso, viso et restituto; ex his manutenetur hoc altare et alterum quod est in ecclesia Sancti Petri infra limites huius parochialis, quod altare est de ratione huiusmet societatis, quae habet etiam onus faciendi celebrare missas triginta in hoc altari, ex legato quondam Marci Peciae, prout constat in eius testamento 21 iulii 1630, in actis domini Hieronymi Bertazzi notarii, viso et restituto, in quo testamento mandavit celebrandas quot annis perpetuo in dicto altari per reverendum cappellanum, qui conducetur missas triginta per mensem continuum differentem ab aliis, taxando a commissariis pro salute animae eius et suorum defunctorum, pro quibus celebrat reverendus dominus Paulus Franzosi. In hac ecclesia est obligatio celebrandi missam quotidianam ex testamento quondam domini Florini Botteri diei 11 iunii 1630, in actis domini Francisci Bertoldi notarii, quo instituto suo haeredi substituit in casibus ibidem descriptis |**128**| haeredem animam suam, pro qua ab ipso instituta fuit praedicta officiatura quotidiana, cuius commissariam demandavit, post mortem primi commissarii a se instituti, communitati et hominibus Polpenatiarum, declarans per communitatem intelligere tantumodo viciniam formatam a contratis Fontanellae, Vedrinae,

Montis, Pozzolli et Castelli, cui viciniae dedit facultatem non modo eligendi cappellanum, verum etiam efformandi capitula cum congrua stipe, qua victum et vestitum comparari cappellanus sibi possit, addens eidem dandam domum vel partem domus, in qua degere possit; quod, si ipso cappellano satisfacto redditus adhuc supererit ex eius bonis relictis, mandavit ut in aliis piis operibus ipsi impenderentur, prout apparet latius in praecitato testamento, ibidem viso et restituto et cetera. Nunc temporis est policea exhibita a domino Bertolinelli notario – infra reposita ad litteram H – apparet capitalia quae derrivarunt ex praedicta pia dispositione esse in summa librarum 12836.13 parvularum, ex quibus tantummodo nunc percipitur fructus librarum 552 circiter similium, cum quaedam ex his capitalia non sint investita. Quapropter, cum cappellano commissarii praedicti solvant pro quaque missa eleaemosinam triginta solidorum, vix aliquid est residuum pro adimplendis caeteris eius legatis. |**128**^{v}| Huic oneri adimplet reverendus dominus Hieronymus Folli, sacerdos huius loci et missam quotidianam celebrat in altare sancti Rocchi sibi assiganato, prout eius antecessores consueverunt. Quoad domum eius habitationis, illi assignata fuit domus de ratione praedictae haereditatis, quae est in contrata del Castello, quam domum assignant quoque praedicatoribus cappuccinis, aut sacerdotibus saecularibus, iuxta intentionem testatoris tempore quadragesimali et Adventus. In eadem ecclesia alia fuit instituta officitura perpetua quotidiana a quondam reverendo domino Antonio Peccia, ut apparet ex publico instrumento ab ipso cum hac communitate celebrato autentico diei 10 decembris 1626, in actis Iacobi Bertoldi notarii, viso et restituto, in quo ille cessit duo capitalia: unum librarum bis mille de planeti, alterum librarum mille similium, cum facultate ipsi communitati concessa eligendi sacerdotem qui, si non fuerit de eius familia, debebit habere saltem duo tertia votorum viciniae ordinariae, qui etiam sit bonae vocis, conditionis et famae et, antequam electio fiat, stirdetur ipsa alta voce in die feriata post missam altam in publica platea terrae Polpenatiarum saltem per dies octo ante, sub poena nullitatis. Ex libris huius officiaturae apparet capitale eidem obnoxium consistere in libris 7081.18; eius redditus vero in libris 280 circiter, prout ex pollicea exhibita |**129**| a praedicto domino Petro Paulo Bertolinelli, notario communitatis, in fine huius libri ad litteram H reposita. Quapropter, cum redditus huiusmodi non sufficiant ad adimplendam obligationem praedictae missae quotidianae et deficiant suppellectiles in sacristia pro eadem missa celebranda, excellens dominus Laurus Glisenti, nomine communitatis et ab ipsa electus, supplicavit suam illustrissimam et reverendissimam dominationem ad hoc ut, sua auctoritate, decerneret quomodo adimplenda sit praedicta obligatio et comparandae suppellectiles neccessariae. Quibus intellectis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, voluntatem piam praedicti reverendi domini Antonii Peciae interpretando et omni meliori modo et cetera, decrevit et declaravit quotannis ex redditibus impendendas esse libras sexaginta, quibus provideatur de suppellectilibus neccessariis, quae erunt communes cum officiatura quondam Iosephi Rasae, de qua infra dicetur et huiusmodi librae sexaginta continuentur impendi donec, una cum redditibus officiaturae Rasae, ut infra, de iisdem provisum fuerit; ressidui vero redditus cappellano dentur, cum obligatione illi iniuncta celebrandi tot missas quot celebrari poterunt, habita ratione eleaemosinae manualis triginta solidorum pro quaque missa et ita et cetera, omni et cetera. Instituit huic ipso altari sancti Rocchi officiaturam duarum missarum pro quaibet hebdomada quondam dominus Aurelius quondam domini Pacifici |**129**^{v}| Botti, in suo testamento 9 augusti 1630, in actis domini Hieronymi Bertazzi notarii, exhibito, viso et restituto, legando unam petiam terrae ibidem descriptam communitati Polpenatiarum, cum onere praedictae officiaturae, praeter legatum librarum quinquaginta planeti pro paramentorum manutentione et cerae. Ex libro foris inscripto “Libro de capitali censuarii e livellarii del commun di Polpenazze” anni 1665 apparet petiam terrae relictam subastatam fuisse sub die 15 maii 1650 et ex eius praetio efformata capitalia in summa tronorum 1201.7. Communitas ipsa impendit tronos 325.10 ut satisfaceret pro publicis gravaminibus, prout constat ex eodem libro ad partitam “livelli Botti” atque adeo constat ipsam debere in sua specialitate hanc quantitatem; residuum autem eius summae confusum est inter capitalia pertinentia ad dictum commune ac praesertim capitale tronorum 520, quod ibidem apparet investitum in bonis domini Petri Giustacchini; quod capitale sic investitum reperitur usque ad annum 1692, ut ex libro inscripto “Libro de crediti” 1692, viso et restituto et cetera, cuius fructus impendebatur pro stipe concionatoris. Quapropter constat teneri communitatem ad adimplendam mentem praedicti testatoris, quamvis multis ab hinc annis omiserit celebrationem ordinatam ideoque, cum ipse testator in praedicto testamento declaraverit in casu quod |**130**| si fructus non sufficiant pro celebratione dictarum missarum, ipsae regulentur per reverendum dominum praepositum qui pro tempore erit huius ecclesiae. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus mandavit reggentibus huius spectabilis communitatis ut, facto computo reddituum qui percipi possunt a praedictis capitalibus, consulant admodum reverendum dominum praepositum et ab eo fiat moderatio oneris iuxta vires eorumdem reddituum, habito respectu eleaemosinae manualis solidorum triginta pro quaque missa. Quoad vero ommissionem, curent praedicti domini reggentes

ut, quoad fieri poterit, recognoscant principium eiusdem ommissionis et quot annis, praeter missas curentes celebrandas ex redditibus ut supra, alias decem missas celebrari faciant in satisfactionem ommissionis, donec satisfactio ipsa poenitus completa fuerit et ita et cetera, omni et cetera. Visitavit altare beatae Virginis Mariae a Rosario, cum mensa marmorea consecrata, palio ex serico, icone depicto et reliquis partibus ligneis, de ratione societatis sub titulo eiusdem Rosarii, a qua manutenetur. Haec societas canonice instituta apparet ex litteris patentibus generalis ordinis praedicatorum diei 8 aprilis 1660, recognitis in hac curia episcopali die 29 aprilis eiusdem anni, ibidem visis et restitutis. In hoc altari a quondam Peccino di Zani, in suo testamento diei 29 iunii 1629 in actis domini Hieronymi Bertazzi notarii, instituta fuit missa quotidiana, cum obligatione cappellano |**130**^{v}| celebrandi duas missas in hebdomada in ecclesia Sancti Petri, quae officiatura, diminutis redditibus, die 4 septembris 1726 auctoritate ordinaria a vicario generali huius episcopatus reducta fuit ad numerum missarum proportionaliter et ad rationem marculorum triginta pro quaque missa diebus ferialibus et marculorum quadraginta diebus festivis de praecepto et cum conditione quod reverendus cappellanus semel in mense celebret unam ex praedictis missis in dicta ecclesia Sancti Petri. Alia instituta fuit officiatura quotidiana in hoc ipso altari a quondam Iosepho Razo huius loci, in eius testamento diei 19 maii 1630 in actis domini Hieronymi Bertazzi notarii, viso, lecto et restituto, in quo ordinavit ut, ex eius bonis, capitale scutorum mille cederetur communitati Polpenatiarum, cum onere eidem iniuncto sibi celebrari faciendi tres missas in oratorio Sancti Antonii villae Picedi, numquam festivas de praecepto et alias in altari praedicto Rosarii ac eiusdem communitatis consilio Duodecim facultatem dedit eligendi cappellanum qui approbetur cum tribus tertiis votorum eiusdem consilii, praeferendis tamen sibi coniunctis, cum conditione quod cappellanus sit bonae vocis, conditionis et famae et ut latius in praedicto testamento; addens, praeter redditus provenientes ex dicto capitali, eidem cappellano concedendam esse domum a se relictam pro eius |**131**| habitatione, qui tamen cappellanus teneatur providere de cereis et RIVISTO FIN QUI suppellectilibus. Cum vero ad praesens capitale, tam ex praedicto relicto capitali scutorum mille quam ex domo pro Cappellano, quae fuit vendita iuxta leges, sit librarum 8962 et eius redditus sint librarum 400 circiter, ex quibus oneri missae quotidianae adimpleri non potest, ut ex policea infra ad litteram H, a domino Petro Paulo Bertolinelli, notario communitatis exhibita; idcirco excellens utriusque doctor Laurus Glisenti, nomine praelaudatae communitatis agen,s humiliter supplicavit ut onus ipsum reducatur iuxta vires reddituum ac decernatur de providendo de suppellectilibus, quibus haec officiatura caret. Quibus intellectis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, interpretando piam dispositionem praecitati Iosephi Razo et omni meliori modo et cetera, decrevit ac declaravit ex redditibus quot annis praededucendas libras sexaginta pro providendo de paramentis, quae sint comunia cum officiatura Pecia et id sit continuandum donec ex impensis, tam pro ipsa officiatura Pecia quam pro ista Razo ac etiam pro infrascripta Bolletti satis provisum fuerit de huiusmodi paramentis et non ultra. Residuum vero reddituum nec non redditus omnes, cessante impendio pro paramentis, dentur cappellano, cum onere tot missas celebrandi quot celebrari ab ipsis |**131**^{v}| poterunt, servata ratione eleaemosinae quadraginta solidorum pro missis festivis de praecepto et triginta solidorum pro missis ferialibus, cum obligatione celebrandi in altari Rosarii parochialis ecclesiae singulis diebus festis et un missa in eodem altari singula hebdomada in die feriali, caeteras autem feriales missas in oratorio Sancti Antonii Villae Picedi, ita distribuendas ut quantum fieri poterit una in quoque hebdomada ibidem celebretur et ita et cetera omni et cetera. Adest alia officiatura in hac ecclesia celebranda, quam apparet relictam fuisse a quondam Ioanna Maria Bolletto huius loci in suo testamento diei 29 iulii 1630, prout enunciatur in antiquo libro communitatis foris inscripto: “Ordinamenti anno 1631” et in pagina in qua describitur consilium diei 15 februarii eiusdem anni, qui liber exhibitus fuit, lectus et restitutus. Testator praedictus reliquit communitati eidem capitale librarum 4.000 planeti, cum onere celebrare faciendi missam quotidianam et cum facultate illi concessa eligendi per scrutinium sacerdotem una cum hominibus terrae Montis, quam obligationem ibidem apparet acceptatam fuisse a communitate. Successive, cum ex iisdem libris appareat capitale ipsum aliquantulum diminutum et eius redditus quoque diminuti (nam ex pollicea subscripta a domino Petro Paulo Bertolinelli comunitatis notario, exhibita et infra ad |**132**| litteram H posita, constat capitale ad praesens consistere in libris 6305.10, redditum autem in libris 230 circiter) ideoque praedictus dominus Glisenti, nomine ut supra communitatis, humilime supplicavit suam illustrissimam et reverendissimam dominationem ut decernere dignaretur eiusdem oneris reductionem, declarando quod sit impendendum pro suppellectilibus pro dicta officiatura, quae iisdem fere est destituta. Quibus auditis et consideratis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, interpretando piam dispositionem praedicti Ioannis Mariae Bolletti et omni meliori modo et cetera, decrevit et declaravit praededucendas ex redditibus libras quadraginta quinque, quae, una cum praededucendis ut ante ab officiaturis Pecia et Rezo, impendantur quotannis in providendis iisdem suppellectilibus sacris pro missae

sacrificio, quae sint communes eisdem officiaturis Peciae, Razo et Bolletti, cum conditione quod, statim ac provisum fuerit, cesset haec praedeductio et hoc impendium residuum vero reddituum detur cappellano, a quo tot missae celebrentur quot celebrari poterunt iuxta vires ipsorum reddituum, habita ratione eleaemosinae manualis triginta solidorum pro quaque missa. In eodem altari celebrantur aliae missae iuxta obligationes derrivatas ex testamento quondam Lazari Crescini et ex aliis obligationibus, descriptis in libro foris inscripto: "Crediti del Santissimo Rosario 5°", de quibus tamen obligationibus 0cum? |**132^{v}**| Reggentes eiusdem societatis nescirent informare, eos monuit ut investigent testamenta seu institutiones earumdem et capitalia respective ab iis dependentia, sibi resservando, extra visitationem tamquam in visitatione, decernere quidquid et cetera et ita et cetera, omni et cetera. Vidit subinde sacristiam in cornu epistolae altaris maioris instructam, in qua existunt paramenta posita in diversis armariis respective ad diversas officiaturas atque ea visitavit, de quibus, in polliceis exhibitis, infra ad litteras H repositis. Egressus e sacristia, cum nonnulli essent dispositi ad laudes suae illustrissimae et reverendissimae dominationi celebrandas, ibidem sedit eosque accademico modo recitantes elegantes versus audivit, quibus cum benignitatis suae argumenta praebuisset, ad domum parochialem reversus, ibidem quievit et incenatus obdormivit. Die dominico 2 mensis maii 1743. Summo mane reverendissimus dominus provicarius generalis aequitando se contulit, una cum me notario, ad visitanda oratoria infrascripta et primum visitavit simplicem ecclesiam, olim parochialem nuncupatam Sancti Petri, infra limites parochialis Polpenatiarum, quae ecclesia est de iure communitatis, tribus constructa navibus et in ea tria extant altaria, quae visitavit, scilicet: altare maius, sancto Petro dicatum, cum mensa marmorea |**133**| cum portatili, icone depicto, in reliquis ex ligno inaurato constructum, de ratione huius communitatis. In hoc altari nulla est obligatio missarum, sed in hac ecclesia centum missae celebrantur in anno, ex legato quondam reverendi domini Francisci Delai, ut assertum fuit. Altare sancti Rocchi, in mensa marmoreum super murum constructa cum portatili; caeterae eius partes ligneae, ubi adest imago sancti Rochi in ligno sculpta, cirum quam depicta sunt eius gesta. Hoc altre est de ratione societatis sancti Rocchi, in parochiali ecclesia errectae, in quo celebratur missa prout supra relatum fuit in visitatione altaris sancti Rocchi in ipsa parochiali. In hoc altari quondam dominus Bartholomaeus quondam domini Gabrielis Bersanini de Polpenatiis instituit officituram perpetuam quotidianam, ut apparet ex eius testamento diei prima augusti 1630, in actis domini Hieronymi Bertazzi notarii et subsequentibus codicillis, visis ibidem et restitutis, in quo instituit haeredes in bonis in ipsis descriptis intervenientes pro dicto altari in ecclesia Sancti Petri Loconi, cum onere praedicte missae quotidianae et cum conditione quod, si redditus supersint, impendantur pro manutenendo altari et ut latius ibidem, dans facultatem cappellano applicandi octo missas pro quoque mense pro aliis obligationibus; electionem demandavit huius cappellani pro duobus votis viciniae Vedrinae, et pro |**133^{v}**| uno voto familiae suae descendentibus. In codicillo vero taxavit salarium pro cappellano in scutis 80 brixiensibus, ultra domum et utensilia. At praedicta vicinia Vedrinae die 25 aprilis 1642 – ut apparet ex copia extracta a libro ordinamentorum eiusdem visa et restituta – ius suorum votorum renunciavit familiae praedictae de Bressaninis. Capitalia, quae nunc extant, apparent ex instrumento emptionis bonorum praedictae haereditatis diei 15 decembris 1740 viso et restituto et caetera, in quo bona huiusmodi vendita fuerunt reverendo domino Gulielmo Bertazzi praetio librarum 4051.7, ex quibus idem, tamquam debitor eiusdem pretii, se obligavit solvere livellum in ratione quatuor pro centenario, idest libras 162.1, quae sunt fructus huius haereditatis et officiaturae, pro qua celebrat ipsemet reverendus Bertazzi. Reverendus dominus Bartholomaeus Bertazzi, agens nomine etiam nomine aliorum commissariorum huius officiaturae, tamquam descendentium ex familia de Bersaninis, debita reverentia supplicavit ut a sua illustrissima et reverendissima dominatione decernatur quomodo pia haec dispositio sit adimplenda. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, praemissa supplicatione intellecta consideratisque considerandis, omni meliori modo et caetera decrevit et declaravit quotannis missas celebrandas esse in praedicto altari ita dipartiendas singulis hebdomadibus ut cum proportione in haebdomada dicantur, assignando unicuique eleaemosinam triginta solidorum. |**134**| Residuum vero quod remanet, erogata stipe pro dictis missis nonaginta, impendatur quotannis pro comparandis utensilibus pro altari et suppellectilibus pro sacrificio missae, cum conditione quod, si creverit fructus, numerus quoque missarum cum taxa eiusdem eleaemosinae accrescat, de quibus omnibus detur notitia societati sancti Rochi pro suo interesse et inspectione super executionem praedictae officiaturae, aggravando et onerando conscientiam tam descendentium ex familia Bersanini quam reggentium societatis sancti Rocchi ut solerti cura invigilent pro recuperandis bonis seu capitalibus, si quae inveniri et cognosci poterunt, obnoxiis eidem piae dispositioni et ita et cetera, omni et cetera. Altare sanctissimae Conceptionis beatae Virginis Mariae, de iure societatis eiusdem Conceptionis, errectae in ecclesia parochiali, a qua manutenetur, ubi nulla est obligatio missarum sed celebratur in eo ex devotione. Hoc altare habet mensam marmoream super murum

constructam cum portatili, iconem depictum et caeteras partes ligneas. Vidit in hac ecclesia fontem baptismalem, olim iam suspensum, quod suspensum quoque declaravit. Visitavit confessionale, ibidem servatum de licentia reverendi domini praepositi necnon suggestum, in quo tamen non concionatur. Vidit campanile, ubi duo sunt campanae a comunitate manutentae nec non totam ecclesiam, quae circum depicta est |**134**^{v}| imaginibus, quae decimi quarti saeculi aetatem indicant. Visitavit sacristiam, cui omnia desunt ad sacrifitium peragendum neccessaria, non obstante ordinatione facta in praecedenti visitatione anni 1711; assertum tamen fuit cappellanos qui hic celebrant deferri ex respectivis eorum armariis, exitentibus in sacristia parochiali, paramenta occurrentia et in die sancti Petri, quo clerus huc convenit ad divina officia celebranda, ex eadem sacristia parochiali omnia deferri, quae ad eadem divina officia persolvenda neccessaria sunt; nihilominus ordinavit ut infra dicetur. Vidit coemeterium praedictae ecclesiae adnexum ibique pro defunctis oravit nec non domum contiguam, quam inhabitat Petrus Bodei haeremita ad hanc ecclesiam custodiendam scelectus. Ordinata. Exequantur ordinationes in postrema visitatione anni 1711 factae de providendo altari sancti Petri de portatili ad mensuram canonicam – aptetur in ipso altari imago Christi crucifixi ex auricalco et crux ipsa ac imago purgentur et provideatur de vasculis cum floribus – exequantur ordinata in visitatione 1711 de firmando portatili altaris sancti Rocchi, circum quod rimae obturentur ipsumque paululum attolatur et tela cerata |**135**| cooperiatur de stragula, tobaleis et pulvinaribus providendis –provideatur idem altare de candelabris saltem quatuor, de mappis et removeantur illae quae nunc in eodem altari sunt positae, utpote lacerae superiori excepta; quae omnia si non exequantur intra trimestre, altare hoc sit suspensum, prout nunc pro tunc suspensum declarat – exequatur ordinatio facta in visitatione anni 1711 de providenda stragula pro altari Conceptionis – obturentur rimulae circum portatile ipsius altaris, et provideatur de vasculis cum floribus, de tabellis et icon eiusdem altaris purgetur – confessionali ponatur cratis foraminibus minutioribus a parte sinistra confessarii, a cuius etiam parte ponatur tabella casuum resservatorum et a partibus poenitentium imagines devotae et, donec provisum sit de crate supra ordinata, sit suspensum. Pro sacristia exequatur ordinatio in postrema visitatione anni 1711 – muri coemeterii attollantur ad altitudinem antiquarum murorum, quorum vestigia adhuc remanent – eradantur herbae e coemeterio ipso, comburantur et cineres super ipsum spargantur. Quibus habitis et cetera. Vidit publicum oratorium sub titulo Sacrae Familiae, intra limites parochialis Polpenatiarum errectum anno 1740 |**135**^{v}| [a margine: Sacra Famiglia] a dominis reverendis Iosepho, Bartholomaeo, Carolo et Thadeo sacerdotibus ac Francisco fratribus Gritti, de quorum iure est ipsum oratorium, quod vidit eleganti forma constructum et in quo unicum est altare cum mensa lignea, super murum constructa cum portatili et icone depicto, in quo nulla est obligatio missarum, sed in eo celebratur ex devotione. Vidit a parte evangelii locum pro sacristia et in ea armarium ex nuce, in quo sacrae suppellectiles servantur et de omnibus neccessariis pro sacro faciendo bene provisum invenit. Quibus habitis et cetera. [A margine: Sant'Antonio] Visitavit publicum oratorium Sancti Antonii, infra limites praedictae parochialis Polpenatiarum, de ratione nobilis domini Pauli Barzoni quondam domini Hieronymi. Unicum habet altare cum mensa marmorea super murum constructa, cum portatili et icone, reliquas partes ex gypso. Nulla inibi est obligatio missarum, sed in eo celebratur ex devotione. Vidit fenestellam per quam conspiciebatur in hoc oratorio omnino obturatam. Visitavit sacristiam, in cornu epistolae errectam et in ea paramenta, de quibus sufficienter privisum invenit. Ordinata. Exequatur ordinata in visitatione anni 1711 facta de ramatis |**136**| et speris ad fenestras huiusmodi oratorii aptandis. Quibus peractis, ad parochialem ecclesiam se restituit. Illustrissimus vero et reverendissimus praesul antedictus, cum omnia in ecclesia parochiali disposita essent ad pontificalem missam celebrandam, ut huius communitatis desiderio indulgeret, ad ecclesiam ipsam se contulit, ubi pontificalibus indumentis ornatus ad altare sancti Rocchi accessit iussitque ut extraeretur e custodia sacra reliquia, scilicet sanctae Crucis, quae nondum publicae venerationi concessa fuit eamque visitavit, una cum reverendissimo domino provicario suo generali et recognovit sigillo et litteris autenticis munitam; deinde thurificationis honore illi dato, canentibus musicis, hymno absoluto, cum ipsa populo benedixit. Posthaec eius quoque iussu aliae reliquiae sanctorum Petri et Pauli apostolorum ac Blasii episcopi et martyris extractae et recognitae fuerunt, sigillo et litteris munitae publicoque cultui permissae. Thronum deinde suum conscendit et, solitis adhibitis ritibus et coeremoniis a pontificali romano traditis, infrascriptos clericos, de legitimo matrimonio natos, in aetate debita constitutos et, quoad litterarum scientiam, morum honestatem aliaque de iure requisita per diligens examen habiles et idoneos repertos, attentis etiam exercitiis spiritualibus per decem dies continuos ab ipsis peractis servatisque aliis servandis, ad infrascriptos ordines legitime promovit, videlicet: |**136**^{v}| ad tonsuram et minores, Paulum Hieronymum Simbinelli, filium domini Francisci de Leonato, veronensis diaecesis in habitu ad tonsuram; Ioannem Dusi, filium [*manca*] lectorem de Sancto Felice Riperiae, veronensis diaecesis ad duos ultimos minores. Qua peracta ordinatione, missam pontificalem

celebravit, choro musicorum dulciter canente, assistentibus parochis finitimis et gratiis postea Deo optimo maximo actis, ad aedes parochiales reversus est et prandium sumpsit. Die antedicta 12 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, in eamdem ecclesiam regressus, sub throno panegerim ab admodum reverendo domino Paulo Ronca, rectore Castrasoni diaecesis brixiensis, recitatam audivit, qua erudite et adposite laudes celebravit sanctae Crucis sanctorumque apostolorum Petri et Pauli ac sancti Blasii episcopi et martyris et populi erga horum reliquias devotionem ac pietatem excitavit, praesulis quoque praesentis pietatem laudibus exornavit, qua hanc gregis sui partem visitare et collere dignatus est. Ad aedes subinde parochiales restitutus, una cum reverendissimo domino suo provicario generali, pro tribunali sedit et coram eo vocati comparuerunt: admodum reverendus dominus Georgius Biolchi, praepositus huius parochialis ecclesiae, aetatis annorum 51 circiter, qui obtulit bullas apostolicas collationis huius beneficii et mandatum executivum diei 22 septembris 1722 nec non vicariae foraneae hodierna |**137**| die confirmatum nec non parendo mandatis obtulit polliceas status huius ecclesiae, in fine huius libri repositas ad litteram H. Deinde praesentavit libros curae animarum, scilicet matrimoniorum unum, alterum baptizatorum, tertium matrimoniorum (*defunctorum*?) ac quartum status animarum nec non librum congregationum, quos omnes vidit ac visitavit et bene instructos invenit. Interrogatus postea de vita, moribus et honestate tam sacerdotum quam clericorum nec non si adsint in hac paroecia scandalosi, usurarii, concubinarii aut alii publici peccatores, respondit – divina miseratione – hic huiusmodi homines non esse, clerum autem honeste et religiose vivere. Reverendus dominus Antonius Castrasoni, sacerdos curatus aetatis annorum 28 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 28 martii 1743. Reverendus dominus Petrus Bertazzi, sacerdos aetatis annorum 38, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 13 septembris 1742. Reverendus dominus Ioannes Borgognini, sacerdos annorum 44 circiter. Reverendus dominus Andreas Bertolinelli, sacerdos annorum 45 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 11 iunii 1742. Reverendus dominus Iacobus Berno, sacerdos aetatis annorum 48 circiter, |**137**^{v}| cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 13 novembris 1742. Reverendus dominus Petrus Franzosi, sacerdos aetatis annorum 45 circiter. Reverendus dominus Sperindeus Bertazzi, sacerdos annorum 38 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 11 iunii 1742. Reverendus dominus Gulielmus Bertazzi, sacerdos aetatis annorum 70 circiter. Reverendus dominus Petrus Senini, sacerdos annorum 59 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 13 septembris 1742. Reverendus dominus Paulus Franzosi, sacerdos aetatis annorum 60 circiter. Reverendus dominus Dominicus Franzosi, sacerdos annorum 37 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 13 septembris 1742. Reverendus dominus Bartholomaeus Bertazzi, sacerdos annorum 34 circiter. Reverendus dominus Ioannes Antonius Filippini, sacerdos annorum 40 circiter. Reverendus dominus Dominicus Cominoti, sacerdos annorum 36 circiter. Reverendus dominus Hieronymus Folli, sacerdos annorum 37 circiter. Reverendus dominus Antonius Delai, sacerdos aetatis annorum 80 circiter. Reverendus dominus Franciscus Bertoldi, sacerdos annorum 38 circiter. Venerabilis clericus Ioseph Ribelli, subdiaconus annorum 22 circiter. Petrus Bodei brixiensis, haeremita deputatus custodiae simplicis ecclesiae Sancti Petri intra fines huius parochialis. Qui omnes illustrissimo et reverendissimo praesuli eorum respective litteras patentes debito obsequio obtulerunt. |**138**| Comparuerunt subinde domini electi huius communitatis, qui interrogati de vita, moribus ac diligentia in proprio officio fungendo admodum reverendi praepositi nec non de vita, moribus et honestate sacerdotum et clericorum ac etiam an in populo sint usurarii, concubinarii, scandalosi aut alii publici peccatores, responderunt admodum reverendum praepositum omni vigilantia officio suo fungi, bonae vocis et famae totum clerum esse nullumque – Dei gratia – extare usurarium, concubinarium aut publicum peccatorem. Comparuit etiam Maria uxor Francisci Turelli, obstetrix huius loci, quae examinata circa administratione baptismi in casibus neccessitatis et bene se instructam esse demonstravit. Antonia vero, uxor Natalis Bolletti, annorum 70, de qua testimonium dedit dominus praepositus circa eius habilitatem in administrando eodem sacramento baptismatis in casibus neccessitatis et in reliquis quae pertinent quoad spirituale ad eius officium, attenta sua gravi aetate, fuit dispensata. [A margine: Oratorio privato Glisenti] Quibus peractis et cetera, reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitandum oratorium sub titulo Sancti Fidentii, intra privatas aedes nobilium dominorum Lauri, Laurentii et Fabii fratrum Glisenti, auctoritate apostolica errectum de licentia episcopali, ut ex mandato diei 11 martii 1734, quod est intra fines Polpenatiarum et habet altare marmoreum cum portatili |**138**^{v}| et icone ex gypso elaborato, circum ornatum, de omnibus provisum. In cornu epistolae adest locus pro sacristia, in quo vidit paramenta aliaque ad sacrum faciendum neccessaria, bene disposita et servata. Hisce actis, ad aedes parochiales se restituit, in quibus illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus diversatus est et pernoctavit. [A margine: Sant'Antonio Abbate] Die lunae 13 mensis maii 1743.

Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus summo mane, cum reverendissimo domino provicario suo generali, oratorium publicum Sancti Antonii Abbatis in contrata Pizzedi, intra limites huius ecclesiae parochialis Polpenatiarum, de iure eiusdem villae Pizzedi, illud visitaturus petiit; quo perventus, missam a reverendo suo cappellano a secretis celebratam audivit et subinde vidit in hoc oratorio duo altaria et visitavit primum: Altare maius, quod est de ratione ipsiusmet contratae, a qua manutenetur, ut manutenetur etiam ipsum oratorium et habet mensam marmoream super murum constructam; reliquae eius partes ex muro quoque sunt elaboratae, cum portatili et icone depicto. In hoc altari fuit instituta officiatura quotidiana a quondam domino Iacobo quondam domini Sancti Radii de Polpenatiis, ut apparet in eius testamento diei 12 augusti 1630 in actis domini Bartholomaei Giorii notarii, viso, |**139**| lecto et restituto, in quo primo suo haeredi in casibus ibidem descriptis substituit haeredem universitatem Pizzedi, cum onere celebrare faciendi perpetuis temporibus missam quotidianam in ecclesia divi Antonii terrae praedictae pro anima ipsius testatoris et suorum defunctorum, quae officiatura modo peragitur a reverendo domino Francisco Bertoldi, cappellano electo ab universitate praedicta amovibiliter, a qua stipem annuam accipit scutorum 75 brixiensium. Ex perantiqua consuetudine, quae fortasse derrivavit ex aliqua pia dispositione, solet ipsa vicinia Pizzedi celebrare facere missas centum triginta, quas modo celebrat reverendus dominus Ioannes Borgogninus, electus ab ipsa universitate amovibiliter, a qua accipit stipem librarum 169 et onus – ut fuit assertum – adimplet. Visitavit alterum altare, beatae Virgini Mariae a Carmelo dicatum, decenti forma constructum et decentibus suppellectilibus ornatum, ex quo cognovit paritum fuisse decreto in visitatione anni 1711 facto. Hoc altare in omnibus partibus est ex muro constructum, cum portatili et in eo est imago beatae Virginis Mariae Carmeli in ligno inaurato sculpta, sub crystallis. In hoc altari errecta est canonice societas eiusdem beatae Virginis Mariae a Carmelo, ut apparet ex diplomate eius institutionis admisso auctoritate episcopali die 27 iulii 1716. |**139^{v}**| Pro confratribus eiusdem societatis est privilegiatum hoc altare in die Commemorationis defunctorum, illius octava ac feria quinta cuiuslibet hebdomadae, ut ex brevi apostolico ad septennium dato et in hac curia episcopali recognito die 31 octobris 1741. Vidit sacristiam, in cornu evangelii errectam et in ea armarium ex nuce, in quo sacra paramenta servantur, de quibus sufficienter provisum esse invenit. Visitavit coemeterium contiguum inibique preces pro defunctis fudit. Ordinata. Obturentur rimulae portatilis altaris maioris – in sacristia semper teneatur liber in quo, singulis diebus quibus suprascripti cappellani celebrant et celebrare debent pro officiaturis, se scribant et subscribant, ad hoc ut appareat eorum onera adimplevisse. Quibus habitis, in aedes parochiales receptus, prandium sumpsit. Die antedicta 13 mensis maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in antedictam ecclesiam descendit, in qua pias Deo optimo maximo preces fudit; deinde visitavit totam hanc parochialem ecclesiam, quae est de iure communitatis ipsius loci Polpenatiarum et subest iurisdictioni episcopali conferturque per concursum iuxta formam sacri Concilii tridentini et est consecrata et anniversaria dies collitur die 8 octobris. |**140**| Vidit suggestum, in quo concionatur diebus festivis Quadragesimae ac feriis secunda, quarta et sexta cuiuslibet hebdomadae tempore quadragesimali. Concionator eligitur a communitate huius loci, cui stipem tradit scutorum triginta, cum mandato et benedictione episcopali, cum qua etiam concionatur tempore Adventus et eadem communitas erogat honorarium scutorum decem. Vidit organum et campanile caeterasque ecclesiae partes, quas omnes bene instructas esse reperiit fecitque sequentes ordinationes et decretum. Ordinata. Reficiantur muri coemeterii ubi reficiendi et eradantur herbae in eo sucrescentes et rasae continuo serventur illaeque comburantur et cinis super ipsum dispergantur – tabernaculum vestiatur intus panno serico albo – provideatur de umbella ex serico albo pro associando Sanctissimo ad infirmos – custodia oleorum sanctorum vestiatur intus panno serico violaceo – in confessionalibus puerorum non audiantur confessiones mulierum – obturentur confessionali posito iuxta altare sanctissimi Crucifixi foramina maiora quae sunt in cratibus, vel crates ipsae mutentur et ponantur aliae cum foraminibus minutioribus - |**140^{v}**| exequatur ordinatio postremae visitationis anni 1711 de portatili ponendo in altari maiori ad mensuram canonicam intra trimestre, aliter altare suspensum remaneat – altare ipsum maius provideatur de vasculis cum floribus – provideatur altare Conceptionis beatae Virginis Mariae de mappis, ut semper mundae sint et de vasculis cum floribus – elevetur paulisper portatile altaris sanctissimi Corporis Christi – provideatur de nova cerata et de mappis ad hoc ut mutari possint et mundae semper sint ut decet altaris sanctitatem et ut ordinatum fuit praecipue a quondam Isabella Maffizzolli, benefatrice huius altaris – comparentur tobaleae ut mutari possint et mundae semper adsint in altari sancti Rocchi – provideatur a comunitate pro paramentis reverendi praepositi et de mappis pro altari maiori, ut mutentur et mundae semper sint in ipso altari – de pluviali nigri coloris et de pleneta nigra ex serico – inauretur clavis ferrea cutodiae superioris tabernaculi – suspenditur paramentum violaceum de ratione societatis Rosarii donec provisum sit de stola, manipulo et sarcita fuerit planeta – provideatur a Ssocietate praedicta de

paramentis nigri et viridis colorum et de paramento albo et illud quod existit suspenditur – in armario ubi servantur paramenta ipsius societatis |**141**| Rosarii asseres ductiles ponantur, super quibus posita sint paramenta – pro cappellaniis communitatis sarciatur paramentum variorum colorum et provideatur de velo et bursa pro eodem – provideatur quoque paramentum colorum viridis et violacei, de stola, manipulo et bursa – provideatur sacristia de manutergio, semper in ea servando mundo – omnibus planetis in parte anteriori construatur corda, qua illa firmetur corpori celebrantis – provideatur de pelvibus pro urceolis omnibus altariis. Decretum. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, visitando sacristiam, observavit et cognovit in eadem non esse neque retineri neque custodiri librum in quo describantur et subscribantur sacerdotes celebrantes et adimplentes oneribus missarum sibi iniunctis, quod cum sit recto ordini contrarium ac constitutionibus ecclesiasticis, decrevit ut in eadem sacristia duo libri semper existant, in quorum primo de die in diem omnes sacerdotes celebrantes se se subscribant, in altero vero, qui ad formam indicis est conficiendus, in cuius indicis locis distinctis sint descriptae obligationes adimplendae in hac ecclesia et sacerdotes in iisdem locis respective ad suas obligationes |**141^{v}**| scribant et se subscribant de die in diem, quo celebrant pro respectivis praescriptis obligationibus, ita ut in fine anni a commissariis officiaturarum dignosci possit ex ipso libro an iuxta voluntatem institutorum ipsarum et iuxta in hac visitatione vel a praedeccessoris emanatas reductiones celebraverint et, quatenus relevaverint ex eodem libro onus cuique cappellano impositum adimpletum, satisfaciant cappellanum ipsum, decernendo et declarando non esse stipem solvendam illi vel illis qui ita in eodem libro non se subscripserint et, ad hoc ut libri praedicti continuis temporibus serventur et custodiantur, ordinavit ut, ex sacerdotibus huius loci, instituatur unus sacrista et ille sit qui celebrat primam missam et habet stipem a communitate scutorum quatuordecim, cui dabuntur praeterea, ut ex parte ipsius communitatis et societatum oblatum iam fuit scuta sex pro satisfaciendo huic muneri et ita et cetera, omni et cetera. Quibus absolutis completaque – post preces pro defunctis oblatas et adorationem sanctissimi Sacramenti – visitatione ecclesiae parochialis et pareciae Polpenaiarum, rhedam ascendit una cum reverendissimo domino suo provicario generali caeterisque suis familiaribus, militibus eiusdem loci praecedentibus et subsequentibus deputatis ac principalioribus nec non clero concomitante populo per vias diffuso, benedictionem |**142**| sui pastoris poscente illumque venerante, ad fines eiusdem loci pervenit, ubi accepit benigne officia admodum reverendi domini praepositi et eius cleri, dominorum deputatorum ac principaliorum Polpenatiarum iisque bnedictis, fines ipsos trangressus est et obvium habuit nobilem dominum Michaelem Nicolosi, artium et medicinae doctorem, cum aliis a spectabili communitate Puveniaci deputatis, a quo eiusdem communitatis veneratio et obsequia oblata fuerunt, paternis verbis respondit illustrissimus et reverendissimus praesul et ita ecclesiam versus Puveniaci prosecutus est, militibus eiusdem loci ordine consueto populoque suum praelatum stipantibus. Antequam ad aedes Puveniaci pervenisset, admodum reverendus dominus Ioannes Dusi, archipraesbyter huius ecclesiae parochialis eiusque clerus illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo occurrit eique omne sui animi et officii obsequium peculiari humilitate obtulit. Cum his quoque ad parochialem domum venit ac ibidem paulo post incoenatus obdormivit.

[A margine: PUVEGNAGO] Die martis 14 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, omnibus in ecclesia dispositis ad ingressum eius occurrentibus populoque ibidem congregato, descendit ad portas domus parochialis et ibidem sub baldachino, delato a quatuor praesbyteris, ante crucem ab admodum reverendo archipraesbytero gestatam genuflexus, eamdem sibi porrectam deosculatus est; deinde, cantico decantato et antiphona caeterisque completis ritibus, in altari |**142^{v}**| populo benedixit et de suo mandato indulgentia publicata fuit. Exequias etiam tum in ecclesia tum in coemeterio, quod visitavit, persolvit et deinde visitavit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, in pixide argentea in cupa intus inaurata, in pede ex auricalco, in tabernaculo ligneo inaurato sub sera et clavi, quae est argentea, servatum et custoditum. Vidit parvam pixidem pro communicandis infirmis distantibus, in cupa argenteam, in caeteris partibus cupream. Visitavit quoque ostensorium, in radiis argenteum, in pede cupreum, quae omnia sunt de ratione communitatis, a qua manutenentur. Ex factis interrogationibus habuit hoc Sacramentum statutis temporibus renovari; dum ad infirmos defertur, in vespere, si id comode fieri potest, dantur signa; adesse neccessarias suppellectiles, de quibus providet communitas et idem Sacramentum associari cum sufficientibus luminibus, de quibus providet societas sanctissimi Sacramenti; indulgentias quoque associantibus concessas publicari; tempore paschali communicatis schedas distribui et subinde colligi nullumque – divina favente gratia – inconfessum existere dominus archipraesbyter fassus est animasque a communione sub hac cura esse ad numerum 399, in totum vero 520. Cum hoc divino Sacramento fit expositio quaque dominica prima mensis, a sancta Cruce maii ad sanctam Crucem mensis septembris et |**143**| in qualibet sexta feria mensis martii, omnibus impensis huius communitatis. Hoc idem

Sacramentum processionaliter defertur in die Corporis Christi et qualibet tertia dominica mensis. Hisce actis, populo hoc augustissimo Sacramento benedixit ac nonnullos utriusque sexus christifideles eucharistico Pane cibavit. Reposito sanctissimo Sacramento sumptisque sacerdotalibus paramentis, sacrosanctum missae sacrificium absolvit. Quo absoluto, visitavit olea sancta, in loculo a parte evangelii sub sera et clavi, in capsula ex nuce, sera et clavi munita, in vasculis stamneis, quae mittuntur ad accipienda eadem sacra olea a plebe Manerbae, bene custodita. Vidit etiam olea infirmorum, Chrismatis et cathecumenorum, in vasculis argenteis singillatim bene tenta. Visitavit subinde fontem baptismalem, in cappella prope ianuam maiorem, rastris ligneis clausa. Vidit quoque tria confessionalia, in ecclesia disposita pro excipiendis sacramentalibus christifidelium confessionibus, sufficienter instructa. Quibus peractis, ad antedictas parochiales aedes reversus, in iisdem diversatus est, prandium sumpsit et paulisper quievit: Die antedicta 14 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, convocatis per solita signa pueris |**143**^{v}| et puellis ac operariis omnibus scholae doctrinae christianae huius parochialis ecclesiae, in ipsam descendit et scholam eamdem visitavit viditque mares a foeminis seiunctos esse et in suas classes distributos; audivit sacerdotes et magistros adposite docentes eamdem doctrinam christianam et demum dominum archipraesbyterum universos discipulos interrogantem, a quibus respondentibus cognovit eorum profectum in scientia legis divinae ac articulorum fidei, ita ut quam maxima consolatione affectus fuit. Vocavit ad se clerum et operarios omnes huius scholae, a quibus illi exhibiti fuerunt libri pertinentes ad ipsam et, cum dignovisset ex his quoque et sacerdotum diligentiam et saecularium operariorum charitatem, eos plurimum laudavit ac hortatus est ut in hoc pio ac saluberrimo officio permanerent. Haec schola instituta fuit haeres a reverendo domino Francisco Marzadri quondam domini Horatii huius loci, in suo testamento diei 22 decembris 1697, in actis domini Ioannis Mariae Ferrari notarii, cum onere ex redditibus eius facultatis perpoliendi superficiem interiorem ecclesiae; quo executo, ordinavit ut iisdem redditibus quotannis compararetur tanta quantitas frumenti quanta ex his emi poterit, ex quo fiant panes distribuendi confratribus et consororibus huius scholae, ita tamen ut, si quis operarius vel operatrix defecerit tribus continuis |**144**| vicibus ab exercitio huius scholae et a cancellario punctati fuerint, excludantur ab hoc beneficio. Magistris vero qui frequentaverint assignavit eleaemosinam huius panis dupplicatam, saltem singulis duobus annis; sacerdoti qui se occupabit in quarta classe quintuplicatam eleaemosinam; reliquis confratribus et consororibus, non exclusis pueris et puellis, residuum panis voluit ut distribueretur super eorum capita, declarando incapaces illos qui in ecclesia Dei scandalose et immodeste se gessissent et ut latius in ipso testamento, ibidem ostenso, viso et restituto. Commissarios huius piae dispositionis ibidem voluit admodum reverendum rectorem huius ecclesiae parochialis et successores reverendi domini Dominici Marzadri et Ioannis Mariae Ferrari, ab ipsis deputandos et qui a successoribus istorum deputabuntur. In obedientiam publicarum legum, commissarii, quamvis testator fideicommissum suorum bonorum instituisset, favore ipsius scholae bona ipsa relicta vendiderunt anno – ut asseruerunt – 1707 et ex quibus capitalia confecta sunt, quorum fructus ad praesens est tronorum 300 circiter et iuxta dispositionem praedictam distribuitur. Visitavit subinde altare maius, in mensa marmoreum super murum constructa, cum palio ex serico et auro, cum |**144**^{v}| portatili, in reliquis ex ligno inaurato constructum, cui retro in prospectu chori est icon depictus, qui rappresentat sanctum Michaelem, titularem huius ecclesiae. Hoc altare est de iure communitatis, a qua manutenetur de omnibus, exceptis oleo pro lampade et cereis, de quibus providet dominus archipraesbyter, quae tamen cerae a communitate ponuntur quando hic, ex dispositione ipsius communitatis, expositiones vel huiusmodi peraguntur. In hoc altari nulla est obligatio missarum, sed in eo celebrat dominus archipraesbyter et diebus festis applicat pro populo. Vidit in cornu evangelii ipsius altaris et in loculo ad id parato sacras reliquias ex ligno sanctissimae Crucis et ex ossibus sanctorum Innocentium martirum et sancti Silvestri papae et martiris, in singulis thecis repositas sigillisque et documentis autenticis munitas, quas propterea recognovit illasque veneratus est, adhibita thurificatione sanctae Cruci. Visitavit altare sanctissimi Corporis Christi, cum mensa marmorea super murum constructa, cum portatili, palio ex serico et icone depicto, in reliquis ex ligno inaurato constructum; est de ratione societatis eiusdem sanctissimi Corporis Christi, a qua de omnibus manutenetur. Hanc societatem constat antiquitus errectam fuisse; |**145**| nam ex eius monumentis apparet ipsam extitisse ab anno 1585, quae habet redditus – ut asseruerunt – librarum 150 circiter, ex quibus confratres celebrare faciunt duodecim missas cantatas a domino archipraesbytero singulis annis, quibus intelligunt adimplere oneribus legatorum eidem societati relictis, quorum onerum, quamvis nonnulla appareant descripta in eorum libris, certa tamen non constat notitia neque societas cognovit utrum bona possideat relicta pro eisdem oneribus, praesertim cum petiae terrae, quae enunciantur a pie disponentibus relictae, ad praesens non possideantur ab ipsa societate, a qua tamen adimpletur onus impositum a quondam patre Dominico novitio cappuccinorum (in saeculo Ioanne Petro quondam Dominici Turrini) qui eidem

confraternitati reliquit petiam terrae, prout constat in libro ipsius societatis antiquo ad paginam 79, viso et restituto, ad hoc ut sexta pars introytus dictae petiae terrae cedat beneficio societatis, aliae quinque partes per rectorem huius ecclesiae parochialis dispensentur pauperibus infirmis. In hoc altari supra mensam tria sunt locula, in quorum singulis adsunt reliquiae sanctorum martyrum, scilicet Libiosi, Probi et Prosperi, in parva arca lignea inaurata cum cristallis in eius prospectu; in altera simili reliquiae sanctorum martyrum Probi, Desiderati et Generosae, quas cum viderit |**145**^{v}| suis sygillis et autenticis documentis munitas, recognovit et veneratus est. Adsunt etiam aliae reliquiae in uno ex his locis positae in capsula lignea, carta ondulata cooperta, vitta sericea rubri coloris colligata et sigillis in cera rubra hispanica impressis, signata cum patentibus litteris illustrissimi et reverendissimi domini domini Eusebii de Cianis, episcopi Massae et Populoniae, quae nondum in hac curia episcopali recognitae et publicae venerationi concessae fuerunt. Claves horum loculorum custodiuntur, sicut etiam claves reliquiarum sanctae Crucis, santorum Innocentium et sancti Silvestri ,sub custodia in sacristia, cuius custodiae claves sunt duae, quarum unam tenet dominus archipraesbyter, alteram spectabilis communitas. Huic communitati admoum reverendus Iulius Rotta, olim rector huius ecclesiae parochialis, legavit capitale librarum 3.000 planeti, quarum fructus erant librarum 180 planeti, ut in hoc altari Corporis Christi offeretur sanctum missae sacrificium pro eius anima et suorum defunctorum a sacerdote bonae vitae et famae, qui teneatur personaliter et non per alium sacerdotem, nisi causa infermitatis vel absentia per paucos dies, celebrare omnibus diebus festivis et aliis diebus feriatis, ita ut celebret quatuor in hebdomada missas neque possit amoveri, nisi scandalum praebeat male vivendo et, in |**146**| casu electionis, voluit ut ille ordo servetur in suffragiis ferendis qui praescribitur in statutis criminalibus Riperiae, capite 23. Reliquit etiam calicem argenteum cum patena ponderis unciarum viginti quatuor et alia pro sacrifitio missae et ut latius in particula testamenti praedicti reverendi Rotta, in actis domini Horatii Barzoni notarii, ibidem visa et restituta; nunc temporis communitas, ex capitali obnoxio huic oneri, percipit tantumodo tronos 256.2, cum fructus annui census minores in dies fiant, ut exposuit dominus Sperandeus Folli, notarius communitatis; quam summam tronorum 256.2 communitas ipsa cedit sacerdoti adimplenti praedicto oneri missarum quatuor, qui ad praesens est reverendus dominus Ioannes Baptista Comincioli, a quo satisfit. Altare beatae Virginis a Rosario, cum mensa marmorea super murum constructa, palio ex serico et portatili; in reliquis ex ligno inaurato consurgit, in quo est imago ex ligno inaurato sculpta eiusdem beatae Virginis Mariae a Rosario sub crystallis, circum quam depicta sunt misteria eiusdem Rosarii. Hoc altare est de ratione societatis ipsius Rosarii, a qua de omnibus manutenetur. Societati huic quondam dominum Ioannes Giorius quondam domini Martini huius loci, in suo testamento diei 8 maii 1696 in acis domini Ioannis Mariae Ferrari notarii, exhibito, viso et restituto, reliquit haereditatem suorum bonorum, cum onere faciendi celebrare |**146**^{v}| missas tres in hebdomada, comprehenso die festivo et in hoc ipso altari, declarans sacerdotem eligendum ab ipsa societate, cui omnes redditus suae haereditatis concessit, exceptis scutis duobus cum dimidio solvendis quot annis societati praedictae pro apparamentis et suppellectilibus, onerans ipsum cappellanum ad praestandos cereos neccessarios pro recitatione sanctissimi rosarii in ecclesia Sancti Ioannis Baptistae in contrata *di Padul*, recitandi omnibus diebus festis de praecepto, quem vult interesse et assistere eidem recitationi vel alium substituere, cum praelatione tamen quoad sacerdotem favore illorum praesbyterorum qui erunt ex descendentia masculina Ioannis Antonii Girelli, qui removeri non poterunt quatenus adimpleant praescriptas obligationes; quibus, si defecerint, societas praedicta poterit alterum idoneum cappellanum eligere. Ex bonis huius haereditatis, venditis iuxta publicas leges, retractae fuerunt ultra librae 9000, quibus capitalibus addendae sunt tres petiae terrae possessae a cappellano, ex quibus fructus recipit et, praeter hos fructus, accipit ex capitalibus modo fructantibus libras 285.12.2, ut apparet ex partita libri foris inscripti “Heredità del quondam Giovanni Orio e libro de capitoli di detta eredità” sub die prima maii huius anni, exhibita, visa et restituta. Ad praesens est cappellanus reverendus dominus Antonius Girelli. Haec societas instituta fuit haeres a quondam domino Iosepho Soncina quondam |**147**| Francisci, in suo testamento 18 augusti 1686, in actis domini Pauli Bonardi notarii, viso et restituto in omnibus suis bonis, cum onere imposito sindicis eiusdem impendendi omnes redditus in tot missis celebrandis a sacerdote, cuius electionem demandavit confratribus eiusdem societatis, praelatis tamen coniunctis ipsius testatoris primum ex linea masculina et deinde ex linea foeminina et inter ipsos seniorem, cum conditione quod pro quaque missa assignentur solidi triginta parvuli. Ad praesens cappellanus huius officiaturae est reverendus dominus Ioseph Soncina, vocatus a testatore praedicto, qui quotidie celebrat et accipit stipem librarum 591; quae summa superat suam eleaemosinam taxatam in ratione solidorum triginta pro quaque missa ab eodem testatore in tronis 42, quos societas, ex conventione inita durante vita ipsius reverendi domini Iosephi Soncina, solvit ad hoc ut ipse manuteneat ceras, vinum et ostias pro huiusmodi celebratione. Caeterum, fructus huius haereditatis in totum sunt troni 730.11, ut testatur et asserit dominus Sperindeus Folli, notarius

et cancellarius ipsius societatis. Altare sancti Rocchi, de iure communitatis, a qua manutenetur; habet mensam marmoream super murum constructam, palium ex serico, portatile et iconem; in reliquis ex muro quoque est fabrefactum. In hoc altari adest obligatio quatuor missarum in anno, relicta a quondam Iacoba Perdini et onus faciendi celebrare ipsas missas |**147**^{v}| est penes communitatem huius loci, quae est commissaria eiusdem piae dispositionis, cui reliquit in suo testamento unam petiam terrae, cum onere praedictae obligationis et cum onere etiam impendendi residuum fructus in ornamento dicti altaris et ut latius in eodem testamento diei 17 iunii 1719, in actis domini Ioannis Mariae Ferrari, exhibito, viso et restituto. Petia terrae relicta devendita fuit iuxta leges et communitas ex ea habuit praecium tronorum 466, ut constat ex libro "Capitali attivi e passivi" ad paginas 15-16 eiusdem communitais, exhibito, viso et restituto et percipit fructus tronorum 23.6; satisfit oneribus praedictis et reverendus dominus Ioannes Baptista Comincioli celebrat missas. Quondam Ioannes Antonius Marchiori huius loci, in suo testamento diei 7 maii 1637 in actis domini Christophori Girelli notarii, (cuius exemplum autenticum exhibitum, visum fuit) legavit communitati Puveniaci unam petiam terrae ibidem descriptam, ad hoc ut ex eius fructu celebrari faceret perpetuis temporibus tot missas quot iuxta vires reddituum celebrari possent et oneri adimpletur ut infra. Ex libro communitatis foris inscripto "Capitali attivi e passivi" ad paginas 7-8-9 et 22 apparent partitae capitalium diversorum, quae sunt obnoxia huic officiaturae, ex quibus coalescit summa tronorum 137.12 et his erogatur stipendium sacerdotibus celebrantibus duas missas in quaque hebdomada, qui ad praesens sunt reverendi domini Ioannes |**148**| Leali, Laurus Comincioli, Ioannes Maria Bertantia et Hieronymus Melchiori, quibus equaliter praedictae missae sunt assignatae singulo trimestri pro quoque. Reverendus dominus Hieronymus de Signoris, in suo testamento diei 9 maii 1710 in actis domini Ioannis Mariae Ferrari notarii, ibidem exhibito, viso et restituto, iussit ut perpetuo in ecclesia hac parochiali celebraretur officium anniversarium per duodecim sacerdotes, a quibus quoque applicanda est missa pro anima eiusdem et suorum defunctorum, constituendo ipsis eleaemosinam decentem iuxta consuetudinem temporum; pro quo officio eius haeredes domino archipraesbytero solvunt stipem tronorum sex, ad quam spectat providere de ceris pro eodem officio; sacerdotibus vero dant eleaemosinam triginta solidorum. Insuper in eodem testamento mandavit ut per eius haeredes provideretur de uno sacerdote qui in dominicis primis et tertiis cuiusque mensis et in praecipuis diebus festis cuiusque anni audiat et audire debeat confessiones, ut parochus sublevetur et populo maiori comodo cedat; adiungens ut ipsemet sacerdos teneatur in diebus quibus audiet confessiones celebrare sacrifitium missae in suffragium animae eius et suorum defunctorum, in hac ipsa parochiali ecclesia et declarans praecipuos dies festos intelligere festa Paschatis ressurrectionis, diem Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, diem Pentecostes et diem Sanctorum Omnium, praeferendo omnibus sacerdotibus |**148**^{v}| suos descendentes, si qui fuerint. Ad praesens onus adimplet reverendus dominus Ioannes Baptista Comincioli, sacerdos et confessarius huius loci et accipit stipem tronorum sexaginta octo, qui electus fuit ab haeredibus testatoris ipsius et adimplet. Reverendus dominus Franciscus Turrini, huius loci, in suo testamento diei 26 iulii 1630 in actis domini Ioannis Antonii Gioanini notarii, substituit suis heredibus primis institutis viciniam Castri, vulgo *la Villa del Castello*, cum obligatione faciendi celebrare in ecclesia parochiali missam continuam, cui celebrationi praeferantur sacerdotes eius familiae et inter ipsos sibi propinquiores, quibus deficientibus, sacerdotem eiusdem villae et inter ipsos senior, cum obligatione ipsis etiam gratis docendi omnes cui fuerint eiusdem villae, taxando eleaemosinam ipsi sacerdoti scutorum octuaginta, concedens eidem sacerdoti libertatem non celebrandi pro dicta officiatura duobus diebus in hebdomada. Praedicta villa et homines administrant haereditatem huiusmodi et percipiunt ex ipsa fructum octuaginta quinque circiter scutorum et provident etiam de paramentis pro ipsa officiatura, quae paramenta descripta sunt in policea exhibita et in fine huius libri ad litteram I posita. Quibus peractis, ad aedes parochiales se restituit et incenatus quievit. Die mercurii 15 mensis maii 1743. Reverendissimus dominus provicarius generalis, facto mane, se contulit ad |**149**| visitandum [a margine: San Gaetano] publicum oratorium in contrata Montis Acuti, sub invocatione Sancti Caietani, infra limites parochialis Puveniani, de ratione reverendi domini Calimerii Barbaleni, sacerdotis filii quondam domini Iosephi, successoris quondam domini Septimii Brusati et reverendi domini Francisci Giacomini, quod oratorium visitavit et unicum habet altare, quod est in mensa ligneum, cum portatili et palio ex serico acu elaborato et iconem depictum. Vidit in cornu evangelii in armario ligneo sacras suppellectiles, de quibus sufficienter hoc oratorium instructum est, tam quoad ornatum altaris quam quoad sacrum faciendum. Vidit confessionale mobile, de licentia domini archipraesbyteri ibidem servatum, in quo excipiuntur confessiones vel ab ipso paroco vel a sacerdote ab eodem toties quoties occurrit delegato. Vidit etiam ante hoc oratorium constructam parvam plateam et ibidem adesse additum publicum, ex quo comperuit executioni demandatas fuisse ordinationes in visitatione anni 1711 praescriptas, praeterquam illas de errigenda nova sacristia. Ordinata. Exequantur ordinationes in

postrema visitatione anni 1711 decretae de construenda sacristia ac de ipsa providenda de omnibus neccessariis – reducatur portatile ad pectus celebrantis, circum quod obturentur rimulae. |**149**^{v}| Quibus habitis et ad aedes parochiales idem reverendissimus dominus provicarius generalis restitutus, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ecclesiam parochialem antedictam adivit, in qua, praemissis oratione et adoratione ante sanctissimum Eucharistiae sacramentum sumptisque sacerdotalibus indumentis, sacrosanctum missae sacrificium peregit; quo absoluto, nonnullis utriusque sexus christifidelibus eucharisticum Panem erogavit dimissisque sacerdotalibus paramentis indutusque pontificalibus, tercentum circiter utriusque sexus christifidelibus sacro Chrismate perunxit. [A margine: San Giuseppe] Hisce actis, idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus se contulit ad visitandum publicum oratorium sub titulo sancti Ioseph in contrata *della Mura*, intra fines parochialis Puveniani, de iure eiusdem contratae, a qua de omnibus manutenetur. In hoc oratorio die 21 maii 1583 concessum fuit ab episcopo veronensi ut sacrum missae ibidem per sacerdotem ab hominibus eiusdem villae *della Mura* eligendum celebraretur, ita tamen ut missa diebus festis ibi celebrari non possit nisi post celebrationem missae parochialis de Puveniaco, ut parochiani ipsi ad parochialem ecclesiam prius et comode pro audienda missa festis diebus accedere possint et postmodum in oratorio praedicto celebrari modo quo supra utique possit atque haec omnia fiant sine praeiudicio iurium quorumvis eiusdem parochialis ecclesiae, homines dictae villae declarando teneri providere oratorium ipsum de omnibus et dare eleaemosinam sacerdoti celebranti et applicando legata et eleaemosinas |**150**| dicto oratorio hucusque factas et in futurum faciendas, quae si non sufficient, ad supplendum homines praedicti tenebuntur. Actus ipse descriptus est in libro "delli Ordinamenti" Villae Paludis versus finem eiusdem libri in pagina 25 ante ultimam libri ipsius, qui actus ab hominibus Villae Paludis exhibitus fuit et ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo visus, lectus et restitutus et cetera. In eodem oratorio duo extant altaria, scilicet: altare maius ligneum, quod visitavit, de ratione eiusdem contratae, cum portatili, icone depicto et palio ex serico. In hoc altari est officiatura missarum quatuor in hebdomada, cuius origo ignoratur, sed tamen ab immemorabili vicinia eamdem facit adimplere, qua fortasse suppletur obligationibus antiquis quibus onerata fuit eadem vicinia. Praeterea huius contratae vicinia habet obligationem faciendi celebrare quinquaginta missas quot annis perpetuo in hoc oratorio, ex legato quondam domini Dominici Baldo diei 19 maii 1678 in actis domini Iulii Panteo notarii, ut apparet ex copia particulae eiusdem testamenti, non tamen autentica, exhibita, visa et restituta. Pro huiusmodi missis celebrandis electus fuit a praedicta vicinia reverendus dominus Franciscus Folli, ad praesens cappellanus et iisdem missis supplet. Huic altari errecta fuit societas sub nuncupatione Sanctorum Ioseph et Simonis, auctoritate illustrissimi et reverendissimi domini domini Augustini Valerii, cardinalis et episcopi veronensis, a quo concessa fuit indulgentia centum |**150**^{v}| et quadraginta dierum confratribus in quibusdam annis temporibus, ut apparet ex eius diplomate diei 14 iunii 1584 viso et restituto; eiusdem societatis capitula approbata fuerunt die 30 maii 1592, ut constat ex rescripto vicarii generalis huius curiae diei et anni suprascriptorum, viso pariter et restituto. Eidem confraternitati plenaria indulgentia in die sancti Ioseph visitantibus hoc oratorium et aliae partiales a Paulo V pontifice concessae fuerunt die 20 maii 1611, ut ex eius brevi auctoritate ordinaria publicato die 18 octobris 1648, viso et restituto; quae tamen indulgentiae cessaverunt stante alio brevi Innocentii XII sub datum Romae die 22 maii 1692, quo alias indulgentias plenarias et partiales eisdem confratribus concedit, ut ibidem, cum clausula revocatoria indulgentiarum alias antea concessarum. Breve ipsum fuit executum auctoritate ordinaria die prima iulii 1694, ut constat ex eodem brevi, exhibito quoque, viso et restituto. Vidit in hoc ipso altari sacras reliquias ex palio sancti Ioseph, sponsi beatae Virginis Mariae et ex ossibus sancti Simonis apostoli, intus singulas thecas argenteas, sigillis et litteris autenticis munitas, in custodia lignea inaurata, sub sera et clavi servatas, quas recognovit et deveneratus est; quae tamen custodia, quamvis in forma parvi tabernaculi constructa videatur, in ea tamen numquam Sacramentum fuit repositum neque reponendum futuris |**151**| temporibus ab illustrissimo et reverendissimo praesule fuit permissum, quin immo ne reponatur vetuit et omnino prohibuit. Clavis praedictae custodiae custoditur a praedicto reverendo Francisco Folli cappellano. Alterum visitavit altare in hoc oratorio, divo Antonio patavino dicatum, quod est ligneum in mensa cum portatili, palio ex serico et icone depicto, de ratione ipsius viciniae, a qua de omnibus providetur. In hoc altari nulla est obligatio missarum, sed in eo tantum celebratur ex devotione. Visitavit sacristiam, a latere evangelii altaris maioris et in ea sacras suppellectiles et vasa sacra aliaque neccessaria ad sacrum faciendum, de quibus sufficienter esse provisum invenit. Vidit parvum campanile, in quo unica tantum extat campanula. Ordinata. Altare maius sancti Ioseph claudatur a lateribus – portatile altaris sancti Antonii provideatur de tela cerata, qua cooperiatur et reductaur ad pectus celebrantis illiusque rimulae obturentur. Quibus habitis et cetera. Visitavit subinde oratorium inter privatas aedes nobilis domini Boni Nicolosi, intra limites parochialis

ecclesiae Sancti Michaelis de Puveniaco (quamvis in facultate episcopali pro huiusmodi |**151ᵛ**| oratorii constructione per errorem dictum sit intra fines Polpenatiarum) [a margine: Oratorio privato Niccolosi] auctoritate apostolica errectum, ut ex brevi apostolico diei 25 iunii 1732 et mandato huius curiae episcopalis executivo eiusdem brevis diei 3 octobris ipsius anni, ibidem ostensis, visis et restitutis. Vidit in eo altare cum mensa lignea, portatili, palio ex serico et icone nec non suppellectiles ad sacrum faciendum et ad ornatum neccessarias, quibus decore provisum esse cognovit. Hisce habitis, ad aedes parochiales restitutus, prandium sumpsit et defatigato corpori quietem aliquantulum concessit. Die antedicta 15 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, in antedictis aedibus pro tribunali sedit et coram eo, de suo mandato vocati, comparuerunt: admodum reverendus dominus Ioannes Dusi, archipraesbyter huius parochialis ecclesiae, quam obtinuit per concursum ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo veronensi et ostendit bullas suae collationis et mandatum executivum die [*manca*] ad sui favorem relaxatum parendoque mandatis obtulit polliceas suae huius paroeciae, quas infra reposui ad litteram I; exhibuit quoque libros parochiales, matrimoniorum scilicet, baptizatorum et mortuorum nec non status animarum, quos invisit bene tentos et instructos esse. Interrogatus subinde an in hac paroecia adsint scandalosi, |**152**| usurarii aut alii publici peccatores, respondit divina favente gratia nullum extare in hac paroecia scandalosum, usurarium aut publicum peccatorem; de clero quoque interrogatus, dixit omnes sacerdotes et clericos vivere prout sacerdotalem dignitatem decet. Comparuerunt subinde, vocati, domini deputati et principaliores huius spectabilis communitatis et, interrogati super vita, moribus et officio admodum reverendi Ioannis Dusi archipraesbyteri nec non super vita et honestate sacerdotum et clericorum eorumque respective officiis et praeterea utrum in hac paroecia sint scandalosi homines, publici concubinarii et huiusmodi: responderunt dominum archipraesbyterum esse bonae vitae et famae, diligentem in proprio munere fungendo; sacerdotes et clericos honestam vitam ducere nullumque adesse scandalosum, concubinarium aut publicum peccatorem. Successive comparuerunt: reverendus dominus Antonius Girelli, sacerdos aetatis annorum 60 circiter. Reverendus dominus Angelus Girelli, sacerdos aetatis annorum 53 circiter. Reverendus dominus Ioannes Baptista Comincioli, sacerdos aetatis annorum 55 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 20 augusti 1742. Reverendus dominus Franciscus Folli, sacerdos aetatis annorum 40 circiter. Reverendus dominus Franciscus Turrini, sacerdos aetatis annorum 55 circiter. Reverendus dominus Ioseph Soncina, sacerdos aetatis annorum 40 circiter. Reverendus dominus Antonius Beltrame, sacerdos aetatis annorum 33 circiter. |**152ᵛ**| Reverendus dominus Ioannes Maria Bertantia, sacerdos aetatis annorum 32 circiter. Reverendus dominus Laurus Comincioli, sacerdos aetatis annorum 40 circiter. Reverendus dominus Ioannes Baptista Leali, sacerdos aetatis annorum 31 circiter. Reverendus dominus Hieronymus Melchiori, sacerdos aetatis annorum 28 circiter. Reverendus dominus Calimerius Barbaleni, sacerdos aetatis annorum 33 circiter. Venerabilis clericus Ioannes Franciscus Turrini, diaconus aetatis annorum 23 circiter. Comparuerunt subinde Catharina relicta quondam Petri Felter et Helisabeth uxor Francisci Felter, ambo obstetrices huius loci, quae singillatim interrogatae fuerunt circa administrationem sacramenti baptismatis in casibus neccessitatis, bene se esse edoctas ostenderunt. Quibus expletis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus visitavit sacristiam et in ea vidit paramenta, in armariis partim ligneis partimque ex nuce, in quibus servantur et de quibus bene provisum esse invenit, ut ex polliceis in fine huius libri ad litteram I repositis. Vidit quoque librum qui servatur in sacristia et in quo describuntur reverendi sacerdotes celebrantes pro obligationibus iisdem iniunctis aliisque et cetera. [A margine: San Giovan Battista] Visitavit subinde publicum oratorium sub titulo Sancti Ioannis Baptistae, in contrata Paludis, quod est de iure admodum reverendi archipraesbyteri pro tempore parochialis Puveniaci et manutenetur a contrata praedicta Paludis. In hac ecclesia olim erat beneficium simplex et anno 1578, in visitatione cardinalis Augustini Valerii, prout constat ex |**153**| eius actu, descripto in libro viciniae villae Paludis nuncupato “Ordinamenti” et in principio eius, rector ultimus fuit reverendus dominus Hieronymus Verzina, sacerdos de Sancto Felice, qui in eadem visitatione obtulit episcopo ut haec ecclesia et eius beneficium uniretur parochiali ecclesiae Sancti Michaelis. Haec autem unio facta fuit ab eodem Augustino Valerio die 16 aprilis 1603, ut apparet ex actu unionis descripto in eodem libro ad paginam 9, qui actus exhibiti fuerunt ab hominibus villae Paludis et ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo visi, lecti et restituti et cetera. Unicum in ea est altare, in mensa marmoreum super murum constructa, cum portatili, icone depicto, palio ex ligno et caetera eius partes sunt quoque ligneae. In eo est officiatura instituta a quondam domino Vincentio quondam Marci Bernarda, tunc degente Venetiis in contrata sanctorum Ermagorae et Fortunati, in eius testamento diei prima februarii 1623, in actis domini Costantini Zoppini notarii veneti, viso et restituto, in quo testamento reliquit ducatos quingentos, quos debebat communitas Boarni, ut ex his instituereturmansionaria in hoc oratorio

Sancti Ioannis, cuius commissarios voluit esse suos descendentes et viciniam villae Paludis, a quibus eligatur cappellanus cum praelatione eorum sacerdotum eius cognationis et, casu quo non officiaretur ut supra instituta mansionaria, voluit ut reverendi patres Sancti Bernardini illam officiarent. Cum descendentes |**153**^{v}| coniuncti eidem testatori non supersint, commissarii huius officiaturae remanserunt tantumodo villa et homines Paludis et administrant capitalia obnoxia eidem officiaturae, ex quibus percipiuntur ad praesens troni 214.11.9, ut apparet ex libro foris inscripto "Saldi della villa di Palude 1700" in partita ad paginam 96, quem fructum assignant praedicti commissarii reverendo domino Antonio Girelli, ab ipsis electo cappellano, a quo celebrantur duae missae in quacumque hebdomada; quod, cum illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus intellexisset et cognovisset, celebratis duabus missis in hebdomada, adhuc ex stipe data cappellano superesse circa tronos 40, ideo decrevit ut, praeter duas missas praedictas, celebrentur ab eidem cappellano tot aliae missae quot poterunt celebrari iuxta quantitatem reddituum eiusdem officiaturae, ita ut cuique missae correspondeat eleaemosina triginta solidorum parvorum et non aliter nec alio modo, detractis tamen tronis 18, qui cedere debent pro usu paramentorum occurrentium huic officiaturae et ita et cetera, omni et cetera. Dominus Alexander Calzaveglia brixiensis, in suo testamento diei 8 februarii 1622 in actis domini Marci Bernardi notarii, viso, lecto et restituto, legavit hominibus huius villae Paludis petiam terrae ibidem descriptam, cum onere missae quotidianae celebrandae in hoc oratorio per idoneum sacerdotem bonae vocis et famae, in remedium |**154**| animae suae et suorum defunctorum. Haec officiatura die 11 iulii 1634 auctoritate apostolica felicis recordationis Marcus Iustinianus reduxit ad tres tantum missas qualibet hebdomada celebrandas, ut constat ex actu reductionis eiusdem diei et anni, in autentica forma exhibito, viso et restituto. Cappellanus huius officiaturae est reverendus dominus Angelus Girelli, electus ab hominibus huius villae, quatuor celebrat missas in hebdomada, ita mandantibus hominibus praedictis in satisfactionem huius oneris, suasi ex redditibus huius officiaturae hanc missarum quantitatem posse adimpleri et accipit stipem tronorum 301.7, ut apparet ex praecitato libro ad paginam praedictam. Super gradus huius altaris extat custodia lignea, in qua vidit sacram reliquiam ex ossibus sancti Ioannis Baptistae, in theca argentea reposita, litteris et sigillo munita, quam recognovit et veneratus est. Claves huius custodiae sunt paenes admodum reverendum archipraesbyterum una, altera poenes homines huiusmet viciniae. Vidit etiam sacristiam, a parte epistolae huius altaris errectam et in ea paramenta, vasa sacra et alias suppellectiles tum ad ornatum altaris tum ad sacrum faciendum neccessaria, de quibus sufficienter provisuum invenit. Adest campanile cum unica campanula. Ordinata. Provideatur de pelvi pro urceolis. |**154**^{v}| Reversus idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad parochialem ecclesiam antedictam (quae est divo Michaeli arcangelo dicata subestque iurisdictioni episcopali et confertur per concursum iuxta formam sacri Concilii tridentini, cuius archipraesbyter ad praesens est praefatus admodum reverendus dominus Ioannes Dusi), illam visitavit et in ea vidit chorum cum scamnis ex nuce constructis, organum et suggestum in quo concionatur tempore quadragesimali diebus tantumodo festivis; concionator eligitur ab hac communitate, a qua accipit stipem librarum octuaginta quatuor et proprium ministerium exercet in hac parochiali, cum mandato et benedictione episcopali. Vidit quoque campanile, in quo sunt duae tantum campanae et denique visitavit domum parochialem, quam aliqua in parte colabentem esse reperiit. Hisce habitis factisque infrascriptis ordinationibus, illustrissimus et reverendissimus praesul quieti se tradidit et incoenatus pernoctavit. Ordinata. Sarciantur muri coemeterii et, cum super ipsum propter eius angustiam multum terrae impositum sit, ut ipsa fere superet muros et cadaverum ossa profunde, ut par est sepultura, non existant, dilatetur coemeterium ipsum seu aliud alibi construatur, ubi profundius ossa exhumentur et ab illo terra superflua deferatur in istud - |**155**| tabernaculum vestiatur intus panno serico albo– provideatur de fanali maiori pro associando sanctissimo Sacramento ad infirmos et in processionibus deferendo – loculus oleorum sanctorum vestiatur intus panno serico violaceo – ciborium fontis baptismalis ponatur novum, bene tutum et instructum – firmentur cancelli baptisterii et muniantur sera et clavi – fiat operculum lapideum sacrario quo bene claudatur – confessionalibus ponantur imagines devotae a partibus poenitentium – obturentur rimulae portatilis altaris maioris – exequatur ordinatio in visitatione anni 1711 de claudendo altari sanctissimi Corporis Christi a lateribus – exequatur ordinatio in visitatione praedicta anni 1711 de claudendo altari beatae Virginis Mariae a Rosario a lateribus illiusque portatilis rimulae obturentur – obturentur rimulae portatilis altaris sancti Rocchi – in libro status animarum aetas cuiusque describatur et notentur ii qui sunt confirmati – provideatur de pelvibus pro urceolis – provideatur de calice et patena pro officiatura Turrini – describantur sacerdotes in libro sacristiae et se subscribant omnes, etiam illi qui ex aliqua obligatione non celebrant, |**155**^{v}| sed pro sua devotione – restauretur domus parochialis ac praesertim eius locus proximus cubiculis in quibus degit dominus archipraesbyter et fornix subtus culinam, stabulum laboratoris et tectum supra idem stabulum. Die iovis 16 maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus

in ecclesiam parochialem antedictam descendit ibique divino Numini precibus et gratiis peractis ac pro defunctis ipso exorato, visitationem eiusdem parochialis ecclesiae Puveniaci, cleri et populi absolvit et, ex ipsa ecclesia egressus una cum reverendissimo domino provicario suo generali caeterisque suis familiaribus, rhedam conscendit, visitaturus paroeciam Sancti Ioannis Baptistae de Portesio suumque iter agressus ordine quo ad Puveniacum venit, hac discessit et ad fines huius terrae perventus, ab admodum reverendo domino archipraesbytero et a dominis electis eiusdem communitatis Puveniaci perhumaniter obsequii et gratiarum actionis officia suscepit iisque sua cum benedictione dimissis, obvios habuit dominos deputatos a communitate Portesii, cuius nomine ab excellenti domino Antonio Olivari humilime salutatus fuit et omnia ex eius parte obsequia pollicita, aderant milites ipsius terra Portesii et populus frequentior, quibus ante rhedam praeuntibus, concomitantibus vero post ipsum dominis deputatis, iter prosecutus est propius ecclesiam parochialem, ubi illi occurrit reverendus dominus Antonius Novelli curatus cum Clero ac sui |**156**| animi venerationem declaravit. Accessit illustrissimus et reverendissimus praesul tendem ad aedes, a spectabili huius loci communitate sibi decenti forma paratas, quae sunt haeredum quondam Ioannis Baptistae Mazzoleni Zenari, a qua communitate etiam sumptus facti sunt pro hac visitatione et, ibidem assumptis suis episcopalibus vestimentis, descendit ad aedium ipsarum portas, ubi dominus curatus cum cruce illum praestolabatur et sub baldachino crucem sibi ab eodem porrectam adoravit et deosculatus est.
[A margine PORTESE] Tunc processionis ordine ad ecclesiam parochialem venit ac ibidem, accepto thurificationis honore et antiphona decantata caeterisque ritibus, ut in pontificali, absolutis, populo benedixit et ut indulgentia publicaretur mandavit. Pontificalibus subinde indumentis acceptis, pro defunctis tam in ecclesia, quam in coemeterio, quod et visitavit, preces fudit ac successive, solitis sacris caeremoniis praemissis, sacramentum sanctissimae Eucharistiae visitavit, in pixide argentea in cupa inaurata, in caeteris partibus cuprea, in tabernaculo ligneo inaurato sub sera et clavi, quae est argentea, custoditum. Vidit etiam pixidem minorem ex cupreo inaurato nec non ostensorium radiatum argenteum pro exponendo sanctissimo Sacramento, de quibus providet societas eiusdem sanctissimi Sacramenti. Ex factis perquisitionibus habuit hoc Sacramentum statutis |**156**^{v}| temporibus renovari; schedas tempore paschali communicatis distribui ac subinde colligi; sub hac cura animas degere ad numerum 348 nullumque praecepto ecclesiae adesse inobedientem. Dum ad infirmos defertur, hoc Sacramentum sufficientibus luminibus comitatur, de quibus providet eadem societas Corporis Christi, quae providet etiam de cereis hoc altare maius et a qua suppeditantur suppellectiles pro associando Viatico. Cum hoc eodem Sacramento fit processio in die Corporis Christi et eiusdem expositio fit singula quaque tertia dominica cuiuslibet mensis, expensis supradictae societatis et in singulis sextis feriis mensis martii, impensis communitatis nec non postremis tribus diebus baccanaliorum fit expositio, piorum eleaemosinis. Hac peracta visitatione, populo cum ipsomet Sacramento benedixit. Reposito sanctissimo Sacramento, missam celebravit, qua absoluta actisque Deo gratiis, in antedictas aedes se restituit et ibidem prandium sumpsit. Die antedicta 16 mensis maii 1743 post prandium. Congregata schola doctrinae christianae huius parochialis ecclesiae, ad ipsam visitandam petiit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus viditque mares a foeminis seiunctos, qui festis diebus |**157**| ad suas respective classes conveniunt ut ab assignatis magistris erudiantur; iussit ut admodum reverendus dominus curatus suo more exercitium eiusdem scholae perageret ac discipulos tum parvulos tum adultos interrogaret. Hos respondentes audivit ac ita in rebus fidei ac morum instructos cognovit ut non mediocrem praesulis paterna charitas consolationem acceperit, qua non potuit contineri quin multoties laudaverit reverendi curati eiusdem et omnium qui in hoc munere illum iuvant solertiam atque pietatem quibus utuntur in edocendis discipulis scholae praedictae. Hoc exercitio absoluto, thronum conscendit et ad se vocavit officiales ac operarios huius scholae, a quibus exhibiti fuerunt libri ubi operariorum ac officialium ordo et discipulorum frequentia describitur et ex his observavit dominum curatum esse priorem huius scholae, quod semper servatur; caetera officia exerceri a laicis iuxta primaevam institutionem Ioannis Matthaei Giberti episcopi veronensis, quae apparet ex libro cuius titulus “Boni Pastoris exemplum”. Ex iisdem libris vidit etiam solertes esse sacerdotes ac frequentes in hoc exercitio et laicos huic non deficere; quapropter sui animi laetitiam praesul iterum patefecit suaque voce laudavit cleri et laicorum pietatem iisque omnibus comendavit ut huic piissimo operi in dies magis incumberent. Hisce peractis, multis petentibus Confirmationis sacramentum |**157**^{v}| distribuit. Visitavit deinde olea sancta, in custodia a latere evangelii, bene instructa. Vidit vascula argentea in capsula ex nuce, quae mittuntur ad recipienda olea sancta praedicta ad cathedralem; in altera capsula extant vascula cathecumenorum et chrismatis, argentea cum respectivis oleis, bene tenta. Vidit etiam vasculum argenteum cum oleo infirmorum, bene bene instructum. Vidit fontem baptismalem, iuxta ianuam huius ecclesiae rastris ligneis circumdatum; vidit quoque, prope ipsum fontem, sacrarium. Visitavit tria confessionalia, in ecclesia disposita pro excipiendis christifidelium sacramentalibus

confessionibus, quae bene instructa invenit. Visitavit propterea altare maius, cum mensa marmorea consecrata, in reliquis ligneum inauratum, cum icone depicto in prospectu chori, de ratione communitatis, a qua manutenetur et praestatur oleum pro lampade; cerae vero suppeditantur a societate sanctissimi Corporis Christi, quae in hoc altari est errecta ab anno 1585, die 19 februarii, ad instantiam cardinalis Augustini Valerii episcopi veronensis, ut constat ex diplomate ipsius errectionis eiusdem diei, ibidem ostenso, viso et restituto et a qua societate etiam manutenentur suppellectilia pro defferendo sanctissimo Viatico ad infirmos, quae vidit et rite ac decenter |**158**| instructa cognovit. Huic societati Paulus papa V indulgentias plenarias et partiales concessit, ut ex eius brevi dato nonis martii 1607, executo in curia episcopali die 19 aprilis 1608, exhibito, viso et restituto. In hoc altari celebrantur quotannis missae octo in singulis mensibus cum officio, in executionem piae dispositionis reverendi domini Avanzini Putelletti, scriptae in suo testamento diei 10 aprilis 1578 et codicillis 16 aprilis eiusdem anni, in actis domini Bartholomaei Frepii notarii, viso et restituto et iuxta reductionem auctoritate episcopali factam die 26 ianuarii 1667, visam et restitutam ac propterea ex residuis ultra celebrationem praedictarum missarum exequitur voluntas testatoris iuxta eamdem reductionem. Praedicta societas habet suos redditus, ex quibus tenetur ad plurima onera adimplenda, prout descripta sunt in tabella posita in sacristia, quam vidit illustrissimus et reverendissimus antistes et interrogavit utrum adimplerentur, applicando et faciendo applicare missas respective ad eadem onera; responsumque, cum illi fuerit societatem, celebrare facere tot missas iuxta vires reddituum, quos percipit et in executionem suarum obligationum, indistincte tamen, ideoque monuit sindicos et confratres huius societatis ut, diligentia adhibita, investigent capitalia dependentia ab oneribus quibus societas obnoxia est, distincte tamen quoad fieri poterit et, si redditus capitalium erunt sufficientes |**158**^{v}| ad adimplenda onera respectiva, haec impleantur; sin minus, petatur reductio; sin autem non poterunt cognosci aliqua capitalia subiecta alicui oneri, ita ut confusa sint inter se, monuit eosdem ut circa huiusmodi obligationes petant a sancta Sede methodum qua deinceps oneribus huiusmodi sit satisfaciendum et, quatenus in praeteritum non adimpleverint, petant ab eadem sancta Sede absolutionem et ita et cetera. In hoc ipso altari nulla alia est obligatio missarum, sed in eo celebrat reverendus curatus et diebus festis applicat pro populo. Visitavit postea altare Omnium Sanctorum, cum mensa marmorea consecrata, palio ex serico et icone depicto, in reliquis ex ligno constructum, de ratione communitatis, a qua manutenetur. Extant in hoc altari sacrae reliquiae olim descriptae in postrema visitatione anni 1711, quas in sua veneratione reliquit. In hoc ipso altari errectum est beneficium simplex de iure patronatus familiae Novelli, cum onere missarum sexaginta, ut ex instrumento errectionis huiusmodi beneficii diei 5 iulii 1698 et decreto episcopali 6 iulii eiusdem anni, ostensis, visis et restitutis et cetera. Huiusmodi beneficii ad praesens rector est reverendus dominus Dominicus Gratioli, qui ostendit bullas episcopales et mandatum executivum diei 26 iunii 1732 et satisfacit oneri praedicto. Altare Conceptionis beatae Virginis Mariae, cum mensa marmorea |**159**| consecrata, palio ex serico et icone depicto; in reliquis est ex ligno elaboratum, in quo extat imago beatae Virginis Mariae, ex ligno sculpta, sub chrystallis. Hoc altare est de ratione communitatis, sed tamen manutenetur a societate Conceptionis, quae inibi errecta canonice fuit, ut asseruerunt. Hoc altare est privilegiatum pro confratribus et consororibus ipsius societatis in die commemorationis defunctorum, illius octava ac feria quarta cuislibet hebdomadae, ut ex brevi apostolico diei 14 augusti 1739, ad septennium dato et in hac curia episcopali viso et approbato die 30 octobris eiusdem anni. Huius societatis confratribus indulgentia plenaria aliaeque partiales concessae fuerunt ab Innocentio papa XI sanctae memoriae, ut ex eius brevi auctoritate episcopali publicato die 7 maii 1683. Societas praedicta Immaculatae Conceptionis instituta fuit haeres a quondam Francisca relicta quondam Bartholomaei Tonolo huius loci, in eius testamento diei 2 augusti 1685 in actis domini Petri Pauli Brunelli notarii, ibidem exhibito, viso et restituto, non tamen autentico sed posito in libro instrumentorum scholarum huius loci pagina 150, cum onere iniuncto reggentibus praedictae scholae ut convertant fructum eiusdem haereditatis in faciendo celebrare in dicto altari tot missas quot annis pro anima sua et suorum defunctorum. Eius haereditas consistebat in capitali unius domus, descriptae |**159**^{v}| in eodem testamento, quae olim concessa fuit ad livellum pro capitali librarum 921.3 planeti, ex quibus percipiebantur librae 36.16.3 planeti, ut in libro "Ordinamenti" huius societatis folio 179 tergo; deinde vero, obortis controversiis quae describuntur in eodem libro ad paginam 24 et sequentibus, tandem, a livellario restituto capitali, constat in libro praedicto ad paginas 179 tergo, 180, 181, 182, 183 capitale ad praesens esse librarum 964.13 parvularum, ex quibus percipit societas fructum in ratione quatuor pro centenario, scilicet tronos 38.11.9 a reverendo domino Petro Orio sacerdote huius loci, ex instrumento ibidem relato diei 15 iunii 1726 in actis domini Petri Novelli notarii, a quo relatio praedicta in eodem libro descripta fuit; qui reverendus Orio tenetur celebrare missas viginti sex iuxta praesentem redditum; praedictis consideratis, celebrandas decrevit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, ita ut, crescente vel decrescente redditu eodem, cum

proportione manualis eleaemosinae triginta marculorum pro quaque missa, crescat vel decrescat numerus ipse missarum et ita et cetera. Eidem societati Conceptionis Vincentius et Lucia fratres Tagietti huius loci, in eorum codicillis diei 24 martii 1723, in actis domini Petri Novelli notarii, visis et restitutis, reliquerunt legatum eorum domus cum conexis, descriptae ibidem nec non eorum mobilia, ad hoc ut, post utriusque mortem, subastarentur et capitale |**160**| proveniens ex eorum praetio investiretur et eius redditus pro medietate cederet beneficio scholae et pro altera medietate impenderetur in celebrare faciendo tot missas in suffragium eorum animarum et id perpetuis temporibus. Ex libro inscripto "Ordinamenti et effetti" huius societatis paginis 185 tergo, 186 tergo et 190 tergo, apparet capitale retractum ex bonis legatis ut supra esse in tronis 960.8, ex quibus societas percipit fructum tronorum 38.8.6, ut ex eorum libro viso et retituto, quorum medietas est tronorum 19.4.3; quapropter illustrissimus et reverendisssimus dominus dominus episcopus decrevit ut ex his a societate tribuantur sacerdoti troni 19.10, ad hoc ut sacerdos ab ipsa electus celebret missas tresdecim, assignata cuique missae aeleaemosina manuali solidorum triginta et hoc stante praesenti fructu; quod si accreverit vel decreverit, augeatur vel diminuatur cum proportione missarum numerus, quibus semper assignabitur aeleaemosina triginta marculorum et ita et cetera. Haec ipsa societas instituta fuit haeres a quondam domino Ioanne Baptista Tagietti quondam domini Francisci, huius loci, in eius testamento diei 11 iulii 1728 in actis domini Petri Novelli notarii, cum onere ut, ex redditu capitalis provenientis ex ipsa haereditate, tot missas celebrare faceret quot – detractis impensis – celebrare possint et ut in eodem testamento, viso ibidem et restituto. Societas ipsa acceptavit onus praedictum, cum conditione |**160**^{v}| administrationis tantumodo reddituum, non vero ut haeres, declarando se non fore obligatam nisi quoad quantitatem fructuum bonorum seu capitalium quorum habuerit administrationem, quam declarationem suo decreto vicarius generalis huius episcopatus approbavit die 28 iulii 1738 nec non illustrissimus et excellentissimus provisor Salodii et capitaneus Riperiae alio suo decreto diei 13 augusti 1738 eamdem declarationem confirmavit, quae decreta exhibita, visa et restituta fuerunt et ita, inhaerendo praedictis decretis, societas eamdem administrationem acceptavit, ut in libro currenti "Ordinamenti" ad paginam 51. Ex libro inscripto "Eredità Tagietti" a folio 42 usque ad folium 63 inclusive et ex libro "Ordinamenti et effetti" huius societatis foliis 187, 188, 189, 190 et 192, exhibitis, visis et restitutis, apparet capitalis huic piae dispositioni obnoxii summam esse tronorum 11592.1.6; fructuum autem summam esse tronorum 404.7.11, quam impendit societas in celebrare faciendo tot missas quot celebrari possunt habita ratione aeleaemosinae manualis triginta solidorum pro quaque missa; quod, cum consonum cognoverit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus piae dispositioni praedicti Ioannis Baptistae Tagietti, sua auctoritate appobavit, mandans tamen ut distintius partitae quae conficiunt praedictam summam capitalis |**161**| describantur in libro distincto ab aliis oneribus, foris inscribendo "Aministrazione della pia disposizione del quondam Giovanni Battista Tagietti", in quo libro annuatim describantur etiam fructus percepti et e contra impensae quae occurrerint ac demum quantitas missarum celebratarum et ita et cetera, omni et cetera. Visitavit subinde altare beatae Virginis Mariae a Rosario, cum mensa marmorea consecrata, in reliquis ligneum, cum imagine eiusdem beatae Virginis Mariae ex ligno sculpta sub crystallis. Hoc altare est de ratione communitatis, sed manutenetur a societate sanctissimi Rosarii, quae est inibi errecta ab anno 1611 sub die 4 aprilis, ut ex diplomate procuratoris et vicarii generalis ordinis praedicatorum eiusdem diei et anni, exhibito, viso et restituto. Eidem societati concessae fuerunt indulgentiae plenariae et partiales a Paulo papa V, ut ex eius brevi dato Romae nonis martii 1607, admisso auctoritate episcopali die 9 aprilis 1608 et est hoc altare privilegiatum pro confratribus eiusdem societatis in die Commemorationis defunctorum illius octava ac feria sexta cuiuslibet haebdomadae, ut ex brevi ad septennium dato die 23 decembris 1740, in curia episcopali admisso die 25 ianuarii 1741. Huic societati supradictae plurima legata relicta fuerunt cum onere missarum, prout in tabella existente in sacristia, quorum redditus cum non sint distincti sed confusi inter se ac non appareat distincta executio respectivorum |**161**^{v}| onerum ideoque illustrissimus et reverendissimus praesul mandavit reggentibus eiusdem societatis ut, adhibita neccessaria diligentia, recognoscant non modo respectivas obligationes assumptas, verum etiam curent ut capitalia obnoxia respective obligationibus ipsis distinguantur, ad hoc ut quae impleri possunt iuxta intentionem piae disponentium adimpleantur; si quae vero indigeant reductione, de his petatur reductio ac demum, si ex ipsis aliqua confusa ita sint ut non possint recognosci distincte, recuratur ad sanctam Sedem, supplicando prout res èpostulabit et ita et cetera, omni et cetera. Altare sanctissimo Nomini Iesu dicatum, quod est consecratum, cum mensa marmorea, in reliquis ligneum, cum icone depicto, de ratione communitatis huius loci. In hoc altari errecta est societas sub nuncupatione eiusdem Nominis Iesu, a qua idem altare manutenetur, cuius errectionis principium ignoratur, sed tamen est antiqua, cui concessae fuerunt indulgentiae plenariae et partiales a Paulo V pontifice, ut ex eius brevi dato nonis martii 1607, admisso in hac curia episcopali die 19 aprilis 1608, viso et restituto. Haec

societas, unitim cum praedictis societatibus Conceptionis et Rosarii, pro sua tertia parte sicut praedictae duae societates pro aliis duabus tertiis partibus, tenetur celebrare facere quot annis perpetuo officium missarum viginti, distribuendarum in tribus officiis pro anima |**162**| quondam domini Francisci Villa huius loci, iuxta eius piam dispositionem in suo testamento scriptam et in codicillis diei 28 martii 1662 in actis Bartholomaei Gratioli notarii, exhibitis, visis et restitutis, pro quo onere quaeque societas habet redditus tronorum viginti, ut apparet ex libro inscripto "Effetti della scuola del santo Nome di Gesù" pagine 28 et 30, quod onus adimpletur ab eadem societate. Eidem societati sanctissimi Nominis Iesu Dominica Persecini, in suo testamento diei 8 augusti 1685 in actis domini Ioannis Baptistae Novelli notarii (cuius particula autentica exhibita fuit, visa et restituta), reliquit legatum petiae terrae descriptae ibidem, cum onere ut ex tribus partibus reddituum eiusdem petiae terrae celebrarentur tot missae pro anima sua suorumque parentum et tertia pars cederet beneficio eiusdem societatis. Capitale derrivatum a praetio retracto ex venditione petiae terrae relictae est in summa tronorum 854, ex quo percipitur fructus tronorum 25.13, ut apparet ex praedicto libro "Effetti della scuola" pagina 41; qua propter, cum duae tertiae partes huius fructus consistant in tronis 17.2, celebrandae erunt missae undecim, prout celebrandas illustrissimus et reverendissimus praesul decrevit, hac tamen lege ut, vel si augeatur vel si diminuatur fructus, cum proportione semper missae celebrentur, assignata cuique missae aeleaemosina triginta solidorum et ita et cetera. omni et cetera. |**262**^{v}| Preter praedictas obligationes, in altaribus ut supra visitatis descriptas, in alia tabella posita in eadem sacristia et ipsae obligationes execuuntur iuxta vel dispositiones defunctorum, vel respective iuxta decreta reductionum in eadem tabella recensitarum, quae decreta servantur etiam in processu foris inscripto "Reductiones missarum communitatis Portesii" et decretum in visitatione nec non alia describuntur in annexa notula autentica, foris inscripta "Decreta pro legatis piis", quae omnia exhibita fuerunt, visa, et restituta. Verum, cum illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus cognoverit ex legatis in tabella nominatis "Rogationi et Grassae" ommissas aliquas missas, ideo ordinavit ut spectabilis haec communitas satisfaciat pro iisdem missis ommissis, aggravando hominum communitatis conscientias ut huismodi oneribus quantocitius fieri poterit satisfaciant et ita et cetera. Legatum tamen quondam Laurentii Tonoli, reductum ac moderatum in reductione 1659 praecitata, ad missas 170 et si quid ex fructibus haereditatis supererit iuxta piam dispositionem testatoris pro panno comparando ad pauperes induendos. Reggentes communitatis iterum moderandum humilime petierunt eo quod – ut asseruerunt, et ut etiam apparet ex libro foris inscripto "Eredità del quondam Lorenzo Tonolo" pag. 43 tergo – anno proxime |**163**| elapso reddituum summa, quam perceperunt ex capitalibus eidem obnoxiis tantumodo fuit tronorum 205.5, qui redditus diminuti sunt eo quod fructus censualis in dies magis diminuatur, ita ut ad praesens investiantur capitalia in ratione trium usque ad quatuor ad summum pro centenario, ex qua summa fructus, cum centum septuaginta missae ad rationem aeleaemosinae triginta solidorum pro quaque celebrari non possint, ideoque insteterunt ut numerus ipsarum ita reducatur ut iuxta quantitatem reddituum qui quot annis percipiuntur tot missas communitas celebrari faciat quot, habita ratione praedictae aeleaemosinae manualis celebrari poterunt. Quibus intellectis et consideratis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus decrevit iuxta superius petita, monens tamen reggentes communitatis ut sedulo attendant ne eorum culpa capitalia huius piae dispositionis decrescant aut confundantur et redditus diminuantur in praeiudicium pie disponentis et in perniciem eorum et ita et cetera, omni et cetera. In praecitata tabella obbligationum communitatis apparet duodecim missas celebrandas esse iuxta piam dispositionem quondam Iacobi Novelli, sed ita celebrandas ut huic oneri adimpletum sit ante diem anniversariam mortis testatoris. Verum, cum non constet de die huiusmodi anniversaria neque in libris parochialibus dies ipsa inveniri potuerit, cum desint libri eius temporis, reggentes communitatis supplicaverunt ut, |**163**^{v}| donec inveniri et recognosci poterit dies obitus praedicti testatoris, interim decernatur tempus quo huiusmodi missae duodecim sint celebrandae. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus decrevit ut praedictae duodecim missae celebrentur tempore quadragesimali et ita et cetera, omni et cetera. Franciscus quondam Iacobi Tabarelli huius loci, in suo testamento diei 15 augusti 1630 in actis domini Iacobi Corsetti notarii, ibidem exhibito, viso et restituto, decedente eius filio sine successoribus, instituit haeredem spectabilem communitatem Portesii, cum onere quod ipsa celebrare faciat sex missas quolibet mense in perpetuum, in remedium animae suae et suorum defunctorum et de eo quod supererit ex introitibus huius haereditatis debeat dispensare prout ipsi communitati videbitur et, in casu magnae neccessitatis, pauperes subveniantur. Praedictus Franciscus Tabarelli fuit haeres quondam Francisci Rottae salodiensis, qui in ultimo suo testamento illum haeredem – suis filiabus decedentibus sine filiis – substituit pro medietate suae haereditatis, iubens ut alia medietas impenderetur in dotandis tot puellis, quae sint boni patris et matris, ex fructibus tamen huius medietatis, ut apparet ex ipsius dispositione, relevata publico decreto die 12 iunii 1631, viso cum ipsamet ultima voluntate,

lecto et restituto. Successit revera in haereditate praedicta Franciscus Tabarelli, ut ipsemet declaravit in praecitato suo testamento. Cum igitur specrabilis |**164**| communitas successerit tam in bonis particularibus Tabarelli quam in bonis haereditatis Rottae, consuevit ab immemorabili – praeter missarum onus praescriptum – dotare etiam ex residuis puellas iuxta intentionem praedicti testatoris Rottae. Verum, cum pro executione harum piarum dispositionum nulla certa methodus observata hucusque fuerit, domini Matthias Amici et Faustinus Olivari, agentes ut sindici praedictae communitatis et nomine eiusdem, humilime supplicaverunt suam illustrissimam et reverendissimam dominationem ut sua auctoritate, qua sibi concessum est interpretare ultimas pias dispositiones, decernat et declaret quomodo onera praedicta sint adimplenda, subiicientes fructum huiusmodi haereditatis ad praesens ascendere ultra tronos 7000 prout ipsimet nec non dominus Dominicus Novelli, notarius eiusdem communitatis testificati sunt ac deposuerunt. Qua supplicatione intellecta visisque testamentis supradictorum Rottae et Tabarelli, considerata etiam praxi qua administrata fuit huiusmodi haereditas, consideratis considerandis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, interpretando piam dispositionem praedicti Francisci Tabarelli, haeredis Francisci Rottae et omni meliori modo et cetera, decrevit ac declaravit missas quot annis celebrandas esse sex in quoque mense, sed ita ut quarta pars reddituum provenientium ex haereditate praedicta impendatur quot annis in dotandis puellis boni patris et matris huius communitatis Portesi, cum |**164**^{v}| has tamen conditione quod, antequam assignetur illis dos, habeat unaquaque testimonium admodum reverendi curati pro tempore de eius vitae honestate, de frequentia sacramentorum et doctrinae christianae ac etiam de paupertate, super quibus aggravatur conscientia reverendi curati praedicti, ad hoc ut testificetur tantumodo de huiusmodi conditionibus quando sint verae et ipse cognoverit laborare puellas vera paupertate. Caeteras autem tres partes huis haereditatis, praeter aeleaemosinas missarum praedictarum, taxatas in ratione triginta solidorum pro quaque, decrevit impendendas esse: primo in dando in aeleaemosinam libras 56 praedicatori tempore quadragesimali iuxta consuetudinem; in erogando stipendium librarum 84 magistro electo a communitate et augendo honorario reverendo domino curato pro tempore, cum annua praestatione librarum 160. Residuum vero reddituum impendendum in operibus piis ac praesertim in aeleaemosinis pro pauperibus et ita et cetera, omni et cetera. Hisce actis, in antedictas aedes diversatus est et incoenatus quievit. Die veneris 17 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ecclesiam parochialem antedictam adivit in eaque praemissa praeparatione, sacrosanctum missae sacrifitium obtulit aeterno Patri; quo absoluto, nonnullis utriusque sexus christifidelibus augustissimum |**165**| Eucharistiae sacramentum ministravit. Visitavit subinde sacristiam et in ea vidit armaria, bene disposita, in quibus servantur paramenta, absque vasa sacra descripta in pollicea praesentata et in fine huius libri reposita ad litteram L. Vidit etiam libros in quibus sacerdotes se subscribunt quando missas celebrant, ex quibus, cum non ordinate ut par est fieri cognoverit, decrevit ut in sacristia ipsa sit liber, et continuo ibidem existat, in quo omnes celebrantes, tam pro sua peculiari devotione quam pro aliqua sibi iniuncta obligatione, singulis vicibus se se subscribant, declarantes intentionem pro qua applicaverint. Praeterea mandavit ut quique sacerdos habeat suum peculiarem librum, servandum in sacristia, pro sua peculiari obligatione, quae sibi iniuncta fuerit, in quo describat quantitatem stipis sibi assignatam vel quantitatem fructuum cappellaniae quam exercet et deinde singulis vicibus quibus celebrat se subscribat, declarando suam intentionem qua applicaverit pro sua obligatione, ad hoc ut, in fine cuiuslibet anni vel quando expleverit suam obligationem, appareat satisfecisse eidem vel tot missas celebrasse quot redditus perceperit, iuxta respectivas institutiones vel reductiones earum. Visitavit chorum, in quo vidit sedilia ex nuce constructa, |**165**^{v}| bene disposita. Vidit quoque locum iuxta sacristiam et in eo retro altare sanctissimi Nominis Iesu vidit locum prospicientem in eodem altari in quo extant sacrae reliquiae sanctorum Christi martyrum Marcelli et Coronae, in arca lignea inaurata repositae anno 1717; supra pulvinari serico rubri coloris sancti Honorati, santi Placidi, sanctae Severae et sanctae Vincentiae martyrum duobus in bracchiis ligneis depictis auro linitis nec non sanctorum martyrum Chari, Iusti, Probi, Iustini, Marcellini, Iulianae, Constantiae et Fortunatae in duabus figuris seu ligneis imaginibus depictis et auratis in pectore, quas recognovit sub crystallis, litteris sigillisque munitas et deveneratus est. Claves harum reliquiarum servantur a reverendo curato. In hoc loco vidit confessionale quo utitur pro maribus tantum. Visitavit subinde domum parochialem, prope ipsam ecclesiam existentem et sufficienter esse instructam invenit. Quibus habitis, ad antedictas aedes reversus est et, defatigatus a visitationibus hucusque peractis, residuam huius diei partem quieti concessit. Die sabbathi 18 mensis maii 1743. Ad antedictam parochialem ecclesiam illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus se contulit in eaque sacrum fecit et subinde quamplures utriusque sexus christifideles communicavit et petentibus Confirmationis sacramentum ministravit. Vidit et visitavit subinde dictam parochialem ecclesiam, quae est |**166**| sufficientis structuae compactam et divo Ioanni Baptistae praecursori dicatam; est consecrata et anniversaria dies colitur die 4

octobris cuiuslibet anni; constat eadem consecratio ex documento diei 4 octobris 1595, non tamen autentico, ibidem exhibito, viso et restituto. In ea vidit organum et sugestum in quo tempore quadragesimali concionatur diebus festis, secunda, quarta et sexta feria ac die sabbathi cuiuslibet hebdomadae; concionator accipit stipem a communitate, a qua eligitur, scutorum viginti octo brixiensium et officio suo fungit cum mandato et benedictione episcopali. Haec eadem ecclesia est de ratione huius communitatis, a qua omnino manutenetur. Hisce peractis, in praefatis aedibus diversatus est et prandium sumpsit. Die antedicta 18 mensis maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, in proprio cubiculo pro tribunali sedit et coram eo, de suo mandato vocati, comparuerunt: admodum reverendus dominus Antonius Novelli, sacerdos aetatis annorum 40 circiter, curatus amovibiliter electus ab hac communitate et praesentatus iuxta antiquam ipsius communitatis consuetudinem, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 5 novembris 1742; qui, parendo mandatis, obtulit polliceas huius ecclesiae, infra positas ad litteram L; et interrogatus |**166**^{v}| utrum in eius paroecia sint publici peccatores, scandalosi, innobedientes ecclesiae praeceptis, irretiti aliqua censura ecclesiastica vel impedimento dirimenti et huiusmodi ac utrum sacerdotes suum officium religiose peragant honesteque vivant, respondit omnes eius parochianos obedire divinis et ecclesiasticis legibus nullosque inter ipsos adesse qui scandalosi sint aut huius generis peccatores; praesbyteros vero omnes tam in officiis suis quam in morum honestate omnes suas partes exequi. Obtulit quoque libros parochiales matrimoniorum, renatorum et mortuorum nec non status animarum, quos illustrissimus et reverendissimus praesul vidit et visitavit et bene instructos esse invenit. Comparuerunt successive, vocati: reverendus dominus Ioannes Baptista Villa, sacerdos aetatis annorum 42 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 14 iulii 1742. Reverendus dominus Ioannes Baptista Zane, sacerdos aetatis annorum 35 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum dato die 22 martii 1743. Reverendus dominus Dominicus Gratioli, sacerdos aetatis annorum 35, rector suprascripti beneficii Novelli. Reverendus dominus Hieronymus Gratioli, sacerdos aetatis annorum 30, cum mandato pro cura animarum ad annum hodierna die confirmato. |**167**| Reverendus dominus Iacobus Gratioli, sacerdos aetatis annorum 25 circiter. Comparuerunt subinde domini sindici huius terrae et, interrogati de vita, moribus et diligentia in proprio munere fungendo reverendi curati nec non de vita et moribus sacerdotum et an in hoc loco adsint usurarii, concubinarii, publici peccatores aut huius generis, responderunt reverendum curatum summa diligentia officio suo fungi, praesbyteros bonis vita et moribus vivere nullumque – Deo dante – adesse publicum peccatorem aut scandalosum. Vocata etiam comparuit Margarita uxor Dominici Tonoli annorum 58 circiter, obstetrix, quae examinata circa sacramentum baptismi in casibus neccessitatis, se optime instructam esse ostendit. Praedicti domini sindici, scilicet domini Aririci et Olivari, supplicaverunt suam illustrissimam et reverendissimam dominationem ad hoc ut decerneret executionem piarum dispositionum circa ressidentiam institutam in hac parochiali ecclesia, declarando methodum qua ipsa ressidentia exercenda sit; qua supplicatione audita, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus sibi resservavit extra visitationem tamquam in visitatione, habita informatione et visis piis ordinationibus testatorum, decernere et declarare quidquid et cetera et ita et cetera, omni et cetera. His actis, idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad ecclesiam parochialem antedictam regressus est ubi, fusis ante divinum |**167**^{v}| Sacramentum precibus ac defunctis divinae miserationi comendatis factisque infrascriptis ordinationibus, Portesii paroeciae, populi et cleri atque ipsius ecclesiae parochialis visitationem absolvit.Ordinata. Eradantur herbae a coemeterio et rasae omnino semper serventur et comburantur earumque cineres spargantur super idem coemeterium, ut fuit etiam ordinatum in postrema visitatione anni 1711 et executum non apparet – provideatur de conopeo pro pixide maiori et illud quod modo positum est huic pixidi aptetur pixidi minori – exequatur ordinatio postremae visitationis anni 1711 qua decretum fuit ut fons baptismalis esset divisus – cancelli ad ipsum fontem attolantur et custodiantur clausi sub sera et clavi – fiat novum operculum sacrario, ne imunditiae in ipsum defluant – in loco iuxta sacristiam obturetur latrina inibi existens. Absoluta visitatione Portesii, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus iter direxit, rhedam conscensus cum suo reverendissimo domino provicario generali caeterisque suis familiaribus, paroeciam versus Sanctorum Felicis et Adaucti Riperiae, ad cuius fines dominorum electorum communitatis Portesii, admodum reverendi curati et cleri humilima obsequii officia recepit; |**168**| quibus benedictis ac finibus Portesii praeteritis, ipsi occurrerunt excellens utriusque doctor dominus Ioseph Cominelli, electus a spectabili communitate Sancti Felicis praedicti et dominus Hieronymus Bonazzi, sindicus aliique principaliores eiusdem communitatis, una cum militibus loci ipsius ac frequentissimo populo et dominus Cominelli brevi elegantique concione suae communitatis laetitiam de eius adventu declaravit eamque humilimis et officio plenis verbis pietati ac pastorali dilectioni illius plurimum comendavit, omnia exhibendo eiusdem hominum

et populi erga pastorem amantissimum obsequia, cui, cum a sua dominatione illustrissima et reverendissima omni dilectionis officio responsum fuisset, populo et militibus praecedentibus ac subsequentibus praedictis deputato, sindico et principalioribus, iter prosecutus est donec, proximus huic terrae, obvium habuit admodum reverendum dominum Matthaeum Albertini, praepositum huius parochialis ecclesiae Sanctorum Felicis et Adaucti Riperiae, una cum suo clero, a quo eius gaudium ac totius cleri et populi humilimis verbis declaratum fuit, supplex petendo ut ab antistite illustrissimo et reverendissimo super omnes eius benedictiones elargirentur. Cum his igitur ad aedes heredum Bertozzi, a spectabili communitate sibi paratas ac ornate instructae, se contulit; cuius communitatis impensis omnia ad hanc visitationem neccessaria providentur ibique, itinerario habitu deposito, et suis vestibus episcopalibus indutus, statim visitationem **|168^{v}|** huius paroeciae aggressus est

[A margine: SANTI FELICE ET ADAUCTO DI RIVIERA] ac de more sub baldachino, a principalioribus loci gestato, crucem a reverendo praeposito sibi porrectam in egressu ipsius domus deveneratus ac deosculatus est ac deinde, canente clero canticum *Benedictus*, in ecclesiam parochialem ingressus ac a reverendo praeposito thurificatus, decantatis etiam antiphonis et caeteris pontificalibus ritibus observatis, pro defunctis oravit tum in ecclesia tum in coemeterio, quod itidem visitavit et subinde ad visitationem sanctissimi Eucharistiae sacramenti, in peculiari huius ecclesiae cappella positi, se contulit ubi, genuflexus ante altare et pixide sacra a reverendo domino praeposito extracta, cum hymno et thurificatione sacram ipsam Eucharistiam veneratus est. Surrexit et, assensis altaris gradibus, eamdem visitavit atque invenit illam servari in tabernaculo marmoreo, sub sera et clavi – quae est argentea – custoditam, in pixide argentea in cupa et in reliquis partibus cuprea inaurata, bene instructa. Vidit etiam aliam pixidem minorem argenteam et tertiam pixidem minimam pro deferendo sanctissimo Viatico infirmis distantibus, quae pixis minima argentea est in cupa et in reliquis partibus ex auricalco. Vidit etiam ostensorium radiatum, ex argento et iuxta sacros ritus elaboratum. Interrogatus subinde admodum reverendus praepositus, respondit **|169|** statutis temporibus hoc augustissimum Sacramentum renovari; cum ad infirmos deferendum est, data opportunitate dari signa in sero; indulgentias associantibus concessas publicari; satis decenter comitari luminibus et suppellectilibus, quae suppeditantur ab infrascripta societate ipsius sanctissimi Sacramenti; sub hac cura animas degere a communione 584, in totum vero 785 nullumque adesse inobedientem praecepto ecclesiae tempore paschali; cum hoc ipso Sacramento fieri processionem in die Corporis Christi et singulis tertiis dominicis, impensis societatis praedictae, a qua etiam providetur pro expositione, quae fieri solet per totam octavam eiusdem Corporis Domini, tertia quaque dominica mensis post vesperas et singula sexta feria mensis martii. Populo denique eodem Sacramento benedixit ac illud in tabernaculo reposuit. Absoluta visitatione sanctissimi Sacramenti, se contulit ad altare maius, ubi coram sua illustrissima dominatione comparuit dominus Hieronymus Bonazzi, sindicus huius communitatis et, debito obsequio, exposuit in hoc altari venerari cultu immemorabili sacras reliquias sanctorum Christi martyrum Felicis, Adaucti et Flaviae virginis et martyris eaeque ut recognoscantur humiliter suam illustrissimam et reverendissimam dominationem supplicavit, ut cultus idem in dies magis augeatur, praesertim cum populus huius loci tamquam suos patronos veneretur et ad eos, dum calamitate aliqua opprimitur, reccurrit, easdem reliquias **|169^{v}|** venerando; cui supplicationi illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus benigne annuens, super gradus altaris ascendit viditque arcam marmoream constructam supra mensam ipsiusmet altaris, supra quam eminent imagines, in marmore pariter sculptae, sanctorum, quam circuivit et in eius parte posteriori observavit sequentem inscriptionem: “Intus sanctorum Felicis et Adaucti ac divae Flaviae corpora iacent, perillustris et admodum reverendi domini Angeli Monighae de Sancto Felice, procuratoris generalis cassinensis opera parata anno salutis die XXX augusti MDCXXIV”. In parte vero anteriori vidit adesse laminam cupream inauratam, qua clauditur additus eiusdem arcae; vocavit igitur ad se excellentem utriusque doctorem dominum Iosephum Cominelli, civem Riperiae et degentem Salodii, originarium tamen huius loci nec non dominum Romanum Bonazzi notarium, filium quondam domini Lucidori huius terrae eosque rogavit testes adesse earum omnium quae in recognitione harum reliquiarum occurrent et ut opus erit. Hoc facto, praesentibus ipsis testibus aliisque plurimis sacerdotibus ac principalioribus huius communitatis, iussit ut lamina inde tollatur quae per reverendos dominos Stephanum Navoni et Hieronymum Fiorentini sacerdotes ad id adhibitos – detractis quatuor clavis ferreis spirali modo efformatis et ita aptatis ut firme ad ostium arcae consisteret lamina ipsa – inde ablata haec fuit; qua **|170|** ablata, vidit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus cratem ferream antepositam arcae eidem, sub qua custodiuntur tres capsulae lignae inauratae cum crystallis, ex quibus apparebant quaedam ossa ita in iis posita ut sacrae reliquiae consuescunt poni in capsulis in quibus exponuntur. Quapropter mandavit ut cratis ferrea inde quoque removeretur, quam observavit tribus clavibus clausam esse. Postulavit igitur ut praedictis sacerdotibus

exiberentur claves, interrogans a quibus ipsae custodirentur; dominus sindicus respondit hasce claves ab immemorabili tempore custoditas fuisse a familia dominorum de Moniga huius loci; nam reverendus pater Angelus Moniga, procurator ordinis cassinensis, sacras huiusmodi reliquias communitati dono dedit ac propterea, ob tale beneficium eidem collatum, benefactoris familiae claves ipsae custodiendae relictae fuerunt. Quibus auditis, accersivit dominum Innocentium Moniga, ultimum superstitem huius familiae et eidem mandavit ut claves sacerdotibus ipsis traderet easque ipse prompto animo obtulit, una cum duobus documentis, quorum alterum diei 20 iunii 1622 in actis domini Iulii Blanchi, notarii almae Urbis, ex quo cognoscitur corpora sanctorum Christi martyrum Felicis et Adaucti extracta fuisse auctoritate pontificia ex coemeterio in via ostiensi extra Urbem atque dono data praedicto domino Angelo Moniga; alterum vero diei 7 aprilis |**170**^{v}| 1623 in actis domini Antonii de Prava, notarii romanae curiae, ex quo apparet corpus sanctae Flaviae virginis et martyris extractum fuisse ex coemeterio Calisti et deinde donatum praedicto domino Angelo Moniga, a quo tria huiusmodi sacra corpora huic spectabili communitati donata fuerunt, ut apparet ex actu procurae diei 7 maii 1624 in actis domini Pauli Massarini, notarii regiensis, quem actum pariter idem dominus Innocentius Moniga humilime suae illustrissimae et reverendissimae dominationi obtulit iisdemque actibus visis, lectis et consideratis traditisque clavibus praedictis sacerdotibus, ab ipsis serae apertae fuerunt et ab arce detracta fuit etiam crates ferrea. Quo facto, iussit ut inde extraherentur tre illae arcae seu capsulae et extractae fuerunt; illas vidit et diligenter observavit viditque ligneas esse fabrefactas auroque linitas in forma quadrata sed oblonga et in quatuor partibus suis crystallis munitas; earum longitudo commensurata fuit unciarum novem, latitudo quinque, altitudo quatuor absque pedibus; eas tamen nullo sigillo obsignatas invenit, sed a parte anteriori apparebat foramen in singulis per quod posset introduci parva clavis. Hoc observato, interrogavit utrum adessent claves quibus aperirentur ipsae tres arcae et praelaudatus dominus Innocentius Moniga duas obtulit parvulas claves, quarum manubria ex auricalco confecta sunt; iussit igitur eorum praecitatis testibus ut aperirentur arcae, sed |**171**| ob clavium et serarum rubiginem duae capsulae aperiri non potuerunt et tantummodo cum una ex his clavibus aperta fuit tertia arca, qua aperta adstantibus semper praedictis testibus, vidit pagellam supra sacra ossa positam cum hac inscriptione: “Santa Flavia vergine martire”, quam inscriptionem obtulit mihi notario, ut antiquitatem characteris observarem eamque observavi vidique characterem respondere aetati qua extractum fuit hoc corpus e coemeterio Calisti, quam subinde inscriptionem idem illustrissimus et reverendissimus praesul in eamdem arcam reposuit. Cum vero recognoscendae essent reliquiae aliarum duarum capsularum, ex quibus foris nulla apparebat inscriptio, iussit ut Iosephus Catanus, praesens faber lignarius salodiensis, suis instrumentis illas aperiret easque aperuit et in una earum supra sacras reliquias vidit positam in pagella hanc inscriptionem: “Sanctus Felix martyr”; in alia vero hanc quoque inscriptionem: “Sanctus Adauctus martyr”; quas inscriptiones mihi notario tradidit ut eas recognoscerem et experirer utrum earum caracter respondeat tempori quo extractae fuerunt a coemeterio in via ostiensi. Eas igitur vidi et observavi earumque characterem cognovi respondere tempori earum inventionis; quo recognito, idem illustrissimus et reverendissimus antistes ipsas inscriptiones disctincte posuit in capsulis ex quibus illas extraxit. |**171**^{v}| Quibus ita peractis, iterum vocavit ad se dominum Innocentium Moniga et monitum ut iure iurando deponat circa ea de quibus interrogabitur et, praestito per ipsum iuramento, tactis et cetera, ad delationem et cetera fuit. Interrogatus quam notitiam circa has reliquias habeat, respondit: “Io mi raccordo che il mio signor nonno per nome Giovanni Angelo, che morì circa l’anno 1690 in età d’anni 78 circa, custodiva diligentemente le chiavi che presentemente io ho consignato e più volte ho sentito dire dalla sua bocca che, quando furono donate a questa comunità dal signor suo padre per nome Gerolamo, come procuratore del padre don Angelo di lui fratello, furono riposte in questa stessa arca dove presentemente si trovano, restando – non so poi dire perché – le chiavi dell’arca stessa dalla nostra famiglia custodite; in oltre egli mi diceva che sempre sono state in grande veneratione appresso di questo popolo et io posso attestare che, da che ho avuto cognitione, sempre ho osservato un culto particolare verso queste sacre reliquie et ho custodito io pure con tutta gelosia le chiavi sopradette, non avendo mai consignate le chiavi piccole ad alcuno, ma solamente le chiavi della ferrata al sacerdote sacristano di questa chiesa, per ripulire i reliquiarii, li quali sempre però sono stati come sopra ben chiusi”. Interrogatus utrum sciverit vel audierit arcas huiusmodi |**172**| apertas aliquando fuisse, respondit: “Io ho l’età d’anni 78 et ho sempre custodite appresso di me tanto le chiavi dell’inferriata che le chiavette delle cassette, né mai o io o altri hanno aperte le stesse cassette; così pure posso testificare che, nel tempo che viveva mio signor nonno Gerolamo, non sono mai state aperte, perché da lui ho sentito che sono state conservate sempre intatte tali quali furono poste nell’arca”. Quibus habitis et cetera, communicatus et cetera et lectum confirmavit. Vocavit ad se reverendum dominum Iacobum Tirandi, sacerdotem huius loci, uti unum ex senioribus huius cleri, eumque monitum ut iure iurando deponat quidquid et cetera circa huiusmodi reliquias praestitoque

more sacerdotali iuramento fuit. Interrogatus ut dicat et deponat quidquid noverit circa ipsasmet reliquias, respondit: “Io ho l’età d’anni circa 72 e da che ho cognitione ho sempre vedute collocate nell’arca di quest’altare queste tre cassette, adesso riposte sopra la mensa dello stesso altare nella medesima forma e situazione in cui erano avanti che fossero estrate, né mai ho saputo o inteso a dire che siano esse mai state aperte e facilmente l’averei saputo, essendo io nato, educato e vissuto quasi sempre in questo luogo et ho servito questa stessa chiesa nelle funzioni ecclesiastiche. In oltre posso attestare che verso queste sacre reliquie |**172**^{v}| è stato sempre dal popolo usato un fervoroso divoto culto, il quale nelle sue neccessità con molto suo vantaggio è riccorso a venerarle per ricevere la protezione di questi santi suoi avocati. Ho ancora sentito a dire dai vecchi che vivevano nel tempo della mia gioventù che queste sono le reliquie che furono donate dagl’antichi della casa Moniga a questa chiesa, dove si sono venerate e si venerano”. Interrogatus utrum audiverit eas capsulas apertas aliquando fuisse vel ab aliis repositas in arca supra altare qui non fuerit de familia Moniga, respondit: “Io non so dir altro se non quello che ho detto e lo so per la prattica continua di questa chiesa e di questo luogo”. Quibus habitis et cetera, sacerdos et cetera et L.C. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus iussit subinde mihi notario ut legerem actum postremae visitationis illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi Barbadici anni 1711, quem legi et ex eo cognovit capsulas ipsas diligentia et pietate custodiri et a praedicto suo antecessore sanctorum praedictorum corpora cum thurificatione adorata fuisse et in sua veneratione relicta. Quibus omnibus actis visisque ut supra documentis autenticis, visis inscriptionibus respectivis positis in capsulis earumque characteribus observatis, visa praedictorum testium depositione ex qua capsulas cum iisdem reliquiis |**173**| eas ipsas esse quas procuratorio nomine huic communitati donavit dominus Hieronymus Moniga et intactas, numquam apertas fuisse cognovit et cultum immemorabilem erga ipsas sacras reliquias praestitum relevavit, visis videndis et consideratis considerandis, inhaerendo etiam intentioni suorum antecessorum, easdem reliquias authenticas cognovit, ex quibus particulas ossium cuiusque corporis extraxit, praesente et plaudente domino sindico praedicto, pietati ac devotioni illustrissimi et reverendissimi praesulis posuitque involutas in distinctis paginis, ut paenes se illas adoraturus retineret mihique deinde notario mandavit ut singulis capsulis apponeretur sua cuique conveniens inscriptio, describenda in charta pergamena et ponenda subtus crystallum anteriorem, ad hoc ut recognoscatur cuius sancti martyris in quaque capsula sit corpus; deinde ut opercula ex capsulis remota iterum ipsis tute adponerem et suo sigillo in cera rubra hispanica impresso in locis superioribus et inferioribus ubi opus erit coram suprascriptis rogatis testibus munirem. Quo facto, mandavit ut in crastinum publice venerationi in hoc ipso altari et in loco eminenti exponerentur et interea idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ex altari descendit et ibidem venerabundus sacras reliquias adoravit illisque thurificationis honorem concessit. Pro cuius mandati executione, ego visitationis notarius infrascriptus |**173**^{v}| apposui inscriptionem in charta pergamena factam subtus crystallis unicuique ex dictis capsulis, quibus opercula aptavi ac illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi suprascripti sigillo tam superiori in parte quam in inferiori munivi iuxta tenorem suprascripti decreti, ad quod et cetera et ita et cetera. Et, cum advesperasset, illustrissimus et reverendissimus praesul ad antedictas aedes se restituit et ibidem incoenatus pernoctavit. Die dominico 19 mensis maii 1743. Omnibus dispositis in ecclesia parochiali ad missam pontificalem pertinentibus et sacris reliquiis supra altare maius in eminentibus locis iuxta decretum heri vespere emanatum collocatis publicaeque venerationi religioso ac ornatissimo apparatu propositis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus antistes in ipsam ecclesiam descendit ubi, hora tertia a musicis decantata, pontificalibus indumentis ornatus, cum assistentibus neccessariis iuxta pontificalem ritum, missam ipsam incepit ac, evangelio decantato, homiliam ex throno populo dixit. In ea visitatione suae intentionem declaravit, quam populum ad poenitentiam excitaturus suscepit multisque argumentis ac evangelica eruditione frequentissimos auditores hortatus est ne gratiam illis a divina providentia oblatam recusarent ac paternis amantissimis verbis illos ita comovit ut omnes vultu gestuque parentis sui monita sibi suavissima ac acceptissima declaraverint, |**174**| praesertim vero quod exemplo suorum patronorum sanctorum martyrum Felicis, Adaucti et Flaviae, illos ad suave Christi iugum amplectendum ac subeundum suaserit, a quibus peculiari cura populus ipse custoditur ac tuetur. Hac concione absoluta, sanctum sacrificium Deo obtulit oblatoque ipso et gratiis bonorum omnium largitori peractis, ad aedes suas ressidentiae reversus est ibique prandium sumpsit. Die antedicta 19 maii 1743 post prandium. Ad ecclesiam parochialem praedicta iterum perexit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus antistes ibique facta adoratione divini Sacramenti, ad altare maius olea sancta visitaturus accessit, ubi coram ipso comparuit iuxta altare maius stante nobilis dominus Innocentius Moniga, qui exposuit, gravi aetate cum se sentiat confectus, antequam ex hac vita a Deo revocetur, ad hoc ut claves arcae in qua servantur sacrae reliquiae sanctorum Christi martyrum Felicis, Adaucti et Flaviae diligentia eadem deinceps

custodiantur qua praeteritis temporibus ab avo et proavo suo et a semetipso custoditae fuerunt, cupere ut a dominatione sua illustrissima et reverendissima acceptarentur et ab illa tradantur illi vel illis custodiendae, prout eius pietati et zelo comodius videbitur et suas supplicationes etiam adiiciens easdem claves ad numerum trium in manus praedictae suae illustrissimae et reverendissimae dominationis tradidit et eidem illas pro effectu praedicto consignavit, praesentibus admodum reverendo domino Iosepho Mezzanini, archipraesbytero Sancti Ioannis ad Forum |**174**v| et magistro caeremoniarum et admodum reverendo domino Iacobo Riva, rectore Sancti Petri in Archivolto Veronae, familiari a secretis suae illustrissimae et reverendissimae dominationis aliisque plurimis ex clero huius ecclesiae et principalioribus huius communitatis testibus et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, comendata pietate antecessorum praedicti nobilis domini Innocentii Monighae ac praesertim devotione ac peculiari religione quibus exornatum se praebet idem dominus Innocentius, easdem claves acceptavit, annuendo supplicationi ut supra sibi factae decrevitque praedictas tres claves per me notarium tradendas esse ita ut clavis quae aperit seram in cornu evangelii cratis ferreae tradatur et consignetur admodum reverendo domino Matthaeo Albertini praeposito, ut ipse et eius successores praepositi perpetuo illam custodiant; clavis vero quae aperit seram in medio eiusdem cratis tradatur et consignetur spectabili communitati huius loci, a qua custodiri debeat in arca ubi custodiuntur pecuniae et praeciosiora mobilia Montis eiusdem communitatis; tertia autem clavis, quae aperit seram in cornu epistolae, tradatur et consignetur domino Hieronymo Bonazzi, sindico huiuscemet communitatis, ut ipse et successores eius sindici illam apud se custodiant, hac conditione ut, quoties renovetur officium sindici, sindicus qui cessabit ab officio, ante altare maius huius ecclesiae praedictae, domino notario communitatis et uno ex ipsius consulibus |**175**| tradat et consignet suo successori clavem hanc ipsam et ita et cetera, omni. Pro cuius decreti executione traditae fuerunt a me notario infrascripto claves praedictae, suprascriptis admodum reverendo domino praeposito, domino sindico et communitati, cuius nomine illam acceptavit Dominicus Florioli quondam Sanctes, ipsius communitatis consul actualis, illas servandas et custodiendas iuxta scriptum decretum illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi, ad quod et cetera et ita et cetera. Praesentibus reverendo domino Hieronymo Mazzoldi, sacerdote curato coadiutore huius pareciae et domino Francisco Dugazzi filio quondam domini Antonii huius loci, testibus et cetera. Visitavit subinde olea sancta, in loculo a cornu evangelii altaris maioris parata et vascula maiora stamnea, in capsula ex nuce, quae mittuntur ad accipienda eadem olea sancta ex plebe Manerbae. Vidit quoque vascula pro sacramento baptismatis, scilicet olei cathecumenorum et Chrismatis argentea, rite instructa nec non vasculum cum oleo infirmorum argenteum, rite pariter elaboratum. Visitavit fontem baptismalem, prope ianuam huius ecclesiae, qui iuxta sacros ritus non satis est instructus, cuius ciborium rimis ubique patet, cancellis ferreis circumdatum, non tamen sera et clavi clausis, qui alias est transferendum ob reaedifictionem huius ecclesiae, iuxta licentiam concessam destruendi muros ipsius |**175**v| ecclesiae ipsamque reaedificandi. Visitavit tra confessionalia in ecclesia disposita et alterum vidit in anditu sacristiae, cuius usus est tantummodo pro maribus, ut assertum fuit; quod, cum bene inspexerit, pro huiusmodi tantumodo usu illud permisit, prohibens ne foeminae in illo audiantur; in aliis vero tribus in ecclesia ut supra dispositis excipiuntur sacramentales mulierum confessiones. Visitavit altare sanctissimi Corporis Christi, marmoreum cum portatili et imagine sanctissimi Crucifixi, ex ligno sculpta, de ratione societatis ipsius sanctissimi Corporis Christi, a qua manutenetur et a qua providetur etiam de cereis et suppellectilibus pro associando sanctissimo Viatico ad infirmos, praeter alia quae praestat, ut supra relatum fuit in visitatione huius augustissimi Sacramenti. In hoc altari est beneficium cuius institutio apparet ex relatione missa ad sacram congregationem Concilii ab hac curia episcopali, cuius copia exhibita fuit et in fine huius libri posita sub littera M, in qua etiam refertur eidem beneficio unio facta alterius beneficii quod erat errectum ad altare beatae Virginis Mariae, quae duo beneficia sic unita possidet admodum reverendus praepositus uti rector earumdem duarum cappellarum, cum oneribus prout in eadem relatione et cetera. Reverendus dominus Albertus de Albertinis, praepositus huius parochialis |**176**| ecclesiae, in suo testamento diei 30 ianuarii 1702 in actis domini Ioannis Dominici de Marchis notarii, viso et restituto et in subsequentibus codicillis diei 25 maii 1706 in actis domini Ioannis Baptistae Dugazzi notarii et tandem in eius scriptura sua manu scripta diei 29 ianuarii 1708, itidem visis et restitutis, ordinavit ut ex capitali scutorum 1200 redditus impenderentur a communitate, cui capitale ipsum reliquit ut, detractis impensis, tot missas celebrari facere iuxta vires eorumdem reddituum, taxata eleaemosina solidorum triginta, declarando ut praedictarum missarum maior pars in hoc altari celebraretur, praeferendo primum eos qui fuerint de eius familia, deinde, iis deficientibus, eos qui fuerint sibi coniuncti usque ad quartum gradum ac demum, omnibus his non extantibus, illos qui a communitate eligentur; quae electio de triennio in triennium erit renovanda, cum conditione tamen quod omnes eligendi, etiam de eius familia et cognatione, sint sacerdotes bonae vitae

et famae. Ad praesens huic oneri supplet reverendus dominus praepositus Matthaeus Albertinus, nepos eiusdem testatoris. Redditus anni praeteriti apparet – ex libro foris inscripto "Cappellania perpetua instituta dal quondam reverendissimo Alberto Albertini", ab ipsa communitate servato – fuisse tronorum 375.7, pro quibus celebravit tot missas dictus dominus praepositus in ratione eleaemosinae triginta solidorum pro quaque. |**176**^{v}| Societas praedicta Corporis Christi canonice fuit instituta et aggregata archiconfraternitati sanctissimi Sacramenti de Urbe sub die 13 augusti 1636, ut patet ex diplomate aggregationis exhibito, viso et restituto habetque redditus supra tronorum mille. In hoc altari exercetur officiatura missarum centum quinquaginta, pro quibus dat stipem viginti quatuor solidorum pro quaque missa ipsament societas cappellano, qui ad praesens est reverendus dominus Ioseph Tirandi, a quo oneri sibi iniuncto suppletur. Haec societas huiusmodi missas ex antiqua consuetudine celebrare facit cum intentione supplendi antiquioribus suis obligationibus, quatenus gravetur et quatenus non haberet obligationes pro confratribus defunctis. Alias obligationes haec societas habet prout describuntur in tabella existente in sacristia, cuius copia exhibita in fine huius ad litteram M fuit reposita quaeque describuntur etiam in libro foris inscripto "Obligationi della scuola del Santissimo", in suis distinctis partitis exhibito, viso et restituto; in quo, praeter obligationes descriptas in supra recensita tabella, apparent etiam aliae partitae ad paginas 21, 22, 24, 25, in quibus describuntur quator aliae obligationes dispensandi panem et aliquando vinum temporibus a |**177**| piis mentibus statutis, quae omnes obligationes, tam missarum celebrandarum seu officiorum quam dispensandi panem et cetera iuxta intentionem testatorum, omnino adimplentur et servantur etiam piae consuetudines celebrandi missas et anniversaria, prout in dicta tabella, exceptis infrascriptis, scilicet obligatione celebrandi officium cum decem missis praescriptum a persona secreta, ut enunciatur in eodem libro pagina 4, a quo taxata fuit cuicumque sacerdoti aeleaemosina solidorum quatuor et cuicumque clerico aeleaemosina solidorum duorum; quae intentio, cum exequi non possit eo quod non percipitur fructus ex hac pia dispositione nisi librarum quinque, societas – ut ibidem apparet – facit celebrare unum anniversarium cum aeleaemosina eiusdem fructus tronorum quinque, quae aeleaemosina, cum pro celebrando uno anniversario sit iuxta consuetudinem huius loci – ut ex eodem libro apparet – illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus declaravit deinceps quoque onus istud ita esse adimplendum. Sicuti idem etiam declaravit pro altera obligatione, descripta in eodem libro folio 7 eiusdem tenoris et ita et cetera, omni et cetera. Altare Sanctissimae Trinitatis, cum mensa marmorea super murum constructa, cum portatili et icone depicto, in reliquis ligneum, de ratione communitatis, sed manutenetur a societate Charitatis, quae hic errecta et canonice fuit |**177**^{v}| instituta, ut apparet ex libro foris inscripto "Massaria della Carità" in fine eiusdem, ubi undecim capitula descripta sunt auctoritate episcopali felicis recordationis cardinalis Augustini Valerii in eius visitatione huius paroeciae, publicata die 8 iunii 1578, exhibita, visa et restituta, in quibus capitulis, cum facile dignoscatur spiritus christianus quo illa confecta fuerunt, illustrissimus et reverendissimus praesul interrogavit utrum eadem capitula a confratribus exequerentur; cumque illi responsum fuisset nunc temporis nullos fere esse confratres – exceptis duodecim consulibus – a spectabili communitate iuxta eadem capitula electos atque adeo eadem capitula non observari, excepto quod redditus, qui sunt et esse possunt tronorum centum quinquaginta circiter – ut ex eodem libro apparet – impenduntur iuxta intentionem eorumdem capitulorum et in manutenendo altari praedicto. Quibus intellectis, illustrissimus et reverendissimus antistes vocavit ad se consules praedictos nec non reverendum dominum praepositum et, ea charitate qua fovere pro zelo suo pastorali solet, opera huiusmodi paternis verbis hortatus est praedictos consules ut omni industria curent ad hoc ut describantur ex hoc populo plurimi qui dent adiutrices manus iuxta eadem capitula ad pauperum indigenties sublevandas, declarando se concedere indulgentiam quadraginta dierum cuicumque confratri toties quoties in opere a capitulis |**178**| ipsis praescripto se se exercebit. Praecepit etiam praedicto reverendo domino praeposito ut in solemnioribus anni diebus festis, concione adposita, suum populum suadeat et hortetur ut quisque quantum fieri poterit suum nomen det huic societati ac perlegat publice capitula ipsa, ex quibus facile quisque cognoscet meritum quod hisce operibus impendendis aquiret et subsidium quod pauperibus conferetur et ita et cetera. In hoc altari exerceri solet officiatura, relicta a quondam reverendo domino Petro Bona in suo testamento diei 5 martii 1500 in actis domini Ioannis de Tornesii notarii, viso, lecto et restituto, qui aggravavit suos haeredes ad solvendum uni sacerdoti, per tantum quantum capiet ex provenientibus suae hereditatis ibidem descriptae, ut celebret divina officia et missas in praedicta ecclesia, eligendo a praedictis heredibus et commissariis. Ad praesens haeres est dominus Ioseph Dugazzi et sacerdos electus est reverendus dominus Pompeus Dugazzi, qui missam celebrat iuxta praedictam obligationem, ut in postrema visitatione anni 1711 indicatum fuit; nam provenctus huius haereditatis – ut assertum fuit – vix ad ducentas libras ascendunt. Altare sanctae Mariae ad Nives, cum mensa marmorea super columna, cum portatile et icone depicto, in reliquis ligneum, de ratione communitatis, a qua

manutenetur, ubi repositae sunt reliquiae descriptae in postrema visitatione anni 1711, |**178^{v}**| quas decreto eiusdem visitationis inhaerendo in sua manutentione reliquit. Nullam adesse obligationem missarum in hoc altaris assertum fuit, sed in eo celebrari tantum ex devotione. Visitavit altare sancti Ioannis decolati nuncupatum, in quo tamen extat icon ab excellenti pictore Romanino depictus, a quo rappresentatur circumcisio Domini nostri Iesu Christi, cum mensa marmorea consecrata; in reliquis est ligneum. In hoc altari est beneficium de iure patronatus communitatis, cui onus curae animarum iniunctum, prout patet ex relatione missa ad sacram congregationem Concilii ab hac curia episcopali die 28 iulii 1742, cuius copiam exhibitam infra reposui ad litteram M. Huius beneficii rector estrReverendus dominus Carolus Baronio, cum bullis episcopalibus et mandato executivo diei [*manca*]. Reddituum in eadem relatione summa describitur. In hoc ipso altari nulla alia est obligatio missarum. Altare sanctissimi Rosarii, cum mensa marmorea consecrata, in reliquis ligneum, cum icone depicto, circumquam depicta sunt misteria eiusdem Rosarii; hoc altare est de ratione societatis eiusdem tituli, quae inibi canonice errecta apparet, ut recognitum fuit in postrema visitatione anni 1711. Haec societas habet onera descripta in tabella quae nunc existit in sacristia et etiam ex libro foris inscripto "Capituli del Rosario" a pagina 196 tergo usque ad paginam 197, ex quo libro apparet solere celebrari facere ab hac societate anniversaria |**179**| pro omnibus defunctis die 3 februarii, 16 martii, 16 augusti, 9 septembris, iuxta eiusdem societatis capitula et ex aeleaemosinis quae colliguntur. Officia autem diei 15 ianuarii, 25 et 28 iulii, ac 10 octobris societas facit celebrare iuxta obligationes respectivas in eodem libro descriptas, quarum tenorem vidit in eadem libro sibi exhibito et restitutus. Praeterea ipsa societas – ut apparet ex eodem libro ad paginam 195 tergo – habet onera pro aliis missis, ex legatis quondam Bartholomaei Gratioli, Lelii Bertozzi, Franciscae Saletti et Iulia Pulli et quot annis celebrare facit missas ducentas circiter, iuxta reddituum quantitatem provenientem ex capitalibus ut supra legatis, prout constat ibidem pagina 171 tergo, in qua a nomine Anastasiae Moniga ad nomen Angeli Quartazoli sumantur librae 240 circiter, quae erogantur cappellano celebranti praedictas missas ducentas et ad praesens electus est cappellanus reverendus dominus Christophorus Gallina, qui adimplet. Altare sancti Leonardi, cum mensa marmorea consecrata, palio et icone depicto, in reliquis ligneum, de ratione communitatis, a qua manutenetur de omnibus. Huic altari duae officiaturae institutae fuerunt, quarum prima a quondam Bono Pasio medio sui testamenti diei 20 iunii 1607 in actis domini Bartholomaei Gorelli notarii, cuius particula autentica exhibita fuit, visa et restituta, qui |**179^{v}**| tres mille libras planeti commuitati huius loci reliquit, ut cum redditibus earumdem conduceret et manuteneret sacerdotem qui celebret in hoc altari perpetuo missam quotidianam. Altera officiatura relicta fuit a quondam domina Pesarina, filia quondam domini Bonibelli Pacis relicta in secundis votis quondam domini Francisci Raimondi de Salodio, in suo testamento diei 3 februarii 1662 in actis domini Antonii Rottae notarii, cuius copia antiqua, non tamen autentica, fuit exhibita, visa et restituta, tria capitula assignando ad hoc ut, ex eorum fructibus unitis iis quos legavit eius frater Franciscus de Pacis, missa quotidiana celebraretur pro anima sua et cetera. Utriusque officiaturae redditus ad praesens non excedunt summam tronorum 220.10, ut constat ex libro a communitate tento, foris inscripto "Cappellania Pasotta" sub die 9 aprilis 1743 et pagine 12, 28 et 29 eiusdem libri, qui redditus cum non suffecerint, anno 1686 5 iulii reductum fuit onus utriusque officiaturae ad missas 258, ut constat ex actu reductionis huius curiae episcopalis, viso et restituto. Verum, cum capitalia obnoxia eisdem officiaturis partim direpta fuerint a militibus exteris, prout refertur etiam in postrema visitatione anni 1711 ac in praesens quae residua remanent non reddant fructum ultra summam praedictam tronorum 220.10, qui fructus tamen idem semper non est, eo quod summa capitalis in diversa capitalia partitur et |**180**| saepesaepius censuarii vel livellarii se se affrancat et interea sine fructu capitalia affrancata iacent in hoc sacro Monte Pietatis, ideoque dominus Romanus Bonazzi, notarius huius communitatis et a praedicta electus pro praesenti visitatione, nomine eiusdem comunitatis, suam illustrissimam et reverendissimam dominationem supplicavit ut dignaretur moderari onera ipsa, ita ut tot misse celebrentur quot singulis annis celebrari poterunt iuxta vires reddituum annuorum. Quibus intellectis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus onera utriusque officiaturae moderavit ac reduxit iuxta supplicationem sibi porrectam, ita ut tot missae – detractis neccessariis impensis occurrentibus pro conservandis capitalibus iisque investiendis – celebrentur quot celebrari poterunt iuxta vires eorumdem redditum annuorum, assignata cuique missae aeleamosina viginti quatuor solidorum, iuxta paeculiarem morem huius loci. Altare sancti Ricchi, cum mensa marmorea cum portatili, palio, icone depicto ab excellenti pictore, in reliquis ex gypso, de ratione communitatis, a qua de omnibus manutenetur. In hoc altari est officiatura cui communitas eligit cappellanum, qui ad praesens est reverendus dominus Ioseph Mazzoldi, sed tamen ab ipsa ignoratur a quo haec officiatura instituta |**180^{v}**| fuerit; nihilominus in libro foris inscripto "Cappellania San Rocco" describit ipsa communitas capitalia et redditus de ratione eiusdem officiaturae, qui ad praesens sunt in summa tronorum 285.10 ac pro his celebrare facit tot missas in ratione

eleaemosinae pro quaque illarum viginti quatuor solidorum. Altare sancti Bartholomaei, de ratione comunitatis; nunc est demolitum, quia ibidem consurgit murus pro raedificatione huius ecclesiae. Huic altari officiatura relicta fuit ex legato quondam nobilis dominae Emiliae, filiae quondam nobilis domini Iacobi de Emileis brixiensis, in suo testamento diei 19 augusti 1591 in actis domini Ioannis Hieronymi Taietti notarii de Portesio, ibidem exhibito, viso et restituto, in quo ordinavit ut quotidiana missa ibidem celebraretur per sacerdotem eligendum a suis commissariis institutis. Cum vero commissarii omnes defecerint, communitas haec, ne ipsa officiatura omnino periret, assumpsit eius administrationem, cum decreto eiusdem communitais diei 27 novembris 1718. At, cum redditus ex capitalibus remanentibus non sufficiant ad adimplendum onus iniunctum (nam ex libro foris inscripto "Cappellania di San Bortolamio" ab ipsa communitate tento et a domino Romano Bonazzo eiusdem notario descripto) apparet fructus non percipi ad praesens ultra libras septuaginta, prout ibidem pagine 12 et 13 ideoque praedictus dominus |**181**| Romanus Bonazzi, nomine ut supra, supplicavit moderandum hoc quoque onus iuxta reductionem factam officiaturarum Pace seu Pasotta et ita et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, audita supplicatione sibi ut supra facta, onus praedictae officiaturae moderavit et reduxit, ita ut tot missae – detractis neccessariis impensis – celebrentur quot celebrari poterunt iuxta vires eiusdem reddituum, assignata pro quaque missa aeleaemosina viginti quatuor solidorum et ita et cetera, omni et cetera. Ibidem adest alia officiatura, instituta a quondam Lelio Bertozzi in eius testamento 24 augusti 1679, cuius particula autentica exhibita fuit, visa et restituta et est in principio libri foris inscripti "Cappellania Bertozzi". Testator praedictus reliquit communitati capitale scutorum mille quingentorum brixiensium, cum onere faciendi celebrare sex missas in hebdomada, quod onus communitas assumpsit iuxta reductionem et declarationem eiusdem oneris factam a felicis memoriae Ioanne Francisco Barbadico, episcopo veronensi, cum suo decreto diei 22 martii 1714 existente in ipso libro, viso et restituto, in quo decrevit ut – detractis impensis – omnes fructus huius capitalis fideliter atque totaliter impendantur omni anno in celebratione missarum, maiori numero quam fieri poterit cum aeleemosina pro quaque missa iuxta taxam sinodalem, iuxta quod decretum die 30 maii |**181**^{v}| 1738 ipsamet communitas consensit in administrationem et executionem huius oneris, prout ex instrumento praedictae diei, in actis domini Deodati Bertelli notarii, in eodem libro existente; nunc ex hoc capitali percipitur fructus tronorum 336, ut apparet in eodem libro paginae 1, 2, 3 et 101 et celebrare comunitas facit missas biscentum viginti quinque, cum aeleaemosina marculorum triginta pro quaque. Verum, cum observasset illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in eodem libro a reverendo domino Iacobo Palea, cappellano huius officiaturae, missas applicare extra ecclesiam Sancti Felicis et pro localitate committere alteri sacerdoti ut in praedicta ecclesia et in dicto altari celebret, monuit reverendum cappellanum praedictum hoc modo non adimpleri intentioni testatoris, qui praecepit missas celebrandas in ecclesia Sancti Felicis et in praedicto altari, cum applicatione sacrifitii pro eius anima et suorum defunctorum atque adeo teneri vel per se vel per substitutum ibidem missas celebrare et applicare. Visitavit altare beatae Virginis Mariae, cum mensa marmorea cum portatili et palio, in reliquis ligneum, in quo est imago beatae Virginis Mariae ex ligno sculpta, inaurata, sub crystallis servata. Hoc altare est de ratione communitatis, a qua de omnibus manutenetur. In hoc altari reverendus Benadusius Quartuzola, praesbyter huius loci, in suo testamento diei 31 octobris 1549, exemplato a domino Ioanne Francisco Dextro notario, viso, lecto et restituto, |**182**| instituit officiaturam perpetuam quotidianam, aggravando suos haeredes ad onus ipsum impleri faciendum per sacerdotem eligendum et ut suo codicillo diei 26 ianuarii 1550 autentico et ut supra viso et restituto. Communitas haec agit commissariam huius officiaturae et obtinuit moderationem huius oneris ab auctoritate episcopali, ut apparet ex decreto diei 5 iunii 1709, viso et restituto, quo onus ipsum reductum fuit ad vires reddituum ita ut fructus ipsi qui exigentur totaliter impendantur et erogentur in celebrationem tot missarum quot poterunt celebrari cum consueta eleaemosina. Ex capitalibus huius officiaturae hoc anno perceptus fuit fructus tronorum centum quinquaginta duorum et celebrantur a reverendo domino Ioanne Baptista Poli tot missae iuxta vires eiusdem fructus, cum aeleaemosina solidorum viginti quatuor pro quaque, ut apparet ex libro foris inscripto "Cappellania Benadusa". Hisce peractis, ad aedes praedicta reversus, quieti se tradidit et incoenatus obdormivit. Die lunae 20 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictam parochialem ecclesiam adivit, in qua piis Altissimo fusis precibus sacrisque paramentis indutus, sacrosanctum missae sacrifitium peregit; quo absoluto, quampluribus utriusque sexus christifidelibus sacram Eucharistiam ministravit. Reposito augustissimo Sacramento, petentes sacro Chrismate linivit dimissisque |**182**^{v}| subinde sacris indumentis, ad aedes suae ressidentiae se restituit, prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 20 mensis maii 1743 post prandium. Convocatis tam per solita signa in hac parochiali ecclesia pueris et puellis, ad eamdem illustrissimus et reverendissimus praesul petiit ibique,, divisis maribus a foeminis, iussit ut more solito huius

scholae exercitium perageretur ac deinde ut admodum reverendus dominus praepositus illos interrogaret, quos omnes unitim interrogatos in primis instructos in rebus ad salutem pertinentibus cognovit ac observavit methodum tum a reverendo praeposito et a Ssacerdotibus, tum a laicis operariis bene ordinatam in hac schola peragit, ex quo summa laetitia affectus est, praesertim cum viderit edoctos discipulos iuxta novam aeditionem doctrinae christianae eius iussu publicatam. Hoc exercitio peracto, tronum conscendit ac ibidem vocavit ad se sacerdotes aliquosque magistros et officiales, a quibus libri huius scholae sibi exhibiti fuerunt et ex iis observavit tum sacerdotes tum laicos diligentes esse ac proterea eorumdem charitatem ac in primis reverendi praepositi pietatem laudavit eosque omnes hortatus est ut in hoc sancto et piisimo officio permanerent. Visitavit deinde altare maius, marmoreum cum portatili, de ratione comunitatis, a qua manutenetur, exceptis cereis et oleo pro lampade, de quibus providet reverendus dominus praepositus; in festis tamen dominicae Ressurrectionis, |**183**| Pentecostes, Corporis Domini, Nativitatis Domini nostri Iesu Christi, in hebdomada maiori et singulis tertiis dominicis aliisque huiusmodi, cerae manutenentur a societate Corporis Christi. Adest in hoc altari beneficium sub titulo sanctorum Felicis et Adaucti, cuius rector est reverendus dominus Hieronymus Mazzoldi, cum litteris episcopalibus et mandato executivo diei [*manca*], cuius institutio redditus et onus describuntur in praecitata relatione ad sacram congregationem Concilii. Hic admodum reverendus praepositus diebus festis applicat missam pro populo. Communitas haec alias missas celebrari facere tenetur et primum ex legato quondam Paulae Caccinellae diei 23 novembris 1627, quae reliquit medietatem suorum bonorum dictae communitati, reddentem fructuum scutorum viginti quinque monetae romanae, cum onere missae quotidianae, quod onus reductum fuit auctoritate apostolica a felicis memoriae Sebastiano Pisani episcopo veronensi ad missas centum septuaginta duo, cum conditione quod, si aliquando augeantur redditus, augeatur etiam proportionabiliter numerus ipse missarum et ut latius in ipso decreto diei 5 iunii 1686, exhibito, viso et restituto. Cum vero nunc fructus huius officiaturae auctus fuerit ad tronos ducentos, prout constat ex libro inscripto “Cappellania Caccinella” ab ipsa Communitate servato, exhibito, viso et restituto, ad partitam diei 12 martii 1743. Hinc comunitas maiorem numerum missarum iuxta conditionem eiusdem |**183**^{v}| reductionis cum proportione eiusdem fructus celebrare facit, ut apparet ex eodem libro in partita sub die 10 martii 1743. Secundo, tenetur ipsa communitas celebrare facere missas iuxta ordinationem quondam Ioannis Bonetti de Barilettis, praescripta in eius testamento diei 4 augusti 1560, in actis quondam domini Bernardini Barbazani notarii, qui reliquit missam quotidianam, quae tamen auctoritate ordinaria reducta fuit ad vires reddituum, ita ut fructus qui ex capitalibus huius officiaturae exiguntur totaliter impendantur et erogentur in celebratione tot missarum quot poterunt celebrari cum consueta aeleaemosina sacerdotibus contribuenda pro quaque missa et ut latius in decreto reductionis diei 5 iunii 1709, exhibito, lecto et restituto. Ad praesens fructus huius officiaturae esse possunt tronorum centum viginti circiter, ut constat ex libro, a communitate tento, foris inscripto “Cappellania Bonetta” ad paginam 4, 20 et versus finem eiusdem libri, qui tamen fructus integre hodie non percipitur, cum duo capitalia iaceant deposita in sancto Monte, sed ex fructibus qui nunc percipiuntur tot missas celebrare facit communitas a reverendo domino Ioanne Baptista Micheli, ut constat ex eodem libro in praedicta partita versus finem. Ex libro eiusdem communitatis, foris inscripto “Cappellania Santibona”, constat obligatio eiusdem communitatis faciendi celebrare missas pro officiatura praedicta Santibona. Haec obligatio |**184**| ressultat ex instrumento transactionis die 2 iulii 1632, in actis domini Calisti Bertozzi notarii, exhibito, lecto et restituto, in quo super vertentiis circa validitatem testamenti quondam domini Hieronimi Sanctibona diei 13 septembris 1630 et circa effectum eiusdem dispositionis, transactum fuit inter sorores praedicti domini Hieronimi Santbona diei 13 septembris 1630, et circa effectum eiusdem dispositionis transactum fuit inter sorores praedicti domini Hieronimi ex una et communitatem huius loci ex altera, ut quaedam capitalia cederentur eidem communitati ibidem descripta, cum onere eidem iniuncto celebrare faciendi tot missas, ex redditibus praedictis, in hac ecclesia parochiali Sancti Felicis in perpetuum pro anima dicti Hieronymi et eius defunctorum et superius eidem communitati relaxaverunt quaedam mobilia in eodem testamento nominata, una cum calice et cetera, ad hoc ut eadem mobilia forent ad usum pro celebratione missae praedictae. Ex capitalibus ita cessis ad praesens percipitur fructus tronorum 138.15, ut ex partita eiusdem libri diei 30 martii 1743, visa et restituta; ex quo fructu tot missae celebrantur a reverendo domino Iosepho Tirandi, cappellano electo ab ipsa communitate iuxta eamdem transactionem. Quondam dominus Laurentius Dugazzi, in suo testamento diei 14 septembris 1674 in actis domini Hieronymi Dugazzi notarii, descripto in libro foris inscripto “Commissaria Tosola, eredità Tirandi et eredità Dugazzi” pagina 41, deficientibus institutis suis haeredibus substituit hanc communitatem |**184**^{v}| suam haeredem, cum obligatione faciendi celebrare missam quotidianam seu tot missas quot poterunt celebrari ex fructibus eius haereditatis – detractis impensis occurrentibus – pro anima sua et suorum defunctorum. Communitas praedicta ex bonis huius haereditatis,

venditis iuxta publicas leges, assecuta est summa tronorum 6790.4, praeter quaedam alia bona quae adhuc non sunt vendita, ut apparet ex eodem libro paginis 41 tergo et 42 tergo et adimplet onus iuxta intentionem testatoris tot missas celebrare faciendo iuxta redditum, cum aeleaemosina marculorum triginta, ut apparet ex eodem libro pagina 61 tergo. Illustrissimus et reverendissimus praesul, ex testamento quondam nobilis dominae Deliae, relictae in secundo matrimonio nobilis domini Caroli comitis Martinengo, exhibito a domino Romano Bonazzi notario huius comunitatis, lecto et restituto, cognovit ipsam legavisse libras mille planeti reverendae ressidentiae huius parochialis ecclesiae, quod reverendi sacerdotes ressidentes teneantur perpetuis futuris temporibus celebrare missas duas in dicta ecclesia singula hebdomada in remedium animae ipsius testatricis et eius defunctorum; commissarios huius ultimae suae dispositionis esse voluisse reverendos quatuor rectores dictae ecclesiae. Cognovit etiam huiusmodi legato a praedictis commissariis die 3 septembris 1695 renunciatum fuisse eo quod fructus non essent sufficientes pro onere adimplendo et fructus ipsi ab haeredibus non solverentur, quin |**185**| capitalia nonnulla eidem legato obnoxia fuerint alienata diversis personis, prout apparet ex actu renunciationis eiusdem diei et anni, exhibito, viso et restituto, super quibus interrogavit eumdem dominum Bonazzi quinam ad praesens essent fructus huius oneris et ipse respondit nullos extare, eo quod unum tantumodo capitale tronorum tercentum septuaginta quinque solidorum duodecim, quod ipse habebat ad censum et de quo se affrancavit die 26 martii 1738, ut ex instrumento affrancationis in actis domini Alberti Albertini notarii, tradendo et solvendo capitale praedictum dominis rectoribus, a quibus depositatum fuit supra sanctum Montem huius loci et ut latius ibidem. Addidit insuper idem dominus Romanus capitale ipsum adhuc iacere supra Montem non investitum, quapropter illustrissimus et reverendissimus antistes ad se vocavit dominos rectores illosque monuit ut, sine praeiudicio et cetera, investirent ipsum capitale et ex eius fructibus tot missas celebrent vel celebrare faciant cum proportione ad vires eorumdem reddituum, servata aeleaemosina consueta huius loci et cum conditione quod, si aliquando assequi possent capitalia et fructus sufficientes ad adimplendum onus, adimpleatur iuxta eamdem dispositionem, ad quam et cetera et ita et cetera, omni et cetera. Subinde se contulit ad visitandum publicum oratorium Sancti Caroli in Castro huius loci, intra limites ecclesiae |**185**^{v}| parochialis Sancti Felicis [a margine: san Carlo] et inibi unicum vidit altare cum mensa marmorea super murum constructa cum portatili, palio et icone depicto. Hoc oratorium est de ratione communitatis, sed manutenetur de omnibus ab infrascripta societate. Supra gradum a candelabris est custodia lignea inaurata, cuius usus est tantummodo ut ibidem custodiatur sacra reliquia ex ossibus sancti Caroli cardinalis Borromaei, in theca argentea reposita, unica crystallo anteriori in parte, sigillo et documentis autenticis munita et in hac curia episcopali approbata die 5 novembris 1742, quam recognovit et deveneratus est. Claves huius custodiae servantur una ab admodum reverendo praeposito, altera a societate infrascripta. Retro altare vidit et visitavit sacristiam cum armario ex nuce, in quo servantur paramenta aliaque vasa sacra ad sacrum faciendum neccessaria, de quibus sufficienter provisum invenit et quae descripta sunt in inventario exhibito et infra reposito ad litteram M. In hoc oratorio canonice errecta est societas sub invocatione sancti Caroli, ut apparet ex eius aggregatione archiconfraternitati sanctorum Ambrosii et Caroli de Urbe, recognita in hac curia a Daniele Lisca, olim vicario generali, ibidem visa et restituta. Confratres huius societatis induunt vestem ex tela violacea cum capucio rubeo laneo et conveniunt in hoc oratorio diebus festis ad recitandum officium beatae Virginis Mariae aliasque |**186**| orationes persolvendas iuxta eorum institutum; accedunt quoque ad processiones quae fieri solent in hoc loco. Exercetur in hoc ipso oratorio pium opus doctrinae christianae pro mulieribus et admodum reverendus praepositus huius parochialis ipsum dirigit. Haec ipsa schola mulierum adfuit in ecclesia parochiali et ex ordine illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi ibidem convocata fuit, ut comodius de ipsa ac de schola marium cognosceret. Societas ipsa tenetur, ex testamento Ioannis Baptistae Martinelli diei 16 iulii 1629 quo instituta fuit haeres, cum onere conducendi sacerdotem idoneum ad docendum pauperes terrae Castri Sancti Felicis et etiam filios confratrum et ad celebrandum quotidie in hoc oratorio in suffragium animae suae et suorum defunctorum. Verum, redditibus diminutis et non concurrentibus sacerdotibus ad huiusmodi onera subenda, eadem onera auctoritate apostolica ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo die 28 iulii 1735 reducta fuerunt ad erogandum omni anno sacerdoti seu personae idoneae, qui scholam publicam faciet in hoc loco iuxta intentionem testatoris, scuta viginti quinque de tronis septem pro quoque et ad impendendum reliquum fructum in celebratione tot missarum quot ad rationem aeleaemosinae manulais triginta marculorum pro quaque missa ferialibus diebus celebrandarum seu etiam festivis diebus in ratione marculorum quadraginta pro quaque, ita ut fructus ipsi totaliter impendantur et ut latius |**186**^{v}| ex actu reductionis eiusdem diei et anni, ibidem exhibito, viso et restituto, iuxta quam reductionem adimpletur huic obligationi, prout in libro eiusdem societatis descripto iuxta ordinationem eiusdem decreti, ex quo libro apparet, a die prima septembris 1741 usque ad diem 7

ianuarii 1742 inclusive, celebratas missas feriales sexaginta unam, festivas triginta et ex ipso libro anno 1742 erogatum fuisse cappellano pro schola et missis tronos 323.3.4, qui conficiunt summam reddituum eiusdem anni. Praedicta societas sua quoque capitula habet, auctoritate episcopali roborata sub die 15 decembris anni 1621, quae exhibita fuerunt, visa et restituta, super quibus dominus Albertus Albertini, prior eiusdem societatis, exposuit sub capitulo XIX praescriptas esse poenas – negligentibus venire ad recitandum officium beatae Mariae Virginis et interesse processionibus consuetis – quae consistunt in solvenda pro ratione negligentiae certa quantitate pecuniae aut cerae respective prout ibidem, sed consuetudinem fuisse introductam ut huiusmodi negligentes singulis vicibus multentur in poena unius marculi; deinde subiunxit in capitulo 111 praescriptum fuisse ut confratres vestiant habitum laneum, scilicet vulgo *di mezo scotto*, tam quoad vestem quam quoad cappuccium seu mozetam, cum bireto violaceo; verum, confratres consuescunt induere vestem lineam violaceam, ut supra dictum fuit et incedere sine bireto et sine tegumento |**187**| vultus, super quibus supplicavit humilime, nomine ipsorum confratrum, suam illustrissimam et reverendissimam dominationem ut dignaretur, stante quod omnes subire non possunt poenas a capitulis impositas et expensas facere in providendo habitu iuxta eadem capitula, consuetudinem approbare tam quoad poenas quam quoad habitum supra expositum, suo decreto declarando ita deinceps esse et fore praticandum. Quibus auditis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus idem declaravit negligentes ut supra non esse mulctandos nisi in poena unius marculi solvenda toties quoties negligentes fuerint functionibus ut supra expositis; habitum vero concessit et permisit iuxta praesentem consuetudinem, hortans illos ut, vel iuxta capitulum tertium vel iuxta formam qua utuntur confratres sancti Caroli civitatis Veronae, gestent in capite tegumentum et ita et cetera, omni et cetera. Ordinata. Mensa altaris ita removeatur versus portam maiorem ut portatile extra gradum a candelabris omnino appareat et sit propius pectori celebrantis – in sacristia apponatur scitula cum suo manutergio – provieatur de paramento nigri coloris et de pelvi pro urceolis – addantur missali recentiores missae sanctorum et eidem nova signacula aptentur seu potius novum comparetur. |**187**^{v}| Quibus habitis, ad aedes antedictas se restituit et incoenatus quievit. Die martis 21 mensis maii 1743. [A margine: San Giovanni Battista di Cisano] Illustrissimus et reverendissimus antistes, facto mane, ad oratorium Sancti Ioannis Baptistae decolati, situm in contrata Cisani infra limites parochialis Sancti Felicis praedicti, se contulit ad illum visitandum, quod est de ratione equitum hierosolymitanorum et manutenetur a contrata Cisani, quae est membrum huius paroeciae Sanctorum Felicis et Adaucti. Illum praecessit admodum reverendus dominus praepositus et eius clerus, a quo fuit exceptus in ianua eiusdem oratorii superpelliceo et stolla induto. In idem oratorium ingressus, illustrissimus et reverendissimus praesul, super genuflexorium strato ornatum genuflexus, adoravit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, existens super altare maius, in tabernaculo iuxta decretum episcopale in visitatione Riperiae datum Leonati 21 ianuarii 1610 et iuxta decretum diei 15 septembris 1670, publicatum in alia visitatione huius paroeciae auctoritate episcopali, auditis partibus, scilicet procuratoribus contratae Cisani et admodum reverendo praeposito eius temporis, quorum decretorum copia exhibita fuit et in fine huius libri posita ad litteram M; adorato augustissimo Sacramento, ad ipsum altare maius ascendit et, ibidem genuflexus, ab admodum reverendo domino Mathaeo Albertino praeposito aperto ostio tabernaculi et extracta sacra pixide positaque supra altare ipsam adoravit |**188**| hymnoque dicto et thurificatione peracta, visitavit ipsum Sacramentum, quod asservatur in tabernaculo ligneo inaurato, positum in pixide cuius cupa est argentea et ceterae partes cupreae, cum suo conopeo decenter instructo; et interrogavit reverendum dominum Iosephum Cominelli, cappellanum electum ab ipsa contrata, a qua eiusdem tabernaculi claves custodiuntur iuxta praecitatum decretum visitationis 1670, utrum hoc Sacramentum statutis temporibus rite renovetur responditque ita renovari; quo acto descendit ab altare et ab admodum reverendo domino praeposito porrecto thurre iterum Sacramentum thurificavit et absoluto hymno populo benedixit Ttum eodem Sacramento a dicto reverendo praeposito in eodem tabernaculo praecluso, scholam doctrinae christianae, quae ibidem peragitur, visitavit illustrissimus et reverendissimus praesul iussitque ut reverendus dominus Ioseph Cominelli antedictus – a quo discipuli eiusdem scholae instrui solent – suo more interroget; cui obediens, illos interrogavit et ex interrogationibus et responsionibus, per spacium supra unius horae protractis, illustrissimus et reverendissimus antistes cognovit optime pueros instructos fuisse solertemque in hoc opus eius charitatis esse praedictum reverendum sacerdotem. His peractis, egressus ex ecclesia proximum coemeterium adiit ac ibidem, insimul cum reverendo domino praeposito et eius clero, exequias pro ibidem tumulatis defunctis persolvit. Comparuit subinde coram eodem illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo Antonius |**188**^{v}| Cominelli, sindicus terrae Cisani et dominus Bartholomaeus Cugini, a vicinia eiusdem terrae electus commissarius ultimae voluntatis quondam reverendi domini Caroli Carlozzi qui, agentes uti commissarii eiusdem ultimae voluntatis, exposuerunt praedictum reverendum Carolum Carlozzi, filium

quondam domini Bernardini, in suo testamento diei 18 februarii 1658 in actis Antonii Rota notarii, ordinasse ut a suis haeredibus perpetuis temporibus erogarentur quatuor galedae olei quot annis pro lampade ardente ante sanctissimum Sacramentum in ecclesia Cisani custoditum ac praeterea ut erigeretur in praedicto oratorio cappella dicanda sanctis Ioanni evangelistae et Carolo ac in ea a sacerdote eligendo a commissariis praedictis celebraretur ex fructibus suae haereditatis missa quotidiana, ita tamen ut, si ea celebrata et oneribus aliis impositis alii superessent fructus, impenderentur in celebrandis aliis missis aut divinis officiis in remedium animae suae et suorum defunctorum, prout videbitur commissariis constitutis. Addidit ipse testator quod, si ab hominibus terrae Cisani nova ecclesia aedificaretur, in tali casu illuc officiatura transferetur, absque eo quod censeri debeat ipsa affecta oratorio de ratione religionis hierosolimitanae, declarando eamdem officiaturam futuris semper temporibus subesse debere liberam iuri terrae Cisani. Haeredem instituit suae facultatis viciniam et homines ipsius terrae, cum oneribus supradescriptis. Verum, adita haereditate ac praeter haereditatem consecuta **|189|** donatione de ratione eiusdem reverendi Carlozzi, fructus utriusque singulis annis aequales non esse exposuerunt; nam quaedam capitalia remanent aliquando infructifera, aliorum vero redditus diminuuntur eo quod vix illa investiuntur pro ratione trium cum dimidio aut quatuor pro centenario, cum a principio investiebantur ratione septem pro centenario atque adeo eos fructus non sufficere ad missam quotidianam celebrare faciendam ideoque humilime supplicaverunt suam dominationem illustrissimam et reverendissimam ut, sua auctoritate, dignaretur declarare et interpretare piam intentionem huiusmodi dispositionis eiusque onera ad vires reddituum annuorum reducere, exhibentes testamentum praedicti reverendi Carlozzi autenticum nec non summam fructuum haereditatis et donationis praedictae, desumptam ex libris commissariae praedictae autenticatam a domino Petro Novello notario sub hac die et infra repositam sub littera M. Quibus intellectis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, supplicationi supra expositae benigne annuens, viso et lecto testamento praedicti reverendi Carlozzi, a suprascriptis commissariis exhibito et eisdem restituto, viso monte fructuum dependentium a pia dispositione eiusdem, in quo apparent quatuor capitalia adhuc esse iacentia et non investita, considerata intentione testatoris, qui tot missas voluit celebrandas quot ex redditibus celebrari possent, consideratis considerandis, eiusdem piam dispositionem interpretando ac omni **|189^{v}|** meliori modo et cetera, declaravit ac decretavit ut, ex fructibus omnibus dependentibus tum a testamento tum a donatione – satisfacto onere olii aliisque impensis neccessario occurrentibus – tot missae a cappellano electo a vicinia terrae Cisani celebrentur quot iuxta vires reddituum celebrari poterunt, cum proportione aeleaemosynae manualis triginta solidorum pro quaque missa, ita tamen ut, si non potuerit cappellanus missis celebrandis satisfacere, ab alio vel ab aliis sacerdotibus celebrari faciat, ad hoc ut singulis annis redditus omnes impendantur ad faciendas celebrari missas iuxta voluntatem praedicti reverendi Carlozzi, monens eos ut quantocitius curent investiri capitalia iacentia et ita et cetera, omni et cetera. Ordinata. Exequatur ordinatio facta in visitatione anni 1711 de vestiendo intus tabernaculo panno serico albo et de fanalibus providendis – amoveatur reliquia sanctae Crucis quae est in custodia superiori supra Sacramentum et alias in loco decenti transferatur – eradantur herbae a coemeterio, comburantur earumque cineres in eo spargantur. Iisque absolutis, iter agressus est ad parochialem ecclesiam versus, ad quam perventus illustrissimus et reverendissimus praesul, comitatus ab abmodum reverendo domino praeposito, clero aliisque loci principalioribus, **|190|** missam in eadem parochiali ecclesia celebravit ac nonnullos utriusque sexus christifideles sacra Eucharistia cibavit atque aliis Confirmationis sacramentum ministravit. Ad aedes subinde suae ressidentiae restitutus, prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 21 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, in cubiculo suae ressidentiae ut ante sibi paratae, una cum reverendissimo domino provicario suo generali pro tribunali sedit, coram quo de suo mandato vocati comparuerunt: admodum reverendus dominus Matthaeus Albertini, praepositus huius parochialis ecclesiae, ad quam fuit institutus die 12 iulii 1735 tamquam praesentatus ab hac spectabili communitate, qui obtulit, una cum litteris suae institutionis, libros parochiales, scilicet matrimoniorum, baptizatorum, mortuorum, status animarum ac congregationum nec non mandatum vicariae foraneae, ad sui favorem relaxatum die 22 decembris 1735 et interrogatus an in hac paroecia adsint usurarii, concubinarii, scandalosi aut alii publici peccarores. respondit divina favente gratia nullos huiusmodi esse. Interrogatus an ecclesiastici iuxta eorum institutum religiose vivant, respondit suis officiis non deese et omnes religiose vivere. Reverendus dominus Carolus Baronio, sacerdos aetatis annorum 37 circiter, rector **|190^{v}|** beneficii Decolationis sancti Ioannis Baptistae in hac parochiali ecclesia, cum onere coadiuvandi in cura animarum huius loci, qui obtulit bullas huius curiae episcopalis diei 27 novembris 1733. Reverendus dominus Hieronymus Mazzoldi, sacerdos aetatis annorum 51 circiter, rector beneficii Sanctorum Felicis et Adaucti in hac ecclesia parochiali, cum onere coadiuvandi in cura animarum huius loci et ostendit bullas huius curiae episcopalis diei 28 septembris 1735. Reverendus

dominus Christophorus Gallina, sacerdos aetatis annorum 58 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 24 decembris 1742. Reverendus dominus Ioannes Baptista Poli, sacerdos aetatis annorum 65 circiter. Reverendus dominus Ioseph Mazzoldi, sacerdos aetatis annorum 57 circiter. Reverendus dominus Hieronymus Cominelli, sacerdos aetatis annorum 56 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 10 iunii 1741. Reverendus dominus Ioseph Tirandi, sacerdos aetatis annorum 57 circiter. Reverendus dominus Hieronymus Fiorentini, sacerdos aetatis annorum 48 circiter. Reverendus dominus Ioseph Tobanelli, sacerdos aetatis annorum 83 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 16 augusti 1742. Reverendus dominus Franciscus Bertazzi, sacerdos aetatis annorum 71 circiter. Reverendus dominus Antonius Bariletti, sacerdos annorum 67 circiter. Reverendus dominus Stephanus Navoni, sacerdos annorum 36 circiter. Reverendus dominus Sebastianus Fiorentini, sacerdos annorum 28 circiter. |**191**| Reverendus dominus Fabius Cugini, sacerdos aetatis annorum 70 circiter. Reverendus dominus Ioseph Bonazzi, sacerdos aetatis annorum 27 circiter. Reverendus dominus Ioannes Baptista Micheli, sacerdos aetatis annorum 38 circiter. Reverendus dominus Iacobus Cugini, sacerdos aetatis annorum 29 circiter. Reverendus dominus Ioseph Cominelli, sacerdos aetatis annorum 37 circiter, cum mandato pro cura animarum ad annum confirmato die 30 octobris 1742. Reverendus dominus Marcus Cominelli, sacerdos aetatis annorum 75 circiter, qui sua mandata obtulit medio suprascripti reverendi domini Iosephi Cominelli eius nepotis. Reverendus dominus Iacobus Tirandi, sacerdos aetatis annorum 72 circiter. Reverendus dominus Carolus Cugino, sacerdos aetatis annorum 43 circiter. Reverendus dominus Carolus Roberti, sacerdos aetatis annorum 36 circiter. Reverendus dominus Pompeus Dugazzi, sacerdos aetatis annorum 25 circiter. Venerabilis clericus Hieronymus Poli, subdiaconus aetatis annorum 22 circiter. Clericus Livius Mazzoldi, in minoribus ordinibus constitutus, aetatis annorum 22 circiter. Clericus Ioannes Dusi, in minoribus ordinibus constitutus, aetatis annorum 24 circiter. Clericus Augustinus Albertini, in minoribus ordinibus constitutus, aetatis annorum 20 circiter. Clericus Petrus Bellini non comparuit, eo quod deputatus fuit servitio ecclesiae parochialis Portesii, ubi sua mandata exhibuit. |**191^{v}**| Qui omnes, clerico Bellino excepto, eorum mandata ordinum respective et ad curam animarum debito obsequio illustrissimo et reverendissimo praesuli obtulerunt. Comparuerunt successive domini sindicus et electi huius loci, qui interrogati de vita, moribus ac diligentia in proprio munere fungendo reverendi praepositi de vita, moribus et honestate ecclesiasticorum et utrum in hac paroecia adsint usurarii, scandalosi, concubinarii vel alii publici peccatores, responderunt reverendum praepositum summa vigilantia partes sui officii exercere, ecclesiasticos omnes honestam vitam ducere nullumque – Dei gratia – existere usurarium, concubinarium, scandalosum aut publicum peccatorem et cetera. Successive reverendus Ioannes Baptista Micheli praesentavit tabellam obligationum reverendae ressidentiae huius ecclesiae nec non librum magistrum capitalium eiusdem ressidentiae; super qua praesentatione interrogatus num in praedicta tabella omnes descriptae sint obligationes ac utrum obligationes quibus obnoxia est residentia ita adimpleantur ut a piis testatoribus vel institutoribus ordinatum fuit, respondit praeter obligationes descriptas in eadem tabella aliquas etiam alias esse, quae sunt adimplendae a praedicta reverenda ressidentia, sed omnium obligationum rationem reddere ipsum non posse, cum in praecitato libro non ita distincte descriptae sint; quare iuxta consuetudinem potius adimplentur quam ex |**192**| cognitione respectivarum institutionum eorumdem obligationum, quin immo suspicari ipsam ressidentiam ferre quaedam onera, quamvis sufficientes fructus non percipiat ad ipsa onera subeunda. Quibus intellectis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus monuit praedictum reverendum Micheli praessidentem, et monitos etiam voluit omnes ressidentes, ut quam primum, diligentia adhibita, investigent institutionem cuiuscumque obligationis, separent capitalia et fructus cuicumque obligationi obnoxios, ut quatenus sufficiant iisdem oneribus adimpleatur; quatenus vero non sufficiant, supplicetur prout occurret et fieri poterit ut onera ipsa moderentur et reducantur; quibus actis describantur iterum obligationes distinctim in nova tabella, semper servanda in sacristia, quae omnia in virtute sanctae obedientiae quam primum exequenda mandavit, onerans conscientiam omnium et singulorum ressidentium qui in die districti iudicii Dei rationem erunt reddituri et ita et cetera, omni et cetera. Admodum reverendus praepositus, parendo mandatis, obtulit policeas, quas ego notarius recepi et in fine huius libri reposui sub littera M. His omnibus peractis, idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in proprio cubiculo se recepit, in quo incoenatus pernoctavit. |**192^{v}**| Die mercurii 22 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad antedictam parochialem ecclesiam petiit et post missae celebrationem aliquot utriusque sexus christifideles communicavit aliosque sacro Chrismate linivit. Visitavit subinde chorum, in quo vidit iconem altaris maioris in prospectu eiusdem nec non sedilia, bene disposita, in quibus conveniunt reverendi ressidentes ad horas canonicas persolvendas et, cum intollerabilem odorem circa chorum et altare maius sensisset, interrogavit unde id procederet; cumque

cognovisset retro sedilia ex loco campanilis odorem difundi, locum ipsum adivit viditque cum stupore et stomaco ibidem latrinam fere publicam factam esse, quo conveniunt omnes ad immunditias effundendas; quapropter reprehendit eos ad quos spectat ecclesiam et ecclesiae partes, ut fas est, mundas servare illis exprobrando contemptum quem aut comittunt aut comitti patiuntur in loco sacro et in domo Dei ac prohibuit ne quisquam deinceps mingeret aut sordes e corpore egeret in eodem loco, sub pena ecclesiasticis ipso facto suspensionis a divinis, laicis vero excommunicationis latae sententiae sibi suoque vicario generali et vicario foraneo resservatae. Vidit in campanile quatuor campanas extare collocatas. |**193**| Visitavit subinde sacristiam et in ea vidit armaria in quibus servantur vasa sacra et apparamenta descripta in inventario exhibito et in fine huius libri reposito sub littera M, quae visitavit et de quibus bene provisum esse invenit. Visitavit denique totam ecclesiam, quae modo reaedificatur et consurgunt iam muri in eius parte anteriori et est consecrata, cuius consecrationis anniversaria dies collitur 19 novembris viditque in ea organum et suggestum, in quo concionatur singulis diebus festis, feriis secunda, quarta et sexta cuiuslibet hebdomadae tempore Quadragesimae, cum mandato et benedictione episcopali et concionator eligitur ab admodum reverendo domino praeposito, cui erogat stipem tronorum septuaginta seu octuaginta parvorum. Haec parochialis ecclesia, dicata divis Felici et Adaucto, est de iure patronatus eligendi et praesentandi huius spectabilis communitatis, a qua manutenetur et reverendus praepositus electus instituitur et confirmatur ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo veronensi. Quibus absolutis, ad aedes praefatas se restituit et prandium sumpsit. Die antedicta 22 maii 1743 post prandium. Coram illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo antedicto vocatae comparuerunt Catharina relicta quondam Dominici Tonoli, Dominica relicta quondam Innocentii Tobanelli et Catharina relicta quondam Francisci Contarelli, omnes obstetrices huius paroeciae quae, examinatae circa administrationem sacramenti baptismatis in casibus neccessitatis, |**193**^{v}| se optime instructas esse ostenderunt. Illustrissimus et reverendissimus praesul, cum ex libris et ex capitulis a reverendo domino praesside ressidentiae oblatis cognovisset leges quibus ressidentia ipsa constituta fuit et obligationes quasdam qua ipsa tenetur habitisque super his informationibus a fide dignis testibus, iterum monuit reverendos ressidentes de iis de quibus heri monuit praedictum reverendum dominum praessidentem circa easdem obligationes ac deinde, ut ressidentiae ordini consuleret aliisque ut opportunum ac comodius pro divino cultu existimavit, decretum edidit tenoris sequentis, videlicet. Decretum. Ioannes Bragadenus, Dei et sanctae sedis apostolicae gratia episcopus veronensis, comes et cetera, sanctissimi domini nostri papae praelatus domesticus et assistens, dilectis nobis in Christo admodum reverendo praeposito, rectoribus, ressidentibus et clero paroeciae Sancti Felicis salutem et cetera. Ut commissum nobis gregem cognosceremus, hanc pastoralem visitationem suscepimus, nostris oculis quae sit huius populi indoles, pietas ac religio spectare per hosce dies quibus eorumdem visitavimus concessum nobis est. Cognovimus ipsum divino cultui addictissimum abhorrere ab omni scandalo ac obedire praeceptis ecclesiae. Quod non modo ex singulorum indole ac ingenio, sed praesertim ex cura parochi et sacerdotum eius coadiutorum nec non bonis ecclesiasticorum omnium exemplis, quibus maxime populus ad bene religioseque vivendum excitatur derrivasse nobis |**194**| compertum est. Quapropter summa consolatione animus noster affectus est vosque, o venerabiles Christi sacerdotes, qui honeste vivendo ac populum ipsum instruendo, caeteris praelucetis, gaudium meum ac coronam meam merito appellare possum. At ne quid vestro officio ac cultui divino defficiat, vos monere et hortari peropportunum censemus, ut studiosius ac sanctius divinam psalmodiam in choro persolvatis. Praecessores nostri, ac in primis Ioannes Matthaeus Gibertus, in eius constitutionibus titulo secundo vos docuit qua devotione animique et corporis dispositione ad chorum accedere, in eo commorari et exinde regredi debeatis; leges vobis circa ressidentiam vestram peragendam aptissimas vestro institutui traddidit Albertus Valerius. Illis obedire vestrum erit ac praesertim quoad punctatoris officium, qui suum iuramentum, ut in ipsis constitutum fuit, praestare tenetur. Cavete igitur ne, dum divinas laudes in choro persolvitis, aliquid a vobis fiat aut gestu aut vultu aut corporis habitu quod gravitati et sanctitati huius actus non conveniat. Cavete etiam ne arbitrio vestro horas canonicas aut missas extra constituta tempora celebretis. Quod ne aliquando accidat, decernimus et praecipimus ut omnino servetur ordo in capitulis ab eodem Alberto Valerio vobis praescriptis constitutus; declarantes ut matutinum mane semper dicatur, nisi aliquando ressidentes, aliqua impediti sacra functione, ea hora recitare illud |**194**^{v}| non possent, quo eventu transferri posset ad praecedentem diem, sed numquam ante horam vigesimam primam tempore aestivo et vigesimam secundam tempore hyemali. Caeterae horae suis temporibus recitentur et praessidis ressidentiae officium erit constituere tempus quo pulsentur campanae pro convocandis ressidentibus ad chorum ac nulli ex his sibi huiusmodi officium arrogare fas erit. Punctator autem cognoscet utrum suo tempore pulsentur campanae et, si quando praeses non iuxta capitula sed suo arbitrio illae ut pulsentur iusserit, duobus punctis praessidem ipsum punctabit. Cognoscet etiam et solerter attendet num

modeste ac devote ressidentes in choro se gesserint, num divinum officium eadem devotione sine interruptione, sine strepitu, non praepropere sed iuxta praescriptos ab ecclesia ritus recitent ita ut, si aliquem in his deficere viderit, punctabit uno puncto pro prima vice, pro secunda vero duobus punctis et sic deinceps. Ressidentes missas iuxta intentionem Alberti Valerii per turnum celebrabunt, ita tamen ut populi commodum in ipsis distribuendis praecipue spectetur. Itaque a praesside cum praeposito simul earum distributio fiet et, si quis ressidentium tempore sibi constituto celebrare renuerit, punctabitur ut in iisdem capitulis. Praepositus, tamquam caput ecclesiae, praeter superpelliceum stolla etiam ornatus in choro et in praecipuo loco sedebit, quo habitu illi non convenit lectiones |**195**| aut versicula decantare. Ut vero divinae psalmodiae celebratio populo quoque aedificationi vertat, decernimus ut cum cantu gregoriano suo loco et tempore peragatur ac deinceps nemo inter ressidentes cooptetur qui cantum ipsum non caleat. Quapropter statuimus ut, antequam aliquis inter ressidentes adscribatur, coram vicario nostro generali constituatur ad hoc ut eius peritia, hoc praesente, in eo cantu experiri possit, ne fortasse humano favore aut ressidentium conniventia potius quam eius merito ad hoc officium promoveatur, nisi ad hoc in aliquo casu dispensari nobis videbitur. Ut piarum voluntatum dispositiones exequantur, etiam atque etiam comendamus, monentes iterum de iis, de quibus heri praeses a nobis monitus est. Sacristam tandem hortamur, atque illi praecipimus, ut suo officio sedulam operam impendat, iuxta ea quae vel a praecessoribus nostris decreta sunt, vel pie a spectabili communitate illi iniunctum est. In id praesertim incumbet ut iuxta turnum et ordinem constitutum missae celebrentur, ut suppellectiles omnes nitide ac ornate paratae sint, ut in sacristia nulla colloquia fiant ac praesertim ab ecclesiasticis. Sciat vero se se rediturum de suo huiusmodi officio ante tribunal Christi rationem, si praesertim, stipendio accepto suaque opera promissa, abfuerit a sacristia, aut in ea adimplenda negligentem se se praebuerit. De his vos, filii carissimi, monere opere praetium putavimus; nam nihil est in hac |**195ᵛ**| vita – et maxime hoc tempore – facilius, levius, ut plurimis videtur praesbyteri officio si perfunctorie aut audulatorie res agatur, sed nihil apud Deum miserabilius et damnabilius atque adeo difficilius, laboriosius, periculosius eodem praesbyteri officio, ut olim ex sancto Augustino monuit clerum veronensem Ioannes Matthaeus Gibertus, optimus episcopus praedecessor noster. Vos autem, qui bona indole moribusque ornatos vosmetipsos nobis praebuistis, voluntati nostrae obedientes futuros speramus. At, ne quis fortasse haec nostra monita contemnat, admodum reverendum dominum Mathaeum Albertinum, praepositum atque vicarium foraneum speciali nostri mandato delegamus, ut attendat, admoneat, atque praesit ut hac omnia exequantur atque etiam ut omnes sacerdotes confessarii superpelliceo et stola induti, quod iuxta sacros ritus faciendum praecipimus, confessiones in ecclesia audiant. Si quis vero eius monitis non paruerit aut illum a nobis ad haec specialiter deputatum contempserit, conscientiam eiusdem praepositi oneramus ut certiores nos de innobedientis contumacia faciat, processuros contra illum poenis canonicis. In quorum fidem et cetera. Datum ex pastorali nostra visitatione Sancti Felicis Riperiae die 22 maii anno 1743. Ioannes episcopus veronensis. Ioseph Bovio, pastoralis visitationis notarius et cetera.

His actis, ad ecclesiam parochialem se contulit ibique genuflexus |**196**| ante divinum Sacramentum preces fudit ac deinde ad altare maius petiit et ibidem sedens in throno, praesentibus reverendo praeposito, rectoribus ressidentibus, clero et populo, decretum supra descriptum mihi notario publicandum mandavit; quo a me publicato, ipsius exemplar tradendum iussit reverendo domino praeposito, ut sub eius oculis et totius cleri illud existeret. Posthaec oravit pro defunctis ac demum, factis sequentibus ordinationibus, visitationem parochialis ecclesiae, cleri et populi Sancti Felicis absolvit. Ordinata. Custodia oleorum sanctorum vestiatur intus panno serico violaceo – vascula maiora stamnea aptentur suis operculis ad formam cocleae – fons baptismalis per modum provisionis transferatur in cappellam sanctissimi Sacramenti, ita tamen ut, meliori modo quo fieri possit, tutus sit et serventur ritus quoad eius provisionalem collocationem; cum vero in suum proprium locum transferetur, fons ipse novus construatur, cancellis muniatur et sera clavique claudatur et supra ipsum novum quoque ciborium aedificetur, cum conopeo a quo cooperiatur – confessionali iuxta ianuam ecclesiae a parte evangelii ponantur crates lateae cum foraminibus minutioribus et crates ligneae removeantur ac interim illud suspendit donec et cetera - |**196ᵛ**| confessionali ex altera parte ipsius portae novae crates lateae cum foraminibus minutioribus ponantur – confessionali prope altare sancti Leonardi removeatur crates ligneae et aptetur latea cum minutioribus foraminibus et interim illud suspendit donec et coetera – ubi opus est, confessionalibus aptetur aliqua devota imago ex parte poenitentium – exequantur odinationes visitationis anni 1711 de portatili altaris sanctae Mariae ad Nives, reducendo cominus ad pectus celebrantis – de claudendo altari a lateribus intra trimestre, quo elapso, si executum non fuerit, suspensum sit altare ipsum, prout illud suspensum nuc pro tunc declaravit – gradus a candelabris ipsius altaris removeatur prope et iuxta iconem – exequantur ordinationes visitationis anno 1711 de claudendo altari sancti Ioannis decolati a lateribus et de pulvinaribus decentioribus providendis – ordinatio in

visitatione anni 1711 exequatur, de claudendo scilicet altari sanctissimi Rosarii a lateribus, termino trium mensius, quo elapso, si executum non fuerit, suspensum sit altare ipsum, prout illud nunc pro tunc suspensum declaravit – portatile altaris sancti Rocchi paulisper elevetur et altare idem a lateribus claudatur – obturentur rimulae portatilis in altari beatae Virginis Mariae - |**197**| in libro status animarum singillatim describantur nomina omnium parochianorum eorumque aetas et notentur aliquo signo intelligibili qui sunt confirmati, qui communionis capaces – fiat novus liber congregationum in folio et in eo describantur casus a cancellario et eorumdem casuum decisiones, praecipuis rationibus vel auctoritatibus munitae et in eo describantur etiam acta congregationum ipsarum, cum nominibus interessentium. Egressus ex ecclesia, eodem ordine comitatus quo exceptus fuit in finibus Sancti Felicis, versus plebem Manerbae iter direxit, ad cuius fines iterum et admodum reverendi praepositi et nobilis ac excellentis domini Iosephi Cominelli, communitatis nomine, osequii ac venerationis plurima argumenta benigne suscepit iisque cum pastorali benedictione dimissis, fines Sancti Felicis transcendit ac ibidem, ab excellenti domino Gaspare Ottini, communitatis Manerbae, de adventu illustrissimi et reverendissimi praesulis gaudium declaravit eique omne obsequium pollicitus est ac obtulit cui, cum assueta humanitate respondisset illustrissimus et reverendissimus dominus dominus antistes, iter prosecutus est propius plebem ipsam ac illi occurrit admodum reverendus dominus Michael Chincarini, archipraesbyter eiusdem plebis, una cum suo clero, omnes supercepelliceis ornati, a quibus humili veneratione salutatus, tandem in aedes parochiales se recepit ac ibidem incoenatus obdormivit.

|**197**v| [A margine: MANERBA] Die iovis, festo Ascensionis Domini, 23 maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, omnibus in ecclesia paratis convocatoque frequenti populo, descendit; ad portas aedium parochialium ac ibidem consueto ritu cruce veneratus et deosculata est et, canente clero psalmum *Benedictus*, ecclesiam parochialem ingreditur, ubi de more servatis pontificalibus ritibus et adorato divino Sacramento, pro defunctis in eadem ecclesia et coemeterio, quod visitavit, preces fudit ac postea visitavit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, in tabernaculo ligneo inaurato, in pixide argentea in cupa, in pede cuprea servatum, quod tabernaculum sera et clavi, quae est argentea, munitum est. Interrogatus subinde dominus archipraesbyter, respondit hoc Sacramentum statutis temporibus renovare; sub hac cura animas a communione 850, in totum vero 1245, ex quibus unum tantum extare inconfessum, cuius salus Deo optimo maximo est comendanda; schedas in Paschate communicatis distribuere ac colligere; cum ad infirmos est deferendum hoc Sacramentum, decenter associari, pro qua associatione extant sacrae suppellectiles, de quibus providet societas ipsius augustissimi Sacramenti; in sero dari signa, indulgentias associantibus concessas publicare; cum hoc ipso Sacramento processiones fieri in die Corporis Domini ac in die octava eiusdem solemnitatis; expositionem fieri prima quaque et tertia |**198**| dominica mensis a festo sanctae Crucis mensis maii usque ad festum eiusdem sanctae Crucis mensis septembris, semper de mane. Vidit ostensorium argenteum radiatum et aliam parvam pixidem pro illo deferendo ad infirmos. Quamplures subinde utriusque sexus christifideles hoc eucharistico Pane refecit populoque eodem Sacramento benedixit; quo reposito, sacrosanctum missae sacrificium celebravit ac nonnullis etiam christifidelibus utriusque sexus idem divinum Sacramentum ministravit. Dimissis indumentis sacerdotalibus, visitavit olea sancta, in capsula ex nuce in vasculis maioribus argenteis, quae mittuntur ad cathedralem ad excipienda eadem olea sancta et plebs ipsa providet de oleis sanctis parochiales ecclesias Soiani, Monicae, Puveniaci, Sancti Felicis et Polpenatiarum, filiales huius plebis. Vidit vascula stamnea cum oleis Chrismatis, cathecumenorum ac infirmorum, male tenta, omnia servata in loculo a cornu evangelii altaris maioris ad id parato. Vidit quoque vasculum pro oleo infirmorum apud reverendum curatum servatum, quod est argenteum, positum in altero maiori vasculo quoque argenteo. Visitavit fontem baptismalem, in cappellula rastris ferreis clausa, sera et clavi munita. Vidit quatuor confessionalia, in ecclesia disposita ad excipiendas sacramentales christifidelium confessiones. |**198v**| Visitavit subinde altare maius cum mensa marmorea consecrata, in reliquis ex ligno versicolorum constructum, in quo sunt imagines sub crystallis ex ligno sculptae: in medio beatae Virginis Mariae, a lateribus sanctorum Petri et Pauli apostolorum. Hoc altare manutenetur pro duobus tertiis a communitate Manerbae et pro altero a domino archipraesbytero, ut fuit assertum, a quo manutenetur de cereis et de oleo pro lampade, excepto in solemnitate Corporis Domini, quo tempore exhibet cereos societas eiusdem Corporis Christi. In hoc altari celebrantur – ut apparet ex praecedenti visitatione ani 1711 – missae novemdecim, ex obligatione qua tenetur terra Gardumi, a qua erogatur pro his stipendium reverendo domino Marco Gasparini, qui adimplet. Dominus archipraesbyter celebrat in hoc ipso altari et diebus festis applicat pro populo. Altare sancti Stephani, cum mensa marmorea cum portatili, in reliquis ex gypso elaboratum, cum imagine eiusdem sancti Stephani, ex gypso quoque constructa. In hoc altari, ex visitatione anni 1711, apparet esse officiaturam cum bullis episcopalibus et cum obligatione ut infrascripta visitatione, quae officiatura

modo exercetur a reverendo domino Iacobo Amonte, asserto electo a commissariis, sed sine bullis episcopalibus; quapropter illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus mandavit eidem reverendo Amonte, ibidem praesenti, ut doceat termino duorum dierum de eius legitima electione |**199**| et confirmatione, aliter ipse deveniet ad canonicam institutionem alterius sacerdotis. Visitavit altare Corporis Christi, in mensa marmoreum cum portatili super murum constructa, cum icone depicto ibique est custodia pro asservando sanctissimo Sacramento in maiori hebdomada. Hic est societas sanctissimi Sacramenti, canonice ab Augustino Valerio cardinali episcopo veronensi die 30 aprilis 1566 errecta, a quo eius capitula approbata fuerunt, ut apparet ex libro autentico eorumdem capitulorum et ex autentica approbatione ut supra exhibita, visa et restituta, quae societas aggregata fuit archiconfraternitati de Urbe die 18 augusti 1607, ut constat ex memoria descripta in antiquo libro eiusdem societatis, viso, lecto et restituto et haec eadem societas a Clemente papa XII dotata fuit plurimis indulgentiis, ut ex eius bulla diei 7 septembris 1738. Societas haec anno 1725 possidebat capitalia in summa tronorum 5288.19.3, ex quibus percipiebatur fructus tronorum 265.17.11, sed ex attestatione ac pietate domini Angeli Avigo, ad praesens prioris huius societatis, capitalia aucta sunt ad summam tronorum 7716.8.6, ex quibus percipitur fructus tronorum 341.7.5, ut constat ex computo producto et in fine huius libri posito sub littera N, qui redditus impenduntur omnes in honorem sanctissimi sacramenti Eucharistiae et in ornando hoc altari. |**199**^{v}| Altare sancti Rocchi, cum mensa marmorea cum portatili et icone depicto ab excellenti pictore, in cuius calce apparet sequens inscriptio: “Deiparae Virgini, sanctis Sebastiano, Rocco atque Siro et Savino, suis divis tutelaribus, minervenses unanimes hanc iconam non humano artificio exculptam ex voto dicarunt anno a partu Virginis 1588. Archipraesbytero reverendo domino Iacobo Berteloni minervensi et spectabili domino Dominico Bertino consule”. Huic altari quondam Antonius Gianella huius loci reliquit legatum missae quotidianae in eius testamento 20 augusti 1630; quod onus moderatum fuit apostolica auctoritate a Sebastiano Pisano, episcopo veronensi, die 18 decembris 1686 ad missas sexaginta feriales et ad alias missas celebrandas diebus dominicis totius anni, ut constat ex actu reductionis praedictae autentico, exhibito, lecto et restituto, quod onus adimpletur per reverendum dominum Antonium Gianella, vocatus a testatore; nam, deficientibus sacerdotibus et haeredibus eius familiae, communitas Manerbae succedit in iure eligendi, ut assertum fuit. Alia adest in hoc altari officiatura, relicta – ut fuit assertum – a quondam Iacobo Ziliolo, cum onere celebrandi missas omnibus diebus festis de praecepto et communitas Manerbae habet obligationem celebrari faciendi dictam missam; nunc exercet hanc officiaturam reverendus dominus Paschalis Sacco et accipit stipem a dicta communitate tronorum duorum pro quaque missa. Altare a Pietate, ligneum cum portatili et icone depicto, in |**200**| quo rappresentatur depositio de cruce Domini nostri Iesu Christi. Hoc altare fuit errectum et constructum per haeredes testamentarios quondam reverendi domini Thomae de Mussis, archipraesbyteri huius ecclesiae qui, suo testamento diei 2 iulii 1516 in actis quondam domini Antonii Mariae de Providis de Polpenatii notarii, ibidem viso, lecto et restituto, iussit ut hoc idem altare erigeretur et dotaretur de petiis terrae ibidem descriptis, resservando sibi et consanguineis suis et affinibus ius patronatus, cum onere cappellano ab ipsis eligendo celebrandi quatuor missas per singulas hebdomadas super dicto altari in perpetuum et praecipue in diebus festivis, praeferendo consanguineos, deinde affines. Anno 1727 die 21 novembris onus praedictum, auctoritate ordinaria, a reverendissimo domino Francisco Santilia, vicario generali huius episcopatus, reductum fuit ad tot missas celebrandas quot suppeterent annui redditus bonorum a testatore dessignatorum, cum taxatione aeleaemosinae solidorum viginti quinque pro quaque missa. Cum vero electus fuisset cappellanus huius officiaturae a commissariis seu patronis die 2 decembris 1727, ut constat ex actu ipsius electionis in actis domini Adriani Dugazzi notarii, viso et restituto, reverendus dominus Marcus Gasparini, ipse praesens, humilime suam illustrissimam et reverendissimam dominationem supplicavit ut, sua auctoritate, dignaretur moderari taxatam aeleaemosinam viginti quinque solidorum ad rationem consuetae |**200**^{v}| aeleaemosinae diaecesis veronensis, scilicet soldorum triginta pro quaque missa, praesertim cum testator iussit ut diebus festis praecipuae missae celebrarentur, quod, cum illustrissimus et reverendissimus praesul aequitati consonum cognovisset, sua auctoritate decrevit ut tot missae a cappellano huius officiaturae celebrentur etiam diebus festis iuxta institutionem quot celebrari poterunt habita ratione aeleaemosinae manualis triginta solidorum pro quaque missa, onerans tamen conscientiam praedicti reverendi Gasparini et suorum successorum ut missarum etiam numerus iuxta intentionem testatoris, quoad fieri poterit, augeatur et ita et cetera, omni et cetera. Altare sanctissimi Rosarii, cum mensa marmorea cum portatili, in reliquis ligneo, cum icone depicto, circum quem depicta sunt misteria eiusdem rosarii. Huic altari adnexa est societas ipsius Rosarii, a qua manutenetur et – ut fuit assertum – canonice errecta. Adnexae sunt huic ipso altari obligationes descriptae in praecedenti visitatione anni 1711, sed societas tenetur facere celebrare non semel sed bis in hebdomada, ex legato quondam domini Petri quondam Nadalini Bertini huius

loci, in eius testamento diei 9 iunii 1665 in actis domini Caroli Marchesini notarii, viso, lecto et restituto, in quo reliquit et legavit societati sanctissimi Rosarii bis mille |**201**| libras planeti, cum onere faciendi celebrare missas duas in hebdomada iuxta intentionem ibidem enunciatam, ex quarum fructibus satisfieret cappellanus, cum conditione quod praeferantur descendentes ex domina Anastasia, eius filia et haerede. Ad praesens cappellanus est reverendus dominus Ioannes Angelus Mericus, filius praedictae dominae Anastasiae, qui successit reverendo domino Bernardino Bocchio, cappellano tempore visitationis barbadicae et adimplet oneri missarum duarum in hebdomada. Quibus peractis, ad aedes praedictas reversus est, prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 23 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, in ecclesiam parochialem descendit, ubi tres scholae doctrinae christianae convocatae fuerant, schola scilicet Sanctissimae Trinitatis Solaroli, Sancti Bernardi Montinellarum et Raffae, ibique separatis maribus a foeminis ex voluntate illustrissimi et reverendissimi praesulis idem reverendissimus provicarius generalis discipulos praedictarum scholarum diligenter interrogavit eosque satis instructos in rebus religionis christianae idem illustrissimus et reverendissimus antistes cognovit. Exercitio huiusmodi peracto, dimisit eosdem discipulos et vocavit ad se tum sacerdotes tum laicos operarios et officiales praedictarum scholarum, a quibus exhibitos libros respectivos vidit non admodum solertes fuisse sacerdotes in docenda christiana doctrina; |**201**^{v}| dominum vero archipraesbyterum vicarium foraneum interesse convocationibus congregationum doctrinae christianae et eius ex assensu ipsas convocari solere; quapropter ecclesiasticos monuit; laicos vero hortatus est ut in sancto proposito perseverent. [A margine: San Siro] Visitavit subinde oratorium Sancti Siri, positum in coemeterio huius venerabilis plebis Manerbae, ubi est confraternitas disciplinatorum infrascripta, a qua ipsum oratorium manutenetur. In eo unicum est altare, in mensa marmoreum cum portatili, in reliquis ligneum cum icone depicto retro ipsum. Altare habet sua candelabra et tabela ex cupro argento delinito, omnia rite et ornate istructa. Hic est societas sub titulo eiusdem sancti Siri canonice errecta, et aggregata archiconfraternitati sanctissimi Crucifixi de Urbe anno 1689, ut apparet ex diplomate in hac curia episcopli admisso anno 1690 exhibito, viso, et restituto. Confratres huc conveniunt omnibus diebus festis ad recitandum officium beatae Virginis Mariae aliasque orationes persolvendas iuxta eorum institutum et gestant vestem lineam nigri coloris et interveniunt omnibus processionibus quae fiunt in hac plebe. Possidet haec confraternitas capitalia, quorum summa est tronorum 8054; redditus autem sunt tronorum 367.6 ,ex computo exibito a domino Iacobo quondam Andreae priore eiusdem, viso |**202**| et restituto. Ex quo redditu tot missas celebrare facit, quot celebrari possunt ex stipe scutorum triginta sex brixiensium, cum eleaemosina scilicet triginta solidorum pro quaque missa pro oneribus quibus ipsa oneratur ex legatis, prout apparet ex libro foris inscripto “Libro de Censi, e livelli”, ostenso, viso, lecto et restituto. In hoc oratorio a parte epistolae est aedicola rastris ferreis clausa, ubi adsunt imagines sculptae rappresentantes sepulcrum Domini nostri Iesu Christi et, cum advesperasset, ad aedes parochiales reversus est et in proprio cubiculo receptus incoenatus quievit. Die veneris 24 mensis maii 1743. Reverendissimus dominus provicario generalis summo mane, una cum me notario, se cotulit ad visitanda oratoria infrascripta, et primum [a margine: Santissima Trinità in Solarolo] visitavit publicum oratorium Sanctissimae Trinitatis in contrata Solaroli, infra limites parochialis Manerbae, de ratione hoc Oratorium ipsius communitatis Manerbae, a qua manutenetur et in eo quatuor vidit altaria, scilicet: altare maius, in mensa marmoreum cum portatili, palio ex serico, in reliquis ligneum, de ratione ipsius communitatis. In hoc altari dominus archipraesbyter, ex sua voluntate, nulla obligatione adstrictus, celebrat missam qualibet secunda dominica mensis. Altare sancti Ioseph, de ratione praedictae communitatis, in mensa |**202**^{v}| marmoreum cum portatili, palio ex chorio, in reliquis ligneum, cum imagine ex ligno sculpta eiusdem sancti Ioseph. In hoc altari instituta fuit officiatura quotidiana a reverendo domino Iosepho quondam Ludovici Pezzoltini de Salodio, in eius testamento in actis domini Ioannis Amonte, notarii huius loci, diei 31 iulii 1630, in quo institutis haeredibus, in casu ibidem descripto, substituit suorum bonorum haeredem sanctum Montem Pietatis Salodii, cum onere missae quotidianae faciendae celebrari in ecclesia Sanctissimae Trinitatis Manerbae, ad hoc ipsum altare sancti Ioseph a cappellano a gubernatoribus eiusdem sancti Montis eligendo, cum salario scutorum centum de tronis septem pro quoque, declarando praeferendos esse sacerdotes de familia haeredum quondam domini Iacobi Amonte. Ad praesens cappellanus est reverendus dominus Iacobus Amonte tamquam vocatus ab ipso testatore, qui percipit eamdem stipem et adimplet oneri. Vidit et visitavit altare sancti Ioannis evangelistae, de ratione successorum quondam Antonii de Crescinis (qui, in eius testamento diei 28 iunii 1501 in actis domini Angeli de Rubeis notarii, viso et restituto, iussit ut cappella ista Sancti Ioannis aedificaretur) in mensa marmoreum cum portatili perfracto, icone depicto, omnibus ornamentis destitutum, quod ideo suspendit et suspensum declaravit. In hoc altari est onus celebrandi ex dispositione praedicta, |**203**| in qua voluit ut, ex redditibus

bonorum ad hoc relictorum, celebrentur tot missae in hoc ipso altari a sacerdote praesentando a duobus de prosapia Crescini, antiquiorum et habiliorum ad eligendum et praesentandum domino archipraesbytero plebis Manerbae, cui facultatem dedit investiendi more solito electum in hac cappella, cum praelatione favore sacerdotum de Crescinis. Ad praesens redditus huius cappellae sunt minimi et Antonius Crescini, haeres institutoris huius officiaturae, quot annis facit celebrare missas duodecim. Super quibus, stante desolatione huius cappellae, reverendissimus dominus provicarius generalis decrevit ut modo et forma diligenti quot annis a praedicto Crescini, haerede et commissario, dignoscatur quantitas fructuum, detractis oneribus pertinentibus ad dictam cappellam et ipsa quantitas tota impendatur in providendo ipso altari de omnibus neccessariis pro eius ornamento et pro ibidem celebrando sacrificio missae, quibus provisis tot missas celebrare faciat singulis annis quot celebrari poterunt habita ratione aeleaemosinae manualis triginta solidorum pro quaque missa, ita ut omnes redditus impendantur iuxta intentionem piae dispositionis antedictae et ita et cetera, omni et cetera. Altare sancti Nicolai bariensis, cum mensa marmorea cum portatili, in reliquis ligneum, cum icone depicto in quo icone haec est descriptio: “Ex voto communis propter liberationem pestis anno 1567”. |**203**^{v}| In hoc altari instituta fuit officiatura quotidiana a quondam domino Stephano quondam Iacobelli Ferrari de Manerba, in eius testamento diei 6 augusti 1630 in actis domini Francisci Avigo notarii, in quo in casibus ibidem enunciatis substituit haeredem suis haeredibus institutis spectabilem comunitatem Manerbae, ita quod de introitibus percipiendis ex bonis testatoris perpetuis temporibus manutenere debeat unum sacerdotem bonae vocis, condicionis et famae, approbandum a vicinia legitima dicti communis, qui celebret missam quotidie in hoc altari sancti Nicolai in ecclesia Sanctissimae Trinitatis, cum praelatione favore sacerdotum descendentium ex familia de Ferrariis et haeredum Iacobi Amonte; qui tamen sunt approbandi ut supra et cetera. Quamvis appareat ex eodem testamento spectabilem comunitatem esse haeredem, nihilominus, cum ex bonis obnoxiis huic oneri non percipiatur fructus ad praesens nisi in summa librarum 338.13.6, ut apparet ex fide domini Ioannis Baptistae Marchesini, notarii huius comunitatis diei hodiernae, ab ipso exhibita et infra ad litteram N reposita ideoque ab ipsa comunitate multo ab hinc tempore fiunt celebrare tot missae quot iuxta vires eorumdem reddituum celebrari possunt cum aeleaemosina triginta solidorum pro quaque missa, quas celebrat reverendus Iacobus Amonte quondam Francisci. Super quibus reverendissimus dominus provicarius generalis monuit reggentes ipsius communitatis ut eorum conscientiam consulant, |**204**| considerantes communitatem ipsam haeredem fuisse et suscepisse haereditatem cum onere praedicto et ita et cetera, omni et cetera. Vidit confessionale, ibidem positum de consensu et voluntate domini archipraesbyteri. Adest in hac ecclesia suggestum, in quo aliquando, ex consensu eiusdem domini archipraesbyteri, habentur conciones. Exercetur in hac ipsa ecclesia schola doctrinae christianae utriusque sexus, de consensu ipsiusmet domini archipraesbyteri. Visitavit sacristia, et in ea paramenta, de quibus sufficienter provisum invenit. Vidit etiam campanile, in quo unica tantum extat campana. Ordinata. Exequatur ordinatio in visitatione anni 1711 de attolendo parumper portatili altaris maioris, cuius rimulae obturentur – ordinatio in praedicta visitatione anni 1711 exequatur de attolendo quoque portatili altaris sancti Ioseph illiusque rimulae obturentur nec non provideatur de tela cerata – exequatur ordinatio in visitatione anni 1711 de providendo portatili altari sancti Nicolai ad mensuram canonicam et interim altare ipsum suspensum sit – exequantur quoque caeterae ordinationes de pulvinaribus providendis et de melius manutenendo ipso altari – confessionali apponatur pagella casuum resservatorum ex parte |**204**^{v}| confessarii – provideatur de paramento violacei coloris. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Bernardo in Montinele] Visitavit subinde oratorium Sancti Bernardi in terra Montinellarum, de ratione eiusdem terrae, infra limites parochialis Manerbae, in quo tria sunt altaria, scilicet: altare maius, de iure eiusdem terrae, cum mensa marmorea, portatili, palio depicto et in reliquis ligneum. In gradibus huius altaris adest tabernaculum ligneum, inibi positum ad beneplacitum domini archipraesbyteri, quem asseritur delegatum fuisse ad illud benedicendum. Altare sancti Michaelis, de ratione ipsius terrae, cum mensa marmorea, portatili, icone depicto et in reliquis ex gypso elaborato constructum. Altare sancti Rocchi, de ratione ipsius terrae, cum mensa marmorea cum portatili, icone depicto et in reliquis ex gypso aedificatum. In hac ecclesia nonnullae sunt obligationes, pro quibus tenetur vicinia huius terrae et eaedem describuntur in policea exhibita et in fine huius libri posita ad litteram N et iuxta consilium sapientis, scilicet excellentis utriusque doctoris domini Seraphini Rotingi salodiensis adimplentur quod est et deinceps iuxta idem consilium utpote pium et prudens adimpleatur mandavit, donec melius de fundamentis aliquarum ex his obligationum dignoscatur. |**205**| Vidit suggestum, in quo aliquando concionatur de licentia domini archipraesbyteri nec non confessionale, in hac ecclesia tentum de assensu ipsius domini archipraesbyteri. In hac ipsa ecclesia instituta fuit officiatura a quondam domino Andrea quondam domini Antonii Toselli, in eius dispositione diei 26 augusti 1620 in actis domini Stephani Manerba notarii, in qua suos haeredes

aggravavit onere faciendi celebrare quinque missas in hebdomada in hac ipsa ecclesia pro anima sua. Haec obligatio reducta fuit auctoritate apostolica ab episcopo veronensi die 25 augusti 1737 ad quinque missas celebrandas singulis duabus hebdomadibus, ut ex actu ipsius reductionis, ibidem viso et restituto. Haeredes modo praedicti Toselli sunt pro medietate heredes quondam Petri Pauli Avigo, qui sunt reverendi domini Antonius Paulus, sacerdotes, Ioannes Baptista et Antonius Avigo et pro altera medietate Ioseph et Iacobus Ottini fratres quondam Sandrini, a quibus in hac ecclesia non fit adimpleri onus praedictum; quapropter reverendissimus dominus provicarius generalis monuit Ioseph Ottini praesentem ut ipse et caeteri haeredes, quibus haec ipsa monitio est significanda, ad hoc ut iuxta piam dispositionem adimplere faciant, rationem redituri ante tribunal Christi in die iudicii, quoties oneri praedicto iuxta voluntatem praedictam non adimpleverint, onerando eorum conscientias ad restitutionem prout et cetera et ita et cetera, omni et cetera. |**205**^{v}| Dominus Vincentius Franzoni quondam Antonii de Manerba, in suo testamento diei 26 decembris 1730 in actis domini Ioannis Baptistae Marchesini notarii, exhibito, viso et restituto, reliquit post usufructum assignatum uxori suae, residuum bonorum suorum ad hoc ut, ex redditu capitalium confectorum ex praedictis residuis suis bonis, tot missae celebrarentur in hac ecclesia Sancti Bernardi pro suffragio animae eius et suorum defunctorum, constituendo commissarios et executores dominos Franciscum Marchesini et Ioannem Baptistam Bertini, cum facultate substituendi alios commissarios post eorum mortem. Elegit ipsum cappellanum reverendum dominum Antonium Franzoni et post ipsum voluit ut praeferantur sacerdotes suae familiae Franzoni; quibus deficientibus, substituit sacerdotes familiae Marchesini et, his omnibus deficientibus, concessit facultatem commissariis faciendi electionem cappellani. Pro quaque missa taxavit eleaemosinam triginta solidorum. Domini Franciscus Marchesini et Ioannes Baptista Bertini commissarii, mortua usufructuaria anno 1739, de bonis venditis subasta perceperunt praecium librarum 4117, ex quo constituerunt capitale, cui addendum erit id quod percipietur ex aliis rebus quae adhuc venditae non fuerunt quaeque sunt modici praetii – ut assertum est – ac interim ex capitali praedicto percipitur fructus librarum 160.2.7, ex quo commissarii faciunt celebrare tot missas per ipsum |**206**| reverendum dominum Antonium Franzoni, a testatore vocatum. Visitavit subinde sacristiam, in cornu evangelii altaris maioris, in quo extat armarium ex nuce et in eo paramenta descripta in inventario exhibito et infra posito ad litteram N et de quibus sufficienter provisum esse invenit. In hac ecclesia exercetur schola doctrinae christianae utriusque sexus, de licentia domini archipraesbyteri viditque in ea organum, recenter instructum. Visitavit denique coemeterium, in quo pro defunctis oravit; deinde se contulit ad locum ubi novum construere coemeterium intendunt homines huius viciniae; habitoque consensum domini archipraesbyteri et sine ullo vel minimo praeiudicio iurium parochialium, locum ipsum visitavit aptumque ad id cognoscens, decrevit quod terra veteris coemeterii huc transferatur, servatis tamen servandis et locum ipsum ad usum coemeterii dicavit eumdemque, servatis ritibus a rituali romano prescriptis, bendixit. Ordinata. Exequatur ordinatio in visitatione anni 1711 de reducendo portatili altaris maioris propius pectus celebrantis intra bimestre, aliter altare ipsum sit suspensum, prout illud nunc pro tunc suspensum declaravit – obturentur rimulae eiusdem portatilis – tabernaculum intus vestiatur panno serico albo **-** |**206**^{v}| rimulae portatilis tam altaris sancti Michaelis quam altaris sancti Rocchi obturentur. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Giorgio] Visitavit oratorium Sancti Georgii, de ratione communitatis Manerbae, infra limites antedictae plebis, in quo unicum vidit altare, marmoreum in mensa cum portatili et icone depicto, in quo est obligatio celebrandi singulis mensibus una missa, ut assertum fuit et huic oneri supplet reverendus dominus Antonius Franzoni. Cum hoc oratorium omnibus neccessariis tam ad ornatum quam ad sacrum faciendum destitutum invenerit et executae non fuerunt ordinationes visitationis anni 1711, ideo illud suspendit et suspensum declaravit, donec decenti forma provideatur et exequantur ea ut supra ab illustrissimo et reverendissimo Barbadico ordinata. Quibus habitis et cetera. [A margine: Santa Catarina in Gardon] Visitavit publicum oratorium Sanctae Catharinae virginis et martyris, de ratione terrae Garduni, infra limites parochialis Manerbae, in quo extat unicum altare cum mensa marmorea, portatili, icone depicto et in reliquis ex ligno constructum. In hoc altari vicinia huius terrae, ex devotione immemorabili, die quaque dominica celebrare facit unam missam. |**207**| Visitavit sacristiam et in ea paramenta, servata in armariis ligneis, de quibus sufficienter provisum invenit quaeque descripta sunt in policea exhibita et in fine huius libri ad litteram N posita. Vidit campanile, in quo unica tantum est campana nec non coemeterium, in quo pro defunctis oravit. Ordinata. Cooperiatur portatile tela cerata et provideatur de stragula pro cooperiendo icone, ut ordinatum fuit in visitatione anni 1711 – claudatur altare a lateribus – exequantur quoad sacristiam ordinationes visitationis praedictae anni 1711 – suspensae sint duae planetae cum suis manipulis et stolis albi et violacei colorum – exequantur odinationes visitationis anni 1711 de cruce errigenda in coemeterio, de herbis radendis et comburandis – muri ipsius coemeterii restaurentur et attolantur, aliter, elapso quadrimestre et non executum, sit suspensum coemeterium ipsum.

Quibus habitis et cetera. [A margine: San Sivin] Visitavit subinde publicum oratorium Sancti Sevini, infra limites parochialis Manerbae, cum unico altari cum mensa marmorea cum portatili, in reliquis ligneum, de ratione communitatis, a qua manutenetur; in prospectu |**207**^{v}| altaris est sub crystallis imago perantiqua ex ligno sculpta, quae rappresentat ipsum sanctum Sevinum. In hoc altari nulla est obligatio missarum, sed in eo aliquando celebratur ex devotione. Vidit sacristiam constructam, in qua extat armarium ligneum et in eo calicem cum patena. Vidit etiam domum adiacentem pro haeremita, qui est Franciscus Prandelli, qui custodit etiam oratorium Sancti Proculi intra fines huius plebis; vidit campanile, cum unica campanula. Ordinata. Exequatur ordinatio visitationis anni 1711 de ramatis ponendis fenestris in prospectu ecclesiae et ibidem sperae saltem linteae collocentur – fiant paramenta omnium colorum – in sacristia apponatur tabella pro missae praeparatione et appendatur scitula cum suo manutergio – calix cum patena suspensus sit donec inauretur et perpoliatur. Quibus habitis et cetera. [A margine: Santa Lucia in Balbiana] Visitavit publicum oratorium Sanctae Luciae in contrata Balbianae, infra limites parochialis Manerbae, de ratione eiusdem viciniae, a qua manutenetur. Unicum in eo extat altare, cum mensa marmorea consecrata, in reliquis ex muro est constructum, cum icone |**208**| depicto super murum, in quo rappresentatur Crucifixio Domini nostri Iesu Christi. Adest in hoc altari super gradus custodia lignea, in qua servantur sacrae reliquiae ex ossibus sanctae Luciae virginis et martyris in thecis, altera argentea, ex auricalco altera, sigillis et documentis autenticis munitae, alias approbatae in hac curia episcopali, ostensae, visae et restitutae, quas recognovit et deveneratus est. Huius custodiae claves servantur altera a reverendo domino cappellano actuali huius oratorii, delegato a domino archipraesbytero plebis et, ex eius speciali ordine, altera a consule huius terrae. In hoc altari vicinia huius loci celebrare facit missas centum et octo ex obligatione, cuius praecipua non extat memoria, sed ipsa relevatur ex libris ordinamentorum eiusdem terrae, in quibus describitur huiusmodi obligatio et describuntur etiam redditus pro eadem adimplenda ac praesertim ex libro foris inscripto “Libreto de capitali della terra di Balbiana”. Visitavit sacristiam inibi adnexam et in ea vidit armarium ligneum, in quo servantur paramenta, descripta in policea exhibita et infra posita sub littera N, de quibus sufficienter provisum invenit. Vidit et visitavit coemeterium, in quo pro defunctis oravit. Quibus habitis et cetera. |**208**^{v}| [A margine: Santissimo Nome di Maria] Visitavit denique publicum oratorium sub titulo Sanctissimi Nominis Mariae, de ratione reverendissimi domini Ludovici Glisenti, archipraesbyteri Salodii diaecesis brixiensis eiusque nepotum, errectum auctoritate huius curiae episcopalis, ut ex facultate diei 26 aprilis 1723, visa et restituta. In hoc oratorio unicum est altare cum mensa lignea, portatili et icone depicto, in reliquis ex muro et gypso est elaboratum, in quo nulla est obligatio missarum, sed in eo celebratur ex devotione. Vidit sacristiam inibi errectam et in ea paramenta et vasa sacra, de quibus rite provisum esse invenit. Quibus habitis et cetera. Interea illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad ecclesiam parochialem antedictam se contulit, in qua, Altissimo fusis precibus, sacrosanctum missae sacrifitium peregit; quo absoluto, quamplures utriusque sexus christifideles eucharistico Pane cibavit ac nonnullis itidem utriusque sexus christifidelibus sacramentum Confirmationis ministravit. Quibus absolutis, ad aedes parochiales reversus, prandium sumpsit et, defatigatus, quieti se tradidit. Die antedicta 24 maii 1743 post prandium. Cum ob continuam pluviam visitationem oratoriorum prosequi non potuisset, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in praedictis aedibus se detinuit et coram eo comparuit reverendus dominus Iacobus Amonte, sacerdos huius loci, in termino monitionis heri sibi factae, in cuius obsequium |**209**| et obedientiam exhibuit fundamentum officiaturae altari sancti Stephani, in hac venerabili plebe institutae a quondam reverendo Batholomaeo filio quondam domini Petri de Avico huius loci, offerens ac ressignans in manibus suae illustrissimae et reverendissimae dominationis testamentum ipsius reverendi Avigo diei 6 octobris 1592 in actis domini Hieronymi Taietti, notarii de Portesio, ex quo apparet institutam et legatam ab ipso fuisse officiaturam amovibilem in praedicto altari, cum onere celebrandi a sacerdote, eligendo per eius haeredes et commissarios vel eorum maiorem partem, missam omnibus diebus festis de praecepto et uno die non feriato in qualibet hebdomada, declarando praeferendos esse sacerdotes de familia et descendentes ex suis haeredibus de Avicis per lineam masculinam ac deinde per lineam foemininam et assignando eidem sacerdoti bona in eodem testamento descripta, quae bona adhuc extare assertum fuit; ex quibus cum pateat huiusmodi officiatura non esse beneficium ecclesiasticum, sed simplex legatum ideoque illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus manutenendum esse declaravit iuxta praedictam dispositionem eumdem reverendum Iacobus Amonte in possessione eiusdem officiaturae eorumque bonorum et ita et cetera, omni et cetera. Et cum sero factum esset, in proprio cubiculo receptus incoenatus obdormivit. |**209**^{v}| Die sabbathi 25 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus ad ecclesiam praedictam rediit et in ea, humili piaque praemissa praeparatione, sacrosanctum missae sacrifitium obtulit aeterno Patri ac subinde nonnullis utriusque sexus christifidelibus divinum Sacramentum

ministravit ac quamplures utriusque itidem sexus christifideles sacro Chrismate linivit. [A margine: San Giovanni Battista o Santa Maria della Neve in Raffa] Dum haec 66agerentur, reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitanda oratoria infrascripta. Et primum visitavit oratorium publicum sub titulo Sancti Ioannis Baptistae seu Sanctae Mariae ad Nives in contrata Raffae, de ratione communitatis Raffae, infra limites parochialis Manerbae, in quo duo extant altaria, scilicet: altare sancti Ioannis Baptistae seu sanctae Mariae ad Nives, de iure eiusdem communitatis Raffae, a qua manutenetur, prout idem oratorium, cum mensa lignea cum portatili, icone depicto et palio ex serico, in reliquis ex gypso constructum. Super gradus a candelabris huius altaris adest tabernaculum mobile ex ligno elaboratum, ibidem positum ex voluntate et arbitrio domini archipraesbyteri plebis Manerbae, in quo tabernaculo non solet reponi Sacramentum nisi in die sancti Ioannis Baptistae, in quo die exponitur idem Sacramentum in hac ecclesia a praefato domino archipraesbytero, a quo cum eo populus benedicitur. |**210**| Celebrantur in hoc altari seu in hac ecclesia missae et solent celebrari diebus festis, ex legato quondam nobilis domini comitis Sebastiani de Lodron, ut constat ex policeis exhibitis et infra positis ad litteram N et huic oneri adimplet reverendus dominus Angelus Leali, cappellanus electus a communitate. In hoc ipso altari vidit sacras reliquias, nempe sacram coxam sancti Vincentii martyris et sacrum crus sancti Victoriani martyris, in duabus capsulis ligneis nigri coloris auro linitis, cum crystallo in parte anteriori repositas, sigillis ac documentis autenticis huius curiae episcopalis diei 10 iunii 1734 munitis, quas ideo recognovit et deveneratus est. Vidit etiam sacram reliquiam ex sacris ossibus sanctorum Innocentium martyrum, in parva theca ex auricalco, in hac curia episcopali approbatam die 13 octobris 1734, sigillo et litteris munitam, quam quoque recognovit et deveneratus est. Omnes suprascriptae sacrae reliquiae custodiuntur in loculis lateralibus supra descripti tabernaculi, quarum claves custodiri mandavit alteram a reverendo cappellano huius ecclesiae, alteram a consule huius communitatis, quas ob id iisdem praesentibus propriis manibus tradidit et consignavit. Altare sanctorum Nazarii et Celsi martyrum, ligneum cum portatili, palio ex serico auro contexto, in reliquis ex gypso constructum, de ratione praedictae communitatis Raffae. In hac ecclesia fuit instituta officiatura sex missarum |**210**^{v}| in hebdomada a quondam reverendo domino Celso Leali quondam domini Gregorii huius loci, in suo testamento diei 20 octobris 1688 in actis domini Petri Re notarii, viso et restituto, in quo tesramento obligavit bona ibidem enunciata et dscripta, concedendo facultatem huic communitati Raffae eligendi cappellanum bonae condicionis, vocis et famae, volens ut praeferantur illi de linea praedicti testatoris, dummodo huiusmodi habuerint conditiones. Nunc cappellanus huius officiaturae est reverendus dominus Iacobus Franceschini, assertus vocatus a testatore, qui accipit ab hac spectabili communitate pro stipe omnes redditus provenientes ex capitalibus retractis ex praetio bonorum relictorum et venditorum et oneri adimplet. Vidit confessionale, in hac ecclesia de licentia domini archipresbyteri tentum. In hac ipsa ecclesia exercetur schola doctrinae christianae utriusque sexus, de qua dictum est supra in visitatione huius scholae in parochiali Manerbae. Vidit sacristiam, in cornu epistolae altaris maioris huius ecclesiae constructam et in ea armarium ex nuce, in quo paramenta servantur et quae descripta sunt in policea exhibita et in fine huius libri ad litteram N posita. Vidit campanile, in quo duae sunt campanae et ibidem observavit abusum quo, nullo habito respectu loci sacri, ibidem latrina fit, ex qua fetor in ecclesiam provenit; quapropter monuit sacerdotes et reggentes communitatis ut caveant ne ibidem abusus huiusmodi |**211**| perseveret, cominando poenas suspensionis et excomunicationis respective. Ordinata. Tabernaculum vestiatur intus panno serico albo et clavis ipsius tabernaculi inauretur – provideatur de tela cerata pro cooperiendo portatili altaris maioris – elevetur paulisper portatile altaris sancti Nazarii – apponatur in sacristia scitula cum manutergio – circum hanc sacristiam excavetur terra, ad hoc ut humiditas non penetret in ipsam et ita effodiatur ut eius profunditas sit inferior pavimento ipsius sacristiae. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Giovanni Battista]. Visitavit oratorium publicum Sancti Ioannis Baptistae, de iure communitatis Raffae infra lmtes parochialis Manerbae, quod olim fuit primum oratorium huius loci, antequam aedificaretur oratorium supra visitatum, in quo titulus istius translatus est. Unicum habet altare cum mensa marmorea, portatili et icone depicto, in reliquis ligneum. Nulla inibi est obligatio missarum, sed in eo celebratur aliquando ex devotione. Non adest sacristia neque sunt paramenta, sed ex alia ecclesia deferuntur neccessaria ad sacrifitium celebrandum, quod ter vel quater in anno in suprascripto |**211**^{v}| altari celebratur. Vidit coemeterium adnexum, in quo pro defunctis oravit. Ordinata. Rimulae portatilis obturentur – eradantur herbae a coemeterio, comburentur illarumque cineres in eodem coemeterio spargantur – cancelli in ingressu coemeterii muniatur sera et clavi. Quibus habitis et coetera. [A margine: Sant' Antonio]. Visitavit oratorium publicum Sancti Antonii patavini, in contrata Videlle infra limtes parochialis Manerbae, de iure nobilium dominorum de Maninis salodiensium, in quo unicum vidit altare ligneum, cum portatili, icone depicto et palio ex serico. Vidit sacristiam et in ea vasa sacra et suppellectiles tam ad ornatum altaris quam ad sacrum

faciendum neccessarias, de quibus bene provisum esse invenit. Quibus habitis et coetera. [A margine: San Procolo]. Visitavit denique publicum oratorium Sancti Proculi Manerbae, de ratione ipsius communitatis, in quo unicum est altare, cum mensa marmorea cum portatili, palio ex serico, cum imagine sub crystallis eiusdem sancti Proculi ex ligno sculpta. Nulla adest in hoc oratorio obligatio missarum, sed in eo aliquando celebratur ex devotione. Extat locus pro sacristia, sed paramenta servantur in armario prope altare, ad evitandam humiditatem. |**212**| Hoc idem oratorium constat, ex lapide marmoreo in parietibus eiusdem affixa, aedificatum fuissee anno 1602 et divo Proculo, veronensi episcopo et communitatis patrono, dicatum. Vidit domum contiguam, quam inhabitat haeremita, qui modo est Franciscus Prandeli et custodiam tenet etiam ecclesiae simplicis Sancti Sivini, ut supra dictum est. Ordinata. Provideatur de tabellis, de paramento violacei coloris, de stragula pro cooperienda mensa altaris – altare claudatur a lateribus, mundae semper teneantur mappae, alba, amictus, cingula et purificatoria – fenestrae ecclesiae muniantur cratibus ferreis et speris saltem linteis. Hisce peractis, ad aedes parochiales se restituit. Illustrissimus vero et reverendissimus dominus dominus episcopus, absoluta sacramenti Confirmationis administratione, ad mansionem parochialem regressus prandium sumpsit et parumper obdormivit. Die antedicta 25 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus in aedibus suprascriptis, una cum reverendissimo domino provicario suo generali pro tribunali sedit et coram eo, de suo mandato vocati, comparuerunt: reverendus dominus Iacobus Amonte quondam Ioannis Baptistae, sacerdos curatus |**212^{v}**| huius plebis, aetatis annorum 77 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 27 octobris 1742. Reverendus dominus Gelminus Gelmini, sacerdos aetatis annorum 74 circiter. Reverendus dominus Bertinus Bertini, sacerdos annorum 74 circiter. Reverendus dominus Angelus Merici, sacerdos annorum 69 circiter. Reverendus dominus Antonius Amico, sacerdos aetatis annorum 60 circiter. Reverendus dominus Paschalis Sacco, sacerdos annorum 60 circiter. Reverendus dominus Iacobus Amonte quondam Francisci, sacerdos annorum 59 circiter, qui fuit canonice admonitus ut in actis huius offitii. Reverendus dominus Iacobus Gelmini, sacerdos annorum 55 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 27 octobris 1742. Reverendus dominus Antonius Franzoni, sacerdos annorum 46 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 17 octobris 1742. Reverendus dominus Bertinus Bertini, sacerdos aetatis annorum 45 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 27 octobris 1742, cui interdicta fuit facultas excipiendi sacramentales confessiones. Reverendus dominus Angelus Bertini, sacerdos aetatis annorum 36 circiter, qui fuit ad confessiones approbatus. Reverendus dominus Bernardinus Bochio, sacerdos aetatis annorum 34 circiter. Reverendus dominus Franciscus Amonte, filius Ioannis, sacerdos annorum 35 circiter, |**213**| cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 26 februarii 1743. Reverendus dominus Franciscus Amonte, filius Octavii, sacerdos aetatis annorum 31 circiter. Reverendus dominus Paulus Avigo, sacerdos aetatis annorum 30, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 22 octobris 1742, cui interdicta fuit facultas excipiendi sacramentales confessiones. Reverendus dominus Polidorus Locarni, sacerdos aetatis annorum 28 circiter, qui fuit canonice admonitus. Reverendus dominus Andreas Sandrini, sacerdos aetatis annorum 28 circiter. Reverendus dominus Franciscus Ottini, sacerdos aetatis annorum 25 circiter, qui fuit canonice admonitus ut in actis huius offitii. Reverendus dominus Antonius Zanelli, sacerdos aetatis annorum 74 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 27 octobris 1742. Reverendus dominus Ioseph Leali, sacerdos aetatis annorum 60 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 27 octobris 1742, cui sublata fuit facultas excipiendi sacramentales confessiones. Reverendus dominus Gregorius Leali, sacerdos aetatis annorum 31 circiter. Reverendus dominus Marcus Gasparini, sacerdos aetatis annorum 35 circiter. Reverendus dominus Angelus Leali, sacerdos annorum 26 circiter, cum mandato pro cura animarum pro maribus et mulieribus infirmis tantum, dato die 13 novembris 1742. |**213^{v}**| Reverendus dominus Iacobus Franceschini, sacerdos aetatis annorum 42 circiter. Reverendus dominus Iacobus Leali, sacerdos aetatis annorum 26 circiter. Reverendus dominus Franciscus Zanelli, sacerdos annorum 26 circiter. Clericus Ioseph Amonte filius Ioannis, subdiaconus annorum 26 circiter. Clericus Antonius Toselli filius Federici, annorum 23 circiter, in minoribus ordinibus constitutus, cui impositum fuit dimittere vestem clericalem. Clericus Ioannes Antonius Zanelli, filius Bernardini, aetatis annorum 20 circiter, in minoribus ordinibus constitutum. Reverendus dominus Ioannes Antonius Vechi, sacerdos aetatis annorum 37 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 13 septembris 1742, cui interdicta fuit facultas excipiendi sacramentales confessiones. Reverendus dominus Iacobus Leali, sacerdos aetatis annorum 75 circiter: ob eius aetatem et infirmitatem fuit dispensatus. Franciscus Prandelli, haeremita deputatus custodiae ecclesiarum Sancti Proculi et Sancti Sevini, infra limites parochialis Manerbae. Reverendus dominus Ioannes Baptista Rossi: non comparuit, absens – ut fuit assertum – circa quem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus

episcopus, habitis informationibus super relationibus, alias multo ab hinc tempore ad eius aures perventis, de eius scandalosa vita et moribus, decrevit ipsum citandum personaliter vel domi solitae suae habitationis, per quemlibet nuncium etiam curiae saecularis ad comparendum |**214**| coram sua illustrissima et reverendissima dominatione, intra terminum dierum quindecim post eiusdem reverendi Rossi ad eius domicilium redditum, ad audiendum quidquid et cetera; aliter, elapso termino supra assignato et non parito, ex nunc pro tunc illum suspendit a divinis et suspensum esse declaravit et ita et cetera, omni et cetera. Pro cuius decreti executione factum fuit mandatum sequentis tenoris, videlicet: Mandato illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi veronensis, comes et cetera. Citetur reverendus dominus Ioannes Baptista Rossi coram sua illustrissima et reverendissima dominatione ad comparendum intra dies quindecim post eiusdem reverendi Rossi reditum ad eius domicilium, ad audiendum quidquid et cetera; aliter, elapso dicto termino et non parito, sciat ab eodem illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo se nunc pro tunc suspensum a divinis esse et ita et cetera, omni et cetera. Confectum die 25 maii 1743 ex pastorali visitatione Manerbae. Ioseph Bovio, pastoralis visitationis notarius et cetera. Exequatur praedictum (quoad visum et factum?).
Hisce actis, in proprio cubiculo receptus incoenatus obdormivit. Die dominico 26 mensis maii 1743. Retulit Petrus Mizzon, famulus huius terrae Manerbae, intimasse suprascriptum citationis praeceptum reverendo Ioanni Baptistae Rossi domi suae solitae habitationis illudque personaliter relaxasse in manibus Cattharinae Rossi, eiusdem sororis, in signum verae et realis intimationis et ita et cetera. |**114^{v}**| Praesentibus admodum reverendo domino Michaele Chincarini, archipraesbytero Manerbae et Antonio Ruberti quondam Iacobi de dicto loco Manerbae testibus et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, me notario caeterisque suis familiaribus, deputatis huius comunitatis Manerbae, clero et populo, ad ripam lacus Benaci progressus est inibique cymbam ad id paratam conscendit et [a margine: Beata Vergine Maria Addolorata in Belveder] ad oratorium sub invocatione Beatae Virginis Mariae Septem Dolorum, in contrata vulgo *Belveder*, infra limites parochialis Manerbae, iter direxit; quo perventus, ipsum oratorium visitavit; quod, cum felicis recordationis Ioannes Franciscus Barbadicus, veronensis episcopus, in eius visitatione anni 1711 suspenderit cumque omnibus destitutum observasset, interrogavit electos et consulem communitatis Manerbae, de cuius ratione est ipsum oratorium, num providere vellent de neccessariis pro eiusdem cultu et pro missae sacrifitio in eo celebrando, a quibus cum responsum fuisset communitatem admodum gravatam esse pro manutenendis multis altaribus et oratoriis ac ideo vires eius non sufficere ad hoc ipsum restaurandum et manutenendum, praesertim cum in loco remoto a comercio humano iaceat et subiectum furtis nec non constructum ita ut eius medietas sit infra terram, ex quo humidum est semper et suppellectiles sacrae ibidem servari intactae non possint; quibus intellectis ac consideratis, decrevit idem oratorium |**215**| profanandum esse ac demoliendum et, facta ibidem oratione et recitata de more prece beatae Virgini a Doloribus, iussit ut inde res sacrae tollerentur et postea ut altare ipsum destrueretur, quod etiam exequtum fuit. Quo facto, decrevit ut ipsum oratorium demoliretur et eius cementa in usus prophanos unquam converterentur ac in loco ubi extat constructum erigeretur columna et in eius apice crux ferrea, ut locus semper dignoscatur religiosus et a prophanis usibus sit omnino imunis et ita et cetera, omni et cetera. Oratorium Sanctorum Firmi et Rustici, infra limites huius plebis, distulit visitare, sibi resservans cognoscere quid de iure eius, stante quod in postrema visitatione illustrissimi et reverendissimi Barbadici asseratur super illud litem quamdam contestatam esse et archipraesbyter in sua pollicea, exhibita et infra posita ad litteram N, enunciet fratres minores ipsum possidere, iure locationis temporalis eorum conventui factae ab excellentissimo magistratu rationum veterum. Quibus peractis, eadem cymba consensa, ad parochialem ecclesiam reversus sumptisque in ea pontificalibus indumentis servataque forma ritualis romani, prima clericali tonsura insignivit Ioannem Baptistam Roberti, filium Iosephi de Sancto Felice; Michaelem Verzola, filium Deodati de Portesio. Et subinde sacrosanctum missae sacrificium persolvit |**215^{v}**| nonnullosque sacra Eucharistia cibavit ac petentibus sacro Chrismate ministravit. Visitavit postea sacristiam, in qua vidit armaria ex nuce, in quibus servantur paramenta et vasa sacra, descripta in pollicea exhibita et in fine huius libri posita sub littera N. Vidit campanile totamque ecclesiam, organum et suggestum, in quo tempore quadragesimali, cum mandato et benedictione episcopali, concionatur diebus festis et qualibet sexta feria mensis martii et concionator eligitur ab hac communitate, a qua accipit stipem tronorum centum, in qua tamen compraehenditur onus celebrandi decem missas. Haec ecclesia, tribus constructa navibus, beatae Virgini Mariae dicata, est consecrata, cuius anniversaria consecrationis dies collitur 6 octobris cuiuslibet anni. Hoc beneficium subest iurisdictioni episcopali et confertur per concursum, iuxta formam sacri Concilii tridentini et modo archipraesbyter est reverendus dominus Michael Chincarini, quod obtinuit die 8 novembris 1741, vigore permutationis beneficii Sancti Martini de Poveliano cum hoc factae inter ipsum et reverendum dominum

Bartholomaeum Martini, olim huius plebis archipraesbyterum. |**216**| Hisce peractis, in aedes praefatae parochialis se recepit, in quibus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, pro tribunali sedit et coram eo vocati comparuerunt domini deputati huius spectabilis comunitatis, qui interrogati ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo de vita, moribus et honestate domini archipraesbyteri eiusque diligentia in proprio munere fungendo nec non de vita, moribus et honestate sacerdotum et clericorum et an adsint in hac plebe usurarii, concubinarii, haeretici vel de haeresi suspecti, scandalosi aut publici peccatores, responderunt universim ecclesiasticos christiane vivere; optandum tamen esse ut omnes et singuli proprium distinguerent caractherem; inter laicos autem nullos cognoscere ita scandalosos ut necesse sit aliquem denunciare. Subinde comparuit admodum reverendus dominus Michael Chincarini, archipraesbyter vicarius foraneus huius plebis, qui obtulit libros parochiales, matrimoniorum scilicet, baptizatorum, mortuorum ac status animarum nec non mandatum vicariae foraneae diei 14 iunii 1742 quos illustrissimus et reverndissimus praesul vidit et visitavit ac postea illum interrogavit de vita, moribus et honestate cleri huius comunitatis et an in ea sit aliquis usurarius, concubinarius, scandalosus aut publicus peccator. Respondit – Dei gratia – laicos |**216v**| christiane vivere, sacerdotes vero et clericos esse eorum morum iam suae illustrissimae et reverendissimae dominationi patefactum, a quibus neccessarias sunpsit informationes. His absolutis, prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 26 maii 1746 post prandium. Coram illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo antedicto eiusque reverendissimo domino provicario suo generali, de suo mandato vocata comparuit Iacoba uxor Bernardini Franzoni, obstetrix huius loci, quam examinavit circa administrationem sacramenti baptismatis in casibus neccessitatis et bene instructam esse invenit. Dominica uxor Laurentii Bocchio, altera obstetrix huiusce communitatisc cum esset in proprio ministerio impedita, non comparuit; attamen dominus archipraesbyter testatus est illam quoque instructam esse circa hoc sacramentum in casibus neccessitatis ministrandum. Vocatus comparuit etiam ille qui supradescriptus fuerat inconfessus et ecclesiae inobediens illumque, cum illustrissimo et reverendissimo antistes pastorali zelo et charitate monuisset ac suasisset, cum lacrimis eidem spopondit quamtotius sua peccata in poenitentiae tribunali detestaturum. His actis, super informationibus in habita visitatione sumptis nec non super iis quae ipse suismet |**217**| occulis vidit ac consideravit, ut abusui et dissidiis inter ecclesiasticos multo abhinc tempore exortis occurreret divinoque cultui et populi aedificationi consuleret, decretum edidit tenoris infrascripti, videlicet. Ioannes Bragadenus, ei et sanctae sedis apostolicae gratia episcopus veronensis, comes et cetera, samctissimi domini nostri papae praelatus domesticus et assistens et cetera, dilectis nobis in Christo reverendis dominis archipraesbytero, sacerdotibus et clericis huius venerabilis plebis Sanctae Mariae de Manerba vallis Tenensis salutem in Domino et cetera. Ad vineam suam visitandam cum aeternus et immensus Dominus nos miserit ut eam electam speciosissimam coleremus, si aliquando ipsam urticae repleverint et operuerint spinae superficiem eius aut vulpes demolitae sint, ut tribulos inde eradicemus ac bona in agro spargeremus semina vulpesque ex eo eliminaremus, omni labore ac studio non pepercimus. In id praecipue hanc praclaram et antiquissimam nostrae diaecesis plebem visitantes incubuimus, cuius et frequentissimus est populus cuique multus adscriptus est clerus. Utinam cordis nostri latebras inspicere omnes potuissent, ut qua dilectione a nobis, qui animam nostram pro illis sumus daturi, in Christo Iesu diligantur poenitus cognoscerent. Arguimus, obsecravimus, increpavimus in omni patientia, ut omnes id unum saperent et amarent, Deum scilicet et Christum Iesum |**217v**| eius filium atque uno spiritu viverent. Sed, dum sumus discessuri, merito timendum nobis est ne superveniat inimicus homo et zizaniam in hunc ipsum a nobis excultum agrum immittat. Quapropter vos, huius plebis venerabiles sacerdotes, qui nostri ministerii participes et coadiutores estis, oramus atque obtestamur ut, bonorum operum exemplo et sana doctrina, fratres nostros in sanctitate et charitate confirmetis. Sit sermo vester purus ac simplex; si quis loquitur, sermones Dei loquatur; ab omni verbo otioso prorsus cavete. Sit decens habitus forma, uti, praedecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, alias praecepimus; gestus incessusque ac totius corporis compositio gravis. Abstinete vos non modo a saeculi vana conversatione, sed ab omni specie mali, sicut decet sanctos. Ut vero omnia in charitate a vobis fiant et in ipsa ordinata perseverent ex quo populo aedificationi et divini culutus augmento sitis, statuimus ac decernimus ut missae a sacerdotibus in plebe ita celebrentur ut ab admodum reverendo domino achipraesbytero pro tempore earum ordo disponatur. Sacrifitium ipsum sacrosanctum ut in albo vino perficiatur nolumus; si ille vero qui illum suppeditare tenetur rubrum pro albo praestabit, poenis canonicis eius avaritia cohercebitur. Nullus sacerdos sine veste talari ad altare accedat |**218**| sacrifitium oblaturus tam in hac ecclesia parochiali quam in aliis eidem subiectis aut palam in confessionalibus confessiones audiat, quae etiam cum superpelliceo et stola sunt auduendae. Si quis autem veste non talari indutus ea peregerit, sit a divinis ipso facto suspensus. Nemo ex vobis audeat, veluti primos recubitus inter invitatos affectans se se in officium diaconi, subdiaconi aut aliud huiusmodi intrudere,

nisi ab archipraesbytero ad id deligatur aut vocetur, ad quem electio ista spectat eamque spectare declaramus. Emolumenta funeralium ita participare omnes statuimus ut post archipraesbyterum et curatum vel curatos prima loca habeant primique vocandi sint qui, confessarii munus exercentes, ipsum archipraesbyterum in cura animarum coadiuvant et inter ipsos praeferantur qui primi id munus exercendum obtinuerint. Caeteri autem praesbyteri postea per turnum participent, sed illi tantum qui ecclesiasticis plebis et paroeciae functionibus, qui exercitio doctrinae christianae frequentes fuerint; nam, si quem negligentem archipraesbyter cognoscet atque tribus continuis vicibus sine legitima causa, cognoscenda ab ipso archipraesbytero aut sine eius licentia, ab iis defuerit, ille per mensem turni iure privabitur. Si vero adhuc in negligentia persistat per mensem continuum, toto anno eodem iure carebit. Haec a vobis omnino praestanda committimus et in virtute sanctae obedientiae praecipimus. Mementote solemnis eius |**218**^{v}| promissionis qua nobis obedientiam coram Deo promisistis. Speramus vos sacerdotes, ministri Christi, vobismet non esse defuturos sed, si ex vobis aliquis per se aut per laicos, quos hipocrisi et femento phariseorum seducere fortasse poterit, ordinem a nobis praescriptum immutare tentaverit aut secus ac praecepimus de emolumentis participare voluerit honesteque ac mansuete non vixerit, nunc pro tunc monemus, declarantes nos contra eius audaciam et inobedientiam poenis canonicis ac etiam suspesionis processuros. Attendite igitur vobis et huic Iesu Cristi gregi in quo vos Spiritus Sanctus posuit ad illum quoad facere poteritis, vestro archipraesbytero coadiuvantes sana doctrina vitaeque sanctitate ac sacramentorum pabulo aedificandum atque nutriendum et Deus pacis omni benedictione et gratia repleat corda vestra. In quorum fidem. Datum ex pastorali nostra visitatione plebis Manerbae die 26 maii anno 1743. Ioannes episcopus veronensis. Ioseph Bovio, pastoralis visitationis notarius et cetera.

Quo facto, in ecclesia parochiali descendit ac, summa Deo humili veneratione adorato, suum thronum ascendit iussitque mihi notario ut alta et intelligibili voce omnibus fere ecclesiasticis huius plebis ac principalioribus communitatis multoque populo praesentibus illud |**219**| recitarem et publicarem, quo publicato pro defunctis oravit fecitque infrascriptas ordinationes ac tandem plebis Manerbae Vallistenensis, divina gratia adiutus, visitationem absolvit. Ordinata. Tollantur muri circumdantes coemeterium – herbae eradantur, comburentur earumque cineres spargantur per coemeterium ipsum – excavetur fovea in ingressu coemeterii prope viam, per quam animalibus additus impediatur – parvae pixidi aptetur conopeus – ex duobus vasculis argenteis oleorum sanctorum poenes reverendum curatum existentibus unum fiat, rite instructum – supra custodiam oleorum sanctorum foris fiat inscriptio caracteribus intelligibilibus *Olea Sancta* – eadem custodia vestiatur intus panno serico violaceo – fiant nova vascula saltem stamnea pro omnibus oleis sanctis ac provideatur de bursa serica violacea, rite instructa, pro vasculo olei infirmorum et interim purgentur eadem vasa – fiat super fontem baptismalem novum ciborium et cooperiatur novo conopeo – apponatur operculum super sacrarium – ponantur imagines devotae a partibus poenitentium omnibus confessionalibus et, ubi deest, ponatur tabella casuum |**219**^{v}| resservatorum – confessionali iuxta ianuam maiorem a cornu evangelii suspensum sit donec muniatur crate nova foraminibus minutioribus – provideatur altare maius de pulvinaribus omnium colorum, de vasculis cum floribus et de stragula pro cooperienda mensa altaris – firmetur portatile altaris sancti Stephani et eius rimulae obturentur; provideatur idem altare de pulvinaribus decentioribus et de stragula pro cooperienda mensa ipsius altaris – custodia altaris sanctissimi Corporis Christi vestiatur intus panno serico albi coloris; elevetur parumper portatile ipsius altaris eiusque rimulae obturentur – exequantur ordinationes visitationis anni 1711 de deprimendo parumper portatile altaris sancti Rocchi et illius rimis obturandis – provideatur altare ipsum de pulvinaribus, de vasculis cum floribus, de tabellis et de stragula pro cooperiendo altari, cuius icon purgetur et melius ac attentius custodiatur ac servetur – deprimatur parumper portatile altaris a Pietate – provideatur sacristia de paramento nigri coloris, cum pluviali et dalmaticis – de mappis pro altari maiori inferioribus, ut mutari |**220**| possint et mundae manuteneri – de uno candelabro ex auricalco simili caeteris quinque pro altari maiori – de pelvibus pro urceolis – appendatur scitula super labrum quod est in loco ante sacristiam et ibidem semper sit mundum manutergium – in libro status animarum exprimatur aetas – in illo mortuorum causa mortis – in illo matrimoniorum verbo *testibus* addatur hoc: *rogatis* vel *adhibitis* – instituatur fillum in quo serventur omnia mandata matrimoniorum – liber etiam instituatur in quo describantur congregationes omnes quae tenentur in hac vicaria foranea, cum descriptione casuu, interessentium ac definitionum. Ex ecclesia egressus, iter suscepit Monicam versus, illum concomitantibus clero, electis a comunitate et eius principalioribus ac universo populo Manerbae, qui per omnes vias per quas transibat difusus ac suum pastorem et parentem venerabundus conspiciebatur. In finibus Manerbae ipsius electi suae et populi devotionis nova testimonia praebuerunt, quibus cum illustrissimus et reverendissimus antistes proportionata benignitate |**220**^{v}| respondisset, obvios habuit dominum Ioannem Paulum Bertazzoli aliosque a communitate Monicae electos

et ab illo, eiusdem communitatis nomine, humilime veneratus fuit. Huic communitati paternam dilectionem promisit illustrissimus et reverendissimus praesul et, prosecutus iter, paulo post vidit admodum reverendum dominum Iosephum Bulgarini, archipraesbyterum Monicae ipsius, una cum suo clero, omnes superpelliceis ornatos, a quibus et, humilitate quam erga praelatum suum tenentur, eorum obsequii ac reverentiae argumenta excepit. Tum pueris populoque Monicae acclamante laudasque divinas canente, ad aedes familiae de Bulgarinis pro hospitio a domino archipraesbytero sibi paratas pervenit ibique quievit et incoenatus obdormivit. Die lunae 27 mensis maii 1743. Facto mane, omnibus in ecclesia dispositis in eaque per solita signa convocato populo, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad ianuam domus praefatae descendit, ubi sub baldachino, a quatuor huius loci principalioribus gestato, crucem sibi a domino archipraesbytero pluviali induto porrectam super pulvinaribus stratis genuflexus, deveneratus ac deosculatus est ac, processionaliter clero praecedente et solita decantante, parochialem ecclesiam adivit, in cuius porta maiori aspersorio ab ipso domino archipraesbytero recepto populo benedixit et ab eodem domino archipraesbytero thurificatus, ad altare maius processit, ante
|221| [a margine: MONIGA] quod stratus sanctissimum Eucharistiae sacramentum adoravit decantataque oratione titulari, populo iterum benedixit et indulgentiam episcopalem de suo mandato publicatam impartitus est. Ad thronum subinde, sibi a latere evangelii paratum, venit paramentisque violaceis assumptis, pro defunctis tam in ipsa ecclesia quam in coemeterio ibidem adnexo, quod et visitavit, preces fudit. Ad thronum regressus dimissisque paramentis violacei coloris albisque assumptis praemissisque adoratione, hymno et thurificatione, visitavit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, in tabernaculo marmoreo rite instructo, sub sera et clavi, quae est argentea, custoditum et in pixide in cupa argentea inaurata, in reliquis cuprea, servatum. Vidit parvam pixidem, ut supra instructam, qua utitur pro infirmis communicandis; adest ostensorium radiatum, ex auricalco argento linito decenter constructum. Vidit baldachinum, umbellam, fanalia caeteraque neccessaria pro decenti associatione huius Sacramenti ad infirmos. Interrogatus subinde dominus archipraesbyter respondit statutis temporibus hoc idem Sacramentum renovari; infirmis decenter associari; a societate eiusdem sanctissimi Sacramenti provideri de cereis et suppellectilibus neccessariis pro huiusmodi decenti associatione; schedas tempore paschali communicatis distribui ac **|221^{v}|** subinde colligi. Sub hac cura extare animas a communione 358, in totum vero 513, nullum – divina favente misericordia – adesse inconfessum; dum ad infirmos deferendum est, data opportunitate, in sero solita dari signa et indulgentias associantibus concessas publicari. Huiusce Sacramenti expositionem fieri tertia quaque dominica mensis in toto anno et prima etiam dominica mensis a festo sanctae Crucis maii usque ad festum eiusdem sanctae Crucis septembris, sumptibus societatis ipsius sanctissimi Corporis Christi et etiam quaque sexta feria mensis martii, sumptibus ipsius societatis ac huiusce communitatis. Processiones quoque fieri in die Corporis Christi et eadem quaque dominica tertia mensis. Populo hoc eodem Sacramento benedicto, quamplures utriusque sexus christifideles eucharistico Pane cibavit. Reposito in tabernaculo augustissimo Sacramento, aeterno Patri sacrosanctum missae sacrificium obtulit; quo absoluto, quampluribus utriusque sexus christifidelibus Confirmationis sacramentum ministravit. Visitavit olea sancta, in loculo in cornu evangelii altaris maioris ad id parato, in capsula ex nuce et in vasculis stamneis, quae mittuntur ad plebem Manerbae ad eadem olea accipienda; vidit etiam vascula oleorum Chrismatis et Cathecumenorum pro sacramento baptismatis nec non olei infirmorum, rite non elaborata. Adest huic altari maiori societas sub nuncupatione sanctissimi **|222|** Suffragii et sancti Ioseph, quae canonice est errecta auctoritate episcopali, ut ex actu eiusdem errectionis, viso et restituto, diei 31 martii 1738, in cuius calce quatuor sunt descripta capitula, quae pariter eadem auctoritate episcopali fuerunt approbata. Eidem confraternitati indulgentiae concessae fuerunt a felicis recordationis Clemente papa XII, ut ex eius brevi, viso in hac curia episcopali die 31 martii 1738, ostenso, lecto et restituto. Praeterea pro confratribus eiusdem societatis habetur privilegium ad septennium, cum indulgentia per modum suffragii quoties celebratur missa pro ipsis in die commemorationis Defunctorum et feria sexta cuiuslibet hebdomadae, in curia hac episcopali viso eadem die 31 martii 1738, pariter ostenso et restituto. Visitavit fontem baptismalem, prope ianuam maiorem ecclesiae, rastris ligneis septum, sera et clavi munitum, bene tentum. Vidit subinde tria confessionalia, in ecclesia disposita pro excipiendis sacramentalibus utriusque sexus christifidelium confessionibus, rite instructa. Visitavit successive altare maius, marmoreum cum tabernaculo marmoreo, ut ante dictum est, de iure huius communitatis, a qua manutenetur, exceptis cereis et oleo pro lampade, de quibus providet dominus archipraesbyter. Hoc altare habet portatile et in prospectu **|222^{v}|** chori habet iconem ab excellenti pictore depictum, in quo rappraesentatur sanctus Martinus episcopus, cui altare ipsum et ecclesia est dicata et alii duo sancti episcopi a lateribus eiusdem sancti Martini. In hoc altari nulla est obligatio missarum, sed in eo dominus archipraesbyter celebrat et festis diebus applicat pro populo. Altare Corporis Christi, in mensa et

gradibus marmoreum cum portatili, in reliquis partibus ligneum, in quo sub crystallis est imago lignea beatae Virginis Mariae cum Puero Iesu et eius a lateribus imagines sanctarum Luciae et Cattarinae virginum et martyrum. Huic altari errecta est societas sanctissimi Sacramenti, cuius errectionis fundamentum non constat; asseritur tamen antiquitus fuisse errectam. Ipsa sua capitalia et redditus habet, prout in policea exhibita et in fine huius libri posita ad litteram O. Eadem societas non habet onera missarum nisi anniversarium enunciatum in postrema visitatione anni 1712 et impendit redditus pro manutenendo et ornando hoc altari, quod est de iure ipsius societatis et pro suppeditandis suppellectilibus pro associando sanctissimo Sacramento ad infirmos, quae descriptae sunt in policeis exhibitis et infra citata littera positis. In hoc altari celebrari consuevit missa *Rossi* nuncupata, cuius institutio in archivio huius communitatis non |**223**| existit ob direptionem quam passa fuit ipsa comunitas a militibus exteris; verum, in libro dicto *Magistro E* eiusdem communitatis ad paginas 43, 178, 228, 233, apparet assignationem quatuor sacerdotibus factam pro celebranda missa quotidiana, assegnando praedictis eiusdem missae quotidianae partes et proportionatas stipes, sed a sacerdotibus ad hanc celebrationem electis ammittitur subscriptio missarum celebratarum in libro sacristiae ideoque mandavit ut ipsi sacerdotes deinceps, iuxta ordinationem de qua infra dicetur, in libro semper servando in sacristia se subscribant, aliter a comunitate non erogentur illis aeleaemosinae et ita et cetera, omni et cetera. Altare sancti Nicolai de Tolentino, de ratione huius communitatis et piorum aeleaemosinis; hoc altare est ligneum, cum portatili et icone depicto. Super gradus huius altaris est custodia lignea, in qua servatur sanctissimum Sacramentum in maiori hebdomada. Reverendus dominus Iosephus quondam Christophori Corona huius loci, in suo testamento diei 21 aprilis 1673 in actis domini Iosephi Bazoli notarii, viso et restituto, reliquit et legavit reditum scutorum octuaginta sex de tronis septem pro quoque spectabili communitati huius loci, ex capitali quod sibi debebatur ab hospitali maiori Brixiae, cum onere celebrari faciendi iuxta intentionem ibidem expressam missas |**223**^{v}| sex in quaque hebdomada, compraehensis diebus festivis de praecepto, in ecclesia hac parochiali et in hoc altari sancti Nicolai, iubens ut cappellani eligendi curent exactionem praedictae summae scutorum octoginta sex ac ut erogent sacristiae eiusdem ecclesiae, ex iis, scuta tria pro suppellectilibus et cetera, Praeferendos cappellanos, mandavit primum filios quondam Gabrielis quondam Francisci Terraroli de Desentiano, quibus defficientibus, illos de familia haeredum quondam Francisci Ton et, istis cessantibus, illos de familia haeredum quondam domini Antonii d'Avo et, post istos, illos de familia haeredum quondam Francisci Amatorii de Chizzolinis ac demum, omnibus istis deficientibus, illos de familia haeredum quondam Stephani Bazoli. Qui, si omnes defecerint, dat facultatem huic communitati eligendi sacerdotem, dummodo sit bonae vocis, famae et conditionis, declarans semper praeferendum illum ad quem primus locus spectaret iuxta gradus super descriptos, quamvis locus ipse ab alio successive vocato occuparetur. Sacerdotibus ita electis conscensit ut possint concurrere ad officia celebranda in hac terra Monicae, non vero extra eosque omnes obligavit ut, si quae essent altaria in hac ecclesia aliquo die privilegiata, in iis iuxta eius intentionem diebus privilegiatis celebraverit. Hospitale maius Brixiae se affrancavit et communitas haec ab ipso – ut assertum fuit – capitale obnoxium huic officiaturae accepit, se se obligando ad praestanda scuta |**224**| octuaginta sex cappellano quae adhuc praestat et solvit cappellano reverendo domino Ioanni Baptistae Ton, tamquam uno de vocatis iuxta gradus a testatore constitutos. Interrogavit illustrissimus et reverendissimus praesul utrum cappellanus adimpleat et a Gherardo Girardi et Ioanne Baptista d'Avo, electis a comunitate tamquam administratoribus huius cappellae, responsum fuit se credere satisfieri huic obligationi, sed numquam ab illis de satisfactione cognitum fuisse, praesertim cum in sacristia non extet liber missarum. Super quibus idem illustrissimus et reverendissimus praesul monuit praedictum reverendum dominum Ioannem Baptistam Ton cappellanum ut in libro sacristiae, iuxta infrascriptam ordinationem tenendum, subscribat toties quoties pro hac obligatione celebrat; aliter, si se non subscripserit, mandavit praedictis rappresentantibus communitatem ne eidem stipem solvant et ita et cetera, omni et cetera. A lateribus huius altaris, in loculis ad id paratis, sera et clavi – quae custoditur a domino archipraesbytero – munitis, adsunt sacrae reliquiae ex ossibus sanctorum Candidi, Severi, Mansueti, Placidi, Donati, Victoris, Celestini, Iucundi, Fortunati, Modesti, Benigni, Peregrini et Honorati martyrum, in duobus quadratis reliquiariis inauratis, christallo anteposito et uniformibus, repositae cum litteris autenticis alias in curia episcopali hac recognitae, ut ex actu viso et restituto diei |**224**^{v}| 20 septembris 1675, quo concessum fuit ut publicae fidelium venerationi in hac ecclesia exponerentur, quas cum iterum recognovisset, suis quoque sigillis munitas confirmavit eamdem licentiam illas ut supra exponendi. Vidit etiam, in aliis duobus reliquiariis inauratis ligneis ovali figura constructis, cum crystallis ante, reliquias in uno eorum sancti Valentini martyris, in altero sancti Vincentii martyris; quarum, cum documentum et sigilla examinasset, observavit sigilla non posse relevari ideoque decrevit ut eaedem sacrae reliquiae in sua veneratione manerent. Altare sanctissimi Rosarii, ligneum cum portatili et icone depicto, de

ratione societatis eiusdem Rosarii, a qua de omnibus manutenetur. Haec societas canonice errecta asseritur, sed eius errectionis nullum extat fundamentum. Habet sua capitalia et reditus, prout in policea exhibita et infra posita sub littera O. Ex redditibus descriptis, a principio usque ad partitam librarum 122.18 inclusive, tertiam partem erogat domino archipraesbytero pro missis celebrandis iuxta vires eiusdem tertiae partis, taxata aeleaemosina triginta solidorum pro quaque missa, aliam tertiam partem asseruerunt impendi in pane distribuendo pauperibus huius communitatis; reliquam tertiam partem impemdit pro beneficio altaris ipsius societatis, iuxta intentionem reverendi domini Amatoris de |**225**| Amatoribus, olim huius ecclesiae rectoris, ut assertum fuit. Suppellectiles huius altaris describuntur in policea exhibita et in fine huius libri posita ad litteram O. A parte evangelii altaris maioris est loculus in quo, sub crystallis, servatur imago sancti Martini episcopi, ex ligno sculpta, in cuius pectore est theca ex auricalco ovalis formae, cum crystallo anteposito et in ea sacra reliquia ex sacris ossibus eiusdem sancti Martini episcopi, sigillo et litteris autenticis, in hac curia episcopali admissis die 17 februarii 1729 munita, quam proinde recognovit et deveneratus est. Visitantibus hanc ecclesiam die 11 novembris cuiuslibet anni concessa est indulgentia plenaria, ut ex brevi ad septennium dato die 17 iunii 1739, in hac curia episcopali viso die 24 iulii eiusdem anni. Visitavit subinde sacristiam, in qua vidit sacras suppellectiles et vasa sacra – descripta in inventario a domino archipraesbytero una cum aliis polliceis, iuxta aedictum exhibito et in fine huius libri posito ad litteram O – in armariis ligneis servatas et de quibus sufficienter provisum esse invenit. Hisce absolutis, ad aedes antedictas reversus est et prandium sumpsit. Die anedicta 27 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, convocata in ecclesia parochiali schola |**225**^{v}| utriusque sexus doctrinae christianae, maribus et foeminis divisis, ad ipsam petiit visitandam ubi, classibus consueto ordine dispositis, a sua illustrissima et reverendissima dominatione perlustratis, iussit idem ut dominus archpraesbyter singillatim omnes suo more interrogaret, quod cum perageretur, peculiari animi sui laetitia vidit bene instructos omnes in religionis christianae negotio ac inter ipsos adesse non paucos qui scientiam de rebus fidei ac legis divinae superiores etiam huius instituti ostenderunt. Hoc exercitio peracto, convocavit sacerdotes et operarios doctrinae christianae eiusdem, a quibus exhibitos libros observavit et ex iis cognovit ordinem huius scholae rite procedere; pressidentem esse dominum archipraesbyterum; ab eo convocari congregationem, et observari regulas doctrinae christianae diaecesanas. Vidit frequentes esse discipulos ac operarios, sed non adeo frequentes sacerdotes ideoque omnes hortatus est ut cogitarent opus istud esse in primis a Deo comendatum, de quo praecipue ministri Christi reddituri sunt rationem si negligenter illud adierint aut ipsum omiserint, quapropter gravissimis verbis monuit omnes ut, quoad eorum vires, in ipsum incumberent et decrevit ut singulis diebus festis in libro consueto describantur ecclesiastici interessentes huic scholae et eorum nomina singillatim notentur, ad hoc ut a praessidente et cancellario, quotiescumque occurret fieri possit, fides de singulorum frequentia, quam fidem iuratam |**226**| opportabit, alias non admittetur. [A margine: Madonna della Neve] Visitavit subinde publicum oratorium sub titulo Sanctae Mariae ad Nives seu a Cruce, intra limites parochialis Monicae, de ratione huius communitatis, a qua manutenetur. Unicum habet altare marmoreum in mensa, super murum constructa, cum portatili, in reliquis ligneum cum imagine beatae Virginis depicta in muro, sub crystallis servata. In hoc oratorio nulla est praecisa obligatio missarum, quae instituta aut legata cognoscatur, sed ab immemorabili tempore communitas huius loci, quae administrat redditus huiusmet oratorii, omnes impendere consuevit in faciendo celebrare missas, paucis exceptis pro manutenendo eodem oratorio. Ex actu comparitionis factae a quondam Ioanne Paulo Bazolo, tum temporis sindico huius ecclesiae (quo instetit ut ab excellentissimo provisore Salodii concederetur dari ad livellum bona de iure eiusdem ecclesiae sub die 15 iulii 1713, exhibito, viso et restituto), apparet ipsum exposuisse bona ipsa donata fuisse a piis christifidelibus praedictae ecclesiae, absque nulla obligatione missarum, sed ut ipsa ecclesia aedificeretur, quae assertio ab ipso fundatur in libris et scripturis eiusdem ecclesiae; qua propter, cum nulla extent documenta ex quibus missarum obligatio cognoscatur et sindicus testificatus fuerit ex libris praedictis nullum adesse huiusmodi onus, sed tantumodo missas celebrari ex consuetudine |**226**^{v}| cumque, ex bonis iuxta publicas leges venditis, capitalia ex eorum praetio confecta fuerint in summa tronorum 19280.8, ex quibus percipitur fructus tronorum 876.16.7 – ut apparet ex libro foris inscripto "*Libro livellario de luoghi pii delle messe e beata Vergine della Croce della terra di Moniga*", viso et restituto et ex policea ex ipso desumpta ab uno ex sindicis praesentibus subscripta, exhibita et infra sub littera O posita – Gherardus Girardi et Ioannes Baptista d'Avo, sindici huius ecclesiae, nomine etiam Bernardi Bazoli sindici absentis, humilime supplicaverunt suam illustrissimam et reverendissimam dominationem ut, suo decreto, declaret methodum qua fructus impendi debeant, piorum christifidelium voluntatem interpretando, praesertim cum ecclesia restauranda sit, altare ornamentis careat et sacristia decentibus suppellectilibus non sit instructa. Quibus intellectis et consideratis, considerata etiam ecclesiae, altaris et sacristiae indigentia,

cum non constet de praecisa obligatione missarum, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus decrevit ut missa quotidiana ex praedictis reditibus sindici huius ecclesiae celebrari faciant, cum stipe triginta solidorum pro quaque missa et sacerdos vel sacerdotes eligendi celebrent in hoc oratorio eamque applicent pro benefactoribus ipsius ecclesiae, se se in libro, semper servando in sacristia eiusdem oratorii, subscribendo quoties celebraverint et applicaverint pro hac obligatione, aliter non erit iisdem eroganda aeleaemosina; |**227**| qui sacerdotes diebus festis celebrare debebunt, servato semper et ordine iuxta praescripta a constitutionibus synodalibus in pena et cetera; residuum autem redituum impendatur pro instauranda et manutenenda eadem ecclesia, pro ornando altari et comparandis suppellectilibus pro missae sacrificio. Si vero reditus adhuc supersint, impendantur pro sacristia ecclesiae parochialis huius loci et ita et cetera, omni et cetera. Vidit sacristiam et in ea apparamenta et vasa sacra, in armario ligneo custodita et de quibus in inventario exhibito et infra ad litteram O posito. Vidit etiam domum adnexam, quam ad praesens inhabitat Paulus Domenegoni, huius ecclesiae custos. Adest campanile, in quo duo sunt campanae, non consacrate in eoque vidit quoque confessionale. Ordinata. Suspensum sit confessionale et inde ammoveatur – suspenditur planeta violacei coloris – provideatur de manutergio – fenestra sacristiae muniatur ramata et spera saltem lintea. Quibus habitis et cetera. [A margine: Imacolata Concettione] Successive visitavit publicum oratorium sub titulo Immaculatae Conceptionis beatae Virginis Mariae, vulgo dictum *Alle Pergole*, infra limites parochialis Monicae, cum unico altari ligneo cum portatili et icone depicto, de ratione olim |**227**^{v}| excellentis utriusque doctoris et reverendi domini Ioannis Baptistae Giacomini salodiensis, nunc vero de ratione admodum reverendi domini Augustini et excellenti theologiae doctoris reverendi domini Fabricii fratrum de Pasinis, successorum ex legato praedicti excellentis Giacomini. Hoc oratorium errectum fuit auctoritate episcopali anno 1724, ut ex facultate eiusdem errectionis diei 26 aprilis anni praedicti et successiva licentia in eodem missam celebrandi, concessa die 5 augusti anni ipsius; dotata vero apparet ab eodem reverendo Giacomini medio instrumenti dotationis diei 27 aprilis suprascripti in actis domini Ioannis Francini Venithaei notarii, viso et restituto, de una petia terrae ibidem descripta. Idem reverendus Giacomini legavit in eius testamento – ut assertum fuit – obligationem duarum missarum celebrandarum in hebdomada in hoc oratorio, aggravans praedictos reverendos Pasinos legatarios ad illas celebrari faciendas, cum aeleaemosina viginti octo solidorum; nunc vero eas celebrat reverendus dominus Franciscus Federici, qui adimplet. Interrogavit illustrissimus et reverendissimus praesul utrum huiusmodi missae celebrentur diebus festis et qua hora responsumque illi a praedicto cappellano fuit missas celebrari diebus festis etiam ex devotione et pulsari campanas ante missam parochialem; quod, cum sit contra constitutiones synodales diaecesanas et detestatum a Ioanne Matthaeo Giberto neque sit tollerandum in praeiudicium iuris parochialis et in salutis populi detrimentum, praesertim cum ecclesiae parochiali admodum |**228**| proximum sit oratorium ipsum cumque ex parte huius spectabilis communitatis supplicatum sibi fuerit ut sua auctoritate compesceret contumaciam sacerdotum inibi celebrantium, quos ipsa communitas curavit alias obligare ne praeiudicium inferent iuri parochiali et recto ordini – ut constat ex eiusdem communitatis parte capta sub die 9 octobris 1740, cuius copia exhibita fuit et in fine huius libri sub littera O posita et cetera – illustrissimus et reverendissimus dominus dominus antistes antedictus decrevit ne missae diebus festis in hoc oratorio celebrentur ante missam parochialem neve campana pulsetur nisi eadem missa parochiali finita, sub poena suspensionis a divinis illi vel illis sacerdotibus qui contrafecerint, nisi exceptis casibus in quibus domino archipraesbytero videbitur dispensandum ut ante eius parochialem missam ibidem celebrari possit, sed numquam cum pulsatione campanae, eius onerando conscientiam ut huiusmodi licentiam non concedat quando ipsam divertere posset populum ab audiendo verbo Dei. Visitavit sacristiam et in ea sacras suppellectiles, de quibus bene provisum esse invenit. Vidit et visitavit campanile, in quo adest una campana et observavit recentem murum constructum versus aedes privatas interrogavitque cur murus ipse recens modo sit et cur facta fuerit eius constructio; praedictus admodum reverendus et excellens dominus Fabricius Pasini respondit |**228**^{v}| fuisse ex campanili aditum in aedes privatas, qui, cum nulla canonica licentia inniteretur, ipse iussit ut idem aditus obturaretur; quod cum probasset illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus prohibuit ne deinceps aditus ipse aut alius ad aedes privatas aperiretur et, quatenus aliquis auderet aperire, eo aperto statim suspensum sit oratorium istud, prout nunc ex tunc suspensum declaravit et ita et cetera. Quibus absolutis, ad aedes praefatas reversus, in proprio cubiculo se recepit et incoenatus quievit. Die martis 28 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, facto iam mane, ad saepedictam parochialem ecclesiam se contulit et in ea Altissimo fusis precibus, sacrosanctum missae sacrifitium celebravit ac quampluribus utriusque sexus christifidelibus eucharisticum Panem erogavit ac petentes sacro Chrismate linivit. Supplicationibus subinde sibi a sindicis ecclesiae Sanctae Mariae ad Nives seu a Cruce, nomine etiam huiusce comunitatis Monicae,

humiliter porrectis, quibus ut campanae existentes in campanili oratorii eiusdem beatae Virginis Mariae ad Nives infra limites huius parochialis benedicerentur et consecrarentur in honorem sanctae Annae Mariae et sanctae Eurosiae supplicatum fuit benigne annuens easque e praefato campanili depositas et ad hanc parochialem ecclesiam perductas, pontificalibus indutus servatisque ritibus a |**229**| pontificali romano praescriptis, benedixit et maiorem in honorem sanctae Annae Mariae, minorem autem in honorem sanctae Eurosiae virginis et martyris consecravit. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus antistes supradictus, ad aedes antedictas restitutus, in iisdem una cum reverendissimo domino provicario suo generali, pro tribunali sedit, coram quo, de suo mandato vocati, comparuerunt domini deputati et sindici huius communitatis, qui interrogati de vita, moribus ac diligentia in cura animarum huius loci praestanda admodum reverendi archipraesbyteri nec non de vita, moribus et honestate sacerdotum et clericorum et an in hac paroecia adsint usurarii, concubinarii, adulteri, scandalosi aut publici peccatores, responderunt dominum archipraesbyterum religiose vivere et populo aedificationem esse suoque officio numquam deesse, instruere vero populum pari sedulitate ac pietate; sacerdotes autem non esse imorigeros et a parochi exemplo in officio permanere, populum denique universum christiane se habere nullumque publicum adesse scandalosum. Comparuit successive, vocatus, admodum reverendus dominus Ioseph Bulgarini, archipraesbyter huius parochialis ecclesiae, qui obtulit bullas provisionis et collationis huius beneficii ad sui favorem, datas Romae anno dominicae Incarnationis millesimo septingentesimo trigesimo primo, quarto decimo kalendas maii nec non libros curae animarum |**229**^{v}| huius loci, matrimoniorum scilicet, baptizatorum et mortuorum nec non status animarum, sufficienter instructos. Interrogatus postea de vita, moribus et honestate ecclesiasticorum et an in hac sua paroecia sint usurarii, concubinarii, adulteri, scandalosi vel publici peccatores, respondit ecclesiasticos bonis moribus praeditos esse, populum vero obedire divinis et ecclesiasticis legibus. Subinde comparuerunt, vocati: reverendus dominus Ioannes Baptista Fedricii, sacerdos aetatis annorum 75 circiter. reverendus dominus Ioannes Baptista Fedricii, sacerdos aetatis annorum 75 circiter. Reverendus dominus Ioannes Baptista Ton, sacerdos aetatis annorum 69 circiter. Reverendus dominus Balthessar Ton, sacerdos aetatis annorum 63 circiter. Reverendus dominus Paulus Montanari, sacerdos annorum 45 circiter. Reverendus dominus Horatius Bazzoli, sacerdos annorum 39 circiter. Reverendus dominus Ioseph Bulgarini, sacerdos annorum 27 circiter. Reverendus dominus Scipio Bazoli, sacerdos aetatis annorum 55 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 3 decembris 1742. Comparuit Ioseph Bianfetti et exposuit suprascriptum reverendum dominum Scipionem Bazoli sibi suoque fratri debere residuum capitalis consistens in tronis 1378, salva veriori quantitate, instans ut a sua illustrissima et reverendissima dominatione decernatur residuum ipsum investiendum esse et a praedicto reverendo domino Bazoli solvendos esse fructus ex ipso capitali pro tempore quo apud se non investitum |**230**| detinuit et quo detinebit donec investiatur et ita et cetera. Dixit e contra reverendus dominus Scipio Bazoli paratum esse ad illum investiendum et ad fructus dandos pro ratione quatuor pro centenario pro tempore quo retinet vel retinebit ipsum capitale et ita et cetera. Quod cum acceptatum fuisset a praedicto Bianfetti, qui cum ipso reverendo Bazoli convenit ut tempus obnoxium pro fructibus solvendis incipiat a mense maii 1741 et teneatur reverendus Scipio solvere fructus ad rationem quatuor pro centenario super ipsum residuum capitalis, detractis tamen scutis triginta brixiensibus, quae apud ipsum reverendum Bazoli deposita remanent et remanere debent usque ad matrimonium Magdalenae, sororis praedicti Bianfetti, iuxta ultimam voluntatem Hortensiae fuit uxor Christophori Bianfetti. Vinum autem, quod confessus est ipse Bianfetti se a praedicto reverendo domino Scipione accepisse in quantitate et praecio tronorum 69.15, esse computandum pro fructibus decursis iuxta computum quod fiet. Stantibus his, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus decrevit ut exequatur sicut partes convenerunt et ita et cetera, omni et cetera. Reverendus dominus Franciscus Federici, sacerdos aetatis annorum 44 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 18 septembris 1742. Reverendus dominus Petrus Bazoli, sacerdos aetatis annorum 39 circiter, cum |**230**^{v}| mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 17 augusti 1742. Qui omnes eorum mandata ordinum et respective ad curam animarum, debito obsequio, illustrissimo et reverendissimo praesuli obtulerunt. Comparuerunt successive Helisabeth uxor Bazoli de Bazolis et Lucia uxor Ioannis Chiappini, ambo obstetrices huius terrae, quae examinatae circa administrationem sacramenti baptismatis in casibus neccessitatis, recte responderunt et se optime instructas esse ostenderunt. Venit denique Paulus Domenegoni, custos ecclesiae beatae Virginis Mariae ad Nives seu a Cruce, qui ostendit testimoniales sibi ab hac curia relaxatas pro quaestuanda aeleaemosina. Hisce omnibus absolutis, idem illustrissimus et reverendissimus praesul prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 28 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus, ad eamdem parochialem ecclesiam reversus, ipsam de parte in partem visitavit, quam vidit tribus navibus constructam esse, de ratione huius

communitatis, a qua de omnibus manutenetur. Vidit in ea suggestum, in quo concionatur tempore quadragesimali diebus festis, feria secunda, quarta et sexta cuiuslibet hebdomadae, cum mandato et benedictione episcopali et concionator eligitur ab hac communitate, a qua erogatur stips tronorum 116. Haec ecclesia est consecrata, cuius consecrationis anniversaria |**231**| dies collitur 13 octobris cuiuslibet anni subestque iurisdictioni episcopali et confertur per concursum iuxta formam sacri Concilii tridentini. His actis, ante altare maius genuflexus, sanctissimum Eucharistiae sacramentum adoravit et deinde, factis infrascriptis ordinationibus, pro defunctis preces fudit et ita visitationem huius parochialis ecclesiae, cleri et populi Monicae, Deo adiuvante, absolvit. Ordinata. Provideatur de fanali maiori qui praecedat in processionibus sanctissimi Corporis Christi – vestiatur intus panno serico violaceo locus oleorum sanctorum – supra ostiolum eorumdem oleorum sanctorum pingantur haec verba *Olea Sancta* – fiant vascula omnia cum operculo ad formam cocleae elaborato – altare sancti Nicolai de Tolentino provideatur de omnibus tabellis – sarciatur paramentum in tertio rubri et albi colorum – manutergium continuo servetur mundum in sacristia, non tantum tempore visitationis – comparetur liber missarum, semper servandus in sacristia, in quo omnes sacerdotes celebrantes singulis vicibus quibus celebrant se subscribant, declarantes |**231^{v}**| qua intentione applicaverit et, cum in hac ecclesia diversae sint obligationes missrum, in eodem libro diversa quoque sint disposita loca et in modum alphabetti, prout diversus est numerus obligationum, in quibus locis quisque obligatus respective quoties applicaverit pro sua obligatione et subscribat; aliter, ut alias decrevimus, illi qui se hoc pacto non subscribat stipes pro missis celebratis non erunt solvendae – in libro renatorum exprimatur hora nativitatis – comparentur novi libri mortuorum et matrimoniorum et suis indicibus instruantur et partitae notentur respective in indicibus – in libro status animarum describatur aetas parochianorum et distinguantur, aliquo signo intelligibili, ii qui confirmati sunt – fenestrae huius ecclesiae ubi opus est muniantur ramatis et speris vitreis.

Egressus ex ecclesia, rhedam una cum reverendissimo domino provicario suo generali caeterisque suis familiaribus ascendit eodemque ordine quo ad hanc ipsam ecclesiam accessit, ab ipsa etiam discessit, populo frequenti per vias diffuso ac sui Pastoris benedictionem iterum genuflexo expectante. Cum ad fines Monicae pervenisset, ab admodum reverendo archipraesbytero primum, deinde ab electis eius communitatis, plurima venerationis argumenta excepit; |**232**| non destitit populus quin ibidem adesset, parentem suum dolens ab eius visu discedere. Praeteritis finibus Monicae, accessus ad teritorium Patingularum, electi huius communitatis cum militibus et populo occurrerunt, a quibus nova obsequia ac devotionis signa data fuerunt. His praecedentibus, ad ecclesiam parochialem Patingularum perventus, ibidem deputati a spectabili communitate Leonati, expectantes adventum suae illustrissimae et reverendissimae dominationis, erga ipsam omne obsequium et reverentiam, suo et eorum communitatis nomine, protestati fuerunt, quibus ab eadem humanissimis responsis datis, praecedente cohorte militum equestrium vulgo *dragoni*, ab illustrissimo et excellentissimo domino Bonaventura Diedo, provisore fortilitii Leonati praedicti, in obsequium antistitis missa, iter prosecutus est, illum concomitantibus post eius rhedam praefatis dominis deputatis usque ad ecclesiam Sanctae Mariae a Lilio, positam intra fines pareciae Leonati et iuxta portas eiusdem fortilitii. Eo in loco admodum reverendus dominus Ludovicus Fioccarini, archipraesbyter praedictae paroeciae et vicarius foraneus, una cum suo clero, illustrissimum et reverendissimum praesulem humilimis verbis excepit; qui, descensus ex rheda et ipso clero praecedente, una cum confratribus scholarum eiusdem loci – archipraesbytero interim qui oculis laborat ibidem remanente – Lonatum ingressus est et in aedes parochiales pervenit. |**232^{v}**| Paulo post suum cappellanum ad illustrissimum et excellentissimum dominum provisorem praedictum misit, ut de suo adventu illum certiorem faceret et eius nomine officia perferet; imediate idem illustrissimus et excellentissimus dominus provisor cancellarium suum misit ad suam illustrissimam et reverendissimam dominationem, qui de eius adventu eius nomine secum gratularetur ac omnia amoris et respectivae argumenta declararet et praeterea peteret excusationem si praesens non accederet ad ipsam visitandam, cum diuturno morbo laboraverit et adhuc laboret; cui, cum pari humanitate et reverentia erga provisoris dignitatem respondisset, ipsemet illustrissimus et reverendissimus antistes in praedictis aedibus quieti indulsit nulloque cibo refectus somno se dedit. Die mercurii 29 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, orto iam sole, ad portas aedium parochialium descendit receptusque sub baldachino, a sex loci principalioribus gestato, crucem sibi a reverendo domino coadiutore, pluviali induto – ob adversam oculorum valetudinem domini archipraesbyteri – deveneratus atque deoculatus est. Inde, clero processionaliter praecedente solitaque decantante, ad parochialem praedictam progressus est; quo perventus, in limine maioris portae eiusdem ecclesiae stetit et thurificationis honorem triplici ductu ab eodem reverendo coadiutore recepit. Ad altare maius processit

|**233**| [a margine: LONATO] et ante idem genuflexus, Deo optimo maximo preces fudit, solitis interea a clero decantatis, altare ipsum conscendit recitataque oratione titularis indulgentiam de suo mandato publicatam impertitus est. Ad thronum subinde, a latere evangelii altaris maiori sibi decenter paratum venit sumptisque in eo paramentis violacei coloris, exequias pro defunctis tam in ecclesia quam in coemeterium – quod etiam visitavit – persolvit. Dimissis violacei coloris indumentis albisque assumptis praemissisque adoratione, hymno et thurificatione, visitavit sanctissimum Eucharistia sacramentum, in pixide maiori argentea intus inaurata, cum suo conopeo decenter instructa, quod servatur in tabernaculo ligneo super altare maius, dum erigitur nova ecclesia, reponendum deinde in sua cappella ad hoc construenda, sub sera et clavi, quae est est argentea. Vidit etiam pixidem minorem, quoque argentea intus inauratam nec non parvas thecas intus pariter inauratas, in quibus ad infirmos distantes hoc idem Sacramentum defertur. Vidit ostensorium argenteum radiatum et omnia rite parata esse cognovit. Ex factis perquisitionibus, habuit hoc Sacramentum statutis temporibus renovari; schedas communicatis in Paschate distribui ac subinde colligi; sub hac cura animas degere a communione numero 3089, in totum vero 4290, ex |**233**^{v}| quibus duos tantum praecepto ecclesiae inobedientes hoc anno existere; dum ad infirmos hoc idem Sacramentum deferendum est, data opportunitate, dari signa in sero; iisdem infirmis decenter associari suppellectilibus neccessariis, quas vidit et de quibus societas sub titulo ipsius Sacramenti providet; indulgentias associantibus concessas publicari; hoc eodem Sacramento fieri expositionem omnibus diebus dominicis in vesperis, incipiendo a festo sanctae Crucis mensis maii usque ad festum eiusdem sanctae Crucis mensis septembris, impensis huius communitatis; in sextis vero feriis Quadragesimae exponi, impensis societatis ipsius sanctissimi Sacramenti ac etiam fieri expositionem quadraginta Horarum in dominica Palmarum, cum processione. Processio item fit in die Corporis Christi et completo tempore quo exponitur Sacramentum, scilicet post solemnitatem sanctae Crucis septembris. Populo deinde hoc ipso Sacramento benedixit. Reposito eucharistiaco divino Sacramento in tabernaculo, sacrosanctum missae sacrifitium celebravit et non nullos utriusque sexus christifideles eodem eucharistico Pane refecit. Reverendus coadiutor, parendo mandatis, praesentavit polliceas iuxta aedictum, quas ego notarius recepi et in fine huius libri reposui ad litteram P. Quibus peractis, visitavit olea sancta, in loculo a cornu evangelii altaris maioris ad id parato, in vasculis argenteis et in capsula ex nuce, quae mittuntur ad cathedralem |**234**| ad excipienda eadem olea. Vidit etiam vascula oleorum Chrismatis et Cathecumenorum pro sacramento baptismatis nec non alia duo vascula pro oleo infirmorum, omnia ex argento constructa. Visitavit fontem baptismalem, prope ianuam maiorem, rastris ferreis clausum, sera et clavi munitum riteque instructum. Vidit et visitavit quinque confessionalia, in ecclesia disposita pro excipiendis sacramentalibus utriusque sexus christifidelium confessionibus. Visitavit successive altare maius, cum mensa marmorea consecrata, super murum constructa et paliis ex serico, in reliquis ligneum, cui retro est chorus, dicatum hoc altare sancti Ioanni Baptistae, cui itidem ecclesia ipsa est dicata; idem altare est de iure communitatis, sed manutenetur ab admodum reverendo domino archipraesbytero de paramentis et cereis. Nulla in eo est obligatio missarum – ut fuit assertum – sed dominus archipraesbyter in eo celebrat et diebus festis applicat pro populo. Lampas autem ante hoc altare coram sanctissimo Sacramento continuo ardet et manutenetur a societate sub eius nuncupatione. Altare sanctae Mariae Helisabeth, marmoreum cum portatili, constructum in executionem legati asserti in visitatione barbadica anni 1711, cum icone depicto, de iure |**234**^{v}| familiae de Grecis huius loci, in quo est beneficium simplex cappellania nuncupatum, de iure patronatus eligendi et praesentandi huius communitatis, cuius beneficii rector est reverendus dominus Paulus Greco, cum bullis episcopalibus diei 22 aprilis 1701. Altare beatae Virginis Mariae a Rosario, marmoreum cum portatili et imagine eiusdem beatae Virginis Mariae, ex ligno sculpta inaurata sub crystallis, circum quam depicta sunt misteria eiusdem rosarii; est de iure ipsius societatis Rosarii, quae canonice errecta apparet ex recognitione habita in visitatione anni 1732 et habet suos reditus in eadem visitatione enunciatos, qui impenduntur in manutentionem huius altaris, et in celebrari faciendo duas missas qualibet die sabbathi pro duobus legatis et praeterea officia quae descripta sunt in tabella posita in sacristia, cuius copia exhibita fuit et in fine huius libri positam ad litteram P. Est obligatio missae quotidianae in hoc ipso altarim ex testamento quondam Ioannis Baptistae a Papa diei 21 ianuarii 1613 et subsequtis codicillis diei 4 ianuarii 1614 in actis quondam domini Hieronymi Orlandini notarii, cuius piae dispositionis spectabilis communitas est commissaria et ad ipsam spectat electio cappellani, qui ad praesens est reverendus dominus Bartholomaeus Gratioli qui adimplet, ut de his omnibus assertum fuit a domino Carolo Panizza, huius comunitatis cancellarius. In hoc eodem altari est simplex beneficium, cum onere coadiuvandi in cura animarum huius loci, de |**235**| iurepatronatus eligendi et praesentandi spectabilis communitatis, cuius ad praesens rector est reverendus dominus Carolus Andreas Greco, cum bullis episcopalibus diei 31 augusti 1719; habet etim onus celebrandi absque applicatione quinquies in hebdomada et applicandi insuper duas

missas, pariter in qualibet hebdomada, iuxta piam dispositionem quondam reverendi domini Laurentii Gonella, ex eius testamento diei 3 maii 1638 in actis Pauli Pistoni notariim ut asseruit praedictus dominus Carolus Panizza. Tenetur etiam praedictus reverendus dominus coadiutor celebrare quot annis missas decem pro legato quondam reverendi domini Andreae Franceschini ac demum tot missas applicare quot celebrari possunt iuxta reditus provenientes ex legato quondam reverendi Caesaris Rampazzetti, in eius testamento diei 29 februarii 1656 in actis domini Petri Gallina notarii, servata aeleaemosina triginta marculorum pro quaque missa, ut pariter ex eodem asserente constitit. Huic eidem altari alia est officiatura, relicta a quondam Francisco Asola in eius testamento diei 22 iulii 1630 in actis domini Christophori Martarelli notarii, ut idem dominus Panizza asseruit. Haec officiatura est quotidiana et habet onus officiandi in hac ecclesia et divinis officiis interessendi. Cappellanus eligitur a communitate amovibiliter et ad praesens est reverendus dominus Antonius Bondoni et pro stipe accipit fructum provenientem ex capitalibus |**235**^{v}| ascendentibus ad summam tronorum 17133.17, pro quo supplent, ex voluntate eiusdem communitatis, reverendi domini Ioannes Baptista Carella et Ioannes Baptista Verdina, filius domini Iacobi. Alia est officiatura, relicta a quondam reverendo domino Ioanne Baptista a Valle, in eius testamento 1666 in actis domini Antonii Panizza notarii, qui – ut fuit assertum a domino Sebastiano Carella, haerede praedicti testatoris – praeferendos voluit sacerdotes de familia Carella et ad praesens cappellanus est reverendus dominus Ioseph Carella, filius praedicti domini Sebatiani, haeredis et adimplet. Altare sancti Teodori, marmoreum cum portatili et icone depicto, de iure huius communitatis, cui subtus est locus ante clausus cum cratibus ferreis et seris, in quo sunt reliquiae ex ligneo sanctissimae Crucis Domini nostri Iesu Christi et ex ossibus sanctorum Christi martyrum Honesti, Innocentiae, Albani, Clementiae, Donati et Pacificae, recognitae iam in postrema visitatione anni 1732, quas reliquias vidit suis sigillis et autenticis litteris munitas, approbavit; alias vero, quae in eodem loco in separata arca servantur, nullis signis autenticis aut documentis instructis, sed ab antiquo tempore, ut apparet ex earum cathalogo typis tradito anno 1627 – in hac ecclesia existentes, in sua veneratione, Praedecessorum suorum decretis inhaerendo, reliquit. Sacram vero Crucis reliquiam, thurificatione adhibita, deveneratus |**236**| est. In hoc altari est officiatura quotidiana, instituta ex voto huius spectabilis communitatis pro liberatione a peste anni 1577, iuxta decretum eiusdem communitatis 31 decembris 1578, cui ipsa communitas eligit cappellanum amovibilem, qui nunc est reverendus Dominus Andreas Carella, qui ab ipsa communitate accipit stipem tronorum 560, ut fuit a praedicto domino Panizza assertum, et satisfit. Altare sancti Nicolai de Tolentino, marmoreum in mensa cum portatili, in reliquis ligneum, cum icone depicto, de iure huiusce communitatis, in quo duae sunt cappellaniae: prima relicta a quondam Bernardino a Pare, in eius testamento 30 iulii 1630 in actis quondam Christophori Martarelli, aucta vero a quondam Magdalena a Pare eius nuru, ut ex eius testamento diei 12 augusti 1664 in actis domini Petri Gallina notarii, cuius officiaturae commissaria est communitas et ministrat capitalia eidem obnoxia, quarum fructus assignantur cappellanis, qui modo sunt reverendi domini dominus Petrus Girelli et Ioannes Baptista Panizza, a quibus satisfit interessendo etiam divinis officiis et adiuvando in cura animarum, iuxta ordinationem praedictae Magdalenae testatricis, ut assuerit praedictus dominus Panizza. Iidem reverendi Girelli et Panizza adimplent oneri alterius officiaturae, dependentis ex legato quondam Iacobi Savoldi, |**236**^{v}| qui reliquit libras mille planeti, ut ex eorum fructu tot missae celebrarentur quot possint celebrari iuxta eorum vires; cappellanis suprascriptis assignata est aeleaemosina solidorum triginta pro quaque missa, ut fuit assertum. Alia etiam officiatura hic adest, ut fuit assertum a praedicto domino Panizza cancellario, ex testamento quondam Antonii Franchetti diei 14 augusti 1630 in actis domini Ludovici Pistane notarii, cum onera celebrandi tot missas quot ex relictis capitalibus celebrari possint, cum aeleaemoina triginta solidorum pro quaque missa; cui officiaturae cappellanus amovibiliter a communitate electus est reverendus dominus Felix Cerubini, qui adimplet. Quibus habitis, ad aedes parochiales reversus prandium sumpsit et paulisper quieti se tradidit. Die antedicta 29 maii 1743 post prandium. Convocatis iam per consueta signa in hac parochiali ecclesia pueris scholae doctrinae christianae, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus antistes parochialem ipsam adivit in eaque pueros et adultos in huiusmodi sancti operis exercitio per varias et singulas interrogationes circa fidei orthodoxae misteria aliaque ad aeternam salutem neccessaria expertus est illosque bene edoctos, non sine animi sui laetitia, inveni, muneraque ad id a schola ipsa parata recte respondentibus distribuit. Vocavit deinde ad se ecclesiasticos operarios et |**237**| laicos, quos omnes hortatus est enixe ad incumbendum totis artubus huiusmodi sancto operi, ad maiorem Dei gloriam animarumque salutem. Oblatos etiam sibi libros ipsius scholae vidit et visitavit, ex quibus frequentiam et respective negligentiam in hoc sancto exercitio, tam ecclesiasticorum quam laicorum operariorum, comperuit; dimissis pueris et operariis huisce scholae visitavit altare sancti Rocchi, in mensa marmoreum cum portatili, in reliquis ligneum cum imagine ex ligno sculpta et depicta eiusdem sancti Rocchi sub crystallis, de iure

societatis eiusdem tituli sancti Rocchi (quae canonice errecta apparet ex recognitione in postrema visitatione anni 1732) a qua manutenetur. Haec societas habet suos redditus, prout enunciatur in praedicta visitatione, ex quibus satisfit oneri quatuor missarum in hebdomada, relictarum a quondam Antonio Sandrinelli quondam Sandrini, in eius testamento diei 4 septembris 1592 in actis quondam domini Ioannis Baptistae Verdina, a quo praeterea ordinatum fuit ut, statis temporibus in eodem testamento descriptis, officium perageretur, ut antedictus dominus Panizza cancellarius communis asseruit. Cappellanus eligitur a societate amovibiliter, qui modo est reverendus dominus Ioseph Sembinelli, qui accipit stipem pro iisdem missis et officio tronorum 355. |**237**^{v}| Altare sancti Francisci de Paula, errectum ex piorum aeleaemosinis, ex quibus etiam manutenetur, marmoreum cum portatili et icone depicto. A spectabili hac communitate concessum fuit ut admitteretur supplicatio quorumdam piorum pro erigendo ipso altari et eorum votis annuit prout constat ex actu diei 4 iulii 1736, viso et restituto. In hoc altari nulla est officiatura seu obligatio missarum, sed in eo tantum celebratur ex devotione. Ostensa fuit reliquia ex sacris ossibus sancti Francisci de Paula praedicti, in theca argentea formae ovalis cum crystallo in parte anteriori, alias sub die 9 februarii 1737 in hac curia episcopali approbata, quam invenit litteris et sigillo munitam ideoque ipsam recognovit et deveneratus est. Altare sancti Bartholomaei, marmoreum cum portatili et icone depicto, recens errectum, in quo a proxime praeterita solemnitate paschali celebrari incoepit, quamvis a die 23 ianuarii 1696 ab hac curia episcopali concessa fuerit licentia illud errigendi, ut ex actu viso et restituto. Hoc ipsum altare errectum fuit iuxta intentionem quondam Bartholomaei Ardesi, expresssam in eius testamento diei 31 iulii 1692 in actis domini Antoni Panizza quondam Ioannis Baptistae notarii – viso et restituto – et iuxta voluntatem quondam Marthae Ardesi eius uxoris, expressam in suo |**238**| testamento diei 15 ianuarii 1696 in actis domini Dominici Carella notarii, viso et restituto. Cum praedictus testator instituerit haeredem confraternitatem disciplinatorum vulgo *del Corlo*, cum onere celebrari faciendi quatuor missas in hebdomada in hoc altari, quatenus a sua uxore erigeretur et cum onere etiam manutenendi ipsum altare non modo sed etiam mappas, candelabra et lampadem ac demum quidquid erit neccessarium pro dicto altari ac etiam suppellectiles et cereos pro celebratione praedictarum quatuor missarum, hinc quamvis in comparandis suppellectilibus, quae nunc in hoc altari existunt et confraternitas ipsa haeres ut ante et dominus Carolus Panizza, commissarius testamentariae dispositionis praedictae Marthae testatricis, convenerunt nihilominus altare ipsum et eius suppellectiles sunt manutenendae deinceps iuxta dispositionem praedicti Bartholomaei Ardese. Cappellanus huius officiaturae quatuor missarum est reverendus dominus Augustinus Barzoni, a praedicta venerabili confraternitate amovibiliter electus et accipit stipem scutorum quinquaginta brixiensium ab ipsamet confraternitate, iuxta ordinationem praedicti testatoris Ardese et satisfacit suae obligationi. Praedicta vero Martha, uxor suprascripti Bartholomaei Ardesi, in eius testamento supra relato praeter ordinationem |**238**^{v}| errectionis huius altaris, iussit ut, ex capitali legato, fructus impenderentur in celebrari faciendo alias tres missas in hebdomada in hoc ipso altari, quos fructus cappellano a se electo assignavit, cui dedit facultatem substituendi successorem commissarium et ita successive usque in infinitum. Ad praesens cappellanus huius officiaturae est reverendus dominus Angelus Tessadri, qui percipit ex capitalibus relictis reditus triginta septem scutorum brixiensium et oneri adimplet. Altare sancti Sebastiani, in mensa marmoreum cum portatili et icone depicto, in reliquis ligneum, de ratione communitatis in quo canonice errecta fuit societas beatae Virginis Mariae a Cinctura, ut constat ex recognitione in praecedenti visitatione facta anno 1732. Haec societas nullos habet redditus neque onera. In hoc altari est simplex benefitium sub titulo sancti Iacobi, de iure patronatus huius comunitatis, institutum a quondam Cominciolo quondam Ioannis Accursii Busoni, in eius codicillo diei 25 iunii 1398 in actis Bartholomaei Bertoldo quondam Ioannis notarii de Gardono Salodii, ut constat ex libris eiusdem communitatis, ut asseruit dominus Panizza, eiusdem cancellarius et ut apparet ex actu infrascriptae reductionis, viso et restituto, cum onere primum missae quotidianae, quod onus deinde, auctoritate ordinaria, die 15 ianuarii 1649 reductum |**239**| et mderatum fuit ad celebrandas missas iuxta mentem fundatoris singulis diebus festis de praecepto et bis etiam singulo quoque mense die aliquo feriali, ut ex actu praedicto, cui et coetera. Cum vero postmodum bona relicta ab eodem institutore vendita fuerint et ex eorum praetio percipiuntur troni 466.12 – ut asseruit reverendus dominus Felix Arrighi, cappellanus institutus cum litteris episcopalibus diei 17 februarii 1717 – ut communitas adimpleret intentioni praedicti institutoris, decrevit in eius honorando consilio ut a cappellano tot missae celebrarentur quot poterunt celebrari iuxta vires eorumdem redituum, assignata aeleaemosina solidorum quadraginta pro quaque missa celebranda diebus festis de praecepto et solidorum triginta pro ferialibus, detractis tamen impensis occurrentibus ex quo, cum appareat auctum esse numerum missarum, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus decretum ipsum spectabilis communitatis sua auctoritate approbavit et ita exequendum mandavit. In hoc ipso altari reverendus dominus Petrus Verdina, cappellanus electus a

spectabili communitate, celebrat missas triginta octo, iuxta piam dispositionem quondam Antonii Segala, ex eius testamento diei 15 octobris 1511, ut retulit praedictus dominus Panizza, cancellarius communis et satisfacit oneri. Visitavit cappellam et altare sanctissimi Sacramenti, in qua tamen |**239**^{v}| modo ipsum Sacramentum non servatur, cum ipsa cappella modo inserviat pro sacristia donec reaedificata fuerit ecclesia viditque et visitavit cappellam ipsam, eleganter constructam et altare cum tabernaculo, quod ex marmoribus consurgit, cum portatili et imaginibus sacris depictis. Huic altari est societas eiusdem sanctissimi Sacramenti, antiquitus errecta, quae habet reditus tronorum supra bis mille et impenduntur pro comparandis suppellectilibus neccessariis pro associando eodem divino Sacramento, quae decentes habentur et pro providendo de cereis aliisque quae occurrunt in functionibus, vel dum exponitur vel dum fit processio, ut supra dictum est in visitatione eiusdem sanctissimi Sacramenti in altari maiori. Praeterea ipsa societas ex iisdem reditibus missas et officia celebrare facit ac alia praestat, iuxta obligationes descriptas in pagella posita iuxta hoc ipsum altare, cuius copia exhibita fuit et in fine huius libri posita ad litteram P et habet diversos cappellanos a quibus satisfit, quorum nomina et stips descripta sunt in notula exhibita et ut supra posita. In hoc ipso altari aliae extant officiaturae, quarum obligationes spectant ad hanc ipsam societatem, ut in alia pagella existente in sacristia, cuius |**240**| exemplar exhibitum fuit et infra positum sub littera P, in qua tabella aliae quoque describuntur obligationes spectantes ad communitatem et ad alias scholas in hac ecclesia errectas, quibus obligationibus satisfit. Visitavit in hac eadem cappella vasa et suppellectiles sacras ad missam celebrandam neccessaria, in nonnullis armariis disposita quaeque descripta sunt in inventario exhibito et in fine huius libri posito ad litteram P et de quibus bene provisum esse invenit. His actis, in aedes parochiales regressus est ac, depositis longioribus episcopalibus vestibus assumptisque brevioribus nigris, ad visitandum illustrissimum et excellentissimum superius nominatum provisorem, cum suis familiaribus, se contulit, quem adhuc invalidum vidit cuique cum omne humanitatis suae, amoris et respectus argumentum declarasset parique modo ab eo exceptus fuisset, iterum ad ipsas aedes reversus est et, cum nox procederet, in suo lectulo quievit. Die iovis 30 mensis maii 1743. Summo mane reverendissimus dominus provicarius generalis, una cum me notario, se contulit ad visitanda oratoria infrascripta et primum: [a margine: beata Vergine Maria di San Martino] visitavit oratorium publicum seu simplicem ecclesiam Beatae Virginis Mariae Sancti Martini nuncupatae, infra limites ecclesiae |**240**^{v}| parochialis Leonati, in qua tria vidit altaria: maius scilicet, marmoreum cum portatili partimque ligneum, eleganti forma elaboratum, cum imagine sculpta eiusdem beatae Virginis Mariae, sub crystallis, de iure communitatis Leonati, prout et ipsa ecclesia. Imago ipsa, quam olim populus leonatensis peculiari cultu est veneratus, ut patet ex magnificentia eiusdem ecclesiae et altarium qua constructa apparent, adhuc etiam eodem cultu veneratur; nam circum signa eiusdem cultus ex votis plurimis appensis videntur. Adest huic altari officiatura quotidiana ex legato Rizzo nuncupato et cappellanus est reverendus dominus Paulus Mozzini, qui huic obligationi satisfacit et stipem accipit ex fructibus sibis assignatis a communitate. Alia etiam officiatura adest quinque missarum in hebdomada, quae ut celebrentur curat communitas ex capitalibus coalitis ex piorum aeleaemosinis, quae aedificationi huius ecclesiae superfuerunt. Cappellanus huius officiaturae est reverendus dominus Antonius Bonatelli et ab ipsa communitate accipit stipem pro missis, quibus adimplet. Demum tertia est officiatura unius missae in singulis sabbathis, ex legato Astolfi, quam exercet reverendus dominus Carolus Astolfi, qui illam in partem sui tituli possidet et oneri adimplet. |**241**| Altare sancti Laurentii Iustiniani, ex marmore constructum, cum portatili et icone depicto, de iure nobilis familiae Savoldi, a qua manutenetur. In hoc altari est obligatio celebrandi missam omnibus diebus sabbathi, ex legato annunciato in postrema visitatione anni 1732, cui adimplet reverendus dominus Franciscus Sperini. Altare sancti Martini episcopi, cum mensa marmorea, portatili et icone depicto; caeterae eius partes ex gypso elaborato constructae sunt, prout etiam palium ex ligno depicto habet. Hoc altare est de iure familiae Mozzini, a qua manutenetur; nulla in eo est obligatio missarum, sed tantum ex devotione celebratur. Retro altare vidit chorum, in cuius prospectu est organus eleganter constructus et inauratus. Visitavit sacristiam et in ea, in armario ex nuce, vasa sacra et suppellectiles ad sacrum faciendum neccessaria, de quibus sufficienter provisum invenit et ut ex pollicea exhibita et infra posita ad litteram P. Vidit etiam librum in quo celebrantes propria manu se se describunt. Visitavit confessionale, quod adhuc servatur ibidem de licentia domini archipraesbyteri, ut etiam in praecedentibus visitationibus enunciatur. Vidit etiam domum proximam, quam inhabitat Benedictus |**241**^{v}| Frera, huius ecclesiae custos nec non campanile, cum unica campana. Ordinata. Confessionali ponantur novae crates cum foraminibus minutioribus et a parte poenitentium ponantur imagines devotae. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Zeno] Visitavit oratorium publicum Sancti Zenonis, de iure communitatis et infra limites parochialis Leonati, cum unico altari ligneo, portatili et imagine sancti Zenonis sculpta et aliis imaginibus depictis; quod oratorium, ex antiqua traditione, habetur fuisse olim ecclesiam parochialem, quod

etiam noscitur ex eius structura quae tempus perantiquum ostendit et manutenetur a communitate Leonati. In hoc oratorio nulla est obligatio missarum, sed communitas in die sancti Zenonis et eius translationis huc convenit et missas solemnes celebrari facit; habet suum campanile, cum una campana. Vidit sacristiam, sed nulla ibidem existunt paramenta, eo quod communitas onus subministrandi neccessaria huic ecclesiae paramenta iniunxit sacristiae Beatae Virginis Mariae Sancti Martini, propinquiori huic eidem oratorio. Ordinata. Erigatur crux ferrea in culmine tecti - |**242**| perpoliatur superficies huius ecclesiae, ita tamen ut imagines antiquae adhuc videantur – locus sacristiae restauretur in eius tecto et amoveatur ac obturetur foculare et muri perpoliantur. Quibus habitis et cetera. [A margine: Beata Vergine Maria di Sedene] Vidit subinde oratorium publicum Beatae Virginis Mariae ac Sancti Ioseph, in contrata Sedene, infra limites parochialis Leonati, de iure dominorum de Gallinis de Leonato, cum unico altari ligneo cum portatili, super cuius altare affixa est tabela parva pro icone. Vidit portatile distans admodum a pectore celebrantis, vidit muros rudes eiusdem oratorii et tectum male tentum et informe. Observavit adhuc errectam non esse sacristiam et nulla existere paramenta pro sacrificio missae offerendo; fenestras destitutas esse retibus ferreis; quaporpter, donec oratorium ipsum rite instructum de omnibus neccessariis et constructum sit ut decet templum Dei et donec per attestationem admodum reverendi domini vicarii foranei de his omnibus doctum fuerit, ipsum oratorium suspendit et suspensum declaravit. [A margine] Stante exeqution huius decreti, concessa fuit facultas celebrandi, ut in filo ecclesiae *Oratoria et Altaria* sub die 29 augusti 1749. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Quirico] Visitavit oratorium publicum sanctorum Quirici et Iulitae martyrum, situm in contrata Barcosis, cum unico altari cum mensa marmorea, portatili et imagine beatae Virginis Mariae sub crystallis, in cuius lateribus depictae sunt imagines |**242^{v}**| eorumdem sanctorum Quirici et Iulitae, in reliquis ex muro constructum, de iure communitatis Leonati, a qua manutenetur. Hoc idem oratorium est intra limites paroeciae Leonati praedicti, in quo nulla est obligatio missarum, sed in eo celebratur ex devotione et praecipue in die sanctorum titularium. Retro altare vidit locum pro sacristia, ubi est armarium ligneum cum paramentis, de quibus sufficienter provisum esse invenit. Vidit confessionale, de licentia domini archipraesbyteri in hoc oratorio tentum pro excipiendis sacramentalibus fidelium confessionibus. Nulla habetur in hoc oratorio obligatio missarum, sed tantum in eo celebratur ex devotione. Ordinata. Exequantur ordinationes in visitatione anni 1711 de elevando parumper portatile, de providendo de ramatis ad fenestras iuxta portam ipsius oratorii, de palio novo apponendo, de baldachino super altare collocando – mutentur mappae et mundae semper serventur, super quas adsit stragula. Quibus habitis et cetera. Visitavit oratorium publicum Sancti Cipriani, infra fines parochialis Leonati, cum unico altari ligneo cum portatili et icone depicto, de iure contratae eiusdem |**243**| Sancti Cipriani. Hoc oratorium visitantibus in die festo eiusdem sancti Cipriani concessa est indulgentia plenaria, ut ex brevi apostolico ad septennium dato die 22 decembris 1740, in hac cancellaria episcopali approbato die 2 iunii 1741. Oratorium istud habet sua capitalia descripta in visitatione anni 1711, ex quorum fructibus et ex piorum eleaemosinis manutenetur et celebratur in eo diebus festis a reverendo domino Benedicto Robazzi. Retro altare adest locus pro sacristia, in quo servantur paramenta, de quibus sufficienter provisum esse invenit. Ordinata. Paramenta lanea viridi et rubri coloris suspendit et suspensa declaravit – sarciatur seu potius renovetur ianua ecclesiae et tute claudatur. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Tomaso]. Visitavit demum publicum oratorium Sancti Thomae Apostoli, intra limites parochialis Leonati, cum unico altari cm mensa marmorea, cum portatili et icone depicto; in palio vero et gradibus ligneo. Hoc oratorium manutenetur a tribus contratis, scilicet a contrata vulgo *dei Prè*, alia *Brodena* et tertia *di San Paulo* nuncupata. |**143^{v}**| Hic est errectum beneficium simplex, de iure patronatus infrascriptorum, scilicet maioris natu familiae Forzani, una cum duobus electis ab originariis contratae *Brodena* et aliis duobus electis ab originariis contratarum *di San Polo* e di *Prè*, ut ex testamento quondam reverendi domini Thomae Forzani diei 31 augusti 1630 in actis Ioannis Baptistae Cartarii notarii, viso et restituto, ad quos spectat ius eligendi et praesentandi, cum onere celebrandi quatuor missas in hebdomada, quod nunc possidetur a reverendo domino Iosepho Forzani quondam Thomae, electo ut supra et instituto, ut constat ex bullis huius curiae episcopalis diei 25 maii 1735, quas ostendit et oneri adimplet. Aliud beneficium simplex est errectum, de iure patronatus familiae Carellae, ad quam spectat ius eligendi et praesentandi, cum onere celebrandi missam omnibus diebus festis de praecepto, quod nunc possidetur a reverendo domino Sancto Carela, electo et instituto, ut apparet ex bullis episcopalibus diei 6 februarii 1737, quas obtulit et oneri satisfacit. Vidit confessionale, de licentia domini archipraesbyteri in hac ecclesia seu oratorio tentum pro sacramentalibus christfidelium confessionibus excipiendis. Visitavit sacristiam et in ea sacra paramenta et alia ad sacrum faciendum neccessaria, de quibus satis provisum esse invenit. Vidit quoque campanile, in quo unica tantum extat campanula. |**244**| Ordinata. Ponatur in sacristia novum armarium pro servandis paramentis et sacris suppellectilibus pro sacrifitio missae, cum distinctis

loculis prout neccessarium est quoad ipsa paramenta. Decretum. Reverendissimus dominus provicarius generalis decrevit ut suprascripti cappellani, toties quoties celebrant in hoc oratorio iuxta eorum obligationes, in libro semper servando in sacristia se subscribant, declarantes intentionem pro qua applicaverint, sub poenis arbitrio illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi infligendis. Quibus habitis et cetera. Hora iam properata, reverendissimus dominus provicarius generalis ad parochialem ecclesiam regressus, in qua interea et dum praemissa agerentur illustrissimus et reverendissimus antistes sacrosanctum missae sacrifitium obtulit aeterno Patri ac quamplurimis utriusque sexus christifidelibus eucharisticum Panem erogavit et supra quingentos sacro Chrismate linivit. Hisce actis, ad aedes parochiales reversus, prandium sumpsit et parumper quievit. Die antedicta 30 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus praesul ecclesiam parochialem antedictam adiit, ubi puellae scholarum sanctae Mariae *del Corlo*, sancti Antonii |**244**^{v}| abbatis et sancti Iacobi huius terrae convocatae fuerunt iisque dispositis per ipsam ecclesiam, iussit ut reverendo domino Ioanne Baptista Panizza suo more interrogarentur, quas interrogatas ac respondentes cognovit in primis instructas christiana doctrina, ex quo coniecit diligentiam ipsiusmet sacerdotis aliorumque qui in illis instruendis curam impendunt. [A margine: Beata Vergine Maria dal Corlo] Hoc exercitio confecto, plurimos sacro Chrismate perunxit ac deinde ad visitandum oratorium in hoc fortilitio positum, sub titulo Beatae Virginis Mariae, vulgo *dal Corlo* se contulit, in cuius ianua reverendus dominus Carolus Andreas Grecco, curatus ecclesiae parochialis, illi aspergillum porrexit, quo populum seque ipsum lustrali aqua signavit. Hoc oratorium est prope portam huius arcis versus Brixiam, de ratione societatis disciplinatorum, a qua manutenetur, cui etiam annexae sunt obligationes plurimae, quae describuntur in tabella legatorum in sacristia existenti. In hoc oratorio tria sunt altaria, quorum maius visitavit, marmoreum eleganter constructum, cum portatili et imagine beatae Virginis Mariae sub crystallis. Vidit in hoc altari, super gradus a candelabris, stabile tabernaculum marmoreum errectum interrogavitque praesentes confratres qua auctoritate aut iure errectum responsumque fuit a domino Petro Gallinetti et domino Ioanne Ongarino de Ongarinis confratribus constructum fuisse |**245**| paucis ab hinc annis idem tabernaculum, sed nescitur qua auctoritate aut iure illud errectum fuerit; quapropter idem illustrissimus et reverendissimus antistes decrevit ne in eodem tabernaculo aliquis ex cappellanis huius scholae aut ex sacerdotibus, etiam a paroco delegatis, audeat ibidem ponere divinum sacramentum Eucharistiae donec in forma doctum fuerit de canonica eiusdem tabernaculi errectione; aliter quicumque sacerdos non paruerit ac reposuerit idem Sacramentum in eodem tabernaculo, ipso facto sit a divinis suspensus et ita et cetera. In hoc altari celebratur iuxta obligationes respective huic altari adnexas et descriptas in praedicta tabella et partim adimplentur a reverendo domino Iuliano Gallineto, primario cappellano huius confraternitatis et ab aliis pariter cappellanis. Visitavit altare Sanctissimae Trinitatis, cum mensa marmorea, portatili et icone depicto, quod est in reliquis partibus ligneum et subest iuri eiusdem confraternitatis, a qua manutenetur. Hic est officiatura missae quotidianae, relicta a quondam Camillo Panizza, ut enunciatur in praedicta tabella, cuius cappellanus est reverendus dominus Andreas Franceschini, ab haeredibus eiusdem Camilli electus. Alia officiatura quoque existit, relicta a quondam Vincentio Arizzi, itidem enunciata in ipsa |**245**^{v}| tabela, cum onere missarum sex in hebdomada, quas celebrat reverendus dominus Iacobus Montanari, unus ex vocatis eius haeredibus. Visitavit altare sancti Michaelis, cuius mensa est marmorea cum portatili et habet palium ex chorio et iconem depictum; reliquae eius partes sunt ligneae, quod pariter est de ratione eiusdem confraternitatis et ab ea manutenetur. Hic est officiatura missarum, ad praesens, 306 in anno, de qua in praedicta tabela; eas missas celebrat reverendus dominus Ioseph Laurentius Pizzocoli. In hac ecclesia exercetur schola doctrinae christianae pro feminis, ex voluntate admodum reverendi archipraesbyteri, cuius arbitrio duo etiam servantur confessionalia. Visitavit sacristiam viditque exposita paramenta et sacra utensilia, de quibus ipsa decenter et ornate est instructa. Adest campanile, cum duabus campanis. Haec confraternitas, vulgo disciplinatorum dicta, enunciatur in postrema visitatione anni 1732, ultra saeculum inde errectam et eius confratres conveniunt ad hoc oratorium, ad recitandum officium beatae Virginis Mariae diebus festis et intersunt processionibus albo induti sacco. Ordinata. Cooperiantur imagines nudae et lascivae circum cappellam sancti Michaelis - |**246**| confessionali iuxta ipsam cappellam apponatur crates nova cum minutioribus foraminibus termino unius mensis, quo elapso et non parito confessionale ipsum sit suspensum – imagines piae utrique confessionali a parte poenitentium et pagella casuum resservatorum a parte confessariorum apponantur. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Giuseppe] Visitavit subinde oratorium Sancti Ioseph, intra limites suprascriptae parochialis Leonati, erretto a quondam Iosepho Robazzi et ab eo dotatum anno 1620, ut apparet ex lapidea inscriptione in muro facta a parte epistolae, nunc vero manutentum a confraternitate infrascripta. Unicum in eo est altare, marmoreum cum portatili et imagine sancti Ioseph huc a praedicto Robazzi translata ut (ex eadem inscriptione), quae est lignea, sub crystallis. In hoc altari duo sunt officiaturae quotidianae, relictae ab

institutore Robazzi, pro quibus decretum fuit ut singulo earum cappellano erogarentur ducati nonaginta de grossis triginta uno pro quoque, ut apparet ex decreto diei 24 martii 1724, edito a felicis memoriae Marco Gradonico episcopo veronensi; super quo, cum illustrissimus et reverendissimus praesul interrogasset an eadem quantitas stipis singulo cappellano erogaretur, responsum habuit erogari stipem scutorum septuaginta duarum brixiensium; quod, cum contra tenorem praedicti decreti fiat nullaque ratione |**246**^{v}| innitatur huiusmodi usus, monuit confratres huius oratorii ut eidem decreto pareant; aliter, si secus fecerint, ad restitutionem tenebuntur, detinentes reditus qui sibi non conveniunt sed ad sacerdotes celebrantes spectant. Vidit in eodem altari sacras reliquias, descriptas et recognitas in visitatione anni 1732. Vidit etiam sacram reliquiam ex palio sancti Ioseph, in theca ex auricalco, sigillo et litteris autenticis munitam, alias in hac curia episcopali recognitam sub die 28 iulii 1738, quas omnes approbavit et deveneratus est. Confraternitas in hoc oratorio est sub titulo sancti Ioseph, cuius confratres induunt saccum album cum cappuccio violaceo et intersunt processionibus quae in hac parochiali fiunt. Vidit confessionale, in hoc ipso oratorio de licentia domini archipraesbyteri tentum pro excipiendis sacramentalibus utriusque sexus christifidelium confessionibus nec non organum et campanile, cum una campana. Alias obligationes habet haec societas, quae descriptae sunt in pollicea exhibita et in fine posita ad litteram P. Vidit sacristia et in ea paramenta aliasque suppellectiles sacras, servata in armariis ex nuce, de quibus bene instructam esse invenit et quae descripta |**247**| sunt in inventario exhibito et in fine huius libri posito sub littera P. Hisce absolutis, ad aedes antedictas se restituit, quieti in proprio cubiculo se tradidit et incoenatus obdormivit. Die veneris 31 mensis maii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, suam pastoralem visitationem acturus de ecclesia Sanctae Mariae ab Angelis seu Sanctae Crucis Leonati, vulgo *delle Cappuccine*, ad sanctimoniales eiusdem ecclesiae et monasterii opportune intimatum, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, caeremoniarum magistro, me notario caeterisque suis familiaribus ad eamdem ecclesiam se contulit, in cuius ianua sub baldachino receptus et stratus, crucem sibi a reverendo domino Dominico Pini, sacerdote theologiae doctore et ipsarum monialium confessario ordinario oblatam, praevia adoratione deosculatus est servatisque ritibus et, fusis subinde ante divinum Sacramentum precibus, thronum sibi paratum ascendit, in quo violacei coloris paramentis sumptis, exequias pro defunctis absolvit ac deinde, iis exutus susceptisque albis coloris paramentis, adoratione, hymno et thurificatione praemissis, visitavit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, in pixide argentea cum suo conopeo et in tabernaculo ex nuce servato, quod clauditur sera et clavi, quae est argentea. Interrogatus reverendus confessarius num iuxta regulas statis |**247**^{v}| temporibus moniales hoc Sacramento comunicent et an illis ministretur iuxta constitutiones ecclesiasticas ac praesertim synodales huius diaecesis tam ad ostiolum quam per modum Viatici, respondit non modo moniales communicari statis temporibus iuxta regulas, sed eius Sacramenti ita famelicas esse ut quotidie cuperent etiam communicari; dum vero ministratur sanctissima Eucharistia, rite ab ipso illis ministrari iuxta constitutiones. Sacramenti visitatione peracta ac populo praesenti et monialibus benedictis, accessit ad ostiolum cum eodem Sacramento, quod ostiolum vidit et visitavit et rite confectum invenit custoditum, cum duabus clavibus, una pro ostio interiori, altera pro exteriori; deinde monialibus ipsis idem Sacramentum elargitus est. Missam subinde celebravit, qua absoluta depositisque sacris indumentis, visitavit tria altaria in hac ecclesia existentia. Et primum: altare maius, quod est consecratum, sicuti ecclesia ipsa, cum palio et icone depicto, caeterae eius partes ex nuce architetonice constructae; ibidem observavit retro tabernaculum crates ferreas dupplices, per quas prospicitur in chorum interiorem monialium, quae tamen clauduntur a tela nigra, ita ut in chorum ipsum prospici non possit. Ad hoc altare nulla est adnexa officiatura, sed in hac ecclesia tres celebrantur, |**248**| quarum prima, quae dicitur *Gattamelà*, est quotidiana, cuius cappellanus est reverendus dominus Ioseph Orlandinus; secunda, appellata *Maifroni*, habet onus duarum missarum in qualibet hebdomada, pro qua celebrat suprascriptus reverendus dominus Dominicus Pini qui, ex aliis legatis pro quibus percipit fructus ex capitalibus investitis in venerabili schola sancti Rocchi Venetiarum, alias missas celebrat, unde quotidie hic celebrat; tertia officiatura, *Piccoli* dicta, habet onus celebrandi bis in hebdomada et celebrat pro isto onere reverendus dominus Carolus Montino. Altare sanctissimi Crucifixi, cum portatili et icone depicto; ceterae eius partes ex nuce eleganti forma constructae sunt, in quo nulla habetur praecisa obligatio missarum. Altare sancti Petri de Alcantara, cum portatili et icone depicto, alias dictum sanctarum reliquiarum, quod caeteras partes habet ex nuce perpolite elaboratas, in quo itidem nulla est praecisa obligatio missarum. In hoc altari sunt reliquiae descriptae in postrema visitatione anni 1732, quas vidit et in sua veneratione reliquit. Vidit confessionale, in quod ingreditur per ostium quod communicat cum ecclesia viditque ipsum exterius munitum esse crate ferrea, post quam est lamina quoque ferrea cum foribus, cuius retro est tela nigra connexa cum ipsamet lamina; quod confessionale |**348**^{v}| rite constructum invenit et approbavit. Visitavit sacristiam, quam rite efformatam et de omnibus neccessariis ad

eiusdem usum provisam invenit. Visitavit altam ianuam per quam in choro interiori poriguntur in ecclesiam exteriorem palia altarium, positam iuxta altare maius in basi columnae ipsius a parte evangelii, quae clauditur duabus seris et clavibus interius et exterius et claves ipsae custodiuntur a reverenda matre abbadissa. Vidit rotam iuxta ipsum altare maius a parte evangelii, per quam paramenta emittuntur in ecclesiam eamque observavit caute confectam et custoditam. His absolutis, se contulit ad visitanda oratoria infrascripta, in hoc castro Leonati et intra limites huius parochialis ecclesiae existentia. [A margine: Sant'Antonio Abbate] Et primum, visitavit publicum oratorium sub titulo Sancti Antonii Abbatis, olim de iure domini archipraesbyteri huius loci, in cuius dominii signum confratres solvunt huic parochiali quot annis libras tres cerae, cum obligatione praesentandi cappellanum domino archipraesbytero, ut ab eodem admittatur et approbetur, qui nullas functiones facere possit in praeiudicium iurium parochialium neque uti stola nec aliquam benedictionem facere sine expressa licentia dicti domini archipraesbyteri; quin immo, cum resservatione domino archipraesbytero benedicendi habitus confratrum aut delegandi alium sacerdotem |**249**| sibi bene visum, ut constat ex actu licentiae dilatandi ipsum oratorium, quo actu supplicationi – qua confratres cum iisdem conditionibus licentiam postulaverunt – annuit illustrissimus et reverendissimus ordinarius et ut latius ex eodem actu diei 16 maii 1680, viso et restituto. In visitatione anni 1692 a felicis memoriae Petro Leoni episcopo veronensi habita, decretum fuit ut cappellani huius oratorii accedant celebraturi ad ecclesiam parochialem diebus solemnibus et unus remaneat ad celebrandum in hoc oratorio; caeteri vero – tam in castro quam extra castrum – accedant ad parochialem ut supra et hoc in virtutae sanctae obedientiae et in iuris subsidium, in pena suspensionis a divinis, prout idem decretum fuit quoad cappellanos ecclesiae disciplinatorum, ut apparet ex eodem decreto diei 8 septembris 1692, viso et restituto. Nunc vero hoc oratorium est de ratione confraternitatis Suffragii, quae successit in eodem iure et fuit errecta canonice et aggregata archiconfraternitati sanctae Mariae Suffragii de Urbe, ut ex diplomate diei primae maii 1725, publicato auctoritate huius curiae episcopalis, viso et restituto. In hoc oratorio tria altaria sunt: duo in ipsamet ecclesia, tertium in choro, ubi confratres conveniunt ad recitandas preces iuxta eorum institutum. |**249^{v}**| Visitavit altare maius, sancto Antonio abbati dicatum, marmoreum cum portatili et imagine sancti Antonii praedicti, sub crystallis ex ligno sculpta, quod est de iure eiusdem confraternitatis, a qua manutenetur. Hoc oratorium fuit dotatum a quondam domino Benedicto quondam Hieronymi Segala huius loci, in eius testamento diei 8 iunii 1593, exhibito, viso et restituto, in quo legavit quartam partem suorum bonorum huic ecclesiae, cum onere ut gubernatores ipsius ecclesiae teneantur quotidie et in perpetuum celebrari facere unam missam in hac ipsa ecclesia et sacerdos electus teneatur celebrare alia divina officia in ecclesia parochiali, ut faciunt alii sacerdotes obligati inservire dictae ecclesiae parochiali, sub poena privationis beneficii huius legati, in remedium animae suae. Haec officiatura errecta fuit in beneficium ecclesiasticum anno 1604, auctoritate vicarii generalis huius episcopatus, reverendissimi Florii Pindemontis, prout constat ex ducali diei 24 ianuarii anni praedicti, visa et restituta. Nunc vero rector huius benefitii est reverendus dominus Angelus Tessadri, qui habet bullas episcopales diei 27 maii 1725, ab ipso ibidem ostensas. Domini Lucas Cerubini, Carolus Antonius Franceschini et Paulus Panizza, omnes deputati a confraternitate et commissarii huius piae dispositionis humilime exposuerunt praedictum reverendum dominum Angelum Tessadri electum fuisse cum onere, praeter missas ab ipso celebrandas, excipiendi |**250**| etiam confessiones, quod onus cum modo non adimpleat, insteterunt a sua illustrissima et reverendissima dominatione decerni et suo decreto ad idem onus subeundum ipsum obliget sacerdotem ac praeterea ad praestandum quidquid est neccessarium pro exercitio huius officiaturae. E contra praedictus reverendus Tessadri humilime instetit decerni ac declarari non posse a confratribus obligari ad audiendas confessiones, cum ex institutione huius benefitii aut ex mente institutoris onus ipsum sibi non competat; quoad verum praestanda neccessaria pro missae sacrifitio, dixit se haec praestiturum quando docuerint confratres formiter sibi assignatos fuisse omnes redditus pertinentes ad quartam partem relictam pro hac officiatura ab ipso testatore. Super quibus illustrissimus et reverendissimus antistes decrevit, considerato tenore testamenti ac institutionis huius beneficii aliisque consideratis considerandis, non posse obligari cappellanum ad excipiendas confessiones; quoad verum ea praestanda quae sunt neccessaria pro officiatura huiusmodi exercenda, sibi resservavit decernendum quidquid et cetera, mandans interim ut doceatur de identitate capitalium obnoxiorum huiusmodi officiaturae et ita et cetera, omni et cetera. In hoc altari alia est officiatura instituta a quondam domino Ioanne Maria Ongarino, in eius testamento diei 9 septembris 1630 in actis Christophori Martarelli notarii, viso et restituto, in quo reliquit |**250^{v}**| huic ecclesiae, seu cappellano eligendo, quaedam bona in eodem testamento descripta, ad hoc ut, ex fructibus eorum, celebret tot missas quot a superioribus ecclesiasticis decernebuntur iuxta vires reddituum praedictorum, cum onere etiam inserviendi ecclesiae parochiali in divinis officiis, ut facere solent alii sacerdotes ibidem celebrantes. Huic officiaturae dominus

Andreas Gallinetti, in suo testamento diei 28 augusti 1673 in actis Dominici Carella notarii et reverendus dominus Petrus Gallinetti, in alio testamento diei 12 augusti 1684 in actis quondam domini Asdrubalis Panizza, alia bona a se relicta univerunt, ad hoc ut, ex fructibus eorum, tot missae celebrarentur iuxta eorum intentionem ibidem expressam ad vires eorumdem reddituum. Cappellano a se electo idem testator Ongarini dedit facultatem eligendi unum qui eligat sacerdotem cappellanum amovibiliter ac eamdem facultatem transmisit huic successoris et de successore in successorem et, quatenus non eligeretur ita successor, eamdem facultatem eligendi transfusit in spectabile consilium huius communitatis. Nunc vero ius istud est penes dominum Petrum Gallinetti quondam Hieronymi, qui fuit substitutus in hoc iure a reverendo domino Iuliano Gallinetti, ut constat ex actibus substitutionis diei 9 augusti 1730 et 27 maii 1731 in actis domini Iosephi Arrighi notarii, visis et restitutis. |**251**| Haec officiatura exercetur a reverendo domino Paulo Gallinetti, qui celebrat missas 224 in anno, cum aeleaemosina triginta solidorum pro quaque missa et a reverendo domino Andrea Gallinetti, qui reliquas missas celebrat iuxta vires reddituum huius officiaturae. Altare beatae Virginis Mariae a Suffragio, cui societas praedicta est errecta, cuius confratres induunt vestem lineam albam cum cappuccio laneo nigro, cingulo, pileo et baculo. Hoc altare habet mensam marmoream cum portatili; caeterae eius partes sunt ligneae, cum icone depicto. In hoc altari plurimae sunt obligationes, descriptae in tabella posita in sacristia, cuius copia exhibita fuit, infra posita ad litteram P. Quae obligationes adimplentur a suis cappellanis. Vidit sacristiam et in ea sacras suppellectiles, de quibus sufficienter provisum esse invenit. Visitavit altare positum in choro, ut supra, in quo vidit illud marmoreum in mensa cum portatili fracto, in reliquis ligneum, cum icone depicto. Visitavit duo confessionalia, in hac ecclesia pro excipiendis sacramentalibus utriusque sexus christifidelium confessionibus, de voluntate domini archipraesbyteri tenta. In hoc ipso oratorio exercetur schola doctrinae christianae pro mulieribus, assentiente domino arcipraesbytero. Visitavit campanile, in quo vidit duas campanas extare. |**251**^{v}| Vidit etiam coemeterium huic ecclesiae adnexum, in quo exequias pro defunctis persolvit. Ordinata. Portatile altaris sancti Antonii abbatis elevetur ita ut supra mensam emineat illiusque rimulae obturentur – provideatur de paramento nigri coloris pro officiatura Ongarini – altare positum in choro sit suspensum donec de novo portatili provideatur – ponatur confessionalibus pagella casuum resservatorum ex parte confessariorum et aliqua devota imago ex parte poenitentium – eradantur herbae coemeterio, comburentur illarumque cineres spargantur in ipso coemeterio. Quibus habitis et cetera. [A margine: Beata Vergine Maria della Vittoria] Visitavit publicum oratorium Beatae Virginis Mariae a Victoria, intra limites antedictae parochialis, de iure communitatis Leonati; in eo unicum vidit altare, in mensa marmoreum cum portatili et palio, in reliquis ligneum cum imagine eiusdem beatae Virginis Mariae, sub crystallis, ex ligno sculpta. Olim huic ecclesiae erat adnexum monasterium monialium ordinis sancti Benedicti, nuncupatum monasterium Sanctae Mariae a Victoria, ut enunciatur in testamento quondam Christophori de Zavatinis diei 18 augusti 1533 in actis Ludovici Panizzae notarii, |**252**| viso et restituto, in quo testamento praedictus testator reliquit bona sua eidem monasterio, cum onere quod teneatur manutenere unum sacerdotem qui quotidie celebrare debeat missam et alia divina officia et, quatenus deficiat monasterium, iussit ut in domo propria erigeretur unum hospitale cum eadem obligatione unius missae quotidianae, ordinando quod, in defectu eiusdem monasterii, ius patronatus huius officiaturae et hospitalis deveniat in communitatem huius loci. Cum vero nec monasterium hic fuerit nec hospitale errectum, haec officiatura in simplex beneficium ecclesiasticum apparet errecta et ad praesens eius rector est reverendus dominus Ioseph Dalla Maestra, cum litteris episcopalibus diei [*manca*] et habet redditus tronorum 433 circiter et tot missas celebrat iuxta vires eorumdem reddituum, ut a dicto testatore indultum fuit quatenus redditus non essent suffcientes pro missa quotidiana, cum aeleaemosina scilicet quadraginta solidorum quoad missas celebrandas diebus festis de praecepto et triginta solidorum quoad illas in diebus ferialibus. Rector ipse, cum exposuerit iuxta ecclesiam hanc sitam adesse domum de ratione sui beneficii, quae indiget reparatione et supplicaverit ut a sua illustrissima et reverendissima |**252**^{v}| dominatione decernatur impendi aliquam partem fructuum obnoxiorum eidem beneficio in eiusdm reparationem, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus decrevit impendendum esse ex iisdem redditibus decem scuta in anno, donec eadem domus in bona et laudabili forma sit reparata, mandans ut huic reparationi domini deputati a spectabili communitate huic ecclesiae superintelligant, ad hoc ut canonice et recte fiat reparatio ista et ita et cetera. Alia cappellania errecta fuit a quondam reverendo domino Paulo Zavatino, in eius testamento diei 26 septembris 1596 in actis domini Iacobi Rondelli notarii veronensis, cum onere celebrandi tot missas iuxta redditus, quae pariter cappellania est de iure patronatus huius communitatis et confertur cum bullis episcopalibus. Hoc beneficium possidetur modo a reverendo domino Paulo Resino, ut ex eius bullis episcopalibus diei 23 iulii 1728, visis et restitutis; habet redditus tronorum 346, pro quibus tot missas celebrat cum aeleaemosina solidorum quadraginta pro missis festivis et triginta solidorum pro missis

ferialibus. Vidit sacristiam et in ea paramenta pro sacro faciendo neccessaria, de quibus bene esse provisum invenit. Vidit campanile, in quo est una tantum campana. Supplicationibus demum custodis huius ecclesiae humiliter sibi porrectis benigne annuens, illustrissimus et reverendissimus antistes concessit ut aperiretur fenestra in cappella |**253**| altaris huius oratorii a parte epistolae, dumodo rite sit constructa et sua ramata et spera vitrea munita et dumodo cementa in usum prophanum non convertantur. Ordinata. Obturetur fenestra prospiciens ab ecclesia in aedes privatas – fiat in sacristia labrum cum situla habeaturque manutergium ad abluendas et abstergendas celebrantium manus. Quibus absolutis, ad aedes parochiales regressus, prandium sumpsit et parumper obdormivit. Die antedica 31 maii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in ecclesiam parochialem antedictam se contulit sumptisque sacris indumentis, nonnullos petentes sacro Chrismate linivit. Ad domum parochialem subinde restitutus, in proprio cubiculo, una cum reverendissimo domino suo provicario generali, pro tribunali sedit et coram eo, de suo mandato vocati, comparuerunt: reverendus dominus Iulianus Gallinetti, sacerdos aetatis annorum 76 circiter, cum mandato pro cura animarum, confirmato die 29 aprilis 1743, cui non confirmandum esse decrevit nisi ex suo speciali ordine. Reverendus dominus Paulus Mozzino, sacerdos aetatis annorum 76 circiter, qui non ostendit sua mandata, cum a militibus exteris inter alia eius bona direpta fuerint. Reverendus dominus Paulus Forzani, sacerdos aetatis annorum 75 circiter. |**253^{v}**| Reverendus dominus Ioseph Orlandini, sacerdos aetatis annorum 73 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum hodie confirmato. Reverendus dominus Andreas Gallinetti, sacerdos aetatis annorum 69 circiter, qui fuit canonice admonitus ut in actis criminalibus huius officii. Reverendus dominus Iacobus Franceschini, sacerdos aetatis annorum 63 circiter, cum madato pro cura animarum, ad annum confirmato die 2 ianuarii 1743. Reverendus dominus Paulus Greco, sacerdos aetatis annorum 63 circiter. Reverendus dominus Petrus Girelli, sacerdos aetatis annorum 62, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 7 iulii 1742. Reverendus dominus Petrus Verdina, sacerdos aetatis annorum 60 circiter. Reverendus dominus Antonius Bonatelli, sacerdos aetatis annorum 55 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 7 iulii 1742. Reverendus dominus Dominicus Pini, sacrae teoligiae doctor, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 35 februarii 1743, aetatis annorum 55 circiter. Reverendus dominus Franciscus Sperini, sacerdos aetatis annorum 55 circiter. Reverendus dominus Iacobus Montanari, sacerdos aetatis annorum 55 circiter. Reverendus dominus Andreas Carella, sacerdos aetatis annorum 54 circiter. Reverendus dominus Angelus Tessadri filius Sebastiani, sacerdos aetatis annorum 54 circiter. |**254**| Reverendus dominus Bartholomaeus Gratioli, sacerdos aetatis annorum 53 circiter. Reverendus dominus Felix Arrighi, sacerdos annorum 52, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 7 iulii 1742. Reverendus dominus Marcus Segala, sacerdos annorum 51 circiter: Reverendus dominus Gabriel Magnanino, sacerdos aetatis annorum 50 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 24 augusti 1742. Reverendus dominus Ioseph Sembinelli, sacerdos aetatis annorum 50 circiter. Reverendus dominus Ioseph Zambelli, sacerdos aetatis annorum 50 circiter. Reverendus dominus Carolus Andreas Greco, sacerdos aetatis annorum 49 circiter, curatus coadiutor huius parochialis ecclesiae, ut supra dictum est. Reverendus dominus Ioannes Baptista Panizza, sacerdos annorum 49 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 5 novembris 1742. Reverendus dominus Antonius Bondoni, sacerdos aetatis annorum 48 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die [*manca*]. Reverendus dominus Angelus Tessadri filius Antonii, sacerdos annorum 48 circiter. Reverendus dominus Iacobus Carella, sacerdos aetatis annorum 48 circiter, qui fuit canonice admonitus ut in actis criminalibus huius offitii. Reverendus dominus Ioseph Laurentius Pizzocolo, sacerdos annorum 48 circiter. Reverendus dominus Ioseph Dalla Maestra, sacerdos aetatis annorum 47 circiter. Reverendus dominus Benedictus Robazzi, sacerdos aetatis annorum 46 circiter. |**254^{v}**| Reverendus dominus Ioseph Greco, sacerdos aetatis annorum 46 circiter. Reverendus dominus Andreas Franceschini, sacerdos aetatis annorum 45 circiter. Reverendus dominus Iacobus Gallinetti, sacerdos aetatis annorum 45 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 17 iulii 1742. Reverendus dominus Paulus Pizzocolo, sacerdos aetatis annorum 45 circiter. Reverendus dominus Antonius Panizza, sacrae theologiae doctor, sacerdos aetatis annorum 44 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 4 novembris 1742. Reverendus dominus Franciscus Bertoli, sacerdos aetatis annorum 44 circiter. Reverendus dominus Ludovicus Zambelli, sacerdos aetatis annorum 44 circiter. Reverendus dominus Ioannes Baptista Verdina quondam Nicolai, sacerdos aetatis annorum 43 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 4 novembris 1742. Reverendus dominus Paulus Resini filius Ioannis, sacerdos aetatis annorum 43 circiter. Reverendus dominus Marcus Zambelli, sacerdos aetatis annorum 39 circiter. Reverendus dominus Ioannis Baptista Verdina filius Iacobi, sacerdos aetatis annorum 33 circiter. Reverendus dominus Franciscus Franceschini, sacerdos aetatis annorum 42 circiter. Reverendus dominus Franciscus

Gobbetto, sacerdos annorum 39 circiter. Reverendus dominus Ioannes Gallinetti, sacerdos aetatis annorum 39 circiter. Reverendus dominus Ioannes Iacobus Verdina, sacerdos aetatis annorum 39, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato |**255**| die prima februarii 1743. Reverendus dominus Carolus Montino, sacerdos aetatis annorum 38 circiter. Reverendus dominus Carolus Sanzogno, sacerdos aetatis annorum 38 circiter. Reverendus dominus Ioannes Antonius Greco, sacerdos annorum 35 circiter. Reverendus dominus Marcus Fostinelli, sacerdos aetatis annorum 35 circiter. Reverendus dominus Ioseph Carella, sacerdos aetatis annorum 33 circiter. Reverendus dominus Christophorus Martarelli, sacerdos annorum 32 circiter. Reverendus dominus Felix Cerubino, sacerdos aetatis annorum 32 circiter. Reverendus dominus Ludovicus Resini, sacerdos aetatis annorum 32 circiter. Reverendus dominus Ambrosius Frera, sacerdos aetatis annorum 31 circiter. Reverendus dominus Ioannes Resini, sacerdos aetatis annorum 31 circiter. Reverendus dominus Ioseph Forzani, sacerdos aetatis annorum 31 circiter. Reverendus dominus Ioseph Frassa, sacerdos aetatis annorum 31 circiter. Reverendus dominus Dominicus Resini, sacerdos aetatis annorum 29 circiter, contra quem sibi resservavit et cetera. Reverendus dominus Paulus Resini filius Laurentii, sacerdos aetatis annorum 35 circiter. Reverendus dominus Ioannes Baptista Bonatelli, sacerdos annorum 29 circiter. Reverendus dominus Sanctes Carella, sacerdos aetatis annorum 29 circiter. Reverendus dominus Paulus Gallinetti, sacerdos aetatis annorum 28 circiter. Reverendus dominus Petrus Berzolo, sacerdos aetatis annorum 28 circiter. Reverendus dominus Angelus Patuzzo, sacerdos aetatis annorum 26 circiter. Reverendus dominus Petrus Raffa, sacerdos aetatis annorum 29 circiter. Reverendus dominus Ioseph de Pauli, sacerdos aetatis annorum 29 circiter. Reverendus dominus Zaccarias Verdina, sacerdos annorum 29 circiter. |**255**^{v}| Reverendus dominus Paulus Albricci, sacerdos aetatis annorum 30 circiter. Reverendus dominus Iulius Appollonio, sacerdos aetatis annorum 25 circiter. Reverendus dominus Carolus Quintus Astolfi, sacerdos annorum 24 circiter. Reverendus dominus Petrus Antonius Franceschini, sacerdos annorum 24 circiter. Reverendus dominus Ioannes Baptista Carella, sacerdos annorum 40 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum hodie confirmato. Clericus Ioseph Precacio, annorum 28 circiter, in minoribus ordinibus constitutus, qui fuit monitus ad recte vivendum et prout clericum decet, cum protestatione et cetera. Clericus Carolus Frassa, diaconus aetatis annorum 28 circiter. Clericus Ioannes Iacobus Sperini, diaconus annorum 23 circiter. Clericus Gaietanus Gallinetti, lector annorum 20 circiter. Clericus Petrus Rizzo, in minoribus ordinibus constitutus, aetatis annorum 27 circiter. Clericus Bartholomaeus Pizzocolo, prima clericali tonsura insignitus, aetatis annorum 23 circiter. Clericus Hieronymus Sembinelli, prima clericali tonsura insignitus, aetatis annorum 20 circiter. Qui omnes humilime eorum mandata ad curam animarum et ordines respective illustrissimo et reverendissimo praesuli ostenderunt. Hisce dimissis, in proprio cubiculo se recepit et absque cibo pernoctavit. Die sabbathi prima mensis iunii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus summo mane ad |**256**| [A margine: Cappuccine] ecclesiam monialium Sanctae Mariae ab Angelis Leonati perexit in qua, sacris indumentis sumptis, sacrum missae sacrifitium celebravit; quo absoluto, in loco a confessionibis se recepit ubi, vocatis monialibus, illas singulariter singulas paterna charitate examinavit ac per examen et interrogationes cognovit qualis sit charitatis cultus, quae regularum observatia atque monsticae disciplinae, quae omnia optime – divina favente clementia – se habere comperuit. Visitavit domum contiguam monasterio, in qua inhabitat Catharina Pedrotti, filia quondam Petri, annorum 55 circiter, ad famulatum ipsius monasterii. Vidit etiam aliam domum, itidem praefato monasterio adnexam, quae est hospitium pro advenis, in cuius parte comorantur duo haeremitae, scilicet frater Ioseph Visintainer de loco Cles diaecesis tridentinae, annorum 40 circiter et frater Nicolaus di Lazari, de loco Pegellis diaecesis feltrensis, annorum 27 circiter, gestantes habitum sancti Francisci, cum litteris patentibus huius curiae pro quaestuanda aeleaemosina tam pro monialibus suprascriptis quam pro se ipsis et de quibus, sumptis fide dignis informationibus de eorum vita et moribus, bene fuit responsum. Visitavit parlatorium, cum unica fenestra, duabus cratibus munita et lamina etiam ferrea, iuxta quam |**256**^{v}| est tella nigra connexa; vidit rotam, bene tentam ac muros exteriores eiusdem monasterii. Ingressus in clausuram, una cum reverendissimo domino suo provicario generali, caeremoniarum magistro, me notario aliisque paucis ac tantum neccessariis suis familiaribus, praesentes habuit moniales genuflexas capiteque velato, ordine processionis servato et, cruce praecedente, piissime antistitem exceperunt eoque ordine surrectis monialibus, ad chorum interiorem divertit ibique adorato sanctissimo Sacramento, preces pro monialibus defunctis, quarum duo in choro ipso sunt sepulcra, fudit. Deinde visitavit sacrum oleum infirmoum, bene tentum, quod servatur in custodia in choro ipso posita a parte evangelii altaris maioris quod est in cclesia exteriori. Oblatas subinde infrascriptas sacras reliquias visitavit; et primum, reliquiam ex ligno sanctae Crucis in parva theca cum crystallis ante et retro, sigillo et documentis munitam, deinde aliam ex sacris ossibus sancti Francisci de Paula, in theca ex auricalco cum crystallo in

parte anteriori, suo sigillo et litteris munitam; reliquiam ex praecordiis sancti Philippi Nerii, in theca argentea ad modum cordis cum crystallis; ex sacris ossibus Sanctae Rosae viterbiensis, in theca argentea ovata, cum crystallo in parte anterori; ex sacris ossibus beati Seraphini a Monte Granario Cappuccini, in theca ovata ex |**257**| auricalco, cum crystallo a parte anteriori; ex ossibus sancti Petri de Alcantara, in theca ex auricalco cum crystallo a parte anteriori; ex tunica beati Ioseph a Leonissa Cappuccini, in theca ex auricalco cum crystallo a parte anteriori; ex habitu santi Francisci de Assisio, in theca argentea cum crystallis ab utraque parte; ex ossibus sanctae Theresiae virginis, in theca argentea cum crystallo a parte nteriori: quas omnes suis sygillis et autenticis respective vidit easque recognovit ac deinde, genuflexus ante reliquiam sanctae Crucis, thure et veneratione illam coluit. Visitavit ostiolum a communione, clausum cum sera et clavi, quae servatur a reverenda matre abbatissa, a qua etiam servantur claves, rotae, rimae per quas – ut superius dictum est – palia et paramenta in ecclesiam introducuntur, quae omnia vidit et visitavit. Visitavit etiam chorum ipsum, ubi continuo lampas ardet et ubi sunt exedrae et scabella in quibus moniales divinum officium persolvunt. Locum confessionalis interiorem, quem rite et recte instructum vidit et obesrvavit. Vidit sacristiam interiorem, ubi sacras suppellectiles et vasa sacra servantur, de quibus ornate et abunde provisum invenit et praesertim de ostensorio argenteo radiato, non mediocris ponderis et eleganter constructo, gemisque praeciossis ornato. |**257**^{v}| Visitavit loca novitiatus, separata a caeteris locis monasterii, rite habita et constructa. Vidit locum capituli, quo moniales ipsae conveniunt ad laborandum. Visitavit etiam celas, horeum, refectorium, ubi ieiunium, silentium et lectio spiritualis observantur; coquinam, celas vinarias, hortos, claustra ceteraque loca inferiora et superiora nec non fenestram parlatorii, a parte interiori sub sera et clavi bene custoditam, ubi vidit etiam libros in quibus descripta sunt vestiaria et professiones monialium huius monasterii aliaque acta earumdem monialium. Admodum reverendi domini Dominicus Pini, sacrae theologiae doctor et Ioseph Orlandini obtulerunt humilime dominationi suae illustrissimae et reverendissimae facultates alias ab hac curia episcopali eisdem concessas pro cappellani munere in hac ipsa ecclesia exercendo. Quibus peractis, cum *de Profundis* in ecclesia recitato, huius monasterii suam clausit visitationem et, ad domum parochialem restitutus, prandium sumpsit et parumper quievit. Die antedicta prima iunii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictus praefatam parochialem ecclesiam adivit in qua, sacris vestibus indutus, supra quingentos utriusque sexus christifideles sacro Chrismatis oleo perunxit ac defatigatus ad parochiales |**258**| aedes regressus est et in proprio cubiculo receptus, quieti se tradidit et absque cibo obdormivit. Die dominico, festo Pentecostes, 2 iunii 1743. [A margine: Beata Vergine Maria del Giglio] Facto mane huius diei, reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitandum publicum oratorium sub titulo Beatae Virginis Mariae a Giglio, infra limites parochialis ecclesiae Leonati, de ratione communitatis eiusdem loci, in quo tria extant altaria, scilicet: altare maius, marmoreum cum portatili et imagine beatae Virginis Mariae sub crystallis, in muro depicta. Haec imago praecipuo cultu ab hoc populo colitur, ut apparet ex votivis tabulis quae circum ipsum oratorium pendent. Huic altari est officiatura relicta a quondam Annibale Patuzzi, in eius testamento diei 14 februarii 1712 in actis domini Iacobi Orlandini notarii, descripto in libro huius ecclesiae ad paginam 2, ibidem viso et restituto, in quo reliquit huic ecclesiae, tunc nuper errectae, capitale librarum sex mille planeti, cum onere ut, ex eius fructibus, tot missae celebrarentur a cappellano amovibiliter eligendo a dominis deputatis eiusdem ecclesiae. Redditus huius capitalis sunt troni 330.8, ut ex partitis in praedicto libro ad paginas 184 tergo et 185 tergo, pro quibus reverendus dominus Angelus Patuzzi, hodiernus cappellanus, celebrat omnibus diebus festis et diebus ferialibus ita ut, ex omnibus iisdem redditibus, tot missae celebrat, cum aeleaemosina |**258**^{v}| solidorum quadraginta pro diebus festivis de praecepo et triginta pro ferialibus. Alia instituta fuit in hoc altari officiatura a quondam domino Lelio Cavagnino, in eius testamento diei 22 februarii 1712 in actis praedicti domini Iacobi Orlandini, in eodem libro pagina 4 tergo registrato, in quo iussit ut, ex eius haereditate, duo millia scutata brixiensia investirentur ab eius commissariis maiori beneficio quo poterint, ad hoc ut ex iis erigeretur cappellania perpetua, cum onere trium missarum in hebdomada, compraehensis diebus festis, celebrandarum in hoc ipso oratorio, quorum fructus assignarentur cappellano gravato onere praedicto nec non onere celebrare faciendi officium cum missis quatuor annuatim in ecclesia patrum Annunciationis huius loci, concedendo dominis deputatis pro tempore huius ecclesiae facultatem eligendi huiusmodi cappellanum, declarando tamen ut praeferantur sacerdotes descendentes ex eius nepotibus Antonii et Rocchi Marini; quibus deficientibus, substituit sacerdotes descendentes ex aliis eius nepotibus Bontempi et, quatenus plures sint sacerdotes, maior natu eligatur, cui cappellano iniunxit ut annuatim probet se satisfecisse suis obligationibus praedictis atque idem praedictis dominis deputatis constare faciat. Ad praesens cappellanus huius officiaturae est reverendus dominus Ioseph Bontempi tamquam unus ex vocatis a testatore |**259**| praedicto, a quo fructus capitalis ut supra relicti percipiuntur. Cum vero ipse reverendus Bontempi absit et

Venetiis degat, interrogavit num satisfaciat piae praedictae dispositioni responsumque fuit a domino Carolo Panizza, cancellario huius comunitatis (qui alias fuit huius ecclesiae deputatus) et ab aliis adstantibus sacerdotibus reverendum dominum Franciscum Franceschini celebrare pro reverendo Bontempi, sed nescire utrum semper applice, an vero aliquando tantumodo cum praesentia celebret; quapropter monuit praedictum dominum Panizza ut declaret dominis deputatis eorum obligationem attendendi sedulo, ut satisfiat integre oneribus praedictis, exigendo a reverendo domino Bontempi quod constare faciat de anno in annum se adimplevisse, aliter ipsum removeant et alium eligant. Tertia demum officiatura in hoc oratorio fuit instituta a quondam domino Ioanne Baptista quondam domini Caroli Montanari huius fortilitii, in eius testamento diei 14 decembris 1736 in actis domini Iosephi Mariae Resini notarii, viso et restituto, in quo quaedam capitalia in eodem testamento descripta reliquit, ut ex eorum fructibus a dominis deputatis huius ccclesiae cappellani amovibiliter eligerentur, qui celebrare teneantur missas sex pro quaque hebdomada, compraehensis diebus festivis et sabbathi, cum aeleaemosina triginta solidorum |**259**^{v}| pro missis ferialibus et triginta quinque pro festivis et, quatenus augerentur redditus, iussit ut cappellanis non erogaretur maior aeleaemosina quam illa triginta solidorum pro diebus ferialibus et alia quadraginta solidorum pro festivis et, si adhuc augerentur redditus, cederent beneficio ipsiusmet ecclesiae, declarando quod missa diebus festis non celebretur nisi post sonitum missae solemnis, datum ex thurri huius fortilitii, onerando etiam cappellanos ad dicendas litanias in hoc altare omnibus diebus festis post vesperas ecclesiae parochialis, protestando, quatenus deficerent a recitandis litaniis, non possint assequi aeleaemosinam maiorem triginta solidorum etiam pro diebus festivis. Hodierni cappellani huius officiaturae sunt reverendus dominus Angelus Tessadri, qui celebrat diebus festis et reverendus dominus Franciscus Franceschini pro diebus ferialibus et oneribus adimpletur. Vidit etiam in hoc altari tabernaculum stabile marmoreum, in quo suprascripti reverendi cappellani asseruerunt nunquam repositum divinum Eucharistiae sacramentum, cognoscentes inibi reponi non posse nisi canonice concessum fuerit privilegium ut ibidem reponatur. Quaproter prohibuit ne in eodem tabernaculo divinum Sacramentum reponatur, donec doctum fuerit in forma de canonica errectione ipsiusmet tabernaculi. Altare sancti Caroli, de ratione communitatis, in mensa |**260**| marmoreum cum portatili, palio ex serico, sine icone, ubi tantumodo pendet tabula cum imagine sancti Caroli; in reliquis ligneum est. Nulla ibidem habetur obligatio missarum, sed in eo ex devotione tantum celebratur. Altare sanctorum Vruntii et Irenis, de ratione communitatis, marmoreum in mensa cum portatili, palio ex serico, icone depicto et in reliquis ligneum, in quo pariter nulla est obligatio missarum, sed celebratur in eo ex devotione. Vidit duo confessionalia, in hoc oratorio pro excipiendis sacramentalibus utriusque sexus christifidelium confessionibus de licentia domini archipraesbyteri tenta. Visitavit sacristiam et in ea paramenta et vasa sacra ad sacrum faciendum neccessaria, in armariis ex nuce servata, de quibus sufficienter provisum invenit et prout ex policea exhibita et in fine huius libri posita ad litteram P. Vidit etiam campanile, in quo una tantum extat campana. Ordinata. Ponantur confessionalibus pagellae casuum resservatorum ex parte confessariorum et devotae imagines ex parte poenitentium. Quibus peractis, ad aedes parochiales reversus est. Illustrissimus vero et reverendissimus dominus dominus episcopus ad ecclesiam parochialem antedictam |**260**^{v}| se contulit, ubi pontificalibus vestibus indutus suggestum conscendit ac concionem solemnitati Pentecostes congruentem habuit, qua populum frequentissimum hortatus est ut, omnibus viribus et toto corde, summum bonum Deum diligeret omnesque ita ad Dei dilectionem comovit ut ad id excitatos vultu oculisque praeseferent. Absoluta concione, pontificalem missam inter scelectorum musicalium concentus instrumentorum et tormentorum bellicorum strepitus celebravit eaque finita, ad aedes parochiales sepedictas regreassus, prandium smpsit et, paulisper defatigatus, quieti se tradidit. Die antedicta 2 iunii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominis episcopus antedictus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, in praedictis aedibus parochialibus pro tribunali sedit et coram eo, de suo mandato vocati, comparuerunt: reverendus dominus Carolus Barzoni, sacerdos aetatis annorum 32 circiter. Frater Iacobus Gallina, haeremita deputatus ad custodiam ecclesiae Sanctae Mariae a Curlo. *Frater Ioseph Visintainer, frater Nicolaus di Lazari* heremitae monialium cappuccinarum. Frater Benedictus Frera, haeremita ad ecclesiam Sanctae Mariae de Sancto Martino. Frater Alexius Vertua, haeremita ecclesiae Beatae Virginis a Gilio. Nec non obstetrices huius loci, scilicet: Camilla uxor Petri Frera, Catharina uxor Petri Soratino, Paula uxor Petri Arigo, Maria uxor Andreae Vertua, Catharina uxor Leandri Gallina, |**261**| Magdalena uxor Petri Galletto, Helisabeth uxor Francisci Sigurtà et Martha uxor Antonii Boldrino, quas omnes examinavit circa sacramentum baptismatis in casibus neccessitatis conferendum et aptas esse invenit. Reverendus dominus Augustinus Barzoni, sacerdos qui, vocatus etiam per famulum huius fortilitii, non comparuit et ideo illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, ex causis bene sibi notis, illum a divinis suspendit et suspensum esse declaravit donec et cetera et prout in actis criminalibus huius officii. Comparuit

successive, vocatus, admodum reverendus dominus Ludovicus Fioccarini, archipraesbyter huius parochialis ecclesiae, quam obtinuit per concursum, ut ex litteris huius curiae episcopalis diei 18 mensis iunii 1712, quas praesentavit et obtulit etiam libros curae animarum, matrimoniorum scilicet, baptizatorum, mortuorum, status animarum ac congregationum, cum mandato vicariae foraneae, quos omnes bene tentos invenit. Interrogatus deinde an in eius paroecia adsint publici peccatores, usurarii, concubinarii, haeretici, scandalosi vel alii huiusmodi ac etiam de vita et honestate ecclesiasticorum, respondit – Deo dante – non adesse in hac sua paroecia publici peccatores; ecclesiasticos vero propria munera sufficienter implere. Vocati denique domini deputati huius communitatis, qui ab illustrissimo et reverendissimo praesule interrogati de vita, moribus, |**261**^{v}| honestate ac diligentia in proprio munere fungendo domini archipraesbyteri, de vita, moribus et honestate ecclesiasticorum et an adsint in hoc loco usurarii, concubinarii, scandalosi aut publici peccatores, responderunt dominum archipraesbyterum bonis vita et moribus redolere, propria munera – quoad sibi permittitur ab eius infirmitate – exercere; ecclesiasticos vero honeste vivere nullosque publicos peccatores adesse. Hisce actis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus ad ecclesiam parochialem antedictam se contulit, in qua, pontificalibus indutus, quamplures utriusque sexus christifideles sacro Chrismate in fronte signavit. Interea reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitandum oratorium in privatis aedibus dominorum Ioannis Mariae et fratrum Zambelli, decenter constructum, in quo vidit unicum altare ligneum, cum portatili et tabula depicta, errectum vigore brevis apostolicis diei 5 septembris 1737 ad favorem eiusdem domini Ioannis Mariae nec non dominorum Benedicti, Iosephi et Ludovici praesbyteri fratrum Zambelli et dominae Mariae, ipsius domini Benedicti uxoris, in hac curia episcopali executi die 12 martii 1738; in quo quidem oratorio et in armariis ad id paratis vidit vasa sacra et suppellectiles tam ad ornatum quam ad sacrum faciendum neccessaria, de quibus perpolite provisum invenit eorumque dominorum fratrum pietatem plurimum in Domino comendavit. Post Confirmationis sacramentum administratum, illustrissimus et |**262**| reverendissimus dominus dominus episcopus, habitu breviori nigro indutus, ad invisendum illustrissimum et excellentissimum dominum provisorem praenominatum, adhuc valetudine male affectum, ut sui peculiaris erga illum amoris ac reverendtiae novum argumentum eidem praeberet; quo facto habitisque inter se, amoris reciproci plenis, colloquiis, ad aedes parochiales iterum regressus est vestibusque suo caracteri congruentibus indutus, ecclesiam parochialem praedictam adiit, quam de parte in parte visitavit quaeque est consecrata, cuius consecrationis dies colitur 13 octobris cuiuslibet anni, Nativitati sancti Ioannis Baptistae, praecursoris Domini, dicata, in qua vidit organum, bene tentum et suggestum in quo quadragesimali tempore concionatur quotidie, exceptis diebus sabbathi, cum mandato et benedictione episcopali et concionator eligitur a communitate huius loci, cui stipem erogat scutorum sexaginta brixiensium et de cuius communitatis iure est eadem ecclesia. Vidit etiam aedificium novum ecclesiae parochialis, quod consurgit ac praesertim chorum, campanile et sacristiam, quae omnia magnificum huiusmodi fore templum declarant. Hisce peractis, ut omne sui obsequii erga pastorem amantissimum spectabilis communitas daret, cum ornatissimam et celebrem accademiam in eadem ecclesia parasset, illustrissimus et reverendissimus praesul in throno sedit |**262**^{v}| ac interim templum lectissimis monumentis musicis personuit. Orationem elegantissimam habuit dominus Faustinus Zambelli, qua et familiae nobilitate et suis peculiaribus virtutibus praesulis laudes exposuit; deinde plurimi latino ac tusco idiomate carmina recitarunt, laudantes et extollentes eiusdem virtutes; non defuere dulces musici concentus, qui accademiae decori et adstantium oblectamento essent. Gratiis tandem illustrissimo et reverendissimo antistiti a praedicto domino Faustino Zambelli peractis, accademia fuit absoluta et praesul, ad aedes parochiales restitutus, incoenatus quievit. Die lunae, secundo festo Pentecostes. 3 iulii 1743. Sole exorto, descendit illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in ecclesiam parochialem, ubi, praemissa adoratione divino Eucharistiae sacramento, in eius cathedra sedit mihique notario iussit ut suum decretum publicarem, quod coram clero et populo frequenti alta et inteligiìbili voce publicatum a me fuit, tenoris ut sequitur, videlicet. Decretum. Ioannes Bragadenus, Dei et sanctae sedis apostolicae gratia episcopus veronensis, comes et cetera, sanctissimi domini nostri papae praelatus domesticus et assistens et cetera, dilectis nobis in Christo clero et populo Leonati, huius nostrae veronensis diaecesis salutem et cetera. Diebus Pentecostes completis, ut dilectissima ista gregis nostrae |**263**| portio toto corde atque omnibus viribus summum perfectumque bonum diligeret ac ne quis iterum vanitatem, mendacium quaereret, omni studio et dilectionis nostrae affectu hesterna die ex suggestu hortati sumus. Vos tamen, venerabiles sacerdotes, qui Christi Domini sacerdotii participes estis, ut sincera charitate gratiam suscitetis quam per impositionem manuum nostrarum accepistis, hodie commonere in primis nobis nostrum praecipuum esse officium videtur. Vos enim, ut dignitate caeteros praecellitis, aliis quoque et sana doctrina et bonorum operum exemplo praelucere debetis, quorum est filios adoptionis de bone beateque vivendum adducere et inter vestibulum et altare divinae pietati sacris ab ecclesia

institutis ritibus et precibus comendare. Quapropter moneo vos et in visceribus Christi Iesu hortor atque suadeo ne muneribus vestris deficiatis, ecclesiasticas funtiones tantumodo frequentando quoties emolumenti alicuius spes moveat et impellat. Turpe enim lucrum huiusmodi videtur, quasi quaeratis quae vestra sint, non quae Iesu Christi. In id vero vos sedulo studio incumbere opportet, ut populum christiana doctrina imbuatis, qui, dum sacerdotio initiati fuistis, verbum Deo praedicandi accepistis potestatem, nolite, arissimi, acceptum talentum inutile ac |**263**^{v}| veluti sepultum abiicere, ne supremus Dominus illud a vobis auferendum iudicet vosque aeterno supplicio, ut servos inutiles condemnet. Cum laudes aut preces in ecclesia Dei funditis, cavete ne oratio vestra fiat in peccatum et audientibus laicis occasionem vituperandi ministerium vestrum praebeatis. Devote igitur ac pie, non festinanter aut mercenariorum more incomposite, divinam salmodiam persolvite, in qua persolvenda omnes adsint, diebus festis praecipue, nisi charitas aut neccessitas aliquos impeditos detineant. Videant caeteri vos operibus bonis divinoque cultui intentos et glorificent Patrem vestrum qui in caelis est. Nolite, in altaris ministerio, diaconi aut subdiaconi officia detractare, quae angelico ministerio – si fieri posset – exercerentur. Divinum sacrificium et reverentia et timore quo est offerendum pro peccatis populi ac vestris etiam offerte neve solliciti ita sitis in eius celebratione suscipienda ut ordo propositus vel ab admodum reverendo domino archipraesbytero proponendus pro istius populi utilitate invertatur; ac praesertim nolite vestra nomina in libro sacrstiae describere antequam missa a vobis fuerit persoluta, cum a caractere vestro dignitateque haec nimis aliaena sint, quod non Christi ministerium exerceri videatur, sed artem de pane lucrando. Nemo ex |**264**| vobis immittat falcem in messem aliaenam aut aeleaemosinas absque mandato nostro colligendo et populum hac de causa a praecepto diem festum observandi dispensandum aut nuptiis vel mulieribus post earum partum benedicendo aut alia huiusmodi committendo, quae praedecessoris nostri ad ius parochiale spectare declarunt et congregationibus ut olim ab ipsismet praedecessoribus nostris vobis iniunctum fuit, adeste. De his monitos esse vos peropportunum putavimus, sperantes, ut huius plebis docilem populum piumque cognovimus, vos quoque nostris monitionibus – ut decet – obedientes omnes futuros. Si vero, contra spem nostram, ea qua par est cura et studio hisce aliquis non aquieverit, sciat nos omnibus et singulis sacerdotibus et clericis huius plebis, in virtute sanctae obedientiae, praecipue ut ipsis congregationibus casuum conscientiae quae in hoc loco celebrantur ut functionibus sacris huius parochialis ecclesiae et exercitio doctrinae christianae, nisi legitime excusentur et excusandi a domino archipraesbytero ex eius conscientia, quam in hoc oneramus, censeamur, sedulo adsint ac praesrtim confraternitatum cappellani, qui iuxta praedecessorum nostrorum constitutiones parochialis ecclesiae servitio obligantur. Missas quoque, ut in parochiali ecclesia atque in oratoriis quae sunt intra eius limites et hora |**264**^{v}| et modo celebrent mandamus et praecipimus ut populi utiles et comodum praecipue spectetur neve ipse a frequentia huiusmet parochialis ecclesiae, quod maxime a Ioanne Matthaeo Giberto detestatum fuit, divertatur. Prohibemus praeterea omnibus et singulis sacerdotibus et quae sunt iuris parochialis vel a sacris canonibus et ecclesiasticis constitutionibus vel ab ipsismet nostris praedecessoribus declarata sibi usurpare et omnibus mandamus; ne colloquia vana et otiosa fiant in loco sacristiae; ne praepropere et indevote officium divinum in choro ab ipsis recitetur; ne missae sine ordine et iuxta cuiusque arbitrium celebrentur; ne demum nomen celebrantis ante sacrifitium oblatum in libro describatur. Cum autem haec a nobis praecepta fuerint, ut impudentis alicuius qui hisce obedire fortasse contempserit, quod vix ac ne vix quidem nobis timendum videtur, audaciam coerceamus, decernimus et declaramus, si quis benedictiones nuptiarum aut mulierum post partum peregerit sine licentia admodum reverendi archipraesbyteri; si quis a praecepto observandi dies festos populum vel aliquam populi partem, ut ex despensatorum labore aeleaemosinas colligat absque causa neccessaria, a nobis cognoscenda et approbanda, dispensaverit; si quis se se in libro missarum ante sacrifitium peractum descripserit: huiusmodi innobedientes et delinquentes |**265**| a divinis suspensos; laicos vero etiam haeremitico habitu indutos, qui sub vano pietatis praetextu in causa fuerint, ut ipsum divinum praeceptum non observatur sine nostra licentia et absque neccessitate a nobis cognita et approbata, suadentes et obligantes mulierculas aliasque personas ut diebus festis de praecepto ad servilia opera incumbat, ex quorum quaestu illis aeleaemosinae eorum arbitrio impendendae cumulantur, facto excommunicatos. Qui vero congregationibus aut functionibus ecclesiasticis huius parochialis ecclesiae aut exercitio doctrinae christianae interesse neglexerint; qui, iuxta ordinem praescriptum aut ab admodum reverendo domino archipraesbytero praescribendum, missam non celebraverit aut qui, contra tenorem constitutionum vel decretorum quae a praedecessoribus nostris aedita sunt, in oratoriis celebraverit, aut aliquid ab ipsis prohibitum egerit; qui denique in altaris ministerio ab ipso domino archipraesbytero deputatus ministrare detractaverit, arbitrio nostro illum puniendum etiam poena suspensionis nobis resservamus. Committimus autem admodum reverendo archipraesbytero et eius curato et cuicumque ad quem et cetera, ne testimoniales litteras de bonis vita et moribus alicui scribat vel subscribat, qui nostris

huiusmodi praeceptis adamussim non obedierit; aliter contra illum vel illos – ut crimine falsi reos – poenis canonicis procedemus. Ut vero – ad quod nobis praesertim est cordi – omnino, ut par est, observetur quodque ad divinum cultum et ad |**265**^{v}| populi instructionem et aedificationem spectat, praecipimus et mandamus ut serventur ea quae ab hac piissima et sane spectabili communitate alias statuta fuere in eius partibus diei 4 et 18 aprilis anni 1717; quin immo volumus, iisdem statutis inhaerentes et ipsis robur nostra auctoritate addentes ut, antequam cappellani eligantur vel confirmentur, deferant electionem petentes testimonia admodum reverendi archipraesbyteri seu eius qui ab eo ad id delegatus fuerit et respective officialium doctrinae christianae, quibus constet praecipue de frequentia habita functionibus ecclesiastiis, exercitio eiusdem doctrinae christianae et congregationibus casuum conscientiae ac demum de eius obedientia huic nostro decreto. Volumus etiam ut oeconomus huius ecclesiae observet ac cognoscat an sacerdotes et clerici sedulo intersint hisce nostris praeceptis et, quatenus non frequentes functionibus aut congregationibus aut exercitio doctrinae christianae per mensem continuum aut inobedientes hisce nostris mandatis cognoverit, ipsos ab officiis et istorum emolumentis per bimestre escludat. Si vero in huiusmodi contumacia respective perseveraverint per spacium trium mensium continuorum, non admittat contumaces ad eadem officia et ad eorum emolumenta per spacium reliquum anni, |**266**| sub poenis arbitrio nostro eidem oeconomo, si secus fecerit, infligendi, nisi – ut superius innuimus – excusandi fortasse essent. Hos animi nostri sensus vobis, filii carissimi et desideratissimi, aperire antequam hinc discedamus charitas quae in corde nostro a Spiritu Sancto est difusa, qui in nobis inhabitat, nos impulit ac suasit. Utinam, dum vobis quemadmodum ambulare debeatis praecipimus, Spriritus ipse Sanctus super vos decidat sicuti, Petro adhuc loquente, super omnes cecidit, qui illum audiebant ut omnium vestrum unum cor sit et anima una Deumque diligendo, ut vos decet, colatis ac ita eiusdem Spiritus fructibus – qui sunt gaudium et pax – aabundetis. In quorum fidem et cetera. Datum ex pastorali nostra visitatione Leonati die 3 mensis iunii 1743 Ioannes episcopus veronensis. Ioseph Bovio, pastoralis visitationis notarius et cetera. Eo publicato, idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus sibi suoque reverendissimo domino provicario generalis infrascripta tria oratoria, sita intra limites huius parochialis ecclesiae visitanda in itinere, quod Castellarium Lagusellum versus est, peragendum resservavit. His actis, pro defunctis iterum oravit factisque infrascriptis ordinationibus, visitationem ecclesiae, cleri et populi huius terrae Leonati in Domino clausit. |**266**^{v}| Ordinata. Vascula pro oleo Cathecumenorum et Chrismatis renoventur et aptetur iis opercula rite et in modum cocleae efformata – bursae pro vasculis olei infirmorum renoventur ex panno serico violaceo – confessionalibus aptetur pagella casuum resservatorum ex parte confessarii et aliqua devota imago ex parte poenitentis – confessionale prope ianuam maiorem ex parte baptisterii muniatur cratibus novis cum foraminibus minutioribus et interim sit suspensum – confessionali prope portam maiorem iuxta altare sancti Rocchi et alteri inter altaria eiusdem sancti Rocchi et sancti Francisci de Paula ponantur novae crates cum foraminibus minutioribus, termino dierum quindecim, aliter sint suspensa – in libro status animarum describatur aetas cuiuscumque parochiani. Ex ecclesia egressus, in rheda sedit cum suo reverendissimo provicario generali caeterisque suis familiaribus et praecedentibus ac subsequentibus militibus cohortis equestris supra descriptae, concomitantibus etiam proceribus spectabilis huius communitatis Leonati ac populo per vias antistitem venerante; suscepit iter et fortilitium Leonati reliquit. In itinere ipso visitavit publicum oratorium Decolationis Sancti Ioannis Baptistae ad Castrum Venzagi, infra limites |**267**| [a margine: Decolation di San Giovanni Battista] praedictae parochialis, de iure comunitatis Leonati, ubi unicum est altare cum portatili et icone depicto, in reliquis ligneum, in quo cappellanus altaris sancti Teodori in ecclesia parochiali Leonati, qui tenetur ad missam quotidianam, a spectabili communitate obligatur ad missas huc celebrandas diebus festis post solemnitatem Paschatis ressurrctionis usque ad diem festum sancti Martini episcopi. Visitavit locum retro altare, in quo vidit aliqua paramenta, quae sufficere pro offerendo divino sacrifitio respectu praedictae celebrationis cognovit. Ordinata. Exequantur ordinationes visitationis anni 1711 de reparandis speris in fenestris sacristiae et de ponendis ramatis ad fenestras iuxta portam eiusdem oratorii – provideatur de missali novo et de bireto sacerdotali – thectum ecclesiae construatur ita ut tegulae non appareant a parte anteriori ecclesiae neque illud sit deforme, quod potius armentorum caula quam domus Dei videatur. Hac facta visitatione, illustrissimus et reverendissimus praesul iter suum prosequtus est oratorium versus Sanctae Mariae Discopertae nuncupatum et reverendissimus dominus provicarius generalis iter flexit oratorium versus Beatae Virginis Mariae a Rosario, in contrata Centenari. Quo cum reverendissimus dominus provicarius generalis pervenisset, illud |**267**^{v}| visitavit viditque unicum in eo esse altare ligneum cum portatili, palio et imagine sub crystallis beatae Virginis Mariae ex ligno sculpta, quod est – prout etiam idem oratorium – de iure familiae Papa, a qua manutenetur. Hoc oratorium errectum et dotatum fuit a quondam domino Ioanne Baptista quondam Iosephi Papa leonatensi, a quo assignata fuit una petia terrae, descripta in instrumento dotationis diei 17 septembris

1703 in actis domini Iosephi Orlandini, viso et restituto, cuius redditus item assignati sunt ducatorum sex de grossis triginta uno. In hoc oratorio nulla est obligatio missarum; in eo tamen diebus festis reverendus dominus Franciscus Bazoli, cappellanus electus a praedicta familia Papa celebrat, stipe ab hominibus huius contratae tradita ex eorum devotione. Vidit sacristiam adnexam et in ea sacra paramenta et vasa aliasque suppellectiles, tam ad ornatum quam ad sacrum faciendum neccessaria, de quibus perpolite provisum esse invenit. In hoc oratorio, de licentia domini archipraesbyteri Leonati, exercetur schola doctrinae christianae, quae cum esset convocata, reverendus dominus provicarius generalis per varias interrogationes pueros et puellas expertus est eosque bene instructos esse invenit. Domum adnexam vidit, iam inceptam a praedicto quondam Ioanne Baptista Papa in fundo praedicti oratorii et nuper perfectam piorum |**268**| aeleaemosinis, pro habitatione cappellani ipsiusmet oratorii. Examinavit subinde Luciam uxorem Sebastiani Gallina, obstetricem huius contratae, circa administrationem sacramenti baptismatis in casibus neccessitatis eamque idoneam esse reperiit. Ordinata. Elevetur parumper partatile altaris. Huius oratorii peracta visitatione, ad praedictum oratorium Sanctae Mariae Discopartae ipse quoque reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit, ubi illustrissimus et reverendissimus antistes missam celebravit multisque petentibus sacram Communionem elargitus est. Accedente meridie et ex liberalitate reverendi domini Antonii Bondoni parato prandio, illud in aedibus adnexis huic oratorio sumpsit ac, paulisper cum quieti se dederit, reverendissimus dominus provicarius generalis interea ipsum oratorium visitavit, quod est intra fines parochialis Leonati. [A margine: Beata vergine Maria Discoperta] Habet hoc oratorium tria altaria, maius scilicet, marmoreum cum portatili eleganter constructum, ornate et laudabiliter servatum, cuius retro est parvus chorus, iuxta quem est imago beatae Virginis Mariae depicta in tabula cuprea, sub crystallis custodita. In hoc altari est officiatura trium mnissarum in hebdomada, diebus festis compraehensis, quarum pars in satisfactionem |**268^{v}**| legati quondam Hieronymi Caprioli, in eius testamento anni 1645, ut asseruit dominus Carolus Panizza, cancellarius comunitatis Leonati, ad numerum 135; pars autem caetera pro devotione comunitatis a praedicto reverendo domino Antonio Bondoni, eiusdem oratorii cappellano amovibiliter electo ab ipsa cominutate, celebrantur; pro quibus ab eademmet communitate assignati fuerunt campi quadraginta quinque, qui sunt circum ipsum oratorium, ex quibus percipit ipse fructus et praeterea ab ipsa comunitate quot annis accipit tronos quadraginta septem. Praefatus reverendus Bondoni cappellanus est huius oratorii benemerentissimus, qui a fundamentis hoc idem oratorium etiam aere proprio reaedificavit et ornata forma construendum curavit. Ab eo praeterea domus contigua, de ratione ipsius oratorii, reaedificata pari modo fuit, quam visitavit eamque ornate et comode constructam invenit; quod, cum eius pietate et liberalitate confectum fuerit, eiusdem etiam perpetuo monumentum in his actis futuris temporibus describendum mandavit. Vidit caetera duo altaria, in duabus lateralibus cappellis posita, quae nondum perfecta sunt, sed quamtotius perficienda fore videntur. Vidit et visitavit confessionale, in hoc oratorio de licentia domini archipraesbyteri tentum nec non sacristiam et in ea sacras suppellectiles, de quibus ornate et decore provisum est. |**269**| Habet etiam hoc oratorium suum campanile, in quo duo sunt campanae. Inibi habitat Paulus Mascarin quondam Lucae, haeremita ipsius oratorii. Ordinata. Fenestrae, ubi opus est, provideantur de ramatis – sarciatur seu potius renovetur ianua in ingressu huius oratorii. His peractis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, eodem comitatu, iter suum prosequitur, relicto hoc oratorio et ad fines Leonati pervenit, ubi nova venerationis ex parte eiusdem comunitatis a dominis deputatis iudicia accepit, a quibus humilimis verbis maximae gratiae illi actae fuerunt, quod suae visitationis honore ac beneficio populum leonatensem et clerum dignatus esset; quibus cum perhumaniter respondisset, transgressis iisdem finibus, obvium habuit admodum reverendum dominum Ioannem Mariam Scandola, archipraesbyterum Castellarii Laguselli et milites eiusdem loci, cum principalioribus eius comunitatis et clero, quorum omnium nomine praedictus dominus archipraesbyter obsequii omnis officium humilime obtulit; cum his iter agens, pervenit ad Castellarium et ad aedes parochiales ubi, ex itinere ac ex longa visitatione peracta aliquantulum defessus, quieti primum ac nocte adventante somno absque cibo se dedit.

|**269^{v}**| [A margine: CASTELLAR LAGUSELLO] Die martis, tertio festo Pentecoste, 4 mensis iunii 1743. Facto mane, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, in egressu aedium parochialium sub baldachino, a quatuor sacerdotibus gestato, receptus, adorata et deosculata cruce sibi ab admodum reverendo archipraesbytero pluviali induto porrecta, ad ecclesiam parochialem, clero praeeunte et solita decantante, progressus est, in cuius limine aqua lustrali se signavit aspersorio ab eodem domino archipraesbytero accepto ac populum aspersit receptoque thurificationis honore, altare maius adivit solitisque decantatis, altare ipsum conscendit, populo benedixit suamque episcopalem indulgentiam, de suo mandato publicatam, impertitus est. Ad thronum subinde, in cornu evangelii altaris maioris sibi decore paratum, venit, in quo, violacei coloris sacris paramentis indutus, exequias pro defunctis tam in ecclesia quam in proximiori

coemeterio, quod etiam visitavit, fudit. Sumptis deinde paramentis albi coloris praemissisque adoratione, hymno et thurificatione, visitavit augustissimum Eucharistiae sacramentum, quod servatur in pixde in cupa argentea, in pede autem ex auricalco et in tabernaculo marmoreo sub sera et clavi – quae est argentea – bene custoditum. Vidit etiam aliam parvam pixidem, cum cupa argentea, operculo cupreo et pede ex auricalco, utrasque pixides suis decentibus conopeis ornatas. Vidit ostensorium, in radiis argenteum cum pede ex auricalco inaurato nec non amigdalam pro deferendo eodem Sacramento ad infirmos |**270**| a parochiali ecclesia distantes. Interrogatus reverendus dominus archipraesbyter ab illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo, respondit hoc divinum Sacramentum statutis temporibus renovari; dum ad infirmos defferendum est, data opportunitate, dari signa in sero et decenter associari, luminibus ac suppellectilibus, de quibus providet societas eiusdem Sacramenti et indulgentias associantibus concessas publicari; schedas in Paschate communicatis distribui ac subinde colligi; sub hac cura esse animas a comunione 288, in totum vero 399 nullumque – divina favente gratia – extare praecepto ecclesiae innobedientem; processiones hoc ipso Sacramento fieri tertia quaque dominica mensis, quadragesimali tantum tempore excepto, nec non in die festo Corporis Domini, impensis eiusdem societatis; expositionem vero fieri omnibus diebus dominicis Quadragesimae, sumptibus huius communitatis. Populo deinde eodem Sacramento benedixit ac idem plurimis utriusque sexus christifidelibus erogavit. Reposito sanctissimo Sacramento, sacrosanctum missae sacrificium obtulit aeterno Patri; quo absoluto, nonnullos utriusque sexus christifideles sacro Chrismate perunxit. Visitavit subinde olea sancta, in loculo in cornu evangelii altaris maioris decenter et rite instructo viditque vascula maiora in capsula ex nuce, quae mittuntur ad cathedralem ad accipienda eadem olea viditque etiam |**270**^{v}| minora vascula pro oleis, scilicet Chrismatis et Cathecumenorum nec non pro infirmis, omnia stamnea, rite elaborata et bene tenta. Vidit fontem baptismatis, in aedicula rastro clausa iuxta portam maiorem a parte evangelii posita, cum sacrario eidem proximo. Confessionalia quinque in hac ecclesia, duobus mobilibus compraehensis, vidit pro excipiendis sacramentalibus utriusque sexus christifidelium confessionibus, bene disposita et perpolite tenta. Posthaec visitavit altare maius, marmoreum romano modo constructum, quod retro habet chorum cum exedris et in eiusdem prospectu est icon ab Odoardo Perino depictus, in quo rappresentantur imagines beatae Virginis Mariae cum Puero Iesu, sancti Nicolai bariensis titularis huius ecclesiae, sanctorum apostolorum Petri et Pauli ac sancti Ioannis Nepomuceni. Huic altari dominus archipraesbyter cereos et lampadem ardentem manutenet; pietas autem fidelium huius loci de caeteris providet. In hoc ipso altari nulla est officiatura aut obligatio missarum, sed idem dominus archipraesbyter diebus festis in eo celebrat et applicat pro populo. Altare transfigurationis Domini nostri Iesu Christi, marmoreum cum portatili et icone depicto, de iure societatis sanctissimi Sacramenti, a qua manutenetur, quae asseritur canonice errecta et habet suos redditus tronorum 350 circiter, qui impenduntur |**271**| in manutenendo ipso altari et cereis ac suppellectilibus pro cultu divini Sacramenti nec non in missis celebrare faciendis, prout apparet ex obligationibus descriptis in tabella existente in sacristia, cuius copia exhibita fuit et in fine huius libri posita ad litteram Q, quibus obligationibus apparet satisfactum ex libro venerabilis ecclesiae parochialis foris inscripto “Legata pia eorumque satisfactiones”, exhibito, viso et restituto. Haec societas fuit instituta commissaria suae haereditatis a quondam Benvenuto, filio quondam Iacobi de Sacchi huius loci, in eius testamento diei 23 maii 1605 in actis domini Petri Antonii Lavori notarii, viso et restituto. In ipso, praeter legatum, ab ipso huic societati scriptum quo illam obligavit celebrari faciendo quot annis duo officia funebria pro eius anima et suae uxoris et praeter alia legata ibidem descripta, iussit ut, ex redditibus residuorum eius bonorum, dotentur tot puellae huius loci cum decem ducatis pro quaque et, si fructus superessent numeros puellarum dotandarum, voluit ut singulis maior quantitas dotis errogaretur; si vero puellarum numerus superesset redditus, ut singulis decem ducati erogari non possit, ordinavit ut ex ipsis sorte tot eligerentur quot dotari possent cum ducatis decem pro quaque, iuxta vires reddituum, declarando ut haec dotium distributio fieret in die Natalis Domini nostri Iesu Christi et in die |**271**^{v}| Paschatis eiusdem ressurectionis. Societas praedicta, assumpta commissaria, exequta est piam dispositionem praedictam; die vero 17 novenìmbris 1740, iuxta publicas leges, vendidit bona huius haereditatis et percepit ex iis praetium tronorum 13255.12, ex quibus, detractis impensis quae occurrerunt in instrumentis, datiis et cetera, efformavit ex multis capitalibus, fundatis et descriptis in libro foris inscripto “Libro delle rescosse et cetera del quondam Benvenuto Sacco” pagine 1, 2, 3 summam tronorum 12620.8 et ex iis percipit fructus quibus, ut supra, dotantur puellae et ex eodem libro pagine 5 et 6 apparet dotatas easdem fuisse anno 1742 et 1743, cum dote usque ad summam tronorum centum viginti pro quaque. Altare sancti Ioseph, lapideum cum portatili et icone depicto, de iure nobilis familiae Arighi, a qua manutenetur et celebrare facit ut infra dicetur in visitatione oratorii praedictae nobilis familiae, sub titulo eiusdem Sancti Ioseph. Altare beatae Virginis Mariae a Rosario, ex stucco constructum; habet mensam marmoream cum

portatili et imaginem sub crystallis eiusdem beatae Virginis Mariae, ex ligno sculptam, de iure confraternitatis Rosarii, quae asseritur canonice errecta, a qua manutenetur. Ex libro foris inscripto "Compagnia Santissimo Rosario" apparet ex quatuor capitalibus horum summam esse 9888.10, redditis autem ex iis tronorum 40.18.6, viso et restituto, ex quibus satisfit obligationibus descriptis **|272|** in tabella existente in sacristia, cuius copia exhibita in fine huius libri posita fuit ad litteram Q. Haec societas, uti haeres quondam domini Caroli Rondinelli quondam alterius Caroli huius loci, ex eius testamento diei 18 ianuarii 1713 in actis domini Gregorii Carmisani notarii, viso et restituto, tenetur celebrari facere tot missas ex redditibus eiusdem haereditatis, qui modo sunt troni 156.19.9 ex septem capitalibus in summa tronorum 2961.12, ut ex libro foris inscripto "Libro del legato Rondinelli", viso et restituto et cappellanus percipit aeleaemosinam solidorum triginta pro quaque missa in suffragium eius animae et suorum defunctorum a cappellano eligendo a reggentibus et gubernatoribus eiusdem societatis, cum assensu et consensu domini archipraesbyteri pro tempore, praelatis tamen sacerdotibus descendentibus ex eius familia Rondinelli, primum ex linea masculina, deinde ex foeminina. Ad praesens huius officiaturae cappellanus est reverendus dominus Ioseph Vicario, ut supra descendens ex linea foeminina Rondinelli, deficientibus aliis ex linea masculina, qui oneri adimplet. Altare beatae Virginis Mariae Consolationis nuncupatum, cum mensa marmorea, portatili et icone depicto, in reliquis ex muro constructum, in quo nulla est obligatio missarum et manutenetur piorum aeleaemosinis. Visitavit denique sacristiam et in ea armarium ex nuce, in **|272v|** quo sacra paramenta et vasa custodiuntur, de quibus bene provisum invenit et descripta leguntur in policea a domino archipraesbytero, iuxta mandata, una cum aliis exhibita et in fine huius libri posita sub littera Q. Vidit quoque campanile, in quo duo campanae enumerantur. Quibus peractis, ad aedes parochiales restitutus prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 4 Iunii 1743 post prandium. Convocatis maribus et foeminis in ecclesia parochiali ad exercitium doctrinae christianae, illustrissimus et reverendissimus praesul in eam descendit iussitque admodum reverendo domino archipraesbytero ut ex more illos interrogaret, quos audivit interrogatos et respondentes ut omni in doctrina christiana peritia admiraretur et summa consolatione afficeretur eius animus, ex quo et discipulos et magistros, ac in primis praedictum dominum archipraesbyterum, summopere laudavit eisque ut in sancto proposito huius exercitii laudabiliter frequentandi perseverarent enixe hortatus est. Dimissa schola doctrinae christianae, cum praeter parochianos huius ecclesiae maxima chistifidelium multitudo utriusque sexus ex finitimis terris coaluisset ut sacro Confirmationis sacramento initiaretur, illud ministravit et, cum ecclesia eius multitudinis capax non esset, extra ipsam in platea, frequentissimo populo referta, usque ad vesperum idem sacramentum elargitus est. **|273|** Vix a laboriosa hac administratione cessavit, ad visitandum [a margine: San Giuseppe] publicum oratorium sub titulo Sancti Iosephi, infra limites huius parochialis ecclesiae et de iure nobilis domini Antonii Arighi se contulit, in quo unicum vidit altare, marmoreum cum portatili et icone depicto retro et iuxta altare ipsum eleganti forma, prout idem oratorium constructum est. Hoc oratorium errectum fuit ab eodem nobili domino Antonio anno 1727, ut apparet ex concessione errectionis diei 30 aprilis eiusdem anni et ex subsequenti dotatione diei 10 octobris anni praedicti, qua hoc oratorium super bonis eiusdem domini Antonii dotatum fuit redditu ducatorum sex de grossis triginta uno pro quoque et ut ibidem misasae sacrifitium celebraretur, non obstante ianua per quam est aditus in eius aedes privatas, ex causis in rescripto illustrissimi et reverendisssimi domini domini Francisci Trevisani veronensis episcopi enunciatis, ab ipsomet episcopo Trevisano concessum fuit sub die 28 decembris 1731, cum conditionibus in eodem rescripto adpositis, ad quod et cetera et ut constat ex actu eiusdem concessionis praedictae diei, viso et restituto. In hoc oratorium, auctoritate apostolica, a reverendissimo domino vicario generali huius episcopatus, novem missae translatae fuerunt celebrandae in quacumque hebdomada, quatuor scilicet quae olim celebrari consueverunt in paroecia Fasani, brixiensis diaecesis relative ad piam dispositionem quondam domini Madernini Arighi senioris et quinque legatae a quondam domino Madernino Arighi **|273v|** iuniori ad altare sub invocatione sancti Ioseph in hac parochiali ecclesia, assignatis tamen missis decem et octo ex iis celebrandis singulis annis in perpetuum in recensito altari sancti Ioseph huius parochialis, in quo numerus huiusmodi missarum augeri poterit ex arbitrio praedicti nobilis domini Antonii Arighi. Qua facta translatione, per ipsum nobilem dominum Antonium fit adimplere a reverendo domino Simone Zevegaglia quondam Bartholomaei de Montiambano, qui celebrat in hoc oratorio quinque missas et ab aliis sacerdotibus ab ipsomet electis, qui supplent caeterae obligationi tam hic quam in parochiali ecclesia praedicta. In custodia marmorea, intra gradus a candelabris huius altaris posita, sacrae infrascriptae reliquiae servantur, scilicet: particula ex ligno sanctissimae Crucis, in theca argentea, quam vidit litteris et sigillo munitam; propterea eamdem thurre, sibi a domino archipraesbytero superpelliceo et stolla induto oblato, adhibito, deveneratus est. Ex ossibus sanctae Annae, matris beatae Virginis Mariae, in theca argentea; ex ossibus sanctorum Simonis apostoli, Barbarae

virginis et martyris, Emigdi episcopi et martyris et Irenis virginis et martyris, in reliquiario argenteo eleganter elaborato; ex ossibus sancti Antonii patavini, in theca crystallina; ex subucula beatae Virginis Mariae et ex pallio sancti Ioseph, in theca pariter crystallina et ex ossibus sancti Ianuarii episcopi et martyris et sancti Ioannis a Cruce, in reliquiario argenteo eleganti forma elaborato, quas |**274**| invenit litteris et sigillo munitas ideoque ipsas recognovit et deveneratus est. Vidit sacristiam, et in ea paramenta et vasa sacra, in armario ex nuce servata, de quibus non mediocri impendio a pietate ipsius nobilis domini Antonii Arighi optime provisum est et perpolite tentum. Vidit etiam ianuam iuxta praedictam concessionem, per quam additus in aedes privatas habetur nec non campanile, in quo una tantum extat campanula. Hisce peractis et nocte iam properante, ad aedes parochiales regressus in proprio cubiculo se recepit et incoenatus obdormivit. Die mercurii 5 mensis iunii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in ecclesiam parochialem antedictam descendit, in qua sacrum fecit et aliquot utriusque sexus christifideles sacro Chrismate perunxit. Quibus actis, interrogavit utrum convenientibus cereis sacrifitium missae in altaribus perageretur cumque responsum illi fuerit et cognovisset minimas candellas occasione officiorum in altaribus aliquando poni solere quae vix sufficiant pro una missa celebranda ideoque decrevit ut in altaribus non ponantur minores candellae occasione missarum et officiorum ponderis duarum unciarum pro quaque, iniungens domino archipraesbytero et ei praecipiens ne officia aut missas celebret |**274**^{v}| aut celebrari permittat in sua ecclesia nisi huiusmodi candellae ponantur et ita et cetera, omni et cetera. Visitavit subinde totam hanc ecclesiam, de iure huius comunitatis, a qua manutenetur et in ea vidit et visitavit organum et suggestum, in quo concionatur diebus festis Quadragesimae, cum mandato et benedictione episcopali et concionator eligitur ab hac communitate, a qua stipem accipit tronorum septuaginta duorum. Haec ecclesia, eius chorus et omnia altaria cura admodum reverendi domini Ioannis Mariae Scandola, huius paroeciae archipraesbyteri fere ab omnibus fundamentis reaedificata fuit duorum annorum spacio, qui proxime elapsi sunt et in elegantem, ornatam et magnificam formam cum fornice constructa, quod cum admiratus esset illustrissimus et reverendissimus praesul, cognovit ex eo et laudavit praedicti domini archipraesbyteri solertiam, pietatem ac liberalitatem quibus hoc aedificium construendum et ornandum curavit. Hoc benefitium subest iurisdictioni episcopali et confertur per concursum, iuxta formam sacri Concilii tridentini. Ad aedes parochiales regressus, idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, una cum reverendissimo domino provicario suo generali, in iisdem aedibus pro tribumali sedit et coram eo, de suo mandato vocati, comparuerunt: admodum reverendus dominus Ioannes Maria Scandola, archipraesbyter huius parochialis, quam obtinuit per concursum ab illustrissimo et reverendissimo domino domino |**275**| episcopo anno 1724 et ostendit bullas et mandatum executivum diei 25 augusti eiusdem anni; obtulit etiam libros curae animarum huius loci, matrimoniorum scilicet, baptizatorum, mortuorum ac status animarum, quos bene tentos esse invenit. Interrogatus subinde dominus archipraesbyter an in hac paroecia adsint haeretici vel de haeresi suspecti, adulteri, concubinarii vel alii publici peccatores nec non de vita et moribus ecclesiasticorum in hoc loco degentium, respondit – divina favente misericordia – nullum haereticum vel de haeresi suspectum aut publicum peccatorem extare; clerum vero suum diligentem esse in functionibus ecclesiasticis bonumque exemplum semper de se praebere. Reverendus dominus Simon Zevegaglia, sacerdos aetatis annorum 43 circiter. Reverendus dominus Franciscus Zanella, sacerdos aetatis annorum 34 circiter. Reverendus dominus Ioannes Madi, sacerdos aetatis annorum 26 circiter. Reverendus dominus Matthaeus Scandola, sacerdos aetatis annorum 25 circiter, qui fuit approbatus ad confessiones pro maribus et infirmis ad annum. Reverendus dominus Ioseph Vicario, qui non comparuit, cum Veronae studiorum causa degat. Vocati subinde comparuerunt consiliarii huius communitatis, qui, interrogati de vita, moribus et diligentia in proprio munere fungendo domini archipraesbyteri nec non |**275**^{v}| de vita, moribus et honestate ecclesiasticorum et an adsint in hac paroecia publici peccatores, unanimes responderunt dominum archipraesbyterum praecaeteris in proprio munere prefulgere, ecclesiasticos omnes bonis vita, moribus et honestate redolere nullumque adesse publicum peccatorem. Comparuerunt subinde reverendus dominus Gregorius Echeli, curatus parochialis ecclesiae Montiambani huius diaecesis nec non domini Sebastianus Melchiori quondam Francisci, vicarius et Iulius Andreas Paroni quondam Antonii, consiliarius ipsiusmet communitatis Montiambani et produxerunt illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo instantiam sequentis tenoris, videlicet. Humilis expositio communitatis Montiambani et per ipsam domini Sebastianus Melchiori quondam Francisci, vicarius et Iulius Andreas Paroni quondam Antonii, consiliarius et nomine et cetera ac admodum reverendus dominus Gregorius Echeli, parochus venerabilis ecclesiae parochialis dicti Montiambani, inhaerendo extensioni et instantiis usque ab anno 1713 sub die 5 octobris humiliter porrectis felicis memoriae nunc quondam illustrissimi et reverendissimi domini domini Ioannis Francisci Barbadici, olim episcopi praedeccessoris a communitate nostra Montiambani et contra

communitatem Castellarii atque reverendum rectorem illius parochialis et super quibus nullum fuit emanatum decretum tamquam in visitatione, licet monitum; ideo noviter comparuerunt antescripti domini vicarius et consiliarius communitatis |**276**| Montiambani coram illustrissimo et reverendissimo domino domino Ioanne Bragadeno episcopo in visitatione ecclesiae parochialis Castellarii et reverenter insteterunt decerni quod simplex oratorium Sanctae Mariae Virginis Gratiarum, vulgo *Le Crosare*, cum vere et realiter existat intra limites dicti Montiambani et suae parochialis sit et debeat esse de ratione dicti Montiambani privative quoad parochialem Castellarii, non attentis in contrarium adductis in dicto anno 1713 a Castellario. Immo, stante iustificatione in dissigno successive facto a Ioanne Maria Gandini quondam Ioannis Baptistae, de mutuo communitatum ipsarum consensu ibi producto et non impugnabili et ex rationibus quae amplissime a tali localitate ressultant et ita et cetera, implorando restitutionem in integrum adversus quaecumque praeiudicialia et quodvis aliud remedium et ita et cetera, salvis et cetera. Dominus archipraesbyter Castellarii, una cum Ioanne Baptista Vicario quondam Francisci, Iacobo Rossi quondam Francisci aliisque praesentibus consiliariis ipsiusmet communitatis, intellecto tenore suprascriptae instantiae eisdem per me notarium lectae, respondendo instetit adnotari ecclesiam praedictam ad ius parochiale Castellarii pertinere, repetendo ea omnia quae produxerunt coram felicis recordationis illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo Ioanne Francisco Barbadico anno 1713 in visitatione Montiambani; quin immo cum, quamvis moniti |**276ᵛ**| curatus et homines Montiambani ut comparerent in termino assignato in decreto eiusdem illustrissimi et reverendissimi episcopi in praedicta visitatione emanato non comparuerint, humilime insteterunt ut per decretum suae illustrissimae et reverendissimae dominationis decerneretur manutenendum eorum parochum et ius eius parochiale in possessione supra praedictum oratorium et ita et cetera, salvis et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, visis comparitione et instantia supra descriptis nec non actibus visitationum ipsiusmet oratorii a suis praedecessoribus factis, partibus auditis, decrevit manutenendum esse admodum reverendum parocum Castellari in possessione sui iuris parochialis super oratorium Beatae Virginis Mariae Gratiarum vulgo *delle Crosare*, salvis iuribus partium in petitorio, pro quo monuit partes ad producenda iura et exceptiones super ipsum petitorium, post eius reditum Veronam et sine praeiudicio omnium iurium utriusque communitatis quoad territorium temporale, et ita et cetera, omni et cetera. Posthaec reverendissimus dominus provicarius generalis se contuit ad visitanda oratoria infrasripta. [A margine: Beata Vergine Maria Annunciata] Et primum visitavit publicum oratorium Beatae Virginis Mariae Annunciatae, intra limites parochialis Castellarii, in quo unicum est altare, marmoreum in mensa cum portatili et icone depicto, de iure ipsius communitatis, a qua manutenetur. |277| Hoc oratorium vidit fere omnibus ornamentis neccessariis destitutum, sine sacristia et sine suppellectilibus pro sacrifitio missae. Nulla in hoc oratorio est obligatio missarumm sed in eo celebratur tantum ex devotione. Ordinata. Provideatur hoc idem oratorium de omnibus neccessariis tam ad eiusdem ornatum, quam pro sacrifitio missae celebrando et pro sacristia assignando pro termino ad omnia haec praestanda totum annum proximum 1744 quo anno elapso et non parito, nunc pro tunc oratorium ipsum suspensum declaravit. Quibus habitis et cetera. [A margine: Beata Vergine Maria delle Grazie] Stante supradicto decreto illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi hodie in contradictorio iudicio sequto inter reverendum curatum et homines Montiambani ex una, et admodum reverendum rectorem et homines Castellarii ex alia, visitavit reverendissimus dominus provicarius generalis oratorium Beatae Virginis Mariae Gratiarum vulgo *delle Crosare*, quod subest iuri Parochiali praedicti admodm reverendi archipraesbyteri Castellarii iure possessorio, et est de iure patronatus communitatis Castellarii praedicti, in quo unicum est altare, in mensa marmoreum cum portatili et imagine eiusdem beatae Virginis Mariae super murum depicta sub crystallis; caeterae eius partes sunt ex muro plastica arte elaborato, quo praedicta communitas Castellarii accedit |**277ᵛ**| cum procession,e prout enunciatur in visitatione anni 1712 et in quo nulla est obligatio missarum, sed ex devotione eiusdem communitatis aliquando in eo missa celebratur, pro quibus paramenta ex parochiali dessumuntur, cum fundus liber non sit contiguus huic Oratorio, in quo sacristia erigi possit. Hisce absolutis, ad aedes parochiales regressus, illustrissimus et reverendissimus praesul prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 5 mensis iunii 1743 post prandium. Illustrissimus et revrendissimus dominus dominis antistes, post vesperarum horam, viatorio habitu indutus in ecclesiam parochialem descendit ubi, gratiis summo Deo optimo maximo actis, illique defunctorum animabus comendatis suam pastoralem huius paroeciae absolvit; qua absoluta, iter suscepit versus Puteumlongum eodem ordine procedens quo huc advenit, et in finibus Castellarii ab admodum reverendo archipraesbytero eiusdem loci, suo et sui cleri ac pouli nomine, obsequii ac gratiarum officiis acceptis ac illo et eius populo benedicto, fines eosdem praeteriit ac dum Puteilongi territorium attigit, obvios habuit admodum reverendum dominum Caietanum Bertoli, archipraesbyterum eiusdem loci, sindicos ac principaliores eius communitatis Puteilongi, populumque per vias,ì et colles propinquos diffusum, a

quibus omne venerationis argumentum sibi oblatum cognovit. Cum hoc comitatu processit, praecedentibus militibus eiusdem communitatis et clero, caeteris vero omnibus subsequentibus, ad Puteilongum |**278**| pervenit ascenditque Castrum ubi sunt aedes parochiales, in quibus se recepit et ibidem incoenatus quievit.
[A margine: POZZOLENGO]. Die iovis 6 mensis iulii 1743. Illustrissimus et RìReverendissimus dominus dominus episcopus, longioribus indutus vestibus, ad ianuam praedictarum aedium parochialium sub baldachino, a quatuor scelectis ex principalioribus loci gestato, fuit receptus, inibique adorata et deosculata Cruce sibi ab admodum reverendo domino Caietano Bertoli archipraesbytero pluviali induto porrecta, praecedentibus scholis puerorum et puellarum doctrinae christianae et disciplinatorum, nec non universo clero processionis ordine servato, decantante cantico *Benedictus*, ecclesiam Parochialem adivit; cumque ad ianuam maiorem ecclesiae pervenerit, fecit aquae lustralis aspersionem, receptoque thuris honore, ante altare maius genuflexus oravit et, absoluta antiphona de more recitataque consueta oratione, populo benedixit, ac indulgentiam episcopalem de suo mandato publicatam impartitus est. Ad cathedram deinde sibi paratam venit ubi, pluviali violaceo indutus, exequias pro defunctis in praefata ecclesia eiusque coemeterio eidem proximo, quod etiam visitavit, persolvit. Ad thronum reversus, violaceo pluviali dimisso alboque sumpto praemissisque adoratione, hymno et thurificatione, visitavit sanctissimum Eucharistiae sacramentum, in pixide argentea et in tabernaculo marmoreo sub sera et clavi, quae est argentea, decenter |**278**^{v}| custoditum viditque aliam pixidem minorem, argenteam in cuppa in operculo cupream cum pede ex auricalco, nec non amigdalam pro eodem divino Sacramento distantibus infirmis deferendo, ex argento confectam nec non ostensorium radiatum pariter agenteum, quae omnia, prout etiam caeterae suppellectiles pro decenti eiusdem Sacramenti associatione, manutenentur a societate Corporis Christi. Idem dominus archipraesbyter asseruit debitis temporibus hoc Sacramentum renovari, communicatis in Paschate schedas distribui easque recoligi, decenter ad infirmos debitisque modis sanctissimum Viaticum deferri, cumque ad ipsos infirmos deferendum est, dari signa in sero indulgentiasque associantibus concessas publicari; sub hac cura extare animas a communione 1450, in totum vero 1881 nullumque ex his inobedientem esse ecclesiae praecepto. Hoc ipso Sacramento expositionem fieri quaque sexta feria Quadragesimae, piorum sumpribus et prima ac tertia dominica cuiuslibet mensis, a mense maii per totum mensem septembris impensis suprascriptae societatis. Festo sanctissimi Corporis Christi solemnem fieri processionem prout tertia quaque dominica mensis. Populo subinde eodem Sacramento benedixit, ac quamplures utriusque sexus christifideles ipso celesti pabulo refecit. |**279**| Reposito sanctissimo Sacramento, sacrosanctum missae sacrifitium celebravit; quo absoluto, nonnullos etiam utriusque sexus christifideles communicavit, ac petentibus Confirmationis sacramentum ministravit. His actis, visitavit olea sancta, in vasculis maioribus in capsula ex nuce, quae mittuntur ad cathedralem ad eadem olea sancta recipienda nec non vasculum quoque stamneum pro oleo infirmorum, vascula oleorum Chrismatis et Cathecumenorum argentea, omnia rite instructa et bene custodita in loculo in cornu evangelii altaris maioris, decenter parato. Vidit fontem baptismalem in cappella rastris ferreis clausa, sera et clavi munita, iuxta ianuam maiorem ecclesiae in cornu evangelii ibidemque vidit sacrarium, omnia rite instructa. Visitavit quoque tria confessionalia in ecclesia disposita pro excipiendis sacramentalibus utriusque sexus christifidelium confessionibus rite quoque instructa, et bene tenta. Visitavit subinde altare maius, marmoreum cum portatili, de iure spectabilis communitatis huius loci, a qua manutenetur, exceptis cereis et oleo pro lampade, de quibus providet dominus archipraesbyter. In hoc altari nulla est obligatio missarum, sed in eo dominus archipraesbi
yter celebrat et diebus festis applicat pro populo Retro huic altari vidit |**279**^{v}| chorum cum exedris, bene costructum. Visitavit altare beatae Virginis Mariae, marmoreum cum portatili et imagine eiusdem beatae Virginis, ex ligno sculpta sub crystallis, de iure communitatis praedictae, a qua de omnibus manutenetur. Nulla in eo est obligatio missarum, sed celebrat reverendus dominus Paulus Brighenti, curatus huius parochialis ecclesiae, diebus festis, cui communitas ipsa dat stipem ex eius devotione. A laboribus iam defatigatus, illustrissimus et reverendissimus antistes ad aedes parochiales antedictas se contulit. Reverendissimus vero provicarius generalis, altarium huius ecclesiae parochialis visitationem prosequens, visitavit altare beatae Virginis Mariae a Rosario, marmoreum cum portatili et icone depicto, circum quem depicta sunt misteria eiusdem rosarii, de iure societatis sub eodem titulo, a qua manutenetur. Haec societas habet redditus et onera ut in policea exhibita et in fine huius libri posita ad litteram R. Cum tamen observaverit reverendissimus dominus provicarius generalis obligationum onera confuse adimpleri, quamvis ex libris eiusdem societatis aliquibus in locis viderit diversa esse legata et respectivas obligationes: ideoque monuit reggentes eiusdem societatis, ut adhibeant diligentiam ad cognoscendas districte obligationes, quibus ex respectivis legatis societas tenetur et eaedem obligationes in libro distincto separatis in partitis describantur, cum capitalibus |**280**| et fructibus dependentibus et concernentibus cuique obligationi, ad hoc ut

quot annis distribuantur ipsae obligationes satisfaciendae distinctae et separatim, non confuse sacerdotibus, a quibus pro ipsis esse celebrandum; qui sacerdotes item, in libro in sacristia semper servando, tenebuntur in partitis separatis respectivarum obligationum pro quibus erunt electi ad celebrandum describere quantitatem missarum quas celebraverint de die in diem, se subscribendo et exprimendo pro qua obligatione applicaverint, in quo libro etiam describent quantitatem aeleaemosinarum a societate sibi traditarum vel fructuum capitalium, quos eisdem ipsa societas assignaverit; aliter non erit aliqua eleaemosina ipsis sacerdotibus eroganda, neque fructus ex capitalibus assignandi. Quatenus vero ex documentis huius societatis vel ex eius libris, omnes obligationes distinctae, diligentia adhibita, cognosci non poterit, monuit ipsos reggentes ut reccurent quo reccurendum est pro remissione ommissionis peractae et pro methodo quae deinceps in satisfaciendo suis obligationibus erit observanda et interim praecepit ne maior eleaemosina celebrantibus pro obligationibus ipsius societatis erogetur quam triginta marculorum pro missis ferialibus et quadraginta pro festivis. Domina Camilla Brazina, in eius testamento diei primae septembris |**280**^{v}| anni 1665 in actis domini Diocletiani Bergamini, viso et restituto, reliquit huic eidem societati et legavit unam petiam terrae arrativam, nuncupatam *la Brusada*, positam in pertinentia Puteilongi, in contrada praedicta inter fines ibidem descriptos, cum onere reggentibus hanc societatem ut, ex fructibus eiusdem petiae terrae, tot missas annuatim celebrari facerent in hoc altari pro eius anima et suorum praedefunctorum; addens etiam et declarans ut petia terrae hortiva et circumdata muro nuncupata *l'orto del Corvana* perpetuis futuris temporibus sit obnoxia et hippothecata oneri faciendi celebrari quatuor missas annuatim. Haec societas – ut fuit assertum – numquam adiit huiusmodi legatum, nec ideo obligationi satisfecit sed, cum praedictae testatricis sint haeredes domini Carolus et eius fratres Savii possident etiam ipsas duas petias terrae et tenentur ad satisfaciendum a quibus – ut pariter fuit assertum – huc usque pro obligatione primae petiae terrae celebrare faciunt missas viginti annuatim et pro obligatione secundae missas quatuor. Altare sanctissimi Crucifixi seu beatae Virginis Mariae a Carmelo, marmoreum cum portatili et icone depicto, de iure familiae de Midanis, a qua manutenetur, in quo assertum fuit nullam adesse obligationem missarum, sed celebrari ex devotione. |**281**| Altare sancti Antonii patavini, marmoreum cum portatili et icone depicto, de iure huius communitatis, a qua manutenetur. In cornu evangelii huius altaris haec in marmore legitur inscriptio: "Reverendus dominus Augustinus Biolcus, illibatae famae sacerdos, cuius religiosa sedulitate piaque industria sacrum hoc aedificium a fundamentis errectum, cuius munificentia sanctuarium Deiparae dimidia ex parte substructum, sacellum hoc a se conditum, a se dotatum, sed subeunte morte interruptum, fundo ad hoc legato iussit absolvi, reliquis in templi ornamentum adiectis, idibus Iunii 1702". Fundus relictus a praedicto reverendo Biolchi a communitate venditus fuit iuxta publicas leges et ex eius praetio extat capitale tronorum mille, quod reddit fructum tronorum quadraginta annuatim, qui fructus impenditur in manutenedo hoc altari. In hoc altari est obligatio missarum de qua relatio habetur in policea exhibita etin fine huius libri posita ad litteram R. Altare sanctissimi Sacramenti nuncupatum seu Corporis Christi, marmoreum cum portatili et icone depicto, super cuius gradus extat custodia quoque marmorea, in qua servatur sanctissimum Sacramentum in maiori hebdomada; est de |**281**^{v}| iure societatis sub eodem titulo, a qua manutenetur et habet redditus et onera descripta in policea exhibita et in fine huius libri posita sub littera R. Super quibus monuit reggentes ut procedatur iuxta ordinem praescriptum quoad onera societatis Rosarii. Visitavit subinde sacras reliquias ex veste interiori sancti Aloysii Gonzaghae, in parva techa argentea; ex sacris ossibus sancti Antonii patavini, in reliquiario argenteo et ex sacris ossibus sanctorum Laurentii et Fabiani martyrum, intus binas figuras ligneas argento linitas, litteris autenticis et sigillo munitas, quas ideo recognovit et deveneratus est; reliquiam vero sancti Severi martyris, sine autenticis documentis et sine sigillis in sua veneratione reliquit. Quibus absolutis, ad aedes parochiales restitutus prandium sumpsit. Die antedicta 6 iunii 1743 post prandium. Pueri puellaeque ordine processionis ex ecclesia parochiali discesserunt et ad aedes ubi illustrissimus et reverendissimus antistes comoratur ascenderunt divinas laudes canentes, ut exciperent pastorem suum eumque prosequerentur ad eorum scholam doctrinae christianae, quibus benigne et affectu paterno cum benedixisset, descendit cum illis ad ecclesiam parochialem praedictam et, separatis maribus a foeminis, iussit ut admodum reverendus archipraesbyter suo more illos interrogaret |**282**| de rebus fidei divinaque lege. Libentissime et summa cum eius voluptate, omnes respondentes audivit cognovitque in primis instructos eius cathechismi qui nuper sua suctoritate aeditus fuit; quapropter et discipulorum comendavit peritiam et docentium solertiam. Vidit etiam libros huius scholae, ex quibus observavit qui inter caeteros diligentia essent comendandi; omnes tamen hortatus est ut quam diligentissime in hoc sancto piissimoque opere elaborarent. Schola huiusmodi completa, ministravit plurimis sacramentum Confirmationis et deinde se contulit ad visitandum [a margine: San Giuseppe] publicum oratorium Sancti Ioseph nuncupatum, intra limites parochialis Puteilongi, de iure societatis disciplinatorum, a qua

manutenetur. Vidit in eo duo altaria, maius scilicet marmoreum in mensa cum portatili et icone depicto, in reliquis est ex muro constructum. Altare sancti Ioannis Nepomuceni, marmoreum nuper errectum cum portatili, sed nondum posita imago eiusdem sancti Ioannis, quae tamen parata est ut ibidem apponatur. Vidit in hoc oratorio confessionale, olim de licentia domini archipraesbyteri ibi positum; nunc et nuper reverendus dominus Bartholomaeus Roveglia cappellanus eamdem licentiam a praesenti domino archipraesbytero cum petierit, hanc ipsam renovavit pro suo |**282**^{v}| arbitrio duraturam. In hoc oratorio et retro altare maius in choro exercetur schola doctrinae christianae pro mulieribus, de licentia et ex voluntate eiusdem domini archipraesbyteri. In choro praedicto retro altare conveniunt confratres diebus festis ad recitandum officium beatae Virginis Mariae aliasque preces iuxta eorum institutum. Ibidem etiam est armarium ex nuce, ubi servantur paramenta pro sacrifitio missae celebrando, descripta in policea exhibita, infra posita ad litteram R, quae vidit decenter instructa. Confraternitas disciplinatorum in hoc oratorio canonice errecta fuit auctoritate huius curiae episcopalis, ut ex eius rescripto diei 2 iunii 1592, quo capitula eiusdem societatis fuerunt approbata et ex indulgentiarum concessione eidem facta ab Augustino Valerio die 12 iunii 1584, quae leguntur in calce regulae huius societatis, typis traditae apud Petrum Antonium Bernum 1722 et aggregata fuit archiconfraternitati beatae Virginis Mariae a Planctu de Urbe anno 1739 die 2 augusti, ut apparet ex diplomate eiusdem archiconfraternitatis praedictae diei, auctoritate episcopali publicato pro executione die 8 ianuarii 1740, viso et restituto. Haec confraternitas habet redditus et onera ut in policea exhibita et infra ad litteram R posita, in qua |**283**| etiam descriptae sunt suppellectiles sacrae. Super quibus monuit dominum priorem et reggentes huius confraternitatis ut exequantur ea de quibus reggentes societatis Rosarii moniti fuerunt, ad hoc ut satisfaciant ex conscientia suis oneribus. Confratres huius societatis induunt saccum cum cappuccio lineum coloris cinericii. Vidit etiam sacram reliquiam ex sacro sudario sancti Ioannis Neopomuceni, in theca argentea cum dupplici crystallo, sigillo et documentis autenticis munitam, quam recognovit et deveneratus est. Hora iam properata, ad aedes parochiales regressus et in proprio cubiculo receptus, incoenatus obdormivit. Die venesis 7 mensis iunii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus veronensis, comes et cetera, summo mane ad visitandum publicum oratorium sub titulo Sancti Vigilii, intra limites huius parochialis ecclesiae Puteilongi positum, se se, una cum eius reverendissimo domino provicario generali suisque familiaribus contulit, [a margine: San Vigilio] quo perventus, ab admodum reverendo domino archipraesbytero eiusdem ecclesiae parochialis exceptus fuit et, ab eo illi aquae benedictae aspergillo porrecto, se et populum praesentem eadem lustrali aqua signavit et in ipsum ingressus est. Hoc oratorium est de iure abbatiae Santissimae Trinitatis Veronae et unicum habet altare, cum mensa lignea, portatili et palio ex chorio veteri efformato. Ibidem est icon ab excellenti |**283**^{v}| pictore – ut videtur – depictus, sed cum non bene custoditus fuerit, multis in locis detrimenta passus est. Ante cappellam eiusdem altaris vidit pontem sublicium, ex quo ab aedibus conductoris praediorum abbatiae praedictae est transitus ad campanile, qui ecclesiae deformitatem adferre conspicientibus videtur. Vidit etiam confessionale, quod in postrema visitatione anni 1712 pagina 130 tergo asseritur de consensu domini archipraesbyteri Puteilongi ibidem detentum quodque ibidem etiam tenendum probavit idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus donec modernus dominus archipraesbyter vel eius successores conscenserint et sine praeiudicio iuris parochialis. Visitavit sacristiam et omnia in ea servata apparamenta, quae universim satis honeste instructa cognovit. Observavit etiam campanile, in quo unica extat campana. In hoc oratorio assertum fuit nullam esse missarum obigationem, sed reverendus dominus Franciscus Gialdi, conductor praediorum annexorum huic ecclesiae, celebrat in satisfactionem oneris sibi impositi in scriptura locationis. Ordinata. Pons sublicius ante altare constructus destruatur et alibi paretur transitus ad campanile, quo ex sacristia ascendi potest, cum apertus sit aditus per quem facilis esset ascensus - |**284**| diligentius custodiatur icon et in locis in quibus detrimentum passus est reparetur – planeta rubei coloris, antiqua forma facta, iuxta praesentem ritum reficiatur et ubi sarcienda est sarciatur – ecclesia ipsa eiusque sacristia dealbentur. Qua visitatione absoluta, illustrissimus et reverendissimus praesul, ad ecclesiam parochialem reversus, sacrosanctum missae sacrifitium celebravit, quatuorcentum circiter utriusque sexus christifidelibus divinum Sacramentum ministravit et supra sexcentum sacro Chrismate perunxit. Interea reverendissimus dominus provicarius generalis se contulit ad visitanda oratoria infrascripta. [A margine: San Giuseppe] Et primum visitavit oratorium publicum Sancto Ioseph dicatum, in contrata *Baiboni*, infra limites parochialis ecclesiae de Puteolongo, in quo unicum vidit altare, ex muro constructum cum portatili et tabula depicta, de iure familiae nobilium dominorum de Cerutis salodiensibus. Observavit fenestram per quam conspiciebatur in hoc oratorio ex aedibus privatis, clausam pro executione ordinationis de qua in visitatione anni 1712. Visitavit sacristiam, in qua sunt paramenta pro sacrifitio missae peragendo, de quibus satis provisum esse invenit. Vidit etiam campanile, in quo una tantum adest campanula. Nulla est in hoc oratorio obligatio

missarum, sed in eo ex devotione tantum celebratur. |**284**^{v}| Nobilis dominus Octavius Cerutus salodiensis quondam nobilis domini Ioannis Antonii, suum ultimum testamentum condidit Venetiis die 14 maii 1619 in actis domini Ioannis Francisci Zoni notarii, cuius particula exhibita fuit, visa et restituta, in quo iussit ut erigeretur cappella sub titulo Sancti Iosephi, cum obligatione celebrandi missam quotidianam in hoc loco dicto *Baibò* aut in loco Villae pro arbitrio suorum fratrum dominorum Francisci et Ioannis Baptistae, mandans ut investirentur mille ducati, ex quorum reddtu erogaretur stips cappellano. Haeredes eius testatoris asseruerunt exequi id onus iuxta vires redditus capitalis ducatorum mille, legati cum stipe triginta solidorum pro quaque missa; quos tamen idem reverendissimus dominus provicarius generalis monuit ut reccursum habeant ad quem spectat, ad hoc ut canonice – quatenus liceat – fiat reductio, eorum conscientiam aggravans ut quamtotius id curent et ita et cetera. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Carlo] Visitavit publicum oratorium Sancti Caroli Borromei, situm in contrata vulgo *del Ponticello*, infra limites Puteilongi, de iure nobilium dominorum Nicolai et fratrum Roveglia, quod olim sub titulo Sanctissimae Annunciationis nuncupabatur. Hoc oratorium errectum fuit ex licentia episcopali die 10 iulii 1740, visa et restituta. Unicum habet altare ligneum cum portatili et icone depicto, in quo nullam obligationem missarum adesse assertum fuit, sed in eo tamen |**285**| ex devotione celebrari. Vidit etiam campanile cum una campana nec non sacristiam et in ea sacra paramenta, de quibus sufficienter et ornate provisum esse reperiit. Quibus habitis et cetera. [A margine: San Giuseppe] Visitavit subinde publicum oratorium sub titulo Sancti Ioseph, in contrata *Ceresa* nuncupata, intra fines parochialis Puteilongi, in quo unicum vidit altare, marmoreum cum portatili et icone depicto a domino Antonio Balestra veronensi, de iure antedictorum nobilium dominorum fratrum de Cerutis salodiensibus, a quibus perpolite manutenetur. Vidit sacristiam et in ea sacras suppellectiles, decore servatas et de quibus optime provisum est nec non unam campanulam existentem supra campanile. Nulla in hoc oratorio est obligatio missarum, sed in eo tantum celebratur ex devotione. In sacristia huius oratorii vidit ostium per quod ingreditur in aream contiguam aedibus privatis suprascriptorum dominorum de Cerutis, quod ostium olim concessum fuit ut oratorium ipsum et eius suppellectiles a depredationibus servarentur immunes; ideoque, stante eodem periculo, apertum concedi censuit, donec alias provisum fuerit. Quibus habitis et cetera. Visitavit oratorium publicum sub titulo Sanctorum Iacobi et Philippi, |**285**^{v}| [a margine: Santi Giacomo e Filippo] de iure admodum reverendi domini archipraesbyteri pro tempore parochialis Puteilongi, in quo unicum est altare, ligneum cum portatili et icone depicto, in quo celebratur ut in pollicea exhibita et in fine huius libri posita ad litteram R. Quibus habitis et cetera. [A margine: Santi Vicenzo et Anastasio] Visitavit denique publicum oratorium sub titulo Sanctorum Vincentii et Anastasii martyrum, de iure communitatis Puteilongi, intra limites parochialis eiusdem loci. Unicum habet altare, ligneum cum portatili et icone depicto iuxta ipsum altare et in choro eiusdem retro nec non palium ex chorio. Huic altari adnexa est obligatio missarum descripta in pollicea exhibita et in fine posita sub littera R. Obligatio quae inuitur in eadem policea, proveniens ex pia dispositione Morgagni fundatur in testamento Augustini Morgagni, qui fuit devotus haeremita huius oratorii, quod testamentum condidit die 30 augusti 1674 in actis Laurentii Bonturellae, notarii huius loci quodque exhibitum fuit, visum et restitutum. In hoc testamento praedictus haeremita instituit haeredem hoc ipsum venerabile oratorium, cum onere ut ibidem celebrarentur ex redditibus haereditatis relictae tot missae annuatim de requiem pro eius anima et pro suis benefactoribus ac ut quot annis societati Sanctissimi erogarentur troni septem. Huius piae dispositionis commissarium et exequtorem reliquit priorem eiusdem societatis, declarando ut |**286**| ex eius praedictis redditibus provideretur de cereis pro celebratione praedictarum missarum. Praeter has obligationes, bona relicta obnoxia erant annuo livello tronorum sex, solvendo eidem societati, ut in praedicta policea modernus dominus prior asseruit. Vidit sacram reliquiam ex sacris ossibus sanctae Annae, matris beatae Virginis Mariae, in theca argentea ovalis formae cum crystallo, litteris et sigillo, quam recognovit et deveneratus est. Visitavit sacristiam et in ea sacras suppellectiles, de quibus satis provisum invenit nec non campanile, in quo unam vidit extare campanam. Vidit etiam domum contiguam, quam inhabitat Andreas Ederle, haeremita deputatus ad custodiam huiusce oratorii. Vidit et visitavit confessionale, in hoc ipso oratorio de licentia domini archipraesbyteri tentum. Ordinata. In sacristia ponatur labellum cum manutergio, ad abluendas et abstergendas manum celebrantium. Quibus habitis et cetera. Hic peractis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, iam defatigatus, in aedes parochiales se recepit, prandium sumpsit et parumper quievit. Die antedicta 7 iunii 1743 post prandium. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in aedibus saepedictis, una cum reverendissimo domino suo provicario generali, pro tribunali sedit et |**286**^{v}| coram eo, de suo mandato vocati, comparuerunt: reverendus dominus Bartholomaeus Albertini, sacerdos aetatis annorum 90 circiter. Reverendus dominus Ioseph Guaragna, sacerdos aetatis annorum 80 circiter. Reverendus dominus Bonaventura Gelmetti, sacerdos aetatis annorum 71 circiter. Reverendus

dominus Gottardus Monti, sacerdos aetatis annorum 63 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 17 augusti 1742. Reverendus dominus Bartholomaeus Roveglia, sacerdos aetatis annorum 47, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 12 augusti 1742. Reverendus dominus Paulus Brighenti, sacerdos aetatis annorum 47, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 17 augusti 1742. Reverendus dominus Franciscus Biolchi, sacerdos aetatis annorum 42, cum mandtao pro cura animarum, ad annum confirmato die 17 augusti 1742. Reverendus dominus Franciscus Gialdi, sacerdos de Desentiano, in hac paroecia degens, aetatis annorum 50 circiter. Reverendus dominus Iacobus Natta, sacerdos aetatis annorum 30 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 19 septembris 1742. Reverendus dominus Hieronymus Gamba, sacerdos aetatis annorum 33, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 12 februarii 1743. Reverendus dominus Bartholomaeus Gandini, sacerdos annorum 33 circiter, |**287**| qui fuit canonice admonitus ut in actis criminalibus huius curiae. Reverendus dominus Ioannes Baptista Biolchi, sacerdos aetatis annorum 30 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 29 septembris 1742. Reverendus dominus Camillus Cappello, sacerdos aetatis annorum 27 circiter. Reverendus dominus Albertus Mozzarelli, sacerdos aetatis annorum 27 circiter. Reverendus dominus Ioseph Mozzarelli, sacerdos aetatis annorum 38 circiter, prorector venerabilis seminarii episcopalis veronensis, cum mandato pro cura animarum, ad annum dato die 3 iunii 1743. Reverendus dominus Ioseph Gelmetti, sacerdos aetatis annorum 27 circiter, cum mandato pro cura animarum, ad annum confirmato die 12 februarii 1743. Reverendus dominus Vincentius Gelmetti, sacerdos aetatis annorum 27 circiter. Reverendus dominus Andreas Savio, sacerdos aetatis annorum 25 circiter. Reverendus dominus Ioannes Baptista Biolchi, sacerdos aetatis annorum 41 circiter. Venerabilis clericus Laurentius Ballini, diaconus annorum 24 circiter. Qui omnes, debita cum reverentia et obsequio dominationi suae illustrissimae et reverendissimae eorum mandata ordinum et ad curam animarum respective obtulerunt. Andreas Ederle, haeremita ecclesiae Sancti Vincentii, cum opportunis huius curiae testimonialibus, quas ostendit. Subinde comparuit vocatus admodum reverendus dominus Caietanus Bertoli, archipraesbyter huius parochialis et exhibuit bullas et mandatum |**287**^{v}| executivum ad sui favorem, relaxatum die 5 iunii 1734 pro hac parochiali ecclesia, quam obtinuit per concursum, cum sit de libera collatione illustrissimi et reverendissimi domini domini episcopi, cessantibus resservationibus apostolicis, qui obtulit etiam relationem infra positam ad litteram R nec non libros parochiales, matrimoniorum scilicet, renatorum, mortuorum, status animarum et casuum congregationum, una cum mandato vicariae foraneae diei 22 septembris 1734, quos omnes rite instructos et bene tentos observavit. Qui, interrogatus de suo clero et populo, fassus est ecclesiasticos religiose vivere neminemque inconfessum nullumque scandalosum aut publicum peccatorem extare. Vocati demum accessere domini deputati et principaliores huius communitatis, qui de vita, moribus ac officio reverendi archipraesbyteri atque ecclesiasticorum et an adsint in hoc loco publici peccatores, haeretici vel de haeresi suspecti, adulteri aut scandalosi fuerunt interrogati: optime unanimiter retulerunt tam de archipraesbytero et ecclesiasticis quam de populo. Cumque advesperasset, in proprio cubiculo receptus, incoenatus obdormivit. Die sabbathi Quatuor Temporum 8 mensis iunii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus antedictam parochialem ecclesiam adivit, in qua ante divinum Sacramentum oravit; deinde, pontificalibus indumentis sumptis, celebravit sacrosanctum missae |**288**| sacrifitium, et infra missae celebrationem clericos in libro Ordinationum huius officii sub die hodierna descriptos, de legitimo matrimonio natos, in aetate debita constitutos et quoad litterarum scientiam, morum honestatem, aliaque de iure requisita per diligens examen habiles et idoneos repertos, servatisque alias servandis, ad tonsuram, minores maioresque respective ordines legitime promovit. Absoluta ordinatione, ad mansionem antedictam corpus defatigatum quiete refectutus prandiumque sumpturus reversus est. Die antedicta 8 iunii 1743 post prandium. Clerus huius parochialis ecclesiae, ut erga suum praelatum obsequii ac venerationis argumentum declararet, celebrem accademiam paravit, cui illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus accessit, quae in ecclesia parochiali celebrata fuit. Sedens sub baldachino, multis nobilibus viris ac eximiis sacerdotibus aliisque litteratis hominibus circumdatus, orationem a reverendo domino Iosepho Gelmetti habitam audivit, in qua praeclara eius familiae gesta ac ipsius praelati merita celebrata fuerunt, quam etiam typis tradita benigne accepit; deinde singillatim omnes sacerdotes et clerici poemata latina et italica eleganti versu composita recitarunt ac simphonia dulcissima multoties ecclesia personuit. Summa exinde voluptate antistes affectus fuit, quod huiusmodi ecclesiastici omnes se se etiam in humanis litteris eruditos praebuissent, |**288**^{v}| quod paeculiari humanitate sua ostendit, illos suadens ut bonas artes excollerent, quibus homo ecclesiae addictus perpolite et adposite res etiam sacras tractare potest. Dum hos sui animi sensus illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus huic clero patefaceret, nobilis et reverendus dominus Bartholomaeus Roveglia, praesentibus caeteris eius accademiae

collegis ex humanitate illius animum sumpsit supplicavitque ut, cum erga omnes suam benignitatem ostenderet, dignaretur etiam eadem benignitate ignoscere uni ex hoc clero, qui hesterna die canonice admonitus fuit, saltem paenitentiam eidem impositam peragendi spiritualia exercitia in aliquo monasterio, comittendo et eidem permittendo ut eamdem peragat, sub directione admodum reverendi domini archipraesbyteri huius loci et prout eidem dominationi suae illustrissimae et reverendissimae videbitur. Qua supplicatione intellecta, ut paterni sui affectum testimonium praeberet, annuit ut reverendus dominus Bartholomaeus Gandini eadem exercitia et per viginti continuos dies perageret, sub directione praedicti domini archipraesbyteri, de quibus intra terminum in monitione praescriptum doceat, confirmando quoad caetera quae in monitione iniuncta sunt et ita et cetera. Quo decreto maxima laetitia clerus universus affectus fuit summasque gratias retulit. Hisce peractis, ad suam mansionem restitutus et in proprio cubiculo receptus, quieti se tradidit et incoenatus pernoctavit. |**289**| Die dominico 9 mensis iunii 1743. Facto mane, reverendissimus dominus provicarius generalis visitavit [a margine: San Lorenzo] publicum oratorium seu veterem parochialem ecclesiam sub titulo Sancti Laurentii levitae et martyris, de iure huius communitatis, in quo tria sunt altaria, quae visitavit, scilicet: altare maius, ligneum cum portatili, palio ex chorio et icone super ligno depictum. Altare beatae Virginis Mariae a Spasimo, cum portatili, palio ex chorio et icone depicto. Altare sancti Antonii abbatis, pariter ligneum cum portatili, palio ex chorio et icone quoque depicto. In hac ecclesia nulla est sacristia neque adsunt paramenta, sed ea dessumuntur a nova parochiali. Nullam assertum fuit adesse in hac ipsa ecclesia missarum obligationem, sed in ea aliquando celebrari ex devotione. Quibus habitis et cetera. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus in ecclesiam parochialem descendit et in ea sacrum missae sacrifitium peregit; quo absoluto, suggestum conscendit, ex quo sermonem habuit ad frequentem populum inibi convocatum; in eo sermone misterium augustissimae Trinitatis facili ac gravissimo ordine exposuit, populum excitans ad summum Deum Trinum atque Unum colendum multisque argumentis suadens ne imaginem Trinitatis ipsius, quem homines christiani per baptisma refformatam exprimunt, peccato |**289^{v}**| aliquando corrumpant aut maculent, quod adstantibus plurimum commotionis attulit ac a peccato deterritos se se praebuerunt. Sermone absoluto, visitavit sacristiam et in ea armaria, in quibus servantur paramenta et vasa sacra, descripta in policea exhibita et in fine huius libri posita sub littera R. Ad aedes subinde restitutus, prandium sumpsit et paulisper quievit. Die antedicta 9 mensis iunii 1743 post prandium. Coram illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo antedicto comparuit dominus Michael Andreis, electus a spectabili communitate Desentiani ad omnem reccursum ubicumque faciendum de et super intelligentia decreti felicis recordationis Sebastiani Pisani diei 13 maii 1671 et, exhibito actu suae electionis diei 21 septembris 1740 nec non decreto praedicto, repetiit instantias a se factas nomine praedictae suae communitatis sub die 4 maii elapsi in visitatione Desentiani supplicavitque ut a sua illustrissima et reverendissima dominatione declaretur cappellanos qui in eodem decreto dicuntur subiecti et subiiciendi capitulis eiusdem communitatis, intelligendos esse et fore, praeter cappellanos qui ab ipsa communitate eliguntur, illos etiam qui, quamvis ab aliis electi, tamen subiiciuntur capitulis de more a communitate confectis et eadem capitula observant inserviendo ecclesiae parochiali, chorum in missis |**290**| solemnibus et vesperis aliisque functionibus frequentando et caetera peragendo, prout in dictis capitulis et ita et cetera. Qua instantia intellecta consideratoque tenore decreti felicis recordationis Sebastiani Pisani sui praedecessoris et inhaerendo intentioni suorum antecessorum, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, supplicationi praedictae sibi a domino Michaele Andreis, parte et nomine communitatis Desentiani porrectae benigne annuens, decrevit et declaravit cappellanos huiusmodi intelligendos esse illos omnes qui quocumque modo subiiciuntur et subiicientur capitulis praedictae spectabilis communitatis, dummodo capitula ipsa praeiudicium aliquod non inferant iuri parochiali et ipsos cappellanos gaudere posse praecedentia in laudato decreto Pisani constituta, mandans universis ad quos et cetera ut praesens decretum, sub poenis sibi bene visis, exequatur et ita et cetera, omni et cetera. In hac paroecia inhabitant Lucia uxor Petri Pedretti, Angela relicta quondam Dominici Gamba et Catharina relicta quondam Bernardini Bombana, omnes obstetrices, quarum una ob distantiam suae habitationis ab hac parochiali, aliae vero ob earum aetatem et adversae valetudinis incomoda comparere non potuerunt; attamen testatus est dominus atchipraesbyter ipsas expertas esse in administratione baptismatis in casibus neccessitatis. Cum quidam sacerdotes, una cum archipraesbytero eius temporis, |**290^{v}**| convenerint ac inter se, medio scripturae privatae, concordium inierint sub die 10 maii 1718 construendi sepulcrum in ecclesia parochiali pro se ipsis ac etiam pro sacerdotibus futuris familiarum eorum, cum conditione quod, si quis sacerdos qui non esset de aliqua familia illorum qui convenerunt ad constructionem huius sepulcri, non posset ibidem tumulari neque successores sacerdotes de eius familia, nisi praemitteret celebrationem unius officii de requiem, cum interventu omnium sacerdotum huius loci et cum applicatione missarum duodecim pro animabus defunctorum, qui ad constructionem ipsius

sepulcri convenerunt et ut latius in praedicta scriptura, cuius copia autentica affixa est in sacristia huius parochialis. Super quibus sacerdotes huius loci, qui non sunt de aliqua familia suprascriptorum qui construxerunt huiusmodi sepulcrum, supplicaverunt suam illustrissimam et reverendissimam dominationem ut, sua auctoritate, decerneret sibimet quoque indulgendum esse locum sepulturae in eodem sepulcro, non detrectantes subire aliquod onus, moderandum sapientia ac prudentia suae illustrissimae ac reverendissimae dominationis, cum onus in superius enunciata scriptura nimis grave sit, ita ut deterreat sacerdotes a petenda huiusmodi sepultura, cum summo singulorum dolore cupientium quiescere post mortem una cum eorum fratribus, cum quibus, viventes ac unanimes, divinum cultum divinesque laudes celebrant |**291**| atque frequentant. Quibus auditis, illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus, visa scriptura antedicta, sibi exhibita, interrogavit superstites sacerdotes qui convenerunt in scriptura supraenunciata ut eorum voluntatem ac intentionem cognosceret, a quibus responsum fuit se se omnino submittere sapientiae ac prudentiae suae dominationis illustrissimae et reverendissimae et idem illustrissimus et reverendissimus antistes decrevit ac declaravit admittendos esse ad ipsam sepulturam alios etiam sacerdotes qui non sint de familia alicuius ex iis a quibus constructum fuit idem sepulcrum, dummodo impensis eius celebratum fuerit officium funebre cum interventu omnium sacerdotum existentium in hoc loco Puteilongi et missa etiam cantata de requiem pro defunctis in eodem sepulcro tumulatis celebrata fuerit et ita et cetera, omni et cetera. His omnibus absolutis, in proprio cubiculo se recepit et incoenatus quievit. Die lunae 10 mensis iunii 1743. Illustrissimus et reverendissimus dominus dominus antistes summo mane antedictam parochialem ecclesiam adivit et, adorato augustissimo Sacramento, ipsam de parte in partem inspexit viditque in ea organum et suggestum, in quo concionatur quadragesimali tempore diebus festis, quarta et sexta feria cuiuslibet hebdomadae, cum benedictione et mandato episcopali et concionator eligitur |**291^{v}**| ab hac communitate, cui erogat stipem scutatorum quadraginta brixiensium; factisque demum infrascriptis ordinationibus ac Deo optimo maximo animabus fidelium defunctorum comendatis, visitationem parochialis ecclesiae, cleri et populi Puteilongi clausit et clausam declaravit. Ordinata. Inauretur cuppa calicis cuius pes est cupreus et nodus eiusdem calicis ita inauretur ut deformis non appareat et interim sit suspensum – provideatur de planeta nigri coloris et, quando fieri poterit, de dalmaticis et pluviali eiusdem coloris nigri – obturetur latrina existens in loculo prope sacristiam. Ex praedicta parochiali egressus, idem illustrissimus et reverendissimus praesul, acceptis ab admodum reverendo archipraesbytero, eius clero et a principalioribus huius loci, obsequii et venerationis argumentis ac gratiarum actione pro visitationis beneficio eis impertito, pastorali benedictione eos reliquit suamque rhedam cum reverendissimo domino provicario generali caeterisque suis familiaribus consensus, Veronam versus reditum suum direxit ipsumque antedicti archipraesbyter, clerus et loci principaliores ad confinia usque huius terrae comitati sunt ibique dominationi suae illustrissimae et reverendissimae pro acceptis tot tantisque gratiis perpetuae eorum devotionis testimonia repetierunt; quibus cum perhumaniter idem illustrissimus et reverendissimus dominus dominus episcopus |**292**| respondisset, iter ad suam ressidentiam prosequtus est, ad quam – divina favente clementia – incolumem se restituit. Ioseph Bovio, pastoralis visitationis notarius et cetera.

Termini generales assignati pro exequendis ordinationibus factis in praesenti visitatione. Pro illis quae spectant ad sacramenta terminum statuit duorum mensium; quatuor pro illis quae sacristiam et altaria respiciunt; sex vero pro illis quae fabricam et ecclesiam concernunt. Taxa. Pro quaque persona et quoque pasto troni 2. Pro quoque equo et quaque die troni 1.10.

Et expeditae fuerunt copiae ordinationum cuilibet reverendo parocho, ad hoc et cetera.

[Nota: *da questo punto iniziano le pagine di documenti presentati dai rispettivi parroci; sul manoscritto sono prive di numerazione, perché si tratta di fascicoli distinti. Per favorire la lettura, si è provveduto ad una numerazione a matita, senza calcolare le numerose pagine bianche*]

|**293**| **A** – Parochialis ecclesia sancti Martini de PISCHERIA

|**294 - 295**| Nota dell'entrate ed aggravii del benefizio di Peschiera. Entrata. Possiede la chiesa parochiale di Peschiera un corpo di beni sul terren di Ponti di campi 60 in circa, da cui si raccoglie un anno con l'altro in circa di parte dominicale: formento minali 12, formenton minali 16, miglio minali 3, uva brenti 36, seta troni 7. Possiede di più un altro corpo di beni su questo comune di campi 40 in circa, da cui si raccoglie di parte dominicale un anno con l'altro in circa: formento minali 7, formenton minali 9, miglio minali 2, uva brenti 11, seta troni 8. Possiede di più due altre pezze di terra arativa ed una parte la prativa separate da sudetti corpi, le quali si affittano a rose e spine, come suol dirsi: lirazze 422. Possiede di più la ragione di una meza decima di una terza parte in circa di beni posti su questo commune, da cui si raccoglie un anno con l'altro in circa: formento minali 120, formenton minali 130, miglio minali 20, uva botte numero 10. Possiede di più la ragione di alcuni livelli di formento, per i quali si esiggono minali 11 di formento. Possiede di più la ragione

di alcuni livelli di danaro, che rendono all'anno lirazze 17.11.4. Agravii. Oglio per la lampada pesi 6 (lirazze 65), cereali troni 26 di cera (lirazze 75), salario del campanaro lirazze 24, corde per le campane lirazze 9, onorario del curato lirazze 100, mantenimento di cere e fornimenti all'altar maggiore lirazze 40, affitto di casa in campagna necessaria per la raccolta delle decime lirazze 84, affitto di casa in Peschiera lirazze 37.4, per la raccolta della decima di formenton lirazze 30, per gravezze al clero lirazze 191.11, per decime lirazze 238.14. per obbligo di due pranzi al clero, l'uno del giorno del titolare, l'altro del sabbato santo lirazze 240, per catedratico lirazze 2.10. In tutto: lirazze 1146.19. La sudetta nota tanto delle entrate quanto degli aggravi l'affermo io sottoscritto con mio giuramento. Don Martin Helena arciprete. |**296**| Die 21 aprilis 1743. Praesentata per admodum reverendum dominum Martinum Helena. A. |**297**| Nota che riguarda la chiesa parochiale di San Martin di Peschiera, posseduta da me Martino Elena, come segue. La chiesa parochiale di questa fortezza, eretta sotto il titolo di San Martino, è stata consecrata, per quanto appare da una tabella antica, che segna il giorno della consecrazione li 29 luglio, nel qual giorno si celebra per antica tradizione l'officio anniversario della consecrazione. Il benefizio vien conferito per concorso ed io l'ho ottenuto indegnamente dalla felice memoria di monsignor illustrissimo e reverendissimo Gradenigo, che ho dal medesimo doppo il concorso et approvato poi dalla santità di nostro signor papa Innocenzo XIII, con sue bolle in data del 15 aprile 1722. Nella chiesa sudetta parochiale vi sono dieci altari, compreso l'altar maggiore, tutti col portatile, non essendovene alcuno di |**298**| consecrato. L'altare maggiore è privilegiato tutti i lunedì ed il giorno anniversario di tutti i Morti con tutta l'ottava, come appare dal breve apostolico in data de 30 agosto 1739. Nel giorno di san Martino, titolare di essa chiesa, vi è l'indulgenza plenaria, come appare da breve apostolico in data di 28 novembre 1739. All'altare del beato Andrea da Peschiera, dell'ordine di san Domenico vi è una reliquia insigne del braccio di detto beato, chiusoin un braccio d'argento e custodito in un custodia di marmo, qual reliquia è stata ottenuta da reverendi padri domenicani di Morbegno nella Valtellina, dove riposa il suo corpo, come appar da autentica data in Morbegno sotto il dì 9 giugno 1641. All'altare di san Carlo vi è una custodia di legno, entro cui si conservano due ostensori d'argento, |**299**| nell'uno de quali vi sono due reliquie: l'una di san Diletto e l'altra di sant'Augero martyiri, ottenuta da Roma, come appare da breve in data di 21 aprile 1732, citato nell'instromento della curia episcopale di Verona in data di 7 gennaio 1734; nell'altro vi è una reliquia o sia un piccolo ritaglio della santissima Croce ed uno de crini della santissima Vergine, la prima da Imola in data delli 28 febbraio 1730, l'altra da Roma in data delli 2 luglio 1729. Vi sono in detta chiesa due benefizzi semplici col titolo di rettoria, l'uno de quali è annesso all'altare di san Giovanni Battista ed è iuspatronato del reverendo Clero intrinseco di Verona. Questo benefizio ha di entrata in livelli ducati in circa 31 dal grosso, con l'obbligazione di una messa in settimana, la quale viene adempita dal reverendo signor don Giovanni Piazza, sacerdote di questa chiesa, per ordine del possessore del medesimo bnefizio, il quale presentemente è il reverendo signor don Giovanni Battista Vaona, sacerdote d'Alfaedo in val Pulicella. |**300**| L'altro benefizio semplice è annesso all'altare dello Spirito Santo [*richiamo a margine*: Questo benefizio è stato instituito dal quondam Tura figlio del quondam Ardezzon Giordano, come appar da instromento esistente nella cancellaria di questa communità, rogato nella cancellaria episcopale di Verona il dì 14 febraro 1426] ed è iuspatronato della spettabile communità. Questo benefizio ha di entrata, consistente in livelli ed alcune pezze di terra, ducati in circa dal grosso 60, con l'obbligazione di messe quattro in settimana, compresa una festiva, quali messe vengono adempite dal reverendo signor don Giovanni Antonio Sauro, sacerdote di questa chiesa, per nome del possesore del detto benefizio, qual presentemente è il reverendo signor don Giovanni Vecchi, di questa fortezza. In questa chiesa parochiale vi sono ancora tre compagnie laicali: l'una del santissimo Rosario, annessa all'altare così anticamente nominato de santi Rocco e Sebastiano, la quale possiede diversi capitali, con la rendita de quali fa celebrare al detto altare messe quattro in settimana colla elemosina di ducati 60 dal grosso, quali messe vengono |**301**| pontualmente adempite dal reverendo signor don Pietro Cantoni, sacerdote di questa parochia e capellano di detto altare. La seconda compagnia laicale è del santissimo Sacramento, annessa all'altare così detto del Corpus Domini, la quale, con la rendita di diversi capitali che possiede, fa celebrare due messe in settimana, compresa una festiva, con la elemosina di ducati 30 dal grosso. Questa compagnia si veste nelle processioni del Santissimo e precede il clero, avendo l'abito come quelli di san Carlo, cioè una veste talare di color pavonazzo, con rocchetto di color cremese e sul petto una medaglia con l'impresa del Sacramento, ma senza capuccio né velo che copra la testa e la faccia. La sua instituzione saranno in circa venti anni ch'è seguita e si è instituita con ducale del serenissimo prencipe senz'alcuna aggregazione ad altra archiconfraternità. La terza compagnia laicale è de bombardieri, annessa all'altare di santa Barbara, la quale non possiede capitali |**302**| con obligazione alcuna se non fosse de propri, ma delle sue medesime paghe fa celebrar al detto altare messe numero 6 in settimana colla elemosina di

ducati 90 dal grosso. Vi è poi un'altra compagnia laicale detta della Disciplina, ma questa non è nella chiesa parochiale, ma è annessa ad un oratorio detto pure della Disciplina. Questa compagnia è antichissima, non ritrovandosi la sua prima instituzione, ma quanto si vede da una croce di ottone che ancora conservasi, fatta l'anno 1490, ella è molto antica. Ella è instituita sotto la protezione di san Pietro martire e veste un abito di tela bianco, cioè veste talare con rocchetto tutto bianco. Possiede molti capitali, dalla rendita de quali fa celebrare nel detto oratorio messe numero 4 in settimana, compresa la festiva ed una in settimana ogni martedì all'altare di sant'Antonio di Padova nella parochiale. |**303**| Nella sudetta chiesa parochiale, poi, vi sono le infrascritte officiature, cioè: all'altar di san Carlo, messe numero 4 in settimana, con l'elemosina di ducati 50 dal grosso, quali vengono pagati dalla spettabile communità, così caricata per commissione testamentaria Mecchioni del dì 3 dicembre 1662, atti Ferro nodaro di Verona; più al sudetto altare altre messe numero 2 in settimana, con l'elemosina di ducati 30 dal grosso, quali vengono pagati dal cassier del santo Monte di pietà, cioè ducati venti della rendita di capitali di ragione d'esso sudetto altare e ducati dieci del corpo delle utilità di censi del santo Monte. All'altar di sant'Antonio di Padova, messe numero 4 in settimana, con l'elemosina di ducati 60 dal grosso, quali vengono pagati dal signor Antonio Camisani per disposizione testamentaria Borsati. All'altare del beato Andrea, messe numero 4 in settimana, con l'elemosina |**304**| di ducati 60 dal grosso, quali vengono pagati dalla spettabile communità, così caricata per disposizione testamentaria Tobioli. All'altare di sant'Antonio abbate, messe numero 3 in settimana, coll'elemosina di ducati 40 dal grosso, quali vengono pagati dal protettore delle sudette chiese, quale viene eletto di anno in anno dalla spettabile communità, colla rendita de capitali di ragione d'esso sudetto altare, lasciati in suo testamento dal quondam Andrea Giago, di che è incaricata la spettabile communità. |**305**| Nota di tutte le chiese ed oratori, sì pubblici che privati, posti fra i limiti di questa veneranda parochiale di San Martin di Peschiera. Fuori della fortezza. La chiesa di Santa Maria del Frasine, di ragione del convento de padri Minori osservanti di san Francesco, nella quale vi è la scuola laicale di san Francesco, che fa celebrare al detto altare da quei reverendi padri messe numero 6 in settimana per capitali che possiede con tale obbligo, senza saperne la loro origine. Più, in detta chiesa la spettabile communità fa celebrare messe numero 4 in settimana per legato Recchioni. Più, la stessa communità fa celebrare nella medesima chiesa messe numero 180 all'anno per legato della quondam signora Cattarina Doeli. Più, per legato Mozzi e Bosio messe numero 33 all'anno. La chiesa di San Michele Arcangelo, di ragione del convento de reverendi padri capucini. L'oratorio campestre di San Benedetto, |**306**| di ragione della spettabile communità, situato in Lugana, in cui la communità medema fa celebrare una messa tutti i venerdì dell'anno, senza sapersi l'origine di detto obbligo. [*Richiamo a margine*: In quest'oratorio vi è indulgenza plenaria nel giorno di detto santo, come appar da breve apostolico in data delli 17 febraro 1742. Vi è di più una reliquia di detto santo, chiusa in reliquiario d'argento, con autentica del vescovado di Verona in data delli 30 settembre 1737] L'oratorio campestre di ragione de signori Albertini di Verona, situato in contrada del Paradiso, dedicato ad onore dell'Angelo custode, in cui detti signori fanno celebrare messa tutte le feste per loro divozione. Dentro della fortezza. La chiesa parochiale, eretta come sopra. L'oratorio della Disciplina, dedicato alla santissima Vergine, governato da una confraternita instituita sotto la protezione di san Pietro martire, come si è detto di sopra. L'oratorio del Cristo di Rocca, di ragione della spettabile communità, in cui la communità stessa fa dir una messa quotidiana instituita dal |**307**| quondam signor Francesco Adami. Più, la medema comunità ha l'obbligazione di far celebrare una messa tutti i venerdì e ciò per antichissima consuetudine. In questo oratorio vi è indulgenza plenaria il terzo venerdì di marzo e parziale di sette anni ed altrettante quarantene tutti i venerdì di detto mese, per breve appostolico in data delli 3 dicembre 1739. L'oratorio di San Zenone, di ragione pure della spettabile communità, in cui la communità medema fa celebrare da due sacerdoti messe quattro per uno in settimana, instituite dal quondam signor Gasparo Adami; queste messe però sono state ridotte a tal numero da maggior obbligo che vi è per opinione privata de teologi, essendo andati perduti molti capitali. L'oratorio di Santa Maria della Misericordia, di cui, con mandato episcopale di monsignor illustrissimo e reverendissimo vescovo Gradenigo in data delli 30 maggio 1722, è economo il parroco, in |**308**| cui si celebra una messa tutte le feste per antichissima tradizione, senz'aversi contezza alcuna della instituzione di tal obbligo, esiggendosi per tal effetto alcuni livelli di quali non si truova documento alcuno. L'oratorio de Santi Cosma e Damiano, di ragione della spettabile communità, è custodito da signori Buscheni, cui non v'è alcuna obbligazione di messe. Nell'ospitale pubblico de soldati v'è un oratorio, o sia capella, dedicata a Maria Santissima Addolorata, dove dal capellano stesso, o mantenuto dal reverendo arciprete, si celebra per occasione di communicare gl'infermi. Nel palazzo provisorio vi è un oratorio, o sia capella, la quale, come che minacciava ruina, è stata dal presente eccellentissimo signor provisore fatta demolire e rialzare di nuovo, ma non è ancora |**309**| benedetta ad uso di celebrarvi la santa messa. Nota de

sacerdoti, chierici della parochia di Peschiera. Martin Elena, arciprete d'anni circa 56. Reverendo signor don Paolo Vecchi, d'anni in circa 56. Reverendo signor don Giuseppe Bazoli, d'anni in circa 65. Reverendo signor don Giorgio Saladino, d'anni in circa 45, confessore da anni 16 circa. Reverendo signor don Angelo Pierfranceschi, d'anni 39 in circa, confessore da anni 9 circa. Reverendo signor don Carlo Zangrandis, d'anni 37 in circa, confessor d'anni 12 circa. Reverendo signor don Giovanni Stecchi, d'anni 35 in circa, confessor d'anni 9 circa. Reverendo signor don Gasparo Sacco, d'anni 34 in circa. Reverendo signor don Girolamo Busca, d'anni 33 in circa. Reverendo signor don Giovanni Piazza, d'anni 38 in circa, confessore d'anni 10 in circa. Reverendo signor don Pietro Canton, d'anni 31 in circa. Reverendo signor don Angelo Barbieri, d'anni 32 in circa. Reverendo signor don Valentin Brofin, d'anni 29 in circa. Reverendo signor don Girolamo Girardi, d'anni 28 in circa. Reverendo signor don Giovanni Antonio Savio, d'anni 26 in circa. Reverendo signor don Domenico Ogliosi, d'anni 26 in circa, confessore da un anno circa. Reverendo signor don Domenico Calabrese, d'anni 27 in circa. Reverendo signor don Niccolò Sacco, d'anni 25 in circa. Reverendo signor don Francesco Bazoli, chierico ne minori; studia in Verona. |**310**| Nota del numero delle anime della parochia di Peschiera dentro della fortezza. Anime in tutto numero 453; da communione numero 337; uomini numero 154, donne numero 140. Fuori della fortezza. In tutto numero 984; da communione 644; uomini numero 328, donne numero 316; dentro e fuori in tutto anime numero 1437. Allevatrici in fortezza sono: Dominica relicta quondam Giovanni Pistorelli d'anni 50 in circa; Dominica relicta quondam Silvino quondam Tortella d'anni 50 in circa. |**311**| Nota della dottrina cristiana. La scuola della dottrina cristiana si fa nella chiesa parochiale, dividendosi la chiesa con una tela, perché serva la metà per gli uomini e la metà per le donne. Quella delle donne si faceva una volta nella chiesa della Disciplina, ma sotto del mio antecessore, per levare i disordini che succedevano per la libertà de soldati, fu trasportata nella chiesa parochiale. Questa scuola però non è formata secondo le regole, non essendovi unioni di confratelli, né catalogo né raccolta di elemosine per prendere la scuola di dottrina. Il motivo di questo si è perché, avendo voluto il mio antecessore por mano all'impianto di una tal scuola, sul bel |**312**| principio, quel priore ch'era allora tentò di levare al paroco la sopraintendenza, onde egli stimò meglio lasciare la scuola senza le sue regole che mettersi a rischio di essere in continuo dissidio co' suoi parochiani; di che, essendo io stato avvertito nel principio della mia venuta, ho seguito la stessa massima, giudicandola più espediente al servizio di Dio ed alla salute delle anime. Vi sono però due visitatori, che sono il signor Agostin Castella ed il signor Dominico Vecchi. Vi è priore il signor Marco Barba e sotto priore Gaetano Bedoni. Vi sono molti silenzieri e per pescatori servono i signori cavallieri di comune, i quali in tempo di dottrina cristiana vanno raccogliendo per la fortezza gli sudetti. Li maestri poi sono or più or meno secondo il bisogno, avendosi nell'inverno una dottrina |**313**| assai numerosa, per cui bisognano sino venti maestri (dodeci o quatordeci per gli adulti e sei in otto per i piccoli figliuoli). Nell'estate poi, riuscendo scarsa la scuola, colla metà o poco più de maestri si supplisce al bisogno. Li maestri per gli adulti sono i religiosi, i quali concorrono con carità e per i piccoli figliuoli sono i secolari. Nella dottrina delle donne corre il medesimo sistema. Vi è priora la signora Maddalena Zangrandis e sotto priora la signora Antonia Passirani, l'una e l'altra vedove. Le maestre sono secondo il bisogno, essendovene sino a venti nell'occasione di concorso. |**314**| Nota de legati perpetui da adempirsi in questa chiesa parochiale. *Legato Facio di messe numero 4, con dispensa di un brento di vino ed un sacco di pane a poveri, debito del signor Dominico Vecchi sopra la possessione della Camera. Legato Facio di messe numero 4, con dispensa come sopra del pane e vino a poveri, debito del signor Salvador Bernardi, sopra i beni Mori. Legato Facio di messe numero 10, con dispensa come sopra del pane e vino, debito della spettabile communità.* Questi legati vengono pontualmente ogni anno adempiti. Legato Castalboni di messe numero 5 sopra la possessione della Badoara, debito di Antonio Broglia, possessore della medesima. Questo legato non è adempito, essendo dodeci anni che non si celebra il detto tempo. |**315**| Nota de maritati che in questa parochia vivono separati. Francesco Zavelli, d'anni 75, già pochi giorni separato dalla moglie, che si è ritirata a Pozzolengo in casa di suo figlio. Virginia figlia dello stesso, che vive separata da suo marito, il quale abita in Castelnuovo. |**316**| Inventario delle supellettili sagre appartenenti all'altar maggiore. Tovaglie festive numero 2 – tovaglie feriali 2 – sottotovaglie 4 – candelieri festivi 6 di legno inargentati, con sue tabelle e croce simili – candelieri feriali 6 di stagno – una muta di tabelle feriali con croce di ottone – due cossini di metà a rigoni di colori diversi feriali – un lettorino – 6 palme da fiori con suoi vasi inargentati di legno – una lampada festiva d'argento – una feriale di ottone – due portiere festive, con suoi sopravasi di seta a punto francese – due feriali di damaschetto di color rosso – una pisside di argento – una chiave d'argento del tabernacolo – un ostensorio di argento, in parte indorato – un trono foderato di velluto cremese dorato con lame d'argento per l'esposizopne del Venerabile – un'amandola o sia piside piccola da appendersi al collo per la comunione degl'infermi in campagna - |**317**| un piccolo trono di legno indorato per la comunione

degl'infermi – due ombrelle, una di drappo a fiori per la comunione in fortezza e l'altra di damasco bianco per la comunione in campagna – uno stendardo di seta cremese con l'impressa del Venerabile per le processioni del Santissimo – 4 fanali di legno indorati per accompagnamento del Venerabile – un fanale grande, che precede la processione del Venerabile – un baldachino di ganzo, con le sue aste indorate – un baldachino di damasco rosso – una croce grande d'argento per le processioni – tre messali da cantori per il coro – un turibolo con navicella d'argento – un velo di broccato, con fiori di seta, colore diverso – un altro di seta trappassato a rigoni – un altro di damaschetto a fiori per le comunioni in campagna – un conopeo di metà a rigoni ed a fiamma. |**318**| Nota delle supellettili sagre appartenenti alla sagrestia. Nel banco del conditorio ad uso del paroco, di ragione della spettabile comunità: una pianetta morella di damaschetto feriale co' suoi fornimenti – un' altra feriale a fiori verde e bianca, pure di damaschetto – un'altra negra feriale, parimente di damaschetto – un'altra rossa feriale di seta intrecciata di oro, con fornimenti di damaschetto a fiori. Nel medesimo banco. Una pianetta di broccadin a fiori di diverso colore, lasciata dal parroco pro tempore ad uso de' parrochi – un'altra negra di damasco feriale, lasciata come sopra – un'altra morella di camelloto tabinato, lasciata come sopra – una stola a riccamo d'oro a fiori di seta di colori diversi – un camice festivo con fibbie d'argento, lasciata come sopra – una cotta feriale, lasciata come sopra – un messale da vivo, lasciato come sopra. Nel medesimo banco, di mia privata ragione. Una pianetta di broccato, con fiori di seta, colori diversi – un'altra di damasco remese – un'altra di broccato negra – un'altra di damasco bianca – un'altra verde di cancellotto tabinato – 2 messali da vivo, un festivo ed un feriale - |**319**| 2 manipoli da morto – un aspersorio d'argento – 3 rituali – 3 drappi festivi – 2 feriali –amitti festivi 8 – amitti feriali 6 – corporali 8 con sue animette – purificatori 30 – un calice d'argento con sua patena – un altro d'argento lasciato dal paroco Costalboni – un altro rame con coppa d'argento di ragione della comunità – numero 2 cotte, una festiva ed una feriale di mia ragione – fazzoletti asciugatorii numero 6. |**320**| Nota di paramenti della spettabile communità per le fonzioni solenni. Un paramento in quarto di broccato bianco – un altro di drappo a fiori di color diverso – un altro di damaschetto negro – un piviale con tonicelle di damaschetto morelle – un piviale con tunicelle di damaschetto a fiori di vari colori feriali – un messale coperto di veluto cremese con lame d'argento. |**321**| Nota de sacri arredi che presentemente si ritrovano nel banco di santo Spirito e custoditi da me sottoscritto rettore. Una pianeta rossa con suo manipolo, stola, borsa e velo da calice – una pianeta morella con suo manipolo, stola, borsa e velo da calice – una pianeta nera con suo manipolo, stola, borsa e velo da calice – un calice con copa argento e piedestal rame dorato – una patena rame dorata – diversi purificatori – due corporali – due animine da calice – un camise vecchio. Utensili che servono per l'altar di Santo Spirito. Due tovaglie, una festiva et una feriale – sotto tovaglie 3 – quatro candeglieri otton, due de quali grandi e due piccioli – tre tabelle – una croce – due cussini – una lampade otton – quatro palme. Don Giovanni Vechi Rettore. |**322**| Nota de paramenti esistenti nella chiesa di San Zeno, per uso del santo sacrificio della santa messa. Una pianeta a fiori bianca e rossa, con stola, manipolo – una pianeta rossa, con stola e manipolo – una pianeta verde, con stola e manipolo – una pianeta violacea, con stola e manipolo – una pianeta nera, con stola e manipolo – due veli da calice a fiori bianchi e rossi – un velo parimente da calice color verde – un velo da calice color nero – un altro da calice violaceo – cinque borse da calice color diverso – corporali due – un calice con copa d'argento entro dorata, con piede rame – una patena di rame sopra dorata – due camisi – due cingoli – quattro amiti – due facioleti da mano – purificatori ventidue. De' paramenti ch'esistono nella sudetta venerabile chiesa per uso del sagro altare. Sei candeglieri di legno inargentati – una croce di legno inargentata – tre tabelle con cornici inargentate d'altare – sei palme di fiori – un'altra croce di oton – due candeglieri d'otton – tre altre tabelle d'altare - |**323**| Una lampeda oton – due tovaglie sotilli – due tovaglie mezane – due altre per sovraporre alla sagra pietra – una tela verde per coprire la sagra mensa. |**324**| Nota delli paramenti della compagnia del santissimo Rosario. Calice tuto argento con patena – camice di cambra con cordone – altro lino con cordone – una pianetta festiva, con suoi fornimenti di setta – una paonazza, con fornimenti di setta – una rossa, con fornimenti di setta – una verde e bianca, con fornimenti di setta – una nera, con fornimenti di setta, ma col velo di lana – un missale da vivo – un altro da morto – un campanel con ampolle – quatro corporali – due animette – otto fazoletti – otto amiti – diciotto purificatori. |**325**| Fornimenti dell'altare sudetto. Candelieri legno argentati 6, con tabelle e croce – più candelieri otton 4, con croce – 2 tabelle di legno feriali – palme 4 – una lampada d'argento ed una otton – tovaglie piccole 4 – sotto tovaglie 4. |**326**| Notta delli paramenti che se usano per il legato Borsati, mantenuti dall'illustrissimo signor Antonio Camisani, cioè: una pianetta biancha e rossa, velo, stola, manipolo e borsa – una biancha con fiori, velo, stola, manipolo e borsa – due corporali e un camise e un amito e cingolo – un fazoletto e purificatori diversi – un calice con copa argento e piede otone – una patena rame sopra indorata – due anime da calice – due messali, uno da vivo l'altro da morto. |**327**| Notta de sacri aredi della veneranda

scuola della Disciplina posta nella fortezza di Peschiera. Una pianetta con suo manipolo e stolla nera di mettà a fiori – una dorata ut supra rossa e bianca, pur di mettà – una detta ut supra verde e bianca setta fina a fiori – una detta ut supra setta fina violetta a fiori – una detta ut supra bianca e oliva setta fina – una detta ut supra rossa e cremese pur setta fina – un camise festivo con suo cordon – due detti con suoi cordoni feriali – 2 corporali – 2 anime – 20 purificatorii – 4 fazoletti – 5 amiti – un calice, con sua patena dorato – un messal da vivo et uno da morto – 12 candelieri festivi e 6 feriali – 1 croce festiva e 1 feriale – 3 tabelle festive e 3 feriali – 3 tovaglie festive e 5 feriali – 2 cossini di coridoro – 2 lampade otton. Altra notta per servitio dell'altar di sant'Antonio di Padova nella parochiale. 6 candelieri festivi e 4 feriali – 3 tabelle festive e 3 feriali – 1 croce festiva e 1 feriale – 1 lampada argento festiva et 1 otton feriale – 2 tovalie festive e 4 feriali. Antonio Busca prior. |**328**| Notta de sacri arredi che ritrovansi nella veneranda chiesa del Christo della Rocha. Una pianeta a righe, con suo manipolo, stola, borsa e vello da calice colori diversi – una pianeta a fiori bianchi e fondo pavonazo, con suo manipolo, stola, borsa e vello da calice – una pianeta nera, con manipolo, stola, borsa e vello da calice – un calice copa argento, piedestal rame adorato – una patena di rame adorata – due camisi – due cingoli – due corporali – due anime da calice – diversi purificatori – tre amiti – tre fazoleti da mano – due messali, uno da vivo et uno da morto. Utensili che servono al altar della detta veneranda chiesa. Due tovaglie – due sotto tovaglie – due cossini – due croci, una di legno innargentata et altra di otton – sei candelieri di oton, due de qualli picioli – tre tabelle – tre lampade di oton. |**329**| Nota de sacri arredi della compagnia de Bombardieri, che servono per l'altare di santa Barbara. Pianette due di setta di color bianco e rosso et altri colori, con stola, manipolo, borsa e velo – pianetta di lana di color bianco e rosso, con stola, manipolo e borsa e velo – pianetta di color violaceo e verde, con stola, manipolo e borsa e velo – pianetta nera, con stola, manipolo, borsa e velo – camisi 3 con suo cingolo – amiti 4 – corporali 3 con animine da calice 4 – purificatori 24 – calici due, uno argento con patena argento – altro calice con coppa argento, piede otton argentato, patena argento – fazoletti da mano 4. Arredi dell'altare. Candeglieri dieci argentati – croce argentata – tabelle argentate 3 – reliquiari argentati 4 – più, candeglieri otton 4 per giorni feriali – tabelle 3 per giorni feriali – croce otton – lampade 2, una argento e l'altra otton – tovaglie di sopra 3 – messali 2 per messa da vivo – messali due per messa da morto – palme 4 – cossini 4, due de quali servono per la festa. |**330**| Notta de sacri arredi che si trovano nel banco del venerando altare del beato Andrea, come segue. Una pianetta a fiori diversi, con fondo celeste, con sua stola, manipolo, borsa e velo da calice – una pianetta bianca a damasco con sua stola, manipolo, borsa e velo da calice – una pianetta rossa a righe con sua stola, manipolo, borsa e velo da calice – una pianetta negra con sua stola, manipolo, borsa e velo da calice – una pianetta celeste con sua stola, manipolo, borsa e velo da calice – una pianetta morela e verde con sua stola, manipolo, borsa e velo da calice – messali numero tre, uno de qualli da morto – un calice con pedestalo rame adorato e copa argento – una patena di rame adorata – corporali quatro – purificatori dodeci – animine da calice quatro – fazzoleti 3 – camisi 3, con suoi cingoli – amiti 6. Fornimento di detto venerando altare. Candelieri festivi sei – croci due – due vasi di fiori – due lampade, una de qualli argento – candelieri d'ottone quatro – tovaglie due – sotto tovaglie quatro. |**331**| Paramenti che servono per uso dell'altar di questo publico ospitale del prencipe serenissimo. Due camisi usati – purificatori otto in circa – corporali tre – amitti quattro – anime sei – una pianeta verde e bianca di seta – una pianeta nera di seta – una pianeta violacea – una pianeta binca e rossa damasco – fazzoletti 3 – un calice con coppa d'argento et il piede di rame dorato, con patena d'argento – una pisside con coppa argento et piede di rame – un vasetto per l'oglio santo d'argento – un ombrella – candelieri 4, con croce d'otton – tabelle 3 di legno argentato – tovaglie 2 – sotto tovaglie 2 – un campanello – un lettural – un messal da vivo et uno da morto. Don Biagio Saladino, capellano di detto publico oratorio. |**332**| Nota de sacri arredi che ritrovansi nel banco di san Carlo. Una pianeta a fiori diversi, con suo manipolo, stola, borsa, velo da calice – una pianeta bianca, con suo manipolo, stola, borsa e velo da calice – una pianeta a fiori verdi, fondo paonazzo, con suo manipolo, stola, borsa e velo da calice – una pianeta di lana nera, con suo manipolo, stola, borsa e velo da calice – una pianeta a fiori rossi, fondo oro, con suo manipolo, stola, borsa e velo da calice – un calice con patena argento – tre camisi, due de qualli feriali et uno festivo – diversi purificatori – corporali 4 – anime da calice 2 – fazzoletti da mano 6 – cingoli 2 – amiti 4 – due messali da vivo, uno de quali festivo, l'altro feriale – un messalin da morto. Utensili che servono per l'altar di san Carlo. Tovaglie 2 – sotto tovaglie 4 – candeglieri 6, con sue tabelle – candeglieri otton 2 – una crocetta d'otton picciola – tabelle feriali 3 – 6 palme - |**333**| due cussini d'altare – due lampade, una d'argento l'altra d'otton. |**334**| Nota che riguarda la chiesa o sia oratorio di Santa Maria della Misericordia. La chiesa, o sia oratorio, di Santa Maria della Misericordia, sito in questa fortezza, è di giurisdizzione immediata del vescovado, il quale deputa un economo per la rascossione de livelli e per l'adempimento degli aggravi di essa chiesa e per il mantenimento della medesima. L'economo presente è il paroco, con mandato

esecutivo dell'illustrissimo e reverendissimo vescovo Gradenigo in data del 30 marzo 1722. Possiede la chiesa la ragione di molti livelli, alcuni de quali sono inesiggibili. Da livelli esiggibili rascuote ogni anno lirazze 268.8. I livelli inesiggibili importano lirazze 5.3.2 all'anno. Aggravi della chiesa. La celebrazione di una messa tutte le feste, ciò per antichissima tradizione, senza aversi altro fondamento; di tal obligo lirazze 160. La cera per il giorno della solennità di san Rocco. Le pubbliche gravezze non si sono mai pagate da che io sono economo, per una tacita esenzione ottenuta per il riflesso della povertà della chiesa. |**335**| Inventario delle sacre suppellettili appartenenti alla chiesa della Misericordia. Tovaglie 2, una festiva ed una feriale – sotto tovaglie 2 – una coperta di altare di tela turchina – candellieri festivi 5 di legno inargentati, con tabelle e croce simili – candelieri di ottone 6 feriali – 4 vasetti di legno inargentati, con palme di fiori – tabelle feriali con soaze nere e croce – due cossini di seta verdi e due a rigoni. Ornamenti della Madonna. Vesti 4 di manto – veli 3, due de quali di manto, l'uno turchino e l'altro bianco e il terzo di metà a fiori – due para di manecini – abiti del Bambino 2 con manecini – due corone d'argento, l'una per la Madonna e l'altra per il Bambino – una ghirlanda de fiori per la Madonna – una palma d'argento con fiori – una lampada di otton. |**336**| Per la celebrazione della santa messa. Una pianetta bianca e rossa di drappo festiva co' suoi fornimenti – una bianca festiva di metà, con suoi fornimenti – una violetta, co' suoi fornimenti – una di raso verde come sopra – una nera come sopra – un calice d'argento, con sua patena – due messali da vivo – uno da morto – quattro cordoni, fra quali uno di zaletta verde – camisi 3 – amitti 6 – fazzoletti per le mani 6 – purificatori 15 – corporali quattro, con sue animette – una veste longa senza maniche.

|**337**| Copia et cetera. In Christi nomine amen. Anno nativitatis eiusdem millesimo quadringentesimo vigesimo quinto, indicione tertia, die mercurii quarto decimo mensis februarii Veronae, in audientia nova episcopalis palatii, praesentibus: venerabili et sapiente utriusque iuris professore domino Antonio de Malaspinis, canonico veronensi ac vicario domini episcopi infrascripti; egregio ac famoso spectabili doctore domino Iacobo de Fabiis quondam domini Bartholomaei de Sancto Petro In Carnario; domino Thadeo de Parma, capellano in Pischeria; domino Matheo, priore Sancti Petri ad Monasterium Veronae atque Andrea filio quondam Bonincontri de Monzambano, de contrata Sancti Petri In Carnario, testibus ad haec vocatis et specialiter rogatis coram reverendissimo in Christo patre et domino domino Guidone Memo, Dei et apostolicae sedis gratia episcopo veronensi et comite, constitutus discretus vir Thura figlio quondam Ardiconi de Iordanis, dictae terrae Pischeriae diaecesis veronensis, volens et intendens s…bis eius et praedecessorum suorum animabus et cultum divinum in Christo posse augere ac unam capellam cum uno altare per eum de voluntate et consensu praedicti domini episcopi, ut ibidem praefatus dominus episcopus et dictus Thura asseruerunt, factam et constructam in ecclesia plebis Sancti Martini de Pischeria, posita in ipsa terra Pischeriae diacesis veronensis sub vocabulo, nomine ac honore Spiritus Sanctis dotare et munire de centum libris denariorum veronensium de redditu quolibet anno et pluribus – si plures percipi contigerit – de hac et infrascriptis rebus et possessionibus, ut ipsi altari possit et debeat per unum sacerdotem ut infra instituendum et deputandum de seniori, ad honorem Spiritus Sancti et pro salute animarum ipsius Thurae et suorum defunctorum et propria cum auctoritate, consensu et licentia praelibati dicti episcopi praesentis et conscientientis et auctorizantis; idem Thura, omni meliori modo, via, iure, forma et causa quibus melius poterit ac fieri et esse potest, coram praedicto domino episcopo flexis genibus humiliter ac devote assistens, cum pactis tamen modis et conditionibus notatis, dedit, traddidit et dotavit ac donavit inter vivos inrecuperabiliter, infrascriptis tamen pactis observandis et conditionibus, praemisso domino episcopo et mihi cum notario infrascripto et cum nostrum melius fieri potest, ut publicis personis stipulantibus et recipientibus, nomine et unice dicti altaris et capellae Spiritus Sancti et cuilibet praesbytero instituendo et omni quorum interest vel interesse poterit. Infrascripta bona et petias terrarum ut infra notatas, iure proprio et in perpetuum, salvo tamen iure conductorum – si qui sunt et si quae est. Ad habendum, tenendum ut frui, possidendum et quicquid dicto sacerdoti instituendo et suis successoribus deinceps in perpetuum, salvo tamen Turis debito placuerit faciendum, una cum omnibus et singulis, quae infra praedictos confines continentur vel alios, si qui forent, cum accessibus, ingressibus et egressibus suis, usque ad vias publicas et cum omnibus et singulis quae dicitur, infrascriptas res, bona et petias terrae et quamlibet et cetera dotatae ac donatae habere in infra et extra se in integrum omnique iure, usu et servitute ac requisitione |**338**| ipsi Thure pro dictis infrascriptis rebus, bonis ac petiis terrarum a quolibet earum modo aliquo spectantibus et pertinentibus; dansque, cedens, transferens et mandans dictus Thura, titulo praesentis dotationis et donationis, saepedicto domino episcopo; et mihi notario infrascripto uti publicae personae stipulantibus et recipientibus, nomine ac unice quibus ut supra, omnia iura omnesque actiones et rationes ac caeteras clausulas in similibus dari solitas, quae hic brevitatis gratia omittuntur. Cum his tamen conditionibus infra notatis, videlicet: Primo, quod dictus Thura debeat habere et habeat ius patronatus pro se et descendentibus

suis et, in quantum non essent descendentes, tunc transeat ad agnatos. Itaque tamen [per] antiquior de sua progenie natus et descendentibus suis et descendentibus suorum agnatorum, sit ille tantum cui competat ius patronatus dicti altaris et, in quantum defficerent descendentes et eius agnati, tunc dictum ius patronatus veniat in illum, vel illos, quem, vel quos, dictus Thura duxerit elligendum et ordinandum et, in casu quo nihil ordinaret et nunc et in eius casum in sindicos et hominibus terrae Pischeriae et comunitatis, qui pro tempore fuerint. Item, quod presbiter instituendus in dicto benefitio ut supra, teneatur facere ressidentiam continuam in castro Pischeriae, in domo infrascripti sibi traddita et ordinata pro eius abitatione, simul cum infrascriptis possessionibus, per suprascriptum Thuram patronum. Item, quod dictus presbiter instituendus ad servitium dicti altaris et benefitii teneatur celebrare quatuor missas quolibet hebdomada, scilicet die dominica, secunda feria, quarta feria et sexta feria et plures, prout ipsi presbitero instituendo in dicto beneficio videbitur, de quo suam conscientiam semper gravat. Et si casus contigerit dictum presbiterum non posse celebrare in diebus ordinatis, quod possit celebrare una alia die, suplendo prout sibi missum fuerit et quam citius poterit, de quo similiter conscientiam suam agravat, faciendo continuam commemorationem ipsius Thurae animae et animarum suorum defunctorum. Item, quod praedictus presbiter instituendus teneatur, dominicis diebus exceptis, interresse dominicis officiis omnibus diebus solemnibus quibus fuit sub praecepto ecclesiae, in processionibus et in confectione sacri baptismatis et in principalibus solemnitatibus dictae ecclesiae plebis Pischeriae, una cum domino archipresbitero [suis?] eius locum tenente qui pro tempore fuerit. Item, quod dictus presbiter instituendus teneatur celebrare missas praedictas singulis diebus hora competenti in qua non possit praeiudicium generare archipresbitero dictae ecclesiae, sed debeat missas celebrare pro ut honestius videbitur dicto archipresbitero, sive ante sive post missam conventualem vel eo tempore quo dicta missa conventualis dicatur. Item, quod per patronum qui pro tempore fuerit non possit aliquis praesentari domino episcopo Veronae ut instituatur qui pro tempore fuerit, non possit aliquis praesentari domino episcopo Veronae, ut instituatur in ipso benefitio qui non fuerit in ordine sacerdotalli constitutus. Item, quod dictus reverendus teneatur et debeat, a die qua vacaverit beneficium praedictum infra duos menses continuos, reverendo patre domino episcopo Veronae unum idoneum sacerdotem in sacerdotio legitime constitutum, si ipse patronus praesens fuerit ut in patria et si fuerit vel extra patriam, infra tres menses, quibus temporibus elapsis, tunc instituio sacerdotis pro dicto altare devoluto |**339**| sit, ad reverendum patrem dominum episcopum Veronae qui pro tempore fuerit, pro illa unice tantum ita et taliter quod, quando postea vacaverit ius presentandi spectat ipsi Thurae et successoribus suis, prout supra in primo capitulo promissum et ordinatum est. Item, quod ipse Thura dictum benefitium sit ut supra dotatum de infrascriptis possessionibus, petiis terrarum et iuribus earum et redditibus, proventibus et fructibus ex eis provenientibus, cum suprascriptis modis ut supra et etiam comistis modo et forma et cetera, quod presbiter qui fuerit pro tempore ad dictum beneficium regendum, non possit neque debeat gravari ad subeundum aliaqua onera temporalia generis uniuscumque per aliquem principem, dominum vel rectorem temporalem nec etiam per reverendum patrem dominum episcopum Veronae nec per clerum nec per aliquem alium prelatum, quantum est pro impositione vel colecta temporali vel ex causa et occasione alicuius temporalis impositionis sed per ea quae respiciant vel respicerent impositionem spiritualem … ex mandato sanctissimi domini nostri papae vel alicuius sui legati et similium seu quae respiciunt dignitatem et factum reverendi patris domini episcopi Veronae, qui est vel pro tempore fuerit, presbiter qui pro tempore fuerit debeat contribuere pro sua rata et in casus, aliter gravetur contra dictam ordinationem et contra predictum modum et formam et nunc prout [ego?] tunc et ex tum prout ex tunc Thura dictus revocat totam dictam dotationem et assignationem bonorum et possessionum, de dictis possessionibus, petiis terrarum et iuribus earum ac redditibus, proventibus et fructibus earum, volens et expresse disponens et ordinans quod dicti redditus et proventus dicto casu revertantur et transeant ad suos haeredes et successores usque in infinitum; et quod dicta centum libras et placet si ex dictis rebus, bonis ac possessionibus infrascriptis contingerit percipi per plures impendantur omni anno in faciendo celebrari missas in dicta ecclesia; quod quidem prohibitionem facit dominus Thura et eo quia cognoscit dictum introitum fore satis levem et non pinguem et si in aliquo diminuere … temporalia onera dictus presbiter non possit apte vivere et intendere ad celebrandum missas et alia instituta iniuncta sibi per dictum Thuram donatorem et sic non remaneat satisfacta conscientia dicti Thurae, quia sic ordinavit pro anima sua et remissione suorum defunctorum, prout supra scriptum est et aliqua generalia hic omittuntur. Petiae terrarum et bona de quibus supra fit mentio dotate et donatae ut supra, videlicet. Primo, tres partes de nonaginta haec partibus integralibus unius Pischeriae quae appellatur Pischeria del Piscaritio positae in flumine Mintii prope castrum Pischeriae Gardesanae veronensis districus, de quibus tribus partibus constiterint tria instrumenta de tempore ut in eis. Item, una petia terrae olim aratoria, nunc prativa, cum uno ordine vinearum circum circa, iacens in terra Pischeriae in ora Sancti Michaelis, unum campum: coheret ab

una parte Iacobus de Portafora, ab alia dominus Franciscus de Bahanis, de alia Bartolomeus Pistor de Pischeria et de alia via communis et si qui alii. Item, unam petiam terrae prativae, iacentis in terra Pischeriae in contrata Pranzoni, campos tres: coheret ab una parte Iacobus de Guardo, de alia Florimontus de Pavaculo, de alia Matteus Ginelli et de alia Pasinus quondam Ginelli et si qui alii et cetera. Item, una petia terrae casalinae, iacens in terra Pischeriae in contrata Sancti Martini: coheret ab |**340**| una parte via communis, de alia Nicolaus notarius de Stegagnolis et de alia Pasqua filia quondam Nicolini de Sugagnolis, de alia Michael Pazzini et si qui alii et cetera, quam petiam terrae volens dictus Thura dari, deputari et assignari ac ibidem dedit, deputavit et assignavit, dat, deputat et assignat sacerdoti instituendo et deputando dicto altari ecclesiae Spiritus Sancti pro eius continua abitatione et usu, quae bona sunt praedicti altaris. Ego Vincentius, natus quondam nobilis viri Albertini de Mumetoriis Mediolano, publico imperiali auctoritate notarius ac praelibati domini episcopi cancellarius, praedictis omnibus interfui et ea ut supra scribere rogatus, scripsi et fideliter publicavi. Ego Ioannes Martinus de Tortis de Leniaco, notarius collegiatus Veronae Leniacique et in praesentiarum (camerarius claudatarius?) domini Iacobi Salomoni Pischeriae procuratore de qua supra scriptum exemplum ab autentico traxi et exemplavi in folio membrano existente die ultimo septembris 1564. Ego Franciscus Salodino quondam domini Andreae de Pischeria, notarius collegiatus … praemissum ab alio simili ut stat et iacet in libro inscripto Privileggiorum et cetera communis Pischeriae ad hoc mihi exibito a domino cancellario dictae comunitatis eidemque restituto fideliter per aliam manum exemplatum fuisse testor. In quorum fidem.

|**341**| Copia trata dal suo autentico, esistente appresso me don Giovanni Vechi rettore del venerando altar di Santo Spirito erretto in questa parochiale, come segue. Adì 26 aprile 1741 – Peschiera. Con la presente scrittura privata, che haverà forza, così volendo le parti infrascritte, come se fosse publica, resta stabilito et accordato come il reverendo signor don Giovanni Vechi quondam Vicenzo, attual rettore del venerando altar di Santo Spirito erretto in questa parochiale, affitta e loca temporalmente al reverendo signor don Giorgio Saladino quondam Romano qui presente e che in affitto riceve per anni dieci avenire (principierano li 11 novembre venturo del corrente anno e termineranno li 11 novembre 1751), gl'infrascritti beni di detto venerando altare, cioè: tre pezze di terra arrativa discoperta posta in questa pertinenza in contrà della Fossa Francese tra suoi confini. Item, due altre pezze di terra arrativa, una discoperta et altra con vigne in pertinenza sudetta in contrà dell'osteria detta del Papa tra suoi confini. E queste cinque pezze di terra a goder, usufrutuar, migliorar e non peggiorar a piacere d'esso signor don Giorgio affittuale et a pagar d'affitto ogn'anno nel giorno di san Martino a detto reverendo signor don Giovanni locatore, senza alcuna contraditione né ristoro di cadauna sorte per qual si sia cosa, lire cento de piccoli, così promettendo esso reverendo signor don Giorgio di eseguire sotto obligatione de suoi beni presenti e futuri in forma et cetera. Risservandosi esso signor don Giovanni loccatore l'usufrutto de morari esistenti attualmente in dette pezze di terra come di poterne far piantare delli altri a suo piacere e ciò per patto espresso, senza il qualle et cetera. |**342**| Dandole il possesso di dette pezze di terra al san Martino prossimo venturo, come sopra, con tutte le sue raggioni, attioni, habenze e pertinenze, ingressi e regressi consueti e praticati e così detto signor affituale doverà ceder in capo della sudetta locazione. Con incarico inoltre al reverendo signor don Giorgio affituale di tenir fatti li fossi tutti di raggione di dette pezze di terra, gettandola nelle medesime che così esso signor affitualle s'obliga e per affirmattione della presente le parti si sottoscriverano. Don Giovanni Vechi rettore affermo quanto di sopra. Don Giorgio Saladino affermo quanto di sopra. |**343**| Bilanzo dell'entrata et uscitta del venerando altar di Santo Spirito, eretto nella venerabile parochiale di Peschiera. Entrada. Prima, se ricava d'una portioncela di pesca detta Pescarazzo, che è di tra questi, d'una parte de 24 parti … affitata detta porcioncela all'anno per anni quatro: troni 216.10. Più, vanezze per legato lasciato dal quondam signor Ottavio da Luoghi Pii di Verona, eredi del detto quondam signor Ottavio: troni 62. Più, si ricava d'affitto annuale per quatro pezzette di terra arrativa scoperte, affittate come da scrittura privata: troni 100. Più, per un capital di ducati 75 dal grosso, investiti con publico instrumento nella persona di Vicenzo Cravel principale Felippo aggiunto suo preggio si ricava d'affitto all'anno et è affrancabile: troni 22.13. [*Totale*] troni 401.5. |**344**| Uscitta. Si paga d'aggravii per detta capelania per decima in questa camera: troni 12.8; per gravezze al reverendo clero: troni 28.13. [*Totale*] troni 41.1. |**345**| Notta de sacri uttensili dell'oratorio di San Benedetto di questa parochia in Lugana, cioè: calici 2, uno argento e l'altro con coppa argento e piedestallo otton inargentato e pattene 3, due argento et una rame – missali 3, due grandi et uno piciolo – camisi 4, con il suo bisogno – pianette 10, sette di diversi colori e tre nere, con il suo bisogno – una sottocoppa e due piatti stagni per le ampolle – due veste lunghe da celebrare – due berette – corporali 4 – fazoletti 5 con diversi purificatori – tovaglie 7 per l'altare – drappi 5 da mano per la sagristia – un sechio piciolo per portar aqua per la sagristia – candellieri otton 4 – candellieri in legno 8 – tabelle 6 – vasi otton 4 con le sue palme – vasi di frutti 4 – vasi

di palme 6, due grandi, due mezani e due picioli – croci 3, due otton et una legno – palme vechie 10 – un vello con stolla per la comunion et una piciola piscide argento – fanali 5 per la communion – ombrelle 2 come sopra, con il suo trono e tutto ciò che abbisogna – portiere 4, due nove e due vechie – frabalà 2 – cotte 2 – un breviario della chiesa. Don Giovanni Piazza cappellano. |**346**| Nota de paramenti sacri che servono per uso del santo sacrificio della messa, di ragione di sant'Antonio abbate. Una pianeta verde, bianca e rossa damasco – una pianeta bianca, violacea damasco – una pianeta rossa lana – una pianeta nera setta – una pianeta bianca e rossa damasco – camisi 2, uno usato e l'altro nuovo – amiti 4 – purificatori 15 in circa – fazoletti 4 – corporali 4 – un calice con coppa d'argento et piede di rame dorato – una patena di rame adorato – anime 6 – un campanello – un missal da vivo et un altro da morto nuovo. Fornimenti per detto altar. Candelieri 6 di legno argentati, con sue tabelle et croce argentata – candelieri 4 d'otton con croce – cossini 2 – tabelle feriali 3 – lampade 2, una argento et una otton – tovaglie 2 – sotto tovaglie 2 – palme 4. |**347**| Fornimenti che servono ad uso de ragione dell'altar del Corpus Domini sotto la medema officiatura, unito a quello di sant'Antonio abbate. Candelieri di legno argentati 6 – tabelle con la sua croce argentate 3 – candelieri 4 d'otton – cossini 2 – lampade 2 d'otton – palme 4 – tovaglie 2 – sotto tovaglie 2. Don Giorgio Saladino capellano. |**348**| Copia. Eccellenza. Chiamato dal mio debito pastorale a dover visitare le chiese di questa diocese et avendo determinato di essere a cotesta di Peschiera il sabbato in Albis, che sarà li 20 di aprile prossimo venturo, la sera, per adempire alle funzioni ecclesiastiche ne giorni susseguenti, ne rassegno all'eccellenza vostra riverente notizia, prevenendo con questo foglio gli atti del mio rispetto all'eccellenza vostra, alla quale sarò con la persona a ratificarle quella divota osservanza con la quale mi protesto: di vostra eccellenza, alla quale protesto desiderarmi quelle giornate per l'onore e contento di sua cortese compagnia e per contestarle il mio ossequio. Devotissimo obbligatissimo servitore vostro e consigliere. Giovanni vescovo di Verona. Verona 27 marzo 1743. Reverendo padre parroco di Peschiera. |**349**| Eccellenza. Peschiera 31 marzo 1743. Dal di lei ossequiato foglio vengo a rillevare con piacer sommo dell'animo mio la deliberation presa dal zelo di vostra eccellenza ad esser alla visita di questa chiesa per li 20 del prossimo aprile. Con tale apertura mi sarà di … cuore rassegnarle l'antica mia servitù et avere l'attentione di poterla ubbidire, per sempre via più dimostrarmi di piena veneratione. Di vostra eccellenza devotissimo obbligatissimo servitore vostro e consigliere. Benedetto Baldi.

|**350**| Die 27 iunii, feria quinta, hebdomada tertia post Pentecosten, anno 1743. Ad visitationem infrascripti oratorii, mihi infrascripto vicario foraneo ab illustrissimo et reveredissimo domino domino Ioanne Bragadeno episcopo veronensi et cetera delegatam, ut in eius actu habito in visitatione eius pastotali Pischeriae, nuper absoluta, me contuli ac a dominis fratribus de Albertinis exceptus, oratorium de eorum iure, positum in contrata Paradisi infra limites huius meae pareciae, ingressus sum ibique, divino sacrificio Deo optimo maximo oblato, illud visitavi, quod sub nuncupatione Sancti Angeli Custodis erectum fuit anno 1713, ex episcopali licentia diei 30 iulii anni eiusdem a quondam domino Andrea Valeggia, a quo etiam dotatum fuit redditu ducatorum sex, ut constat ex instrumento dotationis diei 7 martii 1714 in actis Ioannis Francisci Venithaei. Com vero universitas bononiensis in hoc loco Paradisi a creditoribus eiusdem Valeggiae vendita fuerint anno 1734 praedictis dominis fratribus de Albertinis, ipsum oratorium cum eadem universitate transivit in ius eorumdem dominorum fratrum et ab ipsis hoc oratorium manutenetur. In hoc oratorio unicum extat altare, marmoreum in mensa cum portatili habetque suum iconem, a domino Carolo Salis depictum cum imagine Angeli custodis et beatae Mariae Virginis et de suppellectilibus satis ac decenter provisum |**351**| est riteque de omnibus instructum, prout omne ipsum oratorium eleganti forma aedificatum apparet. In hoc altari nulla est obligatio missarum, sed ibidem ex patronorum devotione diebus festis celebratur. Iuxta idem oratorium adest aedicula in quam ex ipso oratorio ingreditur et in eadem est aliud altare, beatae Mariae Virgini dicatum, cum mensa marmorea et portatili, cum pallio ex corio; caeterae autem eius partes ex muro, plastica arte elaborato, consurgunt et in eo est icon depictus qui rapraesentat imaginem eiusdem beatae Mariae Virginis. Haec aedicula et hoc altare rite recteque instructum et servatum est nullaque est in ipso missarum obligatio. In hac ipsa aedicula vidi confessionale mobile, quod itidem ex mei voluntate et licentia positum olim fuit et adhuc servatur, ut etiam ex mei consensu aliquando in eodem confessiones excipiuntur. Ad visitandam sacristiam deinde adivi, in qua est armarium ex nuce constructum, ubi servantur apparamenta pro sacrificio missae peragendo, quae vidi ac visitavi eaque omnia rite et decenter instructa observavi. In eadem sacristia caetera quoque sunt omnia necessaria, ut nihil ordinandum mihi visum fuerit. Ex hac sacristia per ianuam ingreditur in curtem |**352**| praedictorum patronorum, qua ianua ab ipsis – ut asseruerunt – aperta fuit, ut tutius custodiretur oratorium; nam, iisdem Veronae commorantibus, nemo vicinus eidem oratorio ita inhabitat, ut praesto sit ad praecavendas nocturnas direptiones quae contingere poterunt; ideoque ut eiusmodi ianua aperta servaretur sentire. Duae sunt etiam parvae campanae super muros

oratorii positae. Hisce observatis ac peractis, demandatam visitationem absolvi et ad aedes parochiales reversus sum. In quorum et cetera. Martinus Helena archipraesbyter Pischeriae, vicarius foraneus, visitator delegatus.

|**353**| **B** – PAROCHIALIS ECCLESIA SANCTAE MARIAE DE SYRMIONO

|354| La chiesa parochiale di Sermione è eretta sotto il titolo di Santa Maria. Questa è consecrata e si celebra la festa li 29 settembre, giorno di San Michel; di ciò però alcuna prova non abbiamo che la consuetudine ab immemorabili. Questo beneficio vien conferito per concorso e l'ho ottenuto li 3 febbraio 1718, come appare dalle bolle sotto tal giorno. Vi sono in questa parochiale cinque altari col portatile cioè: laltar maggiore, altar di sant'Andrea, del Rosario, del Sacramento e di Sant'Antonio di Padova, Vi è indulgenza plenaria il giorno della Assuntion della Madona, come appare da bolla 15 dicembre 1740; come pure il giorno di sant'Antonio di Padova, come appare da bolla 1741 18 ottobre. Così pure all'altar del Rosario v'è messa privilegiata per li deffonti confratelli ogni lunedì di ciascuna settimana e l'ottava de' Morti, come appar da bolla 30 agosto 1739. All'altar di sant'Andrea vi sono le reliquie de santi Pacifico e Liberato martiri, come appar da medema scrittura rilasciata dall'illustrissimo signor vicario generale Santilia sotto il dì 9 luglio 1733. Parimente v'è la reliquia d'un piccola porcione del legno della santissima Croce, come appare da documento autentico rilasciato da sua ecclellenza illustrissima e reverendissima vescovo Bragadino sotto il dì 7 maggio 1734. V'è ancora la reliquia di san Pietro apostolo, come appare d'autentico documento rilasciato dall'illustrissimo pro vicario generale Giovanni Dierose sotto il dì 7 giugno 1735. Nella parochiale vi sono le seguenti compagnie laicali: del santissimo Sacramento, che ha diversi oblighi di messe et offici, con altri aggravi come da poliza a parte. Del santissimo Rosario, qual ha molti obblighi di messe e offici, con aggravi come da poliza a parte. La sua erezione apparisce da bolla sotto il dì 10 febbraio 1611. La dottrina christiana, ch'ha obligo di messe come da poliza a parte. All'altar del santissimo Rosario vi è una officiatura di messa quotidiana, giusto la cedola testamentaria del signor Gierolamo Calepini sotto il dì 8 settembre 1709 e questa vien celebrata dal reverendo signor don Pietro Mario quondam Sebastian. La spettabile communità fa celebrar all'altar di Sant'Antono di Padova una messa quotidiana, giusto la cedola testamentaria del quondam signor Francesco Bettini di Sermione, atti del signor Vicenzo Ferro 17 agosto 1683, quali messe vengono celebrate da tre sacerdoti, cioè: reverendo signor don Dominico Gatteri, reverendo signor don Giovanni Battista Vechia e reverendo signor don Giacomo Lizeri. Più, all'istesso altare fa cantar messa e vespero, dando d'elemosina all'arciprete troni nove e soldi sei, giusto la sudetta cedola. Più, la detta communità fa celebrar messe cinque in settimana senza obligo di località, giusto il codicilo del nobile reverendo signor don Calepin Calepini 20 luglo1727 e queste vengono celebrate parte dal signor don Cesare Ravelli e parte dal signor don Dominico Monati. Più, fa celebrare per il legato Rizzi messe cinque in settimana e queste vengono celebrate parte dal signor don Dominico Gatteri e parte dal signor don Gugliemo Angeleri e parte dal signor don Dominico Monati. Il signor don Pietro Mario quondam Sebastiano fa celebrare per il signor don Guglielmo Angeleri una messa in settimana nella chiesa di San Pietro, fondata su certi beni che dalla |**356**| communità ne fu investito il reverendo signor don Mario, che li aveva in ragione di patrimonio. Più, i signori Ravelli di Sirmione fanno celebrare nella parrochiale due anniversari con due torcie di libre 3, che devono stare accese all'altar di sant'Antonio di Padova, cioè uno per il quodam signor Giacomo Vecchini e un altro per il quondam signor Francesco figlio, come appare dalla sudetta cedola testamentaria del quondam signor Francesco Bettini. Li signori Pezzotti di Desenzano fanno celebrare nella parochiale due anniversari, cioè uno per il quondam signor Giovanni Gieronimo Calepini, l'altro per il quondam molto reverendo signor Calepin Calepini, come appare dalla cedola testamentaria del quondam signor Giovanni Gerolamo Calepini 8 ottobre 1719. Li signori Rivieri di Sermione fanno celebrare un officio anniversario nell'oratorio della Disciplina per il quondam signor Lazzaro Riviera, come appare da suo testamento 19 novembre 1706 in perpetuo. Parimente li detti signori Riviera in detto oratorio devono far celebrare messe una in settimana, come da detto testamento 19 novembre 1708. E queste al presente vengono celebrate dal sgnor don Dominico Donati e tal obligo è perpetuo. L'arciprete deve celebrare o far celebrare nella parochiale all'altar di Sant'Antonio di Padova messe due in settimana per il legato della quondam signora Bona Bettini, per le quali si rasquotono troni cento e settanta cinque, come appare da instromento 22 settembre 1719 in atti del signor Ventura Porteli nodaro di Desenzano. Più, l'arciprete rasquote troni quaranta soldi dieci per altro instromento 29 aprile 1741 atti del signor Gioseppe Galeio nodaro di Peschiera, quali devono essere spesi in un officio anniversario per il quondam nobile reverendo signor don Ippolito Filippi, fu arciprete |**357**| di questo luogo, come pure di tal ragione si gode una piccola casa in Sermione sopra la quale … con l'obligo di troni tredeci e mezo da esser spesi nell'officio … Più, l'arciprete deve celebrare messe dieci all'anno per il quondam signor Antonio Razzocino, per le quali rascuote troni quindeci all'anno come da istromento …

Maiolo di Desenzano. Presentata li 23 aprile 1743 da me Don Giovanni Maria Cracco, arciprete di Sermione. |**358**| Nota de sacerdoti e chierici di Sermione fatta li 9 aprile 1743. Reverendo signor don Dominico Monati di Sermione, confessore d'anni 61. Reverendo signor don Pietro Mario di Sermione, confessore d'anni 36. Reverendo signor don Dominico Gatteri di Sermione, confessore d'anni 36. Reverendo signor don Giacomo Cracco di Bolca, confessore per li huomini e donne inferme, di anni 28. Reverendo signor don Giovanni Battista Usachino di Desenzano, sacerdote d'anni 54. Reverendo signor don Giacomo Lizeni di Sermione, sacerdote d'anni 31. Reverendo signor don Guglielmo Angeleri, sacerdote di Sermione d'anni 29. Reverendo signor don Natale Giulio Cesare Ravelli, sacerdote di Sermione d'anni 27. Reverendo signor don Dominico Stringari, sacerdote di Sermione d'anni 24. Reverendo signor don Onofrio Gatteri, sacerdote di Sermione d'anni 24. Reverendo signor don Pietro Mario di Carlo di Sermione, chierico con li quatro minori, d'anni 20. Giovanni Maria Cracco arciprete. |**358/b**| Nota dell'entrata e aggravii della chiesa di Santa Maria di Sermione, fatta il mese d'aprile dell'anno 1743. La chiesa parochiale di Sermione gode diverse pezze di terra in Lugana e sul monte di Sermione. Più, rasquote, eccettuati li fasoli, la decima di tutti li grani et uva che si racolgono in Lugana, dentro il distretto di Sermione, qual decima vien pagata de vinti, cioè quello che dice vinti è della chiesa e vien condota alla parochiale, eccettuati gli minuti che bisogna mandarli a ricevere. Entrata. Formento anno per anno minali cento in circa – uva anno per anno bote quindeci in circa – minuti anno per anno minali cento e trenta in circa - oglio bacede trenta in circa anno per anno – foglia di moraro anno per anno troni cinquanta in circa – per una palù e peschiera cavato d'affitto l'anno 1741 e 1742 troni cento d'affitto per cadaun anno. Livelli. Rascqote soldi quindeci veronesi dalli eredi del quondam signor Giovanni Gierolamo Calepini di Sermione. Più, oglio bacede una bresciano, che sono libre sette sotili, qual vien pagato dalla signora Lavinia fu moglie del quondam nobile Ruffoni di Padenghe. |**359**| Aggravii. Per decime, lirazze cento e sei – per terreni quando sono ordinarii, troni cento e ottanta soldi cinque – per dacio d'ulivi si pagava troni cinquanta soldi dodeci e dinari sei all'anno, ma in avenire forse il dacio sarà maggiore, perché va di quando in quando cresendo – per la cereale, troni trenta sette in circa – per la colacione a chi conduce li marognoli et uva, come pure per vino che si dà a battarelli e spesa in far condur la decima de minuti: in tutto troni nonanta in circa – si deve poi mantener la lampada e cere all'altar maggiore. Più, l'aggravio della visita di monsignor illustrissimo vescovo quando accada. Se la presente nota contiene qualche errore, attesto con mio giuramento non esser seguito per malizia. Giovanni Maria Cracco arciprete. |**360**| Nota delle chiese che si trovano fra i limiti della parochiale di Sermione, fatta li 20 aprile 1743. La chiesa di San Giuseppe, de signori Ravelli di Sermione, come da polizza che sarà presentata da detti signori Ravelli.*La chiesa di San Vito – la chiesa di San Salvatore – la chiesa di San Pietro* queste chiese sono della spettabile communità, come da poliza che da essa sarà presentata. La chiesa della Beata Vergine del Ponte, in cui v'è una confraternità laicale, con obligacione d'officii e messe, come da poliza che da essa confraternità sarà presentata. La chiesa eretta sotto il titolo della Santissima Annunciatione, nella quale v'è una compagnia laicale, eretta sotto l'invocacione di Maria Vergine di Consolacione, come da bolla 15 giugno 1694. Ha obligacione di messe, come da poliza che da essa compagnia sarà presentata. Giovanni Maria Cracco arciprete. |**361**| Nota delle anime di Sermione, fatta li 19 aprile 1743. Anime tutte di Sermione, non compresi li religiosi, sono ottocento e trenta (830). Anime di comunione, in tutto cinquecento sessanta quattro (564). Done di comunione duecento e settanta uno (271). Uomini di comunione duecento e nonanta tre (293). Allevatrici: Angelina Miglioranza, anni 40 circa; Dominica Saracino, anni 60 circa; Santa Lavella, anni 60 circa; Zuana Spersolo, anni 54; Isabella Brogantino, anni 36. Giovanni Maria Cracco arciprete. |**362**| Polizza de capitalli e agravii della compagnia del santissimo Sacramento di Sermione. Un capitalle di lirazze 300 e questo troni cento di Pietro Paolo Calepini, con obligo di far celebrar due offitii al anno e di questo capitale si ricava lirazze 15. Altro capitale di lirazze 350 del quondam Simon Rainer, con obligo di tre offitii al anno e si ricava per affitto di questo capitale lirazze 13.10. Altro capitale di lirazze 2150 e di questo non si ritrova obligo e si ricava di affitto lirazze 96.15. Altro capitale di 2215 e di questo non si trova obligo e si ricava d'affitto lirazze 99.15. Altro capitale di 620, senza obligo e di questo si ricava d'affitto lirazze 27.18. Altro capitale di 300 senza obligo e di questo si ricava d'affitto lirazze 15. Altro capitale di 300 senza obligo e di questo si ricava d'affitto lirazze 15. Altro capitale di lirazze 1200 senza obligo e di questo si ricava d'affitto lirazze 96. Altro capitale di lirazze 1900 senza obligo e di questo si ricava d'affitto lirazze 76. [*Totale*] lirazze 414.18. Si ricava ogni anno di elemosina da confratelli lirazze 10. Si leva di cassella ogni anno della elemosina, che vien ritrovata la terza dominica, lirazze 25. [*Totale*] lirazze 449.18. Seguon li agravii. Numero 16 officii al anno e numero [*manca*] e questo si paga ogni anno al reverendo signor arciprete: lirazze 100. Residenze a religiosi per detti offizi: lirazze 24. Una messa in settimana per i confratelli: lirazze 78. Oglio per i lumi e lampada: lirazze 25. Per cere un anno con l'altro: lirazze 200. Al

sagrestano: lirazze 18.12. per mantener lanternoni e supeletili per il santissimo Viatico: lirazze 25. [*Totale*] lirazze 470.12. Io Gioseppe Salvadori, massaro di detta compagnia. |**363**| Inventario di diverse robbe di raggione della veneranda compagnia del santissimo Sacramento. 3 tovaglie con pizzi – 4 cossini, due di corame e due di damasco – 6 candelieri di ottone, con le secrete adorate – un centenar di pietra per metter l'oglio – una lampada otton – una lampada argento di … 50 di peso – una planeta bianca di drapo – sei palme per l'altar – quatro lanternoni adorati di legno – quatro di lata vechi – una tovaglia e una coperta di setta per l'infermi – una cassetta con entro il paradiso per l'infermi – un stendardo di seda – un mandolin con un confalon – due altre di damasco. Io massaro oltrascrito. |**364**| Notta delli capitalli legatarii esistenti nella scolla del santissimo Rosario. Primo, un capital soldano di troni 100, per il quale si celebra un offitio (numero 1) – 2° un capital di Anna Vesentina di troni 700, per il quale si celebra offici numero 7 – 3°un capital Bortola Salvella di troni 310, per il qualle si celebra offici numero 3 – 4° un capital Pietro Paolo Calepin di troni 100; si li celebra un offitio (numero 1) – 5° un capital Calepin Calepini di troni 300, per il qualle si celebra offitii numero 3 – 6° un capital Zacinto Riviera di troni 310, per il qualle si celebra offici numero 3. Vi sono li confratelli, per divotione fano celebrare ancor essi offitii numero 5. Vi sono un capital di Malgaritta Lizesi di troni 2713, per il qualle si ha da far celebrare tante messe e le celebra il signor don Dominico Munati e sono numero 60. Altro capital di Lucia Gollino di troni 300, celebra il signor don Dominico Galesi messe numero 7. Altro capital di Girolima Galapino di troni 620, celebra il signor arciprete messe numero 14. Capital del quondam Camillo Maroldo di troni 900, celebra il signor don Domenico Monati messe 10; il signor don Giacomo Lizesi celebra altre dieci (in tutte numero 20). Vi sono un capital del quondam signor Paolo Riviera di troni 13491.10; obligho tanti sacrifiti, ma per non esservi il capellano nominato dal signor testatore in paese, si li fa celebrare per li sacerdoti qui dal luocho una messa per cadauno in settimana, giusto il ricavato che restarà di netto per il sudetto capitale. Si ricercha che assegno si possi corispondere al mantenimento di una messa quotidiana perché in molti delli sudetti legati dicano che se devono debater l'agravi delle cere e paramenti e quello che rimanerà di netto si li facia celebrare et alchuni ne lascia una sesta parte per suplire alli agravi; ma in quello del quondam signor Paolo Riviera asegnano sollo qualche ducati, che non si crede esser suficienti per l'agravi de paramenti e cere. Vi sono per quelli che scodono e pagano e tiene rigistro delli sudetti capitali e deve render esatto conto, onde si adimanda che ricognitionesi le qualle assegnara ancora a questi. |**365**| Notta delle sacre suppeletili dell'altare maggiore entro dì 25 aprile 1743 in actu visitationis parochialis Sermionis. Una piscide – l'ostensorio – tovaglie 12 – candeglieri ottone 6 – candeglieri inargentati 10 – un pavagione – cossini per detto altare 4 – tabelle inargentate con il suo Convivio 2 – più, tabelle indorate con il suo Convivio 2. Suppelettili della sacristia. Un turibolo con navicella d'argento – un paramento ganzo: pianetta e tunicelle, con piviale e con tutto il suo fornimento – un paramento rosso drappo damascato con pianetta, tunicelle e piviale col suo fornimento – un paramento morello, con pianeta, tunicelle, piviale e con il suo fornimento – un paramento bianco con pianetta, tunicelle e piviale, con il suo fornimento – più, calici 6, tra i quali uno argento – pattene 6, tre d'argento e tre inargentate – due pianete drappo rosso e bianco – camisi 7 – amiti 10 – purificatori e fazzoletti diversi – continenze 4 – corporali diversi – cingoli diversi – messali da vivo 7 – messali da morto 4 – due pianette verde – un'altra drappo di vari colori – più, un'altra pianetta verde e morella a fiori – più, un'altra pianetta drappo a fiori turchini – più, due pianette ferali, una bianca, l'altra di vari colori – più, due pianette da morto – berze di varii colori con veli 12 – cotte 2 – un stagnolo per l'aqua santa, con asperges ottone – un sugamano – una tovaglia per la comunione – tondini ottone per la pace – una pace d'argento – una crose parte argento, parte altra mistura. |**366**| Anno Domini 1683. Nota legatorum perpetuorum vel ad tempus. Dominus Franciscus Bettinus obiit die XVI augusti 1683 et in eius cedula testamentaria, cuius copia est in libris huius plebis Vendae, die 4 iunii scripsit suum testamentum infrascriptus et illud tradidit Vincentio Ferro notario veronensi et communitati et sodalibus sanctissimi Sacramenti Syrmionis extant legata infrascripta perpetua. Inventarium mobilium mensurasabilium. Legata perpetua annualia domini Francisci Bettini. 1 – Anniversarium domini Francisci Bettini: omni anno perpetuo celebretur in parochiali Syrmionis cum missis sex die supradicta, cum duabus facibus super eius tumulum accensis ed novis de duabus libris pro una quaque de pondere [*manca*]. 2 – Anniversarium annuale perpetuum die 17 octobris pro domino Iacobo Bettino eius patre, cum missis et cereis novis pondere ut supra. 3 – Legatum perpetuum annuale die commemorationis Omnium Deffunctorum de duabus facibus novis pondere duarum librarum pro unaquaque, accensis super eius tumulum. 4 – Legatum perpetuum de missa quotidiana ad eius altare sancti Antonii patavini, celebranda a sacerdote eligendo ab eius heredibus, pro anima sua et parentum. 5 – Legatum perpetuum, factum heredibus de manutenendo altare sancti Antonii patavini, de ratione testatoris, de omnibus necessariis ad eius ornatum et decorem. 6 – legatum perpetuum annuale solvendum die sancti

Thomae decem ponderum olei olivae ex polpa et perfectae qualitatis massaro sanctissimi Rosarii a possidentibus campos olivarum testatoris. |**367**| 7 – Legatum perpetuum annuale heredibus de solvendis 8 ducatis parvis et dolium uvae sacristano eligendo a spectabili communitate, ut de dicto oleo sero et mane accendantur lampades altarium sanctissimi Rosarii et sancti Antonii patavini et ornetur dictum altare. 8 – Legatum perpetuum impositum reverendo Cesari Ravallo, eius nepoti, annuatim solvendi altari sanctissimi Sacramenti libras triginta duas cerae novis, accendendis dum missa celebratur ad dictum altare sancti Antonii patavini. 9 – Legatum perpetuum impositum supradicto renovandi de septenio in septenium bullam indulgentiae diei sancti Antonii patavini ad altare illius, ita ut sit perpetua. 10 – Legatum perpetuum heredibus dispensandi die XXI decembris post vesperas pondera LX farinae bonae qualitatis decem familiis pauperimis, sex pro una quaque. 11 – Legatum perpetuum annuale haeredibus solvendi domino reverendo archipraesbytero Syrmionis unum ducatum et modium ad altare sancti Antonii patavini, ut cantet et offerat sacrifitium tali die pro testatore. Legata ad tempus. 12 – Legatum pro restaurando oratorium Sancti Salvatoris, impositum communitati Syrmionis cum multis nummis relictis eidem ad hunc effectum, pro hac vice tantum. 13 – Legatum pro una vice relictum comunitati dictae mille ducatorum et de ducentis doppiis aureis ob timorem Dei, sed hoc capitale erit perpetuo fidei commisso. 14 – Haeredes usufructuarii de praesenti sunt soror et uxor testatoris, una quarum praemortua succedet alia vel non bonae viduando vel nubendo, cum onere legati annuatim perpetuo dandi spectabili communitati dictae die sancti Antoni patavini ducata XL, quae communitas debet erogare quatuor puellis nobilibus et castis |**368**| Bettinis vel aliis, idest decem pro unaquaque. 15 – Mortuis usufructuariis, succedat Antonius Ravellus et sic de linea masculina Ravellorum semper exclusis poenitus feminis in praedio Todeschini et palatio et adiunctis e palatio Syrmionis, cum omnibus commoditatibus sub perpetuo fideicommisso, cum obligationibus in primo, secundo, tertio, septimo et decimo legatis descriptis in hoc folio, qua familia masculinorum extincta, succedat communitas dicta sub fideicommisso perpetuo, cum omnibus supradictis legatis, immo cum adiuncto de LX ducatis annuatim perpetuo pro maritandis sex puellis in omnibus eius bonis; commisarii et excutores ad adimplenda dicta legata voluit esse archipraesbyterum pro tempore, sindicum communitatis, massarios sanctissimi Sacramenti et Rosarii in perpetuum |**369**| Oblighi che tiene la veneranda compagnia della Cintura. Legato lasciato dal quondam Domenico Tabarini: ducati 500; si chava di fitto al anno lirazze 124 – legato lasciato dalla quondam Pavola Calepina o sia Morana: troni 200; si chava al anno lirazze 8 – legato lasciato dalla quondam Pavola Tabarina: troni 350; si cava al anno lirazze 17.10 – legato lasciato dal quondam Andrea Gatteri: troni 330; si chava all'anno lirazze 17.10 – legato lasciato dal quondam Vicenzo Guerer: troni 400; si chava al anno lirazze 20. Di questi legati si fa celebrare messe 52 per il quondam Domenico Tabarini. Si fa celebrare messe 17 per il quondam Vicenzo Guerer. Si fa celebrare messe 9 per la quondam Pavola Tabarina. Si fa celebrare messe 7 per il quondam Andrea Gatteri. Si fa celebrare messe 5 per la quondam Pavola Calepina o Morana. Io Bortolamio Angieleri, massaro della veneranda compagnia della Cintura di Sirmione. |**370**| Legato del quondam Simon Rainer: pagha la comunità di Sermione al anno troni 21. Capitale ducati cento dal grosso: si cava di fitto troni 34.2. Capitale troni 600: si cava di fitto troni 30. Capitale troni 650: si cava di fitto troni 27.10. Capitale troni 300: si cava di fitto troni 15. Capitale troni 200: si cava di fitto troni 9. [*Totale*] troni 136.12. Agravi di detta scola della beatissima Vergine del Ponte. Offici al anno numero 16. Si paga al reverendissimo signor arciprete troni 40.4. Residenze alli altri religiosi per detti offici numero 50: troni 25. Messe, una ogni sabato, in tutte numero 12: troni 78. Legato quondam Tabarino, messe al anno numero 8: troni 12 [*Totale*] troni 155. Io Giuseppe Redolfi massaro. |**371**| **B** – Die 24 octobris 1743, praesentata in visitatione ecclesiae parochialis Sirmionis.

|**372**| **C** – Parochialis ecclesia Sancti Blasii de RIVOLTELLA

|**373**| Eccellenza. Prima di partire da questa mia ressidenza per la lunga visita tempo fa già intimata, nella quale trovo esservi più parochie nella temporale giurisdizione dell'eccellenza vostra ed abbenché in alcuna di queste non abbia la sorte di ritrovarvi le proprie sue ressidenze, non ostante tale e tanto è il rispetto che professo specialmente all'eccellenza vostra e all'eccellentissima sua casa, non lascio di participarglielo. Mi desidero in questo tempo l'onore de riveritissimi suoi comandamenti, come io vivamente la prego dell'autorevole suo patrocinio ne casi che mi potessero sopravenire in suffragio del pastorale ministero; con che passo a ratificarmi: di vostra eccellenza devotissimo obbligatissimo servitore Giovanni vescovo di Verona. Verona 19 aprile 1743. Illustrissimo signor provveditore di Salò e capitano della Riviera. |**374**| Illustrissimo e reverendissimo monsignore colendissimo. Alla partecipazione che vostra signoria illustrissima e reverendissima mi avanza del prossimo suo ingresso in questa mia giurisdizione per adempiere la visita, cui con tanto merito si è risolto l'apostolico di lei zelo, corrisponde l'osservanza mia con i più vivi sensi di quel rispetto che mi glorio di professare all'illustre e venerata persona sua. Se verrà osservata la persona mia de

riveritissimi suoi comansi, fornirà vostra signoria illustrissima e reverendissima di un soggetto glorioso la mia obbedienza e se per ciò che riguarda alla carica avrà motivo di ragguagliarmi li sempre zelanti desideri suoi, cercherò con ogni studio di riscontrare le pregiatissime di lei premure, a glioa del Signor Dio ed a maggior esaltazione del santo pastorale suo ministero, con che mi inoltro a ratificarmi: di vostra signoria illustrissima e reverendissima devotissimo obbligatissimo servitore Vicenzo Donado. Illustrimo e reverendissimo monsignor Giovanni vescovo di Verona.
|375| Praesentata die 27 octobris 1743 in visitatione parochialis Sancti Aloisii de Rivoltella. Informazioni da umiliare a sua eccellenza reverendissima monsignor Giovanni Bragadino, vescovo di verona, conte et cetera per la visita. [A margine: Veneranda parochiale] La chiesa parocchiale di Rivoltella, sotto la protezzione o titolo di san Biaggio vescovo e martire, non è consecrata ne il Beneffizio è Iuspatronato, ma mi è tato conferito per concorso dalla felice memoria dell'Illustrissimo e Reverendissimo Monsignor Marco Gradenigo Vescovo di Verona, sotto il giorno (manca) come costa dalle Bolle, che si presentano, assieme con tutti i libri della Cura. Nella sudetta parocchiale vi sono sette altari non consecrati, ma tutti col portatile e sono gl'infrascritti (a margine Altari e Capellanie): l'altar maggiore o sia di San Biaggio, a cui è aggegata una Capellania instituita dal quondam Illustre Signor Giovanni Francesco Brescianelli in suo testamento 8 maggio 1696, officiata dal Reverendo Signor don Ermindo Federici, celebrando tante Messe quant'è l'annua entrata, che ricava da beni stabili. L'altar della Beta ergine del Rosario, con una Cappellana instituita dal quondam Reverendo Signor Don Giacomo Bonardi, in suo Testamento 12 gennaio 1695, officiata dal reverendo signor Don Baldassare Dusino, celebrando tante Messe quant'è il Cavo de Beni. L'altar dei Santissimi Apotoli, o sia la cena del Signore senza Capellania. L'altar di San Mihele, con una Capellania di cui non s'attrova memoria, officiata dal Reverendo Signor Don Teofilo Brognoli, celebrando anch'esso ha cavo? d'entrate. L'altare della Visitazione, con una Capellania di cui pure non **|376|** s'attrova memoria, officiata dal reverendo sdignor don Giuseppe Faini; ha cavo d'entrata. L'altar di santa Cattarina, con una capellania instituita dal quondam signor Bartolamio Raimondi, in suo testamento 3 gennaio 1520, officiata dal reverendo signor don Antonio Masotti; ha cavo d'entrata. L'altar della beata Vergine della Neve, con un capellania quotidiana, instituita dal quondam illustrissimo signor Agostino Cerabelli in suo testamento 13 settembre 1630, officiata dal reverendo signor don Lazaro Calepino. Cinque delle sudette capellanie sono amministrate da questa spettabile communità, la quale elegge i capellani, assegnando ad essi i rispettivi beni delle capellanie, con obligo di megliorarle acciò rendano il più possibile numero di messe. La capellania poi del Rosario è amministrata dalla compagnia o sia confratelli d'essa scola, i quali eleggono il capellano, consegnando ad esso i beni stabili come sopra. [A margine: compagnie laicali] In questa parocchiale vi sono due compagnie laicali: una del santissimo Sacramento e Rosario, l'altra della dottrina christiana, le quali adempiono pontualmente a loro doveri e sono state instituite canonicamente, come si vede dalle loro bolle. Fuori della parocchiale vi sono due altre compagnie laicali: una delli disciplini di san Giuseppe, l'altra delli confratelli della Cintura, anch'esse instituite come sopra. **|377|** Altra compagnia laicale nei limiti di questa parocchia e sono i così detti confratelli della chiesa di San Zeno, anche questa instituita, come si vede dalle sue memorie. [A margine: oratori campestri] Li oratorii posti fra i limiti della parocchiale sono li seguenti. Di San Giuseppe: quest'oratorio è governato dalli disciplini, la cui erezzione è tanto antica che non credo possa aversene cognizione alcuna. In quest'oratorio si trova una messa a cavo d'entrate, lasciata dal quondam don Domenico Pasetti, in suo testamento 16 febbraio 1704, celebrata dal reverendo signor don Giuseppe Pasetti, con preferenza a qualunque altro perché è parente. Della beata Vergine della Consolazione: in quest'oratorio si celebra la messa ogni sabbato ed altre feste tra l'anno, di sole limosine, non avendo entrata di sorte alcuna. È amministrato da confratelli della Cintura. Di San Francesco: quest'oratorio è dell'illustrissima casa Martinenga, ove si celebra la messa le sole feste, a commodo di que' vicini, i quali s'accordano fra loro in far la limosina a quel sacerdote che celebra. Di San Sebastiano: oratorio dei signori fratelli Mozoli di Desenzano, da loro mantenuto. Di Sant'Antonio: oratorio de signori eredi Girardi, i quali lo mantengono del bisognevole. Di San Pietro d'Alcantara: oratorio de signori Mabellini di **|378|** [A margine: sieguono li oratorii campestri] di Desenzano, da loro mantenuto di tutto il bisognevole. Di San Christoforo: oratorio una volta de nobili signori Simbeni, ora governato e mantenuto dalla signora Cattarina Comboni. Di Santa Teresa: oratorio de signori Leoni di Desenzano e da essi mantenuto. Di San Rocco: oratorio di questa spettabile communità, la quale n'ha cura, al che concorrono anche li signori Gialdi di Desenzano per il mantenimento de sacri arredi. Di San Martino: oratorio proveduto bastantemente dall'illustrissimi signori conti Fracagni di Salò. Questi signori conti hanno anche in palazzo il suo oratorio privato. Di San Dionisio o Donino: oratorio dell'arciprebenda, proveduto di tutto dal parroco. Di San Girolamo: oratorio proveduto e mantenuto dal signor Patuzzi di Limone. Di San Paolo: oratorio dell'illustrissimi signori conti Marchetti e da

loro proveduto d'ogni cosa. Di San Zeno:oratorio governato e proveduto dalli confratelli di quella laica scola, in cui si celebra la messa qualche festa fra l'anno e tutti i sabbati, parte di limosine e parte col frutto d'alcuni piccioli capitali censuari. |**379**| [A margine: sacerdoti coll'entrata delle loro capellanie] Nota distinta de sacerdoti del paese, col nome, cognome, età ed entrata che ricavano dalle loro capellanie. Reverendo don Ermindo Federici, curato d'anni 43, capellano della messa Brescianelli; ricava d'entrata, computando un anno con l'altro, troni 180. Reverendo don Teofilo Brognoli, sacerdote confessore d'anni 49, capellano di San Michele coll'entrata di troni 400. Reverendo don Giuseppe Faini, sacerdote confessore d'anni 46, capellano dell'altare della Visitazione coll'entrata di troni 280. Reverendo don Antonio Masotti, sacerdote confessore d'anni 41, capellano di Santa Cattarina coll'entrata di troni 350. Reverendo don Giuseppe Pasetti, sacerdote confessore d'anni 54, capellano della messa Pasetti coll'entrata di troni 200. Reverendo don Giuseppe Stringari, sacerdote confessore d'anni 32. Reverendo don Lazaro Calepino, sacerdote d'anni 56, capellano di messa quotidiana all'altare della beata Vergine Maria della Neve coll'entrata di troni 500. Reverendo don Baldassare Dusino, sacerdote d'anni 35, capellano del Rosario coll'entrata di troni 250. Reverendo don Biaggio Pasetti, sacerdote d'anni 28. Reverendo don Giovanni Francesco Pasetti, sacerdote d'anni 28. [A margine: indulgenze] nella chiesa parochiale vi sono le seguenti indulgenze. Indulgenza plenaria perpetua alli confratelli e consorelle del santissimo Sacramento. Indulgenza plenaria perpetua alli confratelli e consorelle |**380**| del santissimo Rosario, come costa da privileggi delle sudette confraternite. Le solite indulgenze per gl'operarii della dottrina christiana. Indulgenza plenaria ad septenium all'altar di san Biaggio nel giorno della sua festa, li 3 febraro. Indulgenze negl'oratorii extra. In San Giuseppe, indulgenza plenaria perpetua nel giorno della sua festa, li 19 marzo. Nell'istesso oratorio, l'altare privileggiato per l'anime purganti ogni venerdì e tutta la settimana de Morti. Nell'oratorio della Beata Vergine della Consolazione, indulgenza plenaria per i confratelli e consorelle della Cintura. [A margine: reliquie] Nella veneranda parochiale ci sono le seguenti reliquie, tutte co' suoi documenti, quali saranno presentati: della santissima Croce, di san Biaggio nostro tutelare, de santi Ignazio e Francesco Saverio. |**381**| Dottrina cristiana, colli suoi operarii. La dottrina cristiana, tanto delli uomini quanto delle donne, si fa solo nella parocchiale, separate le donne dalli uomini con la sua tela. Operarii per gli uomini. Priore il signor Pietro Pasetti; sottopriore don Biaggio Marchi; li maestri, fra sacerdoti e secolari, quattordeci; li discepoli, tra uomini adulti e fanciulli, numero 200 in circa. Per la quarta classe, per li adulti e per i rudimenti della fede vi sono i suoi maestri destinati e sono sacerdoti. Pescatori della terra: don Pietro Paolo Masotti, don Tomaso Ghirelli, don Polidoro Andreis, don Giovanni Battista Masotti. Pescatori in Lugana: signor Bortolamio Raimondi, don Michel Bersano, don Francesco Besco. Pescatori a Montonale: don Andrea Remondo, don Paolo Remondo. Pescatori a San Martino: don Bortolamio Bersano, don Vicenzo Bersano. |**382**| Infermieri nella terra: don Giuseppe Rozino, don Giuseppe Bonardi, don Polidoro Andreis. Infermieri in Lugana: don Pietro Bonatto, don Francesco Bocchio, don Antonio Guerino. Infermieri a san Martino: don Pietro Pasino, don Marco Mattei, don Domenico Sandrino, don Francesco Salodino. Infermieri a Montonale: don Giacomo Bonatto, don Andrea Cerlongo, don Pietro Bersano. Assistenti all'aqua santa alla porta della chiesa: don Francesco Bonardi, don Biaggio Bonatto, don Marco Marchi. Assistenti all'aqua santa alla sagristia: don Carlo Masotti, don Giovani Battista Stringari. |**383**| Silentieri: don Giuseppe Marchi, don Giuseppe Bonardi, don Rozino Rozini. Operarie per le donne. Priora la signora Matilde Griffi; sotto priora la signora Angela Pasetti. Le maestre sono otto (numero 8). Silenziere: signora Lucia Masotti, signora Ellisabetta Masotti, donna Maddalena Bonardi, donna Antonia Marchi. Assistenti all'aqua santa: donna Giovanna Marchi, donna Benvenuta Marchetti. Infermiere nella terra: donna Maddalena Bonardi, donna Laura Andreis, donna Lucia Bonardi. Infermiere in Lugana: donna Lucia Bersana, signora Pasqua Raimondi, donna Lucia Bonatta. |**384**| Infermiere a San Martino: donna Laura Pasini, donna Maddalena Bocchia. Infermiere a Montonale: donna Adriana Remonda, donna Giulia Cerlonga, donna Cecilia Ghirardi. Per la quarta classe e per il catechismo delle figliuole sono destinati a posta sacerdoti particolari. Cancelliere il signor Antonio Pasetti; massaro don Antonio Brognoli. Si fanno ogni terza domenica del mese numerose communioni, a norma delle costituzioni. |**385**| [A margine: utensili sacri] Nota di tutti li mobili e supellettili sacre per uso della chiesa parrochiale e sacristia di Rivoltella. Una croce d'argento, quale si custodisce dal signor arciprete – un ostensorio d'argento con lunetta dorata per l'esposizioni e processioni ed è della scola del santissimo Sacramento – un turibolo e navicella d'argento, pure della detta scola – due pissidi, una grande tutta d'argento dorata al di dentro, con due conopei ricamati d'oro per le communioni in chiesa, l'altra di rame con la copa d'argento dorata di dentro, per l'infermi – un vaso o mandola d'argento dorata al di dentro, che serve per portar il santissimo Viatico all'infermi in campagna, con patena, corporale e purificatorio, il tutto in sua borsa – due calici, uno d'argento l'altro di rame con copa d'argento dorati di dentro, con le sue patene dorate – diversi corporali ed

animette, con buon numero di purificatorii e fazzoletti per il lavabo – due camisi di tela lino co' suoi amitti e cordoni – una tovaglia per le communioni, come pure due altre per coprir i balaustri – un piviale bianco, con fodera davanti di seta – altro rosso, con fodera pure di seta –altro pavonazzo, tutti e tre di damasco, con le sue liste d'oro – due tonicelle bianche, con stole e manipoli, il tutto novo |**386**| [A margine: sieguono li utensili sacri] di damasco, con lista d'oro fina e con picciolo ricamo d'oro nel fondo dalla parte di dietro – due altre tonicelle bianche di tabinetto di seta, con lista d'oro, con stola e manipoli usati – altre due rosse, con stola e manipoli di damasco, con fornimento d'oro. Pianete per i giorni festivi. Due pianete di brocato d'oro con fornimenti d'oro – quattro di seta color rosso, co' suoi fornimenti – tre di setta color pavonazzo, colle sue liste – due di seta color bianco ornate come sopra – due di seta color verde, co' suoi fornimenti – una di seta color nero per cantar le messe occorendo, tutte co' i suoi manipoli e stole, come pure con le sue borse e veli. Pianete per i giorni feriali. Tre di seta color bianco – due di seta color rosso – due di seta color nero, colle stole, manipoli, borse e veli – un velo, o sia continenza, di seta bianco da una parte, rosso dall'altra, col suo ricamo d'oro in mezzo - |**387**| altra continenza novissima color bianco, col suo grande ricamo d'oro in mezzo – tre rituali – tre missali festivi – quattro missali feriali – due missali da morto – ferri da far particole, col suo setazzino – un vaso per l'aqua santa di lattone con due aspersorii – un altro vaso di rame vecchio per il sudetto effetto. Mobili e supellettili che servono per le communioni che si fanno agl'infermi. [A margine: altri utensili sacri] un velo bianco o sia continenza, una borsa con corporale, purificatorio e patena – uno stendardo di seta – un paradisino dorato con un baldachinetto e fondo di ganzo – una coperta grande color cremesino, per il letto degl'infermi – altra corperta di veluto del sudetto colore per il tavolino sopra il quale si mette il paradisino – due ombrelle bianche di seta – un baldacchino di damasco bianco colle sue frangie et mazzettoni d'oro per le processioni del santissimo Sacramento – un altro baldacchino di damasco rosso co' suoi fornimenti. Quatro lanterne ed un campanello – un picciolo tabernacolo per riponer il santissimo Sacramento il giovedì santo. |**388**| Mobili per uso dell'altar maggiore [A margine: utensili sacri per l'altar maggiore] Le sue tovaglie tanto per i giorni festivi, quanto per altri tempi, con i suoi merli – la borsa per le communioni che si fanno in chiesa: è bianca a ricamo con corporale, purificatorio e chiave d'argento massiccio, con cordone di seta pendente – un trono con baldacchinetto e fondo bianco di seta a ricamo d'oro per l'esposizione del santissimo Sacramento - quattro candellieri di lattone grandi colla sua croce – altri sei di legno inargentati, con suoi vasi e palme per i giorni feriali, come pure con le sue tavolette – altri sei candellieri inargentati colla sua croce, vasi, palme e tavolette per i giorni solenni. Sieguono altri sacri mobili di raggione propria del presente signor arciprete. [A margine: proprii del signor arciprete] tre camisii con merli grandi – un piviale di brocatto bianco – una pianeta di ganzo, con stola, manipolo, borsa e velo simile – altra bianca di tela d'argento – altra di brocatto rossa – altra di fondo bianco tutta riccamata d'oro - |**389**| [a margine: del signor arciprete, come sopra] altra di damasco nero co' suoi fornimenti d'argento – un velo da calice di due color,i bianco e rosso ricamato da ambedue le parti, colla sua borsa – un altro verde e pavonazzo, ricamato nella sudetta forma – un altro nero ricamato d'argento, colla sua borsa – due calici d'argento, colle sue patene. Fonte battesimale. In una cappella di questa chiesa parocchiale v'è il battistero con rastello di ferro, qual si chiude con chiave. Ha i suoi vasetti d'argento per gl'ogli santi, purificatorio e fazzoletto; qui vicina è la piscina o sia sacrario. La cassettina qual si manda a Verona a prender gl'ogli santi ha tre vasi di stagno ed è posta nel suo conservatorio, nel muro dalla parte destra dell'altar maggiore, come indica l'iscrizione. Una lampada d'argento, donata per voto all'altar di san Biaggio da alcune famiglie di questa parocchia. |**390**| Nota dell'entrate che si ricavano dalli beni del beneffizio archipresbiterale si San Biaggio di Rivoltella, computando un anno con l'altro. [A margine: beni e case] Primo, il sudetto benefficio ha una possessione vicina alla terra, lavorata da due massari, i quali abitano in due case separate, per una delle quali si paga l'annuo affitto, l'altra è di ragione della parrochiale. Secondo. Il sopradetto beneffizio ha un'altra possessione a San Donino, con la sua casa rurale. Terzo. Una casa in questa terra, abitata da uno de suddetti massari, con ortaglia, prativa, cinta di mura ed altre sue raggioni. Quarto. Un'altra casa o sia cannonica in Castello, abitazione di parrochi, con piccolo orticello. [A margine: entrata] Le sudette possessioni rendono d'entrata, computando – come dissi di sopra – un anno con l'altro, scudi quattrocento settanta in circa. Non ha porzioni di decime, né livelli, né enfiteusi, né capitali. [A margine: spesa] Aggravii annuali del benefficio. Decime ordinarie all'anno, le quali si pagano in Salò: lire di marchetti 24 l'una (troni 226). Sussidio del reverendo clero, qual si paga pure |**391**| [a margine: siegue la spesa] a Salò quando corre un tal debito (troni 508.10). Aggravio per il reverendo curato, qual si mantiene sempre in casa ed alla tavola del parroco. Affitto di casa per un massaro di Rivoltella. Salario alla servitù di casa e spese cibarie. Cavallo e suo mantenimento per il bisogno della Cura. Spese per il mantenimento in buon essere de campi. Aggravio per la solennità di san Biaggio e cera per l'altare tutto l'anno. Spesa annuale

di cera al clero ed al popolo per la Cereale. Livello perpetuo sopra la canonica di troni quattordeci all'anno, dovuto alla capellania di san Michele di questa terra (dico troni 14). |**392**| Nota di tutte le anime presentemente sogette a questa cura e novamente raccolte. L'anime dunque di tutti questi abitanti sono mille trecento e venti una (dico 1321). Li uomini da communione sono 447; le donne parimente da communione sono 500. In questa parochia – per la Dio grazia – publici consuetudinarii peccatori non s'attrovano, né scandali, né adulterii, né concubinati, né altre simili indegnità. Concorrono pure tutti ne suoi debiti tempi a ricevere in questa chiesa parocchiale i santissimi sagramenti. Le allevatrici sono le seguenti: Maddalena Bonardi d'anni 58, Adriana Remondi d'anni 55, Santa Bonardi d'anni 30, Cattarina Falola d'anni 28, Laura Pasini d'anni 50, Cattarina Tellaroli d'anni 48, Francesca Bonetti d'anni 35.

|**393**| Nel nome del Signore Iddio. Adì 9 ottobre 1738 Rivoltella. Si dichiara in vigor della presente scrittura, qual debba aver forza di publico e legal instrumento, siccome desiderando e bramando li sottoscritti errigere nella chiesa della beata Vergine Maria della Villa, sopra questo commune, una confraternita o sia compagnia de devoti dell'uno e dell'altro sesso, sotto titolo della Cintura, a maggior gloria del Signore Iddio e della gloriosa vergine Maria suddetta e frutto delle anime de congregati, stante il tesoro dele indulgenze – moltissime plenarie – che gli aggregati della medesima, muniti de santissimi sacramenti ne giorni destinati frequentando la sudetta chiesa riportaranno; che perciò li stessi personalmente costituiti ed alla presenza et cetera, prima di venire ad esternare questa pia loro volontà, hanno stimato di tutta convenienza s'intender solo col reverendissimo signor Don Leonardo Griffi, arciprete presente di questo loco, il quale pienamente ha prestato il suo assenso per l'errezione della sopradetta compagnia della santa Cintura, con l'infrascritti capitoli, |**394**| accettati dalli signori promotori della medesima ed avvalorati dalle loro sottoscrizioni, i quali hanno fatto istanza al suddetto reverendissimo signor arciprete e dimandar licenza di mettere il confessionario nella chiesa sudetta ed esso è concorso a dare la medesima licenza senza pregiudizio però de suoi successori. Seguono li capitoli. Che tutte le funzioni publiche, sì ordinarie che straordinarie, che si faranno in detta chiesa in qualunque tempo, debbano farsi dal paroco o da lui delegato, con l'elemosima dovuta. Che non si possa in quell'oratorio tener confessionali, né far benedizioni di sorta alcuna senza espressa licenza del paroco. Che, venendo in stato la confraternità d'eriggere in detta chiesa qualche capellania, debba il capellano ne giorni festivi celebrar loro messa in tempo che non siano frastornate le funzioni della chiesa parochiale e che sia obligato a servir alla chiesa parochiale con cotta e veste longa. Che, risolvendosi la compagnia di condurre eremita, debba questo essere approvato dal paroco, in ordine a costumi e che sia obligato |**395**| l'eremita sovenire alla chiesa parochiale ne giorni di festa, con cotta. Io Leonardi Griffi arciprete affermo quanto si contiene nella presente scrittura. Io Antonio Taini accetto quanto di sopra. Io Bortolo Arrighi affermo ed accetto quanto di sopra. Io Pietro Calepino affermo et accetto e prometto quanto nella presente sta espresso. Io Giuseppe Bonardi affermo ed accetto quanto di sopra. Io Antonio Pasetti affermo e accetto e prometto quanto di sopra. Io Giuseppe Marchi affermo ed accetto quanto di sopra. Io Antonio Brognoli affermo quanto di sopra. Segno di Vicenzo Bersano, qual afferma quanto di sopra per non saper scrivere. Io Bortolo Remondo affermo quanto di sopra. Io Michel Bersano affermo quanto di sopra. Segno di Emigliano Bonino, qual afferma quanto di sopra, per non saper scrivere. Io Giuseppe Rozini affermo quanto di sopra. Io Giuseppe Dusini affermo quanto di sopra. Andrea Remondo affermo. Segno di Francesco Besco, che afferma e accetta quanto di sopra, per non saper scrivere. Io Biaggio Marchi fui presente per testimoniare ed ho veduto le parti sudette a sottoscrivere. |**396**| Io Biaggio Bonatto fui presente per testimonio e ho veduto le parti sudette a sottoscriversi. Io Giorgio Costa fui presente per testimonio e ho veduto le parti sudette a sottoscrivere. Io prete Giuseppe Stringari ho letto la presente d'altra mano scritta, pregato dalle parti ed in presenza di sudetti testimoni. Ego Franciscus Calepinus de Rivoltella, auctoritate veneta notarius et collegiatus huius Riperiae Salodi, praesentem scripturam mihi exhibitam ut in meis rogitis ad perpetuam memoriam custodiatur in eius originali, manu propria ex eodem originali fideliter desumpsi et in fidem subscripsi prout et cetera, ad gloriam Dei.

|**397**| Illustrissimo signor signor patron colendissimo. Nella visita pastorale di quella chiesa parochiale fatta nell'anno corrente, fui delegato da vostra signoria illustrissima, vicario della medesima, a visitare l'oratorio privato de signori conti Tracagni, eretto nella loro abitazione in campagna a San Martino. Per adempiere a miei doveri, mi son portato a quel luogo, ove ho ritrovato l'oratorio sudetto tutto messo a pittura, con l'altare decentemente ornato, in cui v'è l'imagine della santissima Vergine dipinta in tela. L'oratorio è chiuso da tre mura ed il prospetto la tela propria? e civile. È segregato da ogni altro luogo e non comunica con altre stanze e non serve ad alcun uso domestico. In esso si celebra una sola messa al giorno, in quel tempo che la famiglia de signori conti è in campagna, a norma del breve, essendo proveduto di supeletili sacre con tutta proprietà. Pro oratorio privato dominorum comitum de Tracagnis. Ordinationes. Portatile, cum nimis distet a

celebrante, propius reducatur et circa ipsum obturentur rimae – provideatur de pelvi pro urceolis. Eccola servita e, pregandola della santa sua benedizione, con profondo rispetto passo a protestarmi senza riserva: di vostra signoria illustrissima umilissimo, devotissimo ed obligatissimo servitore Leonardo Griffi. Rivoltella 16 dicembre 1743.
|398| Clemens papa XI. Dilecto fili et dilecta in Christo filia salutem et apostolicam benedictionem. (Paucis ommissis) qui – ut asseritur – de nobili genere procreati existitis, ut in privatis domorum vestrorum habitationibus in diaecesi veronensi iuri existentibus oratoriis, ad hoc decenter muro extructis et ornatis seu extruendis et ornandis, ab omnibus domesticis usibus liberis, per ordinarium loci prius visitandis et approbandis et, de ipsius ordinarii licentia eius arbitrio duratura, unam missam pro unoquoque die et dummodo in eisdem domibus celebrandi licentia quae adhuc duret, alteri concessa non fuerit per quemcumque sacerdotem ab eodem ordinario approbatum, saecularem seu de superiorum suorum regularibus, sine tamen praeiudicio quorumcumque iurium parochialium, exceptis solemnitatibus, et in vestra ac dilectorum filiorum Iaccobi, Scipionis, Andreae et Fabii natorum vestrorum, filii Francisci et Catharinae consanguineorumque et affinium, vobiscum insimul in eadem domo respective commorantium familiaeque et in hospitium vestrorum nobilium praesentia celebrari facere et licite possitis dictique Iacobus, Scipio, Andreas et Fabius possint et valeant ac quilibet vestrum et eorum similiter possit et valeat, apostolica auctoritate, tenore praesentium concedimus et indulgemus, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus caeterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod familiares servitiis vestris tempore dictae missae actae non necessariis ibidem missae huiusmodi interessentes, ab obligatione audiendi missam in ecclesia diebus festis de praecepto minime liberi censeantur. Datum Romae apud Sanctam Mariam Maiorem sub annulo piscatoris. F. Cardinalis Oliverius. 1719, 20 luglio. Visto e licentiato per l'esecutione: Gian Domenico Imberti Segretario.
|399| Die 22 aprilis 1743 praesentata in visitatione parochialis Rivoltellae – **C**
|400| **D** – Parochialis ecclesiae Sanctae Mariae Magdalenae de DESENTIANO
|401| Eccellenza reverendissima monsignor signor signor patrone colendissimo. Ho ricevuto gli avvisi della sudetta visita e, comecché la casa parrochiale è troppo angusta, ho stimato mio dovere provveder per quel tempo una casa più propria e più capace e più commoda, avendo così pratticato in simili incontri anche li miei antecessori. Ringrazio pertanto il Signore che l'abbi ispirata a fare sì gran carità a questo paese, il quale dalla santa sua visita pastorale ne rittrarrà sommi spirituali vantaggi. Con tutto l'ossequio le bacio la sagra veste e sono di vostra eccellenza reverendissima: umilissimo devotissimo obligatissimo servitore e suddito Giovanni Angeleri arciprete. Desenzano gli 20 marzo 1743.
|402| La chiesa parrochiale di Santa Maria Maddalena di Desenzano è consegrata e si celebra l'anniversario della sua dedicazione gli 6 di dicembre. Il parroco viene eletto per concorso; a me infrascritto furono segnate le bolle gli 16 dicembre dell'anno 1735. Nella chiesa parrochiale vi sono ondeci altari, alcuni consegrati, altri col portatile. Nella nave destra laterale v'è l'altare di sant'Agostino, col portatile; sèguita l'altare de santi Vicenzo, Benigno ed Anastasio, consegrato; vi sono le ossa sagre de santi predetti, ma senza documento. Siegue l'altare del santissimo Sagramento, col portatile; poscia l'altare del santissimo Rosario ed è consegrato; sopra v'è una preziosa reliquia del velo della santissima Vergine, col suo documento. Seguita l'altare di san Niccolao ed è col portatile. V'è poscia l'altare della santa Pace, col portatile; sovra di questo altare, in una cassa di legno, vi sono le reliquie de santi martiri Placido e Loddovico, col suo istromento. Nella nave laterale sinistra v'è l'altare di santa Cattarina, consegrato; poscia l'altare della Santissima Trinità, consegrato. Seguita l'altare di sant'Antonio di Padova, col portatile; finalmente v'è l'altare dell'arcangelo san Michele, col portatile. Nella chiesa parrochiale vi sono sei beneficii, di ius patronato: tre della spettabile communità, due delle confraternite ivi erette, cioè uno del santissimo Sagramento, la di cui veneranda scola ha con la communità il ius alternativo della ellezione; il suo rettore è il reverendo signor don Antonio Bettinelli, d'anni 59; l'altro è della santissima Vergine del Rosario, la di cui veneranda scola ha con la communità l'alternativa dell'elezzione; il suo rettore è il reverendo signor don Giammaria Mabelini, d'anni 36. L'altro è l'altare della Santissima Trinità; il ius dell'elezzione è nella communità; il suo rettore è il reverendo signor don Agostino Pasini, d'anni 69. **|403|** L'altro è l'altare de santi Vicenzo, Benigno ed Atanasio, la di cui veneranda scola ha con la communità l'alternativa dell'elezzione; il suo rettore è il reverendo signor don Gerolamo Usmarini, d'anni 43; questa scola s'appella della Carità. L'altro è di sant'Agostino, di cui ha il ius della elezzione la communità; il suo rettore è il reverendo signor don Giovanni Amadori. V'è finalmente l'altare di san Niccolao, di cui ha il ius della elezzione la spettabile communità; il suo rettore è il reverendo signor don Bernardino Andreis, d'anni 66. Questi sei beneficiati hanno l'obbligazione di recitare nel coro le ore canoniche e di celebrare ed applicare ogni giorno a loro respettivi

altari la santa messa, sebbene presentemente, comecché tre reverendi rettori non sono corrisposti della mercede secondo l'istituzione, così non celebrano quotidianamente e questi sono il reverendo signor don Agostino Pasini, il reverendo signor don Giovanni Amadori ed il reverendo signor don Bernardino Andreis. In fede, Giovanni Angeleri arciprete di Santa Maria Maddalena di Desenzano. Data il primo maggio 1743. |**404**| Entro i limiti della parrochia di Desenzano vi sono gli seguenti oratorii. L'oratorio dell'Immacolata Concezzione, eretto e mantenuto da una scola laicale e vestono gli confratelli abito bianco. L'oratorio di San Giovanni Decollato con due scole, una così detta della Morte, con abito nero lungo, l'altra de Sette Dolori di Maria Vergine. L'oratorio di San Francesco, eretto e mantenuto da una scola così detta delle Sagre Stigmate, con abito griggio lungo. L'oratorio di Sant'Orsola, eretto a comodo delle figliuole Demesse e da loro mantenuto. L'oratorio di Sant'Ambrogio, mantenuto dalla spettabile communità. Seguono gli oratori campestri, tutti de iure privatorum, senza obbligazioni. L'oratorio di Sant'Anna, della casa Rosmarini; l'oratorio della Beata Vergine del Rosario, del reverendo signor don Pietro Pilleri; l'oratorio di San Vigilio, del signor conte Lonardo Vili; l'oratorio della Beata Vergine del Rosario, del signor conte Cristoforo Vili; l'oratorio di San Lonardo, delli signori Zinelli; l'oratorio di San Bernardino, del nobile signor Alessandro Segala di Salò; l'oratorio di San Rocco, del nobile signor Giulio Segala; l'oratorio di San Carlo, del nobile signor Giambattista Alberti; l'oratorio pure di San Carlo, del nobile signor Paolo Gilio. V'è un oratorio privato, al Vaccarolo, de nobili signori Pace. In fede. Giovanni Angeleri arciprete. |**405**| Nota de reverendi sacerdoti. Gli reverendi signori. Don Agostino Pasini rettore d'anni 69, don Bernardino Andreis rettore d'anni 66, don Antonio Bettinelli rettore d'anni 59, don Giovanni Amadori rettore d'anni 76, don Girolamo Cesmerini rettore d'anni 43, don Giammaria Mabelini rettore d'anni 36, don Bortolo Angeleri coadiutore d'anni 36, don Francesco Mabelini coadiutore d'anni 30, don Pietro Pilosi d'anni 73, don Bonaventura Cristofolini d'anni 45, don Paolo Gialdi d'anni 60, don Pietro Rainer d'anni 32, don Giacopo Porcelli d'anni 62, dottor don Giuseppe Rosmarini maestro di cerimonie d'anni 32, don Benedetto Papa d'anni 37, don Angiolo Bocchio d'anni 41, don Pietro canonico Rambotti d'anni 54, dottor don Fabrizio Pasini d'anni 61, don Giambattista Giglio d'anni 47, don Giulio Leoni d'anni 38, don Giambattista Liguori d'anni 60, don Giovanni abbate Pace d'anni 65, don Antonio Alberti d'anni 61, don Giuseppe Alberti d'anni 57, don Francesco abbate Gamba d'anni 53, dottor don Antonio Moioli d'anni 63, don Francesco Gialdi d'anni 50, don Marco Cesachino d'anni 47, don Bortolo Cesmerino d'anni 38, don Antonio Porcelli d'anni 60, don Giovanni Minelli d'anni 43, don Angiolo Gallina d'anni 40, |**405/b**| don Giammaria Gallina d'anni 38, don Paolo Bonati cancelliere delle congregazioni d'anni 34, don Bonibello Porcelli d'anni 43, don Michele Franzoni d'anni 32, don Antonio Andreis d'anni 30, don Vicenzo Gialdi d'anni 29, don Giuseppe Papa d'anni 43, don Favetino Lamberti d'anni 43, don Alvisio Andreis d'anni 28, don Giacomo Baietti d'anni 39, don Giovanni Manganoni d'anni 25, don Pietro Galli d'anni 25, don Giambattista Cristofolini d'anni 23. Aggiungo don Costantino Pacheri, poco fa arrivato in paese, ma non so poi se sarà costante la sua dimora, d'anni 58, don Francesco Betti di Castiglione diocesi di Brescia d'anni 38, don Bortolo Bardiglio di Sabio diocese di Brescia publico maestro di retorica d'anni 30, don Antonio Fedrici della Pegagna diocesi di Brescia pubblico maestro di grammatica d'anni 40. Segue la nota de reverendi clerici. Don Andrea Manerba diacono d'anni 22, don Giuseppe Mabelini soddiacono d'anni 22, don Bertolo Rosmarini minorista d'anni 20, Giammaria Macchioni d'anni 20, Filippo Savernici d'anni 18, Paolo Leoni d'anni 19, Antonio Pezzotti d'anni 18. In fede. Giovanni Angeleri arciprete di Desenzano. Data in Desenzano gli 2 maggio 1743. |**406**| Nota delle anime di Desenzano. Le anime tutte ascendono a numero 3463; quelle di comunione sono 2408, senza il clero; quelle che non si communicano sono 1000. Seguono le allevatrici. Lucrezia Meneghetti d'anni 33, Lucrezia Pasini d'anni 55, Angiola Carpenedola d'anni 74. Seguono gli eremiti. Romedio Sartori di Pergina diocesi di Feltre, Giambattista Guagnini di Clerina, Biaggio Benedetti di Toscolano diocesi di Brescia, Giuseppe Barbieri di Toscolano diocesi di Brescia. In fede. Giovanni Angeleri arciprete di Desenzano. Data in Desenzano gli 3 maggio 1743. |**407**| Nota distinta delle case, molino e campi di ragione della veneranda chiesa parochiale di Santa Maria Maddalena di Desenzano. Una casa in più corpi, con cortizella, pozzo, attacata alla chiesa parochiale; confina la strada, cimiterio e serve per habitare il paroco. Una casetta di rimpetto alla chiesa parochiale; confina a mattina la strada, a monte l'ingresso, a sera heredi del signor Agostino Caliari e a mezodì Giovanni Madi. Una casetta nella contrada de Falitti; confina a matina Nicolò Alberti, a sera il signor Carlo Usmerii, a mezodì la sodetta strada, a monte ingresso del Rosario per quelle case unite e vicine. Prima, una pezza di terra di più corpi uniti nelle contrà del Salvello; confina a mattina la strada, a mezodì la strada, a sera parte il signor Domenico Gialdi e Stefano, la signora Laura Guarneri di pio'dieciotto (p. 18). Seconda, una pezza di terra arativa detta il Muraldo; confina a mattina il lago, a sera la strada, a monte la muraglia dell'orto della parochiale, livelato a padri di Santa

Maria, a mezodì il signor Pace, di pio'due (p. 2). Terza, una pezza di terra arativa in contrada del Pissador; confina a mattina la strada, a sera il signor Troiano di Girolamo Paleri, a monte il signor Giovanni Battista Pasini, a mezodì l'ingresso del Pissador di pio'uno (p. 1). Quarta, una pezza di terra arativa, in contrada del Portone; confina a mattina e a monte la strada, a sera gl'heredi del quondam signor don Bortolomeo Zanca, a mezodì il Vaso dall'acqua, di pio' cinque (p. 5). Quinta, una pezza di terra arativa in contrada del Pescaletto; confina a mattina et a sera il signor Pietro Bonazzi, a monte l'ingresso, a mezodì il comune di Desenzano, di pio' uno, tavole ottanta (p.1.80). Sesta. Una pezza di terra paludiva, in contrada di Vaii; confina a mattina Michele quondam don Giovanni Zanone a monte, a sera, a mezzogiorno lo sesso Michele, di pio' tre (p. 3). Settima, una pezza di terra in contrada delle Marchette, arativa, parte prativa; confina parte il signor marchese Bevilaqua, parte il signor Bernardino Cominelli, a sera la strada, a monte il signor Bernardino Cominelli, a mezodì più ingressi, di pio' uno e tavole venti (1.20). Ottava, tre corpi di tre pezze di terra arativa nella contrada delle Predi; confina a mattina il signor Domenico Gialdi quondam Stefano e il Berogna, a mezodi et a sera la strada, a monte il signor Andrea Alberti, di pio'cinque (p. 5). Nona, una pezza di terra argeniva, sassosa et incolta in detta contrada; confina a mattina la strada, a sera, a monte e a mezodì le sodette pezze di terra, di pio'due (p.2). |**408**| Decima – undicesima, più pezze di terra in un corpo, parte prativa, parte arativa in contrada delle Fornaci; confina a mattina il lago e parte la Mezza Pagazzana, a monte li signori Pace e parte Sebastian Moioli, a sera la via a mezzo di Giovanni Battista Andreis e parte la Mezza Pagazzana, di pio' sei (p. 6). Dodicesima, una pezza di terra parte pascoliva parte arativa in contrada di San Benedetto; confina a mattina, a mezodì la strada, a sera Marta Andreis Domenegona, a monte li heredi del quondam signor Antonio Cocchi, di pio'uno tavole 30 (p. 1.30). Tredicesima, una pezza di terra arativa in contrada di Monte Corno; confina a mattina una pezza di terra pascoliva della chiesa, a mezodì il signor Francesco Pasini, a monte e a sera la strada, di pio' due (p.2). Quattordicesima, una pezza di terra montiva, argeniva in detta contrada; confina a mattina il signor Carlo Usmerino et il sigor Francesco Pasino, a sera la chiesa, a mezodì il signor Francesco Pasini, a monte la strada, di pio' due (p. 2). Quindicesima, una pezza di terra arativa et argeniva in contrada di Tresine; confina a mattina la strada, a sera, a monte e a mezodì il signor Carlo Usmerini, di pio' tre (p. 3). Sedicesima, una pezza di terra arativa in contrada della Meregatta; confina a mattina, a mezodì il signor Bernardino Comineli, a sera et a monte li heredi del quondam signor Pietro Signori, di pio' due (p. 2). Diciassettesima, una pezza di terra arativa in contrada di Fontanele dentro la Catania; confina a mattina il monte Croce, a sera la strada, a monte li heredi del quondam signor Girolamo Moronatti, di pio' due et mezo (p. 2.50). Diciottesima, una pezza di terra aratoria in contrada di Monte Bici; confina a mattina un campo della chiesa, a monte Pietro Loduino, a sera il signor Andrea Alberti, a mezodì la strada, di pio' uno tavole venticinque (p. 1.25). Diciannovesima, una pezza di terra arativa in contrada di Monte Bici; confina a mattina il campo lasciato alla scuola di San Giovanni da Giovanni Battista Pintore, a sera la chiesa, a monte il signor Spinetta, a mezzodì la strada, di pio' due (p. 2). Ventesima, una pezza di terra arativa in contrada di Monte Bici; confina a mattina et a monte il signor Spinetta, a sera li campi della residenza, a mezodì la strada, di tavole quindeci (t. 15). Ventunesima, diverse pezze di terra con due murachette dirocate, discoperte, arative in contrada di san Cipriano; tra li suoi confini della serada del signor |**409**| don Lelio Cavagnino di Rocco Invernici in luocco del signor Benedetto Sostineli, Andrea Pizzocho, di pio' trentacinque (p. 35): Le sodette pezze di terra di San Cipriano si chiamano: una la Vegra, seconda la Valle, la terza li Quindici Fillari, la quarta il Bataino, la quinta il Prato, la sesta e la settima la Valetta, l'ottava la Chiesiolina, la nona li Tre Fillarolli. Ventiduesima, una pezza di terra arativa in contrada del Traversino detta la Campagna; confina a mattina li fratelli Agnellini, a sera la strada, a monte et a mezodì Giovanni Giacomo Filippi, di pio' quattro tavole cinquanta (p. 4.50). Ventitreesima, una pezza di terra montiva, boschiva in detta contrada; confina a mattina Giovanni Giacomo Filippi, a sera et a monte la strada, a mezodì Francesco Rambotti, di pio' uno tavole cinquanta (p. 1.50). Ventiquattresima, una pezza di terra arativa in contrada di San Zeno di Rivoltella; confina la strada et li heredi del quondam signor Giulio Cesare Pace, di pio'due (p. 2). Venticinquesima, una pezza di terra arativa in contrada di Tascarole di Rivoltella; confinano li sudetti signori heredi Pace et l'Ingresso, di tavole quindeci (t. 15). Ventiseiesima, una pezza di terra aratoria in contrada della Villa territorio di Rivoltella; confina la strada, il lago et l'erede del quondam signor Francesco Vrangi, di pio' uno tavole cinquanta (1.50). Ventisettesima, una pezza di terra aratoria in contrada di Tassere territorio di Rivoltella; confina a mattina la strada, a sera Monte, a mezodì li heredi del quondam conte Vimes, di pio' due (p. 2). Ventottesima, una pezza di terra aratoria in contrada sudetta; confina la strada et il signor don Fabricio Raimondi, di pio' uno tavole cinquanta (p. 1.50). Ventinovesima, una pezza di terra aratoria in contrada della Rocchetta; confina il Ganfo e li nobili heredi Martinenghi, di pio' due et tavole cinquanta (p. 2.50). Trentesima, una pezza di terra aratoria con alcuni olivi, posta sopra il

monte di Sermione; confina a mattina il signor Galappini, a mezodì il signor Salla, a monte il signor Ravelli, a sera Tomasi, di pio' uno tavole cinquanta (p. 1.50). Trentunesima, una pezza di terra prativa in contrada delle Bettole territorio di Lonato; confina il signor Roveglia et il signor Fortunato Averoldi da Cogolo, di pio' tre (p. 3). Trentaduesima, un molino di due rote sito nella terra di Desenzano con un prateselo et un'altra lingua di prato; confina a mattina |**410**| il signor Sebastian Moioli, a sera il dorno con la sua ortaglia, a monte la strada, a mezodì l'ortaglia del signor Francesco Vrangi, ora del signor Christoforo Villio. Livelli parte di oglio e parte danari qui ad uno per uno descriti. Signor Paolo quondam Lafranco Maifredino de ducati planet annui 0.10 (da molto tempo che non paga). Eredi Giorgio Galeppo pagano all'anno planet 3.2. Giovanni Giacomo quondam Battista Veronino paga all'anno planet 1. Bernardino Dainese di San Pietro paga all'anno planet 2.11. Gioseppe Gitaneli paga all'anno planet lire dodeci (12). Veronia Veronina di San Pietro paga all'anno di planet lire 13.12. Andrea Veronino paga all'anno di planet lire 7.6. Bersana Dainese di San Pietro paga all'anno di lire planet 6.9, è da molto tempo che non paga. Il signor Giovanni Andrea Ficca paga all'anno di planet lire 12.13.2. Angelica Morante paga all'anno di planet 4.6, da molto tempo che non paga. Gasparo Dainese paga all'anno di planet lire 1.10. Eredi di Battista Faino pagano all'anno sopra un campo nella contrada di San Lorenzo, ne confini di San Pietro, di planet 2.17.5, da molto tempo che non pagano. Giovanni Giacomo Manino paga all'anno di planet lire 1.15. Michel Bartirollo paga all'anno di planet lire 1.15. Eredi di Cristoforo Bosco pagano all'anno di planet 3.10. Antonio Guercio paga all'anno di planet lire 1.10. Giovanni Pietro de Bertoli paga all'anno di planet lire 1.2. Pietro Menino paga all'anno di planet lire 1.11.4. Eredi di Lorenzo Solferino che è il Tonello di Rivoltella paga all'anno di planet lire 0.7.6, da molto tempo che non paga. Angelica figlia di Francesco quondam Giovanni Usmerino paga all'anno 0.4.8, da molto tempo che non paga. |**411**| Le pezze di terra possesse dalla veneranda chiesa parochiale de Santa Maria Maddalena di Desenzano sono l'infrascritte, cioè: una pezza di terra arativa con vigne, giacente in pertinenza del comune di Revoltella in contrà delle Tassarolle, alla quale da tutte le parti confinano li nobili signori Paolo e fratello Pazze, salvis et cetera, di un pio' di terra circa. Item una pezza di terra aratoria con vigne giacente in detta pertinenza in contrà della Vella, d'un pio' di terra circa, alla quale da una parte confina il signor don Francesco Gamba, da due altre parti Antonio Stringar, salvis et cetera. Item una pezza di terra arativa con vigne, d'un pio' circa di terra, giacente in detta pertinenza in contrà delle Zanmartine, alla quale da una parte confina il signor Bortolo Ramondo, dall'altra il nobile signor Francesco Vimes, dall'altra il nobile signor Giovanni Carlo Arie e dall'altra la strada comune, salvis et cetera. Item una pezza di terra arativa con vigne, giacente in detta pertinenza in contrà delle Tassere, di due pio' circa, alla quale da una parte confina il signor Pietro Panizza, dall'altra il signor dottor Panzotti e dalle altre due la strada comune, salvis et cetera. Item una pezza di terra arativa con vigne, giacente in detta pertinenza in contrà delle Porchere d'un pio' circa; da una parte confina il signor Antonio Stringar, dall'altra il venerabile monasterio vecchio di moniche di Salò e dall'altra Biasio Badinelli, salvis et cetera. Item una pezza di terra arativa con vigne, giacente in detta pertinenza in contrà di San Zeno, di due pio' e mezo circa, che da tutte le parti confinano li nobili signori Pazze e la strada che va a San Zeno, salvis et cetera. Item una pezza di terra arativa con vigne in detta pertinenza giacente, di tre pio' circa di terra in contrà della Rocchetta, che da tutte le parti confinano li nobili signori Ghirardi, salvis et cetera. Item una pezza di terra prativa con olivi e vigne, giacente in pertinenza del comune di Sermione in contrà di Monte, d'un pio' e mezo circa. |**412**| Per quanto m'è noto, queste polizze contengono la verità e lo dico con mio giuramento, essendovi errore solamente in alcuni confinanti, mentre le pezze di terra che confinano sono in gran parte passate in mano d'altri. In fede et cetera. Giovanni Angeleri arciprete. Data in Desenzano li 4 maggio 1743. |**413**| Seguono gli aggravi del beneficio. Si paga di decima ogn'anno lirazze 358. Al predicatore ogn'anno troni 126. Per la curazione de vasi si pagano ogn'anno troni 25. Si mantiene una lampada accesa tutto l'anno al santissimo Sagramento. Si mantengono due curati. Si distribuisce alla Madonna cereale la cera al reverendo clero, alla contrà ed a tutto il popolo. Si mantiene la cera per l'altar maggiore per tutte le feste dell'anno alle messe solenni, alle messe cantate di residenza e si mantiene l'incenso. Si mantiene la cera per le communioni, sopra l'altare però solamente. Vino per tutte le messe della parrochiale, che consiste in dodici zerle all'anno in circa. Si mantengono le ostie e particole e si spenderà all'anno in circa troni 70. Si paga per la custodia delle porte della parrochiale troni 14. Per il catedratico e per l'uomo che si spedisce a prendere gli ogli santi troni 3. In spese per risarcimenti di fabriche e meglioramenti di beni all'anno in circa troni 200. In fede et cetera. Giovanni Angeleri arciprete con mio giuramento. Data in Desenzano gli 4 maggio 1743. |**414**| Copia. Adì venerdì 3 maggio 1743. Inventario d'argentaria, paramenti et altro esistenti nella sagrestia della spettabile communità di di Desenzano, di ragione di detta spettabile comunità. Un lampedone d'argento con lampedini quatro d'argento – canedellieri d'argento 8 per l'altar maggiore – ua croce d'argento per l'altare stesso – un

ostensorio d'argento con sua lunetta adorata con fornimenti – tre secrete per l'altare maggiore, coperti di lance d'argento – tre calici d'argento con sue patene d'argento – un turibolo d'argento con sua navisella e cuchiaro d'argento – una croce d'argento per l'altare della scola Carità et lampada – una croce d'argento, tre secrete con lame d'argento della scola del santissimo Rosario et una lampada d'argento. Paramenti ganzo. Un paramento, ciovè piviale di ganzo, due toneselle, pianeta con tutte le sue stole e manipoli, velo e borsa, tutto di ganzo d'oro con sue camisine di tela rossa – due cossini di ganzo d'oro fino – un piviale di damasco cremese con liste d'oro fino e sua stola – due toniselle simili, manipoli, stola e pianetta compagna, tutto listato d'oro fino – una pianetta di ganzo con sua stola e manipolo, tutta listata d'oro fino – un trono grande di legno adorato con due angeli – altro trono picciolo adorato. Paramenti festivi. Un piviale bianco di damasco con sue toniselle, pianetta, sue stole e manipoli, con due veli e borse simili - |**415**| un velo bianco da una parte, dall'altra cremese, ricamato d'oro fino d'ambe le parti, con sua capetta attorno – altro velo di ricamo a fiori naturali – altre pianette di diversi colori, tanto festive come feriali al numero di 30, con sue stole e manipoli e veli compagni – un piviale di sendallo bianco con stola, con iscritte fatte a mano d'oro fino e franzette – altro piviale di damasco bianco con stola – altro paramento rosso di razo, con toniselle e pianetta e con suoi fornimenti – altro paramento pavonazzo, con sue tonicelle, pianette, stole e manipoli – tre continenze, due ricamate d'oro fino et d'argento con suoi fiorami – altra foderata di sandale rosso, oltre un'altra di sandallo bianco al numero di 4 – un paradisetto che serve per comunicare l'infermi – un turibolo di rame con navicella inargentata – un asperges con un sedelino d'ottone – calici feriali, con sue patene, numero 3 – camici in tutto tra festivi et feriali 25 – panni da tavolino 3 – tovaglie che servono per la comunione 2 – sugamani 3 – tovaglie per l'altari 8 – amitti 45 – cordoni 24 – fazoletti 22 – purificatori 100 – anime con corporali 26 – due para di cossini di damasco biancho - |**416**| messali da vivo 12 – missali da morto 12 – palme 24 – una croce grande d'ottone – due vesti talari per li forestieri – quatro careghe grandi per le messe cantate – due tavolini – sei candelieri alti d'ottone per l'altar maggiore – un paro cossini morelli – una fogara – due angeli grandi adorati posti in capella – damaschi rossi e gialli per addobbare detta chiesa tutta all'intorno, de quali s'adornano anche le colonne, che formano le tre navi, con portiere due all'incontro, una sotto l'organo e l'altra per andar sotto il campanile. Inventario delle robbe o siano suppellettili. Della scola del santissimo Sacramento. Un baldachino bianco di damasco – due ombrelle di damasco bianco, che servono per compagnare il santissimo Viatico che si porta all'infermi – due veli bianchi – candelieri dieci otto inargentati – palme dodeci inargentate picole con piedestali inargentati – due mute di secrete inargentate – tovaglie sei – lampade due picciole d'ottone – cossini quatro – lanterne sei, quatro di lata, due di legno adorato – due campanelli, uno più grande dell'altro per assistere alle communioni dell'infermi. |**417**| Antonio Alberti, padre e sagrestano della chiesa parochiale, eletto dalla spettabile communità, affermo come sopra. Franciscus Pozzelli, iuris utriusque doctor et consiliarius spectabilis communitatis Desentiani, ex originali spectanti ad illustrissimum et reverendissimum et cetera. |**418**| Inventario delli mobili si ritrova avere la veneranda chiesa di san Giovanni Decolatto di Desenzano. All'altare di san Giovani un'arca di pietra fissa nell'altare; entrovi molte sacre reliquie – due angeli di marmo con tre statue piccole di marmo sopra l'arco – una custodia di marmo per poner le sacre reliquie – candellieri di legno grandi numero 6 e 4 picoli argientati – la secreta di legno, con sue tavolette argientate – una crosetina di legno picola, col Christo d'argiento – 6 cossini di drapo, due rossi e due bianchi, due fiorati – tre tovaglie sopra la mensa del altare – due portine rame, una su l'arca, l'altra su la custodia – 6 vasi di legno adorati, con sei palme di fiori sechi – due porte di legno intaliate e piturate – due serforali di legno adorati – 2 lampade, una d'argiento e una di ottone – una crocetta legno argientata – nel coro un altare di legno adorato – sopra detto altare un quadretto, dipinta la Madonna della Neve – una palla di pitura della decolatione di san Giovani Batista – due vasi di pietra rossi sopra due palme di ferro – due arche di legno intaliate e adorate, entrovi due cassette di sacre reliquie – un banco di legno atorno al coro, tre altri banchi di legno avanti al sudetto - |**419**| 5 quadreti di pitura diversi – 8 tavolete –un leturino – una campanella picola da sonare per le messe – due vitriate – due vasi di pietra sopra le portine del coro sopra due palme di ferro. Al altare della santa Vargine de Dolori. Una palla di pitura – una imagine della santa Vergine de Dolori – 12 candelieri di legno grandi e due picoli argientati – 6 vasi di legno intaliati e adorati, con 6 palme fiori sechi – una secreta d'argiento, con sue tavolette pur d'argiento – due croci, una croce d'argiento e l'altra di legno – un quadretto, in mezo un core d'argiento – 2 reliquiari di legno con reliquie – 4 quadreti di legno – 4 cosini, due di brocato e due di drapo – 4 tovalie – 1 parapetto di drappo fioratto e uno di tella stampato – 3 velli che coverta la Madonna, uno di recamo, uno di brocado e l'altri di tella fiorato – 4 abiti della Madona, tre brocadi e uno di setta fiorato – 1 lampada d'argiento e una ottone – 1 secreta con due tavolette di legno argientate. All'altare di san Carlo. Una palla di pitura entro l'altare di legno e sopra tre statue di legno – 6 candelieri grandi di legno e due picoli argientati – 2 secrette e quatro

tavolette argientate e negre – 4 cosini di drappo rossi – 3 tovalie – 2 parapetti, uno di tella piturato, l'altro di curame rosso – 2 lampade, una d'argiento picola e l'altra di ottone – 6 vasi di legno argientati, con le palme di fiori sechi. |**420**| Al detto altare di san Carlo. 4 leonsini adorati – 2 croci di legno argientate – un sepolcro in chiesa, con entro un Christo, una Madona e le statue di legno piturate con due lampede, una d'argento picola e una ottone – otto angelli di legno pituratti. In sacristia. Tre banchi di nogara per poner li paramenti – due inginuchiatori di nogara – una catedra e una carega di nogara – due cassette, una di nogara l'altra di pezzo – tre Cristi di legno – una custodia e una cassetta adoratte – un tavolino di nogara sopra un tapè di curame d'oro – due tavolette – pianette con stolle e manipoli numero 10 festive – pianette ferialli numero 11 di colori diversi, con stolle e manipoli – altre pianette del reverendo signor Bonibello Porcelli numero 1 di bracado – altre del reverendo signor don Giuseppe Papa numero 4 festive – calisi d'argiento 2 – calisi 1 con coppa e patena d'argiento e i piedi di metallo – calisi 1, con coppa d'argiento e patenna di rame e il piede di mettallo – callisi due d'argiento di ragione de reverendi capellani – mesalli festivi uno con chiavetta d'argiento e quatro soli e due de ragione de reverendi capelani – mesalli da morto 4 e due de reverendi capelani – camisi 22 con suoi fornimenti - |**421**| Seguita in sacristia. Tovalie da altare 12 e due sotto tovalie – quatro sugamani – tre tovalie per i tavolini – fasoletti da calise 24 – corporalli con le sue animette 14 – purificatori 50 – una pisside d'argiento – un torobillo con sua navicella, tutto di rame argientato – tre veste longhe nere – quatro berette triangolari – un sechiello di rame. In chiesa. Tre palle di pitura – due banchi di nogara e un confisionario – una cassa entrovi la Madona de Sette Dolori che si porta in prosisione – un bancho di pezzo – un organo con casamento di legno adorado – 12 quadretini tondi adorati e un Cristo – drappi con portiere che coverta tutta la chiesa e coro – due ghirlande d'argiento per la Madona e una pace, con sette spade, tutto d'argiento. Giovanni Battista Baietti priore.

|**422**| In testamento condito per dominum Dominicum, segnato Desentiani sub die 30 septembris 1703 in rogitis quondam domini Aloysii Porzelli notarii, inter coetera disposuit videlicet. Obligando dd. Bellino e Pietro fratelli figli di d. Francesco suo fratello et don Bellino figlio del quondam d. Pietro, altro fratello, suoi heredi, in tre parti. Che con l'entratte et affitti che ogni anno provenissero da suoi beni li sii fatto celebrare perpetuamente tante messe all'altare del santissimo Crocefisso della veneranda confraternità della santissima Concetione di Desenzano per la suma di scudi cinquanta d'anno (troni 350). In seguito poi parve ad essi heredi di liberarsi d'essa obligazione di celebratione di messe e con instromento 17 agosto 1712, rogito del quondam signor Angelo Boletti nodaro di Tosculano, rinonciarono sudetta obligatione di celebrare le messe assieme con un voto per l'elettione del capellano, mentre l'altro di presente s'aspetta al nobile signor conte Camillo martinengho cesaresco alla veneranda confraternita della santissima Concetione sudetta, mediante però l'assegno ad essa di tre (numero 3) pezze di terra poste sul terren di detto loco di Desenzano in contrà: due d'esse di Montebice et la terza delle Freddi tra le sue concernenze, di ragione dell'heredità sudetta, oltre l'obligo d'essi heredi d'un capitale di troni 700 col suo annuo frutto. In obbedienza però de sovrani decreti, fu constretta detta veneranda confraternità, col tratto del tempo, d'alienare le retroscritte tre pezze di terra e il cavato di esse netto fu di troni sei mille novecento trenta cinque e dieci, |**423**| giusta li documenti 3 febraio 1713, 20 decembre 1730 atti del signor Bartolomeo Christofaletti nodaro, a quale et cetera, dico, con quella venduta a sua signoria Alberti quondam signor Carlo la summa di troni 6935.10, alla qual summa, aggionto il peso del capitale, come retro seguito, dico troni 700, viensi a formare il capitale per la celebratione d'esse messe di troni 7635.10, essendo la sua rendita perché investito al quatro per cento in diversi capitali della summa di troni 305, obligatione della confraterna di troni 350, rendita troni 305 defettiva oltre l'obligatione delle cere e mobili, troni 45. Ego Franciscus Querelli, publicus veneta auctoritate notarius et delegatus veronensis collegiatus de suprascriptis fidem facio et ideo ad maiorem … me subscripsi ac signo solito … Die 4 maii 1743 Desentiani.

|**424**| Nota de supeletili essistenti nella chiesa e sachrestia delle Sacre Stigmate di san Francesco d'Assisi in Desenzano, come segue. Quatro camisi con suoi fornimenti – dieci pianette colori diversi – un calice d'argiento, con patena et altro calise d'argiento con patena diverso – una veste longa – tre messali per le messe da vivo – due detti da requiem – cinque tovalie da altari – sei soto tovalie pure de altari – parra due cossini di damascho – parra tre detti di cori d'oro – dodeci candelieri di legno inargientati – quatro fornimenti di secrette diversi – quatro croci, una di legno inargientata e tre di latone – quatro palmette da altare – due lampade, una di legno inargientata et una di latone – tre copertine di tella turchine che coverze le mense delli altari. Franciscus Porcelli scripsit.

|**425**| Capellania quondam Giovanni Allerdi: capitale troni 7350; investiti al quatro per cento danno troni 294 all'anno. Comissarii …signor conte Saverio de Villio et il signor Antonio Gelmini, da celebrarsi ovumque iuxta fundis. Il sacerdote celebrante è il reverendo signor don Giuseppe Confalonieri con horto habitante a

Venetia. Testamento 1682 13 dicembre, notaro il quondam signore Alvise Porcelli, testibus. Testamento Borelli iuris utriusque doctoris … suprascripta deduxit ex testamento praedicto summo … documentis visis et cetera. In fidem subscripsit ac signo solito munivit … die 4 maii 1743.
|426| 1742. Inventario della robba appartenente all'oratorio delle madri Orsoline, consegnato alle madri sagrestane, cioè a donna Maria Capra e donna Teresa Rambotti, come segue. Un abito rosso, un bianco, un verde e un turchino, tutti per l'immagine della beata Vergine – due parapetti d'altare, cioè un morello co suoi cossini, un altro di drappo fiorato co suoi cossini simili – un parro cossini di ganzo e un altro rossi fiorati – una pianeta di ganzo, una di varii colori nuova, una di vari colori feriale usata, una morella usata e un'altra nera nuova – 3 borse e un velo da calice, oltre quelli delle pianete di sopra – 4 camici con due soli cordoni – 6 amitti – 7 corporali – 8 anime – 21 purificatori – un calice – 8 tovaglie d'altare – 8 candeglieri, cioè 6 grandi e 2 picioli et una croce simile – un ordine di secrete nuove – simile feriali – 4 palme di fiori grandi co vasi nuove – 4 dette piccole simili – 2 lampade d'argento piccole – 2 dette d'ottone – 3 ghirlande d'argento – 2 messali da vivo et uno da morto – una veste nova da religioso. Bortolamio Usmarini capellano. **|427|** Inventario de mobili, utensili, ornamenti della chiesa dell'Immacolata Concezione detta la Disciplina, di Desenzano. Calici d'argento con sue patene 3 – calice d'ottone adorato con cupa e patena d'argento 1 – pisside per la comunione con piede d'ottone, cupa e coperchio d'argento – una pianeta di ganzo d'oro, con fondo di vari colori a fiori – due pianete di brocato d'oro rosse – una di brocato d'argento a giardino – una pianetta di broccato col fondo bianco a giardino – una pianetta di broccato verde – una pianetta di ponto francese d'ogni colore – due pianette di damasco a giardino d'ogni colore – tre pianette rosse di damasco – due pianette di damasco di verde colore – due pianette violacee, una di damasco l'altra con lista a ricamo – due pianette bianche di damasco – due pianette nere di camellotto, una a fiori l'altra naturale; le sudette pianette tutte con i suoi veli e borse, stole e manipoli – camisi festivi e feriali in tutto 10 – corporali 13 – cordoni parte di setta, parte di lino, o sia cingoli 10 – fazoletti astersorii 15 – amiti 31 – purificatori 50 – animette per patene di calice 20 – un missale col cartone coperto di veludo cremese e venato di dieci lastre d'argento con chiaparine – un altro missale con brocche e chiaparine d'argento – missali altri 4 – un missale da morto, con lastre d'argento 10 – missali da morto altri 3 – tovaglie da altari 30 - **|428|** sugamani 6 – una croce d'argento per l'altare – 6 candeglieri d'argento con sue secrette d'argento – due lampade d'argento – un bacino d'argento di peso d'once 140 in circa – candelieri di rame inargentati 4 – candelieri di legno inargentati 36 – lampade di lattone lavorate a legno 5 – 3 altre lizze – candeglieri d'ottone 10 – damaschi per addobbare tutta chiesa – due veli per coprire il miracoloso crocefisso, uno di broccato l'altro di damasco rosso fiorato. Io Pietro Rambotti prete attesto quanto di sopra.
|429| Copia. Particola del testamento intorno la capellania. 1627 24 augusti. Fidem facio atque testor ego notarius infrascriptus sicuti, in testamento 1627 24 augusti nuncupato quondam domini Francisci de Zoppis, dictus Forlanus, diei 24 augusti 1617 rogato a quondam domino Alberto Appolonio notario, extare inter coetera ea quae sequuntur, videlicet. Omissis. Idem voluit, iussit, mandavit et reliquit ac legavit iure legati quod, in ecclesia praedicta Sanctae Mariae Magdalenae de Desentiano, ad altare sanctissimi Corporis Christi quotidie in perpetuum usque in infinitum celebretur per unum sacerdotem bonae famae una missa quotidiana pro anima ipsius domini testatoris et in remissione peccatorum eius et pro anima eius patris, matris, uxoris et sororis, cui quidem sacerdoti qui sic quotidie celebrabit, reliquit et legavit omni anno et in rationem anni libras ducentum viginti planeti, eidem sacerdoti dandas per infrascriptos dominos comissarios et executores huius testamenti; quibus dominis comissariis et executoribus mandavit et onus imposuit faciendi, statim post mortem ipsius testatoris, inventarium omnium bonorum, quo inventario facto, debeant dicti domini comissarii vendere et alienare de bonis ipsius domini testatoris et tot denarios ad censum ponere quam sufficiant pro solvendo de censibus annualibus libras ducentum viginti planeti omni anno in perpetuum; et, casu quo dicti domini comissarii non invenire possent sacerdotes qui pro dicta eleemosina librarum ducentum et viginti planeti vellent cellebrare dictam missam quotidianam, possint et debeant dicti domini comissarii percipere tot bona dicti domini testatoris, ultra praedicta, quae sint habilia et sufficientia pro celebratione dictae missae quotidianae, ad quos dominos comissarios et executores dedit et tribuit potestatem et auctoritatem eligendi de tempore in tempus sacerdotem praedictum **|430|** pro cellebrando dictam missam et illum sacerdotem ammonendi a celebratione dictae missae et alterum nuper elligendi, quemadmodum eorum conscientiis videbitur et, in casu mortis cuiuslibet dictorum dominorum comissariorum, unusquisque ipsorum possit et debeat eligere unum alium comissarium in loco suo et sic facere debeant omnes comissarii in perpetuum, ut semper sint tres comissarii, ut supra; qui domini comissarii, eligendi ut supra, de tempore in tempus habeant eandem auctoritatem et potestatem, circa omnia in praesenti testamento contenta, quemadmodum habent praefati comissarii dicti domini testatoris constituti; casu quo aliqui comissarii, tam

electi quam eligendi, deficerent in faciendo dictam electionem, tum comissarii supraviventes possint et debeant facere electionem alterius comissarii in loco mortui, absque facta electione praedicta. Declarans et intendens dictus dominus testator quod, si esset aliquis sacerdos de familia infrascriptorum dominorum Georgii et Vincentii de Pasotis eius haeredum, tunc dicti comissarii teneantur de tempore in tempus eligere sacerdotem praedictum de familia praedicta pro cellebratione, ut supra dictum, tamen sit bonae famae et vitae. Insuper declaravit dictus testator quod, in casu alicuius discordiae dictorum dominorum comissariorum pro exequendo omnia in praesenti testamento contenta, duo ipsorum tantum facere possint quidquid eis videbitur. Omissis et cetera. Bartholomaeus Christophorettus quondam domini Laurentii de Desentiano, Veronae notarius, praedicta omnia ex testamento praedicto ex alia consimili copia in authentica forma exemplare aliaena sed fida manu fecit, concordavit et in fidem authentice obsignavit. Desentiani die iovis 2 maii 1743.

|431| [A margine: 1639 7 febraro] Copia. Tenutta della commissaria Forlana nelli beni del signor Giorgio Pasotto per la messa. Nicolaus Sicchus R. I Iulius Bolardus, doctor utriusque. Exequentur pronuntiam et in solutum dationem atque servatam primo loco in bonis domini Georgii Pasotti de Desentiano, altera diei 14 iunii et altera 17 decembris proxime praeteritae ad favorem magnifici domini Iacobi de Vrangis debito loco uti commissarii et cetera, relicti a quondam domino Narsiso Forlano, ut in actis notarii infrascripti et circa dictum dominum Pasottum, haeredem ipsius Narsisi. Praecipimus ac mandamus spectabili domino consuli spectabilis communitatis Desentiani quatenus, his visis per dictos sui communitati iuratos et practicos aestimatores nostri parte elligendos aestimare et assignare faciat praedicto domino commissario vel etiam infrascripti tantam partem bonorum praedictorum offitio portatorum, ubi et a qua parte pro summa librarum 817. planeti [*manca*] eadem summa percepti deffectum suplendi cellebrationem missae animae in annos octo proxime decursos relictae per ipsum quondam dominum Narsisum nec non aestimare et dessignare faciat ipsi domino commissario vel dicto nuntio ut supra alia bona ex ipsis officio delatis inferiusque describendis ubi et a qua parte et cetera, ex quibus tot annis percepi possint librae 220 planeti pro mercede missae cellebraturae de coetero; quo facto ponat et inducat eundem dominum Iacobum commissarium vel et cetera ad tenutam et corporalem possessionem dictorum bonorum ut supra dessignandorum; confici inde faciendo publicum documentum ad futuram memoriam et hoc sub poena ducatorum 100 … ac omnium damnorum et cetera, citatis tamen citandis et cetera et servatis servandis et cetera expellendos manutenendos in quorum et cetera Item assegnentur bona pro expensis factis et faciendis pro libris 40. Salodii die mercurii 24 decembris 1638. Christophorus Serafinus notarius. Die martis 6 februarii 1639. Reverendus Franciscus Boliacus, ministralis Desentiani, se hodie citata per buletinum dominum Georgium Pasotum aedes solitae habitationis Desentiani nullis receptis ipsumque affixum ipsa in ostium domus, data notitia domino Rocco Rossetto vicino pro die crastina ad videndum induci ad tenutam infrascriptorum dominorum infrascriptum dominum **|432|** Iacobum de Vrangis, ut infra intervenientem et ita et cetera. Die dicta. Ultrascriptum mandatum praesentatum fuit spectabili domino Ioanni Baptistae Andreis, consuli spectabilis communitatis Desentiani, personaliter recepto eique praesentatum fuit in omnibus et ad instantiam ut in eo per suprascriptum ministralem, ut retulit et cetera. Franciscus Cattaneus notarius. Qui spectabilis dominus consul statim elegit ad exequendum omnia in dicto mandato contenta dominos Rocum Rossetum et Bertum de Bertis, stimatores iuratos spectabilis communitatis Desentiani, quibus pariter dictum mandatum praesentatum fuit et praeceptum ut in eo et cetera. Millesimo sexcentesimo trigesimo nono, indictione septima, die vero lunae septimo mensis februarii in territorio Desentiani in contrata Pescale in petiis terrae infrascriptis. Antescriptus spectabilis dominus consul, una cum praedictis aestimatoribus et me notario, se contulit ad petias terrae et Finile infrascriptum et eas assignaverunt magnifico domino Iacobo de Vrangis de Desentiano, uti commissario relicto a quondam domino Narsiso Forlano praesenti et acceptanti, cum consensu etiam domini Zenonis Borellae alterius comissarii ut infra. Petiam terrae arativae, vitibus, arboribus dictam dei Fratti, sitam in territorio Desentiani in contrata Pascale in confinibus ab una domini Francisci Machioni, ab alia domini Francisci Pelicani et ab aliis viae, solitae mensurae plodiorum quinque, tabularum nonaginta quinque, pedum septem terrae praetio aestimo in suprascriptis aestimatoribus librarum mille quatuorcentum octuaginta novem planeti in rationem librarum ducentum quinquaginta planeti, in rationem librarum ducentum quinquaginta planeti in rationem planeti dicto, librarum 1489 planeti. **|433|** Item aliam petiam terrae, sitam ut supra aratoriae vitatae partim et partim prativae et arborivae, in confinibus viae ab una et ab aliis infrascriptorum bonorum solitae mensurae plodii unius, tabularum septuaginta, pedem unius terrae, praetio ut supra aestimato librarum quatuor centum, octuaginta unius 10 planeti in rationem librarum ducentum septuaginta quinque, planetis ad rationem plodii ducatorum 481.10. Item petiam terrae aratoriae tantum et vitatae, sitam ut supra in eadem contrata, in confinibus domini Ioseph Bonati, finibus infrascripti et

infrascriptae petiae terrae solitae mensurae plodii unius tabularum quinquaginta duarum, pedum sex terrae, praetio ut ante stimato librae ducentum octuaginta novem 16 planeti, in rationem librarum centum nonaginta planeti, ad rationem plodii librarum 289.16. Item petiae terrae aratoriae, vitatae, sitam ut supra, cui cohaeret ab una Fenile, ab alia suprascripta petia terrae et haeredes de Gotardi solitae mensurae plodium duorum, tabularum septuaginta unius, pedum novem terrae, pretio stimato ut supra librarum quatuor centum sexaginta duarum planeti in rationem librarum centum septuaginta planeti, in rationem plodii librarum 462. Item petiam terrae aratoriae, vitatae sitam ut supra, in confinibus illustrissimi domini Iulii Segalae, domini Ioseph Bonati et viae, salvis et cetera, mensurae plodiorum trium, tabularum triginta octo, pedum trium terrae, praetio stimato ut supra librarum quatuor centum septuaginta trium.11 planeti, in rationem libtrarum centum quadraginta planeti, ad rationem plodii librarum 473.11. Item petiam terrae aratoriae, vitatae, arboratae et arzenatae, sitam ut |**434**| supra, cui cohaeret ab una via, ab alia illis de Gratiolis et bona suprascripta solitae mensurae plodiorum unius, tabularum viginti novem, pedum octo terrae, praetio ut ante aestimato librarum centum sexdecim.14 planeti, in rationem librarum nonaginta planeti, ad rationem plodii ducatorum 116.14. Item petiam terrae aratoriae, vitatae et arzenatae, sitam ut supra, in confinibus viae, domini Dominici Pelicani et domini Francisci Machimi, salvis et cetera, mensurae plodii unius, tabularum undecim, pedum sex terrae, praetio aestimato ut supra librarum quinquaginta quinque.15, in rationem librarum quinquaginta planeti, ad rationem plodii libarum 55.15. Item petiam terrae boschivam, montivam et arboratam, sitam ut supra, in confinibus viae, domini Ioseph Bonati et suprascriptorum bonorum, salvis et cetera, praetio ut ante aestimato talem qualem reperitur librarum quinquaginta planeti, librarum 50 planeti. Item Fenile muratum, cupatum, solaratum; renditur plurium fructum cum stabulo, canipa, coquina, curtivo et horto, sitam ut supra, in confinibus paribus Pescalae pluribus circumdatum cum porticis, cui cohaeret ab omnibus suprascripta bona salvis et cetera, praetio aestimato et liquidato per suprascriptos aestimatores ut ante ellectos, cum praesentia etiam domini Antonii Baboli, publici agrimensoris, librarum mille octocentum planeti, in totum librarum 1800. Quae omnes summae in simul aggregatae faciunt et constituunt summam in totum librarum quinque mille ducentum decem octo.6 planeti, in quibus in mandato descripto non compreensis exceptis. |**435**| Quo facto, praedictus spectabilis dominus consul posuit et indulsit ad tenutam et corporalem possessionem dictorum bonorum antescriptum dominum Carolum de Vrangis, praesentem et acceptantem, domino commissario nomine, dando in eius manibus terrenum ac ... ipsumque ducendo hac et illac per dictas petias terrae nec non dando in omnibus ipsius partibus claves, calcinatium dicti Finilis et caetera alia faciendo quae in similibus fieri solent. Expellendo et cetera, mandando et cetera. In absentia antescripti domini Giorgii, ut ante citati, praesentibus domino Francisco Machiaro et Hieronymo de Signoribus testibus et cetera. De quibus rogatus fui ego Franciscus Cattaneus de Desentiano, publicus veneta auctoritate notarius, in fidem manu propria exemplavi, subscripsi et subsignavi praeter et cetera. Bartholomaeus quondam domini Laurentii Christophoretti de Desentiano, veneta auctoritate notarius, praedictum tenutae documentum, rogatum per quondam domini Franciscum Cattaneum notarium, desumptum partim sua partim aliena sed fida manu, ex alia consimili copia in authentica forma eduxit, concordavit et in fidem authentico solito tabellionatus signo signavit. Desentiani die iovis 2 maii 1743.

|**436**| [A margine: 1649 4 gennaro]. Elezione de comissarii della reverenda capellania Zoppi Forlana. Tratta dal libro delli infrascritti di detta capellania. In Christi nomine. Amen. Anno ab eius Nativitate millesmo sescentesimo, quadragesimo nono indictione secunda, die autem lunae quarto mensis ianuarii in datio publico dicti loci in contrata Plateae. Praesentibus domino Hieronymo Panteo, secundo notario de Soiano pro tali rogato, magnificis dominis Ioanne Baptista Donzelina et Giorgio de Gelmio de Rivoltella in dicto loco testibus et cetera. Fra le cose disposte ed ordinate per il signor Narciso de Zoppi detto Forlano di Cristiano, nel di lui ultimo testamento, suoi commissari e di sua ultima volontà esecutori lasciò, volse ed ordinò che fossero li signori Giacomo Vrangi e li quondam Zen Rossello ed Orlando Usmerino, con libertà a quelli specifica che, morendo uno o più di essi signori commissarii, li superstiti, o superstite potesse o dovesse o dovessero altri od altro commissarii o commissario eleggere e fare in loco delli premorti ed ciò in perpetuo, acciò sempre tre siino li predetti illustrissimi commissarii, a quali pure diede la medesima autorità che conferì anco alli di lui eletti e fatti, come più diffusamente ciò si legge nel predetto suo ultimo testamento, rogato per il quondam signor Alberto Appolonio, nodaro di Desenzano sotto li 24 agosto 1627, quivi visto e letto, al qual et cetera; ora, desiderando il molto magnifico signor Giacomo Vrangi, comissario superstite alli sudetti eletti dall'antedetto signor Forlano, adempire le volontà di quello, non avendo per la dietro potuto ritrovare (benché pregate) persone che abbino voluto accettare detta comissaria, né carico di comissario, inherendo perciò alla facoltà ed autorità sudetta al medesimo conferita nel presente testamento, facendo a detto commissario nome ed in quel meglior modo ha fatti, constituiti ed in comissarii della |**437**| predetta

comissaria Forlana solennemente eletti et elegge li signori Francesco Modesti ed Orazio Vismerino, ambi di Desentiano, presenti e che per carità ricevono il sudetto nome e carico di comissario dell'antedetta comissaria e che in essa subentrano in loco delli premorti, a quali detto signor comissario ha dato e conferito, dà e conferisce, tutte quelle autorità, facoltà e libertà che conferir si può e che lui medesimo si ritrova avere, promettendo, obligandosi et cetera. De quibus rogatus, scripsi ego Troianus Villius notarius. Io Girolamo Pantei fui presente e pregato per secondo nodaro mi son sottoscritto. Ego Troianus Villius, publicus veneta auctoritate notarius, filius quondam domini Villii de Villiis, pariter desentianensis notarius, praesens instrumentum per me ut supra rogatum, manu propria ab eius originali fideliter transcripsi, subscripsi et consueto meo tabellionatus signo munivi protestando et cetera. Ego Franciscus Cataneus de Desentiano, publicus auctoritate veneta notarius, antescriptum instrumentum, rogatum ab antescripto domino Troiano Villio notario, ex consimili authentica copia manu propria desumpsi et authentice in fidem subscripsi, cum resservatione et cetera. Ita est et cum alia consimili copia in authentica forma, aliena sed fida manu desumpta, concordavit de verbo ad verbum. Bartholomaeus Christophorettus quondam domini Laurentii de Desentiano, veneta auctoritate notarius subscripsit et solito signo in fidem et cetera, cum resservatione et cetera. Desentiani die iovis 2 maii 1743.

|438| Adì 2 maggio 1743 in Desenzano. Nota de capitali di ragione della reverenda capella Zoppi detta Forlana, instituita dal quondam d. Narsiso quondam Francesco de Zoppi detto Forlano di Desenzano, dipendente da suo testamento 1627 24 agosto, rogiti del quondam signor Alberto Appolonio nodaro, a cui et cetera – ommissis. Amadori e Giuseppe Rosmarini, di presente comissarii sostituiti, consistente ne capitali infrascritti e suoi pro, videlicet. [A margine: Ristretto de capitali presenti: troni 1400 – 200 – 875 – 420 – 1050.10 – 294 – 1707.7 – 350 – 350. Totale troni 6646.17] Capitale censuale al 3 e 2/4 per cento nel reverendo signor don Paolo Gialdi di troni 1400 pro annui troni 49, instromento 16 ottobre 1741, rogiti Cristofaletti. Altro livello in don Paolo Moretti di troni 200 al 4 per cento, instromento di cessione 1741 16 gennaio; livello annuo troni 8. Altro censuale nel signor Agostino Mabellino di troni 875 al 4 per cento, instromento 1739 28 settembre, rogiti Cristofaletti; annuo censo troni 35. Altro censuale nel signor Carlo Mosolto di Rivoltella di troni 420 al 4 e 2/4 per cento, instromento 1725 23 maggio, rogiti Cristofoletti; annuo censo troni 18.18. Altro livello in donna Cattarina Baietti o sia Giacomo Antonio Laino in loco di detto Baietti, capitale di troni 1050.10 al 4 per cento, instromento 1722 11 agosto, rogiti Cristofoletti; annuo livello troni 42. Altro censuale in don Giovanni Madi di troni 294 al 5 per cento, instromento 1717 27 marzo. [*Totale dell'annuo censo*] troni 152.18 **|439|** del signor Ventura Porcelli nodaro a cui et cetera; annuo censo troni 14.14. Altro livello al 3 per cento ne signori Stefano e fratelli Gialdi o sia accolato in Angelo Carlazar, instromento 1713 13 febraro, rogiti Cristofoletti, qual capitale è di troni 1707.7; annuo livello troni 51.4.6. Altro censuale nell'eredi quondam signor Carlo Alberti al 4 e 2/4 per cento, di troni 350; instromento 1707 19 genaro, rogiti del quondam signor Alvise Porcelli nodaro; annuo censo troni 15.15. Altro censuale ne signori Panizze di Lonato o sia ne signori conti Traccagni accolatarii, ridotto al 5 per cento, instromento indicale 1657 13 aprile, rogito del quondam signor Francesco Cattaneo nodaro; annuo censo troni 17.10; capitale censuale troni 350. [*Totale dell'annuo censo di questa pagina*] troni 99.3.6. Summa ante: troni 152.18; frutti troni 252.1.6. Ego Bartholomaeus Christophorettus quondam domini Laurentii de Desentiano, veneta auctoritate notarius et actualis comissarius Forlanae, testor in omnibus ut supra et cetera, in fidem publice et authentice solito signo signavi, in fidem et cetera, prob. et cetera. Desentiani, die iovis 2 maii 1743.

|440| Eccelenza reverendissima. Praesentata die 4 maii 1743 illustrissimo et reverendissimo domino domino episcopo veronensi in pastorali sua visitatione Desentiani per Nicolaum Bernia, nomine etiam aliorum habitantium loci infrascripti, instantem humilime ut in ea. Li gemiti et i sospiri di 700 anime che, poste nella disgrazia d'infelice situazione, annelano di scansar la maggiore, di non aver a perire senza sacramenti, sono quelli che scortano al paterno caritatevole zelo di vostra eccellenza reverendissima il presente loro umilissimo ricorso. Vivono essi sogetti a questa parochiale di Desenzano, ma stendendosi le loro positure dalla contrada di San Pietro fino a quella della Costione, le più vicine della prima s'attrovano ben lontane tre miglia, le più remote della seconda per miglia sei; e tra San Pietro e la Costione v'ha il Vacarolo, col maggior corpo di case unite, che è una contrada più popolata di poveri agricoltori, distante cinque miglia da Desenzano. Questa fatale loro lontananza leva alle stesse la facilità di poter essere adotrinati nella santa legge, d'udire la messa ne giorni festivi, andando di qua e là per adempiere il precetto et ad alcuni in darno; oltre quelli d'ogni famiglia che la perdono per non lasciar le loro case molte ore senza custodia o per assistere a bambini o per tema di furti. Se non s'avessero obligati a dare **|441|** l'elemosina al sacerdote e promesso di pagarlo per l'incommodo, non averebbono mai avuta la messa vicina, né alcuna dottrina

cristiana, gravame che loro non competisce, al quale non ostante, per la loro povertà non possono suplire, essendo ancora creditori li sacerdoti ch'hanno per loro in tal maniera officiato. Cresce il loro aggravio importabile di fare ogni volta le spese a portatori de cadaveri per tutta la lunghezza della via sin alla parochiale e di dover, oltre la cera et elemosine, pagar anco il viaggio al signor curato. Non solo: ancora è loro troppo grave il portarsi a sentire la parola di Dio, l'intervenire a divini officii e far uso frequente dei sacramenti, ma a quelli di troppo tenere età, a decrepiti, a convelescenti, a donne incinte et quasi a tutti in stagione d'estate o per copia d'aque e di nevi e giacci d'inverno, oltremodo scabrose e affatto impossibile. Più doloroso e sensibile si fa sentire al loro cuore il pericolo di morire gl'infanti dietro la lunga strada senza battesimo nell'atto di portarli al |**442**| sagro fonte; et il veder adulti a perirne con tutta la diligenza de curati senza la grazia del santissimo Viatico et del sagramento dell'Estrema Unzione, essendo ciò occorso a più persone in questi ultimi anni, senza mai un ministro che le avvalori et assista nel gran passaggio, dovendo per necessità l'uno con l'altro de poveri vilici fare l'officio caritatevole di curato. Disgrazia più luttuosa non può concepirsi da cuor fedele, né sofrirsi da anime, tutto che di miserabil gente pure egualmente care al cielo; se non che viene riparata e proveduta da sacri canoni e massime dal Concilio di Trento, quale decreto a gl'ordinari, anco come delegati della santa sede, la facoltà di poter in tali casi costituire nove parochie. Questi è quanto dal paterno zelo e carità di vostra eccellenza reverendissima implorano in visceribus Christi genuflesse 700 anime afflitissime, supplicando di costituirli al Vacarolo la loro nuova parochia, senza pretesa di separarsi giammai per il temporale, ma con potestà d'essere sempre uniti per li publici |**443**| agravii alla spettabile comunità di Desenzano e che il nuovo paroco loro nelle feste più solenni, a piacere di vostra eccellenza reverendissima, pure con dipendenza commandato di portarsi alla matrice. E voglia la grazia accompagnata da tutta la giustizia a facilitare alle stesse 700 anime nella copia de sacramenti la loro salvezza et accrescere a vostra eccellenza reverendissima il merito per avergliela assicurata. Grazie et cetera.

|**444**| Giovnni Battista Usmerino paga all'anno di plenet (ma da molto tempo che non paga) 0.9.4. Signor Gerolamo e Ulisse Usmerini paga all'anno (ma da gran tempo che non pagano) lire 0.4.8. Eredi del quondam Giovanni Pezzatto pagano all'anno di planet (ma da molto tempo che non pagano) lire 6. Giovanni Giacomo Pezzotto paga all'anno di planet lire 2.8.9. Eredi di Gasparo et Ortensio Villio pagano all'anno di planet lire 1.1; paga la metà il signor conte Tomaso ed altra metà li figli del signor conte Cristoforo. Emiliano Bernio paga all'anno di planet lire 0.9. Francesco Amadore paga all'anno di planet lire 3.3. Paolo Bevilaqua paga all'anno di planet (da molto tempo che non paga) lire 1.4. Georgio Sirello paga all'anno di planet (da gran tempo che non paga) lire 0.5. Signor Giulio Cesare Pace paga all'anno di planet lire 20.13. Cristoforo Rocchetta paga all'anno di planet lire 1.6.6. Gioseppe Simbeni paga all'anno di planet lire 1.12. Giuseppe Grazioli paga all'anno di planet lire 0.8. Angelica figlia di Francesco Venerino, come erede Morone, paga all'anno di planet (paga il signor Giovanni Maria Venturelli) lire 1.10. Andrea Pace paga all'anno di planet lire 1.10. Stefano Gialdi paga all'anno oglio buono bacede tre di riviera. Andrea Cantarino paga all'anno oglio buono bacede una di riviera. Battista Cavagnino paga all'anno oglio buono bacede tre di riviera. Faustin Bazzollo paga all'anno oglio buono bacede due di riviera. Felice Gallo paga all'anno buono bacede cinque di riviera. Eredi del quondam signor Carlo Usmerini pagano all'anno di planet lire 31. Li reverendi padri del Carmine pagano ogn'anno di picoli lire 16. Il signor don Bernardo Andreis e suoi nipoti, figli di Gioachino, pagano all'anno oglio buono bacede due di riviera. Giovanni Maria Papa di Bernardo di Centenaro, accolatario de nobili signori pace paga all'anno di planet lire 3.2. Vicenzo Magrograsso paga all'anno oglio buono bacede due di riviera. In fede, Giovanni Angeleri arciprete. Data in Desenzano gli 4 maggio 1743.

|**445**| **D** – Entrate de primo maii 1743 – per dominum Andream Desentiani.

|**445/b**| **E** – Parochialis ecclesia Sanctae Mariae de MAGUZANO

|**446**| Riveritissimo signor patrone colendissimo. Gieri l'altro ricevei il foglio di vostra signoria riveritissima, con entro l'editto delle visite che monsignor illustrissimo e reverendissimo nostro vescovo intende di fare li 5 di maggio in questa parochiale di Maguzzano. Pertanto ella è da me pregata di umigliar gli miei ossequiosissimi e profondi rispetti a monsignore, assicurandole della mia ben distinta consolazione per la grazia che ha determinato compartirmi. Adempirò quanto egli mi prevenne nella circolare, acciò il tutto riesca prima a gloria di Dio, a profitto di queste anime ed a sodisfazione di un tanto prelato e pastore. Colla stessa occasione mi raccomando a vostra sgnoria stimatissima per due favori, il primo de quali è il mandato per le confessioni per il signor don Michel Angelo Bertanza, per cui ho pregato questo reverendo rettore a spedire le due fedi richieste; e quanto a quella d'esser intervenuto alle congreghe per il passato, non vi è stato a motivo della lontananza; s'assicuri che in avvenire lo condurrò meco alle medesime. L'altro favore si è di volermi far legalizzare la qui acclusa fede da monsignor vicario, a cui rassegni – la prego – gli miei rispetti e

servigi e di questo ne starò attendendo con premura il riscontro. Se vaglio a servirla, mi commandi, mentre riverendola divotamente mi dico: di vostra signoria stimatissima, divotissimo obligatissimo servitore don Giovanni Lodovico Coffani curato. |**447**| Maguzano. La dottrina cristiana si fa nella chiesa parochiale ogni festa ed è quella che ha ordinato sua eccellenza reverendissima. Vi sono maestre e per le donne e per le putte; maestri e per gli uomini, uno per i putti ed uno per li ragazzi; altri ancora per i piccioli. Dopo, il reverendo curato fa l'interrogazioni e spiegazione secondo l'ordine della dottrina. Alla dottrina – grazie a Dio – concorrono volentieri. Vi sono: il priore, la priora ed altri officiali subalterni per il buon regolamento della dottrina. Non passa mese che quasi questo popolo tutto, e specialmente le feste solenni e domeniche terze, non facciano la comunione, per godere l'indulgenze concesse a quelli che sono scritti nella compagnia. Don Giovanni Lodovico Coffani curato. |**448**| Maguzano. Il titolo della chiesa è di Santa Maria. La festa è l'Assunta della medema; è consecrata, come appare dalle croci dipinte nel muro. La dedicazione si fa li 23 di ottobre. Vi è la compagnia della dottrina cristiana, eretta con la dovuta licenza dall'illustrissimo e reverendissimo Barbarigo vescovo di Verona. Le anime sono in tutto 156; di comunione 97, cresimati 81; di queste vi sono uomini 82 e donne 74. Infra limites della parochiale non vi è oratorio né chiesa alcuna. Le allevatrici sono due, cioè: Domenica Cavagnini di questa parochia, Margarita Zaglia della parochia di Desenzano. Don Giovanni Lodovico Coffani curato. |**449**| E – Praesentata die 5 maii 1743 in pastorali visitatione Maguzzani. |**449/b**| Al riveritissimo signor signor patrone colendissimo il signor Bernardo Ronche, cancelliere episcopale Verona.

|**450**| **F** – Parochialis ecclesia Sancti Emiliani de PATINGULIS.

|**451**| [A margine: Padri missionari] Molto illustre signor signor patron colendissimo. Padenghe, li 28 marzo 1743. Solamente adesso mi vien consegnata la stimatissima sua con l'editto della visita è per fare nelli primi di maggio prossimo sua eccellenza monsignor nostro vescovo in questa mia parochiale. Io non mancherò d'ogni possibile perché sua eccellenza resti pienamente servita; se non secondo ricercano l'alti suoi meriti, almeno per quanto puotrà la mia pochezza, quale se in effetti non supplirà, sovrabbonderà nel desiderio. È mio dovere portarmi ad inchinare sua eccellenza, ma il tempo presente, che mi vede occupato nelle fontioni della chiesa e nel distribuire quanto occorre per le communioni pascali e l'istruzione de figlioli per esser admessi alla santa communione e in star una indispositione sopragiuntami in questa Quaresima, non mi permette di presente l'intrapresa di questo viaggio per Verona; che anzi sono a supplicare la di lei buontà rassegnare a sua eccellenza monsignore le mie più humili riverenze, significandole haver io riceputo l'editto in stampa con ogni rassegnatione e pieno desiderio d'esseguire quanto mi viene imposto e che non mancherò publicarlo al mio popolo con quelle intimazioni puotrà suggerire la mia ignoranza, perché si disponga a ricevere quelle gratie ch'invia il Signore per mezzo d'una così santa visita del nostro ben degno prelato e pastore. Con tale occasione, godo aver l'incontro di puoterle confirmare il desiderio della mia servitù e d'una ben divota rassegnatione, per cui tutto stima passo a segnarmi: di vostra signoria molto illustre, devotissimo obligatissimo servo Gaspare Invernici arciprete. |**452**| Nota delle chiese ed oratori che si trovano nel comun di Padenghe. La chiesa parochiale, della di cui consecrazione si fa l'anniversario il dì 26 luglio. Il suo titolare è Sant'Emiliano martire. Contiene nove altari. Primo, l'altar maggiore, in cui si conserva sempre il santissimo Sacramento. 2° - Confraternita del santissimo Corpo di Cristo, il di cui altare fa celebrare messe numero cinque alla settimana dal reverendo don Giovanni Lunetti capellano e numero tre alla settimana dal reverendo don Giuseppe Salodino per legato del quondam Baldassar Salodino. 3° - Confraternità della santissima Concezione, il di cui altare fa celebrare messe numero cinque alla settimana dal reverendo don Giovanni Maria Zuliani capellano. Al medemo altare evvi capellania istituita dalla quondam Lucrezia Guerina li 1640, con l'obligo di messe numero sei alla settimana, il di cui capellano è il reverendo don Faustino Bertanza. 4° - Confraternita del santissimo Rosario, al di cui altare, come capellano istituito dal quondam Stefanino Duoveni, celebra messa quotidiana il reverendo don Michel Angelo Bertanza, eletto dal consiglio del comune di Padenghe, per facoltà concessa dal medesimo testatore, con facoltà come nei codicilli di ricevere l'elemosina per le messe votive e di requiem, come pure d'andare a luoghi circumvicini, ove sarà invitato. 5° - L'altare del Suffraggio, diretto da reggenti del comune, al quale celebra messe numero tre alla settimana il reverendo don Francesco Dainese capellano ed una alla settimana il reverendo don Lorenzo Brognoli. 6° - L'altare de santi Cristoforo, Donato e Sebastiano, a cui celebra messe cinque alla settimana il reverendo don Pietro Boffini, capellano beneficiato o sia rettore eletto da comissari aventi ius patronato et investito con bolle episcopali, con obligo del mantenimento de paramenti e supelletili e cere per detto altare. 7° - L'altare della Santissima Trinità, al quale celebra messe quatro alla settimana il reverendo don Silvestro Terrarolo per legato del quondam Lorenzo Terrarolo e quondam Corsina, con obligo di mantener paramenti, cera e supelletili dell'altare. 8° - L'altar di san Lorenzo, di ragione della famiglia

dell'eccellentissimo iuris utriusque doctor Lorenzo Zadei, al quale fa celebrare una messa alla settimana, cioè ogni venerdì, la famiglia predetta, per legato de suoi antenati. |**453**| 9° - L'altare di san Giuseppe, diretto da reggenti del comune, a cui celebra messe quarantacinque all'anno il reverendo don Giovanni Battista Amistani, per legato del quondam Girolamo Zelotto et altre numero dieci otto all'anno si celebrano dal molto reverendo arciprete, come comissario della quondam Laura Arigotti. Oratorio di Deceplini, sotto l'invocazione di san Giovanni decollato. Oratorio di San Rocco, oratorio di Sant'Emiliano, oratorio della Visitazione della Madonna a santa Elisabetta in contrada di Pradello. Oratorio della beata Vergine della Torricella. Gasparo Invernici arciprete. |**454**| Nota del clero e popolo di Padenghe, anno 1743. Reverendi: signor don Giovanni Battista Amistani, anni 81; signor don Francesco Dainesi, anni 71; signor don Giovanni Domenico Lunetti, confessore anni 61; signor don Giuseppe Salodini, confessore anni 61; signor don Giovanni Maria Zuliani, anni 56; signor don Michele Angelo Bertanza, anni 50; signor don Faustino Bertanza, anni 48; signor don Pietro Boffini, anni 49; signor don Lorenzo Brognolli, anni 41; signor don Francesco Zuliani, anni 32; signor don Silvestro Terrarolo, confessore anni 31; signor don Marc'Antonio Irotta, anni 30; signor don Bartolomeo Zuliani, anni 30; signor don Procolo Giacomo Salodini, anni 27; signor don Carlo Antonio Lunetti, anni 29; signor don Lodovico Zinelli, anni 24; venerando signor don Stefano Lovo, chierico diacono anni 22; venerando signor don Giovanni Maria Giacomazzi, chierico minori anni 21; venerando signor don Antonio Porcelli, chierico anni 18. Huomini di comunione: numero 322; donne di communione: numero 353; figlioli che non si communicano: numero 177; figliole che non si communicano: numero 149. Totale numero 1001. Fra Felice Bartolomedi, eremita alla Torricella; fra Francesco Spaventi, eremita alla Disciplina. Gasparo Invernici, arciprete eletto da sua eccellenza reverendissima vescovo Giovanni Bragadino. |**455**| Entrata del benefitio parochiale di Sant'Emiliano di Padenghe, quale consiste in frutti raccolti da beni, non havendo quota capitali né altro. La raccolta dell'anno 1736, consistente in frumento, granada, legumi, formenton e miglio, vino et oglio et galette e fieno ascende in tutto a lirazze 1095.11. Nell'anno 1737, come sopra: lirazze 1700.7. Nell'anno 1738, come sopra: lirazze 1619.11. Nell'anno 1739, come sopra: lirazze 1577.16. Nell'anno 1740, come sopra: lirazze 1613.8. Nell'anno 1741: lirazze 1706. Nell'anno 1742: lirazze 1691.5. Gasparo Invernici arciprete. |**455/b**| Nota dell'aggravi tiene l'arciprete di Padenghe, computando un anno con l'altro in circa. Spende a mantener la lampada del santissimo Sacramento lirazze 80; spende in cera per l'altar maggiore lirazze 75; spende nel pasto del sabbato santo lirazze 70; spende per la cera della Ceriola lirazze 68; spende nel sacrstano lirazze 40; spende a pagar il catedratico a Verona lirazze 5; spende a mandar a prender l'oglio santo a Verona lirazze 7; spende a mantener il vino per le messe e particole per le communioni lirazze 35; spende a pagar per decime, reverendo clero a Salò lirazze 88 (fanno di piccole lirazze 138). Spende nella solennità del titolare, come in capitoli del commune lirazze 140. Spende in trattener le case parochiali e coloniche un anno con l'altro lirazze 40. È obligato mantenersi li suoi paramenti per celebrare la santa messa. Spende in affitto di casa per il colono che lavora li beni parochiali esistenti verso il lago: all'anno lirazze 40. Oltre altri agravi di datio, oglio, seta e macina e quanto occorre per altre occorenze, come di visita episcopale et altre. Adì 6 maggio 1743. Gasparo Invernici arciprete. |**456**| Adì 8 maggio 1743. Inventario de mobili, libri, scritture appartenenti alla chiesa parochiale di Sant'Emiliano di Padenghe, ritrovati doppo la morte del reverendo signor don Lodovico Agnolini, arciprete di detto luogho, nella casa. Libri tre de battesimi – con altre carte pure di battesimo, sfogliate, quali si ritrovano incluse in un cartone bianco – libri due da morti – libri tre de matrimoni – altro libro di varie note – un tinazzo vecchio, con due cerchi di ferro di tenuta di tine tre in circa – un ferro per far le ostie – un canterano per l'oglio, di tenuta di galade sette in circa – due careghe di noce intagliate – un albio di pietra. In chiesa. Una cadregha di noce, con apoggio. In sacrestia. Un banco di pezzo con quattro ordini – un rituale vecchio – una copertina verde ed una tovaglia per l'altarino – un sedelino d'ottone per l'aqua santa – tre tovaglie d'altare, una buona con pizzi e l'altre lacere – vasi di stagno per mandar a prender l'oglio santo a Verona numero 3 – due altri servono per il battesimo, di stagno – un altro serve per l'infermi, di stagno – una pianetta rossa vecchia. |**457**| Nella chiesa di Sant'Emigliano in campagna. Due cossini di bulghero vecchi – due tovaglie rotte per l'altare – una croce d'ottone vecchia – una secreta antica, con cornice – quattro candelieri dipinti di legno vecchi – una lampada d'ottone vecchia. Io Gasparo Invernici, arciprete. Ottaviano Zachi, sindico e pr. di chiesa. Petrus Amistanus, notarius parochialis spectabilis communitatis Patingularum. |**458**| Padenghe – del clero [A margine: Copia] Chiesa parochiale arciprebenda di detta terra, intitolata Sant'Emigliano, ora posseduta da don Teofilo Brognolo arciprete. Una casa di tre corpi, con cortivo et orto e broletto prativo et erborivo, sito nella contrata della chiesa. Confina a mezzodì e sera Giovanni Guerino e Bernardino Griffo, a mattina e monte Giovanni Maria Desiderati di pio' una, tavole dieci per uso dell'arciprete (lirazze 230); stimata lirazze duecento trenta il brolo e la casa non

stimata, in virtù di sentenza de signori delegati. Una casa di corpi tre, parte a revolto e parte solarata, sita nella contrata di Sant'Emigliano, con ara et orto, di tavole quindeci; confina a monte la detta chiesa e li beni di detta chiesa per uso del massaro, stimata lirazze 600. Una pezza di terra vegriva et arzeniva, sita nella contrata della Rondella; confina da mezzodì la strada, a sera Antonio Zuliano, a mattina e monte li beni di detta chiesa, di pio' cinque stimata lire cento cinquanta tre (lire 133). Una pezza di terra arativa e vitata, sita nella detta contrata; confina a sera Francesco Rainesa e la strada, a mattina e monte Santo Simbero, di pio' uno, stimata lire cinquanta sette soldi dieci (lire 57.10). Una pezza di terra arativa e vitata, in tre forniture, sita nella contrata di Sant'Emigliano; confina a mattina la strada et a sera li eredi del quondam Giovanni Battista Rinaldi, di pio' otto tavole cinquanta, stimata lire mille ducento e cinque (lire 1205). Una pezza di terra arativa e vitata, in tre forniture, sita nella detta contrata; confina da sera la strada et a mezzodì li eredi quondam Paolo Manzi, di pio' sette, tavole ottanta, stimata lire ottocento (lire 800). |**459**| Una pezza di terra arativa e vitata, prativa, arboriva e vegriva, in tre forniture, sita nella detta contrata; confina a mattina la strada, a sera Antonio Zuliano et a monte Santo Senabene, di pio' tre, tavole trenta, stimata lire quattrocento ottantuno (lire 481). Una pezza di terra arativa e vitata, sita nella detta contrata; confina a sera la strada, a mattina Antonio Zuliano et a monte detto Sembeni, di tavole ottanta nove, stimata lire cento e tre (lire 103). Una pezza di terra arativa e vitata, posta nella contrata detta; confina da tre parti la strada et a sera Domenico Manzi, di pio' uno, tavole settanta cinque, stimata lire ducento e ottanta cinque (lire 285). Una pezza di terra vegriva, sita nella contrata di Caraviglia; confina li eredi del quondam Marco Bersani e li eredi del quondam Battista Rinaldi, di tavole sessanta (soldi 4). Una pezza di terra arativa e vitata, sita nella detta contrata; confina a mezzodì Giovanni Battista Dusa et a mattina la strada, di tavole ottanta, stimata lire trenta sei (lire 36). Una pezza di terra arativa e vitata, sita nella contrata de Pontesello; confinano Antonio Minelli et Antonio Ferarolo, di tavole trenta, stimata lire venti tre (lire 23). Una pezza di terra arativa e prativa in due forniture; confina da tre parti Antonio Minello, di pio' uno, tavole dieci, stimata lire cento venticinque, soldi 4 (lire 125.4). Una pezza di terra prativa et arativa, sita nella contrata di Poz; confinano Pietro Amistano, Antonio Ferarolo et Antonio Minello, di pio' uno, stimata lire duecento e trenta (lire 230). |**460**| Una pezza di terra arativa e vitata, sita nella contrata delle Fornace; confina a sera Giovanni Battista Dusa et a mattina Antonio Terarolo, di pio'1, stimata lire cento sessanta sei (lire 166). Una pezza di terra prativa e paduliva, sita nella contrata delli Fratti; confinano Simone Valenti e Giovanni Battista Frere, di tavole ottanta sette, stimata lire cento sessanta tre, soldi dieci (lire 163.10). Una pezza di terra arativa e vitata, sita nella contrata de Novagli; confina a sera Giovanni Battista Dusa e la strada et a monte Antonio Terarolo, di pio' quatro, tavole trenta, stimata lire cinquecento e due (lire 502). Una pezza di terra boschiva, sita nella contrata della Selva; confinano Giovanni Battista Dusa e Vicenzo Ruffoni, di tavole sessanta, stimata lire trenta cinque (lire 35). Una pezza di terra boschiva, sita nella detta contrata; confina Giovanni Battista Dusa, la fossa e Baldassare Feranto, di tavole ottanta, stimata lire quaranta sei (lire 46). Una pezza di terra boschiva, sita nella contrata di San Quirico; confinano il comune di Lonato e la fossa, di pio' uno, stimata lire dieci (lire 10). Una pezza di terra boschiva, sita nella contrata di Pratolongo; confinano Bernardino Griffo e Giacomo Terarolo, di tavole ottanta, stimata lire quaranta (lire 40). Una pezza di terra boschiva, sita nella detta contrata; confinano Giacomo Terarolo, di pio' uno, tavole trenta, stimata lire trenta due, soldi quatordici (lire 32.14). Una pezza di terra boschiva, sita nella contrata delle Pozzacare; confinano Marcello Zadai e Francesco Roveglia, di tavole venti, stimata lire cinque (lire 5). |**461**| Una pezza di terra boschiva, sita nella contrada di Calvino; confinano li padri Capuccini e Vicenzo Ruffoni, di tavole sessanta, stimata lire quaranta (lire 40). Una pezza di terra arativa e vitata, sita nella contrata di Fereto; confina a sera la strada, a mattina Lorenzo Zadei et a mezzodì Francesco Salodino, di pio' uno, tavole trenta, stimata lire ducento quaranta tre, soldi 14 (lire 243.14). Una pezza di terra arativa e rasoliva, sita nella detta contrata; confina da monte dottor Francesco, a mezzodì Lorenzo Zadei, di pio' uno, stimata lire cento quaranta due (lire 142). Una pezza di terra arativa, sita in contrata delle Torri; confina da tutte le parti Marcello Zadei, di pio' uno, stimata lire cento e tredici (lire 113). Una pezza di terra arativa et olivata e rasoliva, sita nella detta contrata; confina a monte Marcello Zadei, a sera Pietro Amistano, a mezzodì Giovanni Battista Dusa, di pio' uno, stimata lire settanta, soldi dieci (lire 70.10). Una pezza di terra come di sopra, sita nella contrata della Valle di Salice, confina a mezzodì detto Marcello et a monte la strada, di pio' uno, tavole dieci, stimata lire settanta cinque, soldi sette (lire 75.7). Una pezza di terra arativa et olivata, sita nella detta contrata; confina a sera Stefano Crema et a mattina don Cesare Amistano, di tavole ottanta, stimata lire ottanta una, soldi otto (lire 81.8). Una pezza di terra arativa, vitata et olivata et argeniva in tre forniture, sita nella contrata Tricouchi; confina Andrea Ferachio, Baldassare Terarolo et Antonio Ziliano, di pio' quatro, tavole sessanta, stimata lire ducento cinquanta sei (lire 256). |**462**| Una pezza di terra arativa e vitata, sita nella detta contrata; confina a monte

Benedetto Terarolo, a mezzodì Lorenzo Zadei et a mattina Antonio Ziliano, di tavole settanta, stimata lire cento, soldi sei (lire 100.6). Una pezza di terra arativa et olivata, sita nella contrata del Sentiero; confina a mattina la strada et a mezzodì Pietro Amistano, di pio' tre, tavole venti una, stimata lire duecento ottanta sette (lire 287). Una pezza di terra arativa et olivata, sita nella contrata delle Vasche; confina Vespasiano Herculiano a mattina e mezzodì Lorenzo Zadei, di pio' uno, stimata lire cento dieci otto, soldi dieci (lire 118.10). Una pezza di terra arativa, vitata, prativa et arzeniva, sita nella contrata di San Cassiano; confina a mattina il lago, a sera Antonio Ziliano et a mezzodì Francesco Zadei, di pio' sei, stimata lire cinque cento ottanta otto (lire 588). Una pezza di terra prativa, sopra il teritorio di Moniga, nella contrata Balozze; confina Gioseffo Corona e li eredi del quondam Antonio Brognoli, di tavole ottanta, soldi otto, stimata lire cinquantotto (lire 58). Una pezza di terra arativa, prativa, olivata e pascoliva, sita sopra il teritorio di Padenghe nella contrata delle Rizzarole; confina a mattina il lago e Lorenzo Zadei, di pio' cinque, tavole quaranta, stimata lire quatro cento cinquanta una (lire 451). Una pezza di terra arativa, vitata et olivata, sita nella contrata di Gerlè; confina a mattina la strada, Vicenzo Ruffoni e Giovanni |**463**| Ziliano, di pio'uno, tavole quindeci, stimata lire cento (lire 100). Una pezza di terra arativa et olivata et argeniva in due forniture, sita nella detta contrata; confina Giovanni Ziliano e Rizzarzo Bertanza, di pio' uno, tavole ottanta sette, stimata lire sessanta otto, soldi sette (lire 68.7). Una pezza di terra arativa et olivata, sita nella contrata della Rochetta; confina a mattina la strada e Lorenzo Zadei, di pio' uno, stimata lire novanta cinque (lire 95). Una pezza di terra arativa, olivata et argeniva sita nella contrata di Zornaro; confina a mattina il lago e Vicenzo Ruffoni, di pio' uno, stimata lire nonanta cique (lire 95). Una pezza di terra arativa et olivata, sita nella contrata de Monte; confina a sera la strada e Bortolamio Guerino, di pio' due, tavole settanta, stimata lire due cento venti sei, soldi quatordeci (lire 226.14). Una peza di terra arativa, vitata et olivata, sita nella contrata di Pradello; confina a sera la strada, di tavole quaranta, stimata lire trentuna (lire 31). Spende lire sedeci in mantener la lampada – capitale lire duecento e due (lire 202); spende lire sedeci in vino per le messe e comunioni; spende lire dieci in ostie, spende lire settanta per la cera dell'altar maggiore; spende lire quaranta per la solennità della Ceriola; |**464**| spende lire quaranta nella festa del titolare; spende lire quaranta nella solennità d…; spende lire quaranta nel segrestano; spende lire 12 in mandar a pigliar l'oglio santo per il catedratico; spende lire per reparation delle case, spende lire [*manca*], serve per arredi della sacrestia; paga lire settanta otto di decima al serenissimo prencipe. Estratta per me Gian Domenico Marchi, cancelliere estimatore, dalla copia esistente in Pavia mandata del clero di Brescia. Adì 8 maggio 1743. Attesto la presente copia esser stata estratta fedelmente da altra mano e di mio ordine da altra simile esistente nell'archivio della spettabile comunità di Pagenghe. In fede et cetera. Gasparo Invernici arciprete. |**465**| Nota delli offici si essercitano nella dottrina christiana nella parochiale di Padenghe per li omini. Priore signor Ottavio Griffi, sotto priore signor Eustachio Zadei, consigliere signor Francesco Roffini, sotto consigliere signor Bernardo Zadei; sopra maestri i signori Cristoforo Amistani, signor Gioseppe Zuliani; assistenti all'aqua santa Giovanni Garetti, Antonio Terrarolo; campanari Giovanni Rovizzo, Battista Pirlo; pescatori in tutta le comunità numero 13; infermieri signor Eustachio Zadei, Zuliano Zuliani; regolatori Francesco Zinelli, Felice Giacomazzi, Zuliano Zuliani. Reverendissimo signor arciprete, che per la chiesa instruisse li figlioli; reverendo signor don Francesco Zuliani per la quarta classe; li reverendi signori *don Gioseppe Salodini, don Lorenzo Bragaoli* per li adulti; Francesco Boffini consigliere. |**466**| Nota delli offici si essercitano nella dottrina cristiana nella parochiale di Padenghe dalle signore donne. Priora signora Teresa Severini, sotto priora signora Ippolita Boffini, consigliera signora Cecilia Zadei; sopra maestre Teresa Porcelli, Domenica Dusa; racolgetrice Caterina Zuliani; infermiere signora Celeste Griffi, Paola Castagna. Maestre per la dottrina numero 16, maestre per il libretto numero 16; maestre per il libretto numero 6; silentiere numero 4; aqua santa Maria Daina; spiegatione per la quarta classe il reverendo signor don Giovanni Lunetti. Francesco Bettini consigliere. |**467**| Veneranda Disciplina di san Giovanni decolato di Padenghe. Inventario de paramenti sono nella secrestia della Disciplina ed altre suppeletili sono alli venerandi altari in chiesa. Un calice con sua pattena d'argento – altro di rame adorato – una pisede di rame adorata con velo – una pianeta di brocato a fiori – altra di drappo a fiori – altra razetto a fiori – altra camelloto di setta verde – altra di raggeto nova – altra simile negra: tutte sudette con sue stole, manipoli, veli e borse – due camici – due cingoli – quatro amiti – diversi purificadori al numero 12 – fazzoleti quattro – un missale da vivo – un detto da morto – tre corporali e veli – 4 anime. In chiesa. Al venerando altare di san Giovanni. Tre toalie- sei candellieri di legno argentati – 6 palle – 4 reliquiari – una croce – una lampada d'ottone – un quadro di San A… - due cossini - |**468**| la secreta con sue Lavabo ed Inprincipio – il suo lavapetto. Al venerando altare di san Giuseppe. Tre toalie – sei candellieri di legno argento – la croce di legno – due cossini – la lampada d'ottone. Ego Petrus Amistanus, veneta auctoritate notarius et cancellarius,

super ecclesiam venerandae Disciplinae suprascriptum inventarium factum mobilium et sacrarum rerum de ratione istius venerandae Disciplinae fideliter descripsi et in fidem scripsi et authentice signavi ad laudem Dei et cetera. |**469**| Al altare di san Giuseppe. Adì 6 maggio 1743. Un calice d'ottone, con coppa d'argento adorata, con sua patena – una pianeta di seta a … - altra di seta novella – altra di seta negra: tutte le sudette con sue stole, manipoli, borse e veli – un camice – un cingolo – amiti due – purificadori varii – fazzoletti varii – anime due. Al venerando altare. Una lampada d'ottone – 6 candellieri d'ottone – una croce d'ottone – la secreta, Lavabo ed evangelio di legno a … color d'oro – toalie tre – due cossini di corame. Ottaviano Zadei, p. di chiesa. |**470**| [A margine: Coppia] Veneranda schola del santissimo Rosario. Adì 6 maggio 1743. Inventario de paramenti della veneranda schola del santissimo Rosario. Un calice piede d'ottone con coppa d'argento al di dentro adorata e sua patena – un missale da vivo – un detto da morto – una pianeta di damasco rosso – altra di detto verde – altra di detto violaceo – altra di detto di varii colori – altra di setta nera: tutte con suoi veli e borze, stolle, manipoli – camici uno – amiti quatro – un cingolo – diversi purificadori e fazzoleti – due anime. Li fornimenti dell'altare e sue toalie come segue. Un paro ampolline d'argento adorate, con suo cadino – una croce di legno – una lampada d'ottone – altra d'argento piccola – 10 candellieri di legno argentati – quatro cossini – toalie quatro – due candelieri d'ottone – 4 palme con suoi vasi – 4 reliquiarii. Ottavio Leonardo Griffi sindico. |**471**| Veneranda schola santissima Concezzione. Adì 6 maggio 1743. Inventario de paramenti e sacre suppeletili di ragione di detta veneranda schola. Un calice d'argento adorato con sua patena – due missali da vivo – due detti da morto – camici tre – amiti quatro – due cingoli – corporali tre – due fazzoletti – anime tre – una pianeta di damasco verde – altra di damaschetto violaceo – altra di varii colori feriale – altra di damasco rosso – altra di detto verde – altra di drappo a fiori di varii colori: tutte le dette con sue stole, manipoli, veli e borse – varii purificadori – un paro ampolle ed un campanello. Al venerando altare. Una lampada d'ottone – due candellieri d'ottone – 6 detti di legno argentati – 6 palme con suoi vasi – una croce d'ottone con figure d'argento – la secreta con il Lavabo ed evangelio – la coperta della pala – tre toalie – due cossini. Entrata di livelli lire 1000 circa; in messe lire 334. Organista, signor predicatore, oglio, cere e paramenti: lire 430 [*Totale*] lire 964. Ottaviano Zadei sindico. |**472**| Veneranda schola santissimo Suffraggio. Adì 6 maggio 1743. Inventario de paramenti e altre suppelletili di ragione della sudetta veneranda schola. Un calice d'argento con patena adorati – una pianeta di damasco a fiori di tutti i colori – altra di setta rossa – altra di setta verde – altra nera – altra biancha: tutte con sue manipoli, stolle, veli e borse – diversi purificadori – corporali tre – fazoletti due – camici due – amiti tre – un missale da vivo – un paro ampolle. Al venerando altare. Una lampada d'ottone – 6 candellieri di legno argentati – una croce di legno argentata – due cossini – la secretta, con sue Lavabo ed evangelio – tre toalie – 6 candellieri di legno vechi – una croce d'ottone. Ottaviano Zadei, p. di chiesa. Entratta lire 500 circa. Aggravii messe: lire 390. |**474**| Il venerando altare antescritto spende annualmente in due reverendi capellani per celebrazione di messe all'anno troni 600.12; al signor organista lire 52.10; al sagrestano che serve a l'altare lire 24; per spese d'utensili che si somministra al reverendo padre predicatore in tempo di Quadragesima lire 21. Spese annuali di cera per decoro del santissimo Sacramento lire 250. Oglio per la lampeda lire 10; per restauramento di due case di ragione della sudetta schola lire 28. Per mantenimento de paramenti lire 18.10 [*Totale*] lire 1004.12. Entrata annuale che si ricava da capitali et affitto: lire 1012. Francesco Boffini sindico. |**475**| Notta de paramenti sagri per l'altare di san Lorenzo di me don Pietro Zadei. Due calici, uno d'argento con patena d'argento et uno di rame con patena – una pianeta rossa, con velo e borsa – una pianeta bianca e verde, col velo e borsa, manipolo e stola – una pianeta di diversi colori, con velo e borsa, manipolo e stola – una verde, con velo e borsa, manipolo e stola – una morella, con velo e borsa, manipolo e stola – una nera, con velo e borsa, manipolo e stola – due camici con due cingoli – quatro amiti – quindeci purificatorii con la sua cassettina – due missali, uno da vivo l'altro da morto – due para ampolle, con campanello e bacina d'ottone – tovaglie quatro per l'altare – cossini due di coridori – candelieri sei novi, con vasi e palme quatro – candelieri sei usati, con croce. |**476**| Padenghe 6 maggio 1743. Polizza di me sottoscritto delle suppelletili dell'altare della Santissima Trinità della parochiale di Padenghe, come segue. Una pianeta a giardino per li giorni festivi, di più colori con borsa – una pianeta bianca e rossa feriale con borsa – una pianeta negra con borsa – una pianeta morela con borsa – due camisi con cordone – amiti quatro – corporali tre et due fazzoletti, con diversi purificatori – un calice con patena tutto d'argento – missali due da vivo e da morto – tovaglie quatro per l'altare – candelieri sei, con le sue secrete – una lampada di latone. In fede et cetera. Io prete Silvestro Terrarolo, comissario e capellano dell'altar sudetto. |**477**| Polizza di supelletili della comissaria Guerina e del capellano della medema. Camici due, con amiti e cordoni – una pianeta a fiori, con stola, manipolo, velo e borsa – una morella con stola, manipolo e velo e borsa – una nera con stola, manipolo e stola e velo e borsa – un missale da vivo – uno da morto – un calice con patena. |**478**|

[A margine: Coppia] In Christi nomine et cetera. Anno ab eius Nattivitate millesimo septingentesimo decimo tertio, inditione sexta, die vero mercurii vigesima sexta mensis iulii. Patinguli, domi infrascripti reverendi domini Baldessarii Terraroli in quarta Castelinis. Praesentibus domino Francisco Porcello notario, rogato pro secundo notario ac dominis Iuliano de Iulianis quondam domini Petri et domino Bartholomaeo Iuliano quondam Bernardini testibus et cetera. La quondam donna Lelia, vidua quondam don Antonio Corsino di Padenghe, nel suo ultimo testamento 1660 10 novembre, rogato dal quondam signor Lionello Dainese nodaro, visto et letto, al quale, uniformandosi all'intenzione del detto quondam suo marito, legò in suffragio dell'anima sua e suoi defonti al venerando altare della Santissima Trinità nella parochiale di Padenghe una pezza di terra arativa, vidata arboriva, prativa, sita nel territorio di Padenghe in contrada di Molina fra i suoi cofini, con obligo di celebrarsi due messe alla settimana in perpetuo, lasciando il governo della medema pezza di terra con la sudetta obligazione al quondam domino Bortolamio Terrarolo e suoi successori, oltre l'obligazione delli paramenti Cerelli. Qual legato è stato annualmente pontualmente eseguito come se le parti infrascritte rifersero. Hora in esecuzione delli venerati documenti del reverendo terrarolo et in ogni migliore modo uniformando al legato stesso don Giovanni Battista Terrarolo, figlio e successore del sudetto quondam Bortolamiosotto il dì 12 aprile prossimamente passsato, come pure sotto li 17 del detto mese in tempo festivo nel maggior concorso di popolo al publico incanto la pezza di terra medema ponendo a ducati mille da troni 6.4 per ducatto e venendo così in giù finalmente sotto il dì 5 maggio corrente fu liberata a livello al reverendo signor don Baldesar Terrarolo in ducati sei cento cinquanta simili, qual incanto fu rogato da me nodaro infrascritto, visto, al quale et cetera faccendo pure avanti l'incanto, posto le cedole sopra cauttorii che invitavano, ladautis et cetera, all'acquisto stesso et cetera. Hora, non volendo le parti sudette ridur in publico documento la rendita medesima, fui perciò personalmente costituito esso don Giovanni Battista Terrarolo et agente come successor del quondam suo padre e come governatore |**479**| ed esecutore del legato medemo, ha datto, venduto, alienato e trasferto e così dà, vende et cetera al reverendo signor don Baldesar Terrarolo presente et accettante l'antedetta pezza di terra per sé, heredi et cetera, sita sopra lo spettabile comun di Padenghe, in contrada Molina, hora ne confini da mattina del vaso commune, da mezzo giorno dei beni di san Christoforo, da sera parte delli heredi quondam Battista Terrarolo per parte delli heredi quondam Battista Zanetta, da monte della strada mediante il vaso commune, salvis et cetera, tale quale si ritrova, per il prezzo e sopra l'incanto, valutata di ducati sei cento cinquanta da troni 6.4 per cadauno, quali ducati 650 esso reverendo don Baldesar Terrarolo, compratore et agente come sopra, ha promesso pagarli et effetivamente numerarli a detto don Battista Terrarolo o suoi successori, nel termine più congruo gli sarà possibile et in tanto e sino all'affrancazione si è obligato esso reverendo a qualunque eccetione rimossa; si obliga sopra quelli pagare l'annuo livello in ragione del cinque per cento al detto don Battista o a chi dallo stesso sarrà delegato, sotto pena et cetera et sotto obligatione et cetera, qual livello in perpetuo servir doverà in esecutione del antedetto legato, con patto espresso col quale et cetera et senza il quale et cetera et in ordine all'incanto medesimo ed esso reverendo né li suoi heredi possino mai essere astretti all'affrancazione del capitale, quando però pontualmente siino pagati li livelli e sii eseguito il legato stesso e, mancando del pagamento pontuale delli livelli, in qualunque tempo possa esso reverendo o suoi heredi essere astretti all'affrancazione, sotto pena et cetera et sotto obligatione et cetera; qual affrancazione effettuata, in tal caso debba il capitale essere investito a censo, acciò li frutti di quello debbano in perpetuo servire in suffraggio dell'anima dell'antedetta quondam testatrice, suo marito e suoi defonti. Ad haver, tener et cetera, con tutte e cadauna sua ragione et cetera, particolarmente dell'aqua del vaso publico per poter adaquare alli tempi debiti, dandosi, cedendosi et cetera et esso reverendo posseder et cetera, sin che et cetera qual et cetera, con promessa descritta e legitima diffesa della pezza di terra medema in amplissima forma et cetera, sotto pena et cetera et sotto obligatione et cetera del capitale medemo |**480**| arbitrio boni viri; reservandosi esso messer Battista e successori il dominio utile e diretto sopra il fondo stesso sino alla total affrancazione, senza alcuna diminuzione né alterazione, così che, venendo il caso di retardato pagamento delli livelli o per qualunque altra causa, niuna eccettuata, dovessero esso messer Battista o suoi successori far pagamento per il capitale, il fondo medemo tutto intato et intiero sii sempre sottoposto et equivalente sii allo stesso capitale, senza alcun estimo né misura che per tal causa esso reverendo, facendo per sé heredi ha promesso et si è obligato far sempre quello mantener in laudabil coltura e nell'estimo d'oggi si ritrova e ciò tutto sotto pena et cetera et sotto obligazione et cetera e per li livelli fossero corsi e non pagati, siino sempre sottoposti li beni presenti e futuri d'esso reverendo e suoi heredi cum laude Dei et a lode et arbitrio di homo savio. Prometendo et cetera, obligando et cetera, coortando et cetera haerendo omni meliori modo et cetera. De quibus rogatus fui ego Amistanus de Amistanis notarius; de quibus fui praesens, rogatus pro secundo notario et subscripsi ego Franciscus Porcellus notarius. Ego Amistanus de Amistanis notarius, publicus veneta auctoritate, praesens

exemplum ab originali suo fideliter desumpsi meque in fidem publice et autentice subscripsi et signavi, ad maiorem Dei et cetera. Ego Petrus Amistanus, veneta auctoritate notarius, exemplum hoc ex alio simili autentico, exhibito et restituto, fideliter aliena sed fida manu extrahere feci illudque concordantem inveni, non discrepantem et cetera hicque publice subscripsi et autentice signavi ad aeternam Dei gloriam.
|481| Adì 7 maggio 1743. Inventario in Pradello, distretto di Padenghe. Pianete 6 – pianeta rossa di damaschetto – pianeta verde di seta – pianeta di diversi colori a righoni – pianeta biancha e scura – pianeta morella, con fiori color d'oro – pianeta nera di damaschetto, tutte con borse e veli – un calice dorato con patena – purificatori dozzine una in circa – corporali sei – amitti quatro – fazzoletti quatro – un camice con cingolo – due messali, uno da vivo et il secondo da requiem – due para ampoline – toaglie per la mensa dell'altare cinque – cossini dell'altare due para – due fornimenti di candelieri, con loro croci e palme. Io Francesco Salodino, eletto della sopra detta villa e chiesa, a nome anche di don Antonio Orlando e di Giovanni Maria Andreolazo, eletti che non sanno scrivere, atesto quanto sopra. **|482|** Beni del chiericato di Santa Giulia in San Parigliano di Padenghe, posseduti da me canonicamente per renoncia, come da bolle et cetera. Primo, una pezza di terra prativa in contrada di Balosse d'un pio' circa. Altra olivata in contrada di Comunelle, d'un pio' e mezzo. Altra arativa morniva in contrada di Campagnola, sita sul commun di Padenghe, di tavole ottanta in circa. Altra arativa, vitata, in contrada di Campagnola, d'un pio' in circa. Altra pure arrativa, vitata, in contrada come sopra, di mezzo pio' in circa. Altra pure arrativa, vitata, in contrada come sopra e poche olive d'un pio' e mezzo in circa. Altra pezza di terra nella contrada medesima, arrativa, vitatta e morniva, di tre pio' in circa: tutte fra suoi confini e sopra il tener di Padenghe. Seguono li beni sopra il tener di Maguzano in contrada di Rimatto. Una pezza di terra arrativa, vitata, morniva, d'un pio' in circa. **|483|** Altra pezza di terra detta la Brusada, d'un pio' in circa, tutte due fra suoi confini. Livelli descritti in altra pollizza, che saranno state per avanti presentate, sono stati alienati con decreto episcopale del dì 15 ottobre 1740 et il ritratto è stato impiegatto a norma del decreto stesso. In fede et cetera. Prete Vicenzo Gialdi rettore.
|484| [A margine: Copia] In Christi nomine et cetera. Anno ab eius Nativitate millesimo sescentesimo nonagesimo quarto, inditione secunda, die autem dominicae decima mensis octobris, Patingulis et in ecclesia parochiali ipsius communis, ante altare sancti Laurentii; praesentibus domino Bartholomaeo Bertantia notario rogato pro secundo notario ac dominis Antonio Lunetto et Antonio Blancho de dicto loco testibus et cetera. Fu sotto li 3 di ottobre 1693, come nelli atti di me nodaro infrascritto, fatto dono per il molto reverendo padre Giocondo, capuccino di questa terra et a quel tempo guardiano del convento di Drugolo, al quondam nobile signor capitano Francesco Maria Zadei di Padenghe et di lui fratello, della sacra testa di san Giocondo martire, con quella facoltà che all'istesso molto reverendo padre da Padenghe fu concessa dall'illustrissimo signor Carlo Antonio Luniagho, vicario generale del vescovato di Brescia, cioè di puoter di detta sacra testa farne dono, come appare da instromento 21 settembre 1685 rogato per il quondam Pietro Vincenzo Rescatto, nodaro et cittadino di Brescia. Hora, desiderosi l'illustrissimo signor Gerolamo Clera, nobile di Brescia et il nobile signor Armando Zadei di quella terra, ambi comissarii testamentarii lasciati dal sopradetto quondam nobile signor capitano Francesco Maria Zadei, che detta sacra testa di san Giocondo sia riposta in arca a tal fin ben fatta, all'altare di san Lorenzo in questa nostra parochiale, chiamato altare de nobili signori Zadei, alla veneratione de popoli et che in tanto ivi resti custodita sotto chiave sin che con pompa et solennità si farà la traslatione o festività; qui perciò presenti li sopradetti nobili signori, clero et Zadei, comissarii ut ante, hanno con ordine dell'illustrissimo et reverendissimo signor Pietro Leoni vescovo di Verona, come in mandato 24 agosto prossimo passato, di mano del signor Antonio Rotario, cancelliere episcopale, riposta essa sacra reliquia in arca all'altare di san Lorenzo, riconosciuta prima **|485|** dal reverendissimo signor don Leandro Brognolo arciprete, ivi presente et cetera, come anco da me nodaro esser quella istessa sacra testa che dal predetto molto reverendo padre Giocondo fu donata al mentovato quondam signor capitano Francesco Maria Zadei, di lui fratello, sotto li 3 ottobre 1693. Qual arca seco tenendo, essa sacra reliquia è stata ben chiusa e sigillata con cera spagna dal sopradetto signor arciprete, con suo sigillo et poi da me nodaro con la medesima forma et con il sigillo di questo comune. Presenti li molto reverendi padri Giocondo preaccennato et Steffano da Lonato et molti altri signori reverendi preti et poi riposta in deposito a ciò fatto in detto altare di san Lorenzo; qual deposito resta con una chiave ben chiuso et essa chiave restar debba appresso il predetto signor Armando Zadei comissario, come avanti, sin a che li signori heredi dell'istesso quondam signor capitano Zadei, hora pupilli et minori, saranno avanzati alla debita età, come ius et cetera et così et cetera. De quibus rogatus sum ego Ioannes Angelus Dusa, cui interfui rogatus pro secundo notario et subscripsi ego Bartholomaeus Bertantia notarius. Ego Ioannes Angelus Dusa quondam domini Ioannis Baptistae de Patingulis copiam suprascriptam ab originali suo per me rogato extraxi et per me in

fidem et cetera, cum protestatione et cetera. |**486**| Illustrissimo domino patron mio colendissimo. Per ordene di monsignor illustrisimo et reverendissimo vescovo … che a causa di flussione e obligato a letto, risponde alle lettere del … che sua signoria illustrissima li concede la licenza in esse adimandatala di reponere la sacra reliquia di san Giocondo alla veneratione de popoli nell'altare della casa Zadei nella parochiale di Padengo, perché la foncione si faccia con publico nodaro e testimoni e si sigilli l'arca col sigillo di quella communità e del signor arciprete, che vi dovrà esser presente e del tutto farà publicare l'istromento e, quando vi havesse qualche opositione, si compiacerà inviar a questa curia l'arca con la reliquia, che a perpetua |**487**| validità si sigilarà con quello sigillo episcopale. E in tanto mi raccomando alle sue orationi … et cetera. Verona dalla cancelleria episcopale 4 agosto 1694. Antonio Rotario cancelliere. |**488**| [*Documento stampato e munito di sigillo, con parti scritte a mano*] Frater Ioseph Eusanius, Aquilanus, ordinis Eremitarum sancti Augustini, Dei et Apostolicae Sedis gratia Episcopus Porphyriensis, sacrarii apostolici praefectus et cetera, Pontificii Solii Episcopus, Assistens. Universis et singulis praesentes literas nostras visuris fidem indubiam facimus qualiter nos, ad maiorem Omnipotentis Dei gloriam sanctorumque suorum venerationem, sacras reliquias, de mandato sanctissimi domini nostri Papae e coemeterio Callisti extractas et a sacra congregatione indulgentiarum sacrarumque reliquiarum recognitas et approbatas, inclusas in capsula lignea, carta depicta cooperta vittaque serica rubei coloris ligata, bene clausa nostroque parvo sigillo obsignata, ad effectum apud se retinendi et alteri donandi, extra Urbem mittendi et in qualibet ecclesia vel oratorio publicae fidelium venerationi collocandi ac exponendi, dono dedimus et consignavimus admodum reverendo patri Iucundo de Padengo, ordinis Capuccinorum, nempe caput sancti Iucundi martyris. In quorum fidem has praesentes literas, manu nostra subscriptas et nostro sigillo firmatas, expediri iussimus. Datum Romae die 9 mensis augusti anno 1682. Ioseph Episcopus Porphyriensis. Gratis ubique omnia. Antonius Iuvenis secretarius et cetera. |**489**| Die 3 mensis octobris 1692. Retroscriptas admodum reverendus pater Iocundus a Patingulis, guardianus conventus Druguli in provintia brixsiensi, ordinis Capucinorum, dono dedit retroscriptum sacrum caput sancti Iocundi martiris, existentem in capsula ut retro, nobili domino Francisco Mariae Zadeo quondam nobilis domini equitis Laurentii de Patingulis, fratri eiusdem patris donantis, praesenti et acceptanti, me notario videnti et aliis cum omnibus facultatibus ut retro et cetera, in quorum fidem et cetera. Ego Ioannes Angelus Dusa, notarius publicus veneta auctoritate, de suprascriptis rogatus fui et per me in fidem et cetera.
|**490**| Venerando Suffraggio. |**491**| Santisima Concezzione. |**492**| Venerando altare di san Giuseppe.
|**493**| **G** – Parochialis ecclesia Sancti Micaelis de SOIANO
|**494**| In esecucione del editto di sua eccellenza reverendissima Giovanni Bragadino, vescovo di Verona, si rasegna la notta infrascritta, videlicet. La chiesa parochiale di Soiano di Santo Michaele intitolata. L'altare maggiore. L'altare del Corpus Domini, che vien custodito da signori regenti e confratelli della scola del Santissimo, qual tiene la sua capellania come da libri della scola medema, di messe et offici. L'altare del santissimo Rosario, custodito pure da regenti e confratelli della scola del santissimo Rosario, quale ha legatti come da fondamenti delle medeme per messe et offici. L'altare della santissima Anunziata, capellania ordinata dal quondam spettabile Carminati, con messa quotidiana, nel quale ritrovansi riposte le reliquie di sant'Albano, con indulgenzia temporale. L'altare di san Carlo di casa Panteis, non consacrato. Nella spettabile villa di Chizzolina, che compone la maggior parte del publico sotto la custodia d'essa parochiale. Oratorio de San Carlo. L'altare di san Carlo, con due capellanie amministrate dalli regenti e confratelli d'essa villa rispetta l'invigilare che siano adempiti essi oblighi, come da fondamenti della villa, videlicet: la capellania del quondam Gierolimo Amadori, come in suo testamento e come da libri e registri d'essa villa con li contrati in libro di messe. Altra capellania della quondam Giovanina Oria et Andrea, come da suo testamento, alla di cui celebratione sono chiamati li reverendi padri di san Rocco. L'altare di sant'Orsola, con sua capellania ordinata dal signor Antonio Paini, alla di cui celebratione sono chiamati li reverendi figli del quondam signor Francesco Paini, desendenti del sudetto testatore, che tutt'ora è al possesso il reverendo signor don Barnaba Paini, quale vedrasi l'adempimento da suoi libri e libri d'essa spettabile villa. Il spettabile comune di Soiano è tenuto far celebrare la messa della capellania Molinari, come pure offici annuali Cominardi e messe annue in suffraggio del quondam Antonio Paini, atteso il legatto. Il comune medemo ha incombenza di invigilare per la messa ordinata |**495**| dal quondam Andrea Rasini, al possesso de beni della capellania medema ritrovasi la persona di don Andrea Rasini quondam Pietro Antonio con le sue obligazioni e capitali fissati dal spettabile comune. La comessaria del quondam don Mauro Rubini aministrata dalla scola del santissimo Sacramento, consistente in messe come da fondamenti da libri esistenti nella scola. La capellania del quondam Marcantonio Bontempo, aministrata dal reverendo signor don Pavolo Comincioli, con obligo di messe come da testamento. La capellania della quondam Giuglia Rubini, a cui è stata chiamata la scola del Santissimo per l'aministracione, ma questa terra vien aministrata da don

Gierolimo Panteis, posesore de beni d'essa testatrice. La capellania del quondam Pietro Paini quondam Fabiano, a cui è stata chiamata la scola del santissimo Rosario e chiamato alla celebracione li suoi eredi; vien adempita l'obligatione stessa dal molto reverendo don Giacomo Paini, come in libro de sacrestia. Li reverendi sacerdotti esistenti in questa parochia sono: il reverendo don Giacomo Paini, il reverendo don Francesco Amadore, il reverendo don Batta Molinari, il reverendo don Pavolo Comincioli, il reverendo don Domenico Rosa. |**496**| Poliza de mobili, sacri supeletili et utensili di ragione di questa parochiale di San Michele di Soiano. Adì 13 marzo 1743. In sacrestia. Una piscede d'argento col suo coperto e velo di setta di diversi colori – una capetta o sia tondo di latone per cercar l'elemosina – un aspergies di latone – un banco di noce fabricato dalla scola per riponer li paramenti, con li sopra banchi per li calici – un quadro con sovaza nova, in cui è dipinto il Signore agonizante – due banchetti, uno di cipresso altro di pezzo – una cassa di pezzo – otto corporali e sette anime – veli sette di diversi colori – una pianeta verde e morella a fiorami con tutto il fornimento – una continenza vechia bianca e suoi pizzi – altra di diversi colori, con sue borse e fodra rossa – altra di monte usata, con pizzo picolo – borse nove di diversi colori – altra pure di diversi colori – camisi quattro usati, uno con disegno altro con tre cordoni e due simili usati – un paramento in quarto bianco con liste e franze di setta – un camise con merli a dissegno, di ragione del quondam signor arciprete Pacini – una pianeta a righe, con liste, manipolo e stola – una pianeta rossa a damasco, con stola e manipolo – una pianeta verde a damaschetto, con sue liste e franze, con stola e manipolo – un paramento in quarto morello, con il suo fornimento dell'anime del purgatorio, mancando il manipolo – un pavione cremese, con franze color di perla – una pianeta di setta con fiorami, con sua lista – una pianeta rossa e bianca a fiorami, con sua lista, manipolo e stola – una pianeta nera di calizo, con stola e manipolo – altra morella rotta, con stola e manipolo – altra di veluto rosso, con stola e manipolo, con listone in mezo giallo – altra verde di damasco, con listone in mezo rosso, con la stola – due altre bianche e rosse, con una stola sola – altra rossa, con sue liste, con stola e manipolo vechie - |**497**| un strato di tela dipinta per l'anime del purgatorio – un libretto longo per li offici – una navicella e due turriboli di latone – sei messaletti da morto rotti – quattro missali da vivo vechi – un ingenuchiatorio con una tabella per la preparazione alla messa – sei vasetti di stagno per l'oglio sacro – un pezzetto di setta cremese per fare l'esposicione del Venerabile per li venerdì marzo – un ostensorio d'argento, con sua vedretta – un paradisello per il Sacramento per l'infermi – una mandola d'argento indorata al di dentro, con sua lunetta bianca – un velo rosso vechio – una croce d'ottone, con il suo crocefisso – tredici purificatori – un calice di latone indorato, con coppa d'argento, con sua patena, di ragione del reverendo signor arciprete Pasini. In chiesa. Un tabernacolo all'altare magiore indorato, con molte figure – quattro candelieri di latone sopra il detto altare – due angeli di legno – un panno di tela sopra il crocefisso – una croce di latone – una lampada grande, con suo pomolo di latone per detto altare – un campanello grande – un letorino di legno – un campanello per la dotrina – un parapetto di legno depinto – sei candeglieri di legno inargentati – cinque careghe di noce con quella d'apoggio – due banchi per sedere li religiosi, di pezzo – due cossini rotti – quatro tovaglie rotte – due fazoletti et un'anima. Alla caneva. Tre tinozzi, uno de quali è in pezzo, con otto cerchi di ferri – una veza con quattro cerchi di ferro di zerle trenta cinque in circa – altra della medesima tenuta, con quatro cerchi di ferro – altra di zerle dieciotto con quattro cerchi di ferro - |**498**| due vezoti di castagna, con quattro cerchi di ferro per cadauno, della tenuta di zerle dieci per cadauno – un vezoto di zerle sei, con quattro cerchi di ferro – altra veza di zerle tredeci, con quattro cerchi di ferro, in casa di Francesco Paramendo. Sotto il volto della sala. Due vezodetti con quattro cerchi di ferro della tenuta di zerle tre in circa – un altro vezoletto di zerle quattro in circa, in mano di Stefano Bistolo, con quattro cerchi di ferro – un tinello con tre cerchi di ferro. Nel despensino. Un centenaio di pietra – un altro più grande – due vezoletti di castagna, con quattro cerchi di ferro, della tenuta di zerle due in circa – una piletta di pietra – una gramola con il suo gramolino – una piletta di pietra. In sala, cucina e camera. Un oratorio di cipresso – una credenza con suo restello – una catena da foco – un ferro dalle ostie con l'asta di rame, con fero tagliente e fero per le picole – una gradella di ferro da rostire – un banchetto di pezzo – una letiera di noce – una pala di fero per il forno – un fero che si pone attorno il foco – un paierizzo – un mortaio di pietra rossa – una feredina di ferro – libri de batezati e morti e matrimoni otto – due vezoli sopra il solaro, ciovè: un vezolo di castagna, con quattro cerchi di ferro, della tenuta di zerle quattro in circa – altro di pezzo, con due cerchi di ferro, della tenuta di zerle quattro in circa – altro di pezzo, con due cerchi di ferro, della tenuta di zerle una e mezo in circa – una lora del vino – una zavola col suo coperchio. |**499**| Segue in chiesa. Un quadro di santa Chiara – altro del Redentore – altro ritratto del sommo pontefice Alessandro Ottavo – un quadro con cornice indorata rapresentante il sacrificio d'Abramo – un quadro con cornice indorata, rapresentante l'istoria di Giuseppe – il ritratto dell'eminentissimo cardinale Bragadino, vescovo di Padova – il quadro di san Michele arcangelo – una cazetta di rame per batezare – il ritratto di monsignor vescovo

Barbarigo di Verona – un quadro della Madona. Adì 28 aprile 1743. Poliza de paramenti comperati da me fra Francesco Amadori appartenenti alli spettabili sindici della veneranda scola del santissimo Sacramento, alla presenza del signor consule e suo ordine per fare rapezzare. Due pianete rosse e bianche, con sue stole e manipoli, con sue liste d'oro – altra di drappo, con stola listata d'oro e velo compagno – una pianeta verde, con listone rosso di damasco con stola – altra pianeta fiorada, con il fondo bianco, con stola e manipolo – altra verde, con stola e manipolo – altra rossa, con stola e manipolo. Io Giacomo Venturello ricevo le sudette pianete da compostare. Io Pietro Rota, console del comun, ho ricevuto le sudette sette pianete; sono state consegnate da me d'ordine delli signori sindici al sudetto Venturello sarte, consegnatemi dal reverendo signor don Francesco Amadore et cetera.
|500| G – Praesentata die 9 maii 1743 in pastorali visitatione Soiani.
|501| Beni della veneranda parochiale di Soiano ricavata da police esistono nel commune medemo e sono, videlicet: Case. Canonica in più corpi, copata, solarata e revoltiva, con suo cortivo in mezo et altra corticella a mezodì, cinta di muri; confina alla parochiale, sua sacristia, cemeterio, l'ingresso nel castello, il rivaglio di dentro ortiva d'essa ragione, Giacomo Rosa quondam Giovanni Maria e la strada. Prè Cavalla: altra casa murata, cupata, revoltiva, con due mura che anesse a matina e con sua ara avanti; mezodì confina sua ortiva et d'esse ragioni. Beni stabili resultanti dal catasto d'esso spettabile comune di Soiano. Ortiva d'essa ragione parochiale; confina alla canonica. Prè Cavalla, ortiva, arativa et arboriva; confina alla casa Breda, prativa, segativa, vitata; confina alla strada l'eredità del Vecchi, arativa, vitata et arzeniva; confina la strada et il spettabile signor Piatti et questa in due forniture. Ciscatolo: arativa, vitata, arboriva; confina da tre detto signor Piatti e l'eredità Rubini. Altra in detta contrata, arativa, vitata, arboriva; confina la strada e detto signor Piatti. Valle: arativa, vitata et arboriva; confina alla strada da due et il signor Piatti. Secarina: arativa, vitata et arboriva; confina al detto signor Piatti da tre e Giovanni Battista Rubini. Mostagolo: arativa, vitata, arzeriva, ugliva et arborata; confina a Gian Matteo Tureli, li signori eredi quondam Giovanni Battista Bortolinelli. Fabia o Valseniga: arativa, vitata, prativa, segativa, costiva; confina li eredi quondam Gulgielmo Feremi e l'ingresso da tre. Altra in detta contrada di Valseniga, arativa et arboriva; confina al signor Berzani. Salizza: arzeniva, vegriva, boschiva; confina alla strada, Cersiolo, arativa, vitata arboriva in due forniture; confina alle reverende monache di Santa Pace. **|502|** Reale o sia Casteletto: prativa, vitata et arboriva, prativa, segaliva in due corpi; confina alla strada, da tre li signori Comincioli. Creazzo: arativa, ronchiva, montiva, cerchiva et arboriva; confina alla strada. Prè Cavalla o sia Valetta: arativa, vitata, arboriva, prativa, segaliva, montiva in più forniture; confina alla casa Muraca. Meneghino: montiva, vegriva, boschiva, arboriva et arzeniva; confina a Francesco e fratelli Toni. Gombinale: montiva, vegriva, arzeniva, arativa, vitata et arboriva; confina alla strada, li heredi quondam Pavolo Bontempo. Veludi: arativa, arzeniva et arboriva; confina alla strada et al signor Francesco Paini et Lodovico Amadori. Variesca: montiva et arboriva e vegriva; confina alli heredi quondam Pavolo Comincioli. Saltavino: arativa et arboriva in due forniture, divisa da caveda; confina li reverendi padri di Maguzano, la strada publica. Tre Cantoni: arativa, vitata et arboriva, montiva et arzeniva; confina alla strada e francesco Panteis. Saltarina: altra arativa, vitata, arboriva, montiva, prativa e vegriva, in più capi; confina la strada publica, Carlo Amadori, il reverendo signor don Andrea e sorelle Bersanini. Montegozolo: montiva, boschiva; confina alli reverendi padri di Maguzano. Montizelli: arativa, vitata, ceretiva; confina la via, li heredi quondam Alessandro Amadori. Caprella, o sia Terminone: arativa, vitata et arboriva; confina alla via, li heredi quondam Battista Paini. Detta, altra arativa, vitata et arboriva, consistente in un argine; confina Pietro Paini. Detta, altra arativa, vitata, arzeniva, montiva; ceraliva, prativa e parte paduliva in più corpi, divisa da fossato; confina alla via, heredi quondam Fabiano Paini, li reverendi padri di Maguzano. Castellana: arativa, vitata, arboriva e parte vegriva; confina alla strada detta o sia Longare, arativa, vitata et arboriva e parte vegriva; confina la strada. **|503|** Castellana: altra arativa, vitata, arboriva, vegriva et arzeniva; confina a Bernardino Bertolotto quondam Francesco e Pavolo Paino. Cornale: arativa, vitata, arboriva; confina alla via, le ragioni delli reverendi padri di Maguzano. Sotto il Monte: vegriva, arboriva e ragoliva; confina all'ingresso. Lacere o sia Sotto il Monte: arativa, olivata, arboriva e vegriva, in due corpi; confina all'illustrissimo signor Piatti. Lacere, altra: arativa et arboriva; confina la strada da due. Fontana Doni: arativa, vitata et arboriva; confina alla strada, li heredi Comincioli. Becadello o sia Ronco: arativa, vitata, prativa; confina a Bortolomeo Panteis. Altra Becadello: arativa, vitata et arboriva; confina il signor Poatti e la strada. Altra Ronco: arativa, vitata, arboriva e parte prativa; confina Marco Antonio Bontempo e la strada. Ronchetti: arativa, arboriva; confina all'ingresso, la strada et il signor Piatti e questa in due corpi. Altra Bechadello: arativa, vitata, arzeniva e cereliva; confina alla strada, Valerio Panteis, li signori Gritti. Raverollo: arativa, vitata, arboriva; confina a Mateo Rasino e Giacomo Rosa. Sotto il Castello: arativa, vitata, arzeriva et olivata et arboriva, in più corpi; confina la strada, Francesco Panteis, il

Vevaglio del comune e Domenico Rosa. Gai: arativa, ronchiva et arboriva et boschiva, arzeriva; confina l'eredità del quondam Andrea Rasino. In detta contrada, arativa, vitata et arboriva; confina all'ingresso e Mateo Rasini. Molino: prativa, segativa, vitata et arboriva, in due corpi; confina li heredi di Giuseppe Rasini, heredi quondam Carlo Molinari. Rizolo: arativa, vitata, arboriva; confina alla strada, il rivo. Saltarino: altra montiva, boschiva e ceraliva; confina alla strada, l'ingresso, heredi signor Donati. Levrino: arativa, vitata et arboriva; confina alla strada, Marta Paini, Coradi, li reverendi padri di Maguzano e li heredi di Pavolo Amadori.
|504| Di Casa Roveglia. Adì 9 maggio 1743, Soiano. Inventario de paramenti et altre sacre suppelletili di ragione delli illustrissimi signori fratelli Roveglia per il suo venerando altare di santa Monica, esistenti in un archivio in secrestia. Un calice d'ottone con coppa d'argento adorata, con sua patena – una pianeta di damascheto di diversi colori – altra di damasco rossa – altra di damasco verde – altra di damasco nera – altra di damasco morella – altra fiorata di tutti i colori – un paramento in terzo di veludo dorato di tutti i colori: tutte con sue stole, manipoli, veli e borse; camici uno – cingoli uno – amiti due – corporali due – diversi purificadori – fazoletti due – un missale da vivo con altri novi – altro da morto – scatola per le ostie – due para ampolle con suo cadino. Al venerando altare. Una lampada d'ottone – una croce – sei candellieri – tre tavolette – cossini due – toaglie sei – un banco in chiesa per ricovero delle cere, udir messa, con arma Roveglia. Prete Domenico Rosa capellano. **|505|** Nota de crediti annuali della veneranda scola del santissimo Sacramento di Soiano, ascendenti in tutto a troni trecento uno. due (dico troni 301.2). Spesa annuale della veneranda scola sudetta. Si spende in cera annualmente per il decoro dell'altare: troni cento (troni 100). Oglio per la lampada: troni 20. Spese annuali per suppellettili sacre: troni 25. Messe che si fa annualmente celebrare dal reverendo parocho per la summa di troni cento otto e diciotto (troni 108.18). Più, spende in un officio annuale troni venti due (troni 22). Al custode dell'altare: troni 12. In incenso: troni 2. [*Totale*] troni 289.18. Geronimo Pantio sindaco. **|506|** Poliza dell'entrata annuale dell'eredità del quondam reverendo don Sivestro Molinari, ascendente a troni cento dieci otto (troni 118), maneggiata da signori sindici della veneranda scola del santissimo Sacramento, come da suo testamento. Li medemi signori sindici fanno celebrare nella chiesa parochiale di Soiano per la sudetta somma tanti offici in suffragio et cetera. Geronimo Pantio sindico. **|507|** La comissaria Rubina, maneggiata da signori sindici della veneranda scola del santissimo Sacramento, si ritrova d'entrata annuale troni cento sei, soldi 6 (106.6). Li predetti signori sindici fanno celebrare tante messe annualmente dal molto reverendo signor don Paolo Comincioli capellano. Geronimo Pantio sindico. **|508|** La veneranda scola del santissimo Rosario ha d'entrata annua troni cento trenta due, soldi due (troni 132.2). La sudetta veneranda scola spende annualmente in cera per decoro dell'altare troni 40; oglio per la lampada: troni 7; al custode dell'altare: troni 5. Il rimanente vengono celebrate tante messe dai reverendi sacerdoti. Geronimo Pantio sindico. **|509|** Adì 10 maggio 1743 in Chizzoline. Nell'oratorio di San Carlo. All'altare di detta chiesa. Poliza de utensili sì de giorni festivi che feriali, come pure tutto quello s'aspetta a detto altare e si è stato consignato. Primo: candelieri sei di ottone – palme di seta quatro – tre secrete: quela maggiore in mezo e le altre due a latere – con tutti due i suoi cossini, coperti di seta indalmascata – con sue liste d'oro e sue mazze – pure le sue tre tovaglie: prima, seconda e terza di perfetta qualità. Seguono le supelettili per uso della celebration della messa. Prima, una pianeta di dalmasco, con sue liste d'oro, con sua fodra di seta cremese, con sua stolla, manipolo e vello tutto compagno, nulla lacerato, di diversi colori – pure un'altra di seta mista con sua stolla, manipolo, vello di color verde, rosso, morello e biancho – un'altra pure di damasco nero, con suo manipolo, stolla e velo: tutte due con sue liste – pure istessamente il suo camice di tela sottile, con suoi merli, con suo amito e cordone – istessamente v'è il suo calice, con tutte sue cose aspettanti, sua beretta, borse tre di tre colori o sii diversi, iusto il tenor delle pianette – due fasoletti, patena, purificatore – un mesale da vivo e un altro da morto, tutto rinchiuso sotto chiave. La presente poliza è stata fatta dalli eredi del quondam Antonio Paini testatore, per ordine et cetera. **|510|** Adì 9 maggio 1743. Inventario della chiesa di San Carlo di Chizzoline, fatto d'ordine de signori sindici, in occasione della visita di sua eccellenza monsignor vescovo di Verona, così richiesto et cetera, videlicet. Altare di san Carlo. Sua pietra, due angeli in statua. Supelettili. 4 candeglieri di lattone – una croce di lattone – 4 tuovaglie per l'altare – 2 parapeti – 6 candeglieri argentati, sua croce e secrete – 4 palme con suoi vasi inargentati – 4 cossini. In sacrestia. Un banco in cui si ripongono li paramenti per la santa messa, sua calizera – un altro per li libri della stessa, questo essendo di pezzo – 2 messali per la messa da vivo e due da morto – un quadro con l'effiggie di san Carlo et altra con l'effiggie del Crocefisso – un picciol banchettino ad uso dell'altare – un vestarietto di rame fatto ad uso delle palme e candeglieri – 4 boccaline vetro – un oratorio piccolo per la preparatione della santa messa – 9 banchetti della villa esiste in chiesa – 2 banche, il tutto di pezzo. Fornimenti. Primo, un calice, tre camisi con suoi amiti, fornimenti al calice di

pattena e altro – 5 borse – 6 veli – 16 purificadori – 2 fazoleti - |**511**| 4 pianete con suoi manipoli e stole di damasco – tre cordoni – la scattola per l'ostie, cera et cetera – una veste talare – la tela si copre la pala di san Carlo – un altro banchetto frusto per uso e comodo di scrivere quando porta il caso di riunir vicinia. |**512**| Soian. Adì 10 maggio 1743 – Chizzoline. Notta de capitali di ragione dell'eredità quondam don Gerolamo Amadori administrata dalla spettabile villa sudetta, il cavo de quali vien speso per la celebrazione della santa messa, mantenuta da parenti et cetera et in conformità della dispositione testamentaria, ricavati dal libro di cassa di capitali d'essa eredità Amadori, principiando in folio 2 tergo et d'ordene de spettabili sindici, per rassegnarla a sua eccellenza reverendissima monsignor vescovo in occasione di sua visita a fine di far ridurre la messa al cavo, a misura et cetera et sonovi detti heredi quondam Gerolamo Amadori detto, il quale livello dipende da instromento rogato dal quondam Simon Valentini nodaro di planeti lire venti otto de planeti 28. Paga il cinque per cento (troni 2.8) H H. quodam Dominico Amadori per capitale livellato come da instromento Vallentini … 24.12; paga il cinque (troni 2.2). H.H. quondam Francesco Amadori d.d. per capitale livellato come da instromento rogato ut supra, planeti: troni 64.14; paga troni 5.19 Giovanni Andreis d.d. il capitale censuario dippende da instromento 23 dicembre rogato dal quondam signor Giuglio Pantei di planeti lire cento due.10 per cui è stato fatto pagamento ne beni di Augusto Paini accolato et cetera (troni 102.10…) il 6 per cento de 310.5 **[***Totale*] troni 219.16 |**513**| Bartolamio Dainezio di Padenghe d.d. il capitale censuario come da instromento 11 giugno 1690 rogato dal quondam signor Bartolomeo Datae, de picoli troni 160.14; paga troni 8.1. Capitale affrancato per il signor Amadori quondam Battista accolato et figlio del quondam Giuseppe Rasini, de picoli: troni 170.14. Non per hora investito libro di cassa de capitali a.17 [*parte illeggibile perché sbiadita*] Il resto del capitale è ancora da investire dovuto dall'eredi quondam donna Pavola Amadori et capitale censuario come da instromento 18 maggio 1696, rogato dal quondam signor Ferari nodaro, picoli (troni 175); paga troni 8.15. [*Totale*] 705.2. |**514**| Il quondam Agostino Bontempo d.d. il capitale censuario de picoli lire due cento sessanta sei soldi 19 (capitale troni 266.19); appar instromento 29 decembre 1697 rogato dal quondam signor Ferari nodaro; pagano troni 13.7. Francesco quondam Giandomenico de Ravi il capitale de picoli come da instromento 4 genaro 1698 rogato dal suddetto signor Ferari (capitale troni 170.14); paga troni 10.5. Capitale livellato da essere affrancato per il reverendo signor don Franzoglio non per ora investito de picoli, libro di cassa … (troni 82.15.9). Francesco quondam Cristofforo Viggioni d.d. il capitale censuario come da instromento 1698 30 agosto rogato ut supra, picoli: troni 170.14; paga troni 956. Signor Giuseppe Viani e ser Domenico Costruzoni ruolato d.d. il capitale censuario picoli, come da instromento 10 febraro 1701 rogato ut supra: troni 341.10; paga troni 18.15.0. Antonio Rasini o sia Giuseppe Poli d.d. il capitale censuario come da instromento 10 febbraio 1701 rogato ut supra: picoli troni 170.15; pagano troni 8.10. [*Totale*] troni 1203.7.9. |**515**| D. d. Maria e Bona sorelle Otti di Puvignago d.d. il capitale censuario e picoli come da instromento 4 aprile 1702, rogato dal quondam signor Ferari nodaro: troni 178.4; pagano troni 8.18.3. Capitale affrancato per don Bartolomeo Fioca, libro de capitali … 31 de picoli: troni 153.16. Questo in deposito appresso de sindici per investirlo a primo incanto. Don Giovanni Battista quondam Francesco Amadori d.d. il capitale censuario come da instromento 1706 2 novembre, rogato ut supra: picoli: troni 175; paga troni 8.15. Santo quondam Bartolomeo Coradi d.d. il capitale censuario de picoli, come da instromento 3 novembre 1708 rogato ut supra: troni 242.16; paga … Rosa troni 12.3. Il sudetto don Battista Amadori d.d. altro capitale piccoli censuario, instromento 26 ottobre 1709 rogato ut supra: troni 175; paga troni 8.15. Gerolimo Amadori quondam Bartolomeo o sia Giuseppe Poli acertato d.d. il capitale censuario oggetto instromento 20 aprile 1713 rogato ut supra, picoli: troni 170.15; paga troni 8.15. [*Totale della pagina*] 1095.11. |**516**| Bartolomeo Panteis d.d. il capitale censuario come da instromento censuario 2 luglio 1714 rogato dal quondam signor Francesco Paini nodaro, picoli: troni 281.19.6; paga troni 14.2. Don Pietro Cesaroni d.d. il capitale censuario de picoli come da instromento 22 genaro 1720 rogato dal quondam signor Pacini, picoli: troni 170.15; paga troni 9.7.9. Don Giovanni Marco Cesaroni d.d. il capitale censuario come da instromento 3 genaro 1729 rogato dal sudeto quondam Giovanni Ferari nodaro, picoli: troni 170.14; paga troni 8.10.6. Don Giovanni Amonte d.d. il capitale livellato come da instromento 25 luglio 1729 ut supra rogato, picoli: troni 168.1; paga troni 8.8. Don Cherle Corado d.d. il capitale censuario de picoli come da instromento 28 agosto 1729 ut supra rogato: troni 170.14; paga troni 8.10. Capitale affrancato per don Amadori Giovanni, Paulo Amadori de picoli libro carta a. 48: troni 270. In deposito appresso de signori sindici per investirli a primo incanto. [*Totale della pagina*] troni 2032.3.6. |**517**| Don Matteo Figlioli d.d. il capitale censuario de picoli, come da instromento 23 novembre 1731, rogato da me sottoscritto per Paini, picoli: troni 315; paga troni 15.15, don Giovanni Battista. Don Amador quondam Francesco Amadori Necuzzino d.d. il capitale censuario de picoli, come da instromento 28 gennaio 1736 rogato da me Pacin sotoscritto nodaro, picoli: troni 172.2; paga troni 8.12.1. Reverendo signor

don Giovanni Battista Rossi d.d. il capitale censuario come da instromento 2 ottobre 1738, rogato da me nodaro, picoli: troni 500; paga il cinque e mezo (troni 22.10). Dottor Carlo Trotta d.d. il capitale censuario de picoli, come da instromento 22 aprile 1740, rogato pure da me nodaro sudetto: troni 250; paga il quatro e mezo per cento: troni 11.5. Don Federico Tosello d.d. il capitale censuario, come da instromento 10 giugno 1741 ut supra rogato: troni 175; paga troni 8.15. [*Totale della pagina*] troni 1412.2. |**518|** Dottor Alessandro, figlio quondam di Bartolomeo Panteis, vivente separato dal padre d.d. il capitale censuario come da instromento 15 ottobre 1742, rogato da me sotoscritto nodaro: troni 100; paga troni 4.10. Li signori Agostino e Terenzia Fabri, giugali Fabri, di Padenghe d.d. il capitale livellato, cesso all'eredità sua Amadori per don Antonio Zugliani, in virtù di residuato di cassa 26 aprile 1743, rogato da me nodaro sotoscritto, picoli con troni 14.6 … a detto Zugliani in instromento medemo: troni 350; pagano o … dall'infrascritto: troni 14.8.3 [*Totale della pagina*] troni 450. Prima summa de capitali: troni 219.6; di presente frutto de picoli: troni 377.5. Seconda summa capitali picoli: troni 705.2. Terza summa de capitali picoli: troni 1203.7.4. Quarta summa de picoli capitali: troni 1095.11. Quinta summa de capitali picoli: troni 1232.3.6. Sesta et ultima: capitali de picoli … troni 1412.2. Item per la pezza di terra ch'ha in parte infrascritta di Giulio affittatto vale come da libri, ciovè capitale troni 120. Per altra pezza di terra avuta infrascritta di Rossone e … paludi havuta in possesso ne beni di don Angelo Paini per capitale planeti troni 350, hora invenduta, detta la Collina. Fan de picoli troni 597.9. [*Somma totale*]: troni 7193.0.3. A margine: questa di ragione della villa separatasi posteriore al bene che rittrovasi descritta in libro di cassa, avendovi ciovè la pezza detta Rossone. |**519**| Summa summarum dell'anni corsi, ut ante apparenti quivi reposti vari legati; ascendono a picoli: troni 266.15.7 rispetto alli capitali ut ante denuntiati. Più, affitti si cava dalla pezza di terra di Folino antedetta, di ragione d'essa eredità: troni 0.5 annuali. [*Totale*] 271.15.7. Per simili o sia entrata in parte dominicale della pezza di terra delle paludi di Rossone antedetta, di ragione della presente eredità dovuto a collonati per don Giovanni Amante … formento et altro, un anno con l'altro, circa troni 20 picoli. Non essendo anche stato fatto l'intiero rispetto de conti dalla collana Amante, che per conto della villa ha datto … suppone il capitale antedetto di troni 597.9 di ragione della villa. Ioseph Pacinis quondam Francisci Soiani …, actualis eiusdem villae de Chizzolinis fideliter scripsi veneta auctoritate et de suprascriptis d.d. sindicus pro teste et cetera.

|520| H – Parochialis ecclesia Sancti Petri de POLPENATIIS

|521| Nota del titolo del benefizio parochiale, con titolo di prepositura per breve pontifizio dell'anno 1559. Titolo del benefizio di San Pietro, comune di Polpenazze. La parochiale adesso porta il titolo della Natività di Maria Vergine santissima, quale fu consecrata li 8 ottobre. Il benefizio viene conferito per concorso. Ottenni io sottoscritto il benefizio da monsignor illustrissimo e reverendissimo monsignor Marco Gradenigo felice memoria, con bolle di Roma in data 13 agosto 1722. Nella parochiale vi sono cinque altari, il maggiore delli quali è mantenuto di supeletili sacre dalla veneranda communità. L'altare con portatile, privileggiato il lunedì e giovedì per tutti e tutta l'ottava de Morti. Vi sono due cassette di reliquie e dentro vi sono li suoi istromenti. V'è l'altare del santissimo Rosario, tutto consecrato, con la scuola anticamente canonicamente eretta. V'è l'altare dell'Immacolata Concezione, tutto consecrato, con la scuola anticamente eretta canonicamente. V'è l'altare del santissimo Sacramento, con portatile, con scuola anticamente canonicamente eretta. V'è l'altare di san Rocco, con portatile, con scuola anticamente e canonicamente eretta. Tutte queste scuole del altari hanno diversi oblighi e saranno esibiti dalle scuole. Vi sono pure altre messe di varie eredità ed oblighi, parte diretti dalla veneranda comunità e parte dalle scuole. Giorgio Biolchi prevosto et cetera.

|522| Nota delli oratorii, sì publici come privati, da esibirsi a sua eccellenza illustrissimo e reverendissimo monsignor Giovanni Bragadino vescovo di Verona, in occasione di visita in Polpenazze. L'oratorio publico di San Pietro e Paolo, diretto da questo spettabile publico, ove sono: l'altare di san Pietro e Paolo, mantenuto dallo spettabile publico; quello dell'Immacolata Concezione, mantenuto dalla veneranda scuola eretta anche nella parochiale già anticamente; quello di san Rocco, mantenuto dalla veneranda scuola, eretta anche nella parochiale già anticamente. L'oratorio di Sant'Antonio Abbate, nella villa di Picedo, mantenuta da detta villa o sia contrada; due sono: l'altare di sant'Antonio abbate, mantenuto da essa villa; l'altare del Carmine, mantenuto dalla veneranda scuola, ivi eretta trenta anni fa in circa. L'oratorio di Sant'Antonio di Padova, col suo altare de nobili signori Paolo e Bartolomeo Barzoni, mantenuto da medesimi. L'oratorio di Santa Maria di Mercede, di Santa Eurosia, de nobili signori Lorenzo e fratelli Tumacelli di Salò, col suo altare mantenuto da medesimi signori, in contrata di Val di Felse. L'oratorio della Sacra Famiglia, de signori Giuseppe e fratelli Gritti di Salò, col suo altare mantenuto da essi signori, in contrata delle Posteghe. L'oratorio privato del nobile signor Lauso Glisenti, col suo altare e titolo di san Fidenzio, san Carlo, sante Anime, mantenuto da esso signore. Nell'oratorio di San Pietro v'è l'obligo di messe 90 in circa, lasciato dal quondam reverendo signor don Francesco Delai e sono celebrate dal signor don Antonio Delai. Altro obligo d'alcune messe pure

in San Pietro, lasciato da un brescianino, celebrate dal signor reverendo Guglielmo Bertazzi. Giorgio Biolchi prevosto. |**523**| Nota de reverendi sacerdoti e chierici assistenti alla parochiale di Polpenazze. Signor reverendo Antonio Castasini, curato, confessore e capellano della veneranda scuola dell'Immacolata Concezione, ordinato a titolo di suo patrimonio, anni 28. Signor reverendo Pietro Bertazzi, coadiutore alla cura, capellano della veneranda scuola dell'Immacolata Concezione, confessore ordinato a titolo di suo patrimonio, solito eleggersi dalla spettabiule confraternità, scuola suddetta e prevosto, anni 36. Signor reverendo Antonio Delai, capellano del santissimo Rosario o sia messa Cressina e messa Delai in San Pietro, anni 80, ordinato a titolo di suo patrimonio. Signor reverendo Domenico Brogognini, infermo d'apoplesia, ordinato a titolo di suo patrimonio, d'anni 80. Signor reverendo Guglielmo Bertazzi, anni 70, capellano in San Pietro della messa Brescianini e della messa Raza nella parochiale, ordinato a titolo di suo patrimonio. Signor reverendo Paolo Franzosi, ordinato a titolo di suo patrimonio, d'anni 59, capellano della messa Franzosi. Signor reverendo Pietro Senini, d'anni 59, ordinato a titolo di suo patrimonio, capellano del santissimo Rosario, confessore. Signor reverendo Giacopo Belino, d'anni 49, confessore, ordinato a titolo di suo patrimonio, capellano della messa Raza. Signor reverendo Andrea Bertolinelli, d'anni 47, confessore, ordinato a titolo di suo patrimonio, capellano della messa Maffezzoli e dell'Immacolata Concezione. Signor reverendo Pietro Franzosi, d'anni 47, ordinato a titolo di suo patrimonio. Signor reverendo Girolamo Polli di Puvegnago, d'anni 40, ordinato a titolo di suo patrimonio, chiamato alla messa Bottera. Signor reverendo Giovanni Brogognini, d'anni 43, ordinato a titolo di suo patrimonio, capellano della villa di Picedo. Signor reverendo Giovanni Antonio Filippini, d'anni 40, ordinato a titolo di suo patrimonio. Signor reverendo Sperandio Bertazzi, d'anni 39, confessore, ordinato a titolo di suo patrimonio, capellano del Santissimo o sia messa Maffezzoli. Signor reverendo Francesco Bertoldi, di anni 37, ordinato a titolo di suo patrimonio, capellano della villa di Picedo. Signor reverendo Domenico Caminotti, d'anni 36, ordinato a titolo di capellania, capellano della messa Boletta. Signor reverendo Bortolamio Bertazzi, d'anni 34, ordinato a titolo di suo patrimonio, capellano dello spettabile commune. |**524**| Signor reverendo Domenico Franzosi, d'anni 36, confessor, ordinato a titolo di suo patrimonio, capellano dell'Immacolata Concezione. Signor reverendo Giuseppe Ribelli, chierico suddiacono d'anni 22, ordinato a titolo di suo patrimonio. Giorgio Biolchi prevosto anni 50. |**525**| All'altar maggiore di Polpenazze MDLXXXXV die IIX mensis octobris. Ego Albertus Valerius, episcopus famagustanus, coadiutor perpetuus episcopatus veronensis, consecravi ecclesiam et altare hoc in honorem Nativitatis beatae Virginis Mariae et reliquias beati apostoli, evangelistae et martyris Lucae et sancti Leonardi confessoris in eo inclusi: singulis christifidelibus hodie unum annum et in die anniversario consecrationis huiusmodi ipsam visitantibus XL dies de vera indulgentia in forma ecclesiae consueta concedens.

|**526**| [*Foglietto volante fuori contesto*] Die 13 augusti 1801. Capitulum dominorum clericorum venerandae plebis Nigrarii. Vocati fuerunt omnes habitantes – Presenti 8 - 2 absenti. Per la confirma sindico don Gioanni Caneva arciprete della Custozza per il secondo anno. Ebbe voti 8. Confirma de Dominico Pinarolo massaro: ebbe voti 8. Dicta die. Capitulum dominorum clericorum venerabilis plebis de Malcesino – in votis. |**527**| Sopra le cose esposte dal signor Iulio Fortis e letto il decreto della municipalità del dì 2 temidoro [*Seguono appunti e calcoli*].

|**528**| Nota delle suppellettili sacre spettanti all'altare maggiore. Un ostensorio tutto d'argento, con cristalli e mezza lunetta dorata per l'esposizione del santissimo Sacramento – due pissidi, l'una nuova tutta d'argento con suo pavencino ricamato d'oro, l'altra vecchia con la sola coppa d'argento con suo pavencino di tela d'oro – un'altra picciola con la coppa d'argento per li infermi col suo pavencino bianco vecchio – tovaglie tre in tutto – due cossini a fiorami di seta col pavone di tela indiana e tovaglietta dell'altare della stessa tela con due cerforari dorati – sei candelieri di legno inargentato e quattro candellieri d'ottone – una lampada d'ottone ed un'altra tutta d'argento – v'è il tabernacolo dorato, con sua croce e figura dell'Ascensione – tabelle tre di legno inargentato. In sagristia. La croce parochiale, buona parte d'argento – turibolo con navicella d'argento e cucchiaro – altra navicella d'otton – un calice di rame con sua patena; la coppa è d'argento – un paramento intero di damasco vecchio con liste d'oro – un altro bianco di seta antico, ma senza stole e manipoli ed il piviale è di damasco quasi logoro – un altro rosso di damasco tutto intiero – un altro di damaschetto pavonazzo tutto intiero – una pianeta nera in lana speragnata con stola, manipolo, velo e borsa – una rossa a franze di seta verdi – una borsa vechia con il Iesus ricamato; serve per il corporale della communione – una pianeta di color d'oro vecchia con sua stola e manipolo – una chiavetta d'argento con sua mazzetta di seta bianca, per il tabernacolo delle pissidi – altra di ferro con mazzetta per la portina dell'ostensorio – altra di ferro con mazzetta per il tabernacolo del sepolcro – quattro chiavette per le cassette delle reliquie – una chiavetta per la portina dell'ogli santi – tre vasi d'argento con cassetta di noce per li ogli

santi – tre altri pure d'argento, due al battisterio, l'altro per gli infermi nella sua borsa – una continenza con raggio d'oro – altra logora – un paradisino per gl'infermi con coperta da letto di damasco giallo e suo lenzuolo di renso – ombrellina di damasco cremese – tre baldachini per le processioni del santissimo Sacramento, due bianchi ed un rosso – due messali da vivo, un vecchio e l'altro nuovo – uno da morto - |**529**| uno stendardo per gl'infermi – uno strato da catafalco – un parapetto raso. Giorgio Biolchi prevosto et cetera. |**530**| Nota di tutte l'entrate, del aggravi del beneficio di San Pietro Loune di Polpenazze, con giuramento di me prevosto sotoscrito, da esibirsi al signor illustrissimo e revererendissimo monsignor Giovanni Bragadino, vescovo di Verona, nella visita. Formento e granada somme dieci – minuti somme nove – oglio galede dodeci – legumi somme due – uva fine quattordici – gallette per troni cento – fieno quattro carra – legna il puro bisogno per la casa – livelli per troni cento quaranta nove. Aggravii. Paga di decime dalimasie cento sessanta sei lirazze di buona valuta – per il pasto del sabbato santo e Natività di Maria Vergine troni cento cinquanta – per il signor curato scudi trenta da troni sette – per la lampada troni ottanta – per la Ceriale troni cinquanta cinque – per mantenimento di cose all'altare troni novanta – per stropelli da ligar le viti troni venti due – per pali da sostenere le viti troni sessanta – per opere ne broli troni settanta nel segare, potare viti, olivi, arare ed altro – per incenso troni dodici – per la visita di monsignor vescovo troni [*manca*] per mantenimento di fabriche troni trenta – per taglie del comune troni dieci – per dazio ulivi troni dieci sette – per dazio macina troni dodici – per dazio seta troni dieci. Giorgio Biolchi prevosto. |**531**| Nota dell'anime della parochia di Polpenazze. L'anime in tutto sono 884; di communione 645; uomini 410; femmine 474. Allevatrici tre: Antonia moglie di Natale Poletti, anni 70; Maria moglie di Francesco Tuselli, anni 43; Cattarina moglie di Domenico Avanzini, anni 60. Giorgio Biolchi prevosto. |**532**| Nota de livelli vengono pagati a questa veneranda prepositura di Polpenazze, tolta dal libro de livelli 1743 in occasione di visita fatta da sua eccellenza illustrissima e reverendissima monsignor Giovanni Bragadino, vescovo di Verona. Li 9 maggio. Heredi di Silvestro Tusello di Picedo pagano di livello perpetuo al santissimo Natale lire sedeci planet, soldi disdotto, che sono troni venti sette, soldi sedici, dinari sei, come da stromento 1566 3 novembre, rogato da Giacomo Baldo, nodaro di Puvignago per le pezze di terra: aratoria, arborata, posta nel territorio di Polpenazze in contrata Mazzarino – aratoria, vitata in contrata del Brier sive del Oral Zapa – aratoria con tre piedi di olivo in detta contrata – aratoria, olivata ut supra – aratoria, olivata, arzeniva, vegriva e boschiva, in diverse misure in contrata de Rolini de Puvignago. Pagano di presente Giacomo quondam Pietro Avanzino troni 14.16 e Domenico quondam Natale Avanzini troni 14.6. Heredi di Lafranchino Fiocha pagano lire venti planet: sono lire 34.1.6. Paga Pietro Rosina quondam Bernardino. Heredi di Giacomo Delai pagano lire 16.16. Paga Bortolamio Nicolini Battista. Heredi di Matteo Fiocha pagano lire 6.2. Paga Giacomo Fioca per una pezza di terra arativa, vitata in contrata del Romaso. Antonio Berno quondam Domenico paga lire 7.3. Giulio Berno paga lire 2.3. Cristoforo Delai, come marito di Lucia Berna paga lire 2.3. Heredi di Francesco Bessini, cioè li figli di Battista quondam Francesco pagano lire 2. Il signor Annibale Bertelloni di Salò paga lire 18.16 per aversi acolato il campo di Giuseppe Rozo o sia della signora Anna Nuvolari. Il signor Annibale Bertelloni di Salò paga di livello Poletti del campo detto del De Profundis lire 29.10. Heredi di Giovanni Maria Bortolotti pagano lire 1.9. Giorgio Biolchi P. A. prevosto. |**533**| Operarii della dottrina cristiana di Polpenazze. Priore signor Giovanni Maria Filippini, sotto priore don Bartolomeo Biolchi, cancelliere don Faustino Delai, sotto cancelliere don Carlo Bertolinelli. Avisatori: Don Carlo Antonio Bertolinelli, don Giovanni Battista Senino. Sopra maestri: reverendo signor don Giacomo Berno, reverendo signor don Antonio Felippini, reverendo signor don Andrea Bertolinelli, reverendo signor don Domenico Cominotti. Pescatori: don Giovanni Maria Avanzino quondam Battista – Picedo, don Domenico Fioca – Pozzolo, don Domenico Bertolotto quondam Antonio – Monte, don Michel Razzo – Castello, don Andrea Berno – Vedrine, don Lazaro Delai – Fontanelle. Silentieri: don Bartolomeo Bottero, don Tomaso Bertolotto quondam Battista; |**534**| all'Aqua Santa: don Gioseppe dall'O. Infermieri: don Felippo Antonioli – Picedo, don Andrea Franzosi di Pietro – Pozzolo, don Andrea Boletti di Nadal – Monte, don Bartolomeo Biolchi – Castello, don Eugenio Senino – Vedrine, don Tomaso Bertazzi di Santo – Fontanelle. Maestro della quarta classe: reverendo signor don Pietro Bertazzi, maestro all'adulti; reverendo signor don Domenico Franzosi; maestri alla prima e seconda classe: reverendo signor don Pietro Franzosi, reverendo signor don Gulielmo Bertazzi, don Giovanni Battista Faini, don Domenico Baccolo, don Giovanni Battista Bertazzi, don Tomaso Bertolotto di Francesco. Sotto maestri alla prima e seconda classe: don Domenico Bertolotto, don Lorenzo Polino, |**535**| don Stefano Corsino, don Giovanni Costa quondam Andrea, don Domenico Fiocca, don Pietro Bucella, don Santo Bucella, don Antonio Costa di Marco. Maestri della terza classe: reverendo signor don Antonio Delai, reverendo signor don Bartolomeo Bertazzi, reverendo signor don Gierolamo Folli, reverendo signor don Domenico Cominotti, reverendo signor don Giacomo Berno, reverendo signor don Giovanni

Bergognini, reverendo signor don Francesco Bertoldi, reverendo chierico signor don Gioseppe Ribelli. Sotto maestri alla medesima: nobile signor Giovanni Battista Barzoni, don Pietro Paolo Bertolinelli, don Bernardino Amico, don Carlo Bertolinelli, don Pietro Costa quondam Giovanni, |**536**| don Battista Maffizoli quondam Pietro, don Carl'Antonio Bertolinelli, don Lazaro Delai. Maestri alle lodi: reverendo signor don Bortolamio Bertazzi, reverendo chierico signor don Gioseppe Ribelli. La presente copia dell'operarii della dottrina cristiana fu estratta dal libro dell'ordinationi della medesima per me faustino Delai, cancelliere. Ego Faustino Delai cancelliere. |**537**| Nota delle obligazioni ed utensili sacri della veneranda scuola della santissima Concettione di Polpenazze. Una messa quotidiana lasciata dal quondam Bartolomeo Senino, ora celebratadal reverendo signor don Pietro Bertazzi. Item, un'altra di mesi sedeci celebrata ora parte dal reverendo signor don Antonio Castrasoni curato, parte dal reverendo signor don Andrea Bertolinelli, parte dal reverendo signor Domenico Franzosi e parte dal reverendo signor don Domenico Cominotti. Seguono li paramenti di detta scuola. Un calice d'argento con patena parimente d'argento – altri due calici con coppa d'argento e pedestale d'ottone – una pianetta di seta a fiorame, con suoi fornimenti – due altre pianete bianche, una con suoi fornimenti e l'altra senza – un'altra di seta di diversi colori, con suoi fornimenti – un'altra verde di seta, con suoi fornimenti – un'altra parimente verde di seta, con suoi fornimenti – un'altra morella, con suoi fornimenti – un'altra nera, con suoi fornimenti – un'altra rossa di seta, con suoi fornimenti – un'altra rossa a damaschetto, con stola e manipolo – tre camisi stoccadi con pizzi – due messali, uno frusto l'altro usato – due altri senza stoccadura, con pizzetti vecchi. Seguono li paramenti dell'altare. Cinque tovaglie – sei coscini, due novi a fiorame e quattro vecchi – due parapetti di seta a fiorame – una croce d'argento ed un'altra d'ottone – sei candeglieri d'ottone ed altri di legno inargentati – due lampade, una d'argento e l'altra d'ottone - |**538**| tabelle con cornici inargentate – una tela da coprire l'altare – quattro palme e due angeli – un confallone. Seguono li paramenti della veneranda Concettione in San Pietro. Una pianeta rossa – tre tovaglie – due coscini – due candeglieri d'ottone – due altri di legno inargentati, vecchi. |**539**| [A margine: Santissimo Corpo di Christo] Nota de paramenti dell'heredità della quondam Elisabetta Mattizuola, diretta dalla scuola del santissimo Sacramento nella parochiale di Polpinaze. Un calice d'argento con patena – un altro di lattone con coppa d'argento e pattena – un camice festivo con pizzi – tre altri camici – una pianetta di damasco color bianco e rosso, con borsa e velo – altra varii colori, con velo e borsa – altra feriale rossa e bianca – altra color violaceo, con velo e borsa – due cordoni – altra verde, con velo e borsa simile – altra da requiem, con velo e borsa – due corporali et anime tre – due fazoletti per il calice – due misali, uno da vivo e l'altro de requiem – amiti tre – un campanello – scatola con entro li purificatori. Io prè Sperandio Bertazzi, capellano. |**540**| Inventario delle supeleteli sacre delle due capellanie dirette dalla spettabile comunità di Polpenazze, cioè: capellania del quondam reverendo signor don Antonio Pezza; altra capelania del quondam Giuseppe Razzo. Primo, una pianeta nera, con stola e manipolo – 2° una pianeta varii colori, con stola e manipolo – 3° un'altra verde, con stola logora et manipolo et velo – un calice con patena et anima – un corporale – un cordone – un camice di ragione propria di me capellano, con amito – un altro camice con amito – un fazoletto da calice – una borsa di varii colori. Io don Giacomo Berno. Io prè Bortolo Bertazzi. |**541**| Adì 11 maggio 1743. Nota de paramenti s'attrovano per uso di celebrare, di ragione del eredità Botiera, consignati a me capellano infrascritto dal testator chiamato e per ciò elletto a questa capellania quotidiana e perpetua. Un calice con patena d'argento – un corporale e un anima – un fazoletto – velli tre, uno color vario et altro nero, verde carico il terzo – purificatorii 9 – un camice e tre amiti – pianete due, una verde participante del violaceo, color nero l'altra – messali due, uno per le messe da requiem, l'altro per le messe de santi. Io frate Girolamo Follo di Puegnago. |**542**| Poliza de mobili e supeletili eclesiastici spetanti all'altare di sant'Antonio abbate, chiesa titolare di Picedo e sono: primo, tovaglie per detto altare 4 – più, camici per celebrare la santa messa 4, con due amiti, cordoni 3 – calici, uno col piedestale di rame, il secondo d'ottone con sue patene (dico 2) – più, corporali 2 – fazoletti per le ampoline 2 – pianete: prima, una pianeta di diversi colori, con fornimento intiero – più, una di color verde, con fornimento – un'altra di color violaceo, con stola, manipolo e borsa – un'altra di color rosso, con suo fornimento – un'altra di color negro, con suo fornimento intiero. Io prè Francesco Bertoldi capellano. |**543**| Poliza de paramenti spettanti all'altare della beata Vergine Maria del Carmine, eretta nella chiesa di Picedo, communità di Polpenazze. Tre pianette di seta, con suoi fornimenti – due cosini di seta – due camici – tre tovaglie. Senza obligatione di messe perché esausta de capitali, non avendo che quatro tenui capitaletti, lasciati da benefatori con riserva delle tre parti d'affitti, due a pro dell'anime loro e la terza parte all'altare. Io Giovanni Paolo Pasini priore. |**544**| Adì 2 luglio 1713, comunità di Castrasone. Poliza de beni della veneranda prepositura di Polpe, presentata in occasione dell'estimo ut supra, comunità di Castrasone, quali pagano, cioè: Val di Castrasone, aratoria, vitata, arboriva; confina le raggioni della veneranda rettoria di Castrasone, la strada et le raggioni della

comunità di Castrasone; montiva, boschiva; confina l'heredità del quondam Marcantonio Persanino da due, il signor Francesco Bertano et li signori heredi quondam Giovanni Giacomo Giacomini. Adì 12 luglio 1713. Fu altra consimile presentata dal reverendo signor don Pietro Beltrami, comesso del reverendissimo signor prevosto di Polpenazze, continente partite numero due. Lodovico Giacomini eletto. |**545**| Agiunta de beni, altri furono dimenticati, di ragion propria di detta veneranda prepositura, posti sotto il comun di Polpenazze e sono le seguenti, ciovè. Zero: arativa, razoliva; confina la strada da due e le venerande monache di Santa Maria della Pace di Bresia da due. Mureli: arativa, solamente confina li heredi quondam Pietro Costa, la strada, signor Bortolamio Fontana, la veneranda arcipretura di Manerba. Soto Razo: arativa, morniva, confina la strada, signor Bortolamio Fontana, heredi quondam Sperandio Bertazzi e li heredi quondam Santo Bertazzi. Alla Vorgata: cortiva, segaliva, pascoliva et arboriva; confina il rivo, le ragioni del Molino, la Vorgata d'esso e Francesco Franzosi. Soto Razo: arativa, olivata; confina Santo Turello, heredi quondam Oratio Franzosi, li signori Avarere et l'ingresso. Soto Razo: arativa, arzeniva, olivata, arboriva; confina la strada, heredi quondam Oratio Franzosi da due ed essa veranda prepositura mediante il torente. Soto Razzo: arativa, olivata, argeniva et arboriva; confina la strada, signori Averere da due e Battista Fiocca. Io Stefano Gialdi, pevosto di Polpe ho sottoscritto le presenti sette pezze di terra, per l'agiunta delli sudetti beni aspettanti alla veneranda prepositura. Antescriptus Bartolinellus notarius et cetera. |**546**| Copia tratta dal libro cattasto dello spettabile comune di Mussoline, publicato l'anno 1720 de verbo ad verbum, come segue. Reverendissima prepositura di Polpenazze in detto cattastico, carta 265 tergo. Cassaga: arativa, arzeniva et careliva; confina gl'eredi quondam Oratio Franzosio, Battista Zane, Pietro Cesarini et eredi quondam Marco Zane, tratta dalla partita D'Andrea Zane in carta 59 a dì primo settembre 1727, in virtù di possesso, rogato dal quondam ser Angelo Avico nodaro, veduto et cetera: lire dieci nove (troni 19). Cassaga, arzariva, razoliva et arboriva; confina come in istromento carta 115, tratta dalla partita di Giovanni Battista Zara adì primo settembre 1727, in virtù di possesso 18 genaro 1725 rogato dal sudetto spettabile signor Avico nodaro veduto et cetera: troni venti due (troni 22). Cassaga, arzeniva, vitata et arborata in tre arzeni; confina com'istromento carta 111, tratta dalla partita de gl'eredi quondam Marco Zane adì primo settembre 1727, in virtù di possesso 14 dicembre 1725, rogato dallo spettabile signor Carlo Vidalini nodaro, veduto et cetera: lire quatordeci (lire 14). Moscoline 25 maggio 1732. Dominicus Franciscus notarius actualis spectabilis comunitatis Musculine scripsit et cetera. Altra pezza di terra arativa, vitata, arboriva in quarta de senedesi in detto commune di Musculine; confina a sera heredi quondam signor Michel Filippini, a mezzodì heredi quondam Sperandio Bertazzi a mattina, a monte la strada et cetera. Giorgio Biolchi prevosto di polpenazze. |**547**| Copia della partita infrascritta tratta dal catasto dello spettabile comune di Soiano 1656 foglio 135. Illustrissimo monsignor Francesco Bonomini , per una pezza di terra levata dalla partita di don Giulio Poletti carta 93: lirazze 45. Giuglio Poletto quondam Gioseppe, terra prativa, arzeniva; confina il Vase, Gerolamo Bertazzo, don Orazio Franzosi, don Antonio Bellino: lirazze 45. [A margine: carta 8 dicembre 1658 tratta la reverendissimo monsignor don Francesco Bonomino, carta 1351]. Altra copia tratta dal catasto di detta communità 1720, foglio 141 tergo. Veneranda prevostura di Polpenazze. Molino, costa segaliva et arboriva; confina il Vase dell'aque de molini di Soiano o sia il rivo, il quondam Francesco Pasino, per beni lasciatigli dal quondam Andrea Rolino, zio paterno, da due et il medesimo co' suoi beni paterni: lirazze 17. Scala del Casteletto, pascoliva, arboriva; confina Marc'Antonio Bontempo, reverende monache di Santa Pace di Brescia, Marta Delai, don Giovanni Battista Nicolino e l'ingresso: lirazze 8. Soiano 22 marzo 1723. … Ferari. |**548**| Tratta dal catasto del spettabile comune di Polpenazze, stabilto l'anno 1720 a foglio 60, come segue. Veneranda propositura di Popenazze. Castello, più corpi di case murate, copate, solarate, revoltate, con ara avanti giusto la portion d'esse case e con le sue camere a mezo e di sopra con una lozeta annessa; confina detto comun di Polpenazze, heredità del quondam Giuseppe Razo, la strada e detta veneranda prepositura con il brolo: lirazze 59. Castello, detta la Casa del Zonello. Altri due corpi di casa murata cupata, ravoltata e parte sollarata; confina detto comune di Polenazze e detta veneranda prepositura da tre: lirazze 13. San Pietro, altri due corpi di case murate, copate e parte revoltate, con sua stalla et un portigale annesso, con la sua ara avanti, giusto la porzion di esse case; confina la chiesa di San Pietro et la predetta veneranda prepositura da tutte le parti: lirazze 37. San Pietro, Arativa, vitata, arboriva e parte montiva; confina la chiesa di San Pietro, l'ingresso, li heredi Filippini et la sudetta veneranda prepositura con l'ara: lirazze 22. Detta, arativa, vitata, arboriva e parte montiva; verso sera confina la strada da due, il signor Francesco Bresciani e l'ingresso, o sia Carlo Spinola: lirazze 41. Detta, altre due pezze di terra chiamate li Piccadi, arativa, vitata, arboriva; confina li heredi Filippini, heredi quondam Bartolomeo Bertazzi et la strada da due: lirazze 20. Detta, arativa, vitata, arboriva; confina la strada da due e Giovanni Maria Amico: lirazze 4. |**549**| Detta o sia Pozone, arativa, vitata, arzeniva, arborata; confina la strada da due, Giovanni Maria Amico, Giuseppe Amico

e Domenico Bersanino: liraze 2.2.7. San Pietro, arativa, vegriva e montiva; confina Giuseppe Amico e signor Francesco Bottero: lirazze 0.3. Lago, arativa, vitata, arboriva; confina Domenico Bertolinelli, reverendo don Nicolino Nicolini, spettabile comune di Polpenazze e Pietro Fioca: lirazze 37. Somea: arativa, vitata, arboriva; confina Domenico Bertolinelli, deverendo don Nicolino Nicolini, la strada, l'ingresso: lirazze 31. Detta o Via Pozone, arativa, vitata; confina il signor Domenico Bertolinelli, Domenico Bersanino, la strada et heredi Bersanini: lirazze 33. Sotto San Pietro, altre due pezze di terra framezate dall'ingresso; confina Francesco Nicolino, la strada, l'ingresso, il reverendo don Nicolino Nicolini, Battista Bertazzi da due et il signor Battista Bertolinelli: liraze 65. Detta, arativa, vitata; confina il reverendo don Nicolino, il signor Battista Bertolinello, Pietro Fioca et la predetta veneranda prepositura di di Polpenazze: lirazze 48. San Pietro, arativa, vitata, arboriva e parte montiva; confina li heredi quondam Bartolomeo Bertazzi da due, l'ingresso, il signor Francesco Bresciani, heredi quondam Francesco Zane et Antonio Battaglia: lirazze 6. Detta, altra annessa arativa, vitata, arboriva: confina Francesco Bertolotto, heredi Filippini, heredi quondam Bartolomeo Bertazzi et Andrea Franceschino: lirazze 10. Revedego, arativa, vitata; confina li heredi quondam Bartolomeo Bertazzi, heredi quondam Sperandio Bertazzi, Sebastian Pazzotto et la strada: lirazze 24. |**550**| Detta, arativa, vitata, da due confina li heredi quondam Pietro Bertazzi et la strada da due: lirazze 16. Detta, arativa, vitata; confina li heredi quondam Sperandio Bertazzi, Sebastian Pezzotto, la strada et li fratelli Comencioli: lirazze 33. Ricola, arativa, vitata, arborata; confina l'ingresso, heredi Filippini da due et li heredi quondam Giacomo Berno: lirazze 94. Lago, o sia il Campo Grande, arativa, vitata, arborata; confina li heredi quondam signor Orazio Franzosi, l'ingresso, la veneranda prepositura di Polpenazze et Pietro Brisagola: lirazze 131. Rivola, arativa, vitata; confina l'ingresso o sia la veneranda prepositura di Polpenazze, Tomeo Maffizzolo, li signori fratelli Avrese e messer Pietro Maffizzolo: lirazze 27. Tezotto al lago, arativa, vitata, arborata; confina li heredi Filippini, heredi quondam Bartolomeo Bertazzi, la veneranda prepositura di Polpenazze et la spettabile communità di Polpenazze: lirazze 54. Lago, arativa solamente; confina spettabile communità di Polpenazze, l'ingresso, il signor Domenico Bertolinelli e don Francesco Maffizzolo: lirazze 19. Sotto San Pietro o sia Fornase, arativa, vitata, arborata; confina la strada da due, heredi quondam Bartolomeo Bertazzi, Battista Bertazzi, signor Battista Bertolinello e la veneranda prepositura di Polpenazze: lirazze 104. Lago, arativa, vitata; confina heredi quondam Bartolomeo Bertazzi, heredi Bertolinelli et la veneranda prepositura da due: litazze 27. Lago o sia Paduletta, arativa solamente; confina li heredi quondam Santo Bertazzi, spettabile communità e la veneranda prepositura di Polpenazze: lirazze 23. |**551**| Lago, arativa, vitata; confina l'ingresso da due, spettabile communità di Polpenazze et li heredi quondam Francesco Ronca: lirazze 11. Garlago, prativa, segativa et parte arativa; confina il signor Giovanni Battista Bertolinelli, da tre l'ingresso, Andrea Ribello e Gabriel Turello: lirazze 80. Predelle, prativa, segativa; confina heredi quondam Baldisar Bucella, il reverendo signor don Augusto Iorio, signor Bartolomeo Fontana, l'ingresso e Bartolomeo Bucella: lirazze 73. Castello, in castello, circondata da muri, arativa, vitata; confina le muraglie del detto castello da più parti, Bartolomeo Bucella et l'ingresso: lirazze 48. Tonello o sia Castello, prativa, arativa, vitata; confina la sudetta veneranda prepositura con li argeni da più parti et il spettabile comun di Polpenazze: lirazze 13. Castello, prativa, vitata, segativa, broliva; confina la detta veneranda prepositura da più parti, la strada da due e Giovanni Pietro Franzosio: lirazze 67. Tonello o Castello, altri arzeni arativi, vitati et arborivi; confina la strada nel fondo da due, la chiesa con il sagrato de morti: lirazze 64. Tonello, arativa, vitata, attaccata al sagrato de morti, con parte arzeniva e costiva e morniva; confina il sudetto sagrato de morti, spettabile communità, Giovanni Maria Fioca et la Vorgata detta Maglio: lirazze 14. Picedo, altra parte segativa, prativa et parte arativa, vitata, arboriva; confina la strada da due, Gabriel Bergognino et li signori fratelli Avrese: lirazze 33. |**552**| Fontanelle, arativa, vitata, arboriva; confina li heredi quondam Bartolomeo Bertazzi, Cesare Pasino, heredi quondam Pietro Bertazzi et l'ingresso: lirazze 50. Monte della Guardia, arativa, vitata; confina da quatro li heredi quondam signor Caliari: lirazze 6. Vorghi, altra parte vegriva e parve arativa, vitata; confina da due li heredi quondam signor Domenico Caliari, Francesco Bertolotto e la strada: lirazze 3. Campo Cavagnino di Sotto, arativa, vitata, arboriva; confina la strada, heredi quondam Francesco Zane, heredi quondam Francesco Tavello e Battista Bersanino: lirazze 55. Cavagnino di Sopra, arativa, vitata; confina la strada da due, Benedetto Ronca et l'ingresso: lirazze 23. Pendol, arativa, vitata, arboriva; confina la strada, heredi quondam Santo Bertazzi, heredi quondam Giacomo Berno e don Pietro Castresoni: lirazze 20. Pendal o sia Vorghi, arativa solamente con una noce sola; confina la veneranda prepositura, Domenico Bersanino, il spettabile comune di Polpenazze e Giacomo Crescino: lirazze 13. Sotto Brasina, arativa, arborata; confina la strada, heredi quondam Franzosi, spettabile commune di Polpenazze et la villa di Vedrine: lirazze 29. Ambrusaga, arativa, vitata; confina Domenico Berno da due, l'ingresso e Domenico Bersanino: lirazze 19. Ambrusaga di Sopra,

arativa, vitata; confina Domenico Berno, signor Francesco Bresciano, la veneranda prepositura, Andrea Zane e Battista Bersanino: lirazze 37. |**553**| Ambrusaga detta, montiva, arzeniva, cereschiva; confina la detta veneranda prepositura, Nadal Bettino, heredi Filippini e Pietro Avancino: lirazze 2. Ambrusaga di Sopra, arativa, vitata, arborata; confina la strada, heredi quondam Bartolomeo Bertazzi, Battista Senino e l'ingresso: lirazze 36. Monte Caprile, arativa, vitata, arboriva; confina la detta veneranda prepositura, Nadal Boletti, Francesco Bortolotto, Giulio Berno, l'ingresso e Battista Fioca quondam Bartolomeo: lirazze 50. Monte Caprile, montiva, arboriva; confina heredi quondam Francesco Zane, Battista Senino, Giuglio Senino, heredità del quondam Fiorino Bottaro, heredi quondam Giovanni Maria Barber et la veneranda prepositura di Polpenazze: lirazze 35. Bottenago, montiva, arzeniva, cereschiva; confina Andrea Franceschino, heredi quondam signor Domenico Cagliari, Giulio Senino, heredi quondam Pietro Bertazzi, signor Gierolmo Barzoni et la sudetta veneranda prepositura di Polpenazze: lirazze 23. Murali, arativa, vitata; confina l'heredità del quondam Bartolomeo Bersanino, Benvenuto Fioca, signor Giuseppe Carignani e la strada: lirazze 14. Gergognini; arativa, vitata; costiva, arboriva; confina il rio, reverendo don Francesco Delai, signor Francesco Bresciano e il sudetto rio: lirazze 66. |**554**| Detto, arativa, vitata, arboriva e costiva; confina Marco Costa, signor Bartolomeo Fontana, reverendo don Augusto Iorio et il rio: lirazze 68. Arzana di Sotto, arativa, rasoliva, arboriva, costiva; confina il rio, signor Gieronimo Barzoni, da tre l'ingresso: lirazze 30. Arzana di Sopra, arativa, vitata, arboriva; confina Gabriel Bergognino, Battista Avancino, signor Gerolimo Barzoni et l'ingresso: lirazze 23. Arzana, arativa, vitata, arboriva, costiva; confina il rio, signor Geronimo Barzoni et il signor Geronimo Fiorio et l'ingresso: lirazze 19. Detta, arativa, vitata; confina Gabriel Turello, la veneranda prepositura, signor Geronimo Fiorio et la strada: lirazze 12. Detta, arativa, vitata, arboriva; confina la strada da due, il signor Geronimo Barzoni da due: lirazze 75. Campagnola, Arativa, vitata, arboriva e costiva; confina l'ingresso, Battista Silvano da due et il rio: lirazze 16. Ronco, arativa, vitata, arborata; confina la strada, signori fratelli Pasini, il reverendo signor don Augusto Iorio et il signor Geronimo Iorio: lirazze 47. Predelle, arativa, vitata, arboriva; confina li signori fratelli Pasini, Gabriel Bergognino, reverendo don Augusto Iorio et li heredi quondam Baldassar Bucella: lirazze 46. Detta, arativa, vitata et arboriva; confina Battista Silvano, da due la veneranda prepositura di Polpenazze e Giovanni Mria Delai: lirazze 17. Saletti, arativa, vitata, arboriva; confina la strada, Antonio Bozzone |**555**| da due e Bortolamio Bucella: lirazze 11. Detta, arativa, vitata, arboriva, arzeniva; confina Domenico Bozzone, Battista Bergognino, Battista Silvano et l'ingresso: lirazze 32. Razoni, arativa, vitata, arboriva; confina l'ingresso da due e Francesco Delai da due: lirazze 2. Montisaltol, arativa, vitata, arboriva; confina il signor Geronimo Barzoni da due et la strada: lirazze 7. Detta, prativa, arboriva, confina li heredi quondam Sperandio Bertazzi, signor Geronimo Barzoni da due et la sudetta strada: lirazze 9. Saletti, prativa, arboriva; confina Domenico Bozzone, Battista Bergognino, la veneranda prepositura da due: lirazze 17. Rezo, arativa, rosoliva; confina la strada da due et le reverende moniche di Santa Maria della Pace di Brescia da due: lirazze 3. Murali, arativa solamente; confina heredi quondam Pietro Costa, la strada e signor Bortolamio Fontana, la veneranda arciprebenda di Manerba: lirazze 3. Sotto Razo, arativa, morniva; confina la strada, signor Bartolomeo Fontana, heredi quondam Sperandio Bertazzi: lirazze 1. Alla Vorgata, cortiva, segativa, pascoliva et arboriva; confina il rio, le ragioni del molino, la Vorgata d'esso e Francesco Franzosi: lirazze 13. Sotto Razo, arativa, olivata; confina Santo Turello, heredi quondam Orazio Franzosi, signor Avrese et ingresso: lirazze 23. Detta, arativa, arzeniva, arboriva, olivata, arborata; confina la strada, heredi quondam Orazio Franzosi da due et la prepositura, mediante il torrente: lirazze 8. |**556**| Detta, arativa, ollivata, arzeniva et arborata; confina la strada, signori Avrese da due e Battista Fioca: lirazze 13. La sudetta veneranda prepositura, per beni sogetti al laico. In cima la Bina, arativa, vitata, livellaria di detta prepositura; confina la strada, reverendo signor don Francesco Delai et Antonio Berno, levata da partita Andrea Bertazzi quondam Santo in catasto foglio 6 adì 31 luglio 1738: lirazze 9. Fornace, arativa, vitata; confina la strada da due et heredi quondam Piero Bertazzi da due, levata da partita Giovanni Battista Bertazzi catasto infrascritto foglio 8, adì 31 luglio 1738: lirazze 10. Monte, una casa murata, cupata, solarata, revoltata, con ara avanti et un puoco d'orticello; confina la strada, heredi quondam Andrea Bertolinelli, heredi quondam Francesco Fioca et l'ingresso, levata da partita Madalena relicta quondam Giovanni Maria Barber in catasto foglio 33 adì 18 novembre 1740: lirazze 21. Petrus Paulus Bertolinellus notarius actualis praedicti spectabilis comissarius desumere fecit praedicta omnia ex catasto communis ipsius et concordavit ideoque in publicam fidem subscripsit et sigillo communis praedicti sigillavit, ad laudem Dei cum … confinia l'ingresso et infrascripta dicebat Battista Bergognino et …|**557**| Il quondam Fiorino Bottero, con suo testamento 11 giugno 1630, instituì una capellania di messa quotidiana perpetua e lasciò amministrazione alle cinque ville di questo comune ed anche gl'effetti per la celebrazione della medesima, con altre dispositioni di cristiana piettà, come in detto testamento rissulta, a cui et cetera. Hora, li capitali

della facoltà di detta eredità Bottera sono ridotti a piccoli 12836.13, da quali si ricavano ogn'anno l'entrata de piccoli 552 circa. Vi sono capitali oziosi alla summa de piccoli, cioè uno di piccoli 296.14, altro di piccoli 200, altro di piccoli [*manca*]. Petrus Paolus Bertolinellus notarius. |**558**| Il quondam reverendo signor don Antonio Pezza, con publico instromento 10 decembre 1626 rogato dal quondam signor Giacomo Bertoldo nodaro, assegnò al spettabile comune due capitali per la summa in tutto di lire 3.000 piccoli, da essiggersi al sette e mezzo per cento, coll'obligo di far celebrar una messa quotidiana perpetua, e come in detto instromento, al quale et cetera. Hora li capitali benché siino alla summa di piccoli 7081.18, rendono solamente però d'entrata annua piccoli 310.8. Vi sono crediti inesiggibili per piccoli 45. Restano netti piccoli 275.8. Ha in mora un capitale di piccoli 146.2. Petrus Paulus Bartolinellus notarius. |**559**| Il quondam Giuseppe Razo, col suo ultimo testamento 19 maggio 1630 rogato dal quondam signor Geronimo Bertazzi nodaro, lasciò un capitale, o più capitali, per la suma di scudi mille, da esser scorporati dalla sua facoltà per la celebrazione d'una messa quotidiana perpetua, da quali fosse cavato l'utile del sette e mezo per cento ogni anno, che anche furono assegnati al spettabile comune per la celebratione della messa medesima. Quali capitali hora sono ridotti e stanno a scudi 8962; danno di rendita annuale scudi 416.16. Crediti inesiggibili per scudi 29.10. Come si desume da cape crediti di detta eredità. Petrus Paulus Bertolinellus notarius. |**560**| Il quondam Giovanni Maria Boletti l'anno 1630 con suo testamento lasciò una messa quotidiana perpetua, da esser amministrata e diretta dal spettabile comune, che anche l'anno 1621 li 15 febraro fu dallo stesso accettata; hora li capitali lasciati per detta celebratione sono ridotti solamente a piccoli 6305.10, che danno di rendita annuale piccoli 222.10. Sta in mora un capitale affrancato della summa di piccoli 253.11. Così si desume da libri cassa di detta eredità. Petrus Paulus Bertolinellus otarius. |**561**| Polpenazze |**562**| Polpenazze |**563**| **H** - Praesentata die 10 maii 1743 in visitatione Polpenatiarum.

|**564**| **I -** Parochialis ecclesia Sancti Michaelis de PUVENIACO.

|**565**| Titolo della chiesa. La chiesa parrochiale di Puvignago porta il titolo di San Michele . Questa non è consecrata. Il benefizio mi è stato conferito per concorso, come appare dalle bole quali esibisco e dal possesso temporale, penso, il detto primo aprile 1716. Ecco pure li libri della cura dell'anime. L'altari sono quattro, tutti col portatile. L'indulgienze vi sono, tanto allaltare del santissimo Rosario, quanto a quello del corpo di nostro Signore Gesù Cristo, ma, benché di quella del Rosario non si ritrovi alcun fondamento, quelle del Corpus Domini costano da tabella esposta del dì 3 marzo 1585. Nel sudetto altare del Corpus di nostro Signor Gesù Cristo vi sono le reliquie seguenti, cioè: particella d'osso di san Lilioso, di due santi Probi, di san Prospero, di santo Desiderato e di santa Generosa, tutti martiri, riconosciute dal vescovato di Verona li 22 aprile 1735. Nella nichia fatta nel muro della chiesa di rimpeto al corno del vangelio dell'altar maggiore si ritrovano altre reliquie, cioè: un pezzetto della santissima Croce, una particella d'osso di san Silvestro papa, un'altra delli santi Innocenti, nelli suoi reliquiarii distinti, tutte esposte alla venerazione li 11 maggio 1735. La santissima Crocetta, come appare, da Roma li 30 aprile 1721 fu concessa. L'altre due, cioè di san Silvestro e dell'Innocenti, furono concesse li 20 aprile 1730, come costa dall'autentiche quali si esibiranno. Vi sono due compagnie laiche, senza memoria dell'istituzione. L'aggravi**.** |**566**| Oratori**.** L'oratorio publico di San Cristian nella villa di Palude della villa stessa, del quale non si ritrovano li fondamenti. L'oratorio publico di San Giuseppe, nella villa della Mura, privo pure delli fondamenti. L'oratorio publico delli signori Barbolani nella contrà di Montagnè, senza li fondamenti, il di cui titolo è San Gaetano. L'oratorio privato di casa Nicolosi, fondato li 2 ottobre 1733, come appare et cetera. |**567**| Sacerdoti. Reverendo don Antonio Girelli, d'anni 60, reverendo don Angelo Girelli, d'anni 53, reverendo don Giambattista Comincioli, confessore, d'anni 55 reverendo don Francesco Folli, d'anni 40, reverendo don Francesco Turini, d'anni 55, reverendo don Giuseppe Soncina, d'anni 40, reverendo don Antonio Beltrame, d'anni 33, reverendo don Cristian Maria Bertanza, d'anni 32, reverendo don Lauro Comincioli, d'anni 40, reverendo don Giambattista Leale, d'anni 31, reverendo don Girolamo Melchiori, d'anni 28, reverendo don Gian Francesco Lurini, diacono d'anni 23, reverendo don Giacomo Franceschini (si presenterà a Manerba), d'anni 24, reverendo don Calimerio Barboleni, d'anni 33. |**568**| Notta di tutte l'anime della parrochia di Puvegnago l'anno 1743. L'uomini communicati sono 211, le donne communicate 188, l'altri inabili sono 121; sono in tutto 520. |**569**| Dottrina cristiana. La dottrina di Puvegnago si tiene nella chiesa parrochiale; si oservano le regole della diocese veronese. L'operari sono dieciotto (18); maestri della prima classe sei (6); della seconda sei (6), della terza sei (6). Discepoli sono sessanta in circa (60). Vi sono il priore, li pescatori e l'altre cariche, come appare et cetera. Le communioni vengono ogni seconda domenica del mese in chiesa, aricordate ma non si rileva il numero. Dotrina delle donne. La dottrina delle donne si fa nel medesimo logo e regola che quello degli uomini. L'operarie sono quatordeci (14), le maestre della prima classe sono tre (3), della seconda due (2), della terza otto (8). Le discepole sono [*manca*]. Vi sono poi l'altre cariche, come nelli

uomini. Con le communioni pure si pratica come nelli uomini. |**570**| Inventari delli mobili e supelletili sacre. Due calici di rame dorati – un paramento violaceo di seta a damasco intiero – un altro paramento intiero a giardino, col fondo bianco – due continenze di seta bianche, una ricamata d'oro, l'altra semplice – una pianeta con velo da calice di seta rigata, di vari colori – una pianeta nera, con li suoi veli da calice – un'altra pianeta violacea, con il velo simile ma con il fondo verde – una pianeta di setta fiorata, con velo simile – una piciola pisside per il santissimo Viatico, dorata – quatro camici, due soli et altri due stoccati – un turibile e navicella d'argento – una piciola croce d'argento – una pace d'argento – una chiave del tabernacolo d'argento – tre vasi d'argento per l'olio santo – un pallio di seta d'oro, cusini simili per l'altar maggiore – tre altri vasi di stagno più grandi per l'olio santo – tre missali, due novi et uno usato – due altre stole, una di color violaceo l'altra di color rosso e bianco, ambedue di damasco – un ostensorio con il raggio d'argento et il piede di latone dorato – un altro velo da calice violaceo di damasco ricamato d'oro - |**571**| due messalini per la messa da requiem – un crivellino per le particole – due tovaglie per l'altar maggiore, con merli – un'altra stola violacea per l'infermi – una scattola per l'ostie – un'altra scatola grande per li purificatori – due tovaglie per l'altar maggiore, con merli – un sedelino di latone per l'aqua santa, col suo aspersorio – sei corporali – quatro altri messali, due per la messa da requiem e due per quella de santi e feria – un porta messale di legno inargentato – un campanello per l'elevazione del santissimo Sacramento. |**572**| Mobili sacri che si ritrovano per la cappellania Soncina sono li qui di sotto scritti, cioè: una pianeta bianca di setta, con suoi fornimenti – un'altra pianeta di diversi colori, pure con fornimenti – un'altra pianeta violacea, con fornimenti – un'altra pianeta verde, con fornimenti – un'altra pianeta negra, pure con fornimenti – quattro veli da calice, uno per colore consimile alla pianeta – due camisi con suoi fornimenti – tre cordoni da camise, due bianchi e un altro verde – un calice con patena d'argento – due messali, cioè uno da vivi, l'altro da requiem – quattro borse consimili alle pianete – quattro corporali, con suoi fornimenti attorno. |**573**| Inventario della capellania Rotta. Un calice d'argento con patena – due veli, uno cremeso l'altro paonazzo – due borse di diversi colori – due corporali. Io prè Micioli capellano. |**574**| Paramenti sacri ch'io infrascritto capellano della capellania Turini mi attrovo avere, videlicet: una pianeta mischia di color bianco e rosso – un'altra da requiem – due missali, uno serve per le messe da dopii e l'altro per le messe da requiem – due camisi co suoi bisogni. Io prè Francesco Tusini capellano della capellania Turini. |**575**| Nota delli paramenti sacri che si ritrovano nella chiesa di San Giovanni Battista nella villa di Palude e sono li qui sotto scritti: una pianeta di setta, fatta a giardino, con suoi fornimenti, velo e borsa – un'altra pianeta di setta fatta a giardino, con fornimenti, velo e borsa – un'altra di lana di colore verde, con suoi fornimenti, velo e borsa – un'altra di setta di colore violaceo, con suoi fornimenti, velo e borsa – un'altra di damascho di colore rosso, con suoi fornimenti – un'altra di lana di colore negro, con suoi fornimenti, velo e borsa – un camice di renso, con suoi fornimenti – un altro camise di tela di lino – due corporali – due cingoli da camice di revo – un calice d'ottone, con la cima d'argento – una patena de rame adorata – un messale da vivi – un altro messaletto da morti – quatro amiti di lino – quatro tovaglie per l'altare – sei candeglieri di legno inargentati – quatro altri candeglieri d'ottone. Io prete Angelo Girelli capellano. |**576**| La rendita et l'aggravi del benefizio curato di San Michel di Puvegnago sono, con mio giuramento, li seguenti, l'anno 1743. Anno 1742. Una, lire sette a raggione di troni settanta: fanno lire 490 – Formento some quatro a raggione di troni trentacinque: lire 140 – Oglio galede tre in circa a raggione di troni dieciotto: fanno lire 54 – fazoli quarte tre a raggione di troni due per quarta: fanno lire 6 – formentone una somma a troni vintiquatro: fanno lire 24 – lentichia meza quarta a raggione di troni vintiquatro: somma lire 1 – miglio meza quarta a raggione di troni vintiquatro: lire 1 – galette mezo peso vendute troni dieciotto: lire diciotto – una baceda d'oglio per emphiteusi vale lire tre soldi dieci: 3.10 – tre lire di cera per emphiteusi, vale lire sette e soldi dieci: lire 7.10. Aggravi. Decima lire ventiotto soldi sette: 28.7 – cera per il giorno della Purificazione: troni vintiotto e soldi quatodeci: 28.14. Mantenimento di lampeda oglio, galede tre a troni vinti: fanno lire 60 – cera per mantenere l'altar maggiore troni trenta: lire trenta – legname e stropelli per sostenere le viti, troni trentadue in circa: lire 32. Restano nette lire 566.11. |**577**| Adì 9 maggio 1743. Una pezza di terra in contrata di Prada, arativa, vitata; confina all'eredi Sanelli da matina, a mezodì a don Bortolamio Turini, a sera al reverendo don Antonio Zonelli et a monte l'eccellente signor don Nicolosi, di misura di tavole cinquanta. Un altra in contrata di Moscarino; confina a monte il signor Domenico Molango, a mattina et a mezo dì l'eccellente signor don Giustachini, a sera l'eccellente signor Dusi di Aliura, di tavole vinti in circa. Un altra in contrata della Rovena, parte arativa, parte prativa; confina a matina la strada, a mezo dì quondam Giacomo Alarzadri, a sera la prepositura di Santo Felice, a monte Girolamo Zigliani, di misura di tavole cinquanta. Un altra prativa in contrata della Gatta; confina a matina la strada, a mezo dì reverendo don Antonio Zanelli, a sera don Angelo Antoniazzi, a monte il signor Domenico Folli, di misura di tavole cinquanta in circa. Un altra prativa in

contrata di Cornalo; confina a matina e a monte Gioseppe Soncino, a mezo dì la strada et la sera la strada, di tavole [*manca*]. Un altra in contrata della Peradella; confina a matina con Persavolli, a mezo dì li eredi Bertanza, a monte Gioseppe Consina et a sera lo stesso, di tavole 25. Un altra arativa in contrata di Cornala; confina a matina don Francesco Baldo, a mezo dì la strada, a monte l'eredi Bertanza, a sera la strada, di tavole vinticinque. Un altra in contrata di Chignole, arativa, vitata; confina a matina il reverendo don Lauro Comincioli, a mezo dì l'eredi Dusi, a sera la strada, a monte Francesco Baldo quondam Angelo, tavole duecento. Un altra in contrata della Valle, arativa e vitata; confina a matina all'eccellente signor dottor Nicolosi in parte et in parte l'eredi Tebaldini, a mezo dì signor Bernardino Marchiondo, a sera l'eredi Crivelli, a monte Carlo Franceschini, di tavole cinquanta. Un altra in contrata dell'Arena, arativa; confina a matina l'eredi Crivelli, a mezo dì Bernardino Marchiondo, a sera conti altri Crivelli, a monte l'istessi Crivelli. |**578**| Un altra in contrata del Fozinale, arativa, vitata et in parte olivata; confina a matina Angelo Antoniazzi, a mezo dì l'eredi Crivelli, a sera l'eredi Scazzole, a monte Angelo Antoniazzi, di tavole cento. Un altra arativa, vitata in contrata del Principato, quale confina a mattina et a monte la strada, a mezo dì et a sera l'eredi Turini. Un altra arativa, vitata, olivata, arzeniva in contrata di Parza; confina a matina l'eredi Caioli, a mezo dì la strada, a sera parte l'eredità Soncina di Giambattista, parte Enrico Feltre e parte il signor Domenico Malengo, di misura di tavole cento e cinquanta. Un altra in contrata delli Morti; confina a matina la strada, a monte l'ingresso, a sera Giambattista Soncino e Marco Pardin, a mezo dì l'eredità Signori, di tavole cento e cinquanta. Un altra in contrata di Sofaino, arativa, vitata; a matina Giacomo Marzadi, a mezo dì Antonio Battaglia, a sera il commune, a monte il signor Domenico Folli, di tavole cento. Un altra arativa, vitata nella sudetta contrata, di tavole quindici; confina a matina la strada, a mezo dì Marco Perdini, a sera Bernardino Ronna, a monte la strada. Un altra arativa, vitata, in contrata di Singhino; confina a matina l'eredità di Domenico Zanini, a mezo dì la strada, a monte don Bortolameo Turini, a sera il reverendo signor don Giambattista Comincioli, di tavole cento. Un altra in contrada Tronzaga, arativa, vitata; confina a matina con Gioseppe Tebaldini, a mezo dì il signor Girolamo Pedrali, a monte don Bortolameo Turini, a sera Gioseppe Tebaldini, di tavole duecento. Un altra arativa, vitata in contrata della Palude; confina a matina l'eredi Bertanza, a mezo dì il rio, a sera Giacomo Rugo, a monte l'eredi Dusi, di tavole cento e vinti. |**579**| Un altra arativa, vitata et arboriva, in contrata di Palude; confina a matina Angelo Antoniazzi, a mezo dì il torrente, a sera Giacomo Arugo, a monte la chiesa di San Michele, di tavole cento. Un altra aratva, vitata in contrata di Palude; confina a matina la strada, a mezo dì Angelo Antoniazzi, a sera Domenico Bertanza, a monte Giacomo Arudo, di tavole cinquanta. Un altra in detta contrata, arativa, vitata; confina a matina la strada, a mezo dì l'ingresso, a sera Angelo Antoniazzo, a monte lo stesso Antoniazzo, di tavole 60. Un altra in due forniture, parte montiva, in più parti arativa, vitata, arboriva, in contrata di Palude; confina a matina Bortolameo Crivelli, a mezo dì il signor Girolamo Paduali, a sera la strada, a monte Gioseppe Vailati, di tavole cento. Un altra montiva in contrata del Lago; confina a matina Gioseppe Vailati, a mezo dì lo stesso Vailati, a sera la strada, a monte reverendo don Antonio Zanelli, di tavole cinquanta. Un altra montiva, in contrata delli Vespoli; confina Andrea Berto a matina, a sera il Gioseppe Rossina, a mezo dì il signor Girolamo Pedrali, a monte la strada, di tavole cento. Un altra boschiva in contrata di Soffaino o sia Castagnatezzega; confina a matina reverendo signor don Giambattista Comincioli, a mezo dì l'eredità Signori, a sera il signor Giacomo Beltrame, a monte il sudetto reverendo Comincioli, di tavole 25, con altre vinti tavole di terra vegriva contigua. Giovanni Dusi arciprete.

|**580**| Praesentata die 14 maii 1743, in pastorali visitatione Puveniaci.

|**581**| **L** – parochialis ecclesia Sancti Ioannis Baptistae de PORTESIO

|**582**| La chiesa parrochiale di Portese. Suo titolare è San Giovanni Battista. Suo titolare è San Giovanni Battista. Fu consacrata li 4 ottobre 1595, come da instromento detto anno e giorno, dal signor Pietro dalla Strada de Vercelli, cittadino veronese et cetera da monsignor illustrissimo e reverendissimo Alberto Valerio vescovo famagostano, coadiutore o sia sufraganeo di sua eminenza illustrissima et reverendissima Agostino Valerio. Per consuetudine antica, anzi ab immemorabili, vien eletto il parroco dalla comunità di Portese e dalla stessa vien presentato; e perciò io pure curato presente. Alli [*manca*] d'agosto l'anno 1738 fui eletto io pure e presentato a monsignor vicario generale Agostino Vigo li 19 d'agosto sudetto, in absenza di sua signoria illustrissima e reverendissima monsignor e fui esaminato ed approvato, come da monsignor concesso e sottoscritto di sua mano, detti giorno et cetera Non ha il curato beneficio, ma è stipendiato dalla communità, amovibile col semplice mandato ad annum. Nella sudetta chiesa vi sono eretti colla chiesa medesima cinque altari, colle intiere lapidi consacrate al tempo stesso e nel medesimo giorno che fu consacrata la chiesa. S'attrovano nella medesima chiesa quattro scuole amministrate da laici, con obligazioni diverse di messe, quali appariranno, appesa essendo la tabella in sacristia recentemente. |**583**| S'attrovano

parimente quattro indulgenze perpetue, concesse a vantaggio de confratelli delle venerande scuole del santissimo Sacramento, del santissimo Nome di Gesù, del santissimo Rosario e dell'Immacolata Concezione di Maria Vergine. Le prime tre furono concesse dalla felice memoria di Paolo V sommo pontefice l'anno 1607, riconosciute poi ed approvate a 19 aprile 1608 da monsignor vicario generale Florio Pindemonti; l'altra e più recente fu concessa dalla felice memoria di Innocenzo XI sommo pontefice l'anno 1683, riconosciuta ed approvata da monsignor vicario generale di Verona Gian Battista Anderlini 4 maggio e sottoscritta et cetera. Sonovi parimente altari due privileggiati ad septenium, cioè l'altare del santissimo Rosario e quello dell'Immacolata Concezione di Maria Vergine, come appare da brevi concessi, il primo dalla felice memoria di Benedetto XIV sommo pontefice a 23 dicembre 1740, riconosciuto, approvato e confermato a 25 genaro 1741; altro dalla felice memoria di Clemente XII sommo pontefice l'anno 1734 a 5 settembre, confermato, trascritto et cetera nella episcopale curia di Verona alli 30 ottobre detto anno. Sonovi pure diverse reliquie de santi, altre poste in sua arca costrutta sopra l'altare del santissimo Nome di Gesù, riconosciute già ed approvate da monsignor vicario generale di Verona Francesco Santiglia, |**584**| arciprete et cetera, come da instrumento 30 giugno 1717 atti del spettabile signor Pietro Novelli nodaro, ho penetrato; altre poi ve ne sono riposte nell'arca sopra l'altare di tutti li Santi, riconosciuta ed approvata come da instrumento rogato l'anno 1625, di mano del signor Gian Francesco Rotario, nodaro della cancelleria episcopale di Verona 30 agosto. Ritrovasi parimenti all'altare sotto titolo di tutti i Santi, instituito un ius patronato perpetuo della famiglia Novelli, eretto e fondato per concessione di monsignor vicario generale capitolare Francesco Santiglia, come appare da suo decreto 9 luglio 1698 e da breve et cetera, con la promotione ed elezione del quondam reverendo don Domenico Novelli, con obligo allo stesso reverendo di celebrare sua vita durante messe numero 12 solamente *in die mortis* poi dello stesso, con obligazione a successori di messe 60 all'anno, al quale è stato promosso, ancora vivente il sudetto reverendo don Domenico Novelli, ed approvato per cagione di spontanea rinunzia, il molto reverendo signor don Domenico Grazioli, qual a quest'hora perdura et cetera, colla obligazione sudetta, alla quale fu sempre con pontualità sodisfatto et cetera. Evvi pure eretta canonicamente una ressidenza, con obligazione di recitarsi quotidianamente mattina e sera l'officio divino al coro, con obligazione parimente di una messa per cadauno |**585**| sacerdote in ciascun mese *prima die non impedita* ed un officio a morto annuale, instituita ed ordinata dal quondam reverendo don Pietro Corsino, come in suo testamento fatto e publicato 7 settembre 1680. Appare perciò decreto di signor illustrissimo e reverendissimo vescovo Giovanni Bragadino 9 novembre 1737 della instituzione sudetta. Antonio Novelli curato. |**586**| Nota del numero dell'anime, colla distinta di quelli da comunione, delli uomini, delle donne che s'attrovano nella parrochia di Portese il presente anno 3 maggio 1743. Tutte l'anime, uomini e donne, sono 472; uomini 246, donne 226; di comunione 348. Allevatrice: donna Margarita Tonola, moglie di Domenico, d'anni 57. Antonio Novelli curato. |**587**| Nota de sacerdoti oriundi, assistenti alla chiesa parrochiale di San Giovanni Battista di Portese. Reverendo signor don Giovanni Battista Villa, capellano d'anni 42, confessore; reverendo signor don Giovanni Battista Zane, capellano d'anni 35, confessore; reverendo signor don Domenico Grazioli, d'anni 35; reverendo signor don Girolamo Grazioli, d'anni 30, confessore; reverendo signor don Giacomo Grazioli, d'anni 25. Antonio Novelli curato. |**588**| Cariche della dottrina christiana. Priore il molto reverendo signor don Antonio Novelli, curato; sottopriore il signor Mattia Amici; avisatore il signor Battista Grazioli; conservatori: don Bernardo Tonolo e Giovanni Maria Percacino; ricordatori: don Lorenzo Zane e don Francesco Vezzola; sopra maestri: don Angelo Novello e Bartolomeo Benedetti; infermieri: il signor Domenico Novelli e don Faustino Zane; silenzieri: don Lorenzo Tonolo e Domenico Bacolo; all'aqua santa: don Deodato Vezzola, don Pietro Coltrino e don Antonio Olivari. Maestri: il molto reverendo signor don Domenico Grazioli, il molto reverendo signor don Girolamo Grazioli, il molto reverendo signor don Giacomo Grazioli, il signor Domenico Ronchi, il signor Angelo Amici. Maestri della dottrina piccola: don Angelo Tonello, don Michele Vezzola, don Santo Zane, don Bartolomeo Bacolo, don Bernardino Zane |**589**| I maestri: don Carlo Olivari, don Francesco Olivari, don Giuseppe Cominelli, don Francesco Bacolo, don Michele Cominelli, Francesco Amici cancelliere. |**590**| Nota delle supelletili sacre della chiesa parrochiale di San Giovanni Battista in Portese. S'attrovano nella sacristia: chiave d'argento pel tabernaolo o sia custodia numero 1 – ostensorio d'argento 1 – turribolo e navicella d'argento 1 – rittuali vecchi e nuovi 3 – scudelino ed aspersorio di metallo e stagno 1 – istromento per la pace d'argento 1 – bacille di metallo 1. Calici: altri di metallo con coppa d'argento 3 – altro d'argento intieramente 1 – pattene d'argento 4. Pissidi: altra grande con coppa d'argento 1 – altra piccola di metallo 1 – veste talari 2. Paramenti di vari colori intieri di damasco o seta: di color biancho con pianete, tunicelle e piviali 2 – di color rosso come sopra con piviali 2 – di color morello come sopra 1 – di color verde, ma senza piviale 1; tutti co suoi veli da calice e borse – 4 – altre pianete bianche con

stole, manipolo e veli da calice 2 – altri di color rosso, con stola et cetera come sopra 2 – altre di color verde con et cetera come sopra 2 – altre di color violaceo, con et cetera come sopra 2 - |**590/b**| altre da morto, con manipoli, stole e veli e borse da calice 3 – altre di vari colori, con suoi manipoli et cetera 4; sono in tutte pianete con stole, manipoli, veli e borse 20 – tunicelle con stole et cetera 8 – pluviali 5. Camici: festivi 3 – ordinari 10 – cordoni 10 – amitti 40 – corporali 20 – fazzoletti 23 – purificatori 100 – anime da calice 33 – sotto coppe o tondi 4 – ampolle di vetro 7 para. Missali: da morto 3 – da vivo 3 – da vivo consummati 2 – da morto consunti 5 – tovagliole per la santissima comunione 3 – altre per la credenzia 4 - |**591**| sonovi altre stole di diversi colori 6 – coperta di damaschetto per la già detta credenzia 1 – continenze 4 – altri veli e borse pei calici di vari colori 7 – un sedello per purificarsi le mani – manutergi 3 – un crocifisso. Per l'altari e chiesa. Sotto tovaglie grosse 20 – altre sottili 30 – candeglieri di metallo 30 – altri inargentati di legno 30 – croci d'argento 1 – di metallo ottone 6 – legno inargentato 3 – altre, parte argento parte metallo 2 – lampade d'argento 2 – di metallo 5 – cossini di damasco e seta 40 – altri ordinari di cuoio e seta inferiore 16 – parapetti di damasco e seta 20 – un altro di cuoio ordinario – stendardi per le compagnie 4 – un baldachino bianco – un ombrella pel santissimo Viatico bianca – fanali per la stessa funzione 5 - |**591**| vasi con palme per gl'altari 24 – una custodia portatile – tavolette per gl'altari inargentate e dorate 20 – ceroferari adorati 10 – campanelli 8 – altri più grandi 2 – un altro appeso – cassette per gl'ogli santi 2 – una borsa di damasco color violaceo – vasi d'argento per gl'ogli santi sudetti 6 – candeglieri di stagno per la comunione o sia Viatico 2 – baldachinetto piccolo da porsi sul tavolino nella camera degl'infermi nella fonzione sudetta – finalmente una brocca d'ottone dorata per batezzare, conservata al luogo solito – vessillo pel santissimo Viatico di seta rossa – damasco per coprir le muraglie, brazze 185 – altro della scuola del santissimo Rosario 404 – altro della scuola della Concezione di Maria Vergine 23. Antonio Novelli curato.

|**592**| **L** – Praesentata die 17 maii 1743 in pastorali visitatione Portesii videlicet

|**593**| **M** – Parochialis ecclesia Sanctorum Felicis et Adaucti RIPERIAE

|**594**| Illustrissimo signor signor patron colendissimo. Ho con tutta prontezza ubidito i riveritissimi comandamenti di vostra signoria illustrissima pervenutimi li 29 marzo scaduto, circa la publicazione della stampa per la visita di monsignor illustrissimo e reverendissimo nostro vescovo e gieri l'altro, giorno di domenica, fu in questa chiesa nel maggior concorso del popolo publicata. Io ho provato sommo piacere e contento alla certezza di dover presto costì inchinare e servir in persona il mio superiore. E suplicando vostra signoria illustrissima a conservarmi il suo amoroso patrocinio, con tutta la stima mi dico: di vostra signoria illustrissima devotissimo, obligatissimo servitore Matteo Albertini preposto. Santo Felice, li 2 aprile 1743.

|**595**| Santo Felice li 19 maggio 1743. Chiesa di San Felice ed Adauto, consecrata il giorno delli 19 novembre. Il beneficio, che si chiama prepositura, è di iuspatronato dell'università di detto luogo. Vi sono altari numero nove. Due beneficii di iuspatronato, con obligazione di coadiuvare; uno vien posseduto dal reverendo signor don Carlo Baronio, l'altro dal reverendo signor don Girolamo Mazzoldi. Una chiesa dedicata è San Carlo Borromeo, sitta in Castello, altra in Cisano, de signori chavalieri di Malta. Anime della parochia sono in tutto numero 785; da comunione 584, huomini 401, donne 384. Sacerdoti. Il reverendo signor don Carlo Baronio, curato coadiutore; il reverendo signor don Girolamo Mazzoldi, curato coadiutore, il reverendo signor don Giuseppe Tobanelli, il reverendo signor Christoforo Gallina, il reverendo signor don Giacomo Lirandi, il reverendo signor don Antonio Bariletti, il reverendo signor admodum reverendo don Francesco Bertazzi, il reverendo signor don Giambattista Poli, il reverendo signor don Giuseppe Mazzoldi, il reverendo signor don Girolamo Cominelli, il reverendo signor don Giuseppe Lirandi, il reverendo signor don Girolamo Fiorentini, il reverendo signor don Pompeo Dugazzi, |**595/b**| il reverendo signor don Giuseppe Cominelli, il reverendo signor don Giambattista De Micheli, il reverendo signor don Stefano Navoni, il reverendo signor don Sebastiano Fiorentini, il reverendo signor don Fabio Cugini, il reverendo signor don Giuseppe Bonazzi, il reverendo signor don Marco Cominelli, il reverendo signor don Carlo Cugini, il reverendo signor don Carlo Roberti, il reverendo signor don Giacomo Cugini, il chierico signor don Girolamo Poli, il chierico signor don Giuseppe Dusi, il chierico signor don Livio Mazzoldi, il chierico signor don Agostino Allutini, il chierico signor don Pietro Bellini. Allevatrici: Catharina Tonola quondam Domenico, Domenica relicta quondam Innocente Tobanelli. |**595/c**| Entrata della prepositura per censi e livelli: 216. Entrata de frutti de fondi della detta prepositura in circa 580. [*Totale*] 796. Vi sono poi ancora l'incerti e sono molto tenui, quali assendono poco più o meno a lirazze 60. Le obligazioni di detta prepositura assendono, oltre la musica, ch'è obligata nel giorno di san Felice, assendono lirazze 573. Per la musica poi il popolo spende ora da lirazze 100 in circa. Vi è poi una casa lasciata per legato alla prepositura, per la quale il preposto è obligatto a cellebrare messe 25 annualmente e paga anche le taglie. Matteo Albertini preposto. |**596**| Copia tratta dalla tabella esistente nella sacristia di San Felice. Obligatio societatis

sanctissimi Corporis Christi in ecclesia Sancti Felicis pro defunctis. Ianuarius: prima die non impedita, officium cum missis octo in suprasciptarum omnium obligationum dictae societatis. Februarius: die 13, anniversarium pro domino Ioanne Antonio Gietto; die 14, anniversarium pro persona secreta; die 15, anniversarium pro domina Elisabeth. Martius: die 4, anniversarium pro persona secreta; die 9, anniversarium pro reverendo domino Nicolao Cobello, missis 12; die 20, anniversarium pro domina Aemilia Bertocia; die 22, anniversarium pro persona secreta. Aprilis: die 17, anniversarium pro domino Bartholomaeo Quartazola. Maius: die 14, anniversarium pro domino Daniele Zenibonio, cum missis omnium sacerdotum celebrantium in ecclesia. Iunius: die 22, anniversarium pro domina Aelisabeth Chartona. Iulius: die [*manca*] anniversarium pro defunctis omnibus, post octavam Corporis Christi. Augustus. September: die 3, anniversarium pro domina Iacoba Dugatia; die 11, anniversarium pro excellentissimo domino Augustino Dextro; die 27, missas 12 pro domina Magdalena Dugatia. |**597**| October: die 24, anniversarium pro domino Bartholameo Piperada; die 21, anniversarium pro domino Ioanne Maria Quartarola. November: die 3, anniversarium pro defunctis omnibus; die 20, anniversario pro reverendo domino Amadio Albertini. December: die [*manca*] anniversarium pro domino Favetino Dugatio. Romanus Donatius quondam spectabilis domini Lusidori de Sancto Felice, veneta auctoritate notarius, extrahere fecit, subscripsit et solito signo munivit, ad laudem Dei et cetera, hac die 20 maii 1743. |**598**| Copia tratta dalla tabella delle obligazioni che ha la scuola del santissimo Rosario nelle chiesa di San Felice, pro defunctis. Obligatio societatis sanctissimi Rosarii in ecclesia Sancti Felicis, pro defunctis. Ianuarius: die 15, officium pro Dominico Quartarola, cum omnibus reverendis. Februarius: die 3, anniversarium pro omnibus defunctis. Martius: die 26, anniversarium ut supra. Aprilis, Maius, Iunius. Iulius: die 25, officium trium dierum subsequentium pro Bortholameo Liberale et suis defunctis, cum septem reverendis et capellano, cum trono uno pro singulo sacerdote; die 28, officium ut supra pro Felice de Felicibus et suis defunctis. Augustus: die 16, anniversarium pro defunctis omnibus. September: die 9, anniversarium ut supra. October: die 10, anniversarium pro Horatio Manfredo, cum omnibus sacerdotibus. November. December. Romanus Donatius, veneta auctoritate notarius, extrahere fecit, concordavit, subscripsit et signavit ad laudem et cetera, hac die 20 maii 1743. |**599**| Nota delli paramenti della veneranda confraternità di san Carlo in San Felice. Un calice con sua patena – corporali quattro – anime tre – purificadori 4 – due amiti – borse 3 – veli da calice 3 – camisi due – cordoni due – pianete 4, con sue stole e manipoli – un fassoletto bianco – un messale da vivo et un altro da morto. |**600**| Adì 22 maggio 1743 in Santo Felice. Inventario delle cose e mobili della veneranda scuola del santissimo Sacramento, eretta in cotesta parochiale. Un paio cucini dell'altare bianchi di brocadello – un altro paro bianchi e rossi di dalmaschetto – altro paro rossi o sia cremesi di dalmasco – un piviale bianco di dalmasco, con sua stola – due tonicelle bianche di dalmasco, con una stola e due manipoli – una continenza bianca, con fodra rossa – una continenza di cendale bianco, con fodra rossa – una pianeta bianca simile al piviale e tonicelle – altra pianetta di brocato, con stola simile e manipolo – tre tovaglie di renzo una, altre due di lino con pizzi – una tovaglia di renzo con suoi pizzi – una coperta di raso o sia lustrino rosso, foderata di tela rossa, che serve a coprir il letto de poveri – cinque drapi di dalmasco cremesi, per ornare le collonne della chiesa – un conopeo di brocado bianco color d'oro – altro di dalmasco bianco e rosso a fiori – altro di color morello – un baldachinetto per l'espositione del Santissimo, di brocato rosso con cornici e con sua tovaglietta. Quali soprascritti mobili furono consignati al reverendo signor don Gioseppe Tirandi, capellano della veneranda scuola, in fede di che: io Giovanni Tobanelli priore. |**601**| Monte delli frutti e livelli annui provenienti dall'eredità e donazione del quondam reverendo signor don Carlo Carlozzi, come da testamento d'esso reverendo 18 febraio 1658, atti del signor Antonio Rota nodaro e da instromento di donazione [*manca*] atti dello stesso Rota. Eredità. Capitali residuato di lire picoli troni 157, carta 25 libro crediti della comessaria Carlozzi: frutta troni 7.9.8. Altro libro detto carta 29, capitale di troni 512.4: frutta troni 25.12. 61, altro libro detto carta 61 capitale troni 800: frutta troni 40. Altro libro detto, carta 65, capitale troni 700: frutta troni 17.10. Altro libro detto, carta 71, capitale troni 301.15: frutta troni 10.11. Altro libro detto, carta 72, capitale troni 350: frutta troni 14. Altro libro detto, carta 73, capitale troni 1420.10: frutta troni 64.6. Altro libro detto, carta 74, capitale troni 361.10: frutta troni 15.7.4. Altro libro detto, carta 75, capitale troni 512.4: frutta troni 25.12. Altro libro detto, carta 76, capitale troni 1050: frutta troni 42. Altro libro detto, carta 77, capitale troni 700: frutta troni 28 [*Totale della pagina*] troni 290.2.6. |**601/b**| Summa de livelli antescritta: troni 290.2.6. Altro libro ante78, detto, carta capitale troni 112: frutta troni 5.12. Altro libro detto, carta 79, capitale troni 162: frutta troni 46.10. Altro libro detto, carta 16, capitale troni 551.4: frutta troni 27.12. Donazione. Nel libro donazione Carlozzi, carta avanti ogni numero in principio del libro capitale di troni 756.2: frutta annualmente troni 33.15.6. Altro capitale detto libro carta 11, troni 171: frutta troni 6.17. Altro capitale detto libro carta 17, troni 216.10: frutta troni 8.13.2. Altro capitale detto libro carta 41, troni 2800: frutta troni 70.

Altro capitale detto libro carta 46, troni 214.10: frutta troni 8.11. Tutto: troni 497.13. Con li frutti provenienti dall'eredità e donazione sodetti, devono provedere galede quattro oglio per la lampada et ciò annualmente, come appare dal testamento antedetto. |**601/c**| Seguono li capitali infruttiferi per non esser investiti, come in libro coperto di curame. Eredità: libro detto carta 8, capitale de picoli troni 680.15. Altro di scudi duecento: fanno troni 1400, per il quale fu fatto possesso di parte di casa, come da instromento 27 novembre 1733, rogato dal spettabile signor Giovanni Paolo Bertazzoli, non affittata ad alcuno. Donazione. Altro capitale, come nel libro sudetto, carta 9: troni 393. Praemissa ex libris supradictis et ex testamento et instromento citatis desumpsit Petrus Novellus, veneta auctoritate notarius, cum assistentia et interventu etiam Dominici Novelli et in fidem subscripsit et signavit hac die 22 maii 1743. Ad laudem Dei et cetera.

|**602**| Copia tratta da altra simile esistente presso il molto reverendo signor Don Battista di San Felice. Die Iovis XXV Septembris MDCLXX in visitatione parochialis ecclesiae Sancti Felicis Riperiae, veronensis diaecesis. Ad illustrissimum et reverendissimum dominum dominum Sebastianum Pisanum episcopum Veronae et comitem venit reverendus dominus praepositus Sancti Felicis et instetit decerni capellanos cellebrantes in ecclesia Sancti Ioannis Baptistae loci de Cizano, infra limites suae parochialis ecclesiae, nullam posse neque debere exercere functionem parochialem in eadem ecclesia de Cizano, neque minus facere processiones sine sua licentia et pronuntiari se ipsum tantumque proprium parochum habere plenum ius et iurisdictionem in eadem ecclesia et in ea facere functiones, funerales in omnibus casibus et, cum ibi adessent Ioannes Baptista Cominellus, Ioannes Baptista Salò, Carolus Cuginus, Franciscus Vainus, Bartholomaeus Contarellus, Hortensius Salò et Franciscus Cominellus, omnes de contrata Cizani praedicti, respondentes pro suo capellano, dixerunt contra petita per supradictum reverendum praepositum et reverenter petierunt fieri et pronuntiari iuxta suplicationem eorum nomine praesentatam in visitatione arochialis Puegnaghi sub die 23 currentis, nempe demandati suarum |**603**| animarum curam reverendo Petro Salò capellano per eos ellecto; qui eam debent exercere indepenenter a domino praeposito Sancti Felicis. Quibus respondendo, idem reverendus dominus praepositus replicavit suas instantias, reictis quibuscumque praetensionibus adversariorum et petiit fieri decretum quondam illustrissimi et reverendissimi Alberti Valerii 21 ianuarii 1610, cuius copiam authenticam ostendit, desumptam ex libro inscripto "1610. Visitatio Riperiae" existente in archivio episcopatus Veronae multisque hinc inde dictis optime intellectis, illustrissimus et reverendissimus dominus episcopus pronuntiavit iuxta petita per dominum praepositum et stetit in decretis illustrissimi praecessoris Valerii decernendo in omnibus et per omnia cum preditionibus et clausulis in dicto decreto 1610 expressis, mandans capellanis pro tempore cellebrantibus in dicta ecclesia hanc suam sententiam et clavis tabernaculi debeat manere penes Petrum Salò et, in sui absentiam, semper apud alium sacerdotem et nequaquam penes seculares. Antonius Rotarius, vice cancellarius mandati.

Ex libro inscripto "1610 Visitatio Riperiae" existente in archivio episcopatus Veronae. Decretum pro asservando sanctissimo Sacramento in ecclesia Cizani. Illustrissimus et et reverendissimus in Christo pater et dominus dominus Albertus Valerius, Dei et sanctae sedis apostolicae gratia episcopus veronensis et comes et cetera, attentis supplicationibus praecario nomine sibi factis per reverendum dominum Iacobum Antonium Benasolum, societatis seu congregationis Pacis, habitatorem Cizani et per homines dictae terrae seu viciniae Cizani |**604**| omnibusque considerandis mature consideratis, licentiam concessit et praecario nomine indulxit quod in ecclesia Sancti Ioannis Baptistae terrae Cizani, quae est intra limites et sub cura ecclesiae parochialis Sanctorum Felicis et Adaucti terrae Sancti Felicis in dictione Ripariae Salodii, diaecesis Veronae, asservari possit sanctissimum sacramentum Eucharistiae super altare maiori, in tabernaculo perdecenti, cum lampade coram ipso iugiter ardente, expensis dictae terrae, seu viciniae, iuxta eius obligationem et hoc ad libitum suae domintionis illustrissimae et reverendissimae et seu suorum vicariorum et sine ullo unquam minimo praeiuditio iurium parochialium et cum condictione etiam quod custodiatur per sacerdotem ibi commorantem, ita ut, si nullus ibi commoret sacerdos, nulla et eo ipso sit et intelligatur prorsus concessio. Concessit insuper idem illustrissimus et reverendissimus dominus episcopus reverendo domino Iacobo Antonio seu alii sacerdoti, de licentia ordinarii in dicta ecclesia cellebranti, omnes utriusque sexus dictae terrae vel viciniae in ipsa dicta ecclesia comunicandi, exceptis tamen diebus Paschatis Resurectionis, Pentecostes, Nativitatis, Epiphaniae, Assensionis aliisque diebus maioribus sollemnitatum; qui enim in talibus diebus comunicari voluerint, ad parochialem accedere teneantur. Haec autem omnia sint et esse intelligantur cum consensu reverendorum quatuor curatorum antedictorum parochialis ecclesiae Sanctorum Felicis et Adaucti et seu ipsis non contradicendis: cum declaratione quod reverendus dominus Iacobus Antonius, vel quisque fuerit sacerdos ibi cellebrans de licentia ut supra et seu ii ad quos spectare possit, teneantur seu teneatur singulis annis duranti praesenti concessione et confirmatione petere et petita obtinere a sua illustrissima et reverendissima dominatione seu |**605**| absque causa vel cura, et etiam concedere vel

negare ad libitum admodum reverendo domino vicario et visitatore. Quibus semper potestas et facultas sit resservata (nulla unquam temporis praecriptione labente) et etiam absque causa vel procedere vel regere ad libitum. Qua confirmatione non obtenta, nullum et irritum sit praesens decretum cum omnibus in eo contentis. Datum Lonati ex aedibus archipresbyteralibus die lunae XXI ianuarii 1610. Ita concordat cum suo originali. Andreas Pincherolus notarius. Ego Romanus Horatius, veneta auctoritate notarius, praemissa ex alia mihi exhibita a reverendissimo domino praeposito Sancti Felicis fideliter propria manu transcripsi et in publicam fidem scripsi et signavi, hac die 22 maii 1743 cum glaca nuperrime nulla unquam et desinentes non obtenta, in curia … in quorum fidem et cetera.
|606| Eminentissima et reverendissima dominatione dominatione patrona colendissima. Iuribus istius sacrae congregationis ab eminentissima vestra mihi transmissis super iniunctas preces communitatis Sancti Felicis Riperiae et quae ex scripturis et documentis exhibitis veritate niti comperui, debita qua par est obedientia et umilitate remitendo preces ipsas expono. Communitas Sancti Felicis Riperiae benacensis huius veronensis diaecesis de bonis sibi a Deo collatis ecclesiam ante annum 1621 aedificavit, ut in illa missae et alia divina officia celebrarentur et sacramenta ecclesiastica per idoneum presbiterum ab ea de propriis pecuniis stipendiatum ministrarentur. Propterea nonnulli christifideles de ipsa universitate, pia devotione ducti, cultum divinum ampliari cupientes, universitatem huiusmodi eredes suos universales in bonis suis, iure institutionis et haereditatis nomine, constituerunt, ita tamen quod de fructibus et redditibus et proventibus ex ipsis bonis provenientibus missas et alia divina officia in dicta ecclesia Sanctorum Felicis et Adaucti per alios presbiteros celebrari facere et etiam reparare et ornamentis ecclesiasticis fulcire deberent. Ipsa vero universitas Sancti Felicis, tam de pecuniis provenientibus ex bonis relictis et legatis supradictis quam suis propriis, quatuor capellanos conducebat, qui, iuxta voluntatem et ordinationem testatorum celebrarent nec non alium idoneum presbiterum ab eis de propriis pecuniis stipendiatum, qui ecclesiastica sacramenta christifidelibus ipsius loci ministraret ac demum ex praedictis eis bonis – ut praefertur – relictis, quam ex propriis bonis et pecuniis magnum et insigne campanile errexxit, argenteis multis suppellectilibus et pretiosis paramentis et ornamentis auxit ac si cathedralis ecclesia esset, quin immo etiam aliam ampliorem et ornatiorem ecclesiam construxit. Haec narrata leguntur in bulla infrascripta Clementis VII ac vera fuisse constat … Ioannes Mattheus Gibertus episcopus veronensis, qui mandatum ab ipso pontifice mandatum fuerat ut se diligenter informet super veritate narratorum litteras ipsas appostolicas – ut infra dicetur – hoc fundamento inixo executus fuerit. Ex piis dispositionibus, quae recensentur superius et quibus missarum et divinorum officiorum celebratio in remedio animarum disponentium et cetera praecipitur unius tantum **|607|** et alterius monumenta habentur. Prior fuit Iacobi Garofoli testatoris diei 3 maii 1440, qui in omnibus suis bonis haeredes universales instituit et voluit commune et homines Sancti Felicis, cum onere ut ex praedictis bonis dare et solvere debeant perpetuo et omni anno uni seu pluribus sacerdotibus, qui missas et divina officia celebrent in ecclesia Sancti Felicis, in remedio animae suae et suorum defunctorum omni tempore, si ex dictis bonis percipi poterunt redditus omni tempore. Altera dispositione 7 iunii 1460 Ioanna Cerclina medietatem duarum petiarum terrae sitarum in territorio Calvagiesio reliquit eidem Sancti Felicis universitati, praecipiens ut medietas ipsa per dictum communem dispensari debeat in sacrificari faciendo et ut divina officia celebrentur in remedio animae suae et suorum defunctorum in ecclesia Sancti Felicis de Sancto Felice, addens postea quod dictum commune affittare debeat dicta bona et de redditibus perpetuo dispensare debeat in uno sacerdote qui perpetuo sacrificia in ecclesia Sancti Felicis et de Sancto Felice in remedio animae suae et suorum defunctorum et, si redditibus ipius medietatis expectandis dicto communi superabundarentur, sive de superfluo forent, ultra salarium sacerdotis illud superfluum dispensari et expendi debeat perpetuo in utilitate et melioramento ipsius ecclesiae Sancti Felicis. Igitur communitas Sancti Felicis non modo ex bonis relictis ab hisce duobus testatoribus, sed ex aliis sibi adeo conlatis et propriis, ut quatuor cappellaniae instituerentur a sancta sede supplex enixe petiit obtinuitque ut constat ex bulla Clementis VII, quarto nonas aprilis anni 1531, qui sua auctoritate in ecclesia Sancti Felicis ipsas erigendas decrevit, unam scilicet ad sanctissimi Corporis Christi et aliam ad Nativitatis beatae Mariae Virginis ac aliam ad decolationis sancti Ioannis Baptistae nec non reliquam ad sanctorum Felicis et Adaucti altaria, cum onere ut cappellani respective ad altaria etiam in nova ecclesia huiusmodi missas et alia divina officia singulis diebus celebrare et inibi sacramenta ecclesiastica christifidelibus praefatis, ut prius ministrari teneantur, applicans pro earumdem cappellaniarum dote eidem ecclesiae – ut praefertur – relicta et legata aequali portione ac demum ius patronatus, reservans eidem universitati ex earumdem cappellaniarum fundatione et dotatione laicali. Ioannes Mattheus Gibertus, huius veronensis ecclesiae episcopus, tamquam executor appostolicus, die 14 novembris eiusdem anni quatuor supra descriptas cappellanias erexit et ex bonis **|608|** eisdem aequali portione dotavit ac praeter antiquum pensum quatrum librarum cerae albae ecclesiae matrici Santae Mariae

de Manerba quotannis solvendum onere indixit cappellanis celebrandi singulis diebus missas et divina officia et inibi sacramenta ecclesiastica ministrandi, iuspatronatus laicale eidem communitati instituens. Die vero 10 decembris subsequentis, vicarius ipsiusmet Giberti episcopi et subexecutor apostolicus singulis huiusmodi cappellanis ex bonis quibus universim ipsae dotatae fuerant certam portionem applicavit ac, praeter illa onera, alia adiunxit iisdem cappellanis subeunda, declarans hos teneri lampadem continuo accensam servare ante sanctissimum Eucharistiae sacramentum, candelas in die Purificationis beatae Mariae Virginis christifidelibus dicti loci, personarum conditione et qualitate servata, distribuendas comparare, idoneum praedicatorem conducere ipsique et socio expensas facere et eleemosinam congruentem erogare, missas plurimas cantando celebrare nec non, dum missae et vesperi diebus festivis solemnibus cantabuntur, propriis suis impensis cereum paschale soliti ponderis et tortias cerae albae ad minus decem accensum et accensas dando incensum manutenere ac demum per turnum curam animarum exercere; hisce cappellanorum obligationibus alia deinde ab Augustino cardinale Valerio huius quoque civitatis episcopo, addita fuit in eius decreto diei 23 octobris 1574, in quo sanciunt ut cappellanus sancti Ioannis Baptistae teneretur modulari organum eiusdem ecclesiae horis et tempore quo divina officia celebrantur. His itaque sic constitutis, utrum successivis temporibus singuli cappellani missas quotidie celebraverint easque pro oneribus fortasse eorum cappellanis adnexis applicaverint omnino ignoratur. Dubitatum tamen fuisse constat quaenam respectu missarum ceebrandarum seu applicandarum eorum esset obligatio, quod cognoscitur ex libro decretorum concilii eiusdem communitatis ad diem 21 ianuarii anni 1637. Verum, quum pestis anno 1630 omnia in hac civitate et diaecesi undequaque subvertisset, redditus quoque et proventus ex bonis, quibus cappellae illae quatuor dotatae fuerant, ita imminuti et tenues facti sunt ut honestae dictarum cappellaniarum rectorum substentationi minimae sufficerent, quae causa omnino extitit ut ad ipsa cappellanias statuto tempore vacantes nullus hactenus idoneus sacerdos repertus fuerit qui institui curaverit; quo factum fuit ut, non sine magna dictae universitatis iactura et dolore, Dei cultus fere in dicta parochiali ecclesia neglectus iacuerit. Haec relata leguntur in decreto eius communitatis diei 15 februarii 1637 et ita |**609**| et in alio decreto Marci Iustiniani, huius ecclesiae episcopi, diei 28 iulii 1643, qui ex multorum testium examine cognovit singulae ex quatuor illis cappellis ante annum pestis quinquaginta circiter scuta romana, post vero id tempus vix tertiam eius summae partem, quin potius medietatem obvenire potuisse. Quapropter episcopus iste, communitatis supplicationibus annuens, quibus petiit ut cappellae Corporis Christi uniretur alia cappella beatae Mariae Virginis cum bonis utrique applicatis nec non aliis per quondam dominum Bartholomaeum Bertotium, ad hoc ut ipsius usus converterentur cum fructibus relictis, auctoritate ordinaria, sumptisque debitis informationibus et adhibita causae cognitione, unionem ipsam decrevit declaravitque ut rector huiusmodi cappellarum unitarum sit et esse censeatur ordinarius parochus dictae parochialis ecclesiae Sanctorum Felicis et Adaucti praedictarum et praepositus nuncuparetur; ceteri vero duo cappellani, tamquam inferiores, coadiutores haberentur. Hac unione sic constituta, universa onera quae dictis quatuor cappellanis incumbere solebant, ad praepositum transtulit, qui teneretur deinceps lampadem inextinguibilem coram sanctissimo Corpore Christi perpetuo manutenere, concionatorem tempore quadragesimali conducere et alere cereum paschale aliasque ceras pro missis et divinis officiis congrue subministrare, in die Purificationis beatae Mariae Virginis candelas populo dispensare, vinum et hostias, tam pro missis celebrandis quam pro fidelium communione, toto anno exhibere et annuum pensum librarum quatuor cerae albae archipresbitero Sanctae Mariae Manerbae exhibere. Horum beneficiorum statui nulla vicissitudo aut mutatio exinde accidit et, quamvis aliquando deinde dubitatum fuerit utrum beneficiarii isti tenerentur missas applicare pro redditibus, quos ex beneficiis suis perciperent, prout cognoscitur et variis theologorum et canonistorum opinionibus, quae in archivio communitatis eiusdem servantur, nihilominus, praedecessorum suorum vestigiis inherentes, missas passim celebrarunt, eorum intentionem applicantes pro offerentibus sibi eleemosinas. Redditus demum, qui ex bonis horum beneficiorum respective modo percipiuntur non excedunt summas infrascriptas, quod compertum habetur ex iuratis depositionibus peritorum eiusdem communitatis aliisque itidem iuratis praepositi et duorum cappellanorum coadiutorum inferiorum, ut in actis 9 et 11 aprilis huius anni. Praeposito igitur obveniunt redditus valoris librarum venetarum 1008 circiter, |**610**| quarum singula valoris unius tubii romani equiparatur, pro oneribus supra recensitis quotannis expendit 515.15.6 circiter; remanent igitur librae 492.4.6. Praeterea tenetur ipse singulis diebus festis missas pro populo applicare, quod onus, si taxaretur ad normam manualis eleaemosinae iuxta morem huius regionis, resultaretur ex valore librarum 170 circiter. Huic oneri addendum est aliud pro cantu musico qui fieri consuevit in die solemni sanctorum Felicis et Adaucti, expensis ipsiusmet praepositi, ad id gravati ex sententia iudiciali vicarii generalis huius episcopatus anno 1676, cuius oneris valor circiter computatur in libris 150, ex quibus sumuntur librae 320, quae si detrahantur a superiori summa librarum 492.4.6, remanebunt pro praeposito tantummodo librae 172 circiter,

quae quatuordiecim scilicet aut quindecim scuta monetae romanae circiter efficiunt. Cappellano vero coadiutori capellae sancti Ioannis Baptistae annuatim obveniunt ex suo beneficio librae venetae 584 circiter; habet dispendium pro redditibus praeparandis seu colligendis et huiusmodi librarum 89.17.6; remanent librae 494.2.6 seu scuta quadraginta circiter, sed, praeter curam animarum quam exercet, tenetur pulsare organa. Cappellano demum coadiutori sanctorum Felicis et Adaucti ex suo beneficio obveniunt redditus circiter librarum 476.5; expendit ipse pro iisdem redditibus libras 46.16; sunt residuae librae 429.9 seu scuta triginta quinque circiter. Haec sunt quae ex monumentis et informationibus adhibitis cognosci potuerunt, ex quibus id primum observandum videtur: nulla haberi testamenta aut dispositiones pias quae designent onus missarum, nisi duas illas superius relatas, in quibus duo sacerdotes tantummodo vel si redditus superabundent plures huiusmodi obligatione onerantur. Deinde inter bona quibus dotata fuere quatuor illae cappellae recenseri nonnulla quae propria communitatis Sancti Felicis, ex quibus et sacra aedificia constructa fuere et onera sustinebantur, quae deinde beneficiariis adnexa sunt et praesbiter qui curam gereret animarum conducebatur. Bona vero quae supersunt huic ecclesiae addicta ita inter se confusa sunt ut quae ex testamento Cerclinae aut Garofoli sive ex liberalitate communitatis processerint identificari omnino non possunt, si excipiantur bona relicta in territorio |**611**| Calvagerio a testatrice Cerclina, quae hucusque identifica ex eodem testamento cognoscuntur quaeque modo experitorum iudicio redditus dare possunt valoris librarum venetarum quingentarum octuaginta duarum. Secundo, observandum venit episcopum Marcum Iustinianum in unione supra relata quatuor sacerdotes qui missa applicarent pro redditibus quatuor beneficiorum antea institutorum necessariis minime esse iudicavisse, dum ex quatuor huiusmodi beneficii ad tria reduxerit et obligationes duorum sacerdotum uni tantummodo iniunxerit. Tertio, demum observari dignum censetur quod praeposito cum duobus cappellanis conductoribus cura animarum incumbit et praepositus ipse tot oneribus prematur ut ex certis redditibus satis ad honestam vitam traducendam sibi non supersit, ex quo fit ut incertis parochialibus vel carent vel, si haec exequantur, minutiora accipiunt, quamvis maiori certo redditu abundent, quam praepositus nihilominus vix eorum honeste substentationi sufficientes ex bonis beneficiariis fructus assequuntur. Ex quibus sapientia ac summa aequitas eminentissimum patronum istius sacrae congregationis cognoscet utrum in totum vel in parte applicari debeat sacrificia pro redditibus bonorum quae possident vel, stantibus rebus ut stant, in libertate applicationis sacrificiorum praepositus et cappellani valeant continuare; profundeque inclinatus, sacram purpuram eminentiae vestrae deosculor. Veronae die 28 iulii 1742. Excellentiae vestrae reverendissimae umilissimus obligatissimus obedientissimus servus. Ioannes episcopus veronensis.

|**612**| Copia. In nomine Iesu Christi. Amen. Adì 22 maggio 1738. Inventario delle robbe e supelletteli sacre esistenti nella sagrestia già fidati e consignati al reverendo signor don Gieronimo Fiorentini, segrestano, come ne precedenti inventari ed hora rinovato per essersene diversi fatti altri aggiustare e altri accresciuti et altri per non esser più buoni incendiati, fatto con assistenza de signori previdenti della chiesa e novamente consignati al detto reverendo signor don Gieronimo, con obligo di renderne conto. Una croce d'argento intiera, come nelle notte del comun – un turribolo d'argento con navicella e cucchiaro d'argento – un paramento intiero, cioè piviale, pianeta e due tunicelle con tre stole e tre manipoli di damasco morelo, o sia pavonazzo, tutto guarnito d'oro fino – un velo da calice ed una borsa di damasco simile, guarnita d'oro e una pianeta e due tonicelle, con quatro manipoli di damasco cremese guarnito d'oro fino e due stole simili – una borsa da calice simile, con due veli ricamati – un piviale ed una pianeta di razzo, con due stole ed un manipolo – altra pianeta rossa di tabino, guarnita d'oro, vecchia con sua stola e manipolo – altra di cameloto morelo fodrata di sendal verde, con sua stola e manipolo, fornita d'oro fino – altra di tabino verde, con stola e manipolo, guarnita d'oro falso – altra di damasco verde, con stola e manipolo, guarnita d'argento falso – altra di damasco pavonazzo, guarnita d'oro fino, con una stola e manipolo – altra di erbazzo verde, con stola e manipolo, guarnita di seta – altra pianeta o sia camelotto morelo, con stola e manipolo – altra d'erbazzo o sia camelotto rosso, con stola e manipolo – due pianete nere, con stole e manipoli, una di camelotto, l'altra fiorata nova – due pianete bianche, una di damasco fino guarnita d'oro fino, l'altra di damaschetto guarnita d'oro falso, ambe nove, con sue stole e manipoli, borse e veli – altre due bianche, una di sempiterno, l'altra di seta a scacchi, con sue stole e manipoli – un piviale di damasco nero, con sue liste d'argento falso – una continenza d'ormesino cremese, ricamata d'oro – quatro camisi di lino, con suoi amiti e pizzi – altri tre camisi stoccatti, con merli novi - |**613**| altro di tela olandina novo, con merli – amiti di lino 11 – cordoni 6 – un velo di seta bianca ed un altro di sendale gialo – due veli rossi di damascheto, altro velo biancho di damascheto – due veli verdi di damascheto – due veli neri novi ed un altro vecchio nero, con una borsa nova ed una vecchia – tre altri moreli, uno con pizzi d'oro falso – borze da calice 6, comprese due – corporali 2, uno nel banco del reverendissimo signor prevosto per il santissimo Viatico, l'altro nel tabernacolo – anime

da calice 8 – purificadori 25 – fasoletti da calice 8 – tre conopei da coprir il tabernacolo – tre coperte da pissidi – due calici d'argento, con sue patene d'argento e manico di rame adorato – due messali da vivo e messalini da morto 2 – le sue sotto tovaglie a tutti li altari, con le sue tele sopra le mense – una tovaglia piciola di renzo da riponere sopra l'altarino – un sciugamano di tela con pizzi – sette tele da coprir l'ancone, oltre quelle del santissimo Rosario e della veneranda scola della Carità, rotte e sette tele per coprir la mensa – sei candelieri grandi d'ottone per l'altar maggiore – un turibolo d'ottone, con le sue cadenelle consimili e due navicelle d'ottone – una crocetta picciola d'argento, ma non è che si riponeva sul tabernacolo vecchio, ora essistente ne banchi di sagrestia – una tela nera da coprir una croce d'argento – lampede 7 e due rotte, esistenti ne banchi de sagrestia, oltre quelle delli altari delle scole – tovaglie d'altare 5 di renzo, con pizzi ed altre tredici compagne, quelle che sono sopra li altari, non comprese quelle delli tre altari delle scole – candeglieri di ottone 18 sopra li altari, oltre quelli della scola – sette croci d'ottone sopra li altari, oltre quelle delle scole – due cossini di damasco novi color cremese, con suo parapetto o sia paglio consimili **|614|** per l'altar di san Rocco – un parapetto di raso cremese per l'altar maggiore, con sue liste d'oro grandi – altri quatro parapetti per il detto altar maggiore, uno biancho e rosso a fiorame, altro morelo, altro rosso, altro color celeste, tutti di setta – due tele da coprir il crocefisso della capella e l'altra quello della sagrestia – un crocefisso nella sagrestia, con la sua tavoletta inscritta sotto "Sia lodato il Santissimo Sacramento" – otto palme di fiori secche belle per ornar li altari – brassa tre e meso lista d'oro, con fransetta consimile, con una massetta di seta – tre tavolette per li altari, ciascheduna con le sue latterali del Lavabo ed In principio, adorate con intaglio – altra inargentata per l'altare della beata Vergine delle Grazie – altra colorita, fatta di novo per li giorni feriali sopra l'altare maggiore – altre due tavolette nove e due croci con suo candeglieri e latterali di legno inargentati, oltre l'altre vecchie che s'attrovano alli altari – due sedelini di rame, uno piccolo e l'altro più grande, per uso della sagrestia. Fu fatto il soprascritto inventario e il tutto consegnato al reverendo signor don Gieronimo Fiorentini dalli signori Gieronimo Bonazzi, Pietro Bariletti e Romano Bonazzi, presidenti e così et cetera. Io prete Gieronimo Fiorentini, segrestano, confermo quanto di sopra. Ego Romanus Donatius, veneta auctoritate notarius actualis spectabilis communitatis Sancti Felicis, praemissa extrahere feci, subscripsi et in publicam fidem signavi . Ad laudem Dei Optimi Maximi. Adì 28 settembre 1738. Furono consignati al reverendo signor don Gieronimo Fiorentini segrestano tre cordoni da camise novi hoggi comperati. Romanus Donatus notarius.

|615| Copia. [A margine: 1622, 20 giugno] In nomine Domini, amen. Pateat omnibus, tenore praesentium, hoc anno a Christo nato millesimo sexcentesimo vigesimo secundo, indictione quinta, die vero vigesima iunii, pontificatus autem sanctissimi in Christo patris et domini nostri Gregorii divina providentia papae XV anno secundo, quod alius Paulus papa V, felicis recordationis, ob eximium amorem quo prossequebat excellentem dominum marchionem Villene, tunc apud eundem sanctissimum pro regia maiestate cattolice oratorem, eidem in forma brevis expeditas litteras concessit tenoris (videlicet a tergo: "Dilecto filio nobili viro Ioanni Ierandis Pantheo marchioni Villenae"; intus, vero, "Paulus papa Quintus" et cetera). Tua in Deum pietas et religio ac singularis quem erga nos et sedem apostolicam geris devotionis affectus promerentur ut, piis votis tuis quantum cum Deo possumus libenter annuamus; supplicationibus igitur tuo nomine nobis humiliter porrectis inclinati, tibi sanctorum et sanctarum reliquias, non tamen muro clausas ut ex quibuscumque Urbis ecclesiis, monasteriis, cemiteriis et locis piis existentibus nec non aliarum civitatum terrarum et locorum ubi te adesse contigerit a sponte dantibus recipere, receptas extrahere et reverenter apud te tenere et, si tibi placuerit, illas et quascumque illarum partes ecclesiis, monasteriis et aliis locis nec non et personis piis et devotis utriusque sexus prout tibi placuerit elargiri libere et licite, sine aliquo conscientiae scrupolo possis et valeas, auctoritate apostolica, tenore praesentium, facultatem concedimus et impartimus, non obstantibus constitutionibus et ordinibus apostolicis caeterisque contrariis quibuscumque. Datum Romae apud Sanctum Petrum die quinta septembris, pontificatus anno **|616|** secundo, loco + anuli piscatoris. Scipio Cobellutius et cetera. Volens itaque excellentissimus dominus marchio praefatus dictis litteris apostolicis uti nec volens ipsemet ad praedicta vacare, gravioribus negotiis detentus, non nullos vivos probos ad extrahendum sanctorum martirum reliquias ex coemeteriis Urbis subrogare curavit, inter quos specifice connumeravit admodum reverendum dominum Perinellum de Perinellis, civem spectatissimum iuris utriusque doctorem promisitque omnibus sic subrogatis ut pro se ipsis quantitatem dictarum reliquiarum ex dictis coemeteriis ad eorum beneplacitum extrahere valerent, quas idem excellentissimus facultateque eidem donavit et cetera et cum praedictus dominus Perinellus tunc non nullas sanctorum et sanctarum reliquias extraxisset illasque apud se detineat non quo decet honore et ideo, ad effectum honorifice collocandi alicui viro pio donare decrevit et cetera, quibus accessit licentia reverendissimi domini viceregentis illutrissimi domini cardinalis domini domini vicarii et cetera, tenoris 23, Ioannes Garpias ecclesiae Sanctorum Quatuor

Coronatorum divina providentia praesbiter cardinalis Millinas, suae dominationis papae vicarius et cetera, cum reperiantur penes dominum Perinellum de Perinellis nonnullae sanctorum et sanctarum reliquiae iamdiu ex coemeteriis Urbis, pontifitia facultate extractae et cum illas non quo decet honore detineat, ideo, ad effectum honorifice collocandi, licentiam concedimus eidem reliquias praedictas ab Urbe extrahendi sive extrahere faciendi a quavis christiana persona, non obstantibus prohibitionibus et aedictis per nos in contrarium emanatis. In quorum fidem. Datum die 27 maii 1617. Caesar Fidelis, vices gerens et cetera, rogatus igitur nunc praedictus dominus Perinellus ab admodum illustri et admodum reverendo patre domino Angelo Moniga de Sancto Delice, ordinis congregtionis cassinensis dignissimo procuratori generali et cetera, ut de reliquiis praedictis aliquas sibi donare dignaretur et, sciens ipse dominus Perinellus eiusdem admodum illustris et admodum reverendi domini Angeli maximam pietatem, idem nonnullas ex dictis reliquiis donare **|617|** constituit et cetera. Hinc autem est quod, in mei et cetera et testium infrascriptorum praesentia, personaliter constitutus supradictus dominus Perinellus, qui sponte et cetera omni modo meliori et cetera donavit eidem domino domino Angelo corpora sive ossa et reliquias sanctorum martirum Felicis et Adaucti, quae quidem sanctorum martirum Felicis et Adaucti corpora, me notario praesente et respiciente ac domino Antonio Francutio et domino Angelo Feliciano testibus romanis, ex coemeterio viae ostiensis extra Urbem die 27 martii 1607 ex duobus sepulchris contiguis integris cum nominibus et cetera extractae fuerunt et cetera, quam donationem praedictus dominus dominus Angelus acceptavit, sanctas reliquias accepit, adoravit et gratias egit et cetera dictusque dominus Perinellus promisit donationem hanc, nec titulo ingratitudinis nec aliquo alio titulo revocare, sed illam habere ratam et contra non facere et cetera; super quibus rogaverunt me notarium ut de praedictis publicum hunc conderem instrumentum et cetera. Actum Romae in aedibus mei notarii et cetera, praesentibus pro testibus domino Lucca Muttino et domino Carolo Petrucio romanis, ad praedicta vocatis et rogatis et cetera. Et quia ego Iulius Alancus, publicus Dei et apostolicae sedis gratia notarius, de praedictis rogatus fui, ideo praesens instrumentum subscripsi, publicavi et meo signo signavi et cetera. Almae Urbis Camerae Coss. Et cetera. Dominum Iulium Alancum romanum nostrum et publicum fidelemque notarium suisque scripturis semper et ubique fideliter adhiberi testamur **|618|** et ideo praesentes fieri iussimus nostro sigillo vallatos. Datum die 21 iulii 1622. Fabritius Vallatus legitime et cetera. In nomine Domini. Amen. Praesenti publico instrumento cunctis ubique pateat evidenter et sit notum quod, anno a Nativitate eiusdem Domini nostri Iesu Christi millesimo sexcentesimo vigesimo tertio, indictione septima, die vero decima septima mensis aprilis, pontificatus autem sanctissimi in Christo patris et domini nostri patris patrum Gregorii divina providentia papae XV anno tertio, cum fuerit et sit – prout asseritur –quod illustrissimus et reverendissimus dominus Innocentius de Maximis episcopus brintonicus, nuperrime a sanctissimo domino nostro in partibus Hispaniarum regem catolicum sedis apostolicae nuntius ellectus, licentiam et facultatem ab eodem sanctissimo domino domino Gregorio papa XV obtinuerit excavandi et extrahendi per se ipsum vel eius agentes ministros ex coemeteriis, tam intus almam Urbem quam extra eam existentibus, reliquias sacras, etiam corpora sanctorum martirum, ad effectum illa seu illis in partibus et ubi melius ipsi videbitur et placebit asportandi et transferendi ac in ecclesiis et aliis locis sibi magis benevisis conservandi ac asportari, transferri et conservari faciendi et alias latius prout in supplicatione, manu eiusdem sanctissimi domini nostri papae signantur et mihi notario tradita ad effectum inserendi in praesenti instrumento tenoris sequentis, videlicet: Beatissime pater cum devota creatura nostra Innocentius de Mareliis, episcopus Brintonicus, nuperrime a sanctitate vestra in partibus Hyspaniarum apud regem catholicum sedis apostolicae nuntius ellectus, cum ut christifidelium devotio erga sanctorum reliquias magis excitetur illaeque maiori in veneratione habeantur et ab eisdem fidelibus maioribus frequententur honoribus plurimum cupiat, nonnullas sanctorum et sanctarum reliquias ex sanctorum Vincentii et Anastasii alias Trium Fratrum nuncupatorum cistercensium ordinis ac contigua illi capella, **|619|** Scala Coeli nuncupata nec non sancti Sebastiani ad cathacumbas et sancti Laurentii et Sancti Pauli ecclesiis et monasteriis aliisque sacris locis et cemiteriis, tam intra quam extra Urbem existentibus, sibi donare, extrahere supplicavit. Propterea humilime sanctitatem vestram dicta creatura quatenus eius pio desiderio huiusmodi annuentes ipsumque episcopalis gratiae favore prossequere eidem creaturae utpote vel alium seu alios quorumcumque sanctorum et sanctarum reliquias ex praedictis monasteriis, ecclesiis, cemiteriis ac locis extrahere sibi donare, recipere et ad quascumque christiani orbis partes deferre vel deferri facere illasque et illa in quibuscumque et quorumcumque ordinum et religionum ecclesiis et locis piis sibi bene visis honorifice collocare et collocari facere libere et licite possit et valeat absque censurarum incursu, apostolica auctoritate concedere et indulgere ac licentiam et facultatem impertiri dignemini de gratia spirituali, non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis nec non quibusvis prohibitionibus desuper quomodolibet factis censurisque contrariis quibuscumque, cum aliis opportunis, fiat ut petitur. A. et cum absolutione a censuris,

ad effectum et cetera ac de instantia concessione indulta aliisque praemissis ut supra et quod sola praesentis supplicationis signata suficiat et ubique fidem faciat in romana curia et extra, regula quacumque contraria non obstante et dumodo non sint principalioribus et insignioribus dictarum ecclesiarum et de contrata inibi residens, quod praesens gratia ad unum mensem tantum duret fiat. B. Datum Romae apud Sanctum Petrum, quinto calendas aprilis anno tertio, cuius quidem facultatis et licentiae vigore, dictus illustrissimus et reverendissimus dominus Innocentius episcopus et nuntius apostolicus et pro eo admodum reverendus Ioannes Baptista Baretta mediolanensis, ipsius agens et provisor, cum multas et diversas reliquias et corpora integra sanctorum martyrum et virginum extraxerit, exchavaverit et exhumaverit, mediante tamen persona domini Alexandri Spatilli Velitituni, pratici et experti in dictis coemiteriis, quem ad illa perquirenda dictus admodum reverendus dominus Ioannes Baptista, agens et provisor praedictus, deputavit, in quibus quidem **|620|** extractionibus et exhumationibus fuerunt extractae, et exhumatae inter alias infrascriptae sanctae reliquiae et corpus infrascriptae sanctae virginis et martyris, qui admodum reverendus dominus Ioannes Baptista, agens et procurator antedictus, deinde, cognoscens labores et merita dicti domini Alexandri Spatilli, donavit eidem Allexandro infrascriptum corpus sanctae Flaviae virginis et martiris, prout in donatione et cetera per me et cetera rogata et cuius tenor talis est videlicet. Admodum reverendus dominus Ioannes Baptista Beretta mediolanensis et deputati apud regem catholicum sedis apostolicae illustrissimo domino patri nuntii ellecti mihi notario cognitus, qui, … vigore facultatis et licentiae ab illustrissimiìo domino domino Gregorio papa XV concessae et attributae prout in supplicatione, manu eiusdem sanctissimi domini nostri et de qua supra fit mentio, extraxit et exhumavit ex cemeteriis, et praesertim ex cemeterio sancti Calisti papae, sito in via Appia extra et prope moenia Urbis, diversas reliquias sanctorum martirum et corpora integra mediante persona infrascripti domini Alexandri Spatilli, prout latius in dictis extrationibus, per me et cetera rogati; ad quas et cetera requisitus a dicto domino Allexandro quatenus aliquas reliquias et corpora dictorum sanctorum martirum per ipsum ut supra exhumatae et repertae sibi dare, donare et concedere dignaretur ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et gloriosae semper Virginis Mariae ac sanctorum et sanctarum curiae coelestis. Ideo, volens dictus admodum reverendus dominus Ioannes Baptista, ob labores per quondam dominum Alexandrum passos in dictis extractionibus et exhumationiibus, se gratum erga ipsum ostendere, hinc est quod in mei testiumque infrascriptorum praesentia personaliter constitutus dictus admodum reverendus dominus Ioannes Baptista, agens et procurator praesens sponte et cetera omni meliori modo et cetera donavit, cessit, concessit et tradidit et cetera suprascipto domino Alexandro, praesenti, instanti et genibus flexis recipienti, infrascriptas sanctas reliquias, scilicet corpus sanctae Flaviae virginis et martyris ut supra extractas et exhumatas, quas et quod dictus dominus Alexander, ea qua decuit reverentia, humiliter et genibus flexis recepit et cetera et de illis gratias quamplurimas dictus admodum reverendus dominus Ioannes Baptista egit et agit et promisit illas decenter et honorifice conservare et participes facere aliquas ecclesias seu pias personas **|621|** utriusque sexus, ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et gloriosae semper Virginis Mariae, pro maiori dictorum sanctorum martirum splendore, decore et reverentia. Pro quibus et super quibus et cetera actum ubi infra patentibus et cetera infracriptis et cetera. Modo autem dictus Alexander, requisitus a perillustri et admodum reverendo domino Angelo Moniga de Sancto Felice veronensis diaecesis, ordinis sancti Benedicti congregationis cassinensis et eiusdem congregationis dignissimo procuratore generali praedictus, ad augendam Christi fidelium devotionem, aliquas sanctas reliquias et corpora sanctorum martirum sibi dare, donare, tradere et concedere dignaretur. Ideo hinc est quod in mei et cetera personaliter constitutus suprascriptus dominus Alexander Spatillus mihi et cetera cognitus, qui, asserens medio eius iuramento tactis et cetera infrascriptas sanctas reliquias et corpus infrascriptae sanctae Flaviae virginis et martiris esse de illismet per ipsum et me notario praesenti et videnti et cetera, extractae vigore suprascriptae facultatis ex suprascripto cemiterio sancti Calisti et ipsi ut supra donatae per suprascriptum reverendum dominum Ioannem Baptistam, agentem et procuratorem praedictum sponte et cetera omnibus et cetera suprascripto perillustri et admodum reverendo patri don Angelo Monighae suprascriptae congregationis cassinensis dignissimo procuratori generali, praesenti, instanti ac humiliter et devote recipienti infrascriptas sanctas reliquias et corpora sanctorum martirum ut supra extractae et exhumatae, scilicet corpus sanctae Flaviae virginis et martiris, donavit, cessit, concessit, tradidit et cetera. Item omnia iura et cetera, ad habendum et cetera, quas et quod dictus perillustris et admodum reverendus don Angelus humiliter et devote recepit et de illis domino Allexandro gratias egit et agit et promisit dictas sanctas reliquias et corpus sanctae virginis et martiris in ecclesiis seu capellis sibi magis benevisis decenter et honorifice collocare et aliis piis personis utriusque sexus donare ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et beatae semper Virginis Mariae eius Matris totiusque curie celestis; deinde dictus perillustris et admoum reverendus pater don Angelus Moniga, suprascriptae congregationis cassinensis procurator generalis,

requisitus pro parte universitatis et hominum spectabilis communitatis Sancti Felicis Riperiae benacensis, diaecesis veronensis, praedictus ad augendam christifidelium devotionem, aliquas sanctas reliquias et corpus alicuius |**622**| sancti martiris sibi dare, donare, cedere et concedere dignaretur. Hinc est quod in mei et cetera praesentia personaliter constitutus suprascriptus perillustris et admodum reverendus pater don Angelus, generalis procurator praedictis mihi et cetera cognitis sponte omnibus et cetera suprascriptae universitati et hominibus dictae spectabilis communitatis terrae Sancti Felicis Riperiae benacensis, diaecesis veronensis, licet absentibus et cetera, me notario praesenti infrascriptas sanctas reliquias, scilicet corpus sanctae Flaviae virginis et martiris ut supra extractum et exhumatum et sibi ut supra donatum, donavit, cessit, concessit, tradidit et cetera. Item omnia iura et cetera ad habendum et cetera, hac tamen condictione quod dicta universitas et homines teneantur et debeant dictas sanctas reliquias et corpus suprascriptae sanctae virginis et martiris in ecclesiis seu capellis sibi magis benevisis decenter et honorifice collocare seu etiam aliis piis personis utriusque sexus donare ad laudem et gloriam omnipotentis Dei et beatae semper Virginis Mariae eius Matris totiusque curiae celestis. Pro quibus se se et cetera hucusque bona et cetera in ampliori forma … et cetera cum aliis et cetera citra et cetera, obligans et cetera meam apponi iuratam tacto pectore et scripturis respective, super quibus omnibus et singulis praemissis praesens fuit a me notario infrascripto unum vel plura primum sine … fieri atque confici infrascripta. Actum extra moenia Urbis et portam sancti Sebastiani in dicto cemiterio sancti Calisti sito supra viam Appiam, praesentibus ibidem, audientibus et intelligentibus domino domino Gaspare Saxo Romano et Bartholomaeo Sfaggino Velituno testibus ad praedicta omnia et singula vocatis, habitis specialiter atque rogatis. Ego Antonius Debracus de…. Tiranum praedictus Dei gratia apostolica auctoritate notarius in … spectabili curiae descriptus, de praemissis rogatus praesens praedictum instrumentum subscripsi et publicavi requisitus. Nos praesbyteri Iacobatius, Marcus Antonius a Brixia et Vincentius Munus, ad praesens camerarius almae Urbis … fidem facimus et testamur suprascriptum dominum Antonium Aranam, de suprascripto instrumento rogatum et qui illud subscripsit et publicavit, esse publicum legalem authenticum |**623**| et fide dignum notarium scripturisque suis … semper adhibendum fuisse et de … adhiberi fidem, in quorum et cetera. Datum in nostro … hac die 18 aprilis 1623. Dominicus Bernardus Proth…

In Christi nomine. Amen. Anno … eiusdem millesimo sexcentesimo vigesimo quarto, indictione septima, die septimo maii. Admodum reverendus pater dominus Angelus de Monighis de Sancto Felice Riperiae benacensis, diaecesis veronensis, ordinis sancti Benedicti procurator perilllustris congregationis cassinensis, alias sanctae Iustinae de Padua, praesens et cetera, sponte et cetera, non revocando et cetera, suum destituit procuratorem multum illustrem dominum Hieronymum Monigam ipsius fratrem absuntum tamquam praesentem specialiter ad ipsius nomine et pro eo libere donandum communitati et hominibus Sancti Felicis praedicti tria corpora sanctorum, videlicet sancti Felicis et Adaucti martirum et etiam corpus sanctae Flaviae virginis et martiris, iam per dictum multum reverendum patrem procuratorem in manibus dicti sui fratris missorum, ad finem eos donandi dicto communi et hominibus, ut latius apparere dixit dictus multum reverendus dominus procurator generalis et litteris suis directivis dicto domino eius fratri ac communitati praedictae et haec cum solemnitatibus requisitis et de stylo curiae et cetera et etiam per publicum instrumentum rogat per publicum notarium cum suis debitis clausulis roborans, dans atque concedens dictus multum reverendus dominus procurator dicto domino eius fratri plenam et amplam auctoritatem, cum plena liberaque et cetera, promittens et cetera, obligans et cetera, renuntians et cetera, rehumans et cetera, rogans et cetera. Actum Regii in monasterio Sancti Petri, praesentibus ibidem magnifico domino Dominico Manpa quondam domini Vincentii de Brixia et domino Innocentio Gallina quondam Bartholomaei de Sancto Felice praedicto testibus et cetera. Ego Paulus Massarinus, filius domini Livii notarius et civis Regii de praedictis rogatus fuit, me subscripsi et signavi de more et cetera. |**624**| Nos, prior et consul almi collegii dominorum notariorum Regii quibuscumque et cetera fidem facimus et attestamur praesentem notarium dominum Paulum Massarinum fuisse et esse verum notarium registratum in matricula nostra descriptum eiusque scripturis publicis et authenticis adhibitum fuisse et adhiberi indubitatam fidem in iuditio et extra et cetera, in quorum et cetera. Datum Regii, sub pallatio nostro die 8 maii 1674 indictione septima. Nicolaus Androlevibus. Ego Romanus Donatius quondam spectabilis domini Lucidori de Sancto Felice, veneta auctoritate notarius collegiatus, praemissa ex aliis similibus authenticis existentibus penes spectabilem communitatem Sancti Felicis, traditis per perillustrem dominum Innocentium Monigam fideliter propria manu de verbo ad verbum transcripsi et in veritatis testimonium omnium praemissorum subscripsi ac solito mei tabellionatus signo munivi parte et cetera ad laudem Dei omnipotentis maximi hac die 26 maii 1743 … .

|**625**| **M** - Praesentata die 19 maii 1743 in pastorali visitatione Sancti Felicis Riperiae.

|**626**| **N -** Parochialis ecclesia Sanctae Mariae de MANERBA

|**627**| 23 maggio 1743 Manerba. La chiesa parochiale dell'Assoncione della beata Vergine, eretta nel territorio di Manerba della Valtenese, per traditione e per devottione dell'altar maggiore fisso, è consacrata e se ne celebra l'offizio alli 6 del mese d'ottobre. Il benefizio si conferisse per concorso dall'illustrissimo e reverendissimo vescovo. Ha sei altari, de quali il maggiore è consacrato, li altri sono col portatile. Ha due beneficii semplici: l'altar della Pietà e di santo Stefano. Del primo è capellano il reverendo signor don Marco Gasparini. Intorno a questo v'è bisogno di ricerche, perché li beni sono in pocho buon stato. Dell'altar di santo Stefano il capellano è don Giacomo Amonte; anche per questo sarà bene esaminare, mentre li suoi beni stabili si dicono esser in malhora, povero di supeletille. V'è poi una capellania all'altar di san Rocho, che vien procurata dallo spettabile commun di Manerba, havendo per cappellano il reverendo signor don Pasqual Sacco. All'altar medemo ve n'è un'altra, della quale è capellano il reverendo don Antonio Zanelli. All'altar maggiore la spettabile terra di Gardon fa celebrare 15 o 20 messe; il che non so, se pretende si faccia e chi sia il capellano. Ho saputo che le messe si fanno celebrare don Marco Gasparini |**628**| All'altar del santissimo Rosario la venerabile commissaria Merica fa celebrar una messa festiva per il reverendo don Gelmino Gelmini. Al medesimo altare si celebrano per obligo delle messe dal reverendo don Angelo Merigo ed Angelo Bertini. Vi sono due compagnie laicali: una del santissimo Rosario, l'altra del santissimo Sacramento, dai reggenti delle quali si ricavano l'entrate, li aggravii e le obligazioni. Priore o sia regente della compagnia del Rosario e commissario Merigo è Antonio Amonte. Per quello si dice sono 60 anni circa che non si sono resi li conti o fatta rinovazione della compagnia del Rosario, perché passando regenza d'uno in l'altro e per ordinario di parente in parente, li conti restano da stabelire; v'è obligo di molti officii in questa compagnia, quali sono molti anni che non si sono fatti celebrare e perciò v'è bisogno di molto esame. Della compagnia del Santissimo è regente Angelo Avigo che la regge bene; sarà però bene fatto anche di poter vederne l'aministratione. Li oblighi dal priore si sapranno Vi sono cinque commissarie: Costiola, Franzona, Veggia, Roberti e Meriga. Della Costiola e Franzona è capellano don Antonio Franzoni; della Veggia don Pasqual Sacco; della Meriga, don Angelo Merigo |**629**| e don Gelmini Gelmini. S'esamini l'oblighi e l'esecutioni; della Roberta non so chi sia capellano, né l'obligationi; si facian buone ricerche su questa commissione, perché credesi esservi delle ommissioni considerabili, secondo il solito di quei di Manerba. Vicino alla parochiale v'è l'oratorio di San Siro, nel quale v'è una confraternità col habito nero. La medesima confratenità fa celebrarvi tre messe in settimana per il reverendo don Giacomo Gelmini, che vengono adempite. Anche la commessaria Veggia ha nello stesso oratorio obligo di certo numero di messe, che vengono celebrate per il reverendo don Pasqual Sacco. V'è l'oratorio di San Fermo e Rustico con due altari, che possedono per location temporale li reverendi padri minori osservanti di san Francesco dell'isola di Garda, qual locatione è del dì 8 luglio 1596, fatta dalli signori all'offizio delle Rosane vecchie et altra del dì 21 agosto 1703, fatta dallo stesso officio, come costa da processi di questa chiesa. V'è l'oratorio di San Procolo senza officiatura, e quello di San Giovanni Battista al cemitero nel commun della Raffa, senza officiatura. |**630**| Quello di San Giovanni Battista nella terra istessa della Raffa, con due altari. Al maggior v'è l'obligo di messe. La comunità pure fa celebrar messe, che vengono celebrate dal reverendo don Antonio Zunelli. Al altar di san Nazario e Celso v'è obligo d'una messa quotidiana, se non erro, quale non so di sia adempita. Nella terra di Balbiano v'è l'oratorio di Santa Lucia, con certa obligatione di messe, che sono celebrate da don Antonio Avigo, per ordine dei regenti della medesima terra. In Solarolo v'è l'oratorio della Santissima Trinità, con quatro altari. Al maggior non v'è obligo alcuno; a quello di san Gioseppo celebra una messa quotidiana il reverendo signor don Giacomo Amonte curato, per obligo del santo Monte di Pietà di Salò; A quello di san Giovanni celebra una messa al mese, cioè v'è l'obligo di far celebrar una messa al mese quale non si celebra, o sia non si sa da chi si celebri né come si adempia a tal obligo, essendo molti anni che detto altare è sospeso. Li beni vengono posseduti da Antonio Cresini quondam Govanni Maria detto il Ferraro et quello di San Nicolò celebra tre o quatro Messe in settimana il signor don Giacomo Amonte; instituì quest' obligatione il quondam Stefano Ferrari del qual obligo è comissario lo Spettabile Commune di Manerba**.** |**631**| Nella terra della Raffa v'è l'oratorio di Sant'Antonio, del quale sono padroni li fratelli signori Manini, senza obligatione alcuna. Nella terra di Gardon v'è l'oratorio di Santa Cattarina Alessandrina, con qualche obligo di messe, che si adempiono da don Marco Gasparini. Nella terra di Montinelle v'è la chiesa di San Bernardo; vi sono tre altari: di san Bernardo, di san Michel arcangelo e di san Rocho; per obligo vi si fanno celebrare molte messe per i reverendi di quella terra; v'è pure obligatione di far celebrare molti offizi ogni anno, che molti anni sono che non adempiano. V'è l'oratorio di San Giorgio, in cui si celebra una messa al mese dal signor don Antonio Franzoni per obligo della commissaria Costiola. Finalmente l'oratorio di San Sevino, senza obligo. Un altro al Belvedere, sospeso. La comessaria Costiola ha obligo d'un officio all'anno, che si adempisse. Il reverendo don Antonio Avigo e li heredi del quondam Giovanni Ottini ha l'obligo di 60

messe per cadauno nella chiesa di San Bernardo, che non so se adempisca e temo assai di no. |**632**| Le terra di Montinelle ha obligo di dispensare certo quantitativo di pane due volte l'anno, che adempie. Alevatrici: Dominica moglie di Lorenzo Bozelvo, Giacomina moglie di Bernardin Franzon. Michel Chincarini arciprete. |**633**| 25 maggio 1743. Nota de mobili delle sacrastia di Santa Maria di Manerba. Un paramento in quarto di tella d'oro brocato – un altro in quarto biancho, colla sua continenza – un altro rosso in quarto, con la sua continenza – un color viola in quarto – pianette due verde – pianetta una viola – pianetta una gialla varii colori – una pianetta rossa e bianca – un'altra biancha a fiori rossi, sospesa – due nere strazie et sospese – calici d'argento - uno d'otton, un altro di otton, sospeso – un ostensorio d'argento – turibolo e navicella d'argento – tre camisi nuovi, con sui pizzi – due camisi di setta – due di tella lino - |**634**| tre tovaglie, due con pizzi ed una senza – due cosini di veludo cremese - |**635**| tre messalli vecchi. Al altar maggior: candelieri di legno 6 inargentati – candelieri 5 d'otton; il sesto è statto rubato – una croce d'otton grande. |**636**| Mobili della commessaria Meriga. Due pianette nove di vari colori – una nuova nera – un camise – un messal nuovo. Michel Chincarini arciprete. |**637**| Manerba 1743. Inventario delle supelettili che si trovano nella sacrastia della chiesa della Santissima Trinità nel comune di Maneba. Due calici d'ottone con cuppa d'argento e pattene di rame sopra indorate – due camici con amiti e cordoni di renso – una pianeta nuova di seta, con i quatro colori a fiorame – una pianeta usata, con li medemi colori – altra pianeta nera di damaschetto nuova, con sue borse e veli – quatro corporali, con molti purificatori e tre fassoletti che servono per il lavabo. Giacomo Amonte curato. |**638**| Nota dell'anime della pieve di Manerba 1743. Sacerdoti: Michel Chincarini arciprete; avuto il beneficio per permuta col signor arciprete di Povigliano Bortolamio Martini 13 novembre 1741, anni 55. Il reverendo don Giacomo Amonte, curato anni 77. Reverendo don Gelmino Gelmini, anni 74. Reverendo don Bertino Bertini, vecchio anni 74. Reverendo don Giacomo Leali, anni 75. Reverendo don Angelo Merini, anni 69. Reverendo don Antonio Avigo, anni 68. Reverendo don Pasqual Sacco, segrestano anni 60. Reverendo don Giacomo Amonte, anni 59. Reverendo don Giacomo Gelmini, confessore anni 54. Reverendo don Antonio Franzoni, confessore anni 45. Reverendo don Bertino Bertini, anni 45. Reverendo don Marco Gasparini, anni 35. Reverendo don Angelo Bertini, anni 36. Reverendo don Bernardo Bocchio, anni 34. Reverendo don Francesco Amonte, anni 31. Reverendo don Paolo Avigo, anni 30. Reverendo don Giacomo Avigo, anni 30. Reverendo don Solidoro Forarni, anni 27. Reverendo don Andrea Sandrini, anni 27. Reverendo don Gioseppe Borchio, anni 34. Reverendo don Francesco Ottini, anni 28. |**639**| Reverendo don Gioseppe Amonte, chierico sottodiacono anni 26. Reverendo don Antonio Toselli, acolito anni [*manca*]. Della Raffa. Reverendo don Antonio Zanelli, confessore anni 74. Reverendo don Gioseppe Leali, confessore anni 60. Reverendo don Gregorio Leali, anni 29. Reverendo don Angelo Leali, confessore anni 25. Reverendo don Giacomo Franceschini, che serve a Pacengo, anni 42. Reverendo don Giacomo Leali, anni 26. Reverendo don Francesco Zanelli, anni [*manca*]. Reverendo don Zanelli acolito, anni [*manca*]. Numero dell'anime dell'anno 1743. Confirmati 550 – non confirmati 695 – da communione 850 – che non si comunicano 395 – maritati 472 – vergini e vedove 773 – maschi 601 – femmine 644. In tutto: 1245, non compresi li sacerdoti e chierici.

|**640**| Massaria santissimo Sacramento 1725 18 marzo. Heredi quondam Giovanni Antonio Avanzo: lirazze 113.14; affitti all'anno lirazze 5.13.9 – heredi quondam Gaspar Camelloti 170.15; affitti all'anno 8.10.6 – heredi Nettini, capitale 273.3; affitti all'anno 13.13.2 – il quondam Bertolamio Veggio: 164.7; affitti all'anno 8.4.4 – il quondam Bernardin Rosa: 100; affitti all'anno 5.10 – il quondam Giuseppe Savo: 219.10.6 – affitti all'anno 10.19 – Drughian Drughiani: 281.4; affitti all'anno 14.1.2 – heredi quondam Matteo Pasqualin Sacco: 210; affitti all'anno 10.10 – heredi quondam Bernardo Sacco: capitale 516.2; affitti all'anno 30.3.2 – heredi quondam Antonio Bocchio: 341.10; affitti all'anno 17.2 – heredi quondam Federico Tosello: 154; affitti all'anno 7.10.4 – Michel Simoni: 80; affitti all'anno 4 – heredi Agostin Bertini: 147.16.9; affitti all'anno 7.5 – don Gerolamo Dusi: 480: affitti all'anno 25.8 – Vicenzo Franzone: 170.11; affitti all'anno 8.10.6. [*Totale della pagina*] capitale lirazze 3419.19.3; affitti all'anno: lirazze 177.14.11. |**641**| Giovanni Amonte: 147; affitti all'anno 12.7 – Lorenzo Menin: 770 – affitti all'anno 31.10 – Giovanni Battista Bertello: 200; affitti all'anno 10 – Giacomo Larello: 140; affitti all'anno 7.14 – Pietro Borchio: 350; affitti all'anno 17.10 – Giuglio Amonte: 192; affitti all'anno 9.2 [*Totale pagina*] capitale lirazze 1819; affitti lirazze 88.3. [*Somma con la pagina precedente: capitali annui* lirazze 3419.19.3; *affitti* 177.14.11] Totale capitali annui lirazze 5238.19.3; affitti lirazze 265.17.11. |**642**| Scodirolo 1742 26 settembre – santissimo Sacramento. Heredi quondam Giovanni Antonio Avanzo: capitale de piccoli centotredici.14 (113.14); affitti all'anno lirazze 5.13.9 – Matteo Sacco quondam Marco: 700 – affitti all'anno 28 – heredi Nichini: 273.3; affitti all'anno 13.13.2 – heredi quondam Bernardin Rosa: 100 – affitti all'anno 5.10 – heredi quondam Giuseppe Sacco: 319.12.6; affitti all'anno 10.19 – heredi quondam Matteo Sacco quondam Giuseppe: 500; affitti

all'anno 20 – heredi quondam Tronglian Trongliani: 281.4 – affitti all'anno 14.1.2 – heredi quondam Pasqualino: 210; affitti all'anno 10.10 – heredi quondam Michel Sinco: 80; affitti all'anno 4 – heredi quondam ser Giovanni Amonte: 247; affitti all'anno 12.7 – heredi quondam Giuglio Amonte: 182 – affitti all'anno 9.2 – heredi quondam Giacomo quondam Perino Ottini: 150; affitti all'anno 7.10. [*Totale della pagina:capitali* lirazze 3056.13.6; *affitti* lirazze 141.6.1]. |**643**| Heredi quondam Giovanni Battista Bertello: 110; affitti all'anno 110 – heredi Fidentio Amigo: 179. 11; affitti all'anno 11.3.10 – signor Alessandro Merigo: 100, affitti all'anno 5 – Paolo quondam Martin Savoldo: 100; affitti all'anno 5 – commun di Manerba: 550 – affitti all'anno 22 – heredi quondam Pietro Simon: 200; affitti all'anno 10 – signor Andrea Tosello: 250 – affitti all'anno 11.17.6 – Giuseppe Roberti: 500; affitti all'anno 20 – Federico Tosello quondam Andrea: 200; affitti all'anno 9 – Giovanni Battista Ottino: 1800; affitti all'anno 72. [*Totale della pagina: capitale* 4089.11; capitali antecedenti: lirazze 3056.13.6; *totale* lirazze 7146.8.6]. [*Totale della pagina, affitti:* lirazze 171.11.4; affitti antecedenti: lirazze 141.6.1; *totale* 312.17.5]. Antonio Menigo: 120; affitti all'anno: 6 – Domenga moglie di Bernardin Bocchio: 450; affitti all'anno 7.10. Zelotto: affitti all'anno: 0.15 [*Somma definitiva*] capitale lirazze 7710.8.6; affitti: lirazze 341.7.5. |**644**| Massaria 1725. Capitali allora in essere erano di lirazze 5238.19.3; prò annui: lirazze 265.17.11. Massaria 1742: lirazze 7716.8.6; prò annui: lirazze 341.7.5. [*Quadro riassuntivo*] capitali 1725: lirazze 5238.19.3; capitali 1743: lirazze 7716.8.6; in avanzo: lirazze 2477.9.3. Censi annui. 1725: lirazze 2665.17.11; anno 1743: lirazze 341.7.5; addizionati all'anno di prima: lirazze 75.9.6. Maggio 1743. Angelo Avigo priore.

|**645**| Adì 24 maggio 1743. Poliza delle supelletili dell'altar del santissimo Rosario. Due pianette, una di colori diversi e l'altra nova, con suoi fornimenti – un calice d'argento, con sua patena simile – un camise – la croce d'argento – tre tovaglie, che si ritrova sul altare – candeleri di legno inargentato 6 – una croce di ottone – una lampada d'ottone – due santorali di legno adorati – un bancho di noce dove si pone la cera – due anzoli di legno adorati e le secrete – cucini quatro a fiorame di colori diversi. Io Antonio Amonte quondam Giulio, priore. |**646**| L'entrata precedentemente della capellania del quondam Stefano Ferrari ascende de picoli a lire sei cento trenta otto soldi tredici danari sei, come chiaramente apparisce dal libro de capitali detto: lirazze 338.13.6. Manerba 24 maggio 1743. Ioannes Baptista Marchesinus notarius. |**647**| Adì 24 maggio 1743. Inventario delle supelleteli della sacrestia della spettabile terra di Montinelle nel commune di Manerba, videlicet. Pianete sei, una nera e l'altre cinque de colori diversi, con suoi fornimenti – camici sei, con suoi cordoni ed amitti – calici tre, due d'ottone et uno d'argento, con sue patene et ornamenti necessari – messali tre da vivo e due da requiem – un banco di noce da poner le supelleteli – in ingenochiatorio di pezzo. Io Giacomo Ottino quondam Andrea sacristano.

|**648**| Doce me, Domine, viam veritatis. Eseguendo le commissioni ingiuntemi dalla spettabile terra di Montinelle in ordinamento 15 luglio decorso, dalle carte e libri esibitimi raccolgo li lumi infrascritti. Ecclesia novella. 1627 21 giugno. Testamento del quondam Girolamo Moresco, nel quale si vede instituita erede universale detta spettabile terra di Montinelle, con obligazione di dispensar annualmente in perpetuo le rendite della sudetta eredità nel modo seguente, cioè: un terzo in far dir tante messe ed ufficii nella chiesa di San Bernardo; un altro terzo in dispensa di pane cotto a poveri di detta terra in tempo d'inverno o come parerà più espediente alli comissari e l'altro terzo sia proprio di questa terra, con obligo di riconoscer chi farà qualche fatica per effettuar dette obligazioni. Non si vede in che consistette detta eredità; solo si vede un calcolo delle rendite d'essa eredità, fatto li 9 novembre 1663, in cui si dice che tutta detta eredità consisteva in lirazze 345 planeti, il terzo delle quali era lirazze 115 dette. Si vede poi nel libro mastro di detta terra folio 198 tergo, scritto di mano del quondam signor Carlo Marchesini, senza giorno, mese o anno, annotata tra gl'oblighi di detta terra come segue. Per il legato del quondam Giacomo Moreschi, messe 94 a ragione di scudi 20, uffici per scudi dieci ed in fine a questa nota s'aggiunge la terza parte del dare scudi trenta; onde si calcola tutta l'entrata di detta eredità in scudi nonanta annuali e vi sarebbe un divario di lirazze 24 planeti dal calcolo predetto di lirazze 415. Non si può fissare quale di detti due calcoli e importi sia più giusto, quando non vi siano maggiori lumi. Tuttavia, trattandosi di puoco divario che mette di sole lirazze 8 planeti spagne terzo, crederei che la spettabile terra, essendo erede universale ed avendo il terzo libero di detta rendita, potesse continuare ad impiegar li 20 scudi nelle messe e li dieci nelli offici, come pure li 30 nella dispensa del pane annualmente, supplendo a quanto in ora avesse mancato, essendo bene in quelle materie abbondare.

|**649**| Ragione Antonioli.1639, 8 giugno. Testamento di transazione in cui detta spettabile terra di Montinelle aliena a dona Antonioli, moglie di Nicolò Fiorino, tutta l'eredità del quondam Girolamo di lei padre a dote e spine dovendo essa donna dar a detta terra tanti beni investiti di detta eredità per l'importare di lirazze 4.000 planeti ed essa terra esser obligata a far celebrar annualmente in perpetuo un ufficio da morto di sette messe l'uno ed impiegar il resto de frutti d'essi beni in sovvenir poveri o maritar donzele. In ordinamento 21

settembre 1647 si vede che da detta dona furono asegnati ad essa terra detti beni, ma non si vede quali e quanti siano, essendovi bensì molti testimoni di vendita, di livelo e d'affitto, ma non si dice di qual …fossero liberi catastali, dicendosi solo che erano di ragione d'essa terra. Nella precitata nota de quondam signor Carlo Marchesini si vede descritto *un uffizio per il quondam Girolamo Antonioli di messe sette* e non v'è altro in tal proposito. Nel predetto libro mastro si vedono asegnati a detta moglie Antonioli diversi capitali, parte de quali e de raggioni sono stati affrancati, onde presentemente ne sono in essere solamente otto, che rilevano lirazze 2782 e la rendita de medesimi ascende a lirazze 129.2.6. Sembra però che detta assegnazione combatte per adempier alle predette obligazioni perché, avendo detta spettabile terra conseguiti beni per lirazze 4000 … ed essendo tutti li frutti de medesimi o de capitali, formati con la loro alienazione, obligati come nella precitata transazione, supposto che tutti detti capitali rendessero il solo 4 per cento, benché ve ne siano molti al cinque, dette lirazze quattromila darebbero il frutto di lirazze 160 … che sono de picoli lirazze 273.16. Battuto da queste l'onorario dell'esattore al 10 per cento, che sono lirazze 27.7 e la spesa dell'uffizio con le sette messe, che importano circa lirazze 20.10, restarebbero lirazze 225.19, quali tutte doverebber impiegarsi in sovvegno de poveri o in maritar donzele. **|650|** Crederei però che la spettabile terra supplir dovesse all'intera assegnazione de capitali a detta ragione Antonioli sino alle predette lirazze 4000 planeti che danno de picoli lirazze 6829.4 e per l'avvenire tener cassa separata de medesimi, ad effetto che, in caso di morte d'alcuni dell'eletti, si diminuisse a proporzione la predetta contribuzione d'elemosine. E per lo passato si dovette far un calcolo esatto delle contribuzioni annualmente fatte, relativamente a capitali per il tempo che sono stati investiti ed erano stati assegnti e, se risultasse qualche ommissione, dovette supplire con una porzione all'anno negl'anni venturi con che fosse risarcita. Tomaso Bertini. In detta nota Marchesini si vede descritta altra obligazione d'un uffizio di messe sei per il quondam Tomaso Bertini, ma di questo non si vede altro fondamento e sarà bene esequirlo, dovendosi supporre che il quondam signor Carlo Marchesini, signore della nota cognitione e probità, non averà fatta detta nota senza fondamento. Bonincontro. Si raccoglie dagl'ordinamenti che detta spettabile terra fu erede anche d'un Bonincontro, ma non si vede con quali obligazioni. Sarebbe necessario veder il testamento, come anche quello del sodetto Bertino ed altri da quali fosse stata beneficata detta spettabile terra, per iluminarsi. Nella nota degl'aggravii d'essa spettabile terra, che trovo unita al detto libro mastro, vedo registrate messe 12 alla settimna, ma non vedo posti li predetti uffici; sarà però bene aggiungerli e farne seguire la celebrazione tanto per lo passato, che fossero stati ommessi, quanto per l'avvenire. Questo è quanto ho potuto raccogliere da libri e carte esibitemi. Se mi saranno esibiti li testamenti ed altre carte che vi fossero versarò sopra le medesime senza alcun aggravio della spettabile terra, ma a pura gloria di Dio, soglievo de defonti e scarico della coscienza de stimati vicinanti et ita et cetera salvo et cetera. Serafino Rotingo fattore. Salò 25 novembre 1742.

|651| A qualonque et cetera. Faccio fede et attesto io nodaro infrascritto e cancelliere del venerando pio loco della Carità laicale di Salò si come dal fu illustrissimo signor conte Sebastiano di Lodrone in suo ultimo testameno 8 decembre 1603, rogato dal signor Antonio Piazza nodaro in Brescia tra gl'altri legati lasciò alla terra della Raffa, per far celebrar messa nella sua chiesa annualmente, lire settanta cinque planeti; tanto anco appare nella tabella degli oblighi che hanno esso pio Loco, le quali lire settanta cinque planeti vengono pontualmente pagate da esso pio Loco al reverendo capellano della terra. In fede et cetera. Salò 15 maggio 1743. Marcus Gilardi quondam domini Christophori de Tusculano Riperiae Salodii, publicus veneta auctoritate notarius et cancellarius antedicti venerandi pii Loci et in fidem publice subscripsit. **|652|** A qualcunque et cetera faccio indubitata fede siccome il pio Luogo della veneranda Carità laicale di Salò paga anualmente al reverendo capellano della terra della Raffa, in ordine alla testamentaria disposizione del quondam illustrissimo signor conte Sebastiano di Lodrone, come nel suo testamento et cetera lire settantacinque planeti;fanno di più lirazze 128. Salò 15 maggio 1743. Carlo Geoloni, rappresentante del sudetto pio Luogo.

|654| Inventario degli utensili e mobili del venerando altare del santissimo Corpo di Giesù Cristo all'altar maggiore della beata Vergine nella venerabile pieve di Manerba. Per le solennità. La tovaglia dell'altare – sei candeglieri di legno inrgentati – quatro palme a fiori diversi – due angeli di legno dorati – un crocefisso piccolo adorato in parte – la secreta di legno inargentata – le tavolette *In Principio* e *Lavabo* inargentate – la tela che copre la pala – li cossini di damasco – la tela che copre l'altare – il campanello – il parapetto di damasco – due cerforali con angeli sopra adorati. Per li giorni feriali et altri giorni festivi non solenni. La croce grande d'ottone, con l'anima in mezzo di legno – piccolo crocefisso in mezzo ad essa croce, con le figure delli evangelisti e pellicano – sei candeglieri d'ottone – la secreta di legno adorata – le tavolette *In Principio* e *Lavabo*, con cornici nere – tre fiori di cartone inargentati – tovaglie tre usate – li cossini di damaschetto – la vedriata alla spera dell'altare con la ramata. **|655|** Seguono altri mobili e utensili per il

santissimo Sacramento e Viatico. Un fanale grande adorato – una piccola pisside d'argento adorata, da portare il Venerabile all'infermi, con la sua scatola – la bandiera di seta grande e cordone simile, con l'immagine del Sacramento e beata Vergine – l'ombrella grande per coprire il Santissimo portandosi all'infermi – l'ombrella picciola di damasco rosso, con liste d'oro per detta causa – quattro fanali o lanterne – un paradisino – un piviale – due continenze, una feriale e l'altra festiva – l'ostensorio per il santissimo Sacramento, fatto poco fa aggiustar dalla detta scola, quale è in inventario anche del signor arciprete – un velo di seta da coprire la lapide quando vi è dentro il Sacramento – la coperta di damasco che copre il letto dell'infermi poveri, quando vi si porta il santissimo Viatico. Cere in torcie, candelotti e candele libre 8 in circa, che servono per l'accompagnamento del santissimo Sacramento nel giorno del Corpus Domini e alla processione del venerdì santo, oltre altre cere per l'accompagnamento del santissimo Viatico e quelle dell'altare – banchi 4 ove si ripongono esse cere e altri mobili dell'altare e per l'accompagnamento del Santissimo - **|656|** un paradisino ove si espone il santissimo Sacramento sopra il tabernacolo dell'altar maggiore, quando si fanno l'esposizioni tra l'anno – le tele nere per il venerdì santo – due baldachini, un feriale e l'altro solenne – il confalone della veneranda schola. Manerba 24 maggio 1743. Angelus de Vico, prior dictae venerandae societatis et notarius veneta auctoritate ac collegiatus Riperiae Salodii scripsit, subscripsit et signavit et cetera, ad laudem Dei onnipotentis et beatae Mariae Virginis.

|657| Inventario delli utensili e mobili per il venerando altare di santa Lucia della terra di Balbiana, comun di Manerba, fatto in occasione della visita di monsignor illustrissimo e reverendissimo signor Giovanni Bragadino vescovo di Verona et cetera. Li 24 maggio 1743. Per le feste. La croce d'ottone grande, con l'anima di legno – crocefisso piccolo e figure delli 4 evangelisti e pelicano. Nella chiesa. Sei candeglieri di legno inargentati, intagliati – palme quatro di fiori diversi – la secreta di legno inargentata, intagliata a fiori – le tavolette *In Principio* e *Lavabo*, intagliate, inargentate – la lampada – li cossini di coridor a fiori – due angeli di legno adorati – tovaglie quatro, una intovagliata e l'altre tre di lino per le feste e giorni feriali – candeglieri quatro di legno inargentati, con palme due di cartone inargentate. Per li giorni feriali. Candeglieri due d'ottone – la secreta intagliata adorata – le tavolette *In Principio* e *Lavabo*, con cornici – li banchi in coro, dove si ripongono detti utensili - **|658|** il campanello – la cmpana sopra il campanile – il parapetto dalle feste e feriale. Nella sacristia. Pianete una per le feste, con li suoi veli e borse – due feriali, con li suoi veli e borse – una da morto, con il suo velo e borsa – altra color violaceo, con velo e borsa – un calice – il lavello d'ottone – due camisi novi per le feste, con li amiti – uno usato per li giorni feriali, con li amiti – il preparatorio per la santa messa – un banchetto da inginochiarsi – il banco dove si ripongono detti paramenti, con li cassettoni – altri due cancelli per il calice – purificatorii e ampolline con la sotto coppa. Angelo A Vico priore. **|659|** Inventario delle robbe, libri e utensili della veneranda schola della dottrina cristiana della chiesa della Santissima Trinità in Solarolo, concorrendovi essa terra e le altre terre, cioè Balbiana, la pieve e Gardone. Un libro maestro coperto di carta pegora della dottrina cristiana – due libri coperti di carton bianco, sopra uno de quali sono descritti li confratelli e sopra l'altro le consorelle d'essa veneranda scola – due libretti in longo, uno segnato I.N.D. sopra il quale si descrivono gli operarii e tutti quelli che intervengono alla dottrina; sopra l'altro si descrivono li reverendi che intervengono a insegnar la dottrina crisitana – due altri libretti in longo, segnato uno nel frontespizio 1708, l'altro segnato 1715 – altro che principia 20 marzo 1707 e l'altro che principia 24 agosto 1722 – altro con il cartone di carta tutchina, che principia: Registro delle messe – altro in quarto, coperto di carta simile, principia: 5 genaro 1681 – l'altro di cartone bianco, nel quale sono descritti li confratelli deffonti - **|660|** altro in longo senza cartone, principia: 28 ottobre 1694 – un orologgio – un campanello – un calamaro di piombo – un Belarmino – libretti dalle lodi numero 16 – dottrine cristiane delle 4 classi numero 18 – dottrine picciole della prima classe numero 14 – un salterio per l'oratione da cantarsi: Dio mi salvi, Regina, con altre carte Sommo Ben et cetera. Manerba 24 maggio 1743. Angelo a Vico, priore della dottrrina cristiana antedetta. **|661|** [A margine: Legato per le donzelle che intervengono alla dottrina cristiana] Copia di legato fatto dal quondam molto reverendo signor don Giovanni Maria Merigo di Manerba ed estratto dal suo testo del dì 7 ottobre 1680 rogato dal quondam signor Benamato Benamati nodaro, del tenor seguente: "Ordino e voglio che ogn'anno in perpetuo il primo giorno di maggio, nel qual cade l'indulgenza plenaria della dottrina christiana, che dalli miei commissari o maggior parte di loro, con l'assistenza del sotto priore della medesima scola, sii fatto scielta di 24 figliuole donzelle descritte nel catalogo della dottrina cristiana nella parochial di Maderno, compreso ancora un terzo di quelle della schola del Monte Maderno, che saranno sedeci d'abasso e otto del monte e queste 24 donzelle, doppo terminata detto giorno la schola cristiana, s'habbino a trattener in chiesa, con l'assistenza de commissarii o maggior parte di loro, assieme con il signor sotto priore e in mezzo sii posto un tavolino con una croce, sopra del quale, in un vaso o sii calice, siino posti 24 bolettini, uno de quali dica *Gratia* e gl'altri *Patienza*, quali tutti

ripiegati uguali, siino cavati dalle sudette 24 donzelle uno per cadauna, da esser principiata l'estrazione ad ogni meglior modo dalle più mature d'età. Finita l'estrattione et aperti per ordine dalli medesimi miei signori nominati essi bolettini, quella donzella a cui la sorte averà portato il bolettino *Gratia* habbi a conseguir, al tempo del suo matrimonio, lire cento piccoli, qual danaro si doverà da miei commissarii reponer sopra il Monte di Pietà di |**662**| Maderno, per esser coll'istessa donzella sborsato al tempo come sopra e questa non possi aver più addito ad altro concorso di *Gratia* li anni venturi, onde, se accadesse che questa gratia la donzella morisse avanti il suo maritare, voglio e ordino che il beneficio di detta gratia resti diviso: la mettà da spendersi nell'obito della già morta e l'altra mettà decada nella donzella alla quale l'anno susseguente toccarà la sorte, nelle forme e modi predetti e così successivamente di tempo in tempo s'habbi da osservare; e, mentre si farà questa fontione, ordino che sopra il mio sepolchro sii accesa una candela in dimostranza, se non della corporale, almeno della spirituale mia assistenza all'opera medesima. Doverà però di tempo in tempo preceder per li miei commissarii aviso alle donzelle per trovarsi pronte all'essecutione di questa mia volontà. [A margine: Per Maderno] Parimente voglio e ordino che cadaun anno in perpetuo, la domenica susseguente al primo giorno di maggio, sii fatta una simile estratione di 24 bolettini, di tanti figlioli della terza classe, quando non sii compito il numero di quelli della seconda e osservato il modo sopradetto per le donzelle, sii adempito per li sodetti miei commissarii e sotto priori: saranno posti 24 bolettini in vaso come sopra, uno de quali dica *Gratia* e quello a chi toccarà la gratia debba aver una croce d'argento di valor o prezzo di lire 7, proibendo che quello a cui sarà toccata la grazia della croce non possa aver più logo ad altre concorrenze d'anni susseguenti. |**663**| [A margine: Per Manerba, nella chiesa della Santissima Trinità in Solarolo] Parimente ordino e voglio che, alle feste delle Pentecoste, almeno il giorno della Santissima Trinità, nella parochiale di Manerba, nella qual chiesa s'essercita la scola della dottrina cristiana, che i miei commissarii, o la maggior parte di quelli, prendano quest'incommodo di ritrovarsi, con la premessa dell'aviso e notitia, per far un'estratione medesima di quelle donzelle e, servata la forma e modo simile a quelli di Maderno, fatti e cavati li 24 bolettini, quella che averà la parte della gratia, habbi d'avere come quelle di Maderno le lire cento, da essere riposte sopra il Monte di Maderno, per riprenderle prontamente al tempo del matrimonio a quella che averà riportata la gratia e, occorrendo che premorisse, sii adempito come di sopra egualmente a queste di Maderno. E che il simile s'osservi anco con li figlioli della medesima scola nella chiesa della Trinità istessa e questo, tanto nella scola di Maderno come di Manerba, per stimolo di emulatione spirituale al viver in carità cristiana. Datta detta copia all'illustrissimo signor Albertini, vicario generale, in visita et cetera 25 maggio 1743.

|**664**| **N** – Praesentata die 23 maii 1743 in pastorali visitatione plebis Manerbae.

|**665**| **O** – Parochialis ecclesia Sancti Martini de MONICA

|**666**| Nota distinta di quanto a me infrascritto fu comesso da sua eccellenza reverendissima Giovanni Bragadino,vescovo di Verona, conte et cetera. San Martino, vescovo di Turone, titolare di questa chiesa parochiale di Moniga, consacrata sotto il dì 13 ottobre. Questo beneficio fu a me conferito per concorso da sua eccellenza reverendissima Francesco Trevisano defonto, con bolle pontificie, ut patet et cetera. Li altari in questa parochiale eretti sono quattro, con loro portatile. L'altare maggiore, privileggiato il venerdì d'ogni settimana per li confratelli e consorelle della compagnia del santo Suffragio, sotto li auspicii del glorioso patriarca san Giuseppe et con quelle indulgenze che si vedono dalli brevi che si presentano. Altro della schola santissimo Sacramento, governato e proveduto dalla schola medesima. Altro del santissimo Rosario, pure dalla medesima schola è proveduto e governato. Altro sotto il titolo di san Nicola da Tolentino, governato e proveduto dalla charità del comune. Obligo di messe. All'altare sudetto di san Nicola: messe sei in settimana perpetue et queste celebrate vengono dal reverendo signor don Battista Ton et già per testamento Corona. Aministratore di questa capellania il comune. |**667**| Altra messa del quondam Rossi all'altare della schola santissimo Sacramento et questa quotidiana e celebrata da più sacerdoti di questa terra. Aministratore il comune. Oratorii. Sotto questa parochiale vi sono due oratorii, l'uno intitolato la Beata Vergine della Croce, governato da questo comune; l'altro l'Immaculata Concettion di Maria, con l'obligo di due messe in settimana ed è de signori reverendi fratelli Pasini di Desenzano. Obligo di offici si celebrano in questa parochia perpetuamente. Officio Percacino di dodici messe per obligo della schola santissimo Sacramento. Officii numero 2 per il signor Gardino, di tutti li sacerdoti di questa terra, per obligo del comune. Altro officio Temelina si faceva avanti sotto miei precessori, né più si celebra per essere svaniti li capitali, come asseriscono li regenti. In fede et cetera. Giuseppe Bulgherini parroco. |**668**| Nota delli sacerdoti di questa terra di Moniga con la loro età. Reverendo don Giovanni Battista Fedrici d'anni 75, reverendo don Giovanni Battista Ton d'anni 69, reverendo don Baldassar Ton fratello d'anni 63, reverendo don Paolo Montanari d'anni 45, reverendo don Orazio Bazoli d'anni 39, reverendo don Giuseppe Bulgherini

d'anni 27. Confessori. Reverendo don Scipio Bazoli d'anni 55, reverendo don Francesco Fedrici d'anni 44, reverendo don Pietro Bazoli d'anni 39. Nota dell'anime soggette a questa cura. Huomini, donne e fanciulli sono al numero di 513; uomini distintamente 170, donne distintamente 188, fanciulli 155; [*Totale*] 513; da comunione 358. Nota delle allevatrici. Elisabetta moglie di Bazol Bazolo d'anni 47, Lucia moglie di Giovanni Chiappino d'anni 39. In fede et cetera. Moniga primo maggio 1743. Giuseppe Bulgherini parroco**.**
[*Nota: Le tre pagine seguenti sono illeggibili per l'inchiostro troppo sbiadito. Si cerca di individuare l'argomento di ciascuna***]** |**669**| Nota de beni del molto reverendo don Baldassar Ton.
|**670**| Case delli oltrascritti beni, un anno con l'altro.
|**671**| Nota dell'entrate un anno con l'altro.

|**672**| Adì 26 magio 1743. Poliza de beni di ragione della parochiale di Santo Martin di Moniga, come in catasto al foglio 113 et foglio 114. Seguono videlicet. Santo Martino: arativa, vitata, arboriva; confina la strada – in catasto lire 44. Namponte prima: arativa, rasoliva; confina Francesco Tona – in catasto lire 36. Namponte seconda: prativa; confina li heredi Francesco Ton – in catasto lire 19. Namponte terza: arativa, rasoliva; confina li heredi Gasparo Ton – lire 12. Sopra Padule: arativa, rasoliva; confina la strada publica da due – lire 46. Treghosago: vegriva; confina li signori Montanari – lire 1.10. Detta: prativa, ne confini dentro Montanari – lire 17.10. Terra prativa; confina li heredi Agostin Acchetto – lire 8. Monte: vegriva; confina il signor Giovanni Zaltieri – lire 5. Detta: arativa, arboriva; confina la signora Bianca Bergognona – lire 12. Casale; arativa, vitata, arboriva; confina li signori Donati – lire 40. [*Totale*] lire 241. Volpena o sia Casaleto: arativa, arboriva; confina la strada – in catasto lire 5. Valentin: arativa, vitata, arboriva; confina il signor Giovanni Andrea Federici – lire 45. Ancona o sian Solici: olivata; confina il signor Giovanni Battista Federici – lire 7.10. Fontanelle: arativa, vitata, arboriva; confina li heredi Giuseppe Dottò – lire 18. Croce: arativa, arboriva; confina li heredi Gioseppe Bolgorsio – lire 1. Pergole: prativa, arboriva e pascoliva; a parte tutta confina il signor Giovanni Battista Zaccomini – lire 127.10. Ghirardi: arativa, arboriva; confina li heredi Pietro Ghemodi – lire 19. Santo Giovanni: arativa, arboriva, ne confini di Giuseppe Bolgarsini – lire 2 [*Totale*] lire 125. |**673**| Pioppa: arativa, arboriva; confina a Gioseppe Bolgarsin – lire 10. Morone: arativa, arboriva; confina il signor Gioseppe Bazolo – lire 21. Cossa o sia Cossa Longa: arativa, arboriva; confina le reverende madri di santo Benedetto di Salò – lire 2.10. [*Totale*] lire 33.10. Salizza: arativa, arboriva; confina li signori Donati – in catasto lire 13. Mirabella o sia Monte Pino: vegriva et arativa rasa; confina li heredi Giacomo Giano – lire 10. Castello: arativa, vitata; confina li heredi di Tomaso Bazolo – lire 3. Detta: arativa, arboriva, ne confini di Giacomo Marchetti – lire 2.10. Detta: parte di pezza di terra arativa, vitata, arboriva; confina il reverendo Baldessar Padella – lire 2. Cibiache: arativa, vitata; confina don Giacomo Marchetti – lire 6 [*Totale*] lire 36.20. Gioseppe Bazoli nodaro attuale del spettabile commune di Moniga. |**674**| Adì 25 maggio 1743. Notta de capitali che attrovasi avere la veneranda scola santissimo Sagramento eretta in questa terra: sono numero quaranta cinque, cavo de quali annualmente sono lire 727.8.2; il cavo de quali serve per l'altare medesimo. Un velo di cambra bianco – un capello rosso, una veste rossa che serve per portare il stendardo, come anche il suo camise bianco, unito – una coperta verde di seta, che serve a comunicare li infermi – due ghirlande per la beata Vergine Maria et l'altra per il suo Figliolo – due cossini bianchi e rossi di raso, con sue liste d'oro falso – una tovalia intovaliata con li suoi pizzi – altra tovalia di lino con pizzetti – due tovalie di lino con li suoi pizzi – due sotto tovalie – due cossini di corame – una vestina, serve per il Bambino Giesù – candelieri di legno inargentati 6 – candelieri di ottone 8 – una croce di ottone con li suoi bastoni – quattro lanterne di latta usate – altre quattro lanterne di legno indorate, nove con le sue camise – una lampeda di ottone – un velo della beata Vergine Maria, con fiori vecchi – sei palme di fiori novi – una croce di ottone sottile nova – tre banchi, uno di noce con la sua sede e due di asse – un'altra sotto tovalia di lino – sei candelieri, segrete tre, quattro vasi, sua croce - |**675**| lampeda, tutti di ottone fino inargentati, comperati di novo – un centenaro di pietra per riponere l'olio, serve per la lampeda. Gioseppe Bazolo, capellano di detta scola. |**676**| Adì **27** maggio 1743. Notta di tutti li capitali che attrovasi havere la veneranda scuola santissimo Sagramento, eretta in questa terra e sono li seguenti, ciovè: un capitale al foglio 160 livellato, che è di lire 215.5, dato a censo a Giovanni Maria e Giacomo Ton; paga all'anno lire10.15.3. Altro capitale al foglio 1.59, che è di lire 150, dato a censo a Gioseppe e Felice Giugali, Bolgarini Magniuto; paga all'anno lire 7.10. Altro capitale al foglio 1.58, che è di lire 100.16, dato a censo a don Giorgio quondam Tomaso Bazolo; paga all'anno lire 5.6. Altro capitale al foglio 157, che è di lire 200, dati a censo a Gierolamo fu Battista Antonioli; paga all'anno lire 0. Altro capitale al foglio 156, che è di lire 2000, dato a censo a donna Lucia relicta quondam Giovanni Bolgarin; paga all'anno lire 80. Altro capitale al foglio 155, che è di lire 378.8.6, dati a censo alla signora Felice moglie del quondam Gioseppe Bolgarin; paga all'anno

lire 17.8. Altro capitale al foglio 154, che è di lire 725.11, dati a censo a don Benedetto Andreis; paga all'anno lire 29.6. Altro capitale al foglio 153, che è di lire 770, dato a censo a don Quinto fu Gioseppe Bolgarin; paga all'anno lire 30.86. Altro capitale al foglio 152, che è di lire 625, dato a censo alli heredi quondam Agostin Acchetto; paga all'anno lire 25. Altro capitale al foglio 151, che è di lire 700, dati a censo a don Agostin Achetti; paga all'anno lire 28. |**677**| Altro capitale al foglio 150, che è di lire 670.12.10, livellario formato con il signor Anibale Bertelloni; paga all'anno lire 23.14. Altro capitale al foglio 149, che è di lire 422, dato a censo al signor Vincenzo Federici; paga all'anno lire 22.3. Altro capitale al foglio 148, che è di lire 260, dato a censo alli heredi Guglielmo Andreis; paga all'anno lire 13. Altro capitale al foglio 147, che è di lire 140.11.6, dato a censo a Giovanni Maria Gherardi; paga all'anno lire 7.8. Altro capitale al foglio 146, che è di lire 707.15, dato a censo a don Gioseffo Gherardo figlio di Gherardo; paga all'anno lire 24.19. Altro capitale al foglio 145, che è di lire 100, dato a censo alli signori Giovanni e Margarita giugali Bolgarsini figlio di Bolgarsin; paga all'anno lire 5. Altro capitale al foglio 144, che è di lire 302.1.4, dato a censo a Giovanni Pietro quondam Giovanni Maria Barolo; paga all'anno lire 15.2. Altro capitale al foglio 143, che è di lire 307.7, dato a censo a don Giovanni Antonio quondam Francesco Bazolo; paga all'anno lire 15.7.4. Altro capitale al foglio 140, che era antico (lire 0), formato con li heredi quondam Gioseppe Dottà; paga all'anno lire 1.14.1. Altro capitale antico al foglio 139, formato da Gioseppe quondam Bortolomeo Bozolo; paga all'anno lire 3.9.2. Altro capitale antico al foglio 138, formato con li heredi Francesco Bazolo; paga all'anno 9.18.8. |**678**| Altro capitale antico al foglio 136, formato con li heredi Vincenzo Antonioli; paga all'anno lire 15.2. Altro capitale livellario al foglio 135, che è di lire 349.2, formato con li heredi Francesco Maria Costa; paga all'anno lire 17.9. Altro capitale antico libro livello al foglio 134, formato con li heredi quondam Giovanni Maria Costa; paga all'anno lire 5,12,6. Altro capitale antico al foglio 133, formato con don Giacomin Gherardi; paga all'anno lire 2.17. Altro capitale antico al foglio 132, formato con li heredi quondam Faustin Bazolo; paga all'anno lire 1.19.1. Altro capitale livellario al foglio 131, che è di lire 40, livellato alli heredi Bernardin quondam Francesco Ton; paga all'anno lire 2. Altro capitale antico al foglio 130, con Zuanne Gherardi; paga all'anno lire 2.16.6. Altro capitale al foglio 128, che è di lire 276, dato a censo a Gioseppe quondam Pietro Antonio Bolgarsin; paga all'anno lire 14.8. Altro capitale al foglio 127, che è di lire 130.5, dato a censo a Pietro figlio di Gioseppe quondam Quinto Bolgarsin; paga all'anno lire 7.3.3. Altro capitale antico al foglio 126, formato con Giovanni Pietro Chiappin; paga all'anno lire 3. Altro capitale antico al foglio 125, formato con Matteo Padella; paga all'anno lire 3.2.2. Altro capitale antico al foglio 124, formato con Domenico Pedrosto; paga all'anno lire 2. |**679**| Altro capitale livellario al foglio 121, che è di lire 367, formato con Battista quondam Domenico Antoniolli; paga all'anno lire 13.6. Altro capitale antico al foglio 117, formato con don Matteo quondam Tomaso Bazolo; paga all'anno lire 1.6.3. Altro capitale antico al foglio 115, formato con li heredi quondam Giacomo Bazolo; paga all'anno lire 2.3.9. Altro capitale antico al foglio 113, formato con Gioseppe Bolgarsin quondam Battista; paga all'anno lire 8.14. Altro capitale al foglio 111, che è di lire 115, dato a censo a don Guglielmo figlio quondam Battista Bazolo; paga all'anno lire 5.16. Altro capitale livellario al foglio 105, che è di lire 108.8, livellata a Pietro Gherardi; paga all'anno lire 9.5. Altro capitale censuario al foglio 100, che è di lire 410, dato a censo alli heredi quondam Faustin Bodono; pagan all'anno lire 21.10.5. Altro capitale livellario al foglio 98, che è di lire 77.18.8, formato con Matteo Padella; paga all'anno lire 24.4. Altro capitale al foglio 97, che è di lire 119, dato a censo al signor Clemente Bazoli; paga all'anno lire 5.19. Altro capitale al foglio 92, che è di lire 225, dati a censo a Andrea Andreis; paga all'anno lire 12.7.6. Altro capitale al foglio 87, che è di lire 512.4, dati a censo a don Giacomo quondam Gaspero Ton; paga all'anno lire 26.12.8. |**680**| Altro capitale al foglio 28, che è di lire 105 planeti, dato a censo a don Antonio Fornaro; paga all'anno lire 9. Gioseppe Bazoli cancelliere di detta scola. |**681**| Adì 27 maggio 1743. Notta de capitali che attrovasi havere la scola santissimo Rosario et heredità Amadori. Un capitale come il libro heredità Amadori al foglio 65 di lire 246, dati a censo a Battista Fodel quondam Domenico Antonioli; paga all'anno lire 4.18.5. Altro capitale al foglio 64, di lire 125, dati a censo a Giovanni Antonio quondam Faustin Bazolo; paga al anno lire 6. Altro capitale al foglio 63, di lire 125, dati a censo a don Francesco quondam Faustin Bazolo; paga al anno lire 4. Altro capitale al foglio 62, lire 323.13, dati a censo al signor Gioseppe Zonelli; paga al anno lire 14.11.6. Altro capitale al foglio 61, di lire 206.7.6, dati a censo a don Pietro quondam Francesco Bazol molinaro; paga all'anno lire 6.3.6. Altro capitale al foglio 60, di lire 300, dati a censo a Bortholamio Toselli di Manerba; paga al anno lire 15. Altro capitale al foglio 59, di lire 300, dati a censo Federico Tosello di Manerba; paga al anno lire 15. Altro capitale al foglio 58, di lire 253.10, dati a censo a don Antonio quondam Rocco Merigo di Manerba; paga al anno lire 6.6.9. Altro capitale al foglio 57, di lire 400, dati a censo alli heredi quondam Giacomo Dottà; paga al anno lire 15.6.6. Altro capitale al foglio 56, di lire 175, dati a censo alli heredi quondam Giacomo Dottà;

paga al anno lire 36.18. |**682**| Altro capitale al foglio 55, di lire 215.2.6, dati a censo a don Giovanni quondam Faustin Gherardo; paga all'anno lire 10.15. Altro capitale al foglio 54, di lire 250, dati a censo a don Giovanni quondam Faustin Gherardi; paga al anno lire 12.10; restano rascossi dal molto reverendo signor arciprete. Altro capitale al foglio 51, di lire 185.10, dati a censo a Francesco quondam Giovanni Battista Bazolo; paga al anno lire 9.6. Altro capitale al foglio 50, di lire 813.7.6, dati a censo al signor Anibale Bertolazzi; paga al anno lire 28.9.10. Altro capitale al foglio 49, di lire 0 per una pezza di terra livellatali dalla scola a don Giacomo quondam Pietro Bolgarin; paga al anno lire 25.10. Altro capitale al foglio 48, di lire 157.19, dati a censo a don Giacomo quondam Gaspero Ton; paga al anno lire 6.6. Altro capitale al foglio 47, di lire 110, dati a censo a don Baldesar quondam Batista Padella; paga al anno lire 6.1. Altro capitale al foglio 45, di lire 165.17, dati a censo alli heredi quondam Giacomo Andreis; paga al anno lire 8.5.9. Altro capitale al foglio 44, di lire 493.12, dati a censo a don Giuseppe Gherardi; paga al anno lire 17.1.6, rascossi dal molto reverendo signor arciprete. Altro capitale al foglio 43, di lire 878.13, dati a censo a don Gioseppe Gherardi; paga al anno lire 65.10. Altro capitale al foglio 42, di lire 686.6.6, dati a censo a Cristoforo Bazolo; paga al anno lire 20.12. |**683**| Altro capitale al foglio 41, di lire 245.2, dati a censo alli heredi Bortolamio Costa; paga al anno lire12.17.4. Altro capitale al foglio 32, di lire 122.18, dati a censo a don Quinto Bolgarin quondam Gioseppe; paga al anno lire 6.2.8, de quali decorsi ne resta rascosso il terzo dal molto reverendo signor arciprete. Altro capitale al foglio 57, dati a censo a don Quinto quondam Gioseppe Bulgarin; è di lire 266.14.3; paga al anno lire 13.6.8. Altro capitale al foglio 56, di lire 154.11.6, dati a censo a Gioseppe Bolgarin quondam Pietro Antonio; paga al anno lire 7.16.6. Altro capitale al foglio 55, che è di lire 368.18, dati a censo a don Giovanni Constanzo; paga al anno lire 14.16. Altro capitale al foglio 40, che è di lire 300, dati a censo a Giovanni Giacomo quondam Inocente Marchetti; paga al anno lire 15. Altro capitale al foglio 39, che è di [*manca*] che sono una pezza di terra livellata a Giacomo quondam Vincenzo Antoniolo, che paga al anno lire 13.8. Altro capitale livellario, fatto con don Giacomo quondam Giovanni Battista Bazolo, livellato foglio 5; paga al anno lire 5.11.4, che sono lire 206.19. Altro capitale al foglio 4, che è di lire 140.2.6, con li heredi quondam Tomaso Bazolo livellario; paga al anno lire 4.4. Altro capitale livellario al foglio 2, di lire 156.17, fatto con don Giacomo Bazolo quondam Giovanni Antonio; paga al anno lire 13.11.3. Gioseppe Bazolo, cancelliere di detta scola.

|**684**| Adì 25 maggio 1743. Notta de capitali che attrovasi avere la veneranda scola santissimo Rosario et heredità Amadori; sono numero venti otto, il cavo de quali annualmente assende a lire 350.19.4. De capitali dell'heredità Amadori un terzo s'aspetta al molto reverendo signor arciprete et un terzo per la dispensa del pane si dà a povero nelle sante feste pascali. Inventario delle supellettili servono all'altare della veneranda scola santissimo Rosario. Una tovalia di lino con li suoi pizzi – un'altra di renso usata, con li suoi pizzi – un'altra intovaliata, con franze – un'altra tovalia – tre veli da coprire la nichia della beata Maria Vergine – un tocco di raso di seta, con sua lista falsa – un velo di seta morello – una franza d'oro da parapetto di brazza tre et una quarta et mezza – una tovalia buona – vasi otto di legno inargentati – due parapetti di seta giali e rossi vecchii – un parapetto di seta con diversi colori, vecchi – un velo per la beata Vergine Maria di seta rosso e vechio – un altro velo di lana guernito d'oro e di seta, con pizzi d'oro falso – una tovalia di lino, con pizzi, nova – un drappo rosso di Maria, foderato di tela rossa – una ghirlanda per la beata Vergine o sia di nostro Signore – due cossini col parapetto di corame – due ghirlande, una serve per la beata Vergine et l'altra per il suo Figliolo, d'argento – un velo violetto senza pizzi – una veste della beata Vergine, con lista d'oro et d'argento falso - |**685**| candelieri sei con la croce, sue segrette, con quattro vasi tutti di legno indorati novi, con sei palme nove, con la cornise sopra li candelieri e sopra la croce – candelieri di ottone sei – due croci di ottone – quattro candelieri di legno inargentati – una tovalia con pizzi e due sotto tovalie – due lampade, una che serve al altare della beata Vergine Maria e l'altra al effiggie di santo Martino, di ottone – il confalone della scola santissimo Rosario – un centenaro di pietra, serve per riponere l'olio per la lampada di detto altare. Gioseppe Bazolo, cancelliere di detta scola. |**686**| Adì 25 maggio 1743. Inventario delle supellettili esistenti in questa chiesa parochialle di Santo Martino di Moniga. Un paramento in quarto di damasco bianco, ciovè piviale, pianeta con suoi fornimenti, tonicelle pure con suoi fornimenti – baldachino del medesimo, dalmasco e colore – continenza de tela d'oro – altre pianete, cioè una pianeta di diversi colori , filo damasco seta, foderata di manto verde – altra pianeta di seta di diversi colori, foderata di tela – altra pianeta di raso seta verde ondegiata, con suoi fornimenti – altra pianeta morella di damasco, con li suoi fornimenti – altra pianeta di damasco bianco e rosso, con festoni per mezzo – altra pianeta verde, foderata di tela di seta, con li suoi fornimenti – altra rossa di damasco cremese, con suoi fornimenti – due pianete di drapetto simili, con suoi fornimenti – un piviale con toniselle di damaschetto rosso – una pianeta morella con feston rosso, con suoi fornimenti – altra pianeta morella, con suoi fornimenti – una pianeta di rasetto a righe,

con suoi fornimenti – altra pianeta nera a fiorame, con suoi fornimenti – altra pianeta verde di rasetto mista col bianco, con li suoi fornimenti - |**687**| altra pianeta nera di lana, con suoi fornimenti. Seguono li calici di ottone adorati, cioè numero tre con suoi fornimenti, uno de quali ha la patena d'argento. Argenteria. Calici due, con sue patene, teribolo con sua navicella, ostensorio e sua pace. Un stendardo di damasco rosso guernito – drappi pezze tredici di damasco rosso e gialo per adobar la nostra chiesa – camisi quattro, uno de quali stoccato. L'altare maggiore fatto di marmo, con la sua custodia simile e suo conopeo di seta a righe, con la sua chiave d'argento – candelieri otto di ottone, con sue segrete – due cerii pasquali – la sua lampeda di ottone – una croce di ottone. Parte de quali fornimenti o siano supelleteli ve ne hanno le venerande scole santissimo Sagramento e santissimo Rosario. Gioseppe Bazoli nodaro, attore del spettabile comune di Moniga. |**688**| Adì 9 ottobre 1740. Copia di parte presa dalla signoria vostra di questo spettabile publico di Moniga, tratta dal libro dello stesso al foglio 65, aliis omissis. Segue videlicet. Vedendosi qualche disordine nel celebrare la messa nella chiesa alle Pergole avanti la messa cantata da reverendi sacerdoti beneficati da questo spettabile publico contro ogni buon ordine; onde per levare tale abuso, il spettabile comune propone parte che elli s'intende che chiunque sacerdote beneficato dirà messa avanti la messa parochiale ne giorni festivi solamente contro l'intenzione publica, s'intenda privo di messe, residenze e d'ogni utile corrisponde il comune a sacerdoti. Ponghino li loro voti nel bianco e chi non, nel rosso, dovendo il spettabile signor console portarne notitia al molto reverendo signor nostro arciprete, per lume et cetera. Pro: 18; contra:1. Ioseph Bazolus notarius actualis spectabilis communis Monigae, extraxi fideliter et cetera.

|**689**| 1743 28 maggio – Moniga. Per occasione della visita pastorale, notta de capitali di ragione della chiesa della beata Vergine Maria della Croce, eretta in Campagna.

Capitale foglio 38	rendita lire 7.14	capitali lire 139.10
Capitale foglio 68	rendita lire 18.1	capitali lire 361.1
Capitale foglio 69	rendita lire 14.11.9	capitali lire 291.15
Capitale foglio 73	rendita lire 8.1	capitali lire 171
Capitale foglio 80	rendita lire 5	capitali lire 100
Capitale foglio 81	rendita lire 11	capitali lire 200
Capitale foglio 82	rendita lire 4.3	capitali lire 64.2
Capitale foglio 84	rendita lire 10.12	capitali lire 201.12
Capitale foglio 85	rendita lire 11	capitali lire 200
Capitale foglio 86	rendita lire 15	capitali lire 399.1
Capitale foglio 87	rendita lire 14.14	capitali lire 244.15
Capitale foglio 88	rendita lire 15	capitali lire 300
Capitale foglio 89	rendita lire 31.8	capitali lire 785.16
Capitale foglio 92	rendita lire 11	capitali lire 200
Capitale foglio 93	rendita lire 23.11	capitali lire 471
Capitale foglio 94	rendita lire 36.3	capitali lire 723.16
Capitale foglio 95	rendita lire 9.3	capitali lire 175
Capitale foglio 96	rendita lire 13.2	capitali lire 250
Capitale foglio 79	rendita lire 13.2	capitali lire 250
Capitale foglio 98	rendita lire 33.12	capitali lire 450
Capitale foglio 99	rendita lire 19.11	capitali lire 384
Capitale foglio 101	rendita lire 71.10	capitali lire 1430.6
Capitale foglio 104	rendita lire 36.10	capitali lire 730.13
Capitale foglio 106	rendita lire 15.15	capitali lire 300

Somma rendita lire 439.3.9; *somma capitali* lire 8823.7 |**690**|

Capitale foglio 107	rendita lire 5.19	capitali lire 114
Capitale foglio 100	rendita lire 6.8	capitali lire 128.1
Capitale foglio 112	rendita lire 8.11	capitali lire 156.10
Capitale foglio 114	rendita lire 6.4	capitali lire 124.13
Capitale foglio 116	rendita lire 17.3	capitali lire 493.12
Capitale foglio 117	rendita lire 16.4	capitali lire 540.2
Capitale foglio 118	rendita lire 140	capitali lire 3500
Capitale foglio 119	rendita lire 13.6	capitali lire 266.7
Capitale foglio 120	rendita lire 8.9	capitali lire 169.10
Capitale foglio 121	rendita lire 9.12	capitali lire 192

Capitale foglio 122 rendita lire 16.12 capitali lire 332.10
Capitale foglio 123 rendita lire 53.7 capitali lire 1186.8
Capitale foglio 124 rendita lire 3.9 capitali lire 68.10
Capitale foglio 125 rendita lire 15.15 capitali lire 300
Capitale foglio 126 rendita lire 5 capitali lire 100
Capitale foglio 127 rendita lire 10.10 capitali lire 210
Capitale foglio 128 rendita lire 5.12 capitali lire 112
Capitale foglio 129 rendita lire 17.10 capitali lire 350
Capitale foglio 130 rendita lire 6 capitali lire 120
Capitale foglio 131 rendita lire 78.8 capitali lire 1960
Capitale foglio 132 rendita lire 3.18 capitali lire 96.18
Totale della pagina: rendita lire 447.17 capitali lire 10514.2
Summa a retro : lire 439.3.9 *rendita*; lire 8823.7 *capitali*
Somma totale: lire 886.9 *rendita*; lire 19337.8 *capitali*
Io Ghirardo Ghirardi sindico – Io Battista Sano sindico.
|691| Moniga **|692|** Praesentata die 27 maii 1743 in pastorali visitatione Monicae
|693| P – Parochialis ecclesia Sancti Ioannis Baptistae de LEONATO
|694| Copia. Eccellenza – Dovendo portarmi in cotesta fortezza di Lonato per la visita pastorale che sarò per farvi li 28 del prossimo venturo mese di maggio, ne premetto all'eccellenza vostra riverente notizia, per atto del mio rispetto che le professo. Nel qual tempo ratificarò personalmente la mia divota dispositione all'onore de suoi comandi e mi darò il contento di rassegnarmi, quale mi protesto d'essere: di vostra eccellenza obbligatissimo devotissimo Giovanni vescovo di Verona. Verona 11 aprile 1743. Eccellente signor proveditor di Lonà.
|695| Eccellenza reverendissima. La visita pastorale che vostra eccellenza reverendissima viene di notificarmi sarà per fare in questa fortezza li 28 del prossimo venturo mese di maggio, sarà a me altresì di motivo di rassegnarle gl'atti della mia stima e rispetto In esso tempo, se da Iddio Signore mi sarà ridonata la pristina mia salute, della quale ora ne son privo, le farò io parimente conoscere un eguale divota disposizione d'incontrare l'onore de suoi comandi e mi darò il piacere di rassegnarmele ed, in difetto, sarò astretto ad attendere la di lei santa benedizione, mentre in tanto mi protesto d'essere: di vostra signoria illustrissima umilissimo, devotissimo, obbligatissimo servitore Bonaventura Diedo.
|696| Illustrissimo signor signor patrone colendissimo. Pervenutomi l'ossequiato foglio di sua signoria illustrissima, ho fatto publicare a questo popolo la visita pastorale per li 28 maggio prossimo futuro. Se a Dio piacerà di migliorarmi la vista, come pare essere incominciato, io procurerò tutti li modi di servire e trattare sua eccellenza reverendissima, se non come merita, almen come posso. Ma quando avessi a rimanere nello stato infelice in cui mi trovo, ne imploro adesso per allora benigno compatimento, sapendo che le cose fatte per mezzo degli altri d'ordinario non bene riescono. Ricordo a vostra signoria illustrissima la mia antica divozione e con la maggior stima mi rassegno: di vostra signoria illustrissima divotissimo ed obligatissimo servitore Lodovico Fioccarini arciprete. Lonato li 8 aprile 1743.
|697| Molto reverendo monsignor abbate. Dovendo monsignor illustrissimo e reverendissimo vescovo patrone essere in Lonato li 28 del prossimo mese di maggio per visitare la parochiale et altre chiese di cotesta fortezza e sue adiacenze e dovendo in tale occasione visitar ancora la di lei chiesa e monasterio, mi comanda d'avvanzargliene l'avviso, sicuro che averà il contento di consolarsi in ritrovare il tutto ben disposto e restar edificato de suoi santi costumi e monastica disciplina del monastero. Tanto essequisco di sua commisione e mi rassegno: di vostra signoria molto reverenda devotissimo obligatissimo servitore Bernardo Ronchi cancelliere. Verona, dalla cancelleria episcopale 11 aprile 1743. Monsignor abbate delle Cappuccine di Lonato.
|698| Iesu Maria. Eccellenza reverendissima. Lonato 18 aprile 1743. Il divino Spirito discenda e permangha co suoi santissimi doni nella bell'anima dell' eccellenza vostra reverendissima. La notizia anonzatami della pastoral visita dell'eccellenza vostra reverendissima riesce a noi di spirituale contento e in specie a me, indegna di tanta grazia, di poter aver nel tempo del mio governo l'autorevole presenza del nostro degnissimo pastore, perché con la direzione sua possi a gloria di nostro Signore e ben comune del monastero proseguire e terminare l'officio che indegnamente sostengho, emendando li molti miei difetti comessi in questo, con la paterna corezione e avisi della benigna bontà dell'eccellenza vostra reverendissima, a fine camini ogni cosa a norma delle sante regole e costituzioni. Intanto si starà atendendo la grazia né mancheremo appresso la maestà divina con le povere nostre orazioni per otenerli perseveranze, salute e spiritual lume per ben

avanzare non solo per la direzione del monastero, ma per tutta la Chiesa comessa da nostro Signore alla pastoral attenzione dell'eccellenza vostra reverendissima, con tutta la devozione si racomandiamo nei santi suoi sacrifici e suplichevoli con la madre vicaria e religiose della paterna e pastorale benedizione sua, con l'ossequio maggiore dell'animo si protestiamo: dell'eccellenza vostra reverendissima obedientissima, devotissima, obligatissima serva figlia umilissima madre Catterina indegna abbadessa.
|699| Nota delle chiese ed oratorii dentro i limiti di questa parochia di San Giovanni Battista di Lonato diocesi di Verona. In Lonato la chiesa parochiale di Lonato, sotto il titolo di San Giovanni Battista, cioè la natività del medesimo santo, è consacrata e si celebra il giorno della consecrazione li 13 del mese d'ottobre. Il benefizio è conferito per concorso. Si trovano in essa chiesa dieci altari, nove de quali sono col portatile e l'altare maggiore è consacrato. Vi sono cinque beneficii semplici ed altre officiature, iuspatronato di questa spettabile comunità e sono: il benefizio dell'Assunta, con l'obligo di cura d'anime. Il benefizio di san Paolo; capellano reverendo don Pietro Verdina. Il benefizio di san Giacomo; capellano reverendo signor don Felice Arigo. Il benefizio di santa Elisabetta; capellano reverendo signor don Paolo Greco. Il benefizio fondato dal quondam Cristoforo Fornere, iuspatronato della scuola del santissimo Sacramento; capellano don Giacomo Verdina. Officiatura della commissaria Pappa; capellano reverendo don Bartolomeo Grazioli. Officiatura della cappellania Asola; capellano reverendo don Antonio Bondoni. Officiatura della spettabile comunità; capellano reverendo signor Andrea Carella. Due capellanie Pasi; capellani reverendo don Pietro Girello e reverendo don Giovanni Battista Panizza. Un'altra all'altare di san Nicola; reverendo don Felice Cerubini. Gli altari sono li seguenti: l'altar maggiore, dove non v'è alcun benefizio; l'altar di santa Elisabetta, dove è il benefizio semplice; l'altare del santissimo Sagramento, con varie obligazioni ed officiature, dove è scuola laicale; l'altare del santissimo Rosario, dove è scuola laicale, con varie obligazioni. **|700|** L'altare della spettabile communità; l'altare di san Nicola; l'altare di san Roco, dove è scuola laicale; l'altare di san Francesco di Paola; l'altare di san Bortolomeo, con varie obligazioni; l'altare di san Giacomo, dove è benefizio semplice ed aggregazione de centurati. Fuori di parochiale, in Lonato. San Giuseppe, dove è un altare e varie obligazioni; Santa Maria del Corlo, con tre altari, dove è una scuola laicale con varie obligazioni; Sant'Antonio, con tre altari, dove è una scuola laicale, con varie obligazioni; Santa Maria della Vittoria, con un altare e varie obligazioni. Fuori di Lonato. La chiesa di San Martino, con tre altari e varie obligazioni; la chiesa di San Zenone, con un altare; la chiesa di Sedena, con un altare; la chiesa di San Quirico, con un altare; la chiesa di San Cipriano, con un altare e varie obligazioni; la chiesa di San Cipriano, con un altare e varie obligazioni; la chiesa di San Tomaso, con un altare e varie obligazioni; la chiesa di san Giovanni decollato in Venzago, con un altare, di questa spettabile communità; la chiesa di Centenaro, con un altare; la chiesa della beata Vergine Discoperta, con tre altari e varie obligazioni; la beata Vergine del Giglio, con tre altari e varie obligazioni. **|701|** In chiesa parrochiale vi sono, oltre le nominate capellanie, la capellania Valle, iuspatronato della casa del signor Sebastiano Carella; capellano reverendo don Giuseppe Carella. La capellania Bertola, iuspatronato de tre primi signori residenti della parochiale; capellano reverendo don Carlo Sanzogno. *La capellania Marbarella, la capellania Manfredina*; capellano reverendo signor don Francesco Sperino, iuspatronato degli illustrissimi signori Savoldi.
|702| P – Praesentata die 29 maii 1743, in visitatione parochiali Leonati.
|703| Stato delle anime della parochia di San Giovanni Battista di Lonato, diocesi di Verona nel primo maggio dell'anno 1743. Anime di comunione 3089; anime che non sono di comunione 1201; totale 4290. Cioè ecclesiastici: preti 73, diaconi 2, sottodoaconi 0, chierici 5, religiosi regolari 18, monache 25. Secolari: uomini 932, donne 1052, putti 1132, putte 1051; somma: 4290. Battezzati dal primo maggio 1742 sino tutto aprile 1743: 134; morti dal primo maggio 1742 sino a tutto aprile 1743: 145; matrimonii come sopra: 38; che hanno suplito al precetto della Pasqua [*manca*]; che non hanno suplito al detto precetto [*manca*]. **|704|** Nota de reverendi sacerdoti e chierici della parochia di San Giovanni Battista di Lonato, diocesi di Verona, con la di loro età ed anni che sono confessori nel primo maggio dell'anno 1743. Il reverendissimo signor arciprete don Lodovico Fioccarini. Reverendi signori: Giuliano Gallinetto, età 76, di confessore 43 – Paolo Mozzino, 76 – Paolo Forzano, 75 – Giuseppe Orlandino, 73, di confessione 43 – Andrea Gallinetto, 69 – Giacomo Franceschino, 63, di confessione 39 – Paolo Greco, 63 – Pietro Girello, 62, di confessione 33 – Pietro Verdina, 60 – Antonio Bonatello, 55, di confessione 16 – dottor Domenico Pini, 55, di confessione 24 – Francesco Sperino, 55 – Giacomo Montanari, 55, di confessione 24 – Agostino Barzone, 54 – Andrea Carella, 54 – Angelo Tessadori di Sebastiano, 54 – Bartolomeo Graziolo, 53 – Felice Arigo, 52, di confessione 26 – Marco Segala, 51 – Gabriele Magnavino, 50, di confessione 21 – Giuseppe Ambinello, 50 – Giuseppe Zambello, 50 – Carlo Andrea Greco, 49, di confessione 24 – Giovanni Battista Panizza, 49, di confessione 24 - **|705|** Antonio Bondone, 48, di confessione 23 – Angelo Tessadro d'Antonio, 48 – Giacomo

Carella, 48 – Lorenzo Pizzocolo, 48 – Giuseppe dalla Maestra, 47 – Benedetto Robazzo, 46 – Giuseppe Greco, 46 – Andrea Franceschino, 45 – Giacomo Gallinetto, 45, di confessione 13 – Paolo Pizzocolo, 45 – dottor Antonio Panizza, 44, di confessione 3 – Francesco Bertolo, 44 – Lodovico Zambello, 44 – Giovanni Battista Verdina quondam Nicolò, 43, di confessione 3 – Paolo Resino di Giovanni, 43 – Francesco Franceschino, 42 – Francesco Gobetto, 39 – Giovanni Gallinetto, 39 – Giacomo Verdina, 39, di confessione 4 – Marco Zambello, 39 – Carlo Montino, 38 – Carlo Sanzogno, 38 – Gianantonio Greco, 35 – Marco Fostinello, 35 – Paolo Rasino di Lorenzo, 35 – Carlo Barzone, 33 – Giuseppe Carella, 33 – Giovanni Battista Verdina di Giacomo, 33 – Cristoforo Martarello, 32 – Felice Cerubino, 32 – Lodovico Resino, 32 – Ambrogio Frera, 31 - |**706**| Giovanni Resino, 31 – Giuseppe Forzano, 31 – Giuseppe Frassa, 31 – Domenico Resino, 29 – Giovanni Battista Bonatello, 29 – Giuseppe de Poli, 29 – Santo Carella, 29 – Zaccaria Verdina, 29 – Paolo Gallinetto, 28 – Pietro Raffa, 29 – Pietro Bertolo, 28 – Angelo Patuzzi, 26 – Francesco Bazolo da Moniga [*manca*] – Giulio Apollonio, 25 – Carloquinto Astolfo, 24 – Pierantonio Franceschino, 24. Venerandi chierici. Carlo Frassa, 28. Diaconi. Giovanni Giacomo Sperino, 23 – Giuseppe Precazio, 28 – Gaetano Gallinetto, 20 – Pietro Rizzo, 27 – Bartolomeo Pizzocolo, 23 – Marco Martarello, 23 – Giovanni Battista Carella, abita in Aquafredda, 40, di confessione 16 – Paolo Albrizzi, abita in Bergomo, 30 – Girolamo Sembinello, chierico, 20. |**707**| Nota delle allevatrici di Lonato. Camilla moglie di Pietro Frera, Cattarina moglie di Pietro Aratino, Paola moglie di Pietro Arigo, Maria moglie di Andrea Vertua, Cattarina moglie di Leandro Gallina, Madalena moglie di Pietro Galletto, Elisabetta moglie di Francesco Sigurtà, Marta moglie d'Antonio Boldrino.

|**708**| Nota delle supelettili sacre della sacristia di Lonato; sono come segue. Un piviale rosso – un altro morello – due piviali negri – due paramenti in terzo negri – due tonicelle rosse – due altre morelle – due altre bianche – una pianeta rossa – un calice per consecrare – un'altra pianeta rossa. Antonio Bonatelli sagrestano.

|**709**| Nota delle supelettii sacre di ragione del signor curato, cioè della cura di Lonato; sono come segue. Pianete 5 festive di diversi colori – altre 5 feriali di diversi colori – camici 5 con suoi cordoni – un calice d'argento e messale. Carlandrea Greco curato. Altre supelettili di ragione della capellania del reverendo signor don Paolo Greco. Pianete due di diverso colore – camici 2 – calice d'argento e messale. Paolo Greco. Supelettili di ragione della capellania del reverendo signor don Felice Arrighi. Pianete 5 di diverso colore – camici 4 co suoi cordoni – un calice d'argento e messale. Felice Arrighi afferma. Supelettili di ragione della capellania del reverendo signor don Giacomo Verdina. Pianete 4 di diverso colore – un calice d'argento e missale – camici 2 co cordoni. Giovanni Giacomo Verdina afferma. |**710**| Supelettili di ragione della spettabile communità di Lonato. Pianete 6 di diverso colore – camici 2 co suoi cordoni – un calice e missale. Andrea Carella curato. Supelettili di ragione della veneranda scuola del santissimo Sacramento. Pianete 10 di diverso colore – camici quattro con suoi cordoni – calici due, uno d'argento e l'altro d'ottone con suo missale. Zabelli Marco Paroco. Supelettili di ragione della veneranda scuola del Rosario. Pianete 3 di diverso colore – camisi 2 co suoi cordoni – un calice d'ottone e missale. Picedo guardiano affermo. Supelettili di ragione della capellania Bertola. Pianete 7 di diverso colore – camisi 3 co suoi cordoni – due calici, uno d'argento e l'altro d'ottone – un missale nuovo. Carlo Sanzogno affermo. |**711**| Supelettili di ragione della capellania Pupa. Pianete 5 di diverso colore – camici 3 co suoi cordoni – due calici, uno d'argento e l'altro d'ottone – due missali. Bertolamio Grazioli. Supelettili di ragione della capellania Valle. Pianete 5 di diverso colore – camici 3 co suoi cordoni – un calice d'ottone – un messale. Gioseppe Canella affermo. Supelettili del reverendo signor don Giobatta Panizza. Pianette 4 di diverso colore – camici 3 co suoi cordoni – calice d'argento e missale. Prete Giovanni Battista Panizza. Supellettili di ragione della cappellania Ardese. Pianete 2 di diverso colore – camice 1 – un calice e missale. |**712**| Supelettili di ragione della capellania di San Nicola. Inventario fatto dalla spettabile comunità. Pianete 2 – camici 1 – un calice d'argento– un messale. Felice Cerubini. Supelletili del reverendo signor Francesco Sperini. Pianete 4 di diverso colore ed una nova nera con suo missaletto – camici 3 co suoi cordoni – un calice d'argento – missali due. Francesco Sperini. Supellettili del reverendo signor don Pietro Girelli. Pianete 4 di diverso colore – camici 2 co suoi cordoni – un missale. Pietro Girelli affermo. Supelletili di ragione della capellania di san Rocho. Pianete 5 di diverso colore – camici 2 co suoi cordoni – due calici, uno d'argento e l'altro di ottone – un missale. Giusepe Sambinelli capellano. |**713**| Anno del Signore 1743. Inventario delle suppellettili et cose sagre che s'attrovano di raggione dell'heredi del quondam Giovanni Battista Papa quondam Iseppo nel di loro oratorio di Centenaro, territorio di Lonato, erretto sotto il titolo della Santissima Vergine Maria del santo Rosario. Una pietra sacra per l'altare – sei candellieri di legno color piombino, con sue secrete et croce con l'imagine per li giorni feriali – sei altri di legno inargentati, con sue secrete et croce con l'imagine per li giorni festivi – due pedestalli a latere dell'altare indorati ad oro di zecchino – un parapetto di cori d'oro, con l'imagine di

Maria Vergine santissima – un parapetto di setta a ponto francese di vari colori – sei vasetti indorati, con le sue palme vecchii – quattro altri di color di piombo usati – sei detti inargentati, con sue palme per li giorni festivi – un paio ampolle con la sua bacinella di stagno et un campanello – un calice con il suo pedestallo et patena d'ottone dorati – un calice con il suo pedestallo et patena d'argento indorati – due pianette di setta a fiori, con li suoi veli et borse – una pianetta di setta a ponto francese, con suo velo et borsa – una pianetta di mezza setta, con il suo velo et borsa negra – una pianetta di meza setta color verde, velo et borsa, con il color ancor violeto – tre tovaglie con suoi merli, parte ordinarie et parte fine – tre camisi tra fini et ordinarii, con tre amitti et tre cingoli – due messali da vivo et uno da morto – quattro corporali – dodeci purificatorii – sei fazzoletti – una veste tallare - |**714**| uno sechelino d'ottone per lavarsi – un confessionale – un vasetto di stagno, con sua busta dell'oglio santo così pregato dal reverendissimo signor arciprete per il bisogno dell'infermi – una tabella per la preparatione alla santa messa, con la sua croce con l'magine et il suo ingenochiatorio – un vestiario per riporre le sudette suppelletili, con sue serature et chiavi. Questo sudetto inventario fu fatto da me sotto scritto per nome ancor dell'heredi fratelli et cugino. Io Giuseppe Papa padre et heredi.

|**715**| Parte presa nel general consiglio della spettabile communità di Lonato il d' 4 aprile 1717. Per le ragioni dette in questo consiglio l'anderà parte che siino e restino incaricati tutti li deputati del luoghi pii, tanto eletti quanto da ellegersi da questo consiglio e far che li capellani a quali sopraintendono adempiscano a tutti li loro capitoli, oblighi ed incombenze, tanto espresse nelle pie disposizioni de testatori e precisioni di questa communità quanto altre et cetera e … di far che siano pronti alla celebrazione regolatamente alla prima et ultima messa, per lo maggior comodo del popolo et celebrare con ordine una doppo l'altra le messe ne giorni festivi; come anche ad intervenire alle altre funzioni ecclesiastiche. Con libertà, in caso di negligenza o ricusanza, di rimuovere li capellani stessi e il tutto riportar a questo consiglio per la nuova ellezione e ciò possano fare esseguire a nome di questa communità, ma a spese però delle capellanie de renitenti, oltre la privazione delli emolumenti delle offiziature di questa communità et che debbano tutti detti capellani esser balotati con questo consiglio di tre in tre anni. Restando in spezie incaricati li stessi consoli che saranno di tre in tre anni ne mesi di novembre e dicembre a far seguir dette balotazioni e possano detti signori deputati far ogni ricorso necessario all'illustrissimi signori superiori ecclesiastici. |**716**| Altra parte presa ut ante sotto il dì 18 aprile anno sudetto. Et affinché vengano esseguite le deliberazioni di questo consiglio, concernenti la bona regola che si deve praticare nella parochiale per la celebrazione delle messe all'ore proprie regolatamente perché v'intervenghino li reverendi sacerdoti e chierici in specie anco alla dottrina cristiana, per educar gli figlioli, sia aggionte che tutti li capellani di chiesa, niuno eccettuato, debbano essere deligenti alla celebrazione delle prime messe d'ogni giorno, messe cantate ed ultime messe, tutte le feste all'ora propria destinate et che destinarà il reverendissimo signor arciprete, come pure d'andar regolatamente celebrando le messe in detti giorni di festa, dovendo essere apuntati quelli che contraveniranno in qualonque forma, se non in caso di necessità, d'esser conosciuta dal reverendissimo signor arciprete, della perdita delli emolumenti di quatro offizii, cioè di lirazze 2 et cetera per ogni volta, d'esserle tratenuti o fatti debitori. Che ogni capellano, tanto di chiesa come fuori, come anco tutti li chierici, siano tenuti ad intervenire alla parochiale le feste, massime alla dotrina cristiana e impiegarsi ad istruire nella medesima secondo il bisogno, in pena della perdita delli emolumenti di due offizii, cioè di lire 1 per cadauna volta e, se non in caso di causa legitima siano dspensati, d'esserli trattenuti ut supra.

|**717**| Adì 2 giugno 1743 – Lonato. Si fa fede per l'officio della cancellaria di questa communità siccome nella chiesa della beata Vergine Maria del Giglio, eretta fuori della fortezza, si ritrovano li capi sottonotati ad uso della chiesa stessa, di ragione d'essa spettabile communità, videlicet. Calici d'argento 4, uno de quali senza patena – altro d'ottone, con copa però d'argento e patena di rame – pianete di broccato di diverso colore 2 – altra di color di rosa di drappo – altra di drappo color diverso – una celeste di brocato – altra bianca di drappo – due violacee – una color verde e violaceo – altra fiorata di color diverso – una di drapo color nero. Per li giorni feriali. Due pianete di diverso colore - *camici festivi con pizzi 4 – uno con pizzi di cambra con suoi pizzi* e loro amiti – camici due di tela lino per li giorni feriali – veste longe 5 – messali 3 da vivo e 2 da morto – fassoletti 5 – tovaglie 10 – purificatori 16 e come et cetera … . Carolus Panizza, notarius et cancellarius praedictae spectabilis communitatis scripsit, subscripsit et subsignavit et cetera.

|**718**| Adì 2 giugno 1743 – Lonato. Debitori della capellania Ongarina all'altare di sant'Antonio abbate erretta, tratti dal libro de suoi debitori esistenti presso me, Pietro quondam Gerolamo Gallinetti, commissario della stessa, per occasione della visita pastorale di sua eccellenza reveredissima monsignor vescovo Bragadin. Don Giovanni Battista quondam Giacomo Bonatello, per residuo capitale di planetti lire 885.4.8 al 4 per 100: livelli lire 60.9 piccoli. Don Lucrezio quondam Paolo Gallinetto, per capitale di planetti lire 1000

al 4 per 100: livelli piccoli lire 68.6 piccoli. Reverendo signor don Pietro Rizzo, per capitale di planetti lire 1803.15.6 al 4 per 100: lire 123 piccoli. Don Paolo quondam Giacomo Gallinetti livellario per planetti lire 1102 al 4 per 100: livelli lire 75.6 piccoli. Signor dottor Giovanni Giacomo Zambelli, capitale livellario planetti lire 1943.19 al 4 per 100: livelli lire 132.15 piccoli. Giuseppe quondam Francesco Pappa, per capitale livellato planetti lire 124.5.10 al 5 per 100: livelli lire 10.12 piccoli. La veneranda scola del santissimo Sacramento, per capitale di planetti lire 1000, ridotta al tre et un quarto: livelli lire 55.9 piccoli. Il signor Francesco Bonatelli, per capitale di piccoli lire 1707 al 3 per 100: livelli lire 51.4 piccoli. |**719**| Il reverendo signor don Giuliano e nipote Gallinetti, per capitale di piccoli lire 1680 al 3 per 100: livelli all'anno lire 50.8. Il reverendo signor don Andrea quondam Bartolomeo Gallinetti, per capitale censuario piccoli lire 420: livello lire 16.16. Pietro Gallinetti commissario. |**720**| Coppia tratta dalla tabella della sagristia della parochiale di Lonato nel dì 29 maggio 1743, d'ordine di sua eccellenza prelato Giovanni Bragadino, vescovo di Verona et cetera, in cui sono descritti li offizii da morto e messe votive che fanno cantare nella parochiale sudetta la spettabile communità, scuole del santissimo Sacramento ed altri testatori, per diversi legati. Offizii e messe della spettabile communità. Nel primo lunedì d'ogni mese, un offizio per tutti li fedeli defonti. 20 gennaio: messa votiva solenne all'altare di san Sebastiano, per voto fatto in tempo di peste. 12 aprile: processione dalla parochiale sino alla chiesa di San Zenone nostro protettore, con messa cantata in detta chiesa. 3 maggio: messa cantata e vespro solenne all'altare della santissima Croce. 21 maggio: processione dalla parochiale sino alla chiesa di San Zenone, con messa in detta chiesa. 13 giugno: messa cantata votiva all'altare di sant'Antonio di Padova. La domenica susseguente alla solennità di san Giovanni Battista nostro protettore: messa cantata alle sante reliquie, per decreto di monsignor illustrissimo e reverendissimo vescovo e parte della spettabile communità. 27 luglio: messa cantata in onore di san Pantaleone, per voto fatto in tempo di peste. Nella domenica dopo san Bartolomeo, processione dalla parochiale alla chiesa della beata Vergine del Casello, con messa cantata all'altare de santi Oronzio ed Irene protettori. 10 settembre: messa cantata all'altare di san Nicola da Tolentino. 19 detto: messa cantata all'altare di san Teodoro, per voto fatto per la peste. 25 novembre: messa cantata all'altare della spettabile communità, in onore delle sante reliquie esposte in detto giorno. È solita la spettabile communità far cantare ogni venerdì dopo la festa dell'invenzione di santa Croce sino alla festa dell'esaltazione della medesima: officio solenne con musica per l'anime del purgatorio per conservazione della campagna. Ofizi numero 4 all'anno, che sono tenuti far cantare nella parochiale li signori deputati alla comissaria de poveri, per il quondam reverendissimo don Francesco Benelli, corrispondendo a reverendi soldi dieci per cadauno per li tre primi offizii e per il quarto quello vi restarà da ripartire, dovendosi prima contribuire al reverendissimo signor arciprete soldi venti in ogni offizio per le cere. La spesa è di piccoli lire 68.10. Offizii numero 6, con messe che devono far celebrare ogni anno li medesimi signori deputati alla comissaria de poveri per il quondam Ascanio Bertola, corrispondendo a reveredndi soldi dieci ed al reverendissimo signor arciprete soldi venti per la cera per ogni offizio; la spesa di piccoli lire 228.4. |**721**| Offizi e messe della scuola del santissimo Sacramento. Nel primo giovedì d'ogni mese: messa votiva cantata del santissimo Sacramento, con la spesa di soldi dieci per ogni sacerdote. Nel primo venerdì d'ogni mese: offizio per li confratelli, con la spesa come sopra. Altri due offizii all'anno per li confratelli, con la spesa per ogni offizio lire 10.3. 13 agosto: offizio con due messe per il quondam Domenico Stagliano, con la spesa di soldi dieci per ogni sacerdote. 25 agosto: offizio per il quondam Andrea da Par Bettino e suoi defonti, con la spesa di lire 12.6. 13 novembre: offizio solenne con messa cantata in terzo e musica per la quondam signora Smiralda Ciprioli, con tutte le messe possibili de capelani della parochiale; la spesa è lire 42 e la musica lire 14; in tutto lire 56. Un offizio all'anno per il quondam Giovanni Giacomo Martinone e suoi defunti; la spesa lire 12.11. Un offizio all'anno per il quondam Pietro Gallina e suoi defunti; la spesa lire 14. Un offizio all'anno per il quondam Girolamo Astolfi e suoi defunti; la spesa lire 13. Un offizio all'anno per la quondam Margarita Guerrina e suoi defonti; la spesa lire 15.11. Un offizio con messe per il quondam Gian Giacomo Martarelli e suoi defunti; la spesa lire 26.10. Offizii 4 con messe per il quondam Francesco Barzone; la spesa lire 51.10. Offizii 5 con messe per il quondam Gian Angelo Segala; la spesa lire 117.14. Offizii 6 con messe per il quondam Camillo Robazzi; la spesa lire 133.10. Offizii 8 per il quondam Bernardino Robazzi, corrispondendo a reverendi soldi 10 per 7 offizii e per l'ottavo ripartire il restante; la spesa lire 171. Un offizio per il quondam Pietro Verdina con messe; la spesa lire 18. Offizii della scuola del santissimo Rosario. Offizii 4 per li confratelli, con messa in terzo dopo le 4 feste della beatissima Vergine, cioè: Purificatione, Annonciatione, Assunzione e Natività di Maria Vergine; la spesa per ogni offizio lire 12. 5 novembre: offizio con messa a solo per il quondam reverendissimo Fabiano Marcandone; la spesa lire 14. Due offizii per il quondam reverendissimo Quinto Segala, con l'intervento de soli capellani della parochiale, con messa in terzo. 7 febbraio: offizio nella chiesa

di San Giuseppe per il quondam signor Giuseppe Robazzo; la spesa lire 12. 12 febbraio: offizio con messa in terzo nella chiesa del Suffraggio per la quondam signora Chiara Patuzzi, con la spesa di lire 18, 5 delle quali devonsi al reverendissimo signor arciprete per messa, residenza e cere; il restante si riparte sopra il reverendo clero. Prete Francesco Sperini ecconomo. |**722**| Laus Deo. Adì 30 maggio 1743 – Lonato. A qualunque e qualsiasi faccio indubitata fede io cancellier infrascritto siccome la veneranda schola del santissimo Sacramento eretta in questa parochiale è caricata delle infrascritte obligazioni, la maggior parte anzi de quali si vede espressa nel cartellone o sii tabella affissa nella lei capella et cetera, colla piena facoltà dell'elettione et cetera; quali obligationi sono suplite e consistono ut infra, cioè. Il signor don Marco Zambelli, capellano attuale della schola, ha obligo di messa quotidiana, che serve non solo per adempimento di certi tenui legati ut supra etiam descritti, ma ancora di suffraggio all'anime de confratelli defonti e come da respettivi fondamenti, a quali et cetera … troni 549. Il signor don Carlo Astolphi: messe 210 per il quondam signor Antonio Astolpho in virtù di lui testamento 27 ottobre 1590, rogato dal quondam signor Aurelio Segala e decreto dell'illustrissimo monsignor vescovo di Verona Sebastiano Pisani 4 dicembre 1659, nonché altre 50 per il quondam signor Quinto pure Astolphi; appar testamento 9 aprile 1721 atti del signor Agostino Panizza nodaro, che in netto ha d'elemosina piccoli troni 398.10. Il signor don Giovanni Battista quondam signor Nicolò Verdina: tante messe secondo il frutto della facultà delli quondam signori Andrea e Lucrezia Laffranchi; appar per Andrea instromento 20 agosto 1694 atti del quondam signor Antonio Panizza, per Lucrezia testamento 12 dicembre 1707 rogato dal quondam signor Michel Panizza, detratte però le spese et cetera, qual frutto è di piccoli troni 432.6. Signor don Angelo d'Antonio Tessadri: tante messe per il quondam Carlo Tessadri per il reddito che consiste in piccoli troni 91.15. Il signor don Zaccaria Verdina: santa messa per il terzo della facultà delli quondam Bernardino e Camillo Robazzi, che in oggi porta messe 112, essendo il frutto di troni 168. Item due messe per il quondam signor Carlo Zambelli: troni 3. Il signor don Giovanni Battista Panizza, per il quondam signor Primo Arici: messe 28, troni 42.11. Il signor don Giuseppe Greco, per la quondam Franca Fansina: messe 50, troni 75. Vi sono altre capellanie, cioè. Il reverendo signor don Giacomo Verdina per il quondam Cristoforo della Fornera, in virtù di lui testamento 6 dicembre 1652 rogato dal quondam signor Giacomo Zucchetti: ha obligo di messe cinque non confessando e di messe quattro confessando et cetera, qual reverendo capellano eletto dalla detta schola et cetera ha in consegna li capitali o siin frutti loro di tal ragione et cetera. |**723**| Il reverendo signor don Carlo Sanzogni celebra al detto altare messe quattro alla settimana et ha obligo d'insegnar il canto fermo e figurato giusta il testamento del quondam reverendo signor don Antonio Brezola 22 settembre 1667 atti del quondam signor Antonio Panizza nodaro et cetera, non essendo nella schola però il ius ne gli atti di tal capellania et cetera, se non et cetera. Il signor don Pietro Verdina ha obligo di celebrar tante messe all'altare predetto secondo il frutto della facultà del quondam signor Aurelio Fontanella, in virtù di suoi codicilli, atti del quondam signor Domenico Carella nodaro, testamento rogato dal quondam signor Marco Zucco et cetera e come da registri d'essa veneranda schola, a quale et cetera, con riserva et cetera. In quorum et cetera. Carolus Panizza, notarius et cancellarius praedictae venerandae scholae, scripsit, subscripsit et sigillavit.

|**724**| Oblighi di messe ed uficii alla veneranda confraternità di santa Maria del Suffraggio di Lonato, ingionti dalle pie disposizioni de seguenti respettivamente, videlicet. Messe. Una all'anno in perpetuo nel dì 8 settembre per l'anima del quondam Andrea Manerba, testato con suo legato 27 agosto 1677 ne rogiti dell'allora signor Antonio Panizza nodaro de Lonato (dico messe 1). Una celebrata da nostro reverendo rettore, elletto dalla confarternità sudetta e confratello. Cinquanta o conforme il cavo all'anno in perpetuo per l'anima del fu signor quondam Marino Appollonio, testamento 12 novembre 1689 ne rogiti dell'allora signor Giovanni Giacomo Bolandini, nodaro di Lonato (messe 50). Vengono celebrate del reverendo prete della descendenza del detto don Sebastianio Appollonio, nepote del testatore Marino sudetto; è il reverendo don Giulio. Cinquanta due all'anno in perpetuo per l'anima del quondam Giovanni Angelo Greco; disposizione del signor Francesco suo figlio 16 maggio 1692 in atti del fu signor Domenico Carella, nodaro di Lonato (messe 52). Vengono celebrate dal reverendo prete figliolo del citato Giovanni Francesco con detta sua disposizione; è il reverendo signor don Giuseppe. Quattro alla settimana in perpetuo per l'anima del quondam Giovanni Giacomo del fu Andrea Gallinetti, testamento 1694 27 settembre, ne rogiti dell'allora signor Antonio Panizza nodaro di Lonato; all'anno messe 208. Vengono celebrate da un reverendo prete descendente dal predetto testatore Gallinetti; è il reverendo signor don Giacomo. Otto all'anno in perpetuo per l'anima del quondam Pietro Tosio co' suoi codicilli 1706 ne atti del sudetto Domenico Carella nodaro (messe 8); vengono celebrate dal sudetto reverendo eletto dalla confraternità, il reverendo signor don Giacomo Cavalla. Quotidiana in perpetuo per l'anima del fu signor Domenico Mascarino in suo testamento 1712 13 febbraio, rogato dal signor Francesco Bonatelli nodaro di Lonato (messe 365); celebrate dal

reverendo signor don Gian Antonio, di casa e cugino del capellano nominato dal detto testator, il reverendo signor don Carlo Andrea Greco. Cinque all'anno in perpetuo per l'anima del quondam Giovanni Battista Bontempo quondam Antonio, legato con suo testamento 1717 11 febraro, rogato da Tomaso Verdina nodaro di Lonato (messe 5); vengono celebrate dal reverendo citato elletto dalla confaternità: è il sudetto reverendo Carella. |**725**| Dodeci all'anno in perpetuo per l'anima del quondam Antonio Manteghezza con suo codicillo 1718 6 luglio, ne rogiti del fu signor Michele Panizza nodaro di Lonato (messe 12); vengono celebrate dal suriferito reverendo elletto dalla confraternità: reverendo Carella. Uffizii. Uno nel dì 8 settembre in perpetuo, da recitarsi da confratelli nell'oratorio per l'anima dell'antedetto quondam Andrea Mancola con suo citato legato 1677 27 agosto, rogiti stessi fu signor Antonio Panizza nodaro (1). Uno nel dì 21 febraro in perpetuo, solenne senza musica, per l'anima della quondam nobile signora Chiara Padova Patuzzi, con suo testamento 1720 15 febraro ne rogiti del signor Francesco Abbate nodaro di Lonato (1). Altre messe. Due alla settimana – disposizione del fu Antonio Secina quondam signor Giovanni Battista 1733 10 febraro, in atti di me Tomaso Verdina nodaro, a favore del reverendo signor don Carlo Barzoni suo nepote in perpetuo (all'anno messe 104); vengono celebrate dal medesimo reverendo signor Barzoni. Thomas Verdina notarius, capellanus venerabilis confraternitatis desumptum scripsit, subscripsit et eiusdem venerandae confraternitatis sigillo munivit.

|**726**| Inventario delle sagre supeletili inservienti a me infrascritto capellano della capellania .. erretta all'altare di sant'Antonio abbate nella di lui chiesa, che sono di mia ragione. Una pianeta di drappo a giardino colori diversi, con una stolla e manipolo, borsa e velo – altra damaschetto con fondo pavonazzo e fiori verdi, con stola e manipolo – altra damaschetto rossa, con stola e manipolo – un velo a giardino di drapetto colori diversi – corporali due – camisi due – amitti quattro – un calice d'argento con patena – anime tre – purificatori 15 – un messale – altro da morto. Io prete don Paolo Gallinetti confirmo ut supra. |**727**| Inventario delle sacre supellettili di Santa Maria della Vittoria di Lonato. Per li giorni feriali. Otto candeglieri di legno, sei dipinti e due piccoli non dipinti al torno – le tabelle con la cornise nera di legno – due paro coscini, uno per le feste – una lampada d'ottone piccola perforata – un crocefisso di legno – due sottotovaglie e due sopra tovaglie. Per le solennità. Sei candeglieri di legno inargentati, con le sue tabelle e quattro vasetti piccoli, co' suoi fiori – un trono con baldacchino, da esporre la santissima Vergine, dipinti di legno. In sacristia. Una veste lunga senza maniche con beretta in crose – tre amiti – due camici – due cordoni – quattro pianete di diversi colori, una per le solennità – un calice di rame indorato, con sua patena – due anime – dieci purificatorii – quattro veli da calice – due borse con tre corporali – un messale – due scatole da ostie di legno – due ampolline, con sua bacinetta d'ottone e campanello di bronzo. Carolus Panizza, notarius et cancellarius spectabilis communitatis Leonati extrahere fecit, subscripsit et subsignavit. |**728**| Inventario della sacrestia della chiesa di Sant'Antonio. Pianete bianche fioratte nove 2 – pianete rosse, una festiva l'altra feriale 2 – pianetta una verde frangie verdi – morella una – pianeta altra negra – camici due festivi et uno feriale – cordoni due – amitti 6 – fazzoletti 2 – corporali 2 – messali da vivo 2 – calice d'ottone con coppa e patena detto – veste talare 1. Della veneranda scola del Suffragio. Calice d'argento fino lavorato, con patena – calice d'argento d'Augusta, con patena – pianeta 1 biancha damasco, con lista fina – altra bianca feriale di lana – altra di ormesino bianco – pianeta rossa festiva, l'altra feriale, tutte due damasco – verde 1 d'ormesino – violacea 1 di ormesino – violacea di lana nova – altra feriale damasco – negre 4, due festive damasco, altre due di lana - |**729**| camici festivi 3 – teneli di tela 4 – cordini uno di seta, due di revo – corporali 4 – amiti 8 – messali 2 – da morto 2. Prete Angelo Tessadri. |**730**| Copia. Inventario de mobili per la celebrazione della santa messa di raggione della capellania instituita dal quondam signor Vicenzo Arizzi et a me sotto scritto consegnati dal signor Giovanni Maria Montini, uno de regenti d'essa capellania, il dì 17 febraro 1723 nella veneranda chiesa della beata Vergine Maria del Corlo. Primo – Una pianeta di damasco bianco, con sua stola e manipolo, con sua borsa e velo, con sue liste d'oro falso. 2° - una pianeta rossa di damasco, con sua stola e manipolo, con sua borsa e velo, con lista d'oro falso. 3° - una pianeta di veluto verde, con stola e manipolo, con borsa e velo. 4° - una pianeta bianca di grograno, con stola e manipolo, con suo velo. 5° - una pianeta rossa di grograno, con sua stola e manipolo, con suo velo. 6° - una pianeta verde di grograno, con sua stola e manipolo, con borsa. 7° - una pianeta nera di grograno, con stola e manipolo e borsa e velo – due corporali – tre anime – un velo di maglia – due camici di tela guarniti di pizzi, uno proprio di me sotto scritto e l'altro di capellania ut supra – due amitti – due cordoni – un calice con coppa d'argento adorata, con piedestalo d'ottone argentato, con patena d'argento adorata, col nome del testatore e sua moglie - |**731**| un fazzoletto di tela per lavarsi le mani – sette purificatori – una cassa di noce per ponervi le sudette robbe. Io prete Giovanni Giacomo Montanari, erede e capellano del quondam Vicenzo Arizzi. |**732**| Adì 31 maggio 1743 – Lonato. Inventario delle sagre supeleteli inservienti per la chiesa della beatissima Vergine del Corlo, si per li giorni

festivi che per li feriali e sono come ut infra. Una pianeta con due tonizelle, stolle e manipoli di ganzo d'oro e velo simile e borsa – un piviale di ganzo, cioè fiorami d'oro e fondo d'argento e seta, con continenza bianca soglia e il ritratto della beata Vergine – una pianetta bianca di brocato d'oro, con sua stola e manipolo simili e suo velo – due tonizelle bianche di damasco, con stolla e manipoli – due altre pianete bianche di damasco, con sue stolle e manipoli, con suoi veli – un'altra bianca, con stola e manipolo, con suo velo – tre pianette con sue stole e manipoli di damaschetto fondo rosso e fiorame bianco, con suo velo – tre pianette di damasco rosso, con sue stole e manipoli e velli – due pianette verdi di damasco, con sue stolle e manipoli e suoi veli - |**733**| altra verde, con fiorami morelli, con stolla e manipolo e suo velo – tre pianette di damasco morelle, con stolle e manipoli – due veli – due pianete nere di damasco, con stolle e manipoli e veli – altra nera di grograno ondegiata, con stolla e manipolo e velo di damasco – camisi tre stoccati, altri 10 soglii, con suoi pizzi – amiti trenta cinque – cordoni quatordeci – vesti tallari cinque – purificatori quarantacinque – corporali tredici – anime ventisei – un calice d'argento con sua patena – altro con coppa d'argento e piede d'ottone adorati e patena – altri due simili, con sue patene – un paro ampoline argento, con sua bacineta e campanello simili – un torribolo d'argento, con sua navicella - |**734**| tovaglie d'altari ventisette – un ostensorio d'argento per le 40 Hore – una bacina d'argento per le bocaline. Ego Ioannes Carolus Ongarini, notarius et cancellarius, scripsi, subscripsi et signavi et cetera.

|**735**| Laus Deo Patri. Oblighi di messe, officii ed altre opere di pietà che si esercitano nella chiesa e dalla veneranda confraternità della beata Vergine Maria del Corlo di Lonato, dellucidati e distribuiti in ordine a parte. 9 maggio 1706. Messe. Per Giovanni Maria Castrezaro, all'anno messe 136, con i frutti della sua facultà, detratte le spese. Per Antonio Asola, all'anno messe 23; testamento 18 febbraio 1577, atti del signor Pietro Ceruto, nodaro in Lonato. Per il quondam signor Camillo Panizza, messa quotidiana; testamento 20 maggio 1593, rogiti del signor Marco Bertasio, nodaro in Polpenazze, co' l'obligo alli eredi della manutentione de paramenti, cere, vino et hostie. Per Antonio Bertola, all'anno messe 3; testamento 20 giugno 1596, atti del signor Giovanni Battista Verdina, nodaro in Lonato. Per Giovanni Giacomo Martarello, all'anno messe 11; testamento 1 settembre 1600, atti del quondam Piero Cavalli, nodaro in Lonato. Per la signora Cattarina Catuzza Pappa, all'anno messe 284; testamento 5 ottobre 1605, atti sudetti. Per Giovanni Battista Ghidino, all'anno messe 131; testamento 26 marzo 1613, atti del quondam Giacomo Orlandino, nodaro in Lonato. Per Domenica Pappa, all'anno messe 12; testamento 5 marzo 1623, atti del quondam Antonio Caliva nodaro. Officii. Per li confratelli e consorelle, all'anno 2, devozione de confratelli. Per Antonio Asola, all'anno 1; testamento 18 febbraio 1577. Per Marco della Maestra, all'anno 1; testamento 2 maggio 1594. Per Ascanio Bertola, all'anno 1; testamento 20 giugno 1596. Per Pietro Ongarino, all'anno 1; testamento 1 settembre 1600. Per il reverendo don Terandio Asola, all'anno 2 et in cadauno officio messe 2; testamento 5 ottobre 1608. Per Francesco Cavedalle, all'anno 1; testamento 16 giugno 1612. Per Ippolito Asola, all'anno 1; testamento 25 febraro 1614. Per il reverendo don Masi Antonio Martarello nel dì 26 novembre ogn'anno 1; legati 14 maggio 1621. Per Giovanni Ma Bertoletto, nel dì 5 luio, officio 1, messe 10; testamento 5 luio 1626 - |**736**| Messe. Per Francesca Tansina, all'anno messe 16; testamento 6 febraro 1652, atti del quondam Francesco Cattaneo nodaro e codicilli 20 gennaio 1659; atti del signor Panizza, nodaro in Lonato. Per il signor Riccardo ed Emilia Arici, messe alla settimana 6; testamento 17 marzo e codicillo 18 dicembre 1683; nodaro signor signor Panizza. Per il signor Bartolomeo Ardese, messe alla settimana 4; testamento 5 luio e codicillo 1 agosto 1692, atti sudetto. Per Benedetto Fontanella, all'anno messe 100 e più o meno secondo l'entrata; testamento 29 marzo 1700, atti del signor Antonio Serina, nodaro in Lonato. Per Bartolomeo Frera, all'anno 84; testamento 8 maggio 1702, atti del signor Michel Panizza, nodaro in Lonato. Per don Giuseppe Rasino, all'anno messe 52; testamento publicato 4 marzo 1707, atti del signor Giovanni Giacomo Orlandino nodaro. Per Giovanni Cagliari, all'anno 86; testamento 2 maggio 1710, atti del sudetto signor Panizza. Per Cristoforo Franceschino, all'anno messe 149; testamento 26 luglio 1630, atti del signor Giuseppe Orlandino, nodaro in Lonato. Offizii. Per Camillo Martarello, all'anno 1 e nello stesso giorno messe 3; testamento 15 luio 1630. Per la signora Emilia Arici, nel dì 13 genaro offizi 1. Per il signor Riccardo Arici, nel dì 14 aprile offizi 1; testamento 17 marzo e codicillo 18 dicembre 1683. Per il signor Bartolomeo Ardese, nel dì 7 agosto, offizi 1; testamento 5 luio e codicilli 1 agosto 1692. Per Antonio Sperino, nel dì 24 luio, offizi 1; testamento 23 luglio 1705. |**737**| Devozioni ed elemosine. Per Pollidor abbate, ogn'anno prediche 3, pani per scudi 1; testamento 16 marzo e codicillo 19 detto 1600, atti del signor Lucrezio Cavalli, nodaro in Lonato. Luca Robazzo instituì questo pio luogo erede delle sue facultà; testamento 5 dicembre 1627, nodaro signor Giacomo Orlandino in Lonato. Giovanni Battista Pagano instituì ut supra; testamento 17 agosto 1630; nodaro signor Lodovico Pistone. Bartolomeo Giulitto ha lasciato lire 1500 planeti perché il cao d'esse sii destribuito in elemosine ed altra opera pia; testamento 8 novembre 1630,

nodaro signor Giovanni Steffano Gabinale, nodaro in Calcinato e dalla scola si danno ogn'anno un scudo per cadauna a cinque citelle che si maritano: scudi all'anno 5. Bona Schena ha lasciato col cao di lire 9 soldi 11, si faccia pregar il Signore; testamento 12 genaro 1664, atti del signor Antonio Panizza, nodaro in Lonato. Ego Ioannes Ongarinus Ongarini, notarius et dictae scolae cancellarius, extraxi a tabella in sacristia custodita, subscripsi et sigillavi et cetera.
|738| Copia tratta dalla tabella degl'oblighi della veneranda scuola del santissimo Sacramento di Lonato. Offizi. Due offizi all'anno per l'anime descritte nella scuola, in esecuzione della regola. Un offizio da morto ogni primo venerdì del mese. Un offizio per l'anima del quondam Giovanni Giacomo Martinoni e suoi defonti. Un offizio per l'anima del quondam Pietro Gallina e suoi defonti. Un offizio solenne per l'anima del quondam Girolamo Astolfi e suoi defonti. Un anniversario per l'anima del quondam Andrea da Par Bettino e suoi defonti: cade li 25 agosto. Un officio per l'anima della quondam Margaritta Guerina. Quattro offizi solenni per l'anima del quondam Francesco. Offizi e messe. Quattro offizi solenni con tutte le messe per l'anima del quondam Francesco Baroni e suoi defonti. Offici e messe per l'anima del quondam Giovanni Angelo Segala per due terzi delle di lui entrate. Offici e messe per l'anima del quondam Pietro Verdina e suoi defonti per quattro quinti che si pagano dal capitale de lire 3. Offici e messe per l'anima del quondam Giovanni Giacomo Martarello e suoi defonti per due terzi del cavo delle di lui entrate. Offizi e messe per l'anima quondam Camillo Robazzo e suoi defonti per due terzi del cavo. Offizio solenne anniversario e messe tutte della parrochiale per l'anima della quondam signora Smeralda Cipriola e suoi defonti: cade li 14 novembre, stabilito in lire 56 piccoli. Un offizio con due messe da morto all'anno per l'anima del quondam Domenico Tagliano, cade li 13 agosto. Offizio e messe per l'anima del quondam Bernardino Robazzo, successa questa scuola a quella di san Francesco l'anno 1728. **|739|** Messe. Messe 1 del santissimo Sacramento ogni primo giovedì del mese. Messe per l'anima della quondam Lucrezia Zagha e Cornelio figlio per il cavo, detratte le spese. Messe 2 all'anno per l'anima della quondam Domenica Franceschina e suoi deffonti. Messe 1 al mese per l'anima della quondam Maddalena Fansina o quella pure della Scola, essendo il capitale sole lire cento picole. Messe numero 50 all'anno per l'anima della quondam Francesca Tansina o quelle pure alla Scola, essendo il capitale sole lire cento piccole. Messe numero 50 all'anno per l'anima della quondam Francesca Tansina e suoi defonti. Messe [*manca*] per l'anima del quondam signor Primo Arici quanto, porta il cavo de lire mille planeti. Messe 2 all'anno per l'anima della quondam Barbara Lacino vedova quondam Domenico Tagliano e suoi deffonti. Messe [*manca*] per l'anima del quondam Antonio Astolfo e suoi deffonti. Messe per l'anima del quondam signor Orazio Pistone per il cavo della sua eredità. Messe numero 25 limitate all'anno per l'anima del quondam Bartolomeo Bocchio, fra quali tre privilegiate sopra capitale de lire 800 planeti. Messe [*manca*] all'anno per l'anima del quondam Andrea Lanfranco. Messe [*manca*] all'anno per l'anima della quondam Lucrezia, vedova quondam Geronimo Colvello, aggionte alla dispositione del detto Laffranco. Messe [*manca*] per l'anima del quondam Aurelio Fontanella. Messe 2 all'anno per l'anima del quondam signor Carlo Zambelli fra l'ottava de morti. Messe [*manca*] per l'anima del quondam signor Quinto Astolfi, aggionte alla disposizione del quondam Antonio Astolfi. Messe 1 all'anno privilegiata all'altare della scola per l'anima del quondam Giovanni Maria Segalla e Giovanna moglie e deffonti: dar al chierico che la serve soldi 10 planeti e soldi 10 planeti a tre poverini per cadauno che l'ascoltano. Cere. Due candele da lira sopra la sepoltura di san Rocco il giorno della Commemoraione de morti, lasso della quondam Francesca Tansina. Dieci candelotti da lire da lira sopra l'altare della scola il giorno del Corpus Christi per l'anima del quondam Francesco quondam Giovanni Battista Cartari. Cere perpetue per la celebrazione della messa per l'anima del quondam reverendo don Antonio Bertola e due torzie accese nel giorno de morti per porle sopra la sepoltura del quondam Signor Orazio Pistone avanti il limitar della capella. Cere perpetue annue per illuminar il Santissimo alle 40 Hore, dal cavo di ducati cinquecento, assignazione del reverendo don Pietro Giacomo Rizzi. Una candela d'onze 3 cera sopra la sepoltura del signor Carlo Zambelli ogn'anno, nel giorno della Commemorazione de morti. **|740|** Far pregar il Signore per l'anima del quondam Andrea Crivelli e suoi defonti; legato de lire 4137 planeti. A padri capuccini di Trugolo il cavo del capitale de lire 400 planeti, lasso della quondam Francesca Tansina. Per Giorgio Morino far pregare il Signore, quando non vi siano sacerdoti di casa Morina ed ha lasciato un prato al Caminello, come al libro degl'oblighi, che ora esso prato in quest'anno 1734 è goduto dal reverendo signor don Paolo Mozzino, figlio quondam [*manca*] Benetti. Carolus Panizza, notarius et cancellarius praedictae venerandae scholae, extrahere fecit, subscripsit et subsignavit et cetera. **|741|** Notta de mobili che s'attrovano nella sacristia e chiesa della beata Vergine Maria di Santo Martino. Pianette due festive – altre due diversi colori – color pavonazzo due – color verde due – color nero due – color rosse due – color bianco due – piviale brocato nero – toneselle bianche due – messali tre – camici diversi nove – calici

d'argento due – calici feriali due – tovaglie diverse dieci – vesti della beata Vergine diversi colori otto – lampada d'argento una. Altri di ragione de signori Savoldi. Giovanni Resino, deputato di detta chiesa. |**742**| Adì 31 maggio 1743 – Lonato. Copia tratta d'altra simile de mobili di ragione della chiesa del glorioso patriarca san Giuseppe. 2 sotto tovaglie – 5 tovaglie con pizzi – una copertina turchina da coprir l'altare – 2 cocini di dalmasco fiorati di diversi colori – 2 altri cocini di corame d'oro – 6 candelieri di legno argentati, con sua croce, vasi e quatro palme – 4 altri candelieri di ottone, con sua croce e lampada d'ottone – 2 calici, uno d'argento basso e l'altro di rame, con la sua copa d'argento e patene addorate - *2 pianette bianche di dalmasco – una di dalmasco fiorata – una verde – una morella – una nigra* e tutte queste con suoi veli, stole e manipoli – camici sei – 5 cordoni, uno di setta e quattro di reve – 10 amitti – 8 corporali – 50 purificatori – 5 fazzoletti bianchi – secrete inargentate due mude, una per li giorni festivi buona e l'altra per li giorni feriali – un campanello per le messe – un sedelino di rame di lire tre in circa – due tondini di stagno per le ampoline. Carolus Panizza, notarius et cancellarius praedictae venerandae scholae, extrahere fecit et subscripsit et cetera. |**743**| Compendio delle obligazioni caricanti la chiesa o sii oratorio del glorioso patriarca san Giuseppe, eretto dal quondam signor Giuseppe Robazzi nelle proprie case sin nell'anno 1610 e dotato, con positivo suo testamento 1630 3 agosto, rogiti del quondam signor Paolo Pistoni, nodaro di oltre fortezza, rassegnato da me nodaro e cancelliere sottoscritto, come onorato da comando di sua eccellenza reverendissima monsignor Giovanni Bragadino, vescovo di Verona, conte et cetera nella fatta visita alla detta chiesa li 30 maggio 1743 e sono videlicet: alli reverendi capellani, che sono il signor don Giuseppe Zambelli quondam signor Carlo et il signor dottor don Antonio del signor Agostino Panizza, vien corrisposta la somma di scudi settanta due bresciani, che fanno troni 504, respettivamente inherentemente a parte 31 dicembre 1723: presa dalli signori comissari della chiesa predetta, cui et cetera et ciò oltre l'habitazione et cetera. Alli reverendi padri della santissima Annonciata, monaci osservandissimi, si corrispondon due zerle vino bianco, a comodo ed uso della loro sacrestia. Item piccoli troni 28 per quattro officii da celebrarsi per essi ogni anno. Item pesi due oglio oliva, uno de quali per la lampada dell'altar di san Francesco e l'altro per quello dell'Immaculata Concezione, ambi eretti in detta chiesa. Alli reverendi sacerdoti, per la messa solenne in terzo da celebrarsi nel giorno di san Giuseppe, scudi due e per la processione solita farsi in tal giorno, |**744**| per esser voto della spettabile communità fatto per la liberazione della peste. Al reverendo padre predicatore lire 7, affine in tal giorno sii detto il panegirico in honor di detto santo. Item alli stessi altri scudi due per messa solenne in terzo nella solennità dell'invenzione della santissima Croce, quale in presente venendo con maggior decoro suplita a spese di questa spettabile communità, è stata rimessa con parte 19 marzo 1734, per il suo adempimento nel giorno del patrocinio di san Giuseppe. Al reverendo predicatore per il panegirico della santissima Croca, un scudo. Al reverendo predicatore, per le prediche da farsi nel giorno de santi sino all'ultima festa precedente all'Advento di cadaun anno, scudi cinque. Li reverendi capellani predetti sono tenuti, oltre l'obligazione della messa continua, a dir cinque anniversari giusto l'intenzione d'esso quondam signor Giuseppe e così altre in suffragio delle anime de confratelli in cadaun anno e ne giorni fissati. Tutte le sudette obligazioni sono interine alla voluntà precitata, la facultà di quall'institutore obligato ut supra rende in oggi l'annuale frutto di piccoli troni 1690 circa, essendo il capitale nella summa di piccoli troni 43058.14.6, ne quali però sono compresi li due capitali saran infra descritti; e così l'obligazione di mantener l'altare de sacri arredi, paramenti e cere non che la casa ut supra destinata e come et cetera. |**745**| Il quondam signor Domenico quondam Camillo Pappa legò con suo testamento san Marco 1623, atti del quondam signor Domenico Olivi, nodaro in Calcinato, una pezza di terra che, venduta, dà in presente il frutto di piccoli troni 17, con l'obligazione di far celebrar o tanti officii o tante messe di san Gregorio in suffraggio de morti, ad elettione de signori comissarii, con tal cavo, qual resta impiegato nell'ufficii da morto e come et cetera. Il quondam signor Alessio Verdina, con testamento 26 aprile 1681 in atti di questo quondam signor Domenico Carella nodaro, lasciò un capitale de scudi doicento, con cento de quali sii proveduto un organo portatile, interinamente alla cui voluntà da imprestarsi ad altri oratorii in caso et cetera e con li altri cento sono investiti, impiegando pure il loro frutto nell'ordinata da esso quondam Verdina musica per il vespro, parimenti da cantarsi nel giorno di san Giuseppe e come et cetera. In fidem et cetera. Lonato li 30 maggio 1743. Ego Carolus filius domini Augustini Panizza, Leonati civis ac habitator ibidemque publicus veneta auctoritate notarius et cancellarius praefatae venerandae scholae, praedicta omnia fideliter desumpsi et in fidem me more solito subscripsi ac subsigillavi et cetera cum testatione.

|**746**| Lonato. |**747**| A sua eccellenza reverendissima signor signor patrone colendissimo monsignor Bragadini, vescovo di Verona.

|**748**| **Q** – parochialis ecclesia Sancti Nicolai episcopi de CASTELLARIO.

|749| Adì 3 giugno 1743. Il titolo di questa chiesa parochiale è San Nicolò vescovo. Io non ho fondamento alcuno da libri della chiesa che essa sia consecrata; nel destruger però le mura vechie della medesima, in più lochi si son ritrovate le croci in diversi siti sotto due stabilidure di malta. Il benefizio vien conferito per concorso et io l'ho ottenuto dalla felice memoria di monsignor Gradenigo con bolle di Roma delli 8 luglio 1724. In questa chiesa vi sono cinque altari, tutti col portatile. Non vi son altre indulgenze che quelle concesse alle confraternite del santissimo Sacramento e del santissimo Rosario. Si desidera eriger la confraternita di Maria Vergine della Cintura al novo altare eretto, se et cetera. Non v'è altra reliquia che una particola d'osso di san Nicolò vescovo e confessore, donata alla nobile signora contessa Eleonora Arighi dal vescovo Ferentino il primo genaro 1728. Il nobile signor Antonio Arighi possede l'altare di san Giuseppe, con l'obligo anche di dodeci messe, quali vengono pontualmente adempite. Vi è un'officiatura di diverse messe all'altare di Maria Vergine del Rosario, quali sono or più or meno a misura delli frutti annui per l'anima del quondam Carlo Rondinelli, posseduta dal reverendo signor don Giuseppe vicario. Vi sono due compagnie laicali: una del santissimo Sacramento, l'altra del santissimo Rosario, delle quali non vedo il tempo dell'instituzione. Queste hanno diversi aggravii e vengono adempiti annualmente dal parocho, come si vede dal registro nel libro della chiesa. Giovanni Maria Scandola rettore. **|750|** Adì 3 giugno 1743. Le anime di questa parochia sono 399; homini 206, donne 193 [*totale*] 399. Da communione 288, che non si communichano 111, [*totale*] 399. Per la Dio grazia non vi sono né inconfessi né malviventi. Cattarina moglie di Paolo Vicario, di anni 59, è allevatrice. Il parocho solo dirige la dottrina cristiana nella chiesa parochiale, non essendovi persone capaci per le cariche della compagnia. Giovanni Maria Scandola rettore. **|751|** Attesto con giuramento io sottoscritto che questa chiesa parochiale di San Nicolò del Castelar Lagusello possede diverse pezze di terra di campi circa 121 ½ , la maggior parte di terra legera e montiva, da quali un anno con l'altro si raccoglie: di galete di una soceda troni 115.10 – formento, somme 17 – formenton giallo 17 ½ - miglio 2 ½ - uva botte 8 – fassine 820 – lente, quarte 2 – fasoli, quarte 3. Oltre le sopradette entrate, la stessa chiesa possede il quarto della decima in qualche parte de beni sogetti alla parochia, dal quale si ricava: formento somme 2 – granade somme 1 – uva botte 1 ½ - miglio somme 1 – qualche scudella di fasoli e lente. Li aggravii della chiesa sono: al serenissimo prencipe lirazze 88; al clero per termini: troni 88; per la Ceriale: troni 21 – l'oglio per la lampada il bisogno – la cera per l'altar maggiore, il bisogno – la corda per una campana – vino et ostie per le messe. Prete Giovanni Maria Scandola rettore. **|751/b|** Adì 3 giugno 1743. In questa parochia v'è l'oratorio di San Giuseppe, di ragione del nobile signor Antonio Arighi, eretto e dotato dallo stesso l'anno 1727. Vi è qualche officiatura, qual so esser pontualmente adempita. L'oratorio di Maria Vergine Annonciata, di ragione della communità; non si vede come e quando eretto. Non ha né legati né officiature. L'oratorio di Maria Vergine detto del Stafalo, di ragione pure della communità, eretto – per quello si dice – al tempo del reverendo signor don Bonaventura Fattori. Non ha legati, né officiature. Giovanni Maria Scandola rettore. **|752|** Adì 3 giugno 1743. In questa parochia, oltre il rettore prete Giovanni Maria Scandola, sacerdote di Erbezzo, di questa diocesi, di anni 56, vi sono li seguenti: il reverendo signor don Simon Zangaglia, sacerdote di Mozambano di anni 43, capellano del nobile signor Antonio Arighi; non è confessore. Il reverendo signor don Francesco Zanella, sacerdote di questa parochia, d'anni 34; non è confessore. Il reverendo signor don Francesco Zanella, sacerdote di questa parochia d'anni 34; non è confessore. Il reverendo signor don Giovanni Aladi, sacerdote di questa parochia d'anni 26; non è confessore. Il reverendo signor don Matteo Scandola, sacerdote di Erbezzo di anni 25; non è confessore. Il reverendo signor don Giuseppe Vicario, sacerdote di questa parochia d'anni 25; non è confessore. Non vi sono chierici. Giovanni Maria Scandola rettore. **|753|** Adì 3 giugno 1743. Tovaglie per l'altar maggior 3 – sotto tovaglie per il detto 4 – candeleri otton 4 – candeleri di legno argentati 12, sei festivi e sei feriali – una muta di tabelle di legno argentato festiva, con sua croce – una detta di legno, feriale – due cossini damasco festivi, due di mettà feriali a righe, due neri – otto palme festive, con suoi vasetti e 4 feriali – due angeli dorati – due portiere per le sacrestie – 4 portiere per il coro, due festive e due feriali. L'altar della Cintura. Tre tovaglie – due sotto tovaglie – una muta di tabelle, usate – 6 candelieri di carton – due cossini vechii. L'altar del Santissimo. Due tovaglie – due sotto tovaglie – 4 cossini, due festivi, due feriali – 4 candelieri otton con sua croce – 4 detti argentati, con sua croce – due mute di tabelle legno argentato, una festiva, una feriale – 4 palme nove. L'altar del Rosario. Due tovaglie – due sotto tovaglie – 4 cossini, due festivi, due feriali – 4 candelieri otton, con sua croce. **|754|** 4 candelieri legno argentati, con sua croce – due angeli dorati – quatro palme carton argentato – due mute di tabelle legno, una argentata festiva, l'altra nera. L'altar di san Giuseppe è mantenuto dal nobile signor Antonio Arighi, con li mobili che si vedono al detto altare e con altri che si conservano nel suo oratorio con abbondanza. Giovanni Maria Scandola rettore. **|755|** 3 giugno 1743. Nella sacristia. Tre calici di rame, con la coppa d'argento indorata al di dentro – tre patene – sei animette di

tela e tre di cartone – un ostensorio – due pissidi, una più grande, l'altra piccola – un camise di cambra con fibia d'argento – una pianetta rossa damasco – una detta bianca damasco – una detta verde sabino – una paonazza damaschetto, tutte con sue stolle e manipoli – un piviale bianco – un detto paonazzo – una pianetta rigada feriale, con sua stola e manipolo – un messale da vivo vecchio – un sechelin otton con suo aspersorio – due scatole di latta per le ostie, Mobili fatti dopo il 1724. Un paramento intero in quarto bianco e rosso di mettà, con suoi fornimenti – un detto bianco e rosso di damasco con suoi fornimenti – due pianette nere di stame, con suoi manipoli, stole, velli e borse – una pianetta di 4 colori rigata feriale – un detta pure rigata di 4 colori – un vello superhumerale di manto bianco – tre camisi stocatti, un novo e due usati – due detti di tella cavalina feriali – due detti di tella villanna feriali per l'inverno – due messali, un novo, un vecchio da vivo – 4 detti da morto, 3 coperti di cartone, uno di pelle – 3 cotte, due feriali, una stoccata – amitti 10 – fazzoletti da lavabo 10 – purificatorii 34 – corporali 10 - |**756**| cordoni 5, uno di setta – berette in croce 4 – la borsa per la communione, col suo corporale e patena – la borsa per il Viatico, con la sua mandola d'argento – la chiave della custodia, d'argento – il turibolo e navicella d'argento – un turibolo ottone, con sua navicella – una pianetta di brocatto. Giovanni Maria Scandola rettore. |**757**| Copia estratta dalla tabella delle obligationi della compagnia del Corpus Domini, esistente nella sacrestia della chiesa parochiale di Castellaro. La compagnia del Corpus Domini del Castellaro Lagusello tiene obligatione di far celebrare gli sottoscritti officii e messe ogn'anno in perpetuo, come da suoi libri e fondamenti si vede. 1 – Per li confratelli, officii 6, con una messa per officio, com'è uso (troni 18). 2 – Per l'anima del quondam Andrea Zacagno, offici 4 (troni 12). 3 – Per l'anima del quondam Giacomo da Re, due officii con due messe per officio (troni 10). 4 – Per l'anima del quondam Antonio Vicario, officii 6 secondo l'uso (troni 18). 5 – Per Benvenuto Sacco, officii 2 e 2 per sua moglie quondam donna Agnese (troni 12). 6 - Per l'anima della quondam Dominica Tosini, un officio (troni 3). 7 - Per l'anima della quondam donna Antonia detta la Borona, un officio (troni 4). 8 - Per l'anima del quondam Pellegrino Carlotto, un officio (troni 3). 9 – Per l'anima del quondam Antonio delli Amici, due officii (troni 6). 10 – Per l'anima della quondam signora Elisabetta Battaglia, due officii con tre messe per officio (troni 14). 11 – Per la messa che canta il paroco il giorno de Morti per li confratelli di tutte due le compagnie (troni 6). 12 – Per l'anima della quondam Chiara relicta quondam Nicolin Rossi, messe 3 e 2 per il medemo Rossi (troni 6). 13 – Per l'anima della quondam Vittoria Zappaglia, officii 6, con una messa per officio (troni 18.12). 14 – Per l'anima del quondam Bortolo Madonino, padre della sudetta, per il cavato delli ducati 50 al 6 per cento, è tenuta far celebrare tante messe, appar testamento (troni 18.12). 15 – Più, è obligata far celebrare messe 15 private per l'anima del quondam Dominico Zapaglio, come in suo testamento 1685 28 novembre (troni 22.7). 16 – La veneranda compagnia fa celebrare ogn'anno una messa al suo altare il giorno della Trasfigurazione del nostro Signore (troni 3). [*Totale*] troni 174.11. Finalmente li confratelli sono convenuti con il rettore, prete Giovanni Maria Scandola, di dare lire venti all'anno, con obligo di dover poner la cera neccessaria e solita per li sopradetti officii, mentre prima supliva la compagnia con dieci candele, quali ogni giorno si dovevan rimeter le stesse (dico troni 20). In tutto troni 194.11. Io prete Giovanni Maria Scandola, rettore. |**758**| Copia estratta dalla tabella delle obligazioni della compagnia del santissimo Rosario esistente nella sacrestia della chiesa parochiale di Castellaro. La compagnia del santissimo Rosario del Castellaro Lagusello tiene obligatione di far celebrare nella chiesa parochiale di San Nicolò li sodetti officii e messe ogn'anno in perpetuo, come da suoi libri e fondamenti si vede. 1 – Un officio di messe 3 per l'anima del quondam Giovanni Battista Merler in perpetuo e paga troni 8. 2 – È obligata far celebrare messe sette private per l'anima del quondam Domenico Zappaglio e paga troni 10.10. 3 – Più, dare troni quatro al paroco per la messa che canta il giorno de Morti per li confratelli di tutte due le compagnie (dico troni 4). 4 – Giacomo Rondinelli quondam Giovanni è obligato far celebrare ogn'anno due officii di una messa per officio per l'anima della quondam Antonia Rossi, fu moglie del quondam Battista Merler, come successore dell'obligo fondato ne beni che possede Giovanni Battista Vicario quondam Francesco e paga troni 9 all'anno (dico troni 9). 5 – Bortolo quondam Domenico Sigraorsi è obligato far celebrare ogn'anno un officio di messe sei per l'anima della quondam Domenica Signorini, fu moglie del quondam Dominico e paga troni quindeci all'anno (dico troni 15). 6 – Più, la sudetta compagnia è tenuta far celebrare tante messe del frutto che ricava da capitali, come appar da legato del quondam Carlo Rondinel, come da testamento dello stesso del dì 18 genaro 1713, qual beneficio è passato al reverendo signor don Giuseppe Vicario, chiamato nel testamento Rondinelli. Io prete Giovanni Maria Scandola, rettore del Castellaro. |**759**| Nota de mobili di sacristia [*bianco*]. |**760**| Nota de mobili delli altari [*bianco*]. |**761**| Nota de sacerdoti [*bianco*]. |**762**| Nota delli oratorii [*bianco*]. |**763**| Nota dell'entrate et aggravii della chiesa [*bianco*]. |**764**| Nota del numero dell'anime [*bianco*]. |**765**| Nota del titolo della chiesa parochiale. **Q** – Praesentata die 4 iunii 1743 in pastorali visitatione Castellarii Laguselli.

|766| R – Parochialis ecclesia alias Sancti Laurentii, nunc Sanctae Mariae de PUTEOLONGO
|767| Illustrissimo e reverendissimo signore. Accompagno vostra signoria illustrissima nella sagra visita che intende di fare alla sua diocesi e lodo il di lei santo zelo, che s'impiega a beneficio del suo gregge; mi dispiace di non poter io ancora fare lo stesso, vedendomi impedito dalli riguardi di sanità fino ad incaminare le cose più necessarie di mio servizio, senza sapere quando sarà riaperto il commercio. Circa poi il cortese avviso che mi dà in proposito della visita, quale intende di fare nella chiesa di San Vigilio, dipendente dalla prepositura della Santissima Trinità da me posseduta, io veramente in ciò non ho informazione veruna sulli diritti che potessero competere quali si sieno. Doppo l'ultimo atto quale vostra signoria illustrissima mi accenna, assistito dalla ragione competente al vescovo, io ne scrivo questa sera al signor chierico Franchini mio comissario perché mi dia qualche lume, se mai vi fosse qualche cosa in contrario, non intendendo per altro di far minima cosa che a lei dispiaccia, mentre e al suo carattere e alla sua persona ho netta la stima e, solamente quando vi fosse qualche privilegio, salvare i diritti del medemo; ma non mai inventone veruno per impedire l'esercizio della sua ordinaria giurisditione. Tanto le protesto in concambio della gentilezza con la quale mi ha favorito vostra signoria illustrissima, alla quale bacio divotamente le mani. Di vostra signoria illustrissima: servitore vero C. cardinale Rezzonico. Roma 2° agosto 1743. Bragadino vescovo di Verona.
|768| Illustrissimo e reverendisimo signore. Avendo havuto di costì ulteriori notizie, mi credo in dovere di più apertamente spiegarmi con vostra signoria illustrissima sul proposito della visita di San Vigilio in Pozzolengo, col dichiararmi di lasciarla in piena e totale libertà, dichiarandomi che le sarò infinitamente obligato se il di lei vigilatissimo zelo rimanerà in essa cosa quale meriti riparo e provedimento. Tanto mi sono creduto in debito di doverli esprimere in corrispondenza di quella cortese bontà ch'ella ha dimostrato per me; e se non l'ho fatto prima con maggior chiarezza, ella lo attribuisca al difetto di que' lumi che in appresso mi sono stati communicati. Si persuada dunque vostra signoria illustrissima che sarò sempre con la più distinta stima qual mi protesto: di vostra signoria illustrissima servitore vero C. cardinal Rezzonico. Roma 27 aprile 1743. Illustrissimo Bragadino vescovo di Verona.
|769| Pozzolengo, li 10 aprile 1793. Le notifico aver io ricevuto l'intimazione della visita da farsi nei primi di giugno da vicino avvenire ed assieme le professo che farò tutto il possibile per ubbidire, non ostante ch'io sia del tutto cieco per non avere que' momenti ed istruzioni che sino dal principio del mio quivi habitare mi ho procurato con tutta la dolcezza più possibile. Tutta via nel tempo presente voglio sperare che ogn'uno si ammollisca ed arrendi. Frattanto la prego presentare i miei più profondi ossequii a sua eccellenza reverendissima monsignor vescovo nostro padrone (caso che ciò lo giudichi convenevole). Veramente verrei io in persona ad umiliarmi, ma gli affari della parrocchia non me lo permettono. Dunque ad altro tempo differirò il mio presentarmi personalmente, quando questo possibil fia senza mia veruna censura, dicché la prego **|770|** (sendovi il bisogno) opportunamente avvisarmi. Ora mi resta protestarmi con tutto l'ossequio: di vostra signoria illustrissima devotissimo obbligatissimo servitore Gaetano Bertoli.
|771| Per la visita di monsignor vescovo illustrissimo e reverendissimo Bragadino, nel mese di giugno 1743. Chiesa parrochiale. La chiesa di San Lorenzo, sita in Castello di Pozzolengo, parrochiale vecchia. Della consacrazione di questa non si trova memoria, né si celebra uffizio della lei dedicazione. La chiesa detta Santa Maria, sita sulla piazza di Pozzolengo. Questa essendo antica è stata riffabricata ed ingrandita. In questa si celebrano i divini offizii, invece della sodetta parrocchial vecchia. Della consacrazione di questa non ho certo documento; solo da una memoria del fu signor arciprete Gattinelli truovo che di questa chiesa si celebrava l'uffizio della dedicazione alli 3 di maggio. Il beneficio di questa parrochiale vien conferito per concorso ed io pure l'ho conseguito per concorso da monsignor illustrissimo e reverendissimo Giovanni Bragadino vescovo, quem Deus et cetera, come dalle bolle spedite dalla cancellaria vescovile di Verona sotto il dì 5 giugno 1734. Nella sodetta chiesa parrochiale antica di San Lorenzo vi sono tre altari, cioè: l'altar maggiore, col suo portatile e questo ha la sua palla di san Lorenzo. Il secondo, in cornu epistolae, è l'altare di sant'Antonio abbate. Il terzo, in cornu evangelii, della beata Vergine Dolorosa. Nessuno di questi è consagrato, ma tutti hanno il portatile. **|772|** Nella retroscritta chiesa parrochiale antica non vi sono iuspatronati né benefici semplici, né officiature o sieno capellanie, né legati pii. Di questa ne do conto nel foglio segnato colla lettera A. Nella chiesa, poi, detta Santa Maria vi sono sei altari ed in ognuno di questi si celebra il santo sacrificio della messa e questi sono: l'altar maggiore, quello della scuola del santissimo Sacramento, quello della scuola del santissimo Rosario, quello della Madonna detto l'altar del commune, quello della Madonna detto del signor Castagna Midani (perché da lui fabricato) e quello di sant'Antonio di Padova, di cui pure ne ha ingerenza il comune. Niuno di questi altari è consagrato, ma tutti hanno il portatile. Delle suppellettili di questo nel foglio io ne do conto. Questi fin ora non hanno ius patronati né benefizi semplici, ma solo officiature, cioè capellanie semplici e legati pii, cioè obligazioni di messe ed offizi. Il

benefizio poi non ha né officiature né messe di sorta alcuna, ma semplici beni colle sue entrate, giusta la sua polizza quivi annessa. Li capellani, poi, che oggidì celebrano per le obligazioni della scuola del santissimo Sagramento, sono: il reverendo signor don Bortolamio Albertini, il reverendo signor don Francesco Biolchi, il reverendo signor don Giovanni Biolchi, il reverendo signor don Giovan Battista Biolchi. |**773**| I cappelani della schuola del santissimo Rosario sono: il reverendo signor don Giuseppe Guaragna, il reverendo signor don Giovanni Biolchi, il reverendo signor don Bortolo Gandini, il reverendo signor don Alberto Mozzarelli. Il capelano del comune di presente è il reverendo signor don Paolo Brighenti. Della detta capellania ne dà conto il signor sindaco del comune e nell'annesso foglio segnato colla lettera C, come pure dell'altare e suoi suppellettili. Il capellano dell'altar di sant'Antonio è il reverendo signor don Vicenzo Gelmetti, quale celebra per l'officiatura Gelmetti, come il comissario della stessa ne dà conto nella polizza segnata con la lettera D. Della istituzione delle già dette due compagnie, delle loro entratte, aggravii, adempimenti, delle loro suppellettili ne danno conto li signori priori e regenti delle dette scuole, nell'annesso foglio segnato colla lettera E. Dell'altare del commune, suoi legati, suppellettili ed altre particolarità ne dà conto il signor sindaco della communità nel foglio segnato con la lettera G, come pure dei suppellettili della sagrestia ne dà conto al foglio C. Dell'altar di sant'Antonio ne dà conto il sudetto signor sindaco nel foglio segnato con la lettera E. dell'altar del Carmine ne dà conto l'illustrissimo Signor Alberto Castagna Midani nel foglio segnato colla lettera [*manca*].
|**774**| Oratori. Oltre le chiese già nominate nell'antedetto foglio, vi sono sette oratori, tra quali il primo nella terra di Pozzolengo, detto di San Giuseppe, in cui sta eretta la compagnia de disciplinati, de' quali è capellano il reverendo signor don Bortolo Rovillio. La nota poi dell'istituzione di detta compagnia e de legati ed obbligazioni di detto oratorio la dà il signor priore di detta compagnia nel foglio segnato colla lettera G. Il secondo, poco discosto dalla terra, anzi soto la terra medesima, detto de Santi Vicenzo ed Anastasio, coll'ospizio per l'eremita, qual ora è Andrea Ederle. Di questi ne ha ingerenza il commune e ne dà conto il signor sindaco del commune nel foglio segnato colla lettera H. Il cappellano del sudetto oratorio è il reverendo signor don Camillo Capello. Dell'entratte e legati di detto oratorio è commissario il signor priore della scuola del santissimo Sagramento e questi ne dà conto nel foglio segnato colla lettera [*manca*]. |**775**| Il terzo oratorio, lontano dalla terra un miglio in circa, è quello di San Vigilio, detto dell'Abbadia, perché membro della badia della Trinità di Verona, hora posseduto dall'eminentissimo e reverendissimo monsignor cardinal Rezzonico. In questo celebra ne giorni festivi il reverendo signor don Francesco Gialdi di Desenzano. Di questi ne dà conto il sudetto signor capellano nel foglio segnato colla lettera [*manca*]. Il quarto è quello della Madonna e san Giuseppe, distante dalla terra un miglio. Questo fu eretto dall'illustrissimo signor Ottavio Cerutti ed ora posseduto da suoi eredi, che sono l'illustrissimi signori fratelli Ceruti di Salò e di questo li sodetti signori ne danno il conto nel foglio segnato colla lettera [*manca*] Il capellano del sodetto oratorio è il reverendo signor don Gottardo Monti. Il quinto è quello di san Giuseppe, distante dalla terra più di un miglio; questo oratorio è posto in contrà della Certosa e questo è stato eretto dalli illustrissimi signori Fratelli Cerutti, oppure dal fu suo signor padre di Salò. Questi non ha capellano, ma solo vi fanno celebrare a suo comodo. Di questo ne danno conto li sodetti signori, nel foglio segnato con la lettera [*manca*]. |**776**| Il sesto oratorio, più vicino, è quello di San Carlo Borromeo, sito in contratta del Ponticello di casa Rovellia, in cui non so se vi siano capellanie; so però vi fanno celebrare li sodetti signori Rovellia per suo commodo e di presente vi celebra il signor don Alberto Mozzarelli. Di questo ne danno l'istruzione li sodetti signori illustrissimi Rovellia nel foglio segnato con la lettera [*manca*]. Il settimo ed ultimo è quello de Santi Giacomo e Filippo. Questo è il più antico di tutti ed è di ragione del beneficio e non ha né officiature né legati. A questo si va annualmente, o per voto del commune o per antica consuetudine, processionalmente una sol volta all'anno, cioè il giorno festivo de detti santi, a cantarvi la messa e di questo ne do conto nel foglio segnato con la lettera Q. Segue lo stato dell'anime. |**777**| Stato dell'anime. L'anime di questa parrocchia in tutte oggidì sono 1881; uomini da comunione sono 690; uomini da non comunione 193; uomini tra tutti 883; donne da comunione sono 760; donne da non comunione 238; donne tra tutte 998; uomini tra tutti 883; tra tutti 1881. Inconfessi nessuno. Nota dei reverendi sacerdoti. Il reverendo signor don Bortolamio Albertini, di anni 90 in circa. Il reverendo signor don Giuseppe Guaragna, di anni 80 circa. Il reverendo signor don Ventura Gelmetti, di anni 71 circa. Il reverendo signor don Gottardo Monti, 63 circa. Il reverendo signor don Bortolamio Rovveglia, 48 circa. Il reverendo signor don Paulo Brighenti, 47 circa. Il reverendo signor don Francesco Biolchi, 40 circa. Il reverendo signor don Giacopo Natta, 30. |**778**| Segue la nota dei reverendi sacerdoti. Il reverendo signor don Gerolamo Gamba, di anni 30 in circa. Il reverendo signor don Gandini, di anni 33. Il reverendo signor don Giambattisa Biolchi, 30. Il reverendo signor don Camillo Capello, 27. Il reverendo signor don Alberto Mozzarelli, 27. Il reverendo signor don Vicenzo

Gelmetti, 27. Il reverendo signor don Giuseppe Gelmetti, 27 circa. Il reverendo signor don Andrea Savio, 25 circa. Il reverendo don Giovanni Biolchi, 42. Chierici. Il signor don Francesco Steffanni, quale ha due soli minori. Il signor don Lorenzo Ballini, qual è in studio in Verona ed è diacono. Il signor don Francesco Gialdi, di anni 50. Il signor don Giuseppe Mozzarelli, vicerettore. Allevatrici. Cattarina relicta dal quondam Bernardino Bombana e questa credo sia stata approvata nella visita del 1712, ma da molto tempo in qua questa è indisposta. Lucia, moglie di Piero Pedretti. Angela relicta dal quondam Domenico Gamba. |**779**| Notizia della dottrina cristiana. La dottrina cristiana per gli uomini si tiene nella chiesa grande detta di Santa Maria, posta sulla piazza, tutti li giorni festivi avanti il vespro. Del numero e qualità degl'uffiziali e de maestri, come pure il numero dei discepoli ed altre specialità ne dà conto il signor cancelliere di essa dottrina, come anco del numero ordinario de communicati le terze domeniche del mese, nell'annesso foglio segnato colla lettera R. Quella poi delle donne si tiene separatamente nell'oratorio di San Giuseppe, con simil ordine di quella dell'uomini, come dal sodetto foglio. Segue la nota della rendita ed aggravi del beneficio. Gaetano Bertoli arciprete. |**780**| Nota distinta e giurata delle possessioni, rendite ed aggravi del beneficio. Primo, una possessione detta del Morato. 2° - Una possessione detta del Rovere. 3° - una possessione detta di San Giacomo. Queste tre possessioni, secondo quello che trovo scritto dal fu signor arciprete Cattinelli, in tutto sono circa 150 campi di terra. Rendita annua di parte dominicale rilevata dal computo fatto sulla rendita di sei anni. Formento: somme 27 incirca – granata: somme 5 incirca – formenton e miglio: somme 40 incirca – legumi e melega: quarte 11 incirca – galette: pesi 12 incirca – uva fine di fogli 15 l'una: 18 incirca – legna tra sermente e vencelli: capi 2500 incirca – farro grezzo: quarte 10 incirca – vena quarte 6 – fieno di regaglia carri 9 2/4. Seguono gli aggravi. |**781**| Aggravi del beneficio. Decime annuali alla Camera di Salò: lirazze 168; a pagar queste vi vogliono di moneta corrente troni 263.5; più, pel viaggio di Salò: troni 8, che così fanno troni 271.5. Cattedratico: ferri da cavallo 14, quali importano troni 27.2. Oglio per la lampada del santissimo Sagramento: pesi 7 all'anno e questo, computando un anno con l'altro, vien a costare troni 17 al peso incirca: troni 119. Cera per la Cereale, lire 32 incirca, a troni 2.10 la lira: troni 80. Cera per l'altar maggiore: circa troni 120. Campanaro per l'*Ave Maria* della mattina e sera: troni 18. Al signor curato: tutti li frutti della stola bianca ed un annuo onorario in soldo effettivo di troni 100. Risarcimento di fabbriche, fenili e campi: nel corso di anni 9 ho speso troni 1305 circa, che fanno all'anno circa troni 156. Oliva per la domenica delle Palme: all'anno circa troni 18. Nel viaggio per l'oglio santo: circa troni 5. Pasto del sabato santo: circa troni 140. Alla communità per macina della servitù, socede de cavallieri e taglia: troni 24 incirca. [*Totale*] troni 1078.7. Seguono gli aggravi. |**782**| La summa delli oltrescritti aggravi consiste in troni 1078.7. Particole per la santa communione, circa 2000 al mese: troni 24 [*Totale*] troni 1102.7. Aggravi non necessari ma di molto convenevoli. La terza festa di Pasqua un desinare ai reverendi confessori: circa troni 50 circa. La terza festa del santissimo Natale un desinare ai reverendi confessori: troni 50 circa. Mantenimento di un cavallo: troni 300 in circa. Aggravi convenevoli: troni 400; aggravi necessari: troni 1102.7. [*Totale*] troni 1502.7. Si aggiunge la visita di monsignor vescovo: troni [*manca*]. Gaetano Bertoli arciprete.

R – Praesentata die 6 iunii 1743 in pastorali visitatione Puteilongi, veronensis diaecesis.

|**783**| **A** – Polizza delle suppellettili della chiesa di San Lorenzo di Castello. All'altar maggiore. Una palla di san Lorenzo – la pietra sagra – quattro candellieri ottone mezani – due vasi da fiori – le sue tabelle vechie e due cossini bianchi vecchi – tre tovaglie – un parapetto corame – una tela turchina per coprir la palla di san Lorenzo – due mazzi fiori secchi, vecchi pure. All'altar di sant'Antonio abbate, in cornu epistolae. Il suo baldachino di galetta a fiori – la sua pietra sagra – tre tovaglie – una croce ottone – candellieri due di legno – le sue tabelle – cossini due di corame vecchi – due mazzi fiori vecchi, co' suoi vasetti legno – il parapetto corame – un quadro vecchio della beata Vergine – tela per coprir la palla – copertina sopra l'altare. All'altar della beata Vergine Dolorosa, in cornu evangelii. Un baldachino di galetta a fiori – due candelieri di legno – croce ottone – due palme fiori co' suoi vasetti – le sue tabelle – cossini due corame – tovaglie tre – parapetto di corame – un quadretto di carta in cornu evangelii, il tutto logoro – un lampadino ottone – tela turchina per la palla – tela per coprir l'altare. |**784**| Paramenti di San Lorenzo di Castello. Calice con patena argento, se non fallo, e sua coppa argento – un paro ampolle – un campanellino – un banco per li paramenti vecchio, con due calti entro cui vi sono: un paramento morello, tolerabile – un altro nero, tolerabile e diverse altre pianette buone da niente – due cossini damasco verdi – due camisi vecchi, co' suoi cordoni vecchi – una cottina vecchia e rotta – quattro cossini di corame vecchi – un ferro per le particole vecchio – due messali da vivo ed un da morto buoni da niente – un ferro da ostie che non è buono – un quadro vecchio di san Carlo Borromeo – un confessionario – diversi libri di messe ed offizi celebrati nella nuova parrocchiale – suppellettili di casa: un ferro da fuoco, con due cavedoni forniti di ottone – un tinazzo di carri due con tre cercoli ferro – un

banchetto di pezzo vecchio affatto – una botte vecchia non più buona – un sigillo ottone col manico legno con l'impronta di san Lorenzo – libri diversi de battezzati, defonti e matrimonii – un tavolino vecchio buono da nulla.
|785| B – Polizza delle suppellettili dell'altar maggiore della chiesa parocchiale. Una chiave di argento et una di ferro indorato pel tabernacolo – una pisside grande, tutta di argento ed un'altra picciola colla sola coppa di argento, quale serve per l'infermi e queste sono di ragione della scuola del santissimo Sagramento – sei candelieri di legno inargentati vecchiissimi – sei candelieri ottone grandi – quattro altri ottone piccioli – quattro vasi di legno inargentati vecchii, con sue mazze fiori vecchie – due altri vasi di legno neri, in parte indorati, con sue mazze di fiori secchi vecchi – tre tabelle inargentate, colle sue carte – un cristino ottone – un pavaglione damaschetto a fiori col fondo bianco pel tabernacolo – una tovaglia con merli – due altre tovaglie grosse intovagliate – una tovaglia turchina per coprir la mensa **|786|** dell'altare – due cossini di corridoro – due cossini damasco bianco, con lista attorno, due setta cremesi – due busti di legno inargentati, uno colla reliquia di san Lorenzo e l'altro con la reliquia di san Fabiano – una lampade grande argento, fatta fare dal quondam signor Piero Gelmetti in virtù di un suo testamento del dì 6 dicembre 1698, rogato dal signor Bortolamio Cristoffanetti di Desenzano – due lampadi laterali di ottone. Al sagro fonte. Due vasetti argento per l'oglio santo per il battesimo – una borsa violetta, con vaso stagno per l'oglio santo per l'infermi. In sagristia. Un sedelino ottone per l'aqua santa – una croce di legno per i morti – un banco vecchio con entro sei bussoli di legno – un terzo per le particole – un sedacino per le particole – un rituale vecchio – un cristo grande - **|787|** due scabelli per la preparazione alla santa messa, con sue tabelle – un cristo posto in quadro, con sopra una croce ottone – una croce per le processioni, di rame indorata, col crocifisso ed altri abigliamenti d'argento. **|788|** Adì 30 maggio 1743 – Pozzolengo. Nella veneranda parocchiale di Santa Maria di Pozzolengo, la communità ha una capella con suo altare, detto della beata Vergine, con immagine portatile in nicchio, con suo Bambino, indorata e con le seguenti supelletili: due ghirlande d'argento – due angeli laterali che sostentano la ghirlanda della beata Vergine – due manti, uno feriale di raso, l'altro solenne di broccado – una pala al di fuori del nicchio, con le imagini di san Lorenzo, santa Cattarina dalla ruota, san Rocco, san Sebastiano, tutti protettori particolari di questo publico – una lampada d'argento – una croce d'argento per le solennità, con christo – altra croce di ottone, con christo per le ferie – quattro candelieri di ottone – sei candelieri di legno inargentati – sei tabelle inargentate – quattro palme di fiori nuove e quattro usatte – una lampada di ottone – un paro cossini … di damasco rosso – altro paro cussini di corame – dodeci tovaglie, parte di lino parte di renso e parte operate con merli. Al detto altare il cancelliere fa celebrare per concorso del popolo ogni festa la prima messa per tempo; capellano il reverendo signor don Paolo Brighenti curato. Ioseph Monti cancelliere. Lorenzo Brighenti sindico. **|788/b| C -** Adì 30 maggio 1743 – Pozzolengo. Inventario delle supelletili sacre della sacrestia della parochiale di Pozzolengo. Due calici, uno d'argento con patena d'argento, l'altro di rame con coppa d'argento indorati – un piviale bianco con pianetta e tonicelle e due continenze – un piviale rosso, con pianeta e tonicelle – un piviale morello, con due pianette e tonicelle – due pianette verde – due camici ordinarii, con suoi amiti e cingoli – una croce grande di rame indorata, con christo d'argento et altre figure d'argento – altra croce di legno da morto dipinta – un secchio d'ottone per l'aqua santa. Vi sono le reliquie di san Lorenzo e di san Fabiano in busto di legno inargentato, protettori di questo publico, con sua autentica – altra reliquia dell'abito di san Luigi Gonzaga, con sua autentica – un fornimento di damascho cremesi per tutta la chiesa. Santo Brighenti sindico. Ioseph Monti cancellarius communitatis suprascriptae. **|789| D -** Poliza delli capitali e censi della compagnia instituita dal quondam signor Pietro Gelmetti. 8 genaro 1738, censo con la signora Isabella e reverendo signor don Vicenzo Gelmetti: capitale troni 2200. 30 maggio 1740, altro censo con li soprascriti: troni 657. 10 genaro 1738, altro censo con il nobil signor don Bortolomeo Rovalia di troni 2550. 26 giugno 1738, altro censo con Paolo e fratelli Cantori di troni 350. [*Totale*] troni 5757.3. Si cava al quatro per cento di frutto o sia livello in tutto troni 230, de quali celebra tante messe, come vocato in testamento quondam signor Pietro institutore, il molto reverendo signor don Vicenzo quondam signor Giambattista Gelmetti. Paolo Brighenti commissario. **|790| E -** Inventario delle robbe aspetanti al altare di sant'Antonio di Padova in Pozzolengo. Due armari di nogara laterali, per poner le sue robbe – una lampada d'argento e croce d'argento – una lampada di ottone e croce e sei candelieri e sei bossoli di ottone – sei candelieri di legno inargentati, con quatro vasi e sue palme e tre tabelle – tre tabelle ordinarie alla todesca – sei tovaglie e sei sotto tovaglie – due cossini damasco gialo e rosso – due altri vecchi fiorati – la tella per coprir la palla – una reliquia di sant'Antonio con la sua autentica e ostensorio fornito d'argento – un capitale di mille troni, che si cava troni quaranta di livello, per il mantenimento del altare. Io Giovanni Monti deputato. **|791| F -** Adì 30 maggio 1743 – Pozzolengo. Nota distinta della chiesa di San Anastasio di questa terra o sia oratorio e suoi utensili. Un altare con suo portatile

e supelletili infrascritte – una pala con efiggie della beata Vergine Maria e de santi Vincenzo et Anastasio e di sant'Anna, con coperta di tela – un christo di ottone con cuore – tre secrete con cornice inargentate – quatro candelieri di legno inargentati – quatro vasi di legno inargentati, con palme – due angioli indorati di legno – un paio cussini festivi di brocadello a metà – altro paro vecchi di corame – sette tovaglie di renso e di lino con merli – tela turchina per coperta – un palio novo di corame – una lampeda d'ottone – una reliquia di sant'Anna in deposito d'argento, con sua autentica – un trono nuovo per la medema di legno, tutto indorato – un calice d'argento, con patena d'argento indorati – pianette sei per servizio publico e della capellania Morgagni - |**792**| due messali, uno da vivo e l'altro da morto – un camise di renso bono – una veste lunga – due corporali con altre supelletili neccessarie. Di questo oratorio e altare non si trova alcuna istituzione per esser antico; è custodito dall'eremita eletto da questa communità. V'è una capellania di messe due in circa alla settimana, istituita dal sudetto eremita Morgagni; il capellano è il reverendo signor don Camillo Capello. Il gius dell'elezione s'aspetta al venerando priore della scola del santissimo Sacramento. Li capitali della capellania sono descritti ne libri di detta veneranda scola. In detto oratorio vi è un altarino della beata Vergine con sua figura nel muro, circondata con soaza di legno, dipinta e coperta con christallo. Ha li seguenti utensili: due tendine, una di velo, l'altra di seta, che servono per coprire la detta immagine sopra il christallo – due angeli di legno indorati – due candelieri d'ottone, di ragione dell'altar maggiore – tre secrete – due cussini novi – un palio novo di corame - |**793**| una tovaglia di lino con merli – una piccola lampeda d'ottone – due corone d'argento, una per la beata Vergine, l'altra per il Bambino. In detto oratorio vi è un confessionario postovi di novo per commodo de devoti, con permissione del reverendo paroco. Lorenzo Brighenti sindico. Ioseph Monti cancellarius communitatis suprascriptae.

|**794**| **G** - Notta della veneranda della Madonna del Pianto e di san Giuseppe di Pozzolengo. Adì 6 giugno 1743. Si trova memoria che dell'anno 1542 era chiamata la Disciplina di san Giuseppe di Pozzolengo. Da monsignor illustrissimo e reverendissimo cardinale Augustin Valerio, vescovo di Verona, nel anno 1584 fu in visita in Pozzolengo in Castello, concesse una indulgenza nel giorno di san Giuseppe di giorni quaranta. Più, altri giorni cento indulgenza nel modo e forma et cetera. Dal monsignor vicario di Verona fu confermato li capitoli della confraternità della beata Vergine e san Giuseppe nell'anno 1592. Dal sommo pontefice papa Clemente VIII concesse una indulgenza in perpetuo alla confraternità de disciplinanti di Santa Maria e san Giuseppe di Pozzolengo nel 1593. La medesima confraternità fu aggregata alla archiconfraternità di Santa Maria del Pianto di Roma nell'anno 1597. Dal sommo pontefice papa Inocentio XI concesse altra indulgenza plenaria nel giorno di san Giuseppe in perpetuo nell'anno 1682. La medesima confraternità fu novamente confermata nell'aggregatione alla archiconfraternità della Madonna del Pianto l'anno 1739. Il sommo pontefice papa Benedetto XIII ha concesso altra indulgenza per il giorno di san Giuseppe nell'anno corente et questa si oserva per il giorno sudetto per esser le anteriori abolite mediante l'aggregatione. È stata gratiata la veneranda scola di una reliquia di san Giovanni Nepomuceno, con sua autentica. Si ritrova appresso della scola una reliquia di san Gaudentio, con suo instromento, ma sospesa da monsignor vescovo Barbarigo per difetto di sigili. |**795**| Inventario delli utensili della veneranda scola della Madonna del Pianto e san Giuseppe di Pozzolengo. Una pianetta di damasco rosso, con tutti li suoi fornimenti da calice, fornita con lista d'oro fino – altra di damasco bianco fornita di oro fino e fodra di setta rosa – altra damasco verde, con tutti li suoi fornimenti, con bordo falso – altra damasco con righe rosse e fiori a diversi colori, con cussini – altra morella di capizzola, con tutti li suoi fornimenti – due pianette negre di setta, con suoi fornimenti con forma ordinaria – una pianetta vecchia di setta rigata, con diversi fiorami – tre camisi, uno stocato e due senza, con sette amiti e quatro fazoletti e venti uno purificatori e tre cordoni – tovaglie otto e tre sotto tovaglie – tre messalli da vivo et uno da morto – quattro cossini d'altar, due fiorati bianchi e rosso e l'altri cremisi – 4 vasi dorati, con sue palme e due senza vaso – 4 candelieri di ottone, con quatro bussoli, due croci e lampeda – 6 candelieri di legno con croce, lampeda inargentata, con due tabelle, con altra muda alla todesca – due berette da prette – un calice d'argento, con sua patena – 4 corporali – una tella da morto per coprir la sepoltura – un confalone di damasco, con ritrato della Madonna e san Giuseppe, fornito con bordo fino e croce d'ottone – un confalone da morto, con croce di legno – un crocefisso, con suo vello, fornito d'oro falso – un crocefisso della sacrestia – sei quadri con sovaza nera – una palla vecchia di san Giuseppe e la Madonna e due quadretti di san Lorenzo e sant'Antonio di Padova - |**796**| due banchi di nogara per li paramenti – un confessionario, due tavolini e due genuchiatori grandi et uno picolo per la preparation alla messa, con sua tabella – un altar della Madonna e san Giuseppe, con sua palla – un altar principiato ad onor di san Giovanni Nepomuceno, con sua statua, il tutto fatto con elemosine, asunto però dalla scola per il suo mantenimento – due veste longhe, una nova e l'altra usada – una campanella. Notta de capitalli obligati a mezzo della veneranda scola della Madonna del Pianto e di san Giuseppe. Il reverendo signor don Bortolo Roveglia, capellano della

veneranda scola sudetta, cava di pro per tanti capitalli assegnati per messe obligate da diversi legatari per la summa: lirazze 287.7. Il reverendo signor don Giuseppe Guarogna cava di pro per un capitale assegnato per messe per la summa: lirazze 44.4. Il pro di dinari proprii della veneranda scola, che serve per il suo mantenimento: lirazze 69.10. Io Giovanni Monti priore.
|797| Q – Polizza dell'oratorio di San Giacomo in Campagna. Altare con suo portatile e palla di san Filippo e Giacopo – suo parapetto corame – una tovaglia vecchia – due candelieri di legno – due di ottone, ma uno rotto – un banco di pezzo novo – una campanella.
|798| R – Adì 15 aprile 1743, seconda festa di Pasqua di resurezione in comune; intervene alla dottrina cristiana li seguenti reverendi. Il reverendissimo signor arciprete. Il signor don Pavolo Brighenti curato. Il reverendo signor don Giacomo Natta. Il reverendo signor don Giuseppe Gelmeti, il reverendo signor don Giuseppe Guaragna, il reverendo signor don Camilo Capelo, il reverendo signor don Andrea Savio, il reverendo signor don Bonaventura Gelmeti, il reverendo signor don Alberto Mozzareli, il reverendo signor don Giovanni Biolchi, il reverendo signor don Vincenzo Gelmeti, il reverendo signor don Giovanni Battista Biolchi, il reverendo signor don Bortolo Roveglia, il reverendo signor don Gotardo Monti, il reverendo signor don Francesco Biolchi. Operari 28, adulti 22, quarta classe 130, figliuoli 115; [*Totale*] 295. Operarie 19, adulte 67, quarta classe 75, figliuole 54; [*Totale*] 215. Elemosina: soldi 2.6. Adì 16 aprile, terza festa di Resurezione. Intervenero alla dotrina cristiana come segue. Il reverendissimo signor arciprete, il reverendo signor curato, reverendo signor don Giovanni Battista Biolchi, reverendo signor don Giacomo Natta, reverendo signor don Gioseppe Guaragna, reverendo signor don Gioseppe Gelmeti, reverendo signor don Vincenzo Gelmeti, reverendo signor don Alberto Mozzarelli, reverendo signor don Bonaventura Gelmeti, reverendo signor don Gotardo Monti, reverendo signor don Francesco Biolchi, reverendo signor don Gerolamo Gamba. Operari 28, adulti 20, quarta classe 140, figliuoli 150; [*Totale*] 138. Dale done: operaie 19, adulte 67, quarta classe 78, figliuole 54; [*Totale*] 218. Comunicati 580. Natale Barbizzoli cancelliere.
|799| Adì 21 aprile – ottava di Pasqua. Il reverendissimo signor arciprete, il reverendo curato, signor don Gotardo Monti, signor don Francesco Biolchi, signor don Bortolo Gandin, signor don Giovanni Battista Biolchi, signor don Giovan Biolchi, signor don Alberto Mozzareli, signor don Andrea Savio, signor don Gerolamo Gamba, signor don Giacomo Natta, signor don Vicenzo Gelmeti, il chierico Stefani. Operari 32, adulti 42, quarta classe 180, figliuoli 220; [*Totale*] 474. Operarie 24, quarta classe 121, adulte 109, figliuole 80; [*Totale*] 334; comunicati 316. Adì 28 aprile – quarta domenica del mese. Il reverendissimo signor arciprete, il reverendo signor curato, signor don Gotardo Monti, signor don Francesco Biolchi, signor don Giovanni Battista Biolchi, signor don Giacomo Natta, signor don Gioseppe Gelmeti, signor don Camilo Capello, signor don Andrea Savio, signor don Vicenzo Gelmeti, signor don Zuane Biolchi, signor don Bortolomeo Gandin, signor don Gioseppe Guaragna, signor don Bortolo Roveglia, il chierico don Francesco Stefani. Operari 34, adulti 42, quarta classe 204, figliuoli 225; [*Totale*] 505. Operarie 30, adulte 134, quarta classe 121, figliuole 89; [*Totale*] 374. **|800|** Nota distinta di quelli che sono intervenuti alla dotrina cristiana del mese di maggio, come si vede dal libro maestro che si tiene registro in chiesa di festa in festa, come segue. Adì 5 maggio 1743 – prima domenica del mese. Intervene alla dotrina il reverendissimo signor arciprete, il reverendo signor curato don Pavolo Brighenti, reverendo signor don Giacomo Natta, reverendo signor don Giuseppe Guaragna, reverendo signor don Gerolamo Gamba, reverendo signor Gioseppe Gelmeti, reverendo signor don Alberto Mozzareli, reverendo signor don Andrea Savio, reverendo signor don Camilo Capelo, reverendo signor don Giovanni Battista Biolchi, reverendo signor don Bortolo Gandini, reverendo signor don Vicenzo Gelmeti, reverendo signor don Bonaventura Gelmeti, reverendo signor don Gotardo Monti, reverendo signor don Francesco Biolchi, reverendo signor don Bortolo Rovegli. Comunicati 320, operari 36, adulti 60, quarta classe 220, figliuoli 205. [*Totale*] 521. Operarie 27, adulte 120, quarta classe 113, figliuole 100; [*Totale*] 360. Adì 12 maggio – seconda domenica del mese. Il reverendissimo signor arciprete, il reverendo signor curato, signor don Bonaventura Gelmeti, signor don Gioseppe Guaragna, signor don Giacomo Natta, signor don Gerolamo Gamba, signor don Gioseppe Gelmeti, signor don Alberto Mozzareli, signor don Andrea Savio, signor don Bortolo Gandin, signor don Giovanni Battista Biolchi, signor don Vicenzo Gelmeti, signor don Francesco Biolchi, signor don Bortolo Roveglio, signor don Gotardo Monti, signor don Camilo Capello, signor don Giovanni Biolchi, signor don Stefani chierico. Operari 74, adulti 100, quarta classe 230, figliuoli 200; [*Totale 604*]. Done operarie 22, adulte 60, quarta classe 80, figliuole 85; [*Totale*] 247. Natale Barbizzoli cancelliere. **|801|** Adì 19 maggio – terza domenica del mese. Il reverendo signor arciprete, il reverendo signor curato, signor don Bortolo Gandin, signor don Giovanni Battista Biolchi, signor don Francesco Biolchi, signor don Bonaventura Gelmeti, signor don Giacomo Natta, signor don Camilo Capello, signor don Vicenzo Gelmeti, signor don Gerolamo Gamba, signor don Gioseppe

Gelmeti, signor don Gotardo Monti, signor don Gioseppe Guaragna, signor don Alberto Mozzareli, signor don Bortolo Roveglio, signor don Andrea Savio, signor don Giovanni Biolchi, signor chierico don Francesco Stefani. Communicati 410, operari 70, adulti 90, quarta classe 207, figliuoli 235; [*Totale*] 602. Alle done. Operarie 33, adulte 138, quarta classe 135, figliuole 122; [*Totale*] 428. Adì 14 maggio – quarta domenica del mese. Il reverendissimo signor arciprete, il reverendo signor curato, signor don Giovanni Biolchi, signor don Andrea Savio, signor don Bortolo Gandin, signor don Bortolo Roveglio, signor don Gioseppe Guaragna, signor don Gotardo Monti, signor don Gioseppe Gelmeti, signor don Giacomo Natta, signor don Camilo Capello, signor don Francesco Biolchi, signor don Vicenzo Gelmeti, signor don Bonaventura Gelmeti, signor don Gerolamo Gamba, signor don Giovanni Battista Biolchi, signor don Alberto Mozzareli, signor don Francesco Stefani chierico. Operari 69, adulti 93, quarta classe 210, figliuoli 235; [*Totale*] 607. Dalle done. Operarie 33, adulte 140, quarta classe 137, figliuole 129; [*Totale*] 439. |**802**| Adì 27 maggio – ultima domenica del mese. Il reverendissimo signor arciprete, il reverendo signor curato, signor don Giacomo Natta, signor don Giovanni Biolchi, signor don Andrea Savio, signor don Bortolo Roveglio, signor don Gioseppe Guaragna, signor don Gotardo Monti, signor don Gioseppe Gelmeti, signor don Camilo Capelo, signor don Francesco Biolchi, signor don Vicenzo Gelmeti, signor don Bonaventura Gelmeti, signor don Gerolamo Gamba, signor don Giovanni Battista Biolchi, signor don Alberto Mozzareli, il chierico Stefani. Operari 70, adulti 80, quarta classe 180, figliuoli 235; [*Totale*] 565. Alle done. Operarie 35, adulte 147, quarta classe 139, figliuole 130; [*Totale*] 451. Natale Barbizzoli cancelliere.

|**803**| Inventario de mobili della veneranda compagnia del Corpus Domini. Un baldachino – un stendardo – due ombrelle, una grande ed una piccola – un confalone – cinque lanternoni per la communione – un campanello. La compagnia del Santissimo Rosario: due confaloni, un novo ed un vecchio – due abiti per l'immagine di Maria Vergine con il suo manto, un vecchio e un novo. Io prete Giovanni Maria Scandola, rettore del Castellaro, per nome di Bortolamio Carlotto e di Antonio Madonin Masari, che non sanno scrivere. |**804**| Adì 26 maggio 1743 – Pozzolengo. Capellano della comissaria di fra Agostino Morgagni eremita, obligato a celebrar messa a Sant'Anastasio e messa di Bortolo Priamo. Il reverendo signor don Camillo Capello: livelli asignati di raggion Morgagni di lire 123.4.6. La comissaria è agravata di un annuo livello alla scola del Santissimo di lire 6. Più, un legato lasciato alla medema di lire 6; più il consumo della cera nel celebrar le messe. Il testamento Morgagni è fatto adì 30 agosto 1674, atti del quondam signor Lorenzo Bonturela; il medemo capellano celebra le messe di Bortolo Priamo per il livello di lire 35.12, con l'obligo di contribuire per la sagrestia: lire 6. Il testamento Priamo è fatto adì 16 febraro 1684, atti del quondam signor Lorenzo Bonturela. La comissaria ha di sua raggione pianette 6 per celebrare le dette messe. Il comissario è il priore della scola del Santissimo.

|**805**| Nota de reverendi capellani della veneranda sola del santissimo Sacramento nella chiesa parochiale di Pozzolengo, con li livelli asignati da riscuotere per la celebracione di sante messe al suo altare. Il molto reverendo signor don Francesco Biolchi celebra la messa Giacomo Gaffi per la quantità de livelli asignati di lire 327.14. Altri livelli asignati: lire 76.16, con l'obligo di celebrare le messe ne giorni di festa e confessare. Il molto reverendo signor don Bortolamio Albertini celebra per livelli asignati di lire 265.8.6. Il molto reverendo signor don Giovanni Battista Biolchi celebra per livelli asignati di lire 262.8.6. Il molto reveredo signor don Giovanni Biolchi celebra per livelli asignati di lire 154.11.2. Li sopradetti capelani devono celebrare tante messe quante riscuotono l'annuo livello e ciò senza alcun altro obligo della scola, quando però li capelani sono tutti investiti. L'entrata della veneranda scola è di lire 434.4. Oblighi. L'obligo della veneranda scola è di far celebrare officii cinque e questi lasciati dal quondam Giacomo Goffi, come in suo codicillo e 3, non si sa se per obligo o pure se per questa elezione della scola in suffraggio de defonti confratelli. |**806**| L'obligo di mantenere l'utensili bisognevoli alli altari e cera. L'obligo di mantenere cera et utensili per accompagnamento del Venerabile all'infermi e la terza domenica del mese e per l'espositione del Venerabile li venerdì di marzo. L'utensili dell'altare sono: una lampeda d'argento et una d'ottone, sei candeglieri di legno inargentati, con tabelle e vasetti, candelieri d'ottone 6 – tovaglie 9 – cuscini 4 – baldachini 2 – ombrelle grande 2 et ombrellette piciole 2 – una pianeta brocato – un ostensorio d'argento e due piside pure d'argento – un turibolo e navicella d'argento – un stendardo – lanterne 10. La scola ha contribuito in parte nella compera d'un piviale tabin bianco et in pianette. L'instrumenti de citati capitali sono nottificati da molti notai et il testamento di Giacomo Goffi è stato fatto da Giovanni Giacomo Melchiori e l'altri capitali sono di molti legatari. Non si trova alcuna memoria quando la veneranda scola sia stata creata. Vincenzo Albertini priore. |**807**| Nota de reverendi sacerdoti o capellani della veneranda scola del santissimo Rosario nella parochiale di Pozzolengo, con li livelli asignati, con obligo di celebrare sante messe al suo altare. Il molto reverendo signor don Gioseppe Guaragna celebra per lire 287.16.6, come pure celebra

per l'usufrutto che cava da un campo assegnatoli, con obligo di celebrare le messe capelania Zanetti. Il molto reverendo signor don Bortolo Gangino, per livelli: lire 218.4.6. Il molto reverendo signor don Alberto Mozzarelli, per livelli: lire 76.5.6. Il molto reverendo signor don Gottardo Monti, per livelli: lire 32.10. Il molto reverendo signor don Bortolameo Albertini, per livelli: lire 118.4. Il molto reverendo signor don Giovanni Biolchi, per livelli: lire 155.2. [*Totale*] 888.2.6. Delli sopradetti livelli li heredi sacerdoti devono celebrare sante messe, quando però li capitali siano tutti investiti senza altro obligo della scola e questi capitali sono di molti legatari. La veneranda scola ha entrata annua in tanti livelli: lire 245.17; della qual entrata ha detto obligo il far celebrare offici 12, quando però li capitali lasciati da molti leggatari siano investiti et il rimanente per mantenere il bisognevole all'altare et altro può occorere. |**808**| Utensili dell'altare et altre cose apartenenti alla scola. Candeleri 8 – tabelle, vasi, croce e lampeda, il tutto d'argento – candelieri d'ottone 4, con croce, tabelle et per i giorni ferali – tovaglie 10 e sotto tovaglie – un calice e patena d'argento – una pianeta di brocato – ha contribuito in comprare altre pianette – cossini 4 e 8 palme – li dalmaschi posti lateralmente all'altare. L'instromenti d'investitura e capitali sopradetti sono stati fatti da molti notari, come si può vedere ne libri. La scola del santissimo Rosario è stata aggregata adì 31 maggio 1612, come sua bolla. Il testamento di Donà Zanetti si crede fatto da Giovanni Giacomo Melchiori, non avendo la scola la copia, né si sa dove sia l'originale. Vincenzo Albertini priore. |**809**| Pezze di terra di ragion del benefizio di Pozzolengo. Molino prativo: campi 1, lirazze 62 – Molinello, arativo: campi 1, lirazze 62 – Caprianella: campi 1, lire 75 – Gazo: campi 1, lire 1 – Vallesella, permutata con una muraglia e orto, in Castello ed una vigna o sia fillari alla corte e questa era: campi 1, lirazze 75 – Ongarone: campi 7, lirazze 36 – Valdelene: campi 1, lirazze 38 – Canton: campi 2, lirazze 49 – Canton: campi [*manca*] lirazze 98 – Canton: lirazze 85 – un'altra Canton, quondam di tavole 90, permutata – Sant'Anastasio: campi 1 – Sant'Anastasio: lirazze 33 – Riel: campi 3, lirazze 40 – Sotto il Castello: campi 1 – in detta contrata: lirazze 91 – un'altra quondam prativa, ora arativa: campi 1 – un'altra: campi 1 – Campazzo: campi 6; [*Totale*] campi 33, lirazze 68. |**812**| Campi del benefizio di Pozzolengo o piuttosto alla confusa: sono 175 tavoli 12, giusta il conto retroscritto, ma non saranno più di campi 150.

|**813**| Particella tratta dal testamento del quondam signor Ottavio Ceruti quondam signor Giovanni Antonio di Salò, cellebrato in Venezia li 14 maggio 1619, rogato dal signor Giovanni Francesco Zono, capitoli due; esibitioni in autentica forma e poscia restituito et cetera. Omissis. Item sia fatta far una capella intitolata san Giuseppe, da poter celebrare messa al Baibò o Villa, con arbitrio del quondam Francesco e signor Giovanni Battista miei fratelli, con obligo far dir una messa continua in essa chiesa, investendo mille ducati in livelli et l'usufrutto di essi sia datto al reverendo dirà la messa. Omissis et cetera. Ego Ioannes Paulus Bertazzoli salodiensis, veneta auctoritate notarius, praesens particula supracitati testamenti manu propria desumpsi ac concordavi meque in fidem publice subscripsi et solito signo munivi. Ad gloriam et cetera. Salodii, 11 iulii 1722. Nos … Ruccini pro quondam ducali dominio Venetiarum … Salodii et … Riperiae universis et singulis fidem facimus et attestamur suprascriptum … dominum Paulum Bertazzoli esse publicum et legalem notarium curiae Riperiae et ubique fide dignum … Salodii die lunae 31 martii 1732. Philippus Quintavalle cancellarius …

|**814**| [*Pagina assolutamente illeggibile per inchiostro sbiadito. Si capisce solo la parola "Testamento"*].

|**815**| **R** |**816**| **Q** |**817**| **D** – Polizza della commissaria Gelmetti |**819**| **G** |**819**| **A** - Polizze

INDICE DELLE PARROCCHIE

1. Castellaro Lagusello……. pag. 131,224
2. Capuccine di Lonato S. Maria degli Angeli……. 121; 125
3. Desenzano ……... 30; 160
4. San Felice di Riviera (del Benaco)…….. 84; 194
5. Lonato ……. 115;
6. Maguzzano ……. 46; 170
7. Manerba ……. 98: 203ss.
8. Moniga ……... 109; 209;212
9. Peschiera …… 5; 142 ss.
10. Padenghe …… 47; 171
11. Polpenazze ……. 60; 184
12. Puegnago …… 71; 190
13. Portese……. 78; 192
14. Pozzolengo ……. 136; 226
15. Rivoltella …… 20; 155
16. Sirmione ……. 15; 152
17. Soiano ……. 57; 178 ss.